Németh Árpád

Álmaim

Németh Árpád

ÁLMAIM

Újvidék
2018

E könyvet felajánlom unokáimnak:
Zoénak, Vilmosnak, Annának és Leának

Köszönöm mindazoknak, akik támogatták e könyv kiadását. Ezek a következők:
A városi művelődési bizottság.
A városi Vakok szervezete.
A tartományi Vakok szervezete és
A Szerbiai Vakok szervezete.

A magyar szöveget lektorálta:
Póth Katalin

A recenziókat írták:
Gobby Fehér Gyula és
Bosznai Győző

ISBN 978-86-88025-07-2

ELŐSZÓ

Már a legkorábbi emlékeim szerint is alvás közben hihetetlenül élethű, színekben gazdag álmaim vannak. Óvodás előtti koromban, anyám karjain ismeretlen szobában lebegtem. A mai napig pontosan emlékszem azokra az álombeli jelenetekre.

Azóta ébredés után, ha vissza szeretnék emlékezni arra, amit álmodtam, csak végig kell gondolnom a történteket. Ezek után sokáig fel tudom idézni őket.

A feleségemnek vagy társaságban a barátaimnak több alkalommal elmeséltem, mit álmodtam. Észrevettem, hogy érdeklődéssel hallgatják az elmondottakat.

Míg dolgoztam, nem volt időm gép mögé ülni és lejegyezni a történeteket. De nyugdíjba vonulásom után többször is felhasználtam álmaim élményeit egy-egy novellámban vagy regényemben.

Úgy döntöttem, hogy nem jegyzem le a régi álmaimat, bár közöttük is vannak nagyon érdekesek és szépek. Csak megemlítem, hogy az álmaimban van egy hely, ahova néha visszatérek.

Két meredek sziklafal alkotta hegyszoros alsó részét zöld pázsit fedi. Ott mezítelen, sötétbarna bőrű szárnyas nők és férfiak élnek. Lakosztályuk a szirt oldalán a magasban van. Se lépcső, se mászókötél nincs a barlanghoz vezető részen, mivel ezek a lények repülni tudnak. Erre a helyre visznek el a szárnyas emberek. A hónom alá nyúlva ketten szállítanak fel a lakhelyükre, mindig ugyanahhoz a házaspárhoz. Egy ideig álmomban velük vagyok. Megvendégelnek, majd visszaszállítanak a zöld gyepre. Utána rendszerint felébredek.

Könyvemben sorozatosan lejegyeztem a 2017 februárjától szeptemberéig az álmaimban történt eseményeket. Olyan mozzanatok is megjelennek az írásomban, amelyek a napi eseményekhez is kötődnek.

Mint mindenki, én is minden éjjel álmodom. Még ha délután lepihenek, akkor is. Alvás közben többször is felébredek. Minden ébredés után új álom tárul elém. Az újbóli elalvás után újabb álomkép jelenik meg. Ha van

közöttük olyan, amelyet tovább szeretnék élvezni, rá tudom hangolni magam, hogy elalvás után folytatódjon az álmom. Bevallom, ez ritkán sikerül, de sikerül.

Igyekeztem minél részletesebben leírni a tájakat, eseményeket és az embereket, néha talán túl részletesen is, remélve, hogy az olvasó azonosulni tud velük. Talán, szintén el tudja majd képzelni azokat a képeket úgy, ahogyan álmaimban megjelentek.

A nagyon rossz és csúnya álmaimat kihagytam éppúgy, mint az erotikus jeleneteket.

Sok olyan emberrel találkozok álmaimban, akiket ismerek, akik a barátaim vagy akikkel együtt dolgoztam. De, találkozok teljesen ismeretlen emberekkel és tájakkal is.

Miután átadtam nyomtatásra a kéziratot, továbbra is érdekes, realisztikus, megkapó álmaim vannak. Esetenként sajnálom, hogy nem kerülhettek be a könyvbe, de ha mindegyiket leírnám, több kötetnyi is készülhetne belőlük.

Még mielőtt az olvasó elkezdené olvasni az álmaimat, kijelentem, hogy az álombéli történések leírásában semmit sem változtattam meg, úgy jegyeztem le őket, ahogyan alvás közben láttam őket. A megjelenő szereplők nevét vagy tőlük tudtam meg, vagy ha nem mondták meg, magam találtam ki. Ha valakinek ismerősnek tűnik egy-egy álombeli alak, az pusztán a véletlen játéka.

Tizenegy álmom leírását lefordítottam szerb nyelvre a magyarul nem tudó barátaim kérésére. Ezek a fordítások a könyv másik végén kezdődnek.

1.

Világ körüli utam utolsó szakaszához értem. Ezt a nagyon hosszú utat a kis Fiat 750-es autóval tettem meg. A Fruška gora-i erdőben találtam magam. Ott egy alagút bejáratára bukkantam. Úgy gondoltam, azon keresztül előbb érek haza. Tehát bekocsikáztam. Gyorsan rájöttem, hogy nagy hibát követtem el. Nem alagútban voltam, hanem egy nagy, hosszú és magas barlangban. Az út egyre keskenyebb és kanyargósabb lett. Lassan döntenem kellett, tovább menjek-e, de akkor gyalog kell folytatnom az utat, vagy visszaforduljak. Nehéz lett volna a keskeny úton megfordulni az autóval. Olyan helyet kellett találnom, ahol kiszélesedik az út. Nem messze előttem találtam is egy olyant. Az útszéli vastag tölgyfa törzséből egy utcai kandeláber lógott, jelezve, hogy pihenőhelyről van szó. Eléggé gyenge fényt adott, mert gázláng égett benne.

Amikor közelebb értem, a fény alatt egy nőt pillantottam meg a pázsiton. Szép fodros fehér ruhájának szoknyáját maga köre terítette. Az arcát nem láttam, mert háttal ült. Egy hegedű nyakát szorongatta, maga a hangszer a pázsiton állt. Mintha rátámaszkodott volna. Azon töprengtem, kiszálljak-e és megkérdezzem, kell-e neki segítség, vagy csak egyszerűen fordítsam vissza az autót és távozzak a barlangból.

Úgy döntöttem, kiszállok. Hátha mégis segítségre van szüksége, csak nem tudja elmondani. Ahogy közeledtem felé, szóltam hozzá, de nem válaszolt. Még jobban lehajtotta a fejét. Maga elé nézett. Elébe álltam és hangosabban rákérdeztem, mi baja van, segíthetek-e valamiben.

Akkor felemelte a tekintetét. Gyönyörű mély tengerkék szemei voltak. Fiatalos sima arcbőrét hosszú fekete haja keretezte. Lefektette a hegedűjét a fűre és felállt. Ruhája összezsugorodott és világoszöld színre váltott. Előttem állva mellmagasságban összetette a tenyereit, majd hirtelen széttárta őket. Egy golyó jelent meg a tenyerében. A zselatinszerű gömb körül apró piros villámok kígyóztak. Megijedtem. A szemembe nézett, és megszólalt:

– Igen, ebből a barlangból ki kell engem vinned. Vár a szeretőm, a leendő férjem.

– Jó, gyere – szóltam és nem vártam meg, hogy elinduljon.

Megfordultam. Eltűnt az autó, amivel jöttem, a kis Fiat 750-es. A helyén egy nagyobb autó állt. Jobban megnéztem. Volvo gyártmányú gépkocsi volt.

– Ez nem az én gépkocsim – fordultam a lányhoz. – Az enyém sokkal kisebb, mint ez. Hová lett?

– Ez a te autód. Nem gondolhattad komolyan, hogy beülök abba a kis konzervdobozba.

Kellemetlenül éreztem magam, álltam az autó előtt, miközben a lány szép nyugodtan beült a sofőrülésre. Belülről kinyitotta a jobb oldali ajtót és odaszólt:

– Jössz, vagy nem jössz?

Beültem mellé az autóba és rákérdeztem, mióta van a barlangban. Nem adott konkrét választ, csak annyit mondott, hogy nagyon régóta.

Kiértünk az alagútból és a hegy csúcsa felé igyekeztünk. Egy ideig szótlanul ültünk egymás mellett. Észrevettem, hogy útitársam nem fogja a kormánykereket, hanem ölbe tett kézzel ül. Az autó magától vette be a kanyarokat.

Amikor a csúcsra értünk, megkérdeztem, meginna-e velem egy kávét. Rábólintott. Az autó egy teraszos vendéglő előtt leparkolt. Kiszálltunk. A lányon megint megváltozott a ruha. Az egyrészes, vállpántos, szűk, fekete és fehér összeállítású ruha elejének és hátának fehér anyagán diszkrét fekete mintázat futott végig.

Felmentünk a vendéglő teraszára. Hangulatos helynek látszott, vesszőből font asztalokkal és fotelokkal volt berendezve. Nagy kihúzható napellenzős tetőszerkezet védte a vendégeket a naptól.

Helyet foglaltunk egy szabad asztalnál.

– Te is kávét kérsz? – kérdeztem, majd folytattam. – Tulajdonképpen hogy hívnak, hogyan szólítsalak?

– Déva a nevem, de semmi közöm Déva várához. Csak vizet iszom.

– Hogyan kerültél a barlangba és ki vagy? – kérdezősködtem tovább.

– Ha tényleg meg akarod tudni, elviszlek oda – válaszolta és kézmozdulata után egy keleti stílusú többsíkú templom előtt álltunk.

A szürke romos épületek, mint az építőkockák, egymásra voltak illesztve. A nyílások fekete négyszögű lyukakra hasonlítottak. Az épület egyik része előtt lépcsők voltak. Déván a ruha újból átváltozott.

Kék színű, kapucnis brokát reverendaszerűség volt rajta. Az eleje bokáig érő dupla anyagból állt. A mellén a felső részt vékony zsineg fogta össze. A széles ruhaujjak térdmagasságig értek. A kapucni eltakarta a haját, így az arca és kék szeme még szembetűnőbbé vált.

Nem szólt semmit, csak megfogta a kezem és bevezetett. Az épületben egész más építményt láttunk. Tágas párizsi kék belső tér tárult elénk. Formás karcsú oszlopok tartották a mennyezetet. A vitrázzsal díszített ablakokon keresztül tört be a fény. Csak az világította meg a félhomályt.

Egy pillanatra megálltam, lélegzet visszafojtva gyönyörködtem az ablakokon látható alkotásokban. Déva maga után vonszolt. Az elhagyatott lomtárnak látszó terem végén egy kisebb négyszögletes építmény állt. Oda igyekeztünk. Nem nyílt rajta sem ablak, sem ajtó mindaddig, amíg Déva meg nem érintette tenyerével a falat. A nagy, vaskos téglák szétváltak. Megjelent a bejárat.

Óvatosan bementünk. A kis terem tele volt polcokkal. A szoba sarkában egy masszív, felfordított asztal feküdt.

– Nekem kellett a könyvtárra ügyelnem – magyarázta szomorúan.

Visszafordította az asztalt és a terem közepére húzta az eredeti helyére. Felült az asztallapra és elmondta, mi történt.

Rengeteg rendkívül értékes, több száz éves könyv állt a polcokon. Neki jutott eszébe, hogy a könyveket tízesével megvasalt ládákba helyezi, mert már többször megpróbálták kirabolni a könyvtárat. A ládákra olyan zárat szereltek, amely csak a hegedű bizonyos szólamára nyílt ki. Mindegyik ládának külön-külön megkomponálta a nyitó szólamot. Azt hitte, hogy a könyvek így biztonságba vannak. Egész addig, amíg meg nem jelent Tamás a pártfogóival. Ő azt állította, hogy tiltott könyvek is vannak a ládákban. Ez csak részben volt igaz, mondta Déva.

Amikor Tamás megtudta, hogy nem akarja kinyitni a ládákat, a kolostor tömlöcébe zárta. Szerencsére még az éjjel Gergő, a kedvese kiszabadította. Ketten együtt egy erős kötelet húztak ki a kolostor tornyától a közeli szigetig. Ott, ahol római korabeli ásatások folytak. A ládákat egyesével áthúzták a köteleken a szigetre és sírkamrákba rejtették.

Miután befejezték a könyvmentést, Gergő azt ajánlotta, hogy menjen vissza a tömlöcbe. Tamás így nem tudja rábizonyítani, hogy ő a tettes. Gergő pedig úgy tett, mintha semmiről se tudna.

Másnap reggel Tamás csalódottan és dühösen konstatálta, hogy a ládák nagy része eltűnt. Az a néhány láda, amit már nem tudtak átvinni a szigetre, a könyvtárban maradt. Baltával, fűrésszel és vésővel szétverték. A könyveket pedig elégették.

Dévát láncba verve elhurcolták és a barlangba zárták. Onnan csak valaki ismeretlennel tudott kiszabadulni. Ilyen volt az átok, amelyet ráolvasott Tamás.

Miután Déva elmondta a történetét, lemászott az asztallapról és röviden csak annyit mondott:

– Gyerünk a szigetre.

Mivel nem találtunk csónakot, kötélen lógva kellett áttornászni magunkat a szigetre. A kötél még mindig ki volt húzva a torony és a sziget között. A torony közelében ott maradt a csiga, amelynek segítségével végigcsúszhattunk a pályán. Épp meg akartam kérdezni Dévától, hogy képzeli el a kötélen való átcsúszást ebben a kapucnis reverendaszerűségben, amikor a ruházata rózsaszínű overallá változott. A rövidnadrág felett széles fekete öv és mély kivágás díszítette a testét. Ebben az öltözékben pompásan nézett ki. Amikor észrevette, hogy jól szemügyre vettem, csak annyit mondott:

– Ott vár rám Gergő.

Déva elmagyarázta, hogyan helyezkedjek el, miközben csúszok a csigán. Neki nem okozott gondot, hisz amikor a könyves ládákat vitték, jó néhányszor megtette az utat. Kicsit szorongtam, de a végén én is elindultam. Lógva végigcsúsztunk a kötélpályán. Így érezhetik magukat a hegymászók, amikor szakadék fölött egyensúlyoznak.

Föntről nézve a sziget kicsinek tűnt. Alig ötven méter hosszú lehetett. Amikor leértem, egészen mást mutatott. Az egyik végéről nem látszott a másik vége.

Gergő már ott várta Dévát. Amikor odaért, elkapta és a karjába vette. Látszott, hogy nagyon örülnek egymásnak.

Engem inkább a ládák, a könyvek érdekeltek. Hamarosan megtaláltam a római korabeli ásatásokat. A sírkamra bejáratánál latin betűk jelezték a sírkamrák létezését. Lementem a föld alatti részbe. A bejáratnál a padlót

mozaik díszítette. Görög harcosok küzdöttek a perzsák ellen. Örökös motívum.

Mélyebben, a katakomba végén ott álltak a lezárt könyves ládák. Visszasiettem Dévához, hogy hozza a hegedűjét. Már nagyon érdekeltek a ládákban lévő könyvek.

– A hegedűm sajnos a barlangban maradt.

2.

Fújtam egy nagyot a lencse (objektív) felé. A porszemek akkor sem jöttek le. A robusztus fényképezőgép még az ezernyolcszázas évek végéről származott. Nem csoda hát, hogy lemezes fényképezőgépnek számított. A fény az előlapra szerelt objektíven keresztül lép be (amit épp portalanítani igyekeztem) a harmonikás oldalú sötétkamrába és éri el a gép hátoldalát, ahol az üveglemez helyezkedik el. A fából készült, kerekeken álló állványa szinte egy asztalra hasonlított.

Mivel a fújás nem segített, elővettem a zsebkendőmet és azzal töröltem meg a lencsét. Nem tudom, miért is tettem, talán szokásból, mert ezzel a géppel úgysem lehet felvételt készíteni. Először is fényérzékeny lemez kellene hozzá, ami valószínűleg nincs is a padláson.

Mert a padláson voltam. Azt a gerendák kúpszerű állása és a körülöttem lévő rengeteg kacat is bizonyította. De lehet, hogy valamikor stúdióként is használták, mert még ott porosodtak a világítólámpák, a karosszékek, fiókos komód és a többszínű vászon, amelyet ki szoktak feszíteni háttérnek. A komód mellett a padlón nagy kupacban hevertek a korabeli napi és havilapok.

Nyitogatni kezdtem a fiókokat. Érdekelt, hogy találok-e régi fotókat, amelyeket még itt készíthettek. Szerencsémre az egyik fiók tele volt ilyesmivel. A köteg tetején egy 19. századbeli családi fotóra leltem. Onnan tudom, mert az anyuka a képen fűzőt viselt a ruhája alatt. A két szülő mellett öt gyermek is pózolt. Ruházatukról ítélve a városi középréteghez tartoztak.

Kezembe vettem egy köteget és visszamentem a lemezes fényképezőgéphez. Meg akartam nézni, mekkora üveglemez fér be a hátuljába és működőképes-e. Belenéztem és elkattintottam a zárkioldót.

Hirtelen sötét lett. Mire kivilágosodott, egy homályos, keskeny nappali szoba tárult elém. Más időben és más helyen találtam magam. Egy piros bársonyos karosszékben ültem. A polcokon könyvek sorakoztak, a kandallóban égett a tűz, de mégis hideg volt. Kezemben a nemrég készült családi fotót tartottam. Azt nézegettem és azon a gondolkodtam, hogy talán be kellene tenni a többi közé az albumba. Épphogy felálltam és elindultam a könyvespolc felé, hogy elővegyem a vaskos, bőrfedelű albumot, amikor hívás érkezett a hálószoba felől.

Benyitottam. Ott állt Vivien a szoba közepén harisnyában és fűzőben. A hatalmas hálóágyon nagy kupacban állt a temérdek ruha. A szekrények tárva-nyitva. Látszott, hogy nem tudja eldönteni, mit is vegyen fel erre az alkalomra.

Megkért, hogy húzzam meg a fűző zsinegét. Megtettem, de azért megkérdeztem, minek is kínozza magát ilyen kényelmetlen ruhaneművel. Csak annyit válaszolt, hogy most ez a divat. Visszamentem a napaliba. A fényképalbumot kerestem a polcokon kezemben a fotóval. Most én szorultam segítségre, mert nem találtam az albumot. Gondoltam, megvárom, míg felöltözik és kijön. Ez meg is történt. Felkontyolt hajjal és sötét, nyakig begombolt bokáig érő ruhában jelent meg, mint amilyet a fotón megörökített asszony viselt.

Vendégeket vártunk ebédre, Évát és Katalint férjükkel. Amikor megjöttek, a fő téma Éva képkiállítása lett. Mivel egyikünk sem ment el a megnyitóra, Éva elhozott néhány festményt azok közül, amelyek ki voltak állítva.

Mintha tudtam volna, az ebédlő sarkában felállítottam egy festőállványt. Éva egyenként tette fel a képeket és magyarázatot is fűzött hozzájuk.

Részben ismertem Éva művészi világát, mert többször is megfordult nálunk, de sohasem mélyedtem bele festői képességeinek részleteibe. Engem inkább a fotózás, a filmezés érdekelt. De mivel Éva most figyelt rám és érdekelte a véleményem, muszáj volt értékelnem a képeket.

Elsőnek egy csendéletet tett fel az állványra, egy gyümölccsel teli tálat ábrázolt. Központi elhelyezése és egyszerűsége nem ragadott meg különösen. Nem szóltam semmit, csak bólintottam. Az asszonyoknak tetszett.

A másikat már valamivel jobbnak találtam. Realisztikusan festett tájat örökített meg. A kompozíció és a színek megválasztása is tudatosan történt. Éva örömére megdicsértem.

A harmadik egy idillikus falusi udvart mutatott be. A gazdasági épületek mellett a háziállatok és a háziasszony szorgoskodása volt a téma. Ezen a festményen Éva már a harmadik dimenziót is igyekezett bemutatni. Az épületek hosszan benyúltak a képbe, és fényben, színekben is jelezték a mélységet.

A következő a modern festészet felé hajlott. A színek összefolytak. Nehezen lehetett kinézni, mit is ábrázol. Csak amikor Éva elmagyarázta, hol látható a madár feje, szárnya, teste és a farka, akkor jöttem rá, hogy egy kolibrimadár csapkod a szárnyával egy virág felett.

Senki sem tudott ehhez a festményhez hozzászólni. Elfogadtuk Éva magyarázatát. Én különben sem vagyok annak a híve, hogy a bemutatott képet magyarázni kell.

Viszont az utolsó képtől, amelyet elénk tett, elállt a lélegzetem. Mindjárt arra gondoltam, hogy még nem találták fel a színes fotót. Mert a realisztikus kidolgozása arra hasonlított. Megdöbbentem, annyira élethű volt. Arccal felénk forduló alvó lányt jelenített meg. Mezítelen testét ágyéka környékén fehér selyemtakaró fedte. Emiatt nem hatott erotikusan, viszont bemutatta a női test szépségét. Mindannyian szó nélkül gyönyörködtünk a festményben. És ekkor hihetetlen dolog történt. A lány megfordult. Ruhátlan hátát tárta elénk. Erre a mozdulatra kitört a gyanakvás, és mindenki kérdően Évára nézett. Ő pedig csak annyit mondott:

– Ez a jövő.

Újra a padláson, a nagy fényképezőgép előtt álltam. Szívesen maradtam volna még abban a társaságban. Gondoltam, ha újra elkattintom a zárkioldót, visszatérek oda.

De nem.

Az erdő szélén álltam. Előttem egy töröksapkás, piszkos, rongyos gúnyát viselő gyerek állt. Integetett, hogy kövessem. Elindultam utána. Néhány lépésnyire patak állta utunkat. Medre mély volt. A túlsó partjára egy fatörzsön kellett átkelni. A gyerek gond nélkül átment rajta és várta, hogy én is megtegyem. Nem szívesen, de utánamentem. Széttárt karokkal egyensúlyozva szerencsésen átértem. Gondoltam, a fiú megvár, és végre megtudhatom, hová megyünk. Figyelte, hogy jövök-e. Amikor átértem, tovafutott és újra integetett, hogy kövessem.

Végeláthatatlan gyümölcsösbe kerültem. Mindenütt csupa kajszibarack. A gyümölcsös végén magas kőkerítéssel zárt udvar és épületek álltak. Az udvaron gyerekek játszottak, asszonyok sürögtek. Ruhájukból ítélve törökök lehettek. Ezt már gyanítottam, amikor a gyereket követtem, mert neki is fez takarta a fejét.

Idős férfi tradicionális salwar kameez öltözékben (a salwar egy lenge nadrág, a kameez pedig egy hosszú felső) jött ki elém az udvarba. Erre az asszonyok visszahúzódtak a lakosztályba.

Kezet fogtunk. Abdi agának hívták. Ő volt a család legidősebb férfitagja.

– Talán barackot szeretne venni? – szólt kedvesen.

Hirtelen nem tudtam mit válaszolni, közben ő elmondta, hogy ebben az örmény tartományban termelik a legtöbb kajszibarackot a világon. Ennek hallatán érdekelni kezdett a dolog, mert szívesen megiszom a barackpálinkát. De feltételezni sem mertem, hogy a törökös öltözék ellenére itt az iszlám megengedné az alkoholfogyasztást.

– Gyere, megiszunk valamit – szólt végül, és az egyik épület felé invitált.

Bólintottam. Nem ártott volna egy kevés tea sem. Egy alacsony, lapos tetővel borított épület előtt megálltunk. Gondoltam, hogy tágas nappaliba jutunk. De amikor Abdi kitárta az ajtót, sötétség tárult elém. Abdi aga figyelmeztetett:

– Vigyázz, lépcső!

Az ajtó mögött nagy, téglalap alakú lyuk tátongott. Abban vezetett a lépcső lefelé. Vendéglátóm előre ment, hogy mutassa az utat és megvilágítsa a lépcsőket.

Itt volt a tágas helyiség, amire számítottam, csak nem szoba, hanem barlang formájában. A misztikus megvilágítás mellett enyhe füst, halk orientális zene, és nem hittem az orromnak, erős alkoholszag keveredett. A padlót több rétegben puha szőnyegek borították. Kétoldalt a barlang falát vörös, nagyméretű díszfüggöny takarta. Azon lógtak a janicsár puskák. Alatta néhány kerek selyempárnán ülve török és néger zenészek muzsikáltak. A látvány színpadias benyomást keltett. Azt hittem, mindez számomra készült.

Abdi levette lábbelijét és a szőnyegre lépett. Én is követtem. Párnákat is találtunk, leültünk. A zene valamivel erősebb és ritmusosabb lett. Az egyik függöny mögül előjött Mata Hari, a híres táncosnő. Fehér, átlátszó

arcfátyolt, díszes melltartót, lila íriszfátyolt és oldalt mélyen kivágott rázószoknyát viselt. Testét a melleitől a combjáig gyöngyök díszítették.

Magasra emelt karjaival és kifinomult ujjforgatással kezdte az elbűvölő táncot.

Az előadás közben egy fiatalabb táncoslány szolgált ki bennünket. Azt hittem, teát kapok, de nem, amikor beleszagoltam, barackpálinka volt. Csodálkozva néztem Abdi agára. Mintha gondolatolvasó volna, megint meglepett válaszával:

– Mi gregoriánusok vagyunk – majd folytatta – Mata Hari a lányom. Hollandiából költöztünk ide, mert itt jó barackpálinkát lehet készíteni.

– De hol? – kérdeztem, mert az is érdekelt.

– Az előadás után megmutatom azt a nevezetességet is.

A kiváló táncmutatványt hosszan megtapsoltam. A lány arcán láttam, hogy elégedett a fizetséggel. Többször is meghajolt majd eltűnt a függöny mögött.

A fiatal lány még egyszer töltött. Lassan iszogattam a nedűt. Abdi utasítást adott, hogy hívják ide a lányát. Úgy vélte, jó, ha ő is velünk tart a laboratóriumba, mert ő úgy nevezte a desztilláló szobát.

Kis idő múlva megjelent Mata Hari. Alig ismertem rá. Széles karimájú kalapban és sokrétű fehér pliszírozott hosszú ujjú ruhában. Csak az arcát és a tenyerét láthattam újra. Eléggé lehangoló volt, hiszen pár perccel korábban még félmeztelenül táncolt előttem. Két nő testhezálló fekete ruhában, géppisztollyal a kezében kísérte. Így lett a bűvöletből szorongás a lelkemben.

Mi ketten Abdival előrementünk, Mata Hari pedig utánunk a nők kíséretében. A barlang mélyén Abdi kinyitott egy ajtót. A félelem vett rá, hogy előre menjek. Ez lett a vesztem. Amikor átléptem a küszöböt, újra a padláson, a fényképezőgép mellett találtam magam.

A fényképköteg, amelyet a fiókban találtam, ott állt a nagy gépen. Nézegetni kezdtem a képeket. Közöttük volt még mindig a 19. századbeli családfotó, valamint az Abdi agáéhoz hasonló népes család fotója. Ha valami köze van ahhoz, hogy hová repítsen a régi fényképezőgép, akkor olyan fotót kell találnom, amely jelzi a következő utazást.

A soron levő fotón cirkuszi erőművész állt dagadó izmokkal. Két pici gyereket tartott a hóna alatt. Ily módon fitogtatta erejét. Ez a kép nem ér-

dekelt. Néhány korabeli aktfotó következett. A klasszikus balettpózokat, az écarté-t (jelentése szétterpeszteni) és croisé-t (jelentése keresztezni) igyekezett megörökíteni a fotós. Emellett egyedi beállításokkal is kísérletezett. Az a természetes beállítás volt a legsikeresebb, ahol a nő kanapén ülve nézi magát a tükörben.

A sorozat elfogadható fotókból állt. Azért szerettem volna képeslapszerű tengerparti fotóra vagy luxusszállóra, de leginkább valami olyanra akadni, ami a jövő lehetőségeit tárná fel. Talán sokat is vártam el egy 19. századi házi fényképésztől.

Végül a kezembe került egy olyan képeslap, amely magas tömbházakat mutatott be. Az épületek egymással szemben álltak. Köztük rendezett pázsit virágokkal és padokkal. Az egész látvány nagyon hasonlított a 20. századi városszéli lakótelepekre.

A képeslap hátulján a helyiség nevét kerestem. Nem találtam semmit. Ez a kép talán nem a múlté, hanem a jelen felvétele. Ennek tudatába nyomtam meg a zárkioldót a fényképezőgépen.

Nagy meglepetésemre az épületek közt, a padon találtam magam. Mély csend vett körül. Sehol sem láttam senkit. Az épületekből nem hallatszott gyerekzsivaj vagy felnőttek közti lárma. Semmilyen hang, semmi. Ez egy kicsit megrémített. Talán csak nem vagyok radioaktív környezetben, ahonnan kimenekítették a lakosságot.

Messziről, a legtávolabbi épület mögül egy apró piros pont jelent meg, amely nagyon gyorsan közeledett és ezáltal növekedett. Valami jármű lehetett. Nem vette figyelembe a pázsiton kialakított kanyargós utakat, hanem egyenesen felém tartott. A jármű, most már biztosan tudtam, úgy néz ki, mintha valamelyik sci-fi filmből röppent volna elém. A talaj felett szárnyaló motor környezetbarát, elektromos meghajtású, hangtalan jármű volt. Egy személy ült rajta. Hogy ki lehetett, nő vagy férfi, addig nem tudhattam meg, míg hozzám nem ért. Ruhája csak egy árnyalattal volt világosabb a piros színű motornál. Vékony, egyrészes, testhezálló, tapadó anyagból lehetett, mert még az ujjait is beborította. Hogy túlszárnyalja az egyszerűséget, a felöltő tervezője sárga csíkokkal alakította ki a testrészeket.

A gép megállt és a vezetője levette a sisakját. Hosszú hajú szőke nő volt. Nem tudtam, mit is csodáljak meg először, a nőt vagy a különleges le-

begő járművet. A nő nem várt arra, hogy válasszak. Egyszerűen intett, hogy üljek a gépre. Ő felvette a sisakot, én felültem, átöleltem és a jármű elindult.

A motoros visszaindult, ahonnan jött. Az épületek végeláthatatlan sokasága mellett suhantunk el. Egy pillanatban a nő a járművet az egyik épület felé irányította, de nem csökkentette a sebességet.

Nekimegyünk! – villant át az agyamon. Úgy döntöttem, leugrok a motorról. De a vezető hasán összekulcsolt kezem nem engedelmeskedett. Teljes sebességgel nekifutottunk az épületnek.

Nem történt semmi. A motor egyszerűen átment rajta. Új, más környezetbe kerültem. Az épületek, amelyeket az előbb láttam, illúzió voltak. A betolakodóktól védte a mögöttük lévő területet.

Széles és magas aluljáróba jutottam. Több gyalogost és járművet is láttam. A járművek és a gépek hasonlítottak arra mint amellyel jöttem. Csak nagyságukban és színben különböztek.

Az aluljáró végén magas, oszlop alakú épületek álltak, a földszintjükön különböző üzlethelyiségek sorakoztak. Felettük villogó reklámok jelezték az áru fajtáját és minőségét. Különben teljes csend honolt az egész területen. Az utca és az épületek anyaga tele volt fémmel és műanyaggal. Ezért nagyon különbözött a megszokott építkezési formától.

A járókelők között feltűnően sok nőt láttam. Legtöbbjük hasonló testhezálló öltözéket viselt, mint a motoros lány, aki idehozott. Némelyik színében vagy épp a csíkos mintákban különbözött. A nők nem álltak meg egymást üdvözölni vagy beszélgetni. Mindenki ment a maga útján vagy épp nézelődött a kirakat előtt.

Az egyik kirakatban egy űrhajó belseje volt látható. Egy hiányos öltözékű lány aludt benne. Körülötte az űrhajó berendezése lassan forgott, de a nő mindig ugyanabban a helyzetben maradt. Valamit reklámozhatott.

A másik helyen a modell ruhájának szabása és színe változott percenként. Rajta vettem észre, hogy klasszikus ruhát is lehet még viselni. Farmert, sortot és lenge ponchót értek ezen.

Az üzletek előtt jobban megfigyeltem a járókelőket. Újra és újra csak nőkkel találkoztam. Aki nem volt nő, annak az arcáról és testalkatáról tudtam, hogy android.

Felmerült bennem a kérdés, hol lehetnek a férfiak. Már föl akartam tenni ezt a kérdést szótlan kísérőmnek, amikor agyamból kipattant a válasz:

„Nem kellenek. Csak háborúkat és erőszakot hoznak magukkal.”

Ez a tudat megrémített. Lehet-e olyan világ, ahol nem kellenek férfiak? Önkéntelenül megszületett bennem a felismerés.

Újra a padláson voltam a fényképezőgép mellett. Felkaptam a fotókat és ki akartam keresni azt, amely az előbbi helyre vezetett. De csak egy cédulára bukkantam, amelyre díszes betűkkel a következő volt írva:

„Ismered az aranyhalacska meséjét a három kívánsággal?

3.

Hunyorogva álltam a fehérre festett vaskapu előtt. Az erős napfény visszaverődött a világos felületről. A nyári melegség megizzasztott. Egy szál ingben és rövidnadrágban álltam és Winusra néztem. Ő is lenge fehér ruhát viselt. Rákérdeztem:

– Akkor becsöngessek?

Winus nem szólt. A nagy hőségben talán az is nehezére esett, hogy megszólaljon. Csak igenlően intett a fejével.

Kis idő múlva Éva nyitotta ki a bejárati ajtót. Fehér, vékony, nagyon kivágott lepelszerű ruha volt rajta. A palást alatt világossárga blúzt hordott. Mindig jól öltözködött. Csak a haján csodálkoztam el. Legutóbb, amikor egy forgatáson láttam, szőke, dús, hullámos haja volt. Most pedig rövidre vágta. Nem lehetett hosszabb 2–3 centiméternél.

Bent az udvarban kellemesebben éreztük magunkat. A ház falai beárnyékolták a keskeny, hosszúkás udvarrészt. Elöl frissen ültetett virágoskert, hátrébb pedig néhány szőlőtőke zöldellt.

Amikor észrevette, hogy a növényzetet nézegetem, felvilágosított.

– A virágos ágyás nemrég lett kész, a tőkéket pedig még az előbbi telektulajdonos ültette.

A ház is nemrég készült. Éva azért hívott bennünket, hogy nézzük meg. A külső falak nem voltak bepucolva, de az ajtók, ablakok már a helyükön álltak.

Éva előre ment, mi pedig utána siettünk, mert csorgott rólam a verejték. Benn megvolt a padlózat. A belső falakat már bepucolták. A nappali kellemes, halványsárga színárnyalatban ragyogott. A szoba közepén csak

egy hosszúkás üveglapos dohányzóasztal állt. A sarokban egy karosszék árválkodott. A padlón több kispárna hevert.

– Egyelőre ez az összes berendezés. De remélem, idővel majd megtelnek a helyiségek.

Végigvezetett minket a többi üres szobán. A beosztásuk jó és funkcionálisnak tűnt. A végén a nappaliban telepedtünk le. Még nem volt légkondi, de ventilátor sem. A nyitott ablakon keresztül csak úgy dőlt be a meleg levegő.

Éva látta, mennyire izzadok, ezért javasolta, hogy zuhanyozzak le. Szívesen elfogadtam az ötletét. Winus is kapott a lehetőségen. Ő is le akarta hűteni magát.

A fürdőszobát már teljesen befejezték. Kényelmesen tusolhattunk. Miután megtörölköztem, csak a rövidnadrágomat vettem fel. Gondoltam, Éva nem fog megharagudni, ha felsőtestem pőre marad.

Utánam Winus is bement a fürdőszobába. Látván engem és mivel nőnemű a vendéglátónk, ruha nélkül, csak fehérneműben jelent meg. Erre Évának sem kellett több, levette lepelszerű köntösét és csak a rövid blúza maradt rajta.

Éva nem készített különleges, drága harapnivalót, de ezt nem is vártam el tőle, hiszen jól kiköltekezett a házépítéssel. Mivel tévések vagyunk, ő pedig színésznő, aki sokat szerepelt, gondoltam, hogy a fő téma a munkánk lesz. Annyi sok minden történik a forgatáson, a jó és rossz dolgoktól kezdve a kellemetlenségekig. Ezeket a témákat nem lehet kimeríteni. Éva kezdte a beszélgetést.

– Örülök, hogy eljöttetek és megnéztétek a házat, de van egy komolyabb dolog, amiről beszélni kell.

Röviden elmondta, hogy a volt férje, Miklós, akitől már régen elvált, most is zaklatja. Nagyon féltékeny. Már akkor is szerelemféltő jeleneteket rendezett, amikor még együtt éltek. De nemcsak a túlzott féltékenység volt a válás oka. Miklós bozontos haja mellett dús szakállat és bajuszt is növesztett. Úgy nézett ki, mint Marx Károly a fotókon. Emellett egész testét, még a háta közepét is szőr borította. Amikor megizzadt, nagyon kellemetlen szagot árasztott. Évának azóta szőrzetiszonya van. Havonta szőrteleníti magát. Már saját szőrzetétől is undorodott. Amikor ezt mind elmondta, megértettem, miért vágata le rövidre a haját. De legtöbbet arról beszélt, hogy nemrég összefutottak az utcán, és nem tudta lerázni.

– Rád is nagyon haragszik és féltékeny – folytatta Éva. – Amikor egy kiváló alakításom alatt az egyik forgatáson, átöleltél és megcsókoltál.

Ilyesmi munka közben sokszor megtörténik. Már nem is emlékszem, hogy mikor és hol történt az említett eset. Miklós sokszor azt állította, hogy én vagyok mindennek az oka. Ennek pedig semmi értelme sem volt.

Egész éjfélig elhúzódott a beszélgetés. Éva szerette volna, hogy még egy napot maradjunk és nála aludjunk. Bár nem volt kényelmes, mégis jobbnak tűnt az ötlet, mint későn visszautazni a lakásunkba. A három szoba közül az egyiket rendelkezésünkre bocsájtotta. A bútorzat hiányában a padlón a párnák közé feküdtünk le. A nagy meleg miatt takaró nélkül, félmeztelenül aludtam Winussal.

A gőzmozdony lassan begurult az állomásra. A szerelvény mindösszesze öt vagonból állt. Az első percben nem tudtam megállapítani a leszálló utasok kilétét. Csak valamivel később, amikor a fehér pára a mozdony oldaláról elillant, lassan előbukkantak az utasok. Többen voltak. Egyesek kartonbőrönddel, de sokan ponyvából készült hátizsákkal érkeztek. Öltözékük szegényes, rongyos és piszkos volt. Ahogy közeledtek, kabátjukon megláttam a sárga csillagot. Rögtön tudtam, hogy zsidók.

Valahol a sor közepén egy sovány arcú, kicsit nagyobb orrú komoly fiatalember közeledett. Őt vártam Miklóst.[1] Buja haját és szakállát egész rövidre nyírta. Egy szőke, hosszú hajú fiatal nő jött vele kézenfogva. Az ő ruhájára nem láttam kitűzve a sárga csillagot.

Kezet fogtunk. Nem engedtem el a kezét, mert ki akartam ragadni a sorból. Félreálltunk, hogy a többiek elmehessenek. Miklóst csak a versei alapján ismertem. Most találkoztunk először. Mielőtt továbbléptünk, bemutatta Évát, a feleségét. Évát már korábbról ismertem. Amikor kezet nyújtott, nem adta a jelét annak, hogy ismer. Erre én is úgy tettem, mintha először találkoznánk. Pedig Éva a színésznő, nálam sok irodalmi műsorban szerepelt.

– Te nem is voltál Cservenkán – jelentettem ki bevezetés nélkül.

– Ezt honnan gondolod? – kérdőjelezte meg Miklós az állításomat.

– Én mondtam neki – vágott közbe Éva.

Miklós engem félrelökött, majd megmarkolta Éva kabátgallérját és lekevert neki két hatalmas pofont. Az asszony nem sikított, nem is nyöször-

[1] Radnóti Miklós – magyar költő.

gött, néma maradt. Amikor odaugrottam, hogy lefogjam Miklóst, már nem kellett. Megrökönyödve állt és csak Évát figyelte.

Éva remegni kezdett. Egész teste lassan átlátszóvá vált, majd eltűnt. De a folyamat rögtön visszafordult. Lassan újra megjelent a teste, de most már nem rongyos, piszkos kabátban, hanem fehér vékony selyemruhában. Haját aranyból készült vékony babérkoszorú díszítette.

Kezét Miklós felé nyújtotta. Ő megpróbálta elkapni, de mindannyiszor a fogása keresztülment rajta. Éva ott állt, de leheletszerűen megfoghatatlanná vált.

– Mit tettél, te bolond! Elveszítetted egyetlen múzsádat – kiabáltam rá.

Valaki kopogott a szobaajtón. Éva jött megkérdezni, hogy aludtunk. Amikor bejött, Miklós is beosont mögötte. Meztelenül álltam a szoba közepén gatyával a kezemben, mert épp azt akartam felvenni. Megkértem őket, hogy forduljanak el, míg felöltözöm. Amikor Éva az ajtó felé fordult, akkor látta, hogy Miklós is a szobában van. Megijedt, mert tudta, hogy megint bajt csinál.

Miklós rögtön az ajtóhoz lépett és bezárta. Azt hitte, hogy én vagyok Éva új udvarlója. Ezért bosszút akart állni. Erősebb volt nálam, és az ott lévő székbe kényszerített. Kezeimet a karfához bilincselte.

Évát nem akarta bántani, ezért kizárta a szobából. Amikor Winus felé indult, ő kimenekült a másik szobába. Miklós nem foglalkozott a nőkkel. Kénsavat hozott egy üvegben. Velem akart elbánni.

Amikor Éva kintről meglátta a savval teli üveget, zörögni kezdett az ablakon és megfenyegette Miklóst, hogy felhívja a rendőrséget.

Miklós utána ment az udvarra, hogy ebben megakadályozza. Éva mindig ügyesen elszökött előle. Miklós követte.

Ezt az időt használta ki Winus és visszajött hozzám. Megpróbált kiszabadítani, de a kötés nem adta magát. Csak kulccsal lehetett kioldani. Az acél nem engedelmeskedett.

Akkor látta meg Winus a savval telt üveget. Felvette és óvatosan néhány cseppet a bilincsre öntött. Arra számított, hogy a folyadék szétmarja a vasat. Rövid időn belül megpuhult a bilincsen lévő láncszem és kiszabadíthattam a kezemet. A szabadulás az utolsó pillanatban történt, Miklós már jött is Évával.

Mind a hárman ott álltunk a nappaliban és farkasszemet néztünk Miklóssal. Amikor már kilátástalannak látszott a helyzet, megjelent az ajtóban valaki, aki véget vethet ennek az őrületnek.

– Miklós! Ne bántsd ezeket az embereket – szólt egy erélyes női hang az ajtóból.

Mindannyian, még Miklós is odafordult. Fanni[2] állt az ajtóban csípőre tett kezekkel. Rövid, ősz haja volt, az arca ráncos, szigorúan nézett Miklósra. Ő nem szólt semmit, csak meghunyászkodva kifelé indult a szobából. Nem mert még az idős asszony szemébe sem nézni, amikor elment mellette. Mindannyian megkönnyebbültünk. Éva csak megjegyezte:

– Ilyen leszek, ha megöregszek?

4.

Vastag, formátlan lécekből készült deszkafal mellett ültem a padlón. Sokáig nem láttam semmit. Nem tudtam, hol vagyok. Csak amikor egy recscsenés után fény szivárgott be a helyiségbe, láttam meg a szoba belsejét.

Szembe velem egy középkorú nő ült hatalmas fotelban. Sötét zöldeskék brokátruhájának alsó szélét felemelte az ölébe. Kézzel varrta vissza az leszakadt gombot. A megemelt szoknya alatt keresztbe tett lábai a combjáig látszottak.

A beáradó fény mintha kicsit megerősödött volna. Szemügyre vehettem a kis terem belsejét. A nő körül a tárgyak mintha régiségbolt portékái lettek volna. Jobbra a karosszék mellett régimódi tölcséres gramofon, ingaóra, rongybaba, kitömött egerek bámultak rám. Bal oldalt a kerek dohányzóasztalon jókora üveggömb, benne szélmalom, öreg könyvek fedele mellett kitépet lapok, néhány fiúbaba. A nő háta mögött a falon orgonasípok, furcsa festmények és egy vitorlás hajó makettje.

Az egész a Brueghel - dinasztia festményeire hasonlított. A szoba, nyomasztó érzést árasztott. Nem tudtam, hol vagyok és azt sem, hogyan kerültem oda. Csak annyit éreztem, hogy bármilyen áron innen menekülnöm kell.

---

[2] Gyarmati Fanni

A félhomályban egy ajtót vettem észre. Az lesz a menekülés útja. Odarohantam és kinyitottam. Érdekes módon az asszony rám se hederített. Mintha ott sem lennék.

Az ajtó mögötti konyhába jutottam. A mennyezetről sütőedények, kondérok, üstök lógtak. A fal mellett az asztalon agyagból készült zománcozott tányérok, bögrék hevertek. A felszerelés több ember étkezésére adott lehetőséget.

Amikor beléptem, úgy tűnt, hogy nincs bent senki. Továbbindultam. Ki akartam jutni az épületből. Épp hogy a külvilágba vezető másik ajtóhoz értem, mögöttem kérdő hangon megszólalt egy nő.

– Nem kérsz egy kis teát?

Megtorpantam és visszanéztem.

Fiatal nő állt mögöttem. Jobb tenyerében, szemmagasságban gőzölgő teáscsészét tartott. Rám mosolygott. Az egész arca sötét színekkel volt kisminkelve. Lila színű haja keményen kétoldalt szétállt. Bár fiatalnak tűnt, ijesztőnej láttam. Még az öltözéke is furcsának bizonyult. Csak egy pántos trikót hordott. Valamikor világos lehetett, de eredeti színét nem lehetetett megállapítani, mert annyira elpiszkolódott. A trikó alsó részén fekete kapcsok tartották a sötét selyemharisnyát.

Nem kellett a tea, inkább csak a szabadság. Kirohantam az ajtón magára hagyva a bennlévőket. Kint megnyugodtam és körülnéztem.

Erdei faházból menekültem. Kívülről egészen szimpatikusnak látszott. Kétvizes tetővel és kis tornáccal rendelkezett. A tetőt tartó oszlopok eredeti fatörzsekből épültek. Ahol lehetett, egyes ágait is megtartották. Tovasiettem.

Sűrű erdő következett. Azon is végigrohantam. Egész idő alatt úgy viselkedtem, mintha menekülő fogoly lennék.

Ez némileg megfelelt az igazságnak, mert Zomborban raboskodtam, mint a szarajevói merénylet elkövetőinek egyike. Pedig nekem semmi közöm sem volt Gavrilo Princip szerb nacionalista diák tetteihez. Csak egy alkalommal Peđa megkért, hogy legyek az operatőre az 1914-es események dokumentumfilmjéhez. Elfogadtam, de a végén a filmből nem lett semmi.

A Szontai úton két mély árkon is át kellett másznom, hogy a központba juthassak. Úgy gondoltam, hogy el kell utaznom Szarajevóba. Ott tisztázni tudnám a helyzetemet. Meg tudnám győzni az ottani múzeum igazga-

tóját, aki dokumentálta az egész merényletet, hogy semmi közöm sincs a dologhoz.

Szarajevóban az öreg kútnál, a Baš-Čarši központi részén találkoztam Ivanával. Azt állította, hogy ő Gavriló dédunokája. Szerb népviseletben jelent meg. Először is csodálkoztam azon, hogy Gavrilónak lánya vagy fia lehetett. Mert erről nem tud a történelem. Másodszor pedig, hogy amikor az egész világ modern, fiatalos öltözékben jár, ő hagyományos ruhát viselt. Hosszú lenvászon ruhában volt, bocskor és fekete vastag harisnya a lábán (szoka), haját kendővel takarta és piros szegfű látszott ki alóla.

De megnyugtatott, hogy egy néptáncegyüttesben szerepel. Mindjárt átöltözik, várjam meg. Elvezetett egy udvari kerthelyiségbe. Leültetett, majd kávét rendelt és eltűnt.

Még meg sem ittam a kávét, máris hozzám lépett egy dús barna hajú lány kifogástalanul kisminkelve, vékony fehér csipkés trikóban, amely alatt mély kivágású melltartót hordott. Szűk kék nadrágja farmernadrágra hasonlított. Lábán nem bocskor, hanem rövid szárú magas sarkú csizma feszült. Ha nem szólal meg, nem ismerek Ivanára, akivel, pár perccel korábban népviseletben találkoztam. Leült mellém és elmondta, hogy tudja, mi járatban vagyok. Azt is elmondta, hogy Gavrilo az ő nagyanyjával, akit szintén Ivanának hívtak, Belgrádban találkozott. Egymásba szerettek, de nem esküdtek meg.

Egy osztrák tévés csoport tudomást szerzett létezéséről és megjelent. Ők is riportot akartak készíteni vele és az eseményről.

Villamossal indultunk útnak, hogy megfelelő forgatási helyet találjon az osztrák tévés csoport. Nem voltam biztos benne, hogy jó járatra szálltunk fel. Az egyik utast megszólítottam, hogy a Miljacka[3] folyóhoz szeretnénk jutni. Az utas elmondta, hogy nincs gond, itt Szarajevóban csak egy villamosjárat van, amely körbe jár. Ha elvétenénk az állomást, bizonyos idő múlva újra ott találnánk magunkat.

A villamosban Ivana elpanaszolta, hogy reggel, amikor a táncegyütteshez autózott, balra kanyarodott az egyik utcába. Igaz, hogy áthajtott a fehér záróvonalon, de ő mindig és mások is rendszerit arra mennek. Leállította a rendőr és nagyon nagy pénzbírságot rótt ki rá. Reméli, hogy a honoráriumból, amit a tévériportért kap, fedezni tudja a bírságot.

---

[3] Kis folyó, amely átszeli Szarajevót.

A villamos már a külvárosban járt. Szegényes, romos épületek sokasága jelent meg. Mintha földrengés sújtotta terület volna. Csupasz, tető nélküli szürke falak meredeztek az ég felé. Itt-ott néhány felnőtt kotorászott a romok között. Szerencsét kerestek.

Majd egy cigánytelep következett. A nádtetejű házak közelében rengeteg gyerek játszadozott. A felnőttek cigarettázva figyelték a villamos haladását. Néhány fiatal egész közel állt a vágány mellé és kinyújtott kézzel kéregetett.

Hatalmas gőzfelhő csapta meg a villamos szerelvény ablakát. Hirtelen a villamos is megállt. Odafigyeltem.

– A villanytelep! – szólt valaki az utasok közül. – Megint elromlott a gőzirányító szelep.

Többen is kiszállunk nézelődni. Egy romos épület állt előttünk, amelynek a fala és a teteje beroskadt. Abból dőlt a gőz. Rögtön rájöttem, hogy nagy baj lesz, ha nem szüntetem meg a párolgást. Egy atommeghajtású villanytelep előtt álltam. A gőzzel együtt radioaktív anyag is a levegőbe került. El kell zárni a szelepet, hogy ne gőzölögjön tovább. Akárhányszor elzártam, mindig újra kinyílt. Csak többszöri próbálkozás után sikerült.

Végre a főtérre érkeztünk. Ott állt a műemlék, amely a szarajevói merényletet és Gavriló hőstettét jelképezte. Az osztrák operatőr rögtön kiszállt a villamosból és filmezni kezdett. Nem annyira a merénylet pillanata érdekelte, hanem a szobor szerkezete, amely az első világháború borzalmait mutatta be. A szoborkompozíció több katonát, fegyvereket, sebesülteket ábrázolt.

Elgondoltam magamban, hogy egy lövéssel több tízmillió ember eshet áldozatul.

A végén Ivana is sorra került. A kérdésre, hogy kik pénzelték ennek a monumentális szobornak a felépítését, elmondta, hogy azok az unokák, dédunokák, akiknek a hozzátartozói a Mlada Bosna terrorcsoport tagjai voltak.

5.

Gyalulatlan fagerendákból készült állványok sora tartotta a boltozatot, hogy be ne omoljon. Valamilyen alagút vagy lelőhely lehetett. Furcsa módon elég jól ki volt világítva. Ennek ellenére nem láttam senkit. Egyedül

voltam. A hátizsákom nehéznek tűnt. Valami lehetett benne. Mivel nem emlékeztem rá, hogy mit is tehettem bele, a földre raktam, hogy belenézzek.

Egy törékeny, összevissza karcolt és lehorzsolt kerámiavázát találtam. Vagy görög, vagy egyiptomi lehetett, mindenesetre nagyon réginek látszott. Hogyan került a puttonyomba, arra nem emlékszem. Mivel elég nehéznek bizonyult, félretettem és otthagytam. Továbbindultam, mert meg szerettem volna tudni, merre van a kijárat.

Pár száz méter után eltűntek a faoszlopok és helyettük henger alakú fehér márványoszlopok tartották a mennyezetet. Ezeknek a támasztékoknak a felső része dekoratív faragásban végződött. A mennyezetről kör alakú fényforrás világította be a folyosót.

Az oszlopok között jobboldalt és baloldalt ajtók sorakoztak. Akármelyiken át akartam menni, nem lehetett. Egyiket sem bírtam kinyitni. Így tovább kellett mennem. A következő oszlopsor között márványtáblák álltak. Kaotikus vonalak között több helyen ismeretlen betűkkel írt szöveg tűnt fel.

Megálltam egy percre, hogy megnézzem, mit is ábrázolhatnak ezek a vonalak. Nagyon hasonlítottak ikonikus metróvonal térképére. De mégsem tudtam eldönteni, mit jelképeznek a táblák.

A következő oszlopcsoport között szintén hasonló vonalak keresztezték egymást, csak most másmilyen sorrendben. Végül tíz ilyen különböző táblát számoltam össze. Jobban örültem volna egy elásott kincsre utaló térképnek. Akkor talán még valami hasznát is vehetném. Folytattam az utat abban a reményben, hogy megtalálom a kiutat és találkozok valakivel, aki el tudja magyarázni, mit jelentenek ezek a rajzok.

A henger alakú márványoszlopok végére jutottam. Az alagutat hatalmas megmunkált gránitkövekkel torlaszolták el. A kőfalra rá volt akasztva egy ember magasságú ovális tükör. Nem mehettem tovább. Arra gondoltam, ha ki akarok valahogy keveredni ebből a nehéz helyzetből, vissza kell mennem, és betörnöm valamelyik ajtót. Lehet, hogy épp ott van a kijárat, csak éppen zárva van.

Mielőtt teljesen elveszek ebben az alagútban, talán még egyszer megnézhetem kétségbeesett arcomat a tükörben. Közelebb léptem. A képmásom elég homályosnak látszott. Mintha köd takarta volna el az egész testemet. Valószínűleg a nedves környezet és az idő megtette a magáét, azért ment tönkre a tükör. Ujjaimmal meg akartam tapogatni. Amikor hozzáértem, előbb az ujjaim, majd a tenyerem keresztülment rajta. Riadtan visszahúz-

tam a kezem. Nem történt semmi. Elszántan újra megérintettem a láthatatlan tükröt. Most már az egész karomat taszítottam keresztül a ködös felületen. Vártam, majd kihúztam a karomat.

Talán ez a kijárat. Csak valaki így beködösítette, hogy ne legyen mindjárt észrevehető, gondoltam magamban. Összeszedtem minden bátorságomat és nagyot lépve bementem a ködös területre.

Nagy meglepetés ért a tükör másik felén. Tágas barlang tárult elém. Természetes mélyedés lehetett, mert az alján víz állt. Kétoldalt a tárna falához erősített kivilágított széles deszkapalló húzódott. A teraszszerű építményen emberek andalogtak be-benézve az ott kialakított bazárokba. A barlang boltozatáról hegyes sárga cseppkövek lógtak. A tér közepén göcsörtös oszlop állt ki a vízből és emelkedett a mennyezetig. Ezen az oszlopon kivilágított áruhirdetések voltak kiaggatva.

Azt tartottam biztatónak, hogy napfény áradt be a barlang túlsó végén. Ez azt jelentette, hogy ott van a kijárat. Elindultam a pallón a kijárat felé. A legközelebbi bolt háziállat-eledelt árusított. A kiszolgáló, egy fiatal, sötét hajú lány a bolt előtti korláton ült. Ülhetett, mert ott a korlátot embernyi vastagságú rönk helyettesítette. Testével a fatörzs irányában ült, és bal lábát behajlított térddel felemelte a korlátra. Kopott, világos rózsaszínű egyrészes ruhájának szoknyája emiatt a combjáig fölhúzódott. Nem rám, hanem az előtte egyensúlyozó macskára figyelt.

A következő elárusítóhely, egy szűkös bizsubolt előtt vízszintes karókon csüngött az áru. Legnagyobb kínálat nyakláncokból és női övekből volt. De szép számban sorakoztak gyűrűk és különböző fülbevalók is.

A boltos asszony az áruja előtt egy háromlábú gyalogszéken ült. Vékony fekete csipkeruhája a padlót súrolta. Erősen ki volt sminkelve. Előtte a pallón egy varjú a csőrével diót tört. Amikor a közelébe értem, az asszony vállára repült. Ott érezte magát biztonságban.

Majd szőrmekereskedés következett. A tágas helyiségben csincsilla, hód, hörcsög, mókus, mormota, nutria, nyúl, hermelin, nyest, mosómedve, rókafélék prémje sorakozott. De voltak ott nagy állatok szőrméi is. A bárány-, kecske- és borjúbőrök a padlón hevertek szanaszét. Az egyik sarokban felfigyeltem egy feketemedve-prémre. A falra lett kifeszítve. Valahogy ismerősnek tűnt. A kitömött feje mögött egy tíz centis felületen fehér volt a szőrméje. Úgy éreztem, mintha valami közöm lett volna hozzá. Kerestem az árust, de sehol sem láttam.

A medveszőrméhez léptem és megsimogattam, majd rajta hagytam a tenyerem.

Napfény áradt be a barakk ablakán. Egy rozoga kis erdei fakunyhóban találtam magam. Az egyetlen használható bútordarabon, egy hintaszékben ültem. Körülöttem szarvasagancsok, különböző színű és nagyságú rongypokrócok szétdobálva hevertek a padlón és a kis faasztalon. Az asztal egyik sarkán egy lapos tányéron sült lazac gőzölgött. Akkora volt, hogy a feje, farka lelógott a tányér széléről.

Kimentem a helyiségből, hogy megállapítsam, hol vagyok. Egy erdei gazdasági udvar lehetett, mert még két omladozó és egy összedőlt faházikó állt a közvetlen közelemben. A kunyhók között használhatatlan kétkerekű tehertargonca feküdt égnek meresztve hátulját. Kicsit arrébb korhadt, lyukas, gombáktól fehéredő farönk süllyedt a zöld gyepbe. Egy lefedett ásott kutat pillantottam meg az egyik épület mellett. Annak is csak a kávája maradt meg.

Valaki itt lakott és gazdálkodott, gondoltam, de most teljesen elhagyatott a hely. Azt terveztem, hogy megnézem a többi épületet is, de előbb megeszem a reggelimet, a finom lazacot. Így hát visszamentem a faházikóba.

Amikor benyitottam, egész más helyszín tárult elém. Szép tiszta, rendezett konyhába kerültem. Az agancsok, pokrócok eltűntek. A hintaszék helyén terített asztal állt négy székkel. A falakon kifeszített cserzett állatbőr díszelgett. Egy vadászpuska is lógott a falon. Váratlanul ért a látvány. Azt hittem, nem az előbbi kunyhó ajtaját nyitottam ki. Visszaléptem. Kint az ismert látvány várt. Megbizonyosodtam róla, hogy mégiscsak arról a faházikóról van szó, amelyből nemrég kiléptem.

Erőt vettem magamon és újra beléptem. Érdekelt, hogy megvan-e még valahol a sült lazac, mert már nagyon éhes voltam.

A rendezett helyiség megnyugtatott. Ha nincs is meg a hal, akkor is talán találok valamit a konyhaszekrényben. Amikor arra indultam, az asztal mögött a sarokban egy alacsony heverőt pillantottam meg.

De nem volt üres. Etel feküdt rajta. Amikor meglátott, rögvest a fekvőhely szélére ült. Hosszú haja kócosan hullott a vállára. Fehér vászon hálóingét csak a vállpántok tartották. Az arca, a szemei és az ajka szakszerűen ki volt sminkelve.

– Hol van a halam? – kérdeztem kicsit idegesen, mert már a gyomorsavam is működni kezdett.

Nem értette a kérdést. Mintha még mindig aludt volna a lelke. Csak nézett rám csodálkozva, hogy kerültem a konyhájába. Egy pillanatra letérdelt és arcát tenyerei közé dugta. Akkor figyeltem föl, hogy mintha három, egy piros, egy kék és egy fekete különböző nagyságú lepke lett volna tetoválva a vállától a tarkójáig.

– Ha a csapó[4] kell…– mondta válaszként...

Még be sem fejezte a mondatot, amikor a bejárati ajtón dörömbölést hallottam. Arrafelé indultam, hogy megnézzem, ki lehet az, aki ilyen vadul veri az ajtót.

– Ne, vigyázz!.. Ne nyiss ajtót, ez valószínűleg a medve – sikoltozott most már teljesen ébren Etel.

Erre én is óvatosabb lettem. Szerencsére az ajtó melletti ablakon kitekinthettem. Etel igazat mondott. Ott állt két lábra emelkedve egy hatalmas fekete medve.

A vadászpuska után kaptam. De nem volt benne töltény. Etel a konyhaszekrény egyik fiókjára mutatott. Ott meg is találtam a töltényeket. Mire megtöltöttem a fegyvert, a medve elsompolygott.

Óvatosan kimentem, hogy megnézzem, merre van a medve. Sehol sem láttam. Ennek örültem, mert így nem lett vele dolgom. Elindultam, hogy megnézzem a két másik faházat. Reméltem, hogy ott találok valami ennivalót.

Benyitottam a közelebbibe. Hirtelen nekem jött, hátamra taszított és átviharzott rajtam a fekete medve. Azt hittem, végem van. De nem foglalkozott velem, hanem berontott oda, ahol Etelt hagytam. Sikoltozást hallottam. Készenlétbe helyeztem a vadászpuskát és a medve után rohantam. Ott állt két lábra emelkedve Etel előtt, és mancsaival hadonászott.

A lány ijedtében sikoltozott. Megcéloztam a medve tarkóját és meghúztam a ravaszt. Nem történt semmi, elmaradt a durranás. Megtörtem a puskát és megnéztem a töltényeket. A helyükön voltak. A vadállat hatalmas csapással leütötte Etelt, akinek fehér hálóingén a melle körül vérfolt jelent meg. A lány térdre, majd hanyatt esett.

---

[4] A csapó egy filmkészítés során használt eszköz. Feladata a külön felvett kép és hang szinkronizálása.

A medve felém fordult. Újra lövésre készen álltam. Most jól működött a fegyver. A durranás után a medve elterült. De már olyan közel hadonászott, hogy az egyik mancsával elkapta a mellkasomat és leterített.

Mind a hárman a padlón hevertünk. Kimásztam a medve karmai alól és a lányhoz vonszoltam magam. Az ingén gyorsan terjedt a hatalmas vérfolt. Gyorsan veszítette a vért. Ujjamat a nyaki ütőérre tettem. Nem éreztem a pulzust. Próbáltam újraéleszteni szívmasszázzsal, de nem sikerült. Meghalt.

A medve sem mozdult. Hason feküdt szétvetett végtagokkal. Nagy fekete bundáján csak a tarkóján volt egy tíz centis fehér szőrrész. Ez jellemezte a vadat.

A szőrmeüzletben voltam. Tenyerem még mindig a fekete medve bundáját simogatta. Eszembe jutott, hogy ez annak a medvének a bundája lehet, amely megölte Etelt, engem pedig megsebesített, mielőtt lelőttem. A tarkója alatt ott volt a fehér szőrmerész.

Most már komolyan érdekelt, hogy a megérzésemnek van-e valami alapja. Meg kell tudnom az elárusítótól, hogy honnan van a medve. Hangos szavakkal kerestem a boltost. Meg is szólalt a hátam mögött, kint az üzlet előtt. Amikor megfordultam, elállt a lélegzetem. Ott állt Etel hosszú, bokáig érő fekete, ujjatlan selyemruhában. A szoknyarész mindkét oldalán csípőig nyitott volt. Derekát egy vékony fehér öv fogta körül.

– Bent nagyon meleg van. Ha akarsz valamit, gyere ki, majd itt megbeszéljük – mondta mosolyogva.

Kimentem. Ott jobban éreztem magamat. Feltámadt a szél. Etel hagyta, hogy meglebbentse ruháját. Arcán láttam, hogy mennyire jólesik neki a légmozgás.

Közelebb léptem hozzá. Mielőtt feltettem volna a kérdést, meg akartam bizonyosodni róla, hogy tényleg Etelről van szó. Körüljártam. A vállát és a tarkóját figyeltem. Ott volt a három színes lepke épp úgy és épp olyan helyen, mint annak az Etelnek, akit az erdőben halva hagytam az egyik házikóban.

– Mi lett a medvével? – kérdeztem végül is, amikor már biztos voltam benne, hogy mégiscsak ő az Etel.

– Ott van, látod te is. Lóg a falon – válaszolt röviden. – Talán meg akarod venni? Tudod, itt minden eladó.

6.

A Duna-parti parkban sétáltam, amikor szembe jött velem egy magányos nő. Már messziről valahogy ismerősnek tűnt. Amikor közelebb értünk egymáshoz, akkor ismertem fel Évát. Nagyon régen találkoztunk, ezért meglepett, hogy újra Újvidéken van. Fiatalos, csinos volt. Rövid farmersortot és ujjatlan, elöl végiggombolós mellényt viselt. Úgy tűnt, hogy hosszú haja vörös színű. Amikor jobban szemügyre vettem, a haja azért látszott vörösnek, mert a reggeli nap pont a háta mögött kelt, és a sugarak reggeli fénnyel árasztották el a haját. Táskája hosszú pánton lógott a vállán.

– Tudtam, hogy erre fogsz jönni. Tudtam – jövendölt Éva, és a nyakamba ugrott, mintha a megmentője lennék.

– Honnan? Miért? – tele voltam kérdésekkel.

– Üljünk le oda a padra és mindjárt mindent elmondok.

Miután leültünk, az arcvonásait figyeltem és vártam a meséjét. Lehajtotta a fejét és ölbe tett összefont kezeire nézett. Kis szünet után mesélni kezdett. Elmondta, hogy ő most udvarhölgy egy királynő mellett. A királynő levesébe olyan veszélyes és ártalmas gomba került, hogy belátható időn belül meg fog halni. Ő pedig azt gondolja, hogy ha egy bizonyos tejterméket, túrót fogyaszt, az semlegesíti a mérgező anyagokat. A gond abban van, magyarázta tovább, és azért kéri a segítségemet, mert az a különleges túró úgynevezett zombori túró.[5]

Ez számomra is nagy gondot jelentett, mert mindössze néhány asszony tudja elkészíteni, és mindig csak péntekre teszik ehetővé. Ma pedig hétfő van. Péntekig kellene várni. Amikor ezt elmondtam Évának, a választ nem fogadta el. A túró, a gyógyszer még aznap kell, de legkésőbb másnapra.

– Akkor Zomborba kell mennünk – ez tűnt az egyedüli megoldásnak.

Zombor déli részén van a Szelencse városrész. Ott, a vágóhíd mögött élt Đuđa (Gyugya néni). Azok közé a ritka asszonyok közé tartozott, akik még tudtak zombori túrót készíteni. Bunyevác[6] asszony volt.

---

[5] A zombori túró valójában puha, zsíros sajt, sárgásfehér színű, és csak Zomborban készítik.

[6] A bunyevácok délszláv népcsoport a Bácskában. Főleg Szabadka, Zombor és Bács városokban élnek jelentősebb számban.

Amikor beléptünk Évával a konyhájába, ott ült a rongypokróccal leterített lócán a kemence előtt. Melegedett. Kezeit a térdére helyezte, pihentette. Fekete kendőt viselt, csak az öregedő arca látszott ki belőle. Vastag sötétszürke ruhája a bokájáig ért. A ruha elejét az elmaradhatatlan kötény takarta.

A konyha, mint az egész ház is, olyan öreg volt, mint ő maga. Talán még nála is öregebb. Vastag mestergerenda tartotta a mennyezetet. A kemence mellett ott állt a fehérre meszelt sparhelt. Rajta néhány zománcozott edény és különböző nagyságú fakanalak. Mindössze néhány fonott kosár feküdt a földön.

Nem lepődött meg, amikor elé álltunk. Tudta, miért jövünk. Kikötötte, egy feltétele van annak, hogy elkészítse a túrót. Az unokája jelenlétében fogja ezt megtenni színpadon, egy előadás keretében. Azért szeretné így, mert az unokája már régóta könyörög, hogy valami módon színpadra kerülhessen. Nagyon szeretett szerepelni. Ő pedig megígérte, hogy az első adandó alkalommal megszervezi a szereplését. Mária, mert így hívták az unokáját, már tizennyolc éves és még nem lépett dobogóra. Reményét fejezte ki, hogy az, akinek készül az antitoxin, előadás végén meg fog jelenni a színpadon.

Đuđával nem lehetett vitatkozni. Nem is akartam, hisz a királynő élete forgott kockán. Gondolatsorozatok cikáztak át az agyamon. Milyen színdarab lehet az, amit egy nap alatt képes vagyok megszervezni, előkészíteni.

– Hol az a lány? Beszélhetnék vele. Meg szeretném tudni, mik a kívánságai – mondtam habozás nélkül, mert beindultak a fejemben a gondolatok.

Đuđa nem szólt semmit, csak az udvar felé vezető ajtóra mutatott. Éva mintha olvasta volna gondolataimat, rögtön kiment az udvarra.

Kis idő múlva vissza is jött Máriával. Mindig azt állítottam, hogy a nőknek velük született ízlésük van. Mindenkor megfelelő öltözéket tudnak kiválasztani, de amikor megláttam az unokát, az előbbi állításom nem tűnt igaznak.

Éva előtt egy középmagas, hosszú szőke hajú lány lépett be a konyhába. Körte alakú testén égőpiros nadrágja olyannyira szűk volt, hogy combjain és hasán kidomborodtak a hurkái. Méreten felüli mellén az ujjatlan sárga pólón Disney-féle Miki egér mosolygott. Egy egészen kicsi mellényt hordott. Öltözéke inkább kisiskolás számára lett volna divatos, nem pedig egy nagykorú lánynak.

A színházi előadással kapcsolatban már megszületett az ötletem. Készítettem annak idején a vakok és gyengén látók szervezetében egy humoros egyfelvonásos darabot. Abba kell valahogy beillesztenem Đuđát és Máriát. Mivel Đuđa valószínűleg abban az otthoni ruhában lesz a pódiumon is, amiben találkoztunk, nem ártana, ha az unokáját is egy egyszerű bunyevác népviseletbe öltöztetnénk.

A zombori színház nézőtere nem nagy. Mindössze százan férnek el benne. Mivel az egyezség arról nem szólt, hogy hány nézőnek kell néznie az előadást, azon nem izgultam. Évára bíztam a feladatot, hogy akár az utcáról is szólítsa be az embereket a nézőtérre. Đuđa és unokája mellett a színpadra néhány színész is kellett. Éva azt is megszervezte. Igaz, hogy műkedvelők, de az éppen megfelelt. hiszen Mária is amatőr volt.

Gitta is megjelent. Segített az öltöztetésben és a hajviselet elkészítésében.

Máriát bokáig érő citromsárga kétrészes hímzett ruhába öltöztették. Haját kontyba fonták és pártát is kapott a fejére.

A színpadon Đuđa elmagyarázta unokájának a túrókészítés minden titkát, de a műveletet úgy végezte, hogy a nézők nem sokat láttak belőle. Talán csak a színpadon levő pár műkedvelő színész lett beavatva. Mária elég ügyetlenül mozgott. Belebotlott a tejeskannába és a birkatej fele kiömlött. A végén mindössze maroknyi túró készült el. Az a néhány néző, aki megvárta az előadás végét, megtapsolta a szereplőket. Ennek Mária örült a legjobban. Kezével rengeteg csókot küldött hódolói felé.

Én pedig sóvárogva néztem azt a maréknyi túrót. Azt reméltem, hogy lesz annyi, hogy nekem is marad. Éva rántotta meg a karomat és azzal visszahozott a valóságba.

– A királynő! Hozzuk be a királynőt! Még csak tíz perc van hátra. Ha nem eszik a túróból, meghal. Őmiatta van ez az egész előadás – mondta parancsoló hangon, majd a színészekkel kiszaladt a hátsó függöny mögé.

Kis idő múlva behoztak egy karosszéket. A magas támla és a vörös bársonyos kárpitozás azt sugallta, hogy egy igazi királyi trón. Miután elhelyezték a színpad közepére, Éva kiment, hogy bevezesse a királynőt. Mindannyian kíváncsian vártuk, mi fog következni.

A királynő belépett. Jobb kezével Éva bal kezére támaszkodott. Kék drágakövekkel kirakott arany korona volt a fején. Egy ugyanolyan kék drágakő lógott a koronáról fiatalos homlokára. Dús fekete haja majdnem a de-

rekáig ért. Nyakát és mellét hasonló kék drágakövekből készült nyakláncok ékesítették. Ujjatlan, kétrészes, világoskék selyemruhát viselt. A felsőrész testhezálló, elöl hosszú V kivágással, a szoknyarész egyszerűnek tűnő, de elegáns anyagból készült. Bal kezét maga előtt meghajlítva tartotta, mert rajta egy galamb nagyságú élő sárkány ült.

Nyugodt, kimért léptekkel sétált a trón felé és elhelyezkedett. Mindannyian szótlanul figyeltük a jelenetet és a mozdulatait.

Éva ideges hangja szakította meg a csöndet.

– Még csak tíz másodperc! Gyorsan ide a túrót… Gyorsan… Gyorsan.

Mária állt a zombori túró közelében. Gyorsan elkapta a kis tálkát és kinyújtott kézzel a királynő felé indult.

A többiek hangosan visszafelé számláltak, mint amikor egy űrhajót indítanak.

– Tíz…, kilenc…, nyolc…, hét…. hat…, öt…

És akkor Mária megbotlott saját hosszú sárga ruhájába és a tálka a túróval kiborult.

– Három.., kettő.., egy..,

A túró nem ért oda időben, hogy a királynő egyen belőle. Mindenki dermedten állt és várta, hogy a királynő elpilledjen és meghaljon.

De meglepetésünkre nem ez történt. A királynő felállt és segített Máriának fölszedni a piszkos, poros túrót.

7.

Állt a vonat. A jelentéktelen állomás alapján ítélve kis helység lehetett. Mindössze néhány utas szállt fel. A majdnem százüléses szerelvény teljesen üres volt. Épphogy elindult a vonat, egy csinos, népviseletbe öltözött lány a kis fehér kutyájával felém jött. A sok üres ülés mellett pont a velem szembeni helyet szemelte ki magának. Meg sem kérdezte, hogy szabad-e a hely, csak egyszerűen leült. Igaz, butaság lett volna megkérdezni, hiszen ott nem is ült senki. Míg elhelyezkedett, jól megfigyeltem. Valahonnan ismerősnek tűnt. Újraalkotott magyar népviseletet viselt. Amikor felém nézett, szőke haját és fiatalos arcát vizsgáltam. Egyszerre csak rájöttem, kiről van szó. Rózsa, a muskátlizene nagy művelője.

A mellette lévő ülésre szétterítette az újságokat, amelyeket valószínűleg az állomáson vásárolt. Már az is zavart, hogy velem szembe ült le a sok üres hely mellett. Azon is felháborodtam, hogy kis fehér pamacsszerű ebet ölében tartva állandóan simogatta és beszélt hozzá.

Elfordítottam a fejemet, hogy ne is lássam, mert csak idegeskedtem. Az elsuhanó tájat figyeltem. Kint minden fehér volt. Ilyenek az Alpok. A fehér táj hirtelen eltűnt. A vonat berobogott egy alagútba.

Nem maradt más hátra, mint Rózsát vagy a hetilapokat figyelni. Akkor láttam meg az egyik hetilap címoldalán, azt hiszem a Hét Nap[7] volt, Lorettát, ahogy fürdőruha nélkül napozik. A színes fotó alatt a következő szöveg állt: Loretta meztelenül napozik a barátjával.

Szerencsére a barátja nem volt érdekes a fotós számára, mert kihagyta. Viszont én pontosan tudtam: az a barát én voltam.

Talán az alagút, a sötétség idézte fel gondolataimban azokat a képsorokat, amelyek Lorettához fűződtek.

Boros István[8] kért meg, hogy készítsek zenei mellékletet Kuki feleségével, Lorettával, a fiatal, csinos kezdő énekesnővel.

A stúdióból elindulva úgy döntöttem, hogy a tenger felé utazunk. Feltételeztem, hogy útközben találok megfelelő forgatási helyszínt. Azt terveztem, hogy a föld alatt forgatunk. Olyan még nem volt. Vagy egy barlang, vagy egy tárna (bánya) kellene. Útban a tenger felé barlangot nem találtam, de egy helyen az erdő és a környezet megfelelőnek tűnt. Ott megálltunk. Többek között azért is, mert már feladtam a reményt, hogy barlangra vagy bányára bukkanunk.

Hegyes márvány kőoszlop állt az erdő közepén. A hatalmas tölgyfák alatt kis patak bujkált a virágok közt, néhol lebukva kis vízesést produkált. Vonzó látványt tárult elém. Kiváló háttérnek bizonyult a forgatáshoz. Amikor közelebb mentem az oszlophoz, láttam, hogy nem márványról van szó, hanem hatalmas sósüvegről. Nem akartam hinni a szememnek, hogy ilyen is van az erdő közepén. Mégis, hogy megbizonyosodjak, előbb végigsimítottam tenyeremmel, majd megnyaltam. Sós volt.

---

[7] Vajdasági magyar hetilap.

[8] Id. Boros István (1924–1988). Magyar nóta- és slágerénekes, tv-munkatárs.

Nem messze a süvegtől hatalmas hirdetőtábla állt. Rajta nagy betűkkel csak annyi: Sóbánya.

Visszamentem a leparkolt kocsihoz, hogy szóljak a forgatócsoport tagjainak és persze a művésznőnek, Lorettának, hogy ha lehet, itt fogunk forgatni. Ha hatni akarok a bányatulajdonosra vagy az igazgatóra az engedély megszerzése érdekében, jobbnak láttam, hogy Lorettát is magammal vigyem. Minden alkalommal és most is kihívó, szexi ruhát viselt. Amikor magamhoz szólítottam, kicsit rosszkedvűen, morcosan szállt ki az autóból. Bent az ülésen fiúkkal körülvéve udvaroltatott magának, és az kellemesebb lehetett, mint bukdácsolni utánam a harmatos, nyirkos fűben. Nem csodálkoztam rajta, mert úgy viselkedett, mint minden szép, de gyenge hangú énekesnő. Komoly felszólításomra utánam jött.

A forgatócsoport többi tagja a kocsiban maradt. Ha megfelel a terep az elképzeléseimnek, dolgozni fogunk.

Így kezdődött Lorettával a forgatás.

A nagy irodában, ahová bementünk, legkevesebb tíz-tizenöt férfi üldögélt munkaruhában. Az ablaknál az íróasztal mögött, feltételeztem, hogy az igazgató vagy a tulaj ült, és a papírokat rendezte szótlanul. Fel sem nézett, amikor benyitottunk. Csak a hangos hurrogásra emelte fel a fejét. A munkások így mutatták ki rajongásukat, amikor meglátták Lorettát. A főnöknek tátva maradt a szája. Rögtön abbahagyta a telefonálást és felénk nézett.

– A tévétől vagyunk. Ez itt Loretta, az énekesnő, én pedig a rendező – igyekeztem jó benyomást kelteni.

– Hát mi járatban vannak? – kérdezte, és mindjárt intett a munkásoknak, hogy hagyják el a termet.

Felugrott és széket kínált az énekesnőnek. Persze rám se hederített. Csak akkor, amikor szóltam, hogy mi járatban vagyunk, akkor nézett rám. Sajnálatát fejezte ki, hogy a tárnába nem lehet lemenni, mert a felvonó nem működik. A munkások is csak kötélen ereszkednek le. Igaz, a tárna nincs mélyen a felszín alatt, a stáb talán lemehetne forgatni, de a kedves Loretta semmiképp. Féltette a lányt, nehogy baja essen.

Azt ajánlotta, hogy várjuk meg a szerelőket. Hamarosan jönnek, és ha megjavítják a felvonót, nyugodtan lemehetünk. Kifejtettem, hogy sajnos nem várhatunk a szerelőkre. Ha nem tudunk forgatni, tovább kell utaznunk és más helyszín után kutatni.

Az egyik munkás meghallotta a beszélgetést. Felajánlotta a segítségét. Persze a főnök nem ellenkezett, mert szerette volna, ha az énekesnő itt forgatna. Az jó reklám lenne a sóbányájának. A munkás, a Jócó, elmagyarázta, hogy van egy kosár, amellyel le lehetne engedni a művésznőt a tárnába. Az talán megoldható.

Beleegyeztem azzal a feltétellel, hogy előbb én megyek le és megtekintem a helyszínt. Ha megfelel, jöhetnek a többiek is.

A kosár elég kényelmetlen volt, de biztonságosnak tűnt. Csak azon kezdtem aggódni, Loretta hajlandó lesz-e beleülni. Szép lassan leeresztettek a tárnába. Velem jött az egyik világosító is, hogy fény alatt tudjam felmérni a helyszínt.

Fantasztikus látvány tárult elém. A sok függő és álló cseppkő, valamint cseppkőoszlop látványossá fogja tenni a zenei mellékletet. Mindenáron ezen a helyen szeretnék forgatni – gondoltam magamban. Ha Loretta véletlenül nem akar lejönni, lehurcolom.

Miközben nézelődtem, a munkások egy része is leereszkedett. Nekik nem kellett a kosár. Fiatalak voltak és egy kötélen csúsztak le.

Kis idő múlva leereszkedett a stáb a felszereléssel. Ők, az egyik operatőr, a másik a világosító, aki egyben a hangmérnöki munkát végezte. Fontos volt, mert Loretta hangfelvételét kellett lejátszani. Az énekesnő arra a szövegre tátogott. Szóltam a munkavezetőnek, hogy menjen vissza és kérdezze meg Lorettát, hajlandó-e lejönni a kosárban. Szerencsére nem ellenkezett, de előbb leküldte az összes gardróbját.

A munkások is mind segítőkésznek bizonyultak. Élvezték Loretta közelségét. Belegondoltam, hogy leállt a termelés. Mindenki ránk figyelt.

Az előkészületek utolsó szakasza azzal kezdődött, hogy Lorettát leengedik a tárnába. Mindenki igyekezett segíteni. Fogták a kosarat, kézen fogva ültették be az énekesnőt az ideiglenes felvonóba. Előbb csodálkoztam, de egyben örültem annak, hogy mennyire segítenek és vigyáznak a művésznőre. Amikor közelebb kerültem hozzá, akkor láttam az igyekezet igazi okát.

Loretta rövid szoknyája alá lehetett látni. Mint mindig, picuri tanga volt a fenekén. A művelet sikeresen véget ért, kezdődhetett a munka, a forgatás.

Megtaláltam az első beállítást. Loretta mindig ragaszkodott hozzá, hogy fehér ruhában legyen. Most is ilyet viselt. Amikor a háttér elé állítottam, beolvadt a környezetbe. Hiszen sóbányában voltunk.

Megkértem, hogy válasszon egy sötétebb ruhát. Nagy nehezen beleegyezett. Igen ám, de hol készüljön föl? Nehéz volt búvóhelyet találni a tíz szempár elől. Végül nem tágított, ott a helyszínen ruhát váltott. Míg öltözködött, a Logan szökése (Logan's Run) című film jelenete jutott eszembe, ahol a fehér jeges barlangban Jenny Agutter színésznő öltözik át.

Ami azt illeti, Lorettának jó ízlése volt. Pontosan tudta, melyik testrésze kívánatos, és ruhájával azt domborítja ki. Ezúttal olyan szűk, testhezálló rövid ruhát vett fel, amelynek szoknyarészét barna és aranyszínű diszkrét szecessziós minta díszítette. A felső része sima fekete. A pántok a mellén kereszteződtek. Elöl a mély függőleges kivágás sejtetni engedte melleit.

De az énekesnőnek nemcsak a ruházata, hanem a mozgása is nagyon fontos eleme a sikernek. Persze a jó hangja mellett.

Végre megkezdtük a forgatást. Ami Loretta mozgását illeti, abban sem volt semmi kivetnivaló. Látszott rajta, hogy átnézte a szakirodalmat. Felismertem az ilyen esetekre ajánlott mozgásbeállításokat. Egyszóval jól mozgott a kamera előtt. Szemeivel igyekezett kapcsolatot teremteni a nézőkkel a kamerán keresztül.

Még kétszer váltott ruhát, én pedig helyszínt. Az utolsó ruhája tényleg nagy hatást keltett. Világos rózsaszínű selyemből készült. Hosszú, nagyon bő, de kétoldalt csípőig kivágott szoknyája forgásra csábított. Loretta ezt érezte és ki is használta a kamera előtt éneklés közben. Szoknyája néha annyira fellibbent, hogy kilátszott a tangája.

A munkánkat csak akkor tudhatjuk késznek, miután megnéztük a felvételeket. Ezt könnyen megtehettük, mert videóra készültek, és egy képernyőre vissza lehetett játszani.

Az utolsó felvételtől tartottam, amikor Loretta szoknyája magasra röppent. Szerencsére az operatőr akkor mellképet készített, úgyhogy az alsóneműje nem látszott a felvételen.

Loretta is nagyon meg volt elégedve magával. Megköszönte, hogy jó helyszínt választottam a forgatáshoz. Bevallotta, hogy kezdetben tartott az ötlettől, de most, hogy látta a felvételeket, nagyon elégedett lett. A végén örömében megcsókolt.

Befejeztük a forgatást. Felfelé már lifttel mehettünk, mert a mesterek közben megjavították.

A bányafőnök és a munkások marasztaltak bennünket. Ebédet is kínáltak, csakhogy maradjunk, de mi megköszöntük az együttműködést.

Megígértük, hogy a felvételből küldünk majd másolatot. Folytattuk utunkat a tengerpart felé.

Savudrijába[9] érkeztünk. A sátortábor mellett egy nyugodt, számomra ismert helyen parkoltunk. Azért mentünk oda, mert nekem ott egy kis víkendházam van. Gyakorlati szempontból ez megfelelt, mert ott át lehetett öltözni, kicsit lepihenni, rostélyozni és fürdés után lezuhanyozni.

Ahogy megérkeztünk, Loretta rögtön bejelentette, hogy ő vetkőzik elsőnek fürdőruhára. Hagytuk, hogy nyugodtan válassza ki a számára megfelelőt. A válogatás elég sokáig tartott, mert legalább öt különböző szabásút és színűt próbált fel. Mivel meguntuk a várakozást, a verandán öltöztünk át és lementünk a közeli partra. Ott már sok fiatal nő a mellét is napoztatta. Az akkori divat szerint csak fürdőalsó volt rajtuk.

Kis idő múlva Loretta is megjelent. Nem viselt melltartót, de az ágyékát is egy akkoriban még elégé ismeretlen pici alsó ékesítette. „S”[10] tangának nevezték.

Abban feküdt le mellém napozni. Látszott rajta, hogy nagyon elégedett magával.

Amikor észrevették a helybeliek, rögtön értesítették a napilapok szerkesztőségeit. Nemsokára fotósok lepték el a strandot, profi és amatőr fényképészek egyaránt. Loretta már kellemetlenül érezte magát és hasra fordult. Akkor volt csak nagy kattogás, hiszen a tanga a popójába szorult. Úgy tűnt, mintha mezítelen lenne. Hogy biztonságban érezze magát, mellém lapult.

Hirtelen világos lett. A vonat kiért az alagútból. Hogy mennyi ideig láttam a képsorokat, az valószínűleg az alagút hosszától függött.

Még mindig a lap címoldalát néztem. Rózsa ezt észrevette és megszólalt:

– Ha érdekli, nyugodtan nézzen bele az újságba.

– Nem érdekel, mert a helyszínen voltam – válaszoltam.

Rózsának felcsillant a szeme. Ő már elolvasta Lorettáról a cikket. Ezenkívül látta a zenei mellékletet is. Elmondta, hogy nagyon tetszett neki. Ő is szeretne hasonlót készíttetni magáról.

---

[9] V- Savudrija – Isztria északnyugati csücskében, Umagtól északnyugatra van, Horvátország legnyugatibb települése.

[10] V- Az S-tanga forradalom a fehérneműk világában. Kényelmes, láthatatlan, könnyű és vonzó klasszikus design!

– Akkor nemcsak énekelni, hanem mozogni is kell a kamera előtt. De mindenekelőtt meg kell szabadulnia ettől a ronda kutyától.

A mondatom utolsó része annyira megsértette, hogy dühösen felállt és átment a szerelvény másik végére.

8.

A házigazda négy üres sörösüveget tett ki a ház elé a parkolóhelyre. A forgalmas utcában így őrizte meg a helyet számunkra. Winus[11] is velem jött és összeszedte a sörösüvegeket, hogy be tudjam parkolni a kocsit. Az udvarban a meghívottak nagyobb része, körülbelül tízen-tizenketten, már ott ült az asztal körül.

Nyár volt. Az udvaron egy széles sátorlap alatt terített a fogadónk. A nyersfából készült hosszúkás asztal körül padokat helyezett el. Az egész udvari környezetet és a terítéket úgy alakította ki, mintha egy erdei kirándulás lenne. A falatozótól nem messze levő kis konyharészben helyezte el a bográcsba valót és a tűzifát az edényekkel. A bográcsban már lógott a tűz fölött, de még nem volt benne a hús.

Mindenki vékony, könnyű öltözéket viselt. A nők sortban és ujjatlan pólóban, a férfiak, köztük én is, bermudában és rövid ujjú ingben jelentek meg. Winus lenge ruhát vett fel, de látván a többi nő öltözékét, átöltözött. Az egyrészes fehér fürdőruhára áthajtós szoknyát kötött.

A jelen levők többségét ismertem. A vendéglátónk és a vendégek számára kis fadézsában eredeti zombori túrót hoztam, ahogy a piacon árulják. Nagyon megörültek neki, mert ilyen túrót csak Zomborban és csak pénteken lehet kapni a piacon. Igazi ritkaságnak számít.

M. Margit,[12] az egyik vendég meg sem várta, hogy a vendéglátónk felszeletelje és kiporciózza, hanem úgy késsel és kanállal nekirontott a túrónak és dézsmálni kezdte.

– Lassabban, Margit, mert megüli a gyomrodat – szóltam szelíden.

---

[11] Winus – a feleségem.

[12] M. Margit – (Matek Margit). Több Margit van a társaságban. Ezért foglalkozásuk alapján becézzük őket.

Rám se hederített, csak szedte és ette a finom túrót. Csak pár falat után szólalt meg:

– Soha még nem kóstoltam a zombori túrót. Állítólag nagyon jó a csontokra.

Nem szóltam semmit, csak vállat vontam. Én ilyesmiről nem hallottam.

A férfiak többsége a bográcsköré gyülekezett. Fogyott a pálinka, jó volt a hangulat, zenét kívánt a társaság. Előkerült a rádió, amelyből jó hangosan Lagzi Lajcsi-féle zene áradt.

Winussal kicsit félrehúzódtunk. Túl hangosan szólt a zene. Az udvar hátsó részén kertet alakított ki a tulajdonos. Még ásott kutat is csináltatott, hogy locsolja a veteményt. Közelebbről is megtekintettük. Az ágyás szélén egyszerű deszkapadon sorakoztak a cserepes virágok. Muskátli, árvácska, de még rozmaring is volt közöttük. Úgy döntöttünk, hogy kedvtelésből virágot ültetünk.

Észrevettem, hogy a kaspókban egymás mellett több virágpalánta is van. Szétszedtem őket, mielőtt átadtam őket Winusnak. Röviden csak ennyit mondott:

– Ezekhez a palántákhoz víz is kell.

Belenéztem a kútba, olyan mélynek tűnt, hogy a víz az alján nem is látszott. Kavicsot dobtam bele, hogy megállapítsam, van-e egyáltalán víz benne.

A kavics nem csobbant. A tulajdonoshoz léptem és megkérdeztem, van-e víz az ásott kútban. Csak annyit válaszolt, hogy meg kell nézni. Van egy vaslétra a kút belső falán. Ő is úgy tesz, amikor vízre van szüksége, lemegy érte egy vödörrel a létrán.

Nem féltem lemászni, mert már jártam ásott kútban, amikor riportot készítettem a kubikosokról. Így hát fogtam egy műanyag kancsót és azzal indultam lefelé. A vödröt majd másodszorra viszem magammal, ha találok vizet.

Winus még utánam kiabált, hogy vigyázzak magamra, mert a létra nagyon meredek és a nedvességtől csúszós is lehet.

Egy kézzel fogtam a létra fokát, a másikkal a kancsót és lassan, nem is mehettem gyorsan, elindultam lefelé. Nem számoltam a létra fokait, inkább hol lefelé néztem várva a vízszintet, hol pedig felfelé kandikáltam, hogy megtudjam, milyen mélyen járok.

Néhány perc múlva már úgy gondoltam, közel lehetek a vízhez, ezért még lassabban és óvatosabban ereszkedtem lefelé.

De mégsem voltam eléggé elővigyázatos. Épp amikor az alsó létrafok után nyúltam, megcsúszott a lábam és zuhanni kezdtem. Megfordult a fejemben, hogy a víztől nem kell félnem, hiszen tudok úszni. Ezzel a gondolattal vártam a csobbanást, de az nem következett be. A zuhanásom is lelassult. Valahogy úgy éreztem, mintha lebegnék. Majd újra meggyorsulva estem. Végül is nem vízbe, hanem homokos talajba süppedt mindkét lábam. A jobb talpam valami kemény anyagba ütközött és kibicsaklott a bokám.

Előbb a bokámmal foglalkoztam majd körülnéztem. A kiszélesedett, kör alakú részen egy bemélyedést vettem észre. Oda akartam behúzódni. Amikor felálltam, megállapítottam, hogy szerencsémre a zúzódás nem veszélyes. Sántikálva, de tudtam cammogni.

A bemélyedés egy hosszabb folyosó részét képezte. Talán tíz méter hosszú lehetett. A végén elkanyarodott, ezért nem láttam, hogy mit rejthet a vége.

Bicegve elindultam a hosszú folyosón keresztül. A fal egyik oldala végig oszlopcsarnokra hasonlított. Az oszlopok között furcsa, számomra ismeretlen állati csontvázak álltak. Mivel érdekelt, hogy milyen anyagból vannak, hozzányúltam az egyikhez. A figura érintésemre homokként omlott össze. Ennek láttán nem akartam nagyobb bajt csinálni, inkább tovább somfordáltam.

A folyosó végén a kanyar mögött az út hirtelen kiszélesedett. Hatalmas Stonehenge[13] -szerű kompozíció állt előttem. A sziklákból készült építmény közepén kör alakú talpazaton szobor állt. A mennyezetről érkező erős fénycsóva világította meg. Messziről kissé hasonlított az oszlopok közötti furcsa állati csontvázakra, de a figura tömör anyagból készült.

Amikor egészen közelről mindkét oldalról jól megnéztem, szembetűntek a szobor hátán lévő kinövések. A csigolyák mentén fűrészszerű göcsörtök sorakoztak. Ez egyes hüllők jellegzetessége.

Ettől függetlenül elölnézetből nőies sajátosságokat mutatott. Erre a meztelen felsőtestén lévő keblei utaltak. Ezt a részt fémszerű melltartó takarta. Fejét sisak borította. Hasa tájékán körkörös vágás látszott. Ez azt

[13] Stonehenge – körkörösen elrendezett kőtömbökből és földsáncokból álló monumentális őskori építmény Angliában.

sugallta, hogy két részből állították össze. A szobor alsó testén a nyitott szoknya a szeméremtájat alig takarta. De erős combjai is kikandikáltak. Kétségtelen, hogy a szobor egy amazont ábrázolt. Azért nem tudtam mindjárt megállapítani mivoltát, mert testén és végtagjain sok helyen megsérült. Látszott, hogy nagyon régóta állhat itt a tér közepén.

A mennyezetről érkező világosság megnyugtatott. Bíztam benne, hogy van kijárat a barlangszerű építményből. Keresni kezdtem a kivezető utat. A szobor háta mögött a falban találtam egy ajtót.

Benyitottam. A pici helyiség tele volt orvosi mentőszolgálatra utaló felszereléssel. Egy fiatal doktor és egy ápolónő a műtőasztalon fekvő eszméletlen fiatal lányt kezelt. Egy fiatal férfi a lány kezét fogta. A férje vagy a párja lehetett.

Mivel nem figyeltek rám, nem akartam háborgatni őket, mert láttam, hogy a lánynak nagyobb baja lehet, mint nekem, ezért csak szemlélődtem.

A lány rövid, fehér színpadi tüllszoknyában feküdt. A kosztüm szabása és vékony vállpántjai kiemelték a táncos karcsú testalkatát. A balettcipők sem kerültek még le a lábáról. Előadás közben lehetett rosszul. A színpadról egyenesen idehozták.

Az orvos és az ápolónő segítő szándéka nem járt semmilyen eredménnyel. A lány nem nyitotta ki a szemét.

Láttam rajtuk, hogy mindhárman gondba estek. A lány párja tapintatosan, hogy meg ne sértse az orvost, megkérdezte, nem lenne-e jó a lányt, Zsófit, kórházba szállítani.

Az ápolónő is igenlően bólogatott. Az orvos beleegyezett. Elmondta, hogy van a közelben egy jól felszerelt külön kórház, kizárólag a művészek részére. Zsófi kiváló balett-táncos, megérdemelné, hogy bekerüljön abba a szanatóriumba. Ott biztos meg tudják majd állapítani a baját.

Velem nem is foglalkoztak, csak a Zsófival. Amikor azonban tudomást szereztem erről a kórházról, szóltam, hogy én is művész vagyok. Rendezőként talán én is ott kezeltethetném magam.

Csak miután ezt megmondtam, figyeltek fel rám. Az orvos megígérte, hogy miután elhelyezi Zsófit, utánanéz, milyen a lehetőség számomra.

Közben a művésznőt elő kellett készíteni a szállításra. Amikor ez megtörtént, mindhárman elmentek a beteggel.

Kis idő múlva csak az orvos jött vissza. Civil ruháját itt a kis rendelőben cserélte le. Amikor levetkőzött, a hátán a csigolyák mentén fűrészszerű

kinövéseket vettem észre. Rögtön a szobor jutott eszembe, de nem akartam erről faggatni, inkább rákérdeztem, mehetek-e én is a művészek kórházába.

Elmondta, hogy ott nem ismerik a nevemet. Nem tudják, hogy minek alapján tartom magamat művésznek. Ezen felbőszültem és elsoroltam, mi mindennel foglalkoztam. Megneveztem a műsorokat, a drámákat, a színházat és a könyveket.

Közöltem, ha itt meggyógyítja a lábamat, akkor nem is tartok igényt a kórházra.

Elmagyarázta, hogy megkísérli, de sokkal gyorsabban és biztosabban gyógyulnék a tüskés ördög[14] bőréből készült sebtapasszal. Olyasmi azonban csak az előbb említett kórházban van. Ha mégis valahogy igazolni tudnám, hogy művész vagyok, megszerezné a bőrt és egy simítással rendbe jönne a bokám.

Akkor jutott eszembe, hogy a zsebemben mindig hordok egy USB[15] -csatlakozót. Azon röviden rajta van az összes munkásságom és életrajzom. Odaadtam az orvosnak, hogy továbbítsa a kórház igazgatóságához. Reméltem, megváltoztatják a véleményüket.

Az orvos visszajött és elhozta a kis bőr sebtapaszt. Azt állította, hogy a felvételek láttán többé nem kételkedtek. Így jutott a bőrhöz.

Ennek megörültem és rákérdeztem, sikerült-e meggyógyítani a kómába esett balett-táncos lányt.

– Sajnos nem – válaszolt. – A tüskés ördögbőr tapasz, amellyel simogattam, nem használt. A lány elhunyt.

– De hogy lehet az?

– Úgy, hogy ez a tapasz maga dönti el, ki a művész és ki nem. A döntése alapján gyógyít vagy mérgez, azaz romlik a beteg állapota.

Amikor az orvos a bőrrel a lábam felé közelített, rémülten félrelöktem. Nem akartam, hogy hozzám érjen.

---

[14] A tüskés ördög a hüllők családjába tartozó faj. Ausztrália nyugati és középső részén honos.

[15] USB, magyarul: univerzális soros bus. Nagyon elterjedt számítógépes csatlakozó. A számítástechnikai vállalatok dolgozták ki 1994-ben.

9.

Zúzmara borította a legelőt. Nem csoda, hiszen tél volt. A nádas felé közeledtem. A folyópartnak azt a részét barátaimmal dzsungelnek[16] neveztük. Már többször jártam arra kerékpárral Mile[17] barátommal. Ez alkalommal Oszkár[18] társaságában mentem.

Útközben a homokos nem hivatalos fürdőhely mellett kellett elhaladni. Nyáron többször én is ide jártam fürödni, mert kevesen ismerték ezt az eldugott helyet.

Amikor a nádashoz értünk, meg kellett keresni a keskeny átjárót, mert az ingovány másik végére akartam jutni. Szerencsére egy göcsörtös ág egy szakadt női fehér fürdőalsóval megmutatta a bejáratot.

Az erdő felől közelítettem meg a partot. A nyári meleg arra késztetett, hogy levegyem az ingemet. A nádas melletti homokos strand felé igyekeztem. Azt reméltem, hogy nem lesz ott senki, de tévedtem. Egy lány sziluettjét láttam a víz közelében. Vetkőzött. A felsőtestét már csak a fehér melltartó takarta. A szoknyáját pedig épp akkor húzta lefelé, amikor a közelebb értem. A szoknya korca a térdéig csúszott majd hátsóján megjelent a picuri fehér fürdőalsója. A látványos jelenet a homokban ülve folytatódott. Így vajmi keveset láthattam a vetkőzésből.

Csak amikor nagyon közel értem, láttam, hogy nincs egyedül. Egy legény feküdt a lábai mellett a homokon. Ennek ellenére kedvet kaptam maradni, még ha hárman voltunk is. Jól elfértünk azon a néhány négyzetméternyi homokos parton. Amikor a lány észrevette, hogy közeledek, a folyóba sietett, pedig nem kellett szégyellnie magát.

Néhány lépéssel arrébb én is letelepedtem. Miközben lassan vetkőztem, a lány fejét figyeltem. Nyugodtan, széles karmozdulatokkal úszott a folyó közepe felé. Néhányszor le is bukott, hogy bevizezze és lesimítsa a hosszú haját.

Már messze úszott a parttól, amikor elkapta a folyó sodrása. Nem esett pánikba, mert jól tudott úszni. Lebukott, hogy így a víz alatt mene-

---

[16] A nehezen átjárható erdős nádasrét kamaszkori elnevezése.

[17] Škrbić Milan – 1947–2000 – gyermekkori barátom.

[18] Bujdosó Oszkár – 1946 – kamaszkori zombori ismerősöm.

küljön a víz karmaiból. Figyeltem és vártam, hogy a feje felbukkanjon a part közelében. Mivel semmi sem történt, most már izgatottan vártam. Még nem múlt el annyi idő, hogy eluralkodjon rajtam a félelem. A fiatalember is felállt. Figyelni kezdte a víz felszínét. Több idő is eltelt, mire a lány feje kibukkant a part közelében. Arckifejezése nem riadalmat, hanem inkább szégyenérzetet sugallt.

Lassan lépkedve közeledett a homokos parthoz. Előbb a felsőteste a fehér melltartóval jelent meg. Kezei nem széttárva, teste mellett, hanem elöl a szemérem tájékát takarták. A fehér fürdőruhaalsó valahol a víz sodrában maradt.

Később, amikor a fiatal pár már elment, a folyó kivetette a picurka ruhadarabot. A part mentén találtam meg az ágakra akadva. A nádas bejáratát jelöltem meg vele.

Oszkár indult elsőnek a keskeny csapáson keresztül. Hagytam, hogy előre menjen, bár az én ötletem volt, hogy ez alkalommal járjuk végig a partszakaszt. Úgy éreztem, hogy beljebb, a keskeny, kanyargó járaton hidegebb lett a levegő. Eléggé lemaradtam, Oszkár eltűnt a szemem elől. A megfagyott nádszálak hangosan susogtak és élesen karmolták a tenyeremet. Ennek ellenére utat kellett törnöm magam előtt.

Kiérve a lápból megpillantottam Oszkárt. Ott állt a folyó partján és nézte a zajló jeget. A hatalmas jégtáblák lassan összeszorultak. Helyenként át lehetett kelni rajtuk a folyó másik partjára. Néhány merész embert láttam khaki színű kabátban, hosszú bottal a kezükben. Át mertek gyalogolni a jégtáblákon. Úgy csinálták, hogy a kezükben lévő bottal maguk előtt ütögették a jeget. Így keresgélték a lehetséges repedéseket. Barátom kérdően felém fordult.

– Átmegyünk?

Nemlegesen csóváltam a fejemet. Már induláskor eldöntöttem, hogy végigmegyünk a partszakasznak ezen a részén. Mindenáron a barlangba akartam jutni.

Továbbmentünk. A jég feltorlódott. Megjelent a folyó harmadik partja. Egy gát, amely alatt folyt a víz. Ha kedvünk támadt volna, nyugodtan, biztonságosan átkelhettünk a másik partra. De nem ez volt a célom.

Végre a gát mögött megjelent a hegy oldalában a barlang bejárata. Bementünk. Néhány lépés után rátaláltam a sekély, átlátszó vizű széles pa-

takocskára. Tiszta vizét akár inni is lehetett. Úgy terveztem, hogy a patak mellett beljebb, a barlang ismeretlen részei felé megyünk.

Amikor legutóbb itt jártam, csak az elejét tártam fel. Egyedül nem merészkedtem tovább. Mivel most ketten voltunk, úgy döntöttem, hogy végigmegyünk és megkeressük a másik kijáratot. Valahogy azt képzeltem, hogy van még egy kijárat.

Nemrég, amikor itt voltam, mint a gyerekek, nyomot hagytam a barlang falán. A patakból vizet mertem és a vörös színű homokos földből sarat készítettem. Abba mártva tenyeremet néhány pecsétszerű nyomot hagytam magam után.

Most büszkén mutogattam Oszkárnak a művemet. Nem kommentálta, csak mosolygott. Nem volt nagy kedvem ezen az ismert helyen időzni, javasoltam, hogy menjünk tovább.

Lépésről lépésre a barlang mennyezete lassan a talaj szintje felé ereszkedett. Már csak lehajtott fejjel mehettünk. Attól tartottam, hogy a végén négykézláb fogunk mászni. Szerencsére nem így történt. A szűkület után hirtelen kiszélesedett az üreg.

Lenyűgöző márvány barlangrendszer tárult elém. Színes, csíkos, csipkézett oldalak verődtek vissza a smaragdszínű víz felszínétől. A kis patakból tó lett. Szerencsére nem szélesedett ki annyira, hogy ne lehessem elmenni mellette.

A varázslatos panoráma után sötét, éles sziklakőzet következett. Mintha valaki varázspálcával szándékosan elcsúfította az egész természetet.

A talaj színtelen és sötét lett, de ennek ellenére az egész üregben félhomály uralkodott. Messze egy bakterház körvonalai rajzolódtak ki. A kis egyszemélyes csőszkunyhó mellett összetört sorompó hevert. Úgy tűnt, mintha valaki készakarva kiverte, mert útjában állt.

Amikor közelebbről meg akartam nézni, egy szegényes, kopott uniformisba öltözött férfi jelent meg a házikó mellett. Oroszul figyelmeztetett, hogy ne közeledjünk, mert az őrház és a sorompó egyben határ is. Ott, ahol ő áll, az már Románia területe. Ne lépjük át a korlátot, mert az illegális határátlépés lenne.

Nem akartam törvényt sérteni, inkább visszafordultunk és néhány lépés után leültünk megpihenni. Oszkárnak nem tetszett a dolog. Beleélte magát, hogy megtaláljuk a barlang másik bejáratát. Szerinte ez a kis vityilló és a szegényesen öltözött katona ebben nem hátráltathatott bennünket.

Hangos szurkolás ütötte meg a fülemet. A barlang teteje szétnyílott és egy focipálya lelátóján találtam magam. Kevesen figyeltük a játékot. Az esemény valószínűleg fontos lehetett, mert a meccs szünetében egy alumínium vázból készült repülő körözött a pálya felett. A gép a Kitty Hawkra[19] hasonlított és hasonló zajt is produkált. Lélegzet-visszafojtva figyeltem, ahogy élesen beveszi a kanyart. Ez lett a veszte, mert orra a föld felé irányult és a pálya közepére zuhant. Szerencsére a pilótának nem lett baja.

Felmentem a lelátó legmagasabb pontjára. Akkor vettem észre, hogy az egész terület nem is futballpálya, hanem egy röptér. Mégpedig orosz katonai röptérről lehetett szó.

Ott találkoztam újra Oszkárral egy zömök, izmos fiatal nő társaságában. Öltözékéről ítélve a nő harci vadászgép pilótája lehetett.

Oszkár elmondta, hogy repülni fog egy MIG típusú léglökéses repülőben. A gép kétüléses. Ők ketten, az orosz pilótanő és Oszkár fogják vezetni a gépet. Előbb a nő mászott fel a kabinba. Miután beült a fülkébe, hosszú vörös gyapjúsálat tekert a nyaka és a feje köré. Állítólag megvédi a hidegtől és a gyorsulástól. Oszkár rövid ujjú nyári ingben ült fel a gépre.

Visszamentem a lelátóra és vártam, mi fog történni. Sokáig vártam. Szerintem már régen fel kellett szállnia a gépnek, de nem történt semmi. Visszamentem a kifutópályára, hogy megkeressem Oszkárt és megtudjam, mi a gond. Ott találtam a gyepen, szakadt anyagokból igyekezett megszerkeszteni a sálat. Olyat, amilyet az orosz pilótanő viselt. Kérdésemre csak annyit válaszolt, hogy a röptérre érkezett egy magas rangú katonai delegáció. Ők nem engedélyezik a felszállást rövid ujjú ingben.

Nem volt kedvem megvárni, hogy meglegyen a sál. Inkább elindultam a nádas felé azon töprengve, hogy most sem sikerült rábukkanni a barlang másik bejáratára.

Szerencsére megtaláltam ugyanazt az utat a nádasban, amelyen a barlanghoz értem. A fagyos szálak megolvadtak. Könnyen lehetett haladni a keskeny csapáson.

Néhány lépés után erős, éles hang ijesztett rám. Rögtön felismertem, hogy léglökéses repülő zúgása lehet. Felnéztem, ott körözött felettem az orosz MIG. A gép kabinjának ablaka nyitva volt, Oszkár integetett az első

[19] A Wright fivérek alkották meg az első működőképes repülőgépet 1903-ban, ez a gép Kitty Hawkként ismert.

ülésről. A mögötte ülő nő komolyan figyelte a műszertáblát és irányította a repülőt. Vörös, hosszú sálja lebegett a gép oldalán. Miután megtettek néhány kört, eltűntek a láthatáron.

Az út közepe felé jártam, amikor egy fekete macska ugrott elém. Jól megnézett és miután feléje indultam, eltűnt a nádas sűrűjében. Arra gondoltam, hogy talán madárfiókákra vadászik, vagy lesben áll kisebb repülő prédára.

Nem izgatott a dolog, ezért továbbmentem. Hamarosan megjelent még három különböző színű cica. Ezek már nagyobb termetűek voltak. Akkorák, mint egy középnagyságú kutya. Az egyik fókaszínű, a másik vöröses, a harmadik pedig fekete, de fehér csíkkal a szemei közt. Nem az lehetett, amelyiket az előbb láttam.

Előttem sétáltak az úton és nyávogtak. Amikor meggyorsítottam lépteimet, hogy szétzavarjam őket, két hátsó lábukra álltak. Testük nagyobbodni és szélesedni kezdett. Felnőtt lányokká változtak, de a szőrzetük, bajuszuk és a farkuk megmaradt. Színük sem változott nagyon. Álarcos színésznők lehettek. Azon tűnődtem, hogyan kerülhettek az ingoványba.

Most már nem figyeltek rám, hanem futkároztak a nádasban új utakat törve benne. Utánuk eredtem, mert haladási irányuk nekem is megfelelt.

Egyszerre értünk ki a nádasból. Előttem egy nagy, szabadtéri színház jelent meg. A macskák oda igyekeztek. A színpad egy egyszerű, improvizált bábjátékra tervezett tákolmánynak nézett ki. Ember színész nem is fért rá. A színpad homlokzatán nagy betűkkel a következő felirat állt: Macskák.

Ez a látvány a híres musicalre emlékeztetett. Arra számítottam, hogy majd elkezdődik az előadás a bábfigurákkal. De nem ez történt. A három macska újra lekicsinyedett. Igazi cirmosokká változtak és beugrottak a színpadra. Ott ugráltak, játszadoztak élvezve a közeledő tavaszt.

Leültem a fűbe, hogy megpihenjek és végignézzem a macskák előadását. Oszkár is megjelent az orosz nővel. Egymást átölelve érkeztek a színpad mögül. Megálltak és érdeklődéssel figyelték, mi történik. Oszkár felém fordult és mosolyogva megszólalt:

– Megnősültem – majd párjával macskává változtak és beugrottak a színpad közepén élvezkedő többi cirmos közé.

10.

Bogyó[20] bácsi műhelyében a mestert néztem, ahogy dolgozik. Épp egy ovális képkeretet farigcsált. Mindig felnéztem rá, mert ami a famegmunkálást illeti, nagymesternek tartottam. Csak az öltözködése volt az, ami az embert zavarba ejtette. Noha diákokat tanított, arra egyáltalán nem ügyelt.

Most is zsáknak egyszer már felhasznált jutából szabott magának áthajtós rövid kabátot. Derekát manilakenderből font spárgával kötötte át, hogy szét ne nyíljon.

A kabát bélését fehér, de a portól már megszürkült lepedőből szabta ki. A lepedő végei kilógtak, mintha a zsákos kabátja alatt még egy fehér anyagból készült kabátja lenne.

Kicsit idegesnek látszott, zavarta, hogy nagyon figyeltem, mit csinál. Érezte, hogy el akarom tőle lopni a tudományát. Emellett gondolatolvasó képességgel is rendelkezett.

Amikor rá akartam kérdezni, hogyan lehet fából ovális keretet készíteni, magától megszólalt.

– Szerkesztettem egy olyan forgácsolót,[21] amelyen a megmunkálandó test összevissza forog, de egy pontban mindig egy helyre vetődik – magyarázta.

Tudtam, hogy az ovális képráma is azon a forgácsológépen készült. Sehogyan sem tudtam elképzelni, milyen módon működik a gép.

– És nem is akarja elmagyarázni? – kérdeztem csalódottan, mert már előre tudtam a választ.

– Úgysem értenéd meg. De ha felveszed az én zubbonyomat, lehet, hogy rájössz valamire – magyarázta, és már vette is le a piszkos, szakadt, zsákszerű jutakabátját.

Nagyon érdekelt a gép szerkezete. Bármit megtettem volna, hogy megtudjam működési elvét. Ezért amikor átnyújtotta a lebernyegét, rögtön felvettem.

Megváltozott körülöttem a világ.

---

[20] Technikatanár a nyolcosztályos iskolában.

[21] Fa esztergapad.

Felettem a borongós égen felhők gyülekeztek. Lecsüngő vöröses-zöldes ágak alatt álltam és figyeltem a tájat. A fűzfa ágához simuló hosszúkás rügyek nem tudnának megvédeni az esőtől. A dörc lapos pázsitján csak ez az egy fa állt és nem nyújthatott menedéket.

Nyugatra az orom végén néhány összefonódott piros cserepes tető húzódott. A magasra nyúló toronytető alatt két rövid nyeregtető, sátortető és egy kupolatető kapcsolódott össze.

Zárda vagy kis helybeli templomépület lehetett. Ha beengednek, jó menedék lesz az eső elől.

Amikor a nagy, faragott kőtömbökből épült templom közelébe értem, láttam, épp olyan magányosan áll a domboldalon mint az a fűzfa, amely alól menekültem.

A hatalmas, vasalt megszürkült tölgyfakapu csukva volt. Meglöktem, könnyen kinyílt. A félhomályban két hatalmas, kerek rézcsillárra figyeltem fel. Nem a félig leégett gyertyáktól eredt a fény, hanem a magasra épített ablakokon keresztül szivárgott be. Már az első lépéseim után észrevettem, hogy a padlózaton néhány centiméter mély víz áll. Nem mertem továbbmenni, mert a víz miatt nem láttam a padlózatot. Féltem, hogy távolabb még mélyebb lesz.

Inkább visszaléptem és onnan vizsgáltam át a kápolna belsejét. Tőlem jobbra a falban boltíves bemélyedést alakítottak ki. Előtte terméskőből kirakott szentély állt. A szentély közepén lévő figurának csak a keze látszott. A szobrász felfelé álló tenyeret faragott. A középső ujj és a hüvelykujj összeérintése női kezekre utalt. Balett-táncosnő testhelyzetére emlékeztetett. Ezek szerint nőt ábrázoló szobor lehetett a sekrestyéhez hasonló építményben.

Vele szemben, a másik oldalon szintén boltíves konstrukció állt a falban. Vakablak lehetett, mert semmi fény nem szivárgott rajta keresztül. Az egész teremben a legfurcsább a szarkofág volt, amely előtte állt.

Akkor döbbentem rá, hogy ez nem is templom, hanem inkább sírcsarnok. E felismerés után hátrálni kezdtem, de nekiütköztem valami puha anyagnak, ami megállított. Megszeppenve megfordultam.

Egy középkorú, formás testű mosolygós nő állt mögöttem. Évát ismertem fel benne. Mellei állították meg testemet. Kék és világossárga anyagból készült az egyrészes fürdőruhája. Jobb kezében búvárruha lógott.

– Ezt felveszed, mert megyünk a víz alá – szólt hozzám természetes hangon, mintha már évek óta ismernénk egymást.

– De nekem nincs fürdőgatyám – próbáltam ellenkezni.

– Ne is ellenkezzél, hiszen tudom, hogy jártál már nudistastrandon.

Igaza volt. Ezek után nem is ellenkeztem. Levetettem a göncömet és felhúztam a búvárruhát. Mindezt hátat fordítva tettem meg, mert mégiscsak szégyelltem magam. Mire visszafordultam, a nő is már búvárruhában állt előttem.

– A nevem Éva. Én vagyok Oszkár felesége. Most velem jössz a víz alá – utasított, majd előre ment, de megfogta a kezemet, nehogy lemaradjak.

Óvatos léptekkel elindultunk a padlózat felé. Már néhány lépés után olyan mély lett a víz, hogy úszni lehetett benne. Átlátszóvá vált. Bent a medence másik végén Laci[22] állt labdával a kezében és rám várt. Amikor én is nyakig lemerültem, felém hajította a fekete labdát. Könnyen elkaptam. Laci intett, hogy dobjam vissza. Folyamatos labdázás kezdődött. Éva egy búvárvontatóval hol nálam, hol Lacinál termett és figyelte, hogy jól dobjuk-e a labdát.

Kis idő múlva, lehet, hogy az erőlködéstől, úgy éreztem, hogy a mosdóba kell mennem nagydologra. Az én búvárruhám elejére a nyakamtól a köldökömig varrták be a húzózárat, tehát le tudom majd venni.

Intettem Évának, hogy kimegyek a vízből. Mintha tudta volna, mi a gondom, mert amikor melléúsztam, megpaskolta a fenekemet és igenlően bólintott. Szemügyre vettem az ő búvárruháját. Azon töprengtem, hogyan oldja meg ő ezt a dolgot. Neki hátul volt a cipzár. Neki a levevéshez valószínűleg segítségre van szüksége.

Egyszerre csak Zomborban, a Májkó[23] szobájában feküdtem a díványon. Onnan jó kilátás nyílik a hosszú gangra. Épp azért szerettem ott ülni vagy feküdni, mert mindenkit láttam, aki bejött a házba. A széles, gangra nyíló ablak adta meg ezt a lehetőséget.

Májkó a zsáknak egyszer már felhasznált jutából szabott rövid kabátot nézegette.

– Ezt kidobom! – szólt felém nézve.

---

[22] Mile és az én kamaszkori bezdáni ismerősöm.

[23] Májkónak becéztük az anyai nagymamát.

– Ne dobd ki, mert ez egy különleges kabát.

Májkó vállat vont és letette mellém a díványra.

Egy fiatal, szőke hajú lány suhant el a szemeim előtt. Jellegzetes lépteiből arra következtettem, hogy manöken lehetett, bár öltözéke nem utalt erre. Egyszerű, babos mintás rövid ujjú póló takarta felsőtestét. Kék sortját férfi nadrágtartó tartotta. Miután eltűnt a kijárati kapun, utána eredtem.

Épphogy kiléptem, szemerkélni kezdett az eső. A lányt kísértem. Érdekelt, hová tart. Hagytam, hogy legalább egy házhossz előnye legyen. Amikor egy varroda előtt mentünk el, rápillantottam a kirakatra. Többféle ruhaanyagot állítottak ki a boltablak mögé. A szövetek mellett néhány esernyő is kínálta magát.

Otthon tele vagyok esernyőkkel, de most egyet sem hoztam magammal. Tudtam, hogy nem drága, ezért gondoltam, beugrok a varrodába és veszek egyet. Az üzlet üvegajtós bejáratát nagy poszter fedte. A rajta látható nő a szőke hajú manöken lányra hasonlított, akit épp kísértem. Piros, egyrészes úszóruhát viselt. Úgy tűnt, mintha már láttam volna valahol a dresszt és a lányt is. Hirtelen eszembe jutott. A Baywatch[24] tv-sorozatból Erikát[25] ismertem fel a reprón.

A bejárati ajtó előtt a lépcsőfokon 3-4 pár női csizma sorakozott szintannyi esernyővel. Tehát a kis üzletben már többen lehettek. Ezért nem akartam bemenni, hanem inkább tovább kísértem Erikát az esőben.

Amikor egy téglakerítéses épület elé ért a lány, úgy besurrant rajta keresztül, hogy nem is volt ajtó a falon. Én is be akartam menni a falon keresztül. Végigtapogattam a téglákat, de sem ajtót, sem hézagot nem találtam. Csak arra gondolhattam, hogy Erika szellemét kísértem.

Még jobban eleredt az eső. Úgy döntöttem, visszaindulok. Gondoltam, újra megpróbálom a kis üzletet. Kintről már eltűnt a sok csizma.

Beléptem, de bent nem varrodát, hanem egy pékséget találtam. Sok különféle kenyér állt a polcokon. Pár percig azon töprengtem, a nagy kínálatból mit válasszak. Eszembe jutott, hogy otthon a Májkó már nem vár ebéddel. Ha váratlanul visszaérek, nem lesz mivel megkínálnia. Ha csak magamnak vásárolok péksüteményt, a többieknek nem jut. Így hát eldön-

---

[24] 1989 és 1999 között a malibui vízi mentők munkáját követi a sorozat.

[25] Erika Maya 1969–, amerikai színésznő. Leghíresebb szerepe a Baywatch, de szerepelt többek között az E.T.-ben.

töttem, hogy egy egész tál burekot[26] veszek. De fent, a legmagasabb polcon láttam francia bagettet.[27] Abból is akartam egyet.

A pék felhívta a figyelmemet, hogy nem friss, tegnapi. Lehet enni belőle, de nem olyan, mint amikor kisütik. Az, hogy tegnapi, nem izgatott, mert emlékeztem, hogy Párizsban is egy alkalommal ettem másnapos bagettet és nagyon is ízlett.

Amikor kijöttem a pékségből, már elállt az eső. A sütöde a templom hátsó udvarában épült. A kenyereket és a péksüteményt az apácák sütötték. A telken kiültem egy padra, törtem egy falatot a kenyér sarkából és enni kezdtem. Finomnak bizonyult, míg a kenyér közepén egy szardella farkára nem bukkantam. Köhögni kezdtem. Úgy éreztem, mintha szálka került volna a torkomba. Ilyen esetben puha kenyérbéllel szoktam lenyelni a szálkát. Itt azonban nem volt kenyérbél, mert a hosszúkás kenyeret teletömték szardellákkal.

Egy nővér közeledett. Benne láttam a megmentőmet. Karján fonott kosár, tele friss kenyérrel. Megszólítottam, de nem állt meg. Utána nyúltam, hogy elkapjam hátulról a bokáig érő fekete hosszú ruháját. Majd megmarkoltam hátulról a derekát. A vastag klott anyag, amely a hátát takarta, a kezemben maradt. Alatta egyszerű, babos póló és kék sort virított. Meghökkenve, értetlenül néztem utána. Ő megfordult, felém nézett és elmosolyodott. Felismertem benne Erikát. Mire megszólalhattam volna, az apáca eltűnt.

11.

Kopár domboldalon sétáltam. Letarolt, kiégett fű nehezítette lépteimet. A távolban levő kisebb erdei hétvégi házból motorberregés hallatszott. A zúgás pár másodpercig tartott, majd elhalkult. Ez a szakadozó, zakatoló hang többször is megismétlődött. Úgy tűnt, mintha valaki motorfűrészt szeretne üzembe helyezni, de sikertelenül.

Ahogy közeledtem a házhoz, körülötte a természet teljesen megváltozott. Zöldellő fák és színes cserje övezte az épületet. Maga a ház pajta-

[26] Burek – vékony, rétestésztához hasonló nyújtott tésztából készül, és általában túró, hús, zöldséges töltelék van benne. Az Oszmán Birodalom Anatólia tartományából származik.
[27] A bagett egy hosszúra nyújtott ropogós francia fehér kenyér.

szerűen lett kialakítva. A falak nagyrészt durván megmunkált deszkákból készültek. Nem lakóépületre, hanem szénapajtára emlékeztetett. Az ajtó nélküli nagy bejárat is arra utalt. Mintha azért építették volna ilyenre, hogy a magasra megrakott szekér beférjen.

Már majdnem a házhoz értem, de még mindig nem láttam senkit. A szakadozó zúgás is abbamaradt.

Előbb körüljártam az építményt, hátha a másik oldalán rábukkanok arra, aki a motorral próbálkozik. Mikor ott sem találtam senkit, bementem az épületbe.

A helyiség ki volt padlózva. Nappali szobának lett átalakítva. A magas mennyezet két oldalán még látszott, hogy valamikor szénát tároltak benne. A szoba közepén egy több lóerős motorkerékpár hevert, körülötte olajtócsa.

A sarokban a padlón egy fiatal lány ült, tenyerével az arcát törölgette. Mellette, a mezítelen combját érintve egy pezsgősüveg feküdt. Karnyújtásnyira ott villogott a mobiltelefonja.

Rózsaszínű, vékony, elöl nyitott ruhája alól maszatos világoskék pántos pólója kandikált ki. Farmer anyagból készült rövidnadrágja a feneke alá gyűrődött. Rám nézett, de nem szólt semmit, csak tovább törölgette az arcát. Úgy tűnt, mérgében sír.

– Mi a baj? – kérdeztem, inkább a motorra nézve.

– Nem akar begyulladni, és már kiürült az akku. Most hívtam fel a pap Jóskát. Neki van, de el kellene hozni.

– És hol lakik a pap Jóska? – gondoltam, hogy a két szó a nevét jelenti.

– Hát hol máshol, mint a templomban. Elmennél az akkuért?

Mi mást tehettem, bólintottam, hogy elmegyek. A pajta külső fala mellett ott állt egy különös háromkerekű kerékpár. A váz alapján női típusú gyártmány lehetett. Az ülés alatt egy akkumulátortároló helyezkedett, a hátsó kerekeket pedig lánc kötötte össze az elektromotorral. Ennek megörültem, mert nem kell majd lábbal tekernem.

A kerékpár néhány métert tett meg árammal működve, majd leállt. A kormányon kis piros égő jelezte, hogy kiürült az elem. Rövid ideig tartott tehát az örömöm, mégiscsak lábbal kellett hajtani. Az áttételek miatt nehezebben mozgott, mint a hagyományos kerékpár.

Elindultam a kis falu központja felé. Több idősebb férfi az utcán ácsorogva ráérősen beszélgetett. Megjelenésem megbolygatta eseménytelen időtöltésüket.

Egy középkorú férfi, aki jól pödörhető bajuszt és attól elválasztott, hegyes kecskeszakállt[28] viselt, felpattant a kerékpárjára és felém hajtott. Az lehetett a célja, hogy rám ijesszen és megállítson. Az ácsorgók talán azt szerették volna megtudni, mi járatban vagyok errefelé. Az is érdekelhette őket, hogy mit kerestem a lánynál, aki a hambár alakú erdei házban lakik. Sikerült kikerülnöm az ütközést és tovább bringáztam.

Az ácsorgó emberek, a biciklista, az egész helyzet egy olasz neorealista filmbeli jelenetre hasonlított.

A falusi templomokat általában vagy a helység központjában, vagy dombtetőre szokták építeni, hogy jól láthatóak legyenek.

Útközben a központban nem láttam, de messze észrevettem a tornyát. Elcsodálkoztam, mert a torony teteje az utca magasságában volt. Tehát a falu végén lejtőn építhették.

Arra vettem az irányt. Ahogy közeledtem, az épület egyre terebélyesebb lett. A helyszínre érve láttam csak, hogy a kis, egytornyos templom szigetre épült. A kisméretű szigeten épphogy elfért a terméskőből emelt embermagasságú kerítés. Azon belül állt a kis kápolnaszerű építmény. A szigetre pallón lehetet átérni. A mellette épült kőhíd még nem volt használatban.

Félretoltam a kerékpárt és gyalog keltem át a deszkákból tákolt hídon. A kőkerítés bejárati részén rácsos kovácsoltvas kapu állta utamat. Nagy nyikorgás közepette megnyitottam. A templom körül nem láttam senkit. Feltételeztem, hogy a pap a sekrestyében vagy a szentélyben van.

Nem láttam más lehetőséget, mint hogy bemenjek az épületbe. Az ajtó felé indultam, úgy tűnt, magától nyílik. Csak azután vettem észre, hogy a nagy, megvasalt faajtó mögött kopott reverendában pap Jóska jelenik meg.

– Az akkumulátorért jöttem – szóltam egyszerűen.

Csak bólintott és visszalépett a templomba. Utánamentem.

A templom elég rendezettnek tűnt, ellentétben a pap öltözékével. Meg is dicsértem, hogy mennyire gondozott, szobrokkal teli a templomhajó.

– Á, nem épp úgy van – mondta, és odalépett a szószékhez. A felvezető falépcsőkön egy görbe fűrésszel vágott rést mutatott. Mintha valaki a lépcsők végét le akarta volna fűrészelni és elvinni, de nem bírta, ezért megcsonkítva otthagyta.

---

[28] Van Dyke-szakáll. Porondmestereknek kötelező.

A rés lényegében nem jelentett nagyobb veszélyt. Fagittel és némi barna festékkel el lehetett takarni a hibát.

Gondoltam, felajánlom, hogy megcsinálom, de közben eszembe jutott, hogy nincs nálam olyan szerszám, amivel elvégezhetném a javítást.

Közben megjött a pap és elém tette az akkumulátort. Elmondta, hogy mivel ez egy új készülék, az akku meg van töltve. Legjobb, ha előbb kisütik és újratöltik, akkor lesz jól használható.

Nem várta meg, hogy igazat adjak neki, mindjárt hozzáfogott az áramtalanításhoz. Két kábellel a templom előtti kovácsoltvas kapuhoz kapcsolta. A kábelek vége szikrázni kezdett. Megtörtént a kisülés.

– Most már otthon újra lehet tölteni – magyarázta szakszerűen.

Átvittem a pallón és rátettem a bicikli hátsó kerekei közti csomagtartóra. Hirtelen nem jutott eszembe, hogyan is kell köszönni a papnak, de végül megtaláltam a megfelelő mondatot:

– Isten áldja! – köszöntem.

Ő ugyanazokkal a szavakkal válaszolt.

Visszaindultam a házhoz. Újból keresztül kellett mennem a falu központján.

Már vártak rám a falusi emberek. Leállított az a középkorú férfi, aki odafelé menet kerékpárjával nekem akart rohanni. Most már nem látszott annyira haragosnak.

A többiek is körém gyűltek. A szakállas elmesélte, hogyan szoktak szórakozni itt a faluban:

Egy fiatal és egy öreg összeáll, és rövid történetet mondanak egymásnak. A mese érdekes, különleges emberekről, lényekről vagy tárgyakról szól. A mesében szereplők a tárgyakat szokatlan vagy bizarr módon használják fel. Ha a mesélő olyasmit mond, amit az ellenfél nem tud felhasználni, akkor ő a győztes.

Érdekesnek találtam a vetélkedőt, ezért úgy döntöttem, részt veszek. Ezek után mindenki felém fordult. Várták a mesémet.

A vörös, azaz a Mars bolygóról repültem visszafelé Klárával, aki szintén űrutas volt. Amikor a Föld közelébe értünk, csak én készülődtem elhagyni az űrhajót. Pakolászni kezdtem a holmimat. Kinéztem az űrkabin ablakán és megláttam a kékellő gömböt, a Földet. Az nem lepett meg, inkább az, hogy a párkányon egy harangszerű csengőt vettem észre. Mindösszesze tíz centi magas lehetett. Valószínűleg én csempésztem be és tettem oda

induláskor, de teljesen megfeledkeztem róla a hosszan tartó utazás alatt. A csengő, azaz a harangocska az 1423-ban öntött harang kicsinyített mása volt, amelyet a híres orosz festő, Andrej Rubljov[29] öntetett.

Mivel a Mars felé vezető úton épp karácsony lesz, Klára valószínűleg apró ajándékkal lep meg. Én is készítettem számára egy pár fülbevalót. Csak ilyen apró ajándékot lehetett felvinni hivatalosan az űrhajóra, mert minden gramm súly számított. A kis harang csempészáru volt. Azzal akartam jelezni az ünnepség kezdetét.

Most újra gond lett, hogyan csempésszem vissza a Földre, mert sok cuccot kellett levinni. Főként nagy mennyiségű, a Mars felszínéről származó port. Az a por nagyon termékeny árunak minősült. A termőföldön és a kertekben szétszórva éveken keresztül hatalmas termést eredményezett.

Az expedíciót az a vállalat pénzelte, amely forgalmazta a Marsport. Az egész kampány nagyon hasonlított a középkori selyemútra vagy a keleti fűszereket felfedező útra.

A harangocskát a nagy, otromba űrruhám belsejébe dugtam és magam mellé vettem a Marsporral teli hatalmas táskát.

Nekem ki kellett ugranom a táskával a hajóból, mert az folytatta a keringést. Klára a fedélzeten maradt. Ott várja meg a következő űrhajóst, akivel még egyszer megteszi a hosszú utat a vörös bolygóig és vissza. Azért vállalja az utazást, mert sok pénzt fizetnek érte. Ő pedig gazdag lány szeretne lenni.

Elbúcsúztam Klárától egy hosszú öleléssel és kiugrottam a légüres térbe.

Az ejtőernyőt úgy állították be, hogy egy bizonyos magasságon automatikusan kinyílik. Ha ez nem történik meg, magamnak kell azt egy karral megtennem.

Zuhantam, zuhantam egyre gyorsabban, de nem történt semmi. Már láttam az alattam lévő erdőben a fákat és a várakozó embereket, de még mindig nem történt semmi. Nagyon megijedtem és ösztönösen meghúztam a kart.

A vész-ejtőernyő azonban csak egy bizonyos magasságon aktiválódott. Sajnos már alacsonyabban voltam. Nagyon közel voltam a felszínhez.

[29] (Szent) Andrej Rubljov –1360 és 1370 között –, a legismertebb orosz ikonfestő.

Hatalmas robbanást hallottam a hátamon. A mentőrakéták működésbe léptek. Nagy erővel felemeltek a felhők felé. Az iszonyú gyorsulástól majdnem elvesztettem az eszméletemet.

A berendezés jól működött, az ejtőernyő kinyílt, és szerencsésen leértem az erdő szélére.

Ott már vártak a vállalat emberei és átvették a csomagot. Megszabadítottak az űrruhától, amelyből kiesett a harangocska és felcsengett.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

12.

Úgy éreztem, hogy valahol Madridtól északra, Spanyolországban a hegyek között vagyok. A csupasz szirtről egy kanyargó vasúti sínpárt kémleltem. Mellettem egy franciasapkás katona guggolt kopott, szürke dzsekiben. Rövidnadrágja több számmal nagyobb volt a kelleténél. Valószínűleg csak úgy, valakitől szerezte. Mind a ketten egy régi típusú golyószórót szorongattunk. Vártuk a vonatot.

A szerelvény lassan kapaszkodott fel a meredek pályán. Amikor a közelünkbe ért, tüzet nyitottunk a vagonokra. Csak akkor jöttem rá, hogy emberek is vannak benne, amikor sikoltozást hallottam. A következő pillanatban én is közöttük voltam a vonaton. Az első világháború korabeli világoskék egyenruhába öltözött, fegyvertelen fiatal katonák rémülten igyekeztek menedéket találni az asztalok és a padok alatt.

Hol kint egy ismeretlen franciasapkás katona mellett lövöldöztem, hol pedig bent a fiatal katonák között bujkáltam. Amikor a vonat egy kanyar után eltűnt az alagútban, mi ketten csak azon bosszankodtunk, hogy nem vettük észre a vonat menekülési lehetőségét.

Elhagytuk a sziklás területet és egy nyomasztóan sötét erdő szélére értünk. A fák nagy része póznaszerűen, ágak és lombozat nélkül meredt az ég felé. Előttünk a felszántott feketeföldet vastag fehér ködtakaró borította. A nap már a háttérben húzódó dombra támaszkodott. Sietve közeledett az éjszaka.

Amikor azonban a ködbe borult szántásra léptem, megváltozott körülöttem a természet. Mint Csipkerózsika meséjében a csók utáni ébredés, úgy kelt életre a lábnyomom alatt az egész erdő.

A gazdagon burjánzó pázsitot sűrű lombú testes fatörzsek zöldellő ágai tarkították. Kanyargó dupla kerékcsapás jelent meg előttem. Egyes fatörzsek ágai az út fölé hajoltak. Patakhoz értem. Egy keskeny palló jelent meg előttem. Nem tűnt biztonságosnak, de amikor szemügyre vettem a vastag kötélből sodort korlátot, elszántan megindultam rajta.

A hídon átérve másmilyen táj várt rám. A patak kiszélesedett. Közvetlenül mellette földes gyalogút haladt, majd bekanyarodott a fák közé. Hatalmas farönk állta el az utamat. Nehezen, de átmásztam rajta. Egy közepesen nagy tisztás tárult elém tele színpompás mezei virágokkal. Volt ott gyermekláncfű, piros árvacsalán, lila keltike és ibolya, sárga tyúktaréj és még sok más, amelyeknek a nevét nem is ismertem. Letérdeltem, hogy letépjek egy árvácskát. Amikor a virág felé nyúltam, halott galamb lett belőle. Hirtelen visszarántottam az ujjaimat és felálltam. A mezőt nem virágok, hanem kimúlt vagy még vergődő erdei kis állatok és madarak borították, nyúl, ürge, néhány mókus, sün, de fácán, héja és galamb is. Két még élő, remegő nyulat felemeltem. „Jó lesz majd megfőzni paprikásnak vagy nyársra húzni" – gondoltam magamban, mivel időközben megéheztem.

Körülöttem a fák egyre magasabbak és vékonyabbak lettek. Még bambusznádat is találtam. Két szálból gólyalábat készítettem, és a magasból nyomozni kezdtem egy újabb tisztás után. Rá is bukkantam egy bozóttal és alacsony növényzettel körülvett füves rétre. Néhány erdei pad és asztal is állt a közepén. Odasiettem. Most már gyorsabban haladtam, mivel a gólyalábakkal nagyobbakat léphettem. A kis tisztás búvóhelynek is megfelelt. A kör alakú tér egyik részén öreg, korhadt farönk ált. Mintha csak tüzelőnek kínálkozott volna.

A nyulakat lenyúztam, a húst összedaraboltam és egy ott termett kondérba raktam. Míg a tűzrakással voltam elfoglalva, megjelent Péter. Ott állt a gyep szélén és nézte a kifordított és száraz fűvel kitömött nyúlbőröket. Odament és felemelte az egyiket:

– Ennek a combján lyuk van – jegyezte meg.

– Persze hogy lyuk van, hiszen meglőtték – válaszoltam.

Péter a bográcsfölé hajolt és belekóstolt a paprikásba. Tudtam, hogy otthagyhatom. Ő majd befejezi a főzést.

Zomborban jártam a Szontai úton. Még mindig a nehéz, öreg kétszárnyas fakapun lehetett bemenni. Amikor benyitottam az egyik szárnyán, a másik is kimozdult. Ezért egy jókora terméskővel kitámasztottam. A hosszú gangon a középső szoba felé indultam. Amikor bementem, az újvidéki lakásunkban találtam magam. Épp a hálószoba felé indultam, amikor valaki csengetett a bejárati ajtón. Kinéztem a kémlelőn.

Egy fiatal lány állt az ajtó előtt hosszú fehér hálóingben.

– Kérek valamit ennivalót, nagyon éhes vagyok – mondta.

Elgondolkodtam azon, hogy segítsek-e rajta. A lány megunta a várakozást, és a szemben lévő lakás felé indult. Visszamentem a konyhába. A tűzhelyen ott állt a bográcsa nyúlpaprikással. Ha abból adok a lánynak, tányér, evőeszköz is kell. De valahová le is kellene ültetni. Ehhez meg nem volt nagy kedvem. Inkább levágtam egy jókora szelet fehér kenyeret. Az ebédtől maradt bécsi szelet felét is levágtam és a kenyérre helyeztem. Úgy nyitottam ki a bejárati ajtót. A lány már ott állt a következő lakás ajtaja előtt és várakozott. Ott nem nyitottak neki ajtót.

Amikor meghallotta, hogy nyitom az ajtót, hozzám lépett. Átnyújtottam neki a kenyeret a hússal. Majszolni kezdte már ott az ajtónk előtt. Látszott, hogy nagyon éhes lehetett.

Bementem és elmeséltem Winusnak[30] mi történt, mert már ő is felébredt a mozgolódásra. Kávéztunk. Újra csöngetett valaki. A fiatal lány ott állt az ajtó előtt és felém nyújtotta a kezét. A kenyérből és a húsból kért még. Odaadtam a hús másik felét is. Elment. Amikor visszatértem a lakásba, a félig nyitott fürdőszobából furcsa zajt hallottam. Óvatosan benyitottam. Winus hálóingben feküdt a kádban. Az egész teste meg a feje is vízbe merült. Hajnyíróval vágta a haját.

Elcsodálkoztam, hogy miért kell a víz alatt villanynyíróval hajat vágni, és hogyhogy nem rázza meg a villany. Amikor befejezte a hajvágást, vizes hálóingben kiment mellettem a napaliba. Úgy tett, mintha észre se venne.

---

[30] Winus (Németh Margit) feleségem beceneve, a Weena H.G.Wells “The time machine” regényéből ered.

13.

Jobbra kanyarodott az autó az emelkedőn. A gépkocsit a parkoló irányába vezettem. Feltűnt, hogy a kijelölt hely üresen állt. Bárhová beállhattam nyugodtan. Mintha más lett volna a tér, mint amilyenre emlékeztem. Azelőtt a szabad ég alatt álltak a kocsik, most pedig egy félig fedett területet jelöltek ki a számukra. Egy pillanatra a Danubius[31] hotelra emlékeztetett.

A hatalmas előtér, ahol a recepciós pult állt, kongott az ürességtől. Egyszerű, betonból készült henger alakú oszlopok tartották a mennyezetet. Hátul a felvonókkal egy irányban magányos, elhagyatott pálmafa állt.

A vendégek fogadásáról két fiatal lány gondoskodott. Én voltam az egyedüli érkező a nagy társalgónak kialakított helyiségben. A lányok különböző uniformist hordtak. Az egyik selymes, fehér, elöl gombolós rövid ujjú, szűk, testhezálló inget viselt. Mellén a névtábla mellett pattanásig feszültek a gombok. Őt Annának hívták. Rövid, fekete szoknyája testéhez simult.

A másik lány, Irén, egyszerű rövid ujjú piros ruhában volt. A ruha elején, lezseren átdobott hosszú fekete bőrsál libegett. Mindketten csinosak voltak a maguk módján.

Már messziről odaszóltam, hogy Árpád vagyok, és két napra foglaltam egy egyágyas szobát.

– A kongresszusra? – kérdezte Irén.

Mire igennel válaszoltam, már a recepcióhoz értem. Észrevettem, hogy kicsit tanakodnak, majd hozzám fordultak:

– Németh úr, ugye tavaly is járt itt nálunk? – kérdezte Anna.

– Igen. Ezért megint a 311-es szobát kérném. Az tágas és ott jól éreztem magam.

Anna megkereste a szobakulcsot, de mielőtt átadta volna, így szólt:

– Egy kis gond van. Abban a szobában még van egy vendég. Már el kellett volna hagynia a lakosztályt. Lehet, hogy még alszik. Ha talán ön felébresztené… – szólt kérlelően és mentegetőzve a lány.

Gondoltam, nem bánom, ha újra abban a szobába lehetek, miért ne tenném meg. Bólintottam és átvettem a kulcsot. A kulcs mellé kaptam egy nagyobb, vastagabb borítékot is.

---

[31] V-A budapesti Margitszigeten lévő wellness-szálloda.

– Kérném, hogy ezt a borítékot is szíveskedjék átadni a lánynak – kért meg a lány.

Az egész ügy elég furcsának tűnt. Elindultam a lift felé. Útközben azon töprengtem, miért kell nekem ébresztenem a vendéget és kitessékelni a szobából, és emellett még kézbesítő is legyek. Vendégeket nem is láttam, tehát lehetett üres szoba, amennyi csak tetszik.

Óvatosan kizártam a 311-es szoba ajtaját. Az egyágyas helyiség tényleg tágasnak tűnt. Mellékhelyiségek is nyíltak belőle. A szoba egyik oldalán hatalmas terasz szép kilátással, a másikon, vele szemben, óriási tükör díszítette a falat. A szoba sarkában jókora ágy terpeszkedett. Nekem háttal egy fiatal kócos lány aludt rajta.

Visszaléptem a bejárati ajtóhoz, és belülről kopogni kezdtem. A lány továbbra is aludt, még az erőteljesebb, hangosabb kopogásra sem ébredt fel. Nem maradt számomra más lehetőség, mint hozzálépni és gyengéden felrázni. Amikor ezt megtettem, a lány felém fordult. Összekuszált, sötét fekete haja mögött nehezen, de felismertem Ágit. Sokkal fiatalabbnak tűnt, mint amilyenre emlékeztem. Amikor kinyitotta a szemét, csodálkozva rám nézett:

– Hát te hogy kerülsz a szobámba? – szólt álmosan.

– Ez már nem a te szobád. A recepciós lányok nekem adták ki. Neked már régen el kellene hagynod a szállót. Ez a boríték is a tied – mondtam és máris nyújtottam felé.

Erre nem válaszolt, csak kényelmesen felült az ágy szélére. Rövid pántos hálóinge elejét egy mókás elefántfej díszítette.

– Rendben, de előbb szólnom kell az anyámnak. A borítékot pedig tedd oda az asztalra – mutatott az asztal irányába.

Ezután felállt. Akkor láttam, hogy a hálóinge alig takarja el a hasát. Elfordultam és az asztal felé indultam, hogy letegyem a levelet. Mire megfordultam, Ági már köntöst húzott. Ügyet sem vetve rám elindult a másik helyiségbe.

Ott álltam a szoba közepén és nem tudtam, mitévő legyek. Ekkor nyögéseket hallottam a másik szobából. Azt hittem, hogy Ági rosszul lett. Benéztem és láttam, hogy Ági az anyját ébresztgeti. Amikor végre sikerült neki, a terasz felé mutatott.

– Ott alszik apád. Őt is fel kell kelteni – szólt Áginak.

Ági meglátott és intett, hogy segítsek. Kimentünk a teraszra. Egy az első világháborúból való hordágyon feküdt Ági apja. Ilyen hordágyakat csak filmen vagy régi fotón lehet látni. Két hosszú rúd között vászont feszítettek ki. A vászonra ráhelyezték a sebesültet. Amikor a rudakat megemelték, két ember szállítani tudta a sebesült katonát. Egy ilyen hordágyban feküdt az öreg. Ági apja. Most a rudakat nem kellett fogni, mert ki voltak támasztva. Az egyik vége az ablakpárkányon, a másik pedig az erkély korlátján feküdt.

Anya és lánya felsegítették az öreget. Nekem nem is kellett segítenem. Kimentem a szobából. Hagytam, hogy összeszedjék a holmijukat és távozzanak.

Elindultam a szálloda bejáratához. Útközben azon morfondíroztam, hogy megdorgálom a lányokat, mert ilyen kellemetlen helyzetbe hoztak. De amikor leértem, a két lány, Anna és Irén már nem volt ott. Egy másik, idősebb nő állt a helyükön. Névtáblát nem viselt a mellén, így nem tudtam meg a nevét. Gondoltam, lényegében neki semmi köze a dolgokhoz. Így csak annyit mondtam, hogy a vendég elhagyta a 311-es szobát. Jó lenne kiszellőztetni és áthúzni az ágyat. Az idősebb alkalmazott csak bólintott és felvette a telefont. Utasította a takarítónőket. Egyéb tennivaló híján körülnéztem. Elindultam megkeresni a medencét. Úgy emlékeztem, több medence is lehetett. Külön a gyerekeknek, a felnőtteknek és egy olimpiai méretű is, ahol a helybeli vízilabdacsapat edzett. Végigmentem a folyosón, amelynek a végén, emlékezetem szerint, az uszoda állhatott. Ám a folyosón minden ajtót zárva találtam, és még fölirat sem jelezte az uszoda létezését. Meggondoltam magam és eszembe jutott, hogy talán át kellene parkolnom a kocsimat.

Kimentem a parkoló területére. Megtaláltam a kerékpáromat (az autóból bicikli lett). Azon a helyen, ahol régen a kerékpárok álltak, most virágágyások díszelegtek. Egy szorgoskodó munkás jelent meg az udvaron. Locsolni kezdte az ágyásokat. Hozzá léptem.

– Hova tehetem a kerékpáromat? Azelőtt itt a rózsabokroknál kellett az oszlopokhoz támasztani – mondtam.

Átvette tőlem a kerékpárt és az első kerekénél fogva felakasztotta az oszlopból kiálló kampóra. Mivel sem kint, sem bent nem találkoztam szállodai vendégekkel, úgy döntöttem, hogy talán az étterembe kéne mennem. Feltételeztem, hogy ott biztos lesz valaki. Jencivel is találkoznom kellene, hisz ő hívott meg erre a kongresszusra.

Besétáltam a legközelebbi liftbe. A felvonó falán csak egy kapcsológombot láttam. Alatta csak annyi: „Indulás”. Megnyomtam. A lift elindult. Menet közben vettem észre, hogy az egész fülke üvegből van. A felvonó nem állt meg sehol, még a feltételezett étteremnél sem, csak siklott felfelé. Végül a hotel tetején állt meg. Lenyűgöző panoráma fogadott. Az erős napsugár kiemelte a vár[32] kontúrjait. A távolban pedig ködbe burkolva kéklett a Fruška gora.[33] Épphogy megfordultam, mert érdekelt a kilátás a másik oldalon, megindult a lift. A házak tetején siklott. Alattam a piros tetőcserepek elmosódtak a sebességtől. De az egész nem tartott sokáig. A lift hirtelen megállt. Most új, egészen más látkép tárult elém.

Hatalmas, modern város épületei sorakoztak, melyek tetején napkollektorok díszelegtek. Egy majdani futurisztikus városrész állt előttem. De nem sikerült részletesebben megvizsgálnom, melyik városról lehet szó, mert a lift továbbindult.

Most egy alacsony épületekkel teli, parkokkal övezett horizont lepett meg. A háttérben egy kéttornyú templom bukkant elő. Hirtelen átfutott az agyamon, hogy ez mintha Zombor [34] lenne. De megint csak egy pillantást vethettem, mert a lift visszaindult a földszintre.

Azt hittem, hogy majd lemegy vissza a recepcióhoz és ott megkérdezem, hogyan juthatnék el az étteremig. A folyóson egy új lift mellett haladtam el. Meggondoltam magam. Megkockáztatom a lehetőséget. Lehet, hogy épp ezt a felvonót keresem. Beléptem. Bent egy idős bácsika állt a fal mellett.

– Maga is az étterembe megy? – kérdeztem.

– Nem, én följebb megyek – válaszolt kicsit idegesen.

Ennek a liftnek a falán már több kapcsológomb sorakozott. A számok a gombokon egytől százig terjedtek. Megijedtem: ennek az épületnek nincs is száz emelete. Gyorsan ki akartam szállni, ám az ajtó máris csukódni kezdett. Elkéstem. A nehéz, tíz centi vastag, csavarokkal és kiálló bütykökkel teli ajtó lassan becsukódott. Olyan volt, mint egy űrkapszula ajtaja. Annyi lélekjelenlétem azért megmaradt, hogy a hármas számú gombot megnyomjam. Most már végképp a szobámba szerettem volna jutni.

A lift nem indult. Kérdően néztem az öregre.

---

[32] V- Pétervaradi vár.

[33] V- Fruška gora, (a Tarcal) középhegység a Szerémség északi részén, Szerbiában.

[34] V- Szülővárosom.

– Ezt a liftet csak a nagyon magas emeletek elérésére szánták – mondta teljes nyugalommal és megnyomta az ajtónyitó gombot.

Visszaindultam az előtér felé, de most már nagyon dühösen. Útközben figyeltem a lifteket. Szerettem volna végre megtudni, melyik lift vihet fel a szobámba vagy legalább az étterembe. De egyik sem tűnt az elvárásomnak megfelelőnek.

A folyosó végén egy üvegfal mögött szép parkosított udvart láttam. Néhány öreg bácsi botra támaszkodva sétált. Két öregasszony pedig a padon ült. Úgy néztek ki a szálloda vendégei, mintha nyugdíjas otthon lakói lennének. De ettől eltekintve tőlük is megkérdeztem, hol az a lift, amelyik a harmadik emeletre is felvisz. Ám ők sem tudták a választ.

A végén mégiscsak a recepciónál kötöttem ki. Ott megint váltott a személyzet. Egy fekete öltönyös, piros nyakkendős, mosolygós arcú fiatalember fogadott. Elpanaszoltam, hogy nem találom a nekem megfelelő liftet. Elmondtam azt is, hogy amikor megérkeztem, mindjárt rátaláltam a megfelelő liftre.

– Majd én odavezetem – mondta, és máris fogta a 311-es számú kulcsot és elindult velem. Első alkalommal talán azért találtam rá automatikusan, mert el voltam foglalva a borítékkal, amit a kezembe nyomtak és azzal, hogy a szobám még foglalt.

A fiatalember segítségével megtaláltam a szobát. A szoba előtti nagy teraszon egy hosszú asztal állt. Oda letette a kávéscsészét, addig szinte észre sem vettem, hogy a kezében van. Csak annyit mondott:

– A sok séta közben a kávéja teljesen elhűlt.

14.

Különleges helyiségben találtam magam. Megpillantottam az eget. Rögtön rájöttem, hogy padlásszobáról van szó. A tér különösségét többek között az adta, hogy jobbra tőlem a fal terméskőből készült. A terméskövet inkább az alapokhoz használják. Balra a magasból, majdnem a tetőablak szintjéről sötétzöld ráncolt függöny ereszkedett le egészen a padlóig. Előtte egy alacsony fehér fiókos szekrény állt. Rajta fekete lófejszobor ékeskedett. A mennyezetet, ahol nem volt tetőablak, faburkolat borította. Mélyen a szoba sarkában egy L

alakú kanapé állt. Az egyik végénél, tőlem balra, barna hajú egyetemista lány állt. A másik végén, tőlem jobbra húsz év körüli szőke lány ült.

Távol voltak egymástól, mintha haragudnának egymásra. De az öltözékükön is látszott, hogy nagyon sokban különböznek egymástól. Balra Györgyi, a barna hajú lány fodros, rövid ujjú lenge lila blúzban és rövid sötét szoknyában állt. Szürke sál takarta a mellét. Jobra Sarlott a szőke lány kékes, festett, felhőmintás cicanadrágban és fehér testhezálló pólóban ült. A pólóra kicsit kopottnak tűnő farmermellényt húzott. Mindkét lányt valahonnan már ismertem.

– Ti színésznők vagytok? – kérdeztem mindkettőjüket.

– Igen és verset szeretnénk mondani neked – válaszolt Sarlott a jobb oldali szőke lány.

– Nem. Prózát – vágta rá Györgyi.

– Hát akkor mit? – kérdeztem tűnődve.

Prózát. Verset. Prózát. Verset. Ismételte a két lány. Láttam, hogy nekem kell döntenem.

– Beszéljünk a versmondásról! – jelentettem ki a végén határozottan.

Erre Sarlott a cicanadrágos lány felugrott.

– Én csak a szerelmes verseket szeretem – szólt, és valamit szavalni kezdett. A szavait már nem hallottam, mert a lány a hosszú terem másik végén lévő színpadra lépett. A sok néző mögül igyekeztem meghallani, miről szól a vers. De csak a végét hallottam.

„Bármerre jársz, ő is ott lesz veled."

Talán még többet is hallhattam volna, ha nem áll elébem Karesz, aki a fülembe mormogta:

– Ennek a csajnak nem kell „néger".[35] Megtanulta a verset, nem úgy, mint a Soltis.[36]

Karesz a jellemző fekete Old Style Baseball Caps sapkáját viselte. Szokásához híven vékony csíkos ingben és farmernadrágban jelent meg. Arcának nagy részét szakáll és bajusz borította.

– Te… hagyd a versmondó lányt. Van itt egy forgatókönyvem. Olvassunk bele. Szeretnék filmet készíteni.

---

[35] Sötét tábla, amelyre a szöveget írják a színész számára és a kamera mellé helyezik.

[36] Soltis Lajos – színész 1950–2000.

Egy számomra ismeretlen középkorú, de ősz hajú férfi jelent meg a szerkesztőségben. Mögötte egy fekete hajú nő sietett. Mindketten lezseren voltak felöltözve. A férfi világosszürke kordbársony nadrágot és egy kopott fazék kék bőrdzsekit hordott. A nő fehér nadrágot és annyira rövid blúzt viselt, hogy kilátszott a köldöke. Hasát valamelyest fedte a fekete sálgalléros zakó.

Boros[37] engem bízott meg, hogy lássam vendégül mindkettőjüket azzal, hogy ha beleegyeznek, riportot is készíthetek velük.

Leültünk kávézni, beszélgetni a szerkesztőség melletti étteremben. Megtudtam, hogy a férfi neve Ahmet. Operatőrként Szarajevóban dolgozik. A neve hallatán felemeltem a fejem. Még a zágrábi egyetemről ismertem egy szarajevói Ahmetot. Szegénysorú, munkája sem akadt és még ösztöndíjat sem kapott, pedig nagyon tehetséges volt. Sose felejtem el, az egyetem második tanulmányi évében tematikai fotófeladatot kaptunk „ A nő és az alma" címmel. Mi mindannyian elég egyszerű, prózai fotókkal jelentünk meg a tanár előtt. Ő bezzeg ötletes megoldást talált: A meztelen nő a kukában[38] állt. Csak a felsőteste látszott ki, a kezében almát tartott, amelyen nyomot hagytak a fogai. A tanárnak, de mondhatom, nekünk, egyetemistáknak is nagyon megtetszett a fotó és a remek laboratóriumi kidolgozás.

Most, ahogy visszaemlékezem, lehet, hogy már akkor így viszonyult a női nemhez.

Kiderült, hogy mégsem ő az az Ahmet, akit az egyetemről ismertem. Ezzel az Ahmet témát lezártuk. Nekem mégis ott motoszkált a fejemben a lehetőség, hogy mégis ő az, csak nem akarja bevallani.

A riportot egy fotógalériában készítettük. Karesz elvállalta a rendezést. Egy bárszékre ültette az alanyt. Háta mögött formás női fenék látszott a fotón. A nő a kezével almát szorított a combjához. Nem volt meztelen. Tanga bugyit viselt. Ez a fotó is érdekes olyan szempontból, hogy a test fekete-fehér, az alma pedig színes technikával készült. Karesz úgy választotta meg a hátteret, mintha jelen lett volna az étteremben, amikor Ahmetet faggattam.

Míg az Auricon[39] körül bajlódtam, figyeltem, hogy Ahmet észreveszi-e a képet a háttérben. Úgy tett, mintha nem látná. Viszont a nő, akiről megtudtam, hogy a neve Biserka, és filmvágó, elfordította a fejét.

---

[37] Boros István – tv-producer, 1924-1988.

[38] Szemétláda.

[39] Régi amerikai filmkamera.

Ahmet figyelte, hogyan fűzöm be a filmet a kamerába. Megtörte a csendet:

– Ezzel a kamerával már nekem is sokszor meggyűlt a bajom. Egy szakadt filmdarab maradt a fogaskerekek között. Az ilyesmi nagyon veszélyes, ha megismételhetetlen felvételről van szó – mondta.

A riport gond nélkül, gördülékenyen készült. A végén Ahmet csak Karesszal beszélgetett. Hozzám nem szólt. Feltételezem azért, mert azt hitte, hogy a képgaléria az én ötletem. Emiatt a felvétel után összepakoltam a kamerát és mérgemben otthagytam őket.

A Szontai úti házunk udvarán találtam magam. Most az udvar egészen másként nézett ki. Ha nem látom a hosszú verandát, nem is hittem volna el, hogy otthon vagyok.

Az udvar piactér lett tele pultokkal, áru tornyosult rajtuk, mögöttük álltak a kofák. Lábuk között a tyúkok kapirgáltak. Az, hogy az udvarból piactér legyen, biztos a Májkó[40] ötlete lehetett gondoltam, de feltételeztem, hogy a szárnyasok is az övéi voltak.

Körülnéztem. Érdekelt, hogy kik és mit árulnak. Néhány standon déligyümölcsöt, zöldségfélét láttam, de a legtöbb helyen használt ruhaneműt kínáltak.

Az egyik standnál felismertem Milicát. A vezetéknevére nem emlékeztem. Onnan ismertem, hogy többször asszisztált nekem a forgatásokon. Elég trehányul dolgozott. Most fonalakat, tépőzárat, cipzárakat, gombokat, cérnát és ilyesmit árult.

Megörült, amikor meglátott. Lehetséges vevőt látott bennem. Egy fekete szalagot csavargatott hol az egyik keze ujjára, hol a másikra. Szórakozott.

Nem léptem hozzá. Inkább a baromfira figyeltem. Az udvaron az egyik szomszéd felőli sodronykerítésen lyuk tátongott. A tyúkok egyre közelebb kapirgáltak hozzá. Féltem, hogy átmennek a szomszéd udvarába. Kár lenne, mert akkor már nem lehet belőlük tyúkleves.

Találtam egy faéket. Azzal próbálkoztam betömni a hézagot. De az ék mindig kilazult a porhanyós földben. Körülnéztem, mivel lehetne még meg-

[40] Májkó - anyai nagymamám.

javítani a kerítést. Akkor vettem észre, hogy a gangon áll Ahmet és Biszerka és figyelik, mit csinálok.

Biserka lassan felém közeledett egy befőttesüveggel és egy gyümölcscsel teli tállal a kezében. Ott előttem sárga pálinkát öntött az üvegbe. Felém nyújtotta. Nem fogadtam el, mert még mindig meg voltam sértődve.

Ekkor jelent meg Ilke,[41] aki arról próbált meggyőzni, hogy ez kedvesség és fogadjam el az italt. A fejemmel nem-et intettem. Azzal szabadkoztam, hogy többet nem iszom. Szünetelek.

Ahmet is biztatott, de akkor sem akartam elfogadni. Ilke bökdösni kezdett és a fülembe súgta:

– Biserka kiváló filmvágó, olyan, mint a feleséged. Ezért kell elfogadnod az engesztelő ajándékot.

– Winus is kiváló filmvágó. Ő vágta az összes drámát a televízióban. Én pedig nyolc drámát forgattam. Mi sem vagyunk akárkik, Ahmet mégsem szólt hozzám egész nap – válaszoltam

A végén úgy döntöttem, elfogadom az almákat és iszok egy kortyot a pálinkából. Otthagytam mindhármukat. Felmentem a tornácra és benyitottam a középső szobába. A helyiség túl világosnak tűnt az én szememnek. A hideg, csiszolt terméskő padlóra egy nagy nyers barnamedvebőrt terítettek. A közepére ültem keresztbe tett lábakkal. A bőr alatt érezni lehetett az állat puha hájrétegét. Ezek szerint a bőrszőnyeget nem dolgozták ki alaposan.

A medvebőr felemelkedett velem. Kirepültünk az ablakon. Az utcán az apró kaviccsal leszórt járda felé irányítottam a bőrszőnyeget. A kavicsos járda lecsiszolta az aljáról a zsírpárnák egy részét. A műveletet megismételtem még néhányszor. A bőr kivékonyodott, és minden alkalommal kisebb és kisebb lett.

A végén a Szontai út sarkán, ahol a Tóni borbély üzlete állt, már olyan kicsi lett a medvebőr, hogy alig fértem el rajta. Amikor már az is eltűnt, zuhanni kezdtem. Szerencsémre felettem erős fény keletkezett, melyből két fehérbe öltözött szárnyas férfi jött elő és elkapták a karjaimat, majd lassan a fűre eresztettek.

[41] Mihailo P. Ilić – filmvágó, Winus oktatója.

15.

Meg kellett dörzsölni a szememet, mert por vagy homokszemcse mehetett bele. A Duna melletti agyagos part oldalába volt bevésve a kis helyiség, amelyben találtam magam. Mint valamilyen odúban, bent jobbról-balról tovább sorakoztak a kisebb-nagyobb helyiségek. Én az első, bemeneti részben álltam. A szürke, homokos padlózatra a hátam mögül besütött a nap. Az előttem lévő térben sem bútor, sem bármilyen tárgy nem létezett, ami arra utalt volna, hogy valaki lakik itt.

Miután kimasszíroztam a homokszemcsét a szememből, elindultam feltárni a többi helyiséget. A jobb oldaliban mozgatható polcokra hasonlító tárgyat találtam. Mint a repülő szárnyvége, le-föl mozgott a beáramló huzattól. Arab betűk és feliratok voltak rajta. Egy ideig nézegettem, de nem jöttem rá, mi lehet. Akkor vettem észre mögötte az ócska szürke vászonnal letakart tárgyat.

Felemeltem a vásznat. A porfelhőben egy komplett számítógépre bukkantam. Amint levettem a takarót, a képernyő felvillant. Nem mertem hozzányúlni. Az érdekelt, honnan kapja az áramot. Utánanéztem. A vezeték másik vége a sárga agyagos falba állt bedugva. De ott nem láttam konnektort. Talán a mögötte levő másik helyiségben lehet.

A helyiségeket embernagyságú kivájt lyukak kötötték össze. Könnyen lehetett közlekedni, mert ajtó sehol sem állta utamat. E mellett el is tévedhettem, ahogy beljebb mentem, mert egész labirintusba kerültem. Egyelőre nem szándékoztam feltárni őket, inkább a kábel sorsa érdekelt.

A másik helyiség, ahová a kábel vezetett, valóságos meglepetést tartogatott számomra.

Tele volt zsúfolva bútorral, felszereléssel és emléktárgyakkal. Először azt vettem észre, hogy a haragoszöld falakat tükörsima gipszlapokkal vonták be. Az egyik sarokrészben kis bárpult állt néhány székkel, a polcokon pedig sok ital sorakozott. Mellette jobbra egy számítógépes asztal, állítható irodai karosszék és három sík képernyő kapott helyet. A monitorokon csak mozgásban levő nullák és egyesek jelentek meg. A keskeny polcok tele voltak emléktárgyakkal. Söröskorsók, muppet-babák, havas gömbök, könyvek, sőt még díszpipák is sorakoztak. A szoba közepén alacsony üveg dohányzóasztal tele színes képeslappal, amelyek főleg városokat és repü-

lőgéptípusokat mutattak be. Előtte, a bárpulttal szemben keskeny, kétüléses kanapé állt.

Talán a legérdekesebb, de egyáltalán nem odaillő kellék, a mattüveges zuhanyozófülke volt a harmadik sarokban. Épp tusolt valaki. Érdekelt, ki lehet a tulajdonosa ennek a jól felszerelt szobának. Feltételeztem, hogy az, aki épp a tus alatt tisztálkodik. Leültem a kanapéra és türelmesen vártam.

Amikor félrecsúszott a kéregszerű matt műanyag ajtó, háttal felém kilépett egy nő. Arcát még nem láttam, de testalkata alapján harminc-negyven év körüli lehetett. Felém se nézett, csak idegesen megszólalt:

– Add ide a törölközőt. Ott van a hátad mögött.

Addig nem is vettem észre, hogy a kanapé támláján egy törölköző van, én pedig rátámaszkodtam. Nem tétováztam, és a parancsszóra már vittem is a széles, puha frottíranyagot. Hátranyúlt és magára terítette. Csak ezután fordult felém. Hosszú, szőke haja a válláig ért. Jól mértem fel éveit. Nagyon hasonlított Jennifer Aniston[42] amerikai színésznőre. Persze tudtam, azaz feltételeztem, hogy nem ő az, csak épp hasonlít rá.

– Te itt laksz? – kérdeztem csodálkozva.

Nem válaszolt. Csak néhány lépésben elérte a kanapét és a számítógépes asztalt. Aközött volt még egy átjáró a másik helyiségbe. Amikor bejöttem, észrevettem, de annyira lekötött az itt talált berendezés, hogy nem vizsgálódtam tovább.

– Mindjárt jövök! – szólt, és eltűnt a nyílásban.

Bólintottam, de fölöslegesen, mert akkorra már elhagyta a termet. Fiókhúzogatást és ajtónyitást hallottam. Bizonyára öltözködik, gondoltam. Érdeklődéssel vártam, milyen ruhában jelenik meg, mert az majd némileg elárulja kilétét.

Amikor egyedül maradtam, rájöttem, honnan ismerem. A lány tündér. Lia a neve. A shehirem (sehírem) tündérekhez tartozik, akik nagyon jártasak a mágiában és a bájolásban. Rangja az emberek és az angyalok közé tehető. Van szárnyuk, tudnak repülni, de azt el is tudják rejteni. Ismerik a jövőt és alakjukat kedvük szerint változtatják.

Lia arról a bolygóról származik, amelyre engem már többször is elvittek a trollok[43], a repülő emberek. A trollok a hatalmas szakadék oldalán,

---

[42] V-Jennifer Aniston,1969, Los Angeles, Kalifornia, amerikai színésznő. Apja a görög származású színész, John Aniston.

[43] A trollok eredetileg a skandináv mitológia alakjai.

barlangokban laktak és ott láttak vendégül. Azért laktak barlangokban és csak szürkületkor vagy éjjel repültek, mert utálják a napfényt. Tőlük hallottam, hogy a szirt legalsó részében tündérek élnek, a sehíremek. Ezek a tündérek azonban nem tartoznak a trollokhoz.

Felvillant a kép azokról a percekről, amikor másodszor jártam ott. Vendéglátóim akkor mesélték el részletesen, kik is a sehíremek. A világ kezdetétől léteznek. Sokkal előbb bukkantak fel, mint ők. Akkor születtek, amikor Ádámot és Évát kiközösítették. Egy női szellem Ádámmal maradt, Évával pedig egy férfi szellem, és ebből az egyesülésből születtek meg a sehírem tündérek, akik egyben nők és férfiak is.

Mivel azt is elmondták, hogy a sehíremek ismerik a jövőt, érdekelt, mit tudnának mondani a világról, ahonnan én jöttem. Milyen jövő vár ránk.

Levittek a legalsó barlanghoz. Utasítottak, hogy menjek be. Elmondták, hogy ott lakik Lia, a sehíremek jó tündére. Nem bánt. Nyugodtan kérdezzek tőle, amit csak akarok.

A barlang, amelybe bementem, több teremből állt. A termek nagyon hasonlítottak arra, amelyben most vagyok. Átmentem a barlang második helyiségébe, úgy gondoltam, ott találom Liát.

Amikor beléptem, egy homokkal teli hatalmas térségbe kerültem. Az aranyszínű homok úgy volt elrendezve, mintha a tenger hullámai lennének. Ezt a benyomást talán az is megerősítette, hogy messze a látómezőben kirajzolódott egy zátonyra futott 19. századbeli nagy kereskedelmi vitorláshajó. A hajó mögött és fölött sötét felhők kavarogtak.

Épphogy megszoktam a látványt, amikor az megváltozott. A sötét égbolton megjelent a felkelő nap, amely megvilágította a tűhegy alakú, égnek álló sziklát. Majd a hegy alja előtt a mederbe lassan befolyt a patak vize.

Nem tudtam meghatározni, mi is történik előttem. Nem töprenghettem sokáig, mert megjelent a következő látvány.

A patak partján, egy lapos kősziklán Lia állt. Tudtam, hogy ő lehet, mert más lény nem volt a közelben. Hosszú szőke haja és kedves arca bizalomkeltően hatott. Valószínűleg a barlangban uralkodó meleg miatt csak egy sötétszürke melltartót és egy egyszerű elülső rövid szoknyát viselt. Egész bal karja karperecekkel és kis díszkésekkel volt tele. Harcos nőnek öltözött.

Amikor meglátott, talán azért, hogy nagyobb benyomást keltsen, megváltoztatta ruháját. Fehér selyemanyagból készült bokáig érő ruha termett

rajta. Vállrésze fedetlen maradt. A melle alatt kezdődő vörös pelerin takarta fehér ruhájának nagyobb részét. Hajában korona keletkezett. Így mesebeli királynővé változott.

Hogy a látvány még szembetűnőbb legyen, jobb kezével intett, és egy sas repült a karjára.

– Vártalak – szólt egyszerűen Lia.

Amikor közelebb léptem, újra ruhát váltott. Most egész modern, futurisztikus, fehér rövid kartonruhát öltött. Az öltözék eleje és hátulja úgy volt kiszabva, hogy mély V alakú kivágás legyen rajta. Vonzó akart lenni.

Lia nagyon hasonlított egy amerikai színésznőre.

– A trollok azt mondták, hogy ismered a jövőt.

– Kérdezz!

– Mi lesz velünk?

– A kérdés túl tág. Nem lehet rá válaszolni.

– Mi lesz velem?

– A kérdés túl tág. Nem tudni, mire gondolsz.

És így. Bármilyen kérdést tettem fel, Lia számára nem volt elég érthetően konkrét, és ezért nem tudott válaszolni.

Végül eredménytelenül hagytam el a barlangot. Lia még utánam szólt:

– Nem kérdezted, de megmondom. Még találkozunk.

Persze én akkor arra gondoltam, hogy jövök még majd a trollok bolygójára. És akkor találkozunk.

Még mielőtt megjelent, tudtam, kivel találkoztam újra. Lia volt a trollok bolygójáról. Még az a kérdés várt válaszra, hogy minek jött ide, és mit csinál ezekkel a számítógépekkel.

Testhezálló bordó nadrágban és közepesen hosszú egyszerű sötétbarna, hosszú ujjú ruhában jelent meg. Bal melle fölött egy lepke alakú sárga hímzett bross törte meg az egyszerűséget.

– Te itt laksz? – tettem fel újra a kérdést és nem várva meg a választ, folytattam – Mit csinálsz itt?

De még mielőtt elmondta volna, a számítógéphez ment. Állva a monitorok fölé hajolt. Akkor vettem észre, hogy a ruha szabása nem is olyan egyszerű. Hátul a tarkójáig nyitott volt, csak néhány centi hosszú varrás tartotta össze. Nem viselt melltartót. Megint csak el akar bűvölni, mint az első találkozásunkkor, gondoltam magamban.

Leállította a nulla-egyes sorozatokat. A képernyőn más jelek jelentek meg. Többek között milliós nagyságú szám, amely folyamatosan növekedett. Amikor mindezt elintézte, csak akkor ült le mellém a kanapéra.

Úgy tűnt, nem lepte meg újbóli találkozásunk. Tőlem nem fél, mert jól ismer. Azonkívül várta érkezésemet. Nem részletezte, de én rájöttem, hogy természetfeletti, démoni képességeit valamiért ki akarja használni. Nagyon reméltem, hogy ezt pozitív értelemben teszi. Az ügyességét, illetve okosságát jól tudja kamatoztatni. Rájöttem, hogy Lia – szépen fogalmazva – boszorkány és szeret lopni.

Az, hogy idejött, emberi formát váltott, hogy számítógéppel dolgozik, nem lepett meg, mert egy démoni képességgel rendelkező tündér mindent megtehet. Nagyon érdekelt és reméltem, hogy el is mondja, miért bújt el a világ elől ebben a szurdokban.

– Látod azt a többmilliós számot a képernyőn, amely egyre nő?

– Hát persze. Valamit számolsz.

– Igen. Egy olyan programot szereztem, amely az összes bank átutalásait figyeli. A dolláros és az eurós átutalásokból kivesz csak egy centet. Az észrevétlen marad, de nálam ezen a számítógépen halmozódik. Ahogy látod, most már elég sok pénz gyűlt össze.

– De hát minek neked a pénz? Mit csinálsz vele? – kérdeztem értetlenül.

– Neked adom…

16.

Az épület kívülről vízparti hétvégi háznak látszott. Benyitottam. Első pillantásra átlagos sivár nappali szobának tűnt. Mindössze két fotel és egy alacsony dohányzóasztal állt a helyiségben. Az asztalon A-4-es gépelt papírköteg hevert. A sivár falak világosbarnára voltak festve. A kopott padlón sehol egy szőnyeg. Emiatt látszott első pillantásra lakatlannak.

A helyiség másik végén egy ajtót pillantottam meg. Oda indultam remélve, hogy talán ott találok valakit. Mire a tér közepére értem, már nyílott is a szemben lévő ajtó.

Egy csinos, szőke, hosszú hajú, negyven év körüli hölgy jött be a szobába. Meglepődtem, mert nagyon hasonlított Madonnára, az énekesnőre. Egyrészes, világos rózsaszínű ruhát viselt. A szoknya alul kiszélesedett, a felső részét pazar fekete csipkés pánt tartotta. Ugyanolyan csipkéből készült a széles pánt a derekán is. A hozzáillő ruhája azt bizonyította, hogy ért a divathoz.

– Szia! – mondta hozzám fordulva és az asztalka felé sietett.

Leült a padlóra úgy, hogy szétterítette szoknyáját. Elvette a papírköteget az asztalról és olvasni kezdte a szöveget. Ekkor jobban szemügyre vehettem.

Nem is Madonnára,[44] hanem inkább Meryl Streepre,[45] a híres színésznőre hasonlított. Nem tudtam eldönteni, hogy ki is ő, megkérdezni sem mertem.

– Ülj le ide mellém – fordult hozzám.

Szó nélkül engedelmeskedtem. A kezembe nyomott egy jókora irodai kézi tűzőgépet.

– Az oldalakat, amelyeket elolvastam, majd tűzd át ezzel a géppel – mondta.

Szó nélkül végeztem a rám bízott feladatot. Kis idő múlva kifogyott a gépből a tűzőkapocs. Újra kellett tölteni a számomra ismeretlen típusú fehér műanyag szerkezetet. Első pillantásra úgy tűnt, mintha 3D[46] nyomtatóval készült volna. Addig babráltam, míg sikerült szétszednem. A tűzőkapcsok tárát is nagy nehezen megtaláltam.

Amikor újratöltöttem, a színésznő kivette a kezemből a gépet és saját maga kezdte tűzdelni a lapokat. Rápillantottam a szövegre, mindjárt tudtam, hogy szövegkönyvről van szó. Valaki filmet készül forgatni.

Mivel láttam, hogy nincs többé szükség rám, felálltam és elindultam a másik helyiség felé. Amikor a háta mögé értem, lehajoltam és megcsókoltam a tarkóján a hosszú haját. A nő felém fordította a fejét és arckifejezésén láttam, hogy köszönetet mond.

Átértem a másik szobába. Csak miután becsukódott mögöttem az ajtó, akkor vettem észre, hogy mezítelen vagyok. Találnom kell valamit, hogy felöltözzek. A szobában három nagy csíkos rongyzsák állt. Feltételez-

[44] V - Madonna Louise Ciccone – énekesnő 1958–

[45] V- Mary Louise Streep – színésznő 1949–

[46] A legújabb nyomtatók, amelyek tárgyakat készítenek.

tem, hogy ruhanemű van benne. Kinyitottam a hozzám legközelebb állót. Sok volt benne a ruha, köztük férfi bokszer típusú alsónemű is. Kihúztam egy óriási méretűt. Egy méter átmérőjű is lehetett. Félredobtam és nyúltam a következő után. Az még nagyobb volt. Kiborítottam az egészet, de nem találtam megfelelőt.

Kénytelen voltam tovább kutatni. Kiborítottam a következő nagy zsákot is. Láttam, hogy azzal sem lesz szerencsém. Csupa vékony női ruhát, hálóinget és különféle alsóneműt tartalmazott.

Ha a harmadik rongyzsákban sem találok nekem való öltözéket, akkor nagy bajban leszek. Csak abban bíztam, hogy a harmadik, mint ahogy a népmesékben is, a hármas szám szerencsét hoz. Izgatottan nyitottam ki a zsák száját, amikor belépett Winus. Végignézett rajtam és csak annyit mondott:

– Ne keresd ott – mintha tudta volna, mit is keresek. Majd folytatta – Mindjárt adok neked ruhát.

Kinyitotta a nagy faliszekrényt, amelyet eddig észre sem vettem, mivel olyan fehér volt az ajtaja, mint fal. És ott megpillantottam a szépen felsorakozott ruhákat, a polcokon pedig a temérdek fehérneműt. Külön voltak a férfi és külön a női alsók. Winus a férfirészből kihúzott egy szürke bokszer alsót és odavetette felém. Felvettem, a mérete pont megfelelt. A ruhák közt talált nekem inget, nadrágot is. Ott helyben felruházott. Rákérdeztem, hogy tulajdonképpen kié ez a sok ruhanemű.

– A stábé. A kosztümösök a forgatásra innen viszik a ruhakellékeket. Ez mind a filmezéshez kell.

Lementünk az udvarra. Ott már várt ránk Lazo, a rendező és a forgatócsoport többi tagja. A helyszínre kellett indulnunk.

Ott újra találkoztam a középkorú színésznővel, akinek a szövegkönyv tűzdelésében segítettem. Alig ismertem rá. Most egy testhezálló, fekete és aranysárga szövésű szűk ruhát viselt mellei között hosszú merőleges kivágással. Jól nézett ki benne. Kezet fogtunk. Hivatalosan is megismerkedtünk. Ibolya, vagy Ibolyka, valami ilyen virágnevet mondott. Észrevette, hogy jól megfigyelem.

– Ez a kosztümöm. Ebben fogok szerepelni az éttermi jelenetben – mondta.

Lazo mellett egy fiatal színésznő is állt. Mindketten mosolyogva beszélgettek. Odaléptem hozzájuk. A rendező bemutatott a színésznőnek. Ő is

divatos öltözéket viselt: rövid farmersortot, ujjatlan mintás pólót, amelyen széles nadrágtartó díszelgett.

Elindultunk a forgatási helyszín felé. Nem kellett messzire menni. A Zombor melletti Ferenc József-csatorna füves töltésén közlekedtünk. Gyorsan előbukkant a halászcsárda. Lazo annak az éttermében tervezte a forgatást.

A helyszín szűkösnek tűnt. Csak néhány asztal állt benne. Az egyik fal teljesen be volt üvegezve. Szép kilátás nyílt a nádasra. Mindjárt az jutott eszembe, be lehet majd komponálni egy jelenetbe. A mennyezetet faoszlopok tartották. Szinte az egész helyiséget faburkolat borította. Így nagyon hangulatossá vált az egész terem.

A rendező a két színésznőt a legközelebbi asztalhoz ültette egymással szembe. A kamerának úgy találtam helyet, hogy a terem egyik sarkába állítottam fel. Így a színészek az előtérbe kerültek. Ibolya, az idősebb színésznő, a kamera felé, a fiatalabb rövidnadrágos lány pedig háttal, de arccal féloldalt helyezkedett el a kamera előtt.

Hogy a rendező kísérni tudja a jelenetet, egy monitort állítottam fel a rendezői szék elé. Egy kis gond is adódott vele. Hol volt kép rajta, hol nem volt. Az is gondot okozott, hogy a kép többször csak a terem egyik részét, hol pedig az egész termet, de widescreenben[47] mutatta. Néhányszor meg kellett ütögetnem, hogy működjön.

Közben a rendező a színészekhez lépett. Rátenyerelt az asztalukra és valamit magyarázni kezdett. Nem hallottam, hogy mit, mert a kamerával voltam elfoglalva.

Kis idő múlva félreállt. Azt gondoltam, majd hozzám fordul és megkezdjük a felvételt. De nem, csak kisétált a teremből és leült a fűbe a vízparton. Szépen sütött a nap. Arcát a nap felé fordította. Napozott.

Amikor a kamerát Ibolya felé fordítottam, azt vártam, hogy az arcát lássam, ehelyett egy fekete mikrobusz jelent meg előttem. Hosszú, végtelenbe nyúló egyenes, fekete úton haladt. A jármű ide-oda kígyózott. Olyannyira, hogy néha az útszéli port is felkavarta, amikor kicsit letért az útról. A kisbuszt egy ismeretlen fiatalember vezette. Sötét szemüvege vakságot sejtetett. De hát ez lehetetlen. A látássérült nem képes járművet vezetni. A férfi ujjatlan pántos sárga alinget viselt. Mellette egy fiatal nő ült, a házastársa

[47] Széles szögű képkeret – (9:16).

vagy a szeretője lehetett, mert szerelmes arckifejezéssel figyelte a férfit. Furcsa tarka, rövid kardigánt viselt. Színeiben a hippi korszak öltözékeire hasonlított. Buja mellei kidomborodtak alatta.

Előbb azt gondoltam, hogy valami tévéműsorról van szó. De amikor jobban belegondoltam, az nem lehet, a filmkamera nem televízió. Azt sem tudtam elképzelni, hogy ez a gép gondolatolvasó vagy a jövőbe is tud látni. Annak ellenére, hogy az egész jelenet valótlannak tűnt, nem tudtam szabadulni a hatása alól. Tovább néztem.

Hátul, a csukott raktérben egy molettebb idős asszony állt fehér ápolónői kötényben. Arca Ibolyáéra hasonlított. Egy kisgyereket igyekezett tisztába tenni. A mezítelen gyerek, kisfiú, hol a pólyázó egyik, hol a másik oldalára gurult. Jó, hogy az asztal oldalait magasabbra szerkesztették, mert különben könnyen legurulna. Ez mind azért történt, mert a kocsi is így közlekedett. A gyermek jobb szeme be volt dagadva és az ütéstől kék monokli is övezte. Mintha valaki felpofozta volna. Az idősebb nő feltehetően a nagymama lehetett. Átszólt a vezetőfülkébe, hogy lassabban és egyenletesen vezessék a kocsit, mert így nem tudja tisztába tenni a babát. A gyerek közben sírni kezdett. A fiatalasszony hátraszólt, hogy inkább hallgattassa el, mert különben megint bemegy és felpofozza. Miután megfenyegette a mamát, a férfi felé fordult:

– Ugye igazam van, drágám. Hogy akar ez a némber védőnő lenni, ha még egy síró gyereket sem tud megnyugtatni? – szólt nevetve az asszonyka.

A férfi a lány felé fordult. Szájon csókolta. Közben lecsúszott a sötét napszemüvege. Szemei állásából látszott, hogy nem vak csak kancsal.

Teljesen megdöbbentem a látványtól. Gyorsan átirányítottam a kamerát a fiatal színésznő felé. De amikor felnéztem a kamera mellett, a két női szereplő kedvesen csevegett. Továbbra is ők voltak ott a helyszínen, nem pedig a két fiatal, a nagymama és a gyerek.

Újra belenéztem a kamerába. Középkori, lamellás szamuráj páncélba öltözött lovasok egy csoportja vágtatott felém. Elfordítottam a fejemet. Csak a csárda és a színésznők voltak jelen. Ismételten a kamerába néztem. Az egyik lovas hosszú kopját szegezett az ott álló lányra. A rövidnadrágos színésznő képmása volt. Sötétbarna szakadt, piszkos ruhát viselt. Úgy nézett ki, mint egy parasztlány. A kopja döfésnek indult. Elrántottam a fejemet.

A csárdában nem történt semmi. Csak annyi, hogy egy pincér sötét öltönyben és csokornyakkendővel a statiszták közé indult tálalni. Mögötte

egy másik pincérre hasonló öltözékben a két színésznő felé tartott. Nekik is feltálalt. Előkerült a bográcsban készült ebéd. A háttérben a mellékszereplők enni kezdtek.

Rettegve néztem újra a kamerába. A fiatal színésznő mosolygó profilját láttam. Amikor átpásztáztam Ibolyára, ő is megjelent a képkeretben.

Ismét átnéztem a kamera felett. Minden a legnagyobb rendben. Ott voltak a színészek és a statiszták is. Kint a füvön a rendező még mindig napozott. A jelen idő uralta a helyzetet.

Vártunk, csak vártunk, de nem jött utasítás a forgatás megkezdésére. A mellékszereplők már rég megették az ennivalót, de nem történt semmi. A két főszereplő is elhallgatott. Kifogytak a szövegből. De még mindig nem történt semmi.

Az egyik pincér zavartan felém nézett és tekintetével némán kérdezősködött. Csak a vállamat vonogattam és a rendező felé mutattam. Ezzel azt tudattam vele, hogy tőle függ a forgatás kezdete. Ő adja ki a parancsot.

A két színésznő unalmában kacérkodni kezdett. A fiatal statiszták felé kacsingattak. Amikor a pincérek látták, hogy üresek a tányérok, hoztak ki még ételt. Egyesek félrelökték, mert már nem bírtak enni.

Továbbra is csak vártunk és vártunk.

Én sem bírtam tovább a semmittevést. Finoman odaszóltam Lazónak, hogy mi készen állunk. Ami bennünket illet, kezdhetjük.

A rendező csak legyintett és megjegyezte: hogy ő még sajnos nem kész, és csak akkor lehet forgatni, ha majd ő is készen áll.

17.

A színház épülete két objektumból állt. Egy kör alakú amfiteátrumból és egy négyzetes előcsarnokból. Maga az épületkomplexum kívülről egészen egyszerűnek tűnt. Sima terméskövekből álló falai semmiben sem különböztek a körülötte lévő többi építménytől. Az épület igazi szépsége belül tárult elénk. Az amfiteátrum elliptikus színpada körül lépcsőzetesen emelkedő üléssorokat alakították ki, de csak az épület hátsó részében, mert a nézőtér másik oldalán az előcsarnok bejárata állt. Ott több tíz korinthoszi oszlop tartotta a mennyezetet. Az előtér valamikor fürdő lehe-

tett. Erről a tér közepén egy kisméretű medence árulkodott. Aki jobban szemügyre vette a padlózatot, észrevehette, hogy a medence eredetileg sokkal nagyobb lehetett.

Beesteledett. Egy nagyszabású színházi bemutatón vettem részt. A meghívó szerint mindenkinek jelmezben kellett megjelennie. Én klasszikus öltönyben voltam, de hogy megfeleljek az elvárásoknak, Anonymous Guy Fawkes[48] álarcát viseltem.

A többi jelenlévő között megtalálhattam Batmant, Jokert, Mátrix - Neót, Sherloc Holmest, Star Wars Darth Vadert, de egy hóhér is volt köztük. A nők sem maradtak le a kosztümjeikkel. Találkoztam hótündérrel, szexi angyalkával, vámpírlánnyal, pókasszonnyal vagy épp fekete angyalnak öltözött vendéggel is. A helyszínhez leginkább Julius Caesar és Ramszesz fáraó jelmeze illett.

Hirtelen zuhogni kezdett az eső. A vendégek többsége a szabad ég alatt tartózkodott. Sokan bőrig áztunk, mert nem biztosítottak elég helyet az árkádok alatt. Vizesen lógott rajtunk a jelmez. A legrosszabbul a selyemruhába öltözött nők jártak. A testrészeik, melleik kidomborodtak a vizes ruha alatt. Fázni és dideregni kezdtek.

A zakóm és benne a drága mobiltelefonom is vizes lett. Amikor elővettem, hogy taxit hívjak, csorgott belőle a víz és nem is működött. Akkor láttam meg Zsuzsut, aki Lea hercegnőt jelenítette meg. Az elázott jelmez ellenére is megismertem. A ruha rajta inkább csak a testét takarta, mint hogy a Star Wars hercegnőjére hasonlított volna. Mindketten nagyon megörültünk egymásnak. Az iskola befejezése óta nem találkoztunk. Nagyon kedves volt, úgy tűnt, hogy őszintén örül a viszontlátásnak.

Várnunk kellett, hogy elálljon az eső, mert csak akkor kezdődhetett az előadás. Az eső kicsit alábbhagyott.

Zsuzsut arról faggattam, hol él, mivel foglalkozik, férjhez ment-e, vannak-e gyerekei? Hirtelen sok kérdés bukkant elő. Zsuzsu nem is tudott egyszerre mindenre válaszolni. Inkább csak mosolygott. Ezáltal tudatta velem, hogy jól van és az életében is minden rendben van.

Míg ott beszélgettünk, megjelent Gergő, az előadás fő szervezője. Intézkedni kezdett. Mindenkihez odament és elmagyarázta, hogy az épület

[48] Egy képregényből elsajátított hacker aktivistacsoport álarca.

melyik részére húzódhatnak az eső elől. Arról is tájékoztatást adott, hogy akinek nagyon vizes a ruhája és fázik, igényelhet pótöltözéket a színház kosztümtermében. De ha valakinek taxi kell, ők kifizetik.

Megkérdeztem Zsuzsut, hogy kivel jött a bemutatóra.

– Egyedül vagyok, mert a férjem sajnos úton van. Ezért is örülök, hogy találkoztunk. Látom, te is egyedül vagy.

– Igen – válaszoltam. A feleségem dolgozik. De akarsz egy száraz ruhát?

– Nem ártana. Ez a ruha rám tapad, és nem hiszem, hogy egyhamar megszárad.

– Jó, akkor menjünk, keressük meg a gardróbot – mondtam.

Arra indultunk, ahol a legtöbben lökdösődtek. Jól feltételeztük, hogy ott van a ruhacsere. Zsuzsu bement a terembe, ahol már folyt a ruhaváltás. Én úgy döntöttem, a saját öltönyömben maradok, és kint megvárom az osztálytársamat.

Szerencsével járt, mert elég gyorsan megtalálta a neki megfelelő öltözéket. Kifelé jövet mindjárt észrevettem, hogy Zsuzsu kedveli a hosszú ruhákat. A Lea hercegnő öltözéke is földig érő egyrészes fehér ruha volt. Ez, amelybe átöltözött, szintén földig ért. A világosszürke selyem estélyi ruha eleje több különálló rétegből állt. Felső részén a széles vállpántok, a V alakú kivágás pont megfelelt az alkatának.

Miközben az előcsarnok felé haladtunk, az eső teljesen elállt. Már többen is ott álldogáltunk várva a szervező tájékoztatását a műsor kezdetéről. Mellettünk egy csoport távol-keleti fiatal fiú és lány hangoskodott. Nem tudtam megállapítani, hogy kínai, japán vagy más, hozzájuk hasonló népcsoporthoz tartoznak. Nagy ujjongásba kezdtek, amikor megérkezett egy kis Fityó.[49] Taxi volt. Ezt a tetején lévő világító felirat is bizonyította. Az említett csoport tagjai körülvették a járművet és nem várván, hogy a sofőr kiszálljon, kinyitották a kocsi ajtaját. Rengeteg szendvics és pizza hullott ki az utastérből. Akkor vettem észre, hogy a kis Fityó dugig tele volt rakva szendvicsekkel.

A fiatalok rendelhették saját maguknak. Amikor az egyik meglátta, hogy kérdőn és csodálkozva rájuk néztem, csak annyit mondott:

[49] Fiat 750. A Fiat autócsalád tagjai közül a legkisebb.

– A taxi használata díjmentes. Mi a várakozásban megéheztünk. Megkértük a vezetőt, hogy hozzon annyi szendvicset, amennyi belefér a kocsiba. Hát ő hozott is. Kérnek egyet? – kérdezte a magyarázata végén.

Nagy nehezen a sofőr is kikecmergett panaszkodva, hogy a sok ételtől alig látott ki a szélvédőn. A pizzacsomagok és a kenyerek fékezéskor az arcába estek.

A fiatalok a végén nem bírták megenni a temérdek harapnivalót. Nagyrészt szétosztották.

Zsuzsu elnézést kért és elment, mert feladata volt az előadásban. Amikor rákérdeztem, hogy mi a szerepe, nem akarta elmondani. Meglepetésnek szánta.

Körülnéztem az udvaron. Egy fonott karosszékre bukkantam. Nagyon megörültem neki, mert már fájni kezdtek a lábaim a sok álldogálástól. Félrehúzódtam és belevetettem magam.

Kis idő múlva Gergő bejelentette, hogy helyet lehet foglalni a nézőtéren, mert elkezdődik az előadás. A társaság nagy iramban a nézőtér felé igyekezett. Lökdösték a székemet. Alig tudtam megtartani, hogy fel ne boruljon. Amikor már ritkult a tömeg, megjelent Győző egy kisebb társasággal. Nem ismertem mindenkit, de úgy tűnt, hogy mindannyian tévések.

Rákérdeztem, hogy van-e fölösleges POP[50] szegecse. Ezekkel a szegecsekkel lehet szavazatot leadni arra a jelenetre vagy színészre, amely, illetve aki a legjobban teszik. A szegecseket befőttes gumival kell összecsatolni és úgy beledobni a szavazóládába. A válaszából kiderült, hogy csak annyi van, amennyi neki kell.

Elpanaszoltam, hogy tönkrement a mobiltelefonom a zuhogó esőben. Azon tanakodtunk, vajon kapok-e újat a szervezettől. Tulajdonképpen a telefont a kommunista párt szervezetétől kaptam, mert küldött voltam.

Azon spekuláltunk, hogy az elázott telefont teljesen ki kell kapcsolni, mert attól függetlenül, hogy elázott, a posta behajtaná az előfizetést. A beszélgetés végén megállapítottam, hogy ha nem is kapok új telefont a párttól, akkor is vennem kell egy másikat. Nem maradhatok telefon nélkül.

Lassan mindenki elhelyezkedett a nézőtéren. Én a fonott székemmel az erkélyen kaptam helyet. Már annyira fáradt voltam, hogy a fejemet a kar-

[50] POP szegecs faj, egyik végén a csőfuratnál nagyobb átmérőjű fejjel gyártott szeg.

zat plüss párkányára hajtottam. Zsuzsu hosszú liánnal hozzám repült. Egy kispárnát adott a fejem alá és ellenőrizte, hogy jól vagyok-e.

Végre elsötétedett a nézőtér. Az előadás elkezdődött. Az első jelenetben a pódium közepéről egy hosszú, fehér, vékony léggömb suhant fel a magasba. A felső részén több kisebb gömb jelent meg. A legvégén, mint ahogy a tortákat díszíteni szokták, a 18-as szám jelent meg. Az ünnepség tulajdonképpen a nagykorúság jegyében zajlott.

Néhány nő cowboy ruhába öltözve jött be színpadra szamárháton. Felismertem őket, mert amíg az előadásra vártunk, ők is ott sétálgattak a többi vendég között. Észrevettem, hogy az egyik szamár sántít. Amikor jobban odafigyeltem, láttam, hogy a hátsó lábát a testéhez rögzítették. Valószínűleg el volt törve. Elég furcsán nézett ki. De hát akkor minek engedték a nézők elé, morfondíroztam magamban. A cowboylányok lasszót vetettek, valamint több más rodeós mutatványt adtak elő, amilyeneket az igazi férfi tehenészek szoktak.

Szerencsére a jelenet nem tartott sokáig, így nem kellett izgulnom, hogy a sánta szamár elesik.

Ezek után egy táncjelenet következett. Férfiak és nők mutatták be, katonai egyenruhába öltözve. Majd több látványos cirkuszi jelenetet láthattam. Kicsit furcsábbnak tűnt a Mamut előadás. Egy sereg lány rongyos, piszkos, bőrnek tűnő ruhában jelent meg hatalmas mamuttal. Az állatot harcias üvöltésekkel körülugrálták. A hang olyan erőteljes volt, hogy még a mamut is megemelt ormánnyal bőgni kezdett. Hallottam, hogy mérgében a fogait csattogtatja. Az ősembernek öltözött nők indián harci tánccal ugrálták körül a szegény megzavarodott állatot.

Mondhatom, nem kötötte le a figyelmemet, mert a produkciók dilettánsnak tűntek. Végre, amit nagyon vártam, megjelent Zsuzsu is. Egy szép ápolónői egyenruhában jelent meg, sok kutyával és patkánnyal. A mutatvány abból állt, hogy a kutyákat ráuszította a patkányokra, majd a sérült patkányokat gyógyítani kezdte. Különösen lehangoló jelenetnek tartottam. Ilyesmit Zsuzsutól nem vártam.

Úgy döntöttem, hogy elhagyom az előadást. Nemcsak a jelenet miatt, hanem azért is, mert tudtam, ha vége lesz az előadásnak, mindenki kifelé igyekszik, én pedig nem szeretek tolakodni.

Lassan a Szontai út felé haladtam. A házunkat kerestem. Útközben olyan kő után kutattam, mint a mamutok foga. Észre is vettem néhány szép,

barázdált őrlőfogat. Ott hevertek a járda szélén. Kisebbek meg nagyobbak is. Nekem egy nagyobb kellett.

Végre találtam egy szürke és fekete pöttyös mamutfogat. Felemeltem és magammal vittem. Megérkeztem az házunk elé. A ház fala nagy szürke kövekből állt. A bejárati ajtó klasszikus méretű, de kovácsoltvasból készült. Az ajtó széleit sok szegecs tartotta össze.

A mamutfoggal verni kezdtem a vasajtót, mivel sehol sem láttam csengőt. Kis idő múlva Májkó nyitotta ki a vaskaput. Beengedett. Kezében nagyméretű, 18x24-es fotók voltak.

– A képeket Zsuzsu hozta, – mondta Májkó. – Látta, hogy nem vártad meg az előadás végét. Szerette volna, hogy te is élvezd az utolsó jeleneteket, ha másként nem, hát legalább a felvételeken.

18.

A nyulakkal szórakoztam. Ki kellett pucolni a ketreceket, mert maszatos lett a szép fehér szőrzetük. Egész testüket fehér prém ékesíti, csak az orruk és a füleik voltak feketék. Kaliforniai nyúlfajták voltak. Épp befejeztem a munkát, amikor megjött Winus.

Szülői értekezletről jött. Elmondta, hogy hét igazolatlan órám van a közgazdasági középiskolában. Valamit tenni kell ezzel kapcsolatban, mert különben kidobnak az iskolából. Nyilvánvalóan mindig valami mással foglalkoztam, nem pedig a tanulással. Ezen kívül a fotózás jobban érdekelt, mint az iskolába járás. A tanárok jól ismertek, sokat megbocsátottak, de azért nem lehetett mindent.

– Legalább két napra igazolást kell szerezned, akkor csak öt igazolatlanod lesz. Annyival maradhatsz – mondta Winus.

– Igen, szerezni kell igazolást, ha lehet, többet is. Bemegyek az iskola könyvtárába. Ott majd kigondolok valamit – töprengtem.

Az iskolába érve rögvest a könyvtár felé indultam. Ebben a polcokkal teli szobában a könyvekre nem vigyázott senki. Bemehetett bárki a diákok vagy a tanárok közül. Ott a polcok, jegyzetek és a könyvek között böngésztem valami nyomtatvány után, amit igazolásként fel tudnék használni.

A teremben uralkodó meleg miatt levettem a nadrágomat és az ingemet. Gatyában és alsóingben maradtam. Főztem magamnak egy kávét. Kávézás közben nem állt le az agyam. Megoldást kerestem.

Átnéztem az összes polcot. Kinyitottam több tucat könyvet, de nem találtam meg azt, amit kerestem.

Nyílt az ajtó. Azt hittem, Winus, ezért nem reagáltam. Nem ő, hanem a takarítónő lépett be. Sárga hálóingszerű ruhát viselt. Rátapadt a testére az izzadságtól. Feltételeztem, hogy nem a munkától verejtékezett, hanem a melegtől. Nem tervezett beljebb jönni, csak a vödröt és a söprűjét akarta lerakni. Látta, hogy csak ingben, gatyába vagyok, de nem szólt semmit. Úgy tűnt, hogy valahonnan ismertük egymást.

Mind az öt könyvespolcot átnéztem, de nem támadt semmilyen ötletem. Kétségbeestem, mitévő legyek. Elindultam lefelé a lépcsőn az emeleti könyvtárból.

Észre sem vettem, hogy trikóban és gatyában vagyok. Csak akkor, amikor kihívóan rám nézett egy csoport iskolás lány. Szerencsémre nem lehettem túl mezítelen, mert a trikó a combomig ért.

Az iskola előtt Winus már türelmetlenül várt. Saca társalgott vele. Rögtön rám kérdeztek, hogy találtam-e valami megoldást. Abban a pillanatban ő sem foglalkozott azzal, hogy vagyok felöltözve. Nemmel válaszoltam. Csak ezután állapította meg, hogy milyen hiányos a ruházatom. Táskájából (hogy a nőknek mi minden lehet a táskájukban) elővett egy rövidnadrágot. Ott a helyszínen fel is vettem.

Sanyi ajánlotta, hogy iratkozzak be a Zöldek[51] szervezetébe. Ők tudnának igazolást adni, mert a mozgalmuk sok különféle kezdeményezést szervez.

Nem maradt más hátra, elindultunk megkeresni a szervezet irodáját. Elképzelésünk szerint valahol a gyümölcstermelők birtokainál lehetett. Útközben láttunk néhány kisebb érdekes gyümölcsöst.

A következő volt talán a legkülönösebb. Mindjárt a kerítés mögött, a gyümölcsfák előtt, egy pulton nagy gesztenyéket árult egy asszony. Néhányat félbevágott az elárusító, hogy megszemlélhessük. A felénk fordított belső rész három különféle gyümölcsből állt össze. Az egyik rész fehér kókuszdió volt, a másikban cseresznye piroslott, a harmadik részben barna gesztenyepüré.

---

[51] A szervezet célja egy tiszta és egészséges környezet megőrzése utódainknak.

Az hittem, hogy ezt az asszony készítette, de kérdésemre elmondta, hogy ez ilyenfajta gyümölcs. Így terem. Sok próbálkozás és keresztezés árán sikerült ilyenre.

– Van neve is? – kérdeztem.

– Még nincs. Első éve terem – válaszolta.

Vásárolni szerettem volna belőle, mert érdekelt az íze, de Winus és Saca noszogattak, hogy menjünk már.

Tőlünk jobbra már a folyó is látszott, a Zöldek épülete azonban még messzi lehetett. Végül mégis megérkeztünk.

Maga az épület elkápráztatott. Attól függetlenül, hogy nem erdőben épült, a farönkök és a terméskő látványa ragadott meg. Az egyemeletes épületen a tornác körüli fakorlátot futóvirágok díszítették.

Látszott, hogy nagy gonddal, odafigyeléssel, a zöldek alapszabályaival összhangban építették. Még a folyó közelségét is kihasználták. Az épület oldalán egy kis, de annál hangulatosabb vízesést alkotott a tervező.

A bejáratnál több aktivista is sürgött-forgott. Úgy tűnt, hogy egy új megmozdulásra készülődnek. Mosolyogva köszöntöttek bennünket, mintha régi ismerősök volnánk. Ez egy kicsit felbátorított.

A fiatal titkárnő szívélyesen fogadott. Elmondtam neki, mi járatban vagyunk. Rögtön megértette. Szó nélkül kitöltötte az elismervényt a megadott dátumokra. Így bizonyította, hogy náluk voltam tömegrendezvényeken.

Nagyon megtetszettek az emberek és a helyiségek. Már akkor, amikor kávéra invitáltak bennünket. Az épület hátsó oldalán, közvetlenül a vízesés melletti tornácon keményfából készült kipárnázott székek, fotelok sorakoztak. Ez szolgált szabadtéri kávézónak. Mikor a titkárnő bement, hogy elkészítse a kávét, magunkra maradtunk.

– Én ide betagosodok – jelentettem ki.

– Ugyan, ez idétlenség. Hiszen megkaptad azt, amiért jöttünk. Fölösleges tovább itt tartózkodni – igyekezet Sacával együtt Winus lebeszélni.

De én mégiscsak úgy döntöttem, hogy ténylegesen közéjük társulok. Kávézás után bementünk a titkárságra. Elmondtam, hogy be akarok tagosodni a szervezetükbe, és tudok filmezni és fényképezni is. Szívesen megörökítem a mozgalmukat.

Ennek nagyon megörültek és mindjárt bemutattak egy rövidfilmet a tevékenységükről. Megjegyezték, hogy ilyet vagy ehhez hasonlót szeretnének.

– Ennél jobbat is tudok készíteni – fűztem hozzá.

Ezek után méltányolták tudásomat és szívélyesen, tisztelettel szóltak hozzám.

– Gyerünk a fogadószobába – szólt a titkárnő.

Elindultunk. Winus és Saca a tágas teraszon maradtak.

A titkárságból egy nagyobb terem nyílott. Az egyik sarkában két gömb alakú fotel állt. A fotelokat térelválasztó fal különítette el. Így ott zavartalanul el lehetett beszélgetni. Oda ültem le a titkárnő társaságában.

Nemsokára egy a kerékpárra hasonlító szerkezetet hoztak be. Azt kezdte két fiatalember összerakni. Azt gyanítottam, hogy nekem akarnak valamit bemutatni.

A szerkentyű csak azért tűnt nekem biciklinek, mert jellemzően két kereke volt.

Amikor rákérdeztem, mi lesz belőle, csak annyit mondtak, hogy majd meglátom. Míg figyeltem a szerelést, szendviccsel kínáltak. Elvettem a legközelebbit. A titkárnő kivette a kezemből mondván, hogy nekem nem ilyen egyszerű szendvics jár. Odaszólt a fiúknak, hogy hozzanak másikat. Közben majdnem kész lett a szerkentyű is, amivel bajlódtak. Csak még a kormány kell rá, amit az Elnök tud felszerelni.

Végre elkészült. Elmagyarázták a működését. A kormányt jobbra, balra kell mozgatni és a jármű hangtalanul siklik az úton.

Később a Zöldek bemelegítő programot szerveztek számomra. De nem csak nekem. Többen voltunk, többek között Winus és Saca is.

Az első program abból állt, hogy megismerjük a természetet, amelyet védeni kell. Előbb a legközelebbi folyóparthoz vezettek minket. Ott nem csak a természetet, hanem a kavicsokat is tanulmányoztuk. Egy velünk jött geológus ismertette a kavicsok nevét. A sok különböző kavicsnak nem is lehetett megjegyezni a nevét. Olyasmiket mondott, hogy amaréna, bojankó, dunakavics, garami és még más. Hiába mondta meg a nevüket, nem jegyeztem meg őket. Talán ha csak a színük, kinézésük alapján alakul a nevük, akkor még valahogy emlékezetembe véződött volna.

Utunk aztán egy elég magas és meredek dombhoz ért. Füves oldalába be voltak vájva a fölfelé vezető lépcsők. Olyanok voltak, mint amilyeneket farönkbe szoktak vésni hágcsónak. Azon mentünk felfelé egymás mögött. Lassan haladtunk egymást segítve. Ráadásul nem is mertem fölfelé nézni, mert előttem egy nő lépkedett, akinek a szoknyája lengedezett.

Amikor felértünk, nem messze egy szép erdei tisztás tárult elénk néhány asztallal és paddal. De ahhoz, hogy odajuthassunk, egy majd öt méter széles földsuvadáson kellett átjutni. A szakadékon át pedig egy mindösszesze húsz centiméter széles palló feküdt. Egyesek lassú léptekkel, kezükkel egyensúlyozva, mások mászva tették meg az utat, én pedig átszaladtam a pallón. Winus példát vett rólam, ő is átszaladt. Saca párszor nekirugaszkodott, de amikor a deszkalaphoz ért, meghátrált. Még Winus noszogatása sem segített rajta.

A csoport tagjai közül többen átmentünk a túloldalra. Magyar nótákat kezdtünk énekelni. Az útvezető, a geológus dirigált és gondosan nézte, hogy nem lazsál-e valaki. Mivel én kevés magyar nótát ismertem, csak tátogtam. Szerencsére a dirigens nem vette észre.

Kis idő múlva visszamentünk a deszkahídon a többiekhez. Letáboroztunk a füvön és szendvicseket készítettünk. De nem ártott volna egy kis sült hús sem. Tőlünk nem mesze egy kis kioszkot vettem észre. Ott süthettek valamit, mert gomolygott a füst felette.

Amikor odaértem, láttam, hogy récét sütnek nyárson.

– Pekingi kacsa?[52] – kérdeztem az eladótól.

– Hát nem is tudom. De biztos, hogy nem Pekingből, hanem Lajosmizséről származik – válaszolta.

Nem akartam megmagyarázni a kettő közti különbséget, csak rendeltem egyet.

Kifizettem és visszamentem a társasághoz. Szeletelés közben, ahogy az rendszerint lenni szokott, megvágtam a középső ujjamat. Jócskán vérzett. S.Karcsi jött segíteni. De sajnos nem volt se kötszerünk, se más valami, amivel beköthettük volna a sebet. Elővettem a zsebkendőmet és azzal csavartuk be az ujjamat.

De továbbra is vérzett. Tudtam, hogy ez a Syncumar[53] miatt van. Csak úgy állt el, ha erősen tartom a sebet kinyújtott ujjal.

A végén sikerült elállítani a vérzést. Akkor döntöttem el, hogy kötszer és sebészeti kapcsok nélkül sehová sem megyek.

Megjött a zöldek titkárnője. Örömmel jelentette, hogy új küldetésem van. Szlovéniába kell mennem egy kis falucskába, mert odaérkezik Trump.

---

[52] A pekingi kacsa egy kacsahúsból készült étel, mely Pekingből származik. A császári idők óta készített fogást.

[53] Syncumár – gyógyszer - antikoaguláns.

Be kell mutatnom neki és feleségének az ország szépségeit. Elmagyarázta azt is, hogy azért esett rám a választás, mert én már jártam Szlovéniában a Soča folyócska völgyében. Lényegében ez igaz volt.

19.

Tavasz. Május elseje körül. A családdal a közeli a gáton mentünk. Rudi[54] is velünk tartott. A kirándulás helyszínére igyekeztünk. A jó és hűvös helyeket már elfoglalták. Emiatt tovább kellett gyalogolni. A gát lombos része kedvelt kirándulóhelynek számított. A vég nélküli töltés egyik oldalán a sekély vízben nádas húzódott. A másik oldala füves, lejjebb pedig szántóföld terpeszkedett. Útközben több ismerős családdal is találkoztunk, ők fürgébbek voltak nálunk és találtak hűvös, gyepes helyeket.

Már jó ideje gyalogoltunk, amikor megláttuk a falu körvonalait. Rudi lassan kullogott utánunk és magában motyogott. Mintha olyasmit mondott volna, hogy pénz kellene neki kölcsönbe.

Megemlítettem, hogy egyszer már kapott, de azt sem fizette vissza. Ezek után elhallgatott. Elérkeztünk a falu széléig, de táborhelyre nem akadtunk. Így a mólon már nem bulizhattunk.

Úgy döntöttünk, hogy bemegyünk a faluba és keresünk egy kertes verandát. Az ottani vendéglők rendelkeztek szabadtéri vendégfogadóval. Találtunk is egy megfelelőt, a Benedek teraszt. Falécekkel volt körülkerítve. A korlát szélén gerendák tartották a nagy hatszögletes tetőt. Nagy szaletlire hasonlított. Az építmény sarkainál a szőlőtőke levelei adták meg a hűvöst.

A korlát mögött mindössze néhány terített asztal állt székekkel. A helyiség pont megfelelt. Leültünk a gyerekekkel. Zita lányom rögtön elővette a szendvicseket és falatozni kezdett. Én előbb körül szerettem volna nézni a portán.

A tornác egyik sarkában félredobott színes üveggyöngy kötelekre

bukkantam. A vastag zsinórra valaki különböző színű üveggolyócskákat fűzött fel. Öt különböző színű és nagyságú zsineg volt. Az az ötletem támadt, hogy ezt kihasználva szebbé teszem a kirándulásunkat. De tisztá-

[54] König Rudolf – sógorom (1941-1995?).

ban voltam vele, hogy mielőtt belekezdek a szerelésbe, szét kell bogozni a kötegeket.

Színek szerint egyenként válogattam ki a gyöngyfonalat. A gubanc alatt külön karikákra voltak feltekerve. Ez megkönnyítette a munkámat. Találtam egy vastagabb rövid botot, amelyhez hozzáillesztettem a kötelek végeit. Úgy terveztem, hogy vékonyabb spárgával majd ráerősítem őket.

Közben elfogyott a spárgám. Winust kértem meg, hogy tartsa a végeket, míg valahonnan újabb fonalat szerzek. Átmentem a másik szobába és körülnéztem. Az egyik asztalon találtam is egy gombolyagot.

Mire visszajöttem, Winus összecsomózta a kötelek végeit. Megint újra kezdhettem a munkát. Észrevette, hogy dühös vagyok.

– Miért olyan fontosak neked ezek a gyöngyfonalak? – kérdezte.

– Mert a terasz fölé szerettem volna húzni. Hangulatkeltésként. Ha már nem lehetünk a gáton, akkor legalább vásári hangulatban együk meg a szendvicseket.

Épp hogy leültünk enni, megérkeztek Imréék. Egy régi típusú rózsaszínű Volkswagent vezetett Kati. Csak üdvözöltek bennünket, nem akartak a terhünkre lenni és továbbhajtottak. Autóval a gátra szerettek volna feljutni. De a bogárhátú gyenge motorja nem bírta a meredek utat. A kerekek egy helyben forogtak. A kocsi megcsúszott. Kati kétségbeesetten hozzám fordult segítségért.

Beültem az autóba és gázt adva próbáltam elindítani felfelé. De nekem sem sikerült. Csúsztak a kerekek. A sebességváltó kar nullába ugrott. Mire rájöttem a problémára, az autó hátrafelé gördült, majd nekiütközött egy ház falának. A házalapból kiállt egy vas merevítő. A jármű pont annak ütközött.

Kati a fejét fogta. Én is kiszálltam. Megnéztem a kárt. Csak egy kis horzsolás látszott a hátsó ütközőn.

– Nem gond, be kell majd festeni – mondtam. – Majd kifizetem a kárt. Ennek hallatán Imre felajánlotta, hogy majd ő megjavítja, és hozta is már a javítógittet és begittezte. Amikor elkészült:

– Csak át kell festeni – konstatálta.

Mellettem elhaladva odaszólt halkan:

– Kati nagyon érzékeny, szereti ezt a rózsaszínű autót. Naponta kétszer-háromszor is kiporszívózza a belsejét. Ha kívül egy kis rozsdafoltot lát, körömlakkal kijavítja.

A végén Rudi, Winus és én nekirugaszkodtunk és feltoltuk az autót a gátra.

Majd végül a gyerekek és Winus hazaautóztak Imréékkel.

Az ókori rómaihoz hasonló boltíves épületben találtam magam. A terméskőből épült oszlopok a távolban lassan kanyarodtak. Talán egy Colosseum alagsora lehetett, mert az egyik helyen beomlott a mennyezet. Ott virított az égbolt és néhány lépcsőfok.

Amikor néhány amazonlány megjelent a folyosó végén, mindjárt tudtam, hogy az aréna küzdőterének a pincerészében vagyok. Az íjakkal felfegyverzett fiatal lányok cserzett bőrből készült alsóneműben voltak. Előbb arra gondoltam, hogy színésznőkről van szó. De komoly arckifejezésük nem arra utalt. Készen álltak a harcra. Amikor mögöttük férfiak is megjelentek gladiátoröltözékben és felszerelésben, tudtam, hogy harc következik.

Hátrahúzódtam. Kiutat kerestem. A harcos osztag azonban rám se hederítve a felszín felé igyekezett. Az arénában folyó élet-halál harcukat csak nyögésekből és harci kiáltásaikból tudhattam. De a hangok is elegendőek voltak ahhoz, hogy elképzeljem, mi folyik ott.

Elhagytam Rómát. Magasból néztem a tájat. Egyelőre csak a tenger kék színe tárult elém. Olaszországból helikopterrel utaztam Isztria felé. A félszigetet jól ismertem, hisz évekig ott nyaraltunk.

Egy kopár sziklás térre szálltunk le. Kiszálltam. A gép rögtön felemelkedett. Tudtam, melyik irányba kell mennem, és azt is tudtam, hogy ott Winus vár rám az autóban. Azt terveztük, hogy Újvidék felé hazaindulunk. Egy homokos öbölbe érkeztem. Ott egyetlen nyitott napernyő törte meg a puszta tájat. Közelebb mentem. Winus feküdt a homokban. Fehér, hosszú ujjú ruhában a napernyő árnyéka alatt. A távoli eget nézte. Sütött a nap és mégis villámlás, majd szivárvány törte meg a felhőtlen kékséget.

– Itt nyugodtan levetkőzhettél volna, még pőrére is. Nincs a közelben senki – szóltam, amikor megérkeztem.

– Jól tudod, hogy árt az UV sugárzás – válaszolt.

– Még a napernyő alatt is?

– Még a napernyő alatt is – válaszolt egyhangúan.

– Eső lesz – mondtam. – Siessünk. Keressünk fedezéket.

– Ne siessünk, hisz olyan káprázatos a látvány. Ezek a villámcsapások, majd a szivárvány… – marasztalt volna Winus.

Levettem minden ruhámat, és leültem mellé a homokba, de nem a napernyő alá. Napoztam. Nekem nem árt a napsugár.

A tenger nyílt partszakaszát homokos, füves orom választotta el a part belső részétől.

Onnan emberi hangot hallottam.

– Ez a Tata[55] lehet – szólt Winus. – Öltözz föl és megyünk az autóhoz.

Úgy is lett. Az orom tetején lanka, cserje majd erdő következett.

Onnan hallottuk a hangot. Az erdő sűrűjében két rozoga faházat láttunk. A nagyobbnak még tornáca is volt. A kunyhókat keskeny, sekély patak választotta el. Kicsit arrébb a fahídon ott állt az autó. Tata a tornácon fehér bádoglemezt kalapált.

– Megrepedt a kocsi teteje. Ha eső lesz, eláztok. Azért készítem a lemezt, hogy az autó tetejét befoltozzuk – mondta és kalapált tovább.

Miután megjavítottuk az autó bádogtetejét, beszálltunk. Az öreg Fiat 1100 típusú autó nehezen gyújtott a nedves melegben.

– Előbb a táborba kell mennünk, hogy összeszedjük a holminkat és lebontsuk a sátrat – emlékeztettem Winust.

Többszöri próbálkozás után végre megindult az autó. Útközben megálltunk Kangeránál[56]. Otthagytuk a holminkat. Összeszedtük és továbbindultunk. A hepehupás úton az öreg autó többször is elakadt. Féltünk, hogy ottragadunk. A végén mégis kiértünk a betonútra. A nagy izgalomtól belázasodtam. Winus vette át a kocsi vezetését. A pénzünk is egyre fogyott. Sokat költöttünk a nyaraláson.

Winussal azon tanakodtunk, hogy megkapom-e a honoráriumot az újság szerkesztéséért.

– Illene, mert befejeztem a munkát – gondolkodtam hangosan.

Az út szélén megjelent néhány kihívóan öltözött lány. Az egyik az autónk elé ugrott, megállásra kényszerített. Kiszálltam és megkérdeztem tőle, hogy mit akar. Dadogva közölte, hogy verset szeretne mondani nekünk.

---

[55] Tata- Horváth János- apósom

[56] Isztriai nudista sátortábor.

20.

Épp telefonáltam, amikor valaki csöngetett a bejárati ajtón. Kinyitottam. L. Péter állt az ajtó előtt. Egy vastag bőrkötésű könyvet tartott a kezében. Amint megláttam fedelét, ráismertem. A Műveltség Könyvtára ciklus egyik kiadványa, 1907-ben adták ki a sorozatot. Köszönt, majd szerbül kérdezte, hogy bejöhet-e. Szeretné, ha valamit elmagyaráznék neki.

Láttam, hogy abba kell hagynom a telefonálást, mert a Péterrel való beszélgetés valószínűleg eltart. Elbúcsúztam a Pólitól[57] és beengedtem a vendégemet. A nappaliban ültünk le. Mivel magyar nyelvű könyvet tartott a kezében, róla pedig tudtam, hogy nem beszél magyarul, valami fordításra gondoltam.

A könyvet maga elé tette, de nem nyitotta ki, csak mesélni kezdett. Azzal kezdte a monológját, hogy milyen jól ismerte Titót.[58] Elmondta, hogy Titóval utazott Brionira[59] és azt is, hogy tőle kérdezte meg, milyen ajándékot vegyen Jovankának.[60] Ez azért történt így, mert ő, Péter bejáratos volt az államelnöknél.

– És mit ajánlottál neki? – kérdeztem alig türtőztetve magam, hogy ne mosolyogjak.

– Mivel tudtam, hogy Jovanka szeme kék, – mondta egészen komolyan, arcán látszott, hogy teljesen hisz abban, amit mond, és folytatta –, rózsaszínű selyemsálat ajánlottam. Tudod, a rózsaszín jól illik a kék szeméhez.

– Tudod, valószínűleg hallottál már róla, hogy legalább 17-szer voltam Tito közelében. Munkám folytán. Különböző államfői megjelenésein.

De mintha nem hallotta volna azt, amit mondok. Csak mondta, mondta. Dőlt belőle a hazugság szemrebbenés nélkül.

Már nem bírtam sokáig. Rákérdeztem:

– Akkor tulajdonképpen miért is jöttél? Minek köszönhetem ezt a látogatást?

---

[57] Nővérem Weiler Valéria- Póli 1940-

[58] Josip Broz Tito – Jugoszláv miniszterelnök. 1892-1980.

[59] Brioni szigetek – Tito nyári rezidenciája.

[60] Jovanka Broz –Tito felesége 1924-2013.

– Ja, mindjárt mondom – mintha felébredt volna álmaiból. – Itt ez a könyv. Találtam benne több fotót, de kettő nagyon érdekel. Mi köze van ennek a képnek a magyarokhoz? – kérdezte és rámutatott a fotóra.

A látvány szempontjából nagyon érdekes fotón mindössze három tünemény látszott. A szürkéskék felhős ég és a távolba érő homok. A horizont vonala aranymetszetben[61] állt az ég javára. Az előtérben egy sejtelmes mezítelen női figura állt, melynek feje és testének nagyobb része átlátszó fekete selyemtüllel volt letakarva. A tüll szabad része repült a felhők irányába. Ilyen módon egy bizonyos mozgást, szelet indukált az álló képben.

Egyszerű, kiváló, de sokatmondó, majdhogynem monokromatikus fotót mutatott.

– Hogy ennek a fotónak mi köze van a magyarokhoz? – tettem fel hangosan magamnak a kérdést. – Hát nem tudom. Lehet, hogy a nő, a modell magyar. De az is lehet, hogy magyar nemzetiségű fotós készítette. Egy biztos, hogy ilyen sivatagi táj Magyarországon nem létezik.

– De hát akkor mért került be egy magyar nyelvű könyvbe? – akaratoskodott Péter.

– Ezt nem tudom. Mutasd, mi a könyv címe? – kérdeztem.

Persze ő nem tudta elolvasni, de én igen: „ A természet és az ember”. De nem is várta meg, hogy valami magyarázatot fűzzek hozzá, már lapozott is. Egy másik kép után kutatott.

Szerencsémre új vendég érkezett. L. Péter felesége, Bobo. Akárcsak Pétert, Bobot is már régóta ismertem. A fehér munkaköpenyében jött. Mintha egyenesen a klinikáról érkezne. Vele mindig kedvesen lehetett beszélgetni, de csak egészségügyi témákról. Attól tartottam, hogy a vérritkító gyógyszer adagolásának táblázatáról érdeklődjön. De bizony azt tette.

– Szeded rendszeresesen a vérritkító gyógyszert?

– Igen. Nincs gond vele… – gondoltam, minél rövidebbre „húzni” a témát. De nem sikerült. Mégis előjöttek a kérdések az adagolásról.

Elmagyaráztam, hogy jó az INR[62]. Erre ő rábólintott. Pétert egy párszor próbált beleavatkozni, hogy majd ő megmagyarázza, de szerencsére Bobo lecsitította. Elmondtam azt is, hogy kéthetente járok vérvételre. Gyakran ellenőrzöm az eredményeket.

---

[61] Olyan arányosság, ami a természetben és művészetben is gyakran megjelenik, természetes egyensúlyt teremtve a szimmetria és az aszimmetria között.

[62] A véralvadásgátlást az INR (international Normalised Ratio) mérésével végzik.

Beszélgetésünk közben megjelent a szobában két idősebb asszony. Nem tudtam, hogy jöttek be, de arra rájöttem, hogy szomszédasszonyokról van szó. Leültek közénk, és új téma került az asztalra. Az orvosi dolgokról a nyugdíjasok ügyét kezdtük tárgyalni. Mindannyian nyugdíjasok voltunk.

Az egyik szomszédasszony a nyugdíjasok szervezetének elnökválasztásáról kezdett beszélni. Azt tanácsolta, hogy arra nagyon oda kell figyelni. Mert amikor a végrehajtó tanács tagjaként az egyik ülésen, amelyen Radák elvtárs elnökölt, a küldöttek nem intézkedtek semmilyen kérdésben, hanem csak cigiztek és kávéztak.

– Ez igaz – helyeseltem én is. – Az előbbi elnököt épp azért váltották le. Mivel még nincs új, választani kell.

Láttam, hogy az asztalon csak vizeskancsó van. Winus távollétében nekem kellett kitalálni valamit, mivel kínálom a társaságot. Kávét ajánlottam, de mindjárt kikötöttem, hogy csak 3 az 1-ben vagy török kávét tudok készíteni.

Péternek és feleségének 3 az 1-bent kértek, a szomszédasszonyok pedig törököt. Amikor odamentem a gyorsforralóhoz, láttam, hogy az alatta lévő tányér maszatos. El kell mosni, mert kávémaradványok voltak rajta. Odaálltam a mosogatóhoz és mosni kezdtem a tányért. Ekkor érkezett meg Winus. Nagyon megörültem neki. Legalább átveszi a háziasszony szerepét. Én pedig beszélgethetek a vendégekkel.

Péternek több sem kellett. Új képre nyitott a könyvben. Egy fekete-fehér rajzra.

A kép egy középkori vadászöltözékben guggoló fiatal férfit ábrázolt. Előtte féloldalt őz hevert. A férfi nyúzókéssel fejtette le a bőrét. A rajz a vad ejtését örökítette meg.

– És mi itt a kérdés? – szóltam Péterhez.

– Hát ez a vadász biztosan magyar – szólt diadalmasan.

– Igaz, hogy a középkorban a vadászok a hunokéhoz hasonló ruházatot viseltek, de rajtuk kívül még sok vándor népnek lehetett ilyen öltözéke.

Kidugtam a fejemet a vízből. Előttem betonlépcsők álltak. Pár lépésre a parttól bástya alakú épületek emelkedtek a magasba. Tőlem jobbra a lépcsőfokon barna bőrű középkorú férfi ült. Piszkosfehér anyaggal tekerte körül meztelen derekát és a combjait. A csónakok felé nézett. Várta, hogy kiszálljanak a halászok a zsákmánnyal. Mögöttem nem tengernek, hanem inkább folyóvíznek tűnt az áradás. India valamelyik városában lehettem. Ez

a folyó valószínűleg a Gangesz. Fürdőgatyában voltam. Valahonnan felöltőt kell szereznem. Nem mehetek így be a városba, hát még a gyárba.

Szerencsémre a bástya alakú épületekben szegényes, de jól felszerelt varrodák voltak. Női ruhákat varrtak. Főleg szárit.[63] Nekem ez sajnos nem felelt meg. Én inget, nadrágot szerettem volna. Találtak is egyet, használtat. Mit tehettem, elfogadtam.

A gyárba érkeztem. Mindössze egy nagy épületből állt, melyet három helyiségre osztottak. A legközelebbi helyiség tűnt a legfontosabbnak. Ott készítették a lőfegyverek csöveit.

Tanítómesterem egyszerű, kissé szegényes hagyományos indiai öltözékben várt. Nem kellett szégyenkeznem használt ruházatom miatt. Egyformák voltunk.

Egy hosszú vékony csövet adott a kezembe. Spirál alakú barázdát kellett vágnom a cső furatába. Ehhez gyűrű alakú szerszámot kaptam. Azt kellett ráhúzni a csőre, és lassan forgatva végighúzni rajta. Hogy hogyan marja ki a cső belsejében a barázdát a gyűrű, az örök titok maradt számomra. De sikeresen megcsináltam. Még egy lehetőséget kaptam. Egy rövidebb és egy hosszabb csövet kellett elkészítenem. A végén a kettőt összeillesztenem. Ezt is sikeresen elvégeztem.

Átmentünk a másik terembe. Ott készítették a puskák fa részeit, a puskatust. Ebben a teremben már többen voltak. Talán két férfi és három nő, akik a gépnél és a ragasztásnál dolgoztak. A kísérőm műanyag zacskóban csigatésztát hozott. Azt magyarázta, hogy a tésztát a puskatus oldalára ragasztják. Így díszítik. Az egyik munkás egy vékony vésővel különböző figurákat vájt a puskatusba.

Egyszer csak a férfiak elhagyták a termet. Ebédelni mentek. Csak nők maradtak az üzemben. A kísérőm utasította az egyik asszonyt, hogy hozzon nekünk is egy-egy tányér rizst. Az asszony bólintott, de nem ment sehová. Előbb átöltözni készült.

Rám szóltak, hogy forduljak el. Megtettem, de a kíváncsiságom erősebb volt nálam. Ravasz módon a szemem sarkából sikerült végignéznem a bonyolult mozdulatokat, amelyekkel egy ötméteres selyemvászon kerül a nő testére.

---

[63] A szári Indiában elterjedt hagyományos női viselet, egy 4,5-8 méter hosszú széles anyag, melyet a derék köré csavarnak szoknyaként, és a végét vállon átvetik.

Később megérkezett az egytálétel. Nem rizs, hanem paradicsomos káposzta. Jóízűen megettük.

21.

Autóval elindultam a tengerre. Zita kislányom és Winus is velem voltak. Az új világosszürke Fiat 1100-assal mentünk. Utunk első része kellemesen telt el, mert a vajdasági síkságon keresztül vezetett. Zitát a hátsó ülésre ültettem, hogy kényelmesen játszhasson a Barbie[64] babákkal.

Nemsokára a hegy lábához értünk. Tudtam, hogy egy veszélyes útszakasz következik. Az út egy keskeny hegyszoroson keresztül falut érintve emelkedik kétezer méter magasságba. Azt is tudtam, hogy a falut gond nélkül el lehet érni.

A veszélyes rész magában a faluban van. Amikor legutóbb erre jártam autóval, kis híján összeütköztem egy teherautóval.

Egy keskeny kőhíd és egy kilencven fokos, nem belátható kanyar okoz gondot. Ott már annyi összeütközés történt, hogy a helybeliek, amikor szép az idő, kiülnek az odakészített padokra és figyelik a közlekedést. Naponta történnek szerencsétlenségek.

Ezt mind tudtam, mert már jártam ezen az úton. Azt a járművet, amely a hegyről lefelé igyekszik, előnyben kell részesíteni azzal szemben, amelyik a hegy aljából indul felfelé. A legbiztosabb azonban, ha a sofőr megáll. Rendes, tiszta kávézók vannak a terméskőből épült vendéglőkben. Ott meg lehet inni egy kávét, megpihenni, majd amikor tiszta az út, továbbindulni.

Nekünk ez alkalommal szerencsénk volt. Senki sem jött szembe az úton. Mindenesetre én félreálltam az autóval és gyalog mentem a hídhoz. Amikor megbizonyosodtam róla, hogy semmilyen jármű nem jön velünk szembe, továbbhajtottam.

Az autó jól bírta az emelkedőt. Tudtam, hogy még hosszú út áll előttünk, mire felérünk a kétezer méter magas hegytetőre. Emellett még csak ezután jön az út rosszabbik része, tele van kavicsos szakasszal és kőgörgeteggel. Hát ilyenek a boszniai hegyek – gondoltam magamban.

---

[64] Barbie a legkelendőbb divatbaba. Megalkotójának egy amerikai üzletasszonyt, Ruth Handlert (1916–2002) tartják.

Zitának már elege lett az utazásból, unatkozott. A babázás már nem kötötte le. Úgy döntöttem, hogy megállunk egy útszéli gyümölcsárusnál. Még jó, hogy idejében eszembe jutott, mert a hegység magasabb részein nincsenek gyümölcsösök.

Körtét, almát és szőlőt vettünk. Rövid ideig tartózkodtunk ott, mert Zita panaszkodni kezdett, hogy fázik. Nem is csoda, hisz a messzi hegycsúcson már havas sziklák is látszottak.

Az útnak ezen a részén lassabban haladtunk. A betonutat sok helyen kaviccsal szórt rész váltotta fel. Szokatlan ugyan, de nyár közepén be kellett kapcsolnom a fűtést. Zita végre elaludt a hátsó ülésén, Winus pedig gyönyörködött a havas tájban.

Felértünk a hegyoromra. Egy egyenes útszakasz következett. Utána az út völgybe vezetett, ahol már a tenger kéklett. De előbb le kellett jutnunk a sziklás, meredek szirt oldalán. Száznyolcvan fokos kanyarok vártak rám. Amikor legutóbb erre jártam, elfelejtettem megszámolni, hány is van belőlük. Láttam, hogy Winus aggódik, fél. Feladatot adtam neki. Számolja meg, hány kanyar van a hágó aljáig. Gondoltam, míg a számolással van elfoglalva, nem lesz ideje félni.

Néhol olyan rövid és meredek volt az út a két kanyar között, hogy nagyon oda kellett figyelni a vezetésre, de gondolom, Winusnak is a számolásra. Az idősebb autósoktól egy jó tanácsot hallottam. A lefelé vezető úton olyan sebességgel kell vezetni az autót, mint amilyen sebesen lehet kapaszkodni felfelé. Ezt a tanácsot mindig és most is betartottam.

Zita még aludt, de engem két dolog aggasztott. Az egyik, hogy nem látszik még a tenger. Csak egy fehéren hömpölygő ködfelhő gomolygott azon a helyen, ahol a partnak kellett volna lennie. A másik dolog pedig az, ahogy ereszkedtünk lefelé, a hegyoldal egyre vörösebb lett. A meredély úgy nézett ki, mint egy felszíni rézbánya.

Winus ezt nem vette észre, mert lekötötte a számlálás. Már a harminchetedik kanyarnál voltunk, és még nem értünk le.

Végre eljött az utolsó kanyar is, a negyvenkettedik. Leértünk. Engem még mindig izgatott az a két dolog. Zitát is felébresztettük. Az első szavai azok voltak:

– Hol a tenger, hol a tenger? – kérdezte.

– Ott – mondtam, és a ködfelhő alatti nagy víztömegre mutattam.

Szerencsére a parti homok nem volt annyira vörös. Elindultunk a tengerparton szállás után nézni. Tudtam, hogy nyugat irányába kell menni. Ott vannak a lagúnákban a vendégházak. Ahogy közeledtünk az öböl felé, a köd is felszállt, a homoknak is szürkés színű lett.

Emberek és épületek közé érkeztünk. A turisták nagy része fürdőruhában sétált, labdázott vagy a tengerben lubickolt. Egyszóval nyaralt.

A tömegben észrevettem Olíviát.[65] Ott állt a parton hosszú ujjú, de rövid virágmintás lenge ruhában. Egy mozdulattal felemelte a szoknya alját, hogy megigazítsa keskeny fehér fürdőalsóját.

Amikor közelebb értünk, észrevett minket. Odamentünk. A lánya is vele volt, a homokban játszott. Magyarul beszélgettünk. Megegyeztünk, hogy majd később találkozunk. Előbb a szállást kell elintéznünk. Zita mindjárt a kislányhoz térdelt a homokba. Körülbelül egyidősek lehettek. Amikor indulni akartam, Zita marasztalni kezdett. Az új barátnőjével szeretett volna maradni.

– Maradjon csak – mondta Olívia. – Itt lesz, amikor visszasétáltok.

Egy magas, emeletes fehér épület állt közvetlenül a tengerparton. Felismertem az épületet. Tavaly is ott étkeztünk. A földszinten a tolóablaknál kellett megbeszélni és befizetni a heti konyhapénzt.

A fiatalasszony az ablak mögött elfogadta a pénzt. Amikor a pince felé indultunk, mert tavaly ott volt az étterem, nő utánunk szólt:

– Az étterem most már nem a pincében van, hanem az emeleten.

Elcsodálkoztam és rákérdeztem, hogy mi történt egy év alatt. Elmondta, hogy a bíróság úgy döntött. Elvesztették a pört Baldóval.

Akkor jutott eszemben, hogy Baldó pörösködött az étterem tulajdonosával a pincehelyiség miatt. Az egyik részt mindig ő birtokolta, de meg szerette volna kapni az egészet. Úgy látszik, sikerült neki. De nem használta. A lejáratot lelakatolták és vaspántokkal megerősítették. Úgy látszott, mintha valaki be akarta törni.

Felmentünk az emeletre. A teremben kétfajta ebédlőasztal állt. Kerek lapú és négyszögletes. A kerekre emlékeztem, tavaly olyanok sorakoztak a pincében.

---

[65] V - Olivia Jane Wilde, 1984 – amerikai színésznő, legismertebb alakítása a Doktor House „Tizenhármasa”.

A kiszolgálóasszony várt bennünket. Elmondtuk, hogy mi járatban vagyunk. Hárman fogunk itt ebédelni. Szívélyesen fogadott bennünket és közölte az ebéd időpontját.

Visszamentünk megkeresni Zitát. Ő jót játszott az új barátnőjével. Olívia ott ült egy heverőn ugyanabban a ruhában a gyerekek mellett és horgolt. A saját fürdőalsóját. Egykedvűen elmagyarázta, hogy amikor levetkőzött, rászóltak, hogy túl picuri a fürdőruhája. Emiatt ráhorgol a szélére még néhány sort.

Zita homoktortákat készített a kislánnyal. Megkérdeztük, jön-e velünk a lakhelyünkre. Nemmel válaszolt, hisz jól érezte magát, nem akarta otthagyni a játszótársát.

A lakhelyünk az ebédlőhöz viszonyítva az ellenkező irányban volt. Az épületek közvetlenül a parton álltak. A csónak- és vitorláshajó-tulajdonosok odaköthették járművüket a móló széléhez.

Szerencsés körülmény, hogy a földszinten kaptunk elhelyezést, így Zitával nem kellett lépcsőket mászni. Amikor benyitottunk és körülnéztünk, elégedettek lehettünk. A lakosztály egy helyiségből állt, de volt benne konyha, nappali, hálórész és fürdőszoba.

A tágas nappali bútorzata minőségi, mint egy szállodában. Emellett praktikus és sokoldalú.

Winus a konyharészt nézte át. A gáztűzhely mellett megvolt minden, ami a reggelihez, vacsorához vagy kávékészítéshez kellett. A fiókokban az evőeszköztől az edényeken keresztül a tálalási felszerelésig minden volt.

A padlózat gyalult és lakkozott deszkákból állt. A nappali közepén a padlólécek szélei között kicsit nagyobb hézag látszott. Amikor közelebbről megnéztem, egy jókora csapóajtót fedeztem fel. Próbáltam megmozdítani, de nem lehetett. Úgy tűnt, hogy csak alulról lehetett megnyitni. A lényeg, hogy biztonságosan lehetett rajta közlekedni.

Kopogtak az ajtón. Kinyitottam. Olívia, Zita és a kislány állt ott. Kellemesen meglepődtünk.

– Hogy találtatok ide? Hogy tudtátok, melyik lakosztályban vagyunk? – tele voltam kérdésekkel. – Épp indultunk Zitáért és téged is kávéra invitálni. Kávéztál ma?

– Még nem. Köszönöm a meghívást – mondta és bejött a gyerekekkel.

Most már más strandruhát viselt. Hatalmas rózsaszirom és lila orchidea volt a vékony, fehér lenge selyemruhára rányomtatva. A színek élénksége arra utalt, hogy kézi szitanyomás technikával készült az anyag.

Ahogy lépkedett, a selyemruha lebegett és kivillant az alsója. Látván ezt rákérdeztem:

– Most már meg vannak elégedve a fürdőruháddal?

– Remélem, igen. Tíz sorral magasítottam. De hát mindegy. Fürödni úgyis a nudista strandra megyek – mondta és leült a nappaliban.

A gyerekek otthagytak bennünket, és a hálószobában kerestek valami elfoglaltságot maguknak. Zita elővette az iPadjét[66] és azzal szórakoztak.

Winus megfőzte a kávét.

– Azt ajánlom, üljünk ki inkább a verandára. Tiszta a levegő és a kilátás is gyönyörű – javasoltam.

Úgy is lett. Kávézás közben előkerültek a témák a forgatásokról. Mi a tévédrámákon történt „bakikról", Olívia pedig a Dr. Hause sorozatról beszélt.

Talán a kávénk felét sem ittuk meg, amikor nagy zörgést és csattanást hallottam a nappaliból. Előbb azt hittem, hogy a gyerekek valamit leejtettek. Rögtön berohantam.

A nappali szoba közepén egy tengeralattjáró periszkópos tornya tört föl.

22.

Hétvégi faház előtt ültem. Úgy tűnt, mintha a Győző bungalója lenne, de mégsem. Azért nem, mert az ő nyári lakja előtt nincs rönkből barkácsolt asztal és kétoldalt ugyanolyan stílusban készített fapad. Itt pedig faasztal mellett fapadon ültem, és még egy hatalmas napernyő is díszelgett felettem.

Valahol a hátam mögött békák énekkara kuruttyolt. Ezek szerint víz, tó vagy folyó van a közelemben.

Felálltam és a hangok irányába indultam. Előttem előbb néhány gyümölcsfa majd nádas terjeszkedett. A nádas szélén a víz fölött keskeny stég

[66] Az iPad interneten keresztül, zenei számok és videók lejátszására alkalmas hordozható készülék.

nyúlt be a folyóba. Talán nem is folyó, hanem áradat lehetett, mert nem láttam jelét, hogy a víz szintje mozgásban lett lenne.

Amikor visszaindultam a pad felé, egy parancsoló férfihangot hallottam:

– Most jobbra… ne így… magasabban a fejedet… fordulj felém…

Visszamentem a mólóra. Ameddig csak lehetett, végigmentem rajta. De sajnos se jobbra, se balra nem lehetett látni a nádtól, olyannyira benőtte a sekély partrészt. Ezért kimentem a partra és ott igyekeztem feltárni a hangok forrását.

Talán száz métert sem mentem, amikor egy másik, nagyobb mólóra bukkantam. Ott egy fiatal lány haluszony alakú alsó részben pózolt a fotósnak. Féloldalt ült a deszkákon a fényképezőgép irányában. Meztelen felsőtestét szabadon lobogó dús haja borította. Lábait sellőkosztüm takarta. A kosztüm anyagán apró pikkelygyöngyök csillogtak.

Egy középkorú, lezser öltözéket viselő fotós irányította a modell pózolását. Azokat a hangokat hallhattam, mielőtt odaértem. Mivel a fotós háttal állt, nem vette észre érkezésemet. A lány sem mindaddig, míg ő is háttal ült. Csak amikor utasították, hogy forduljon a kamera felé, akkor látta meg, hogy ott vagyok. Kezével rögtön letakarta a melleit és intett a fotósnak, hogy már nincsenek egyedül.

A fotóst, Konrádot felismertem. Kamasz koromban barátkoztunk. Amikor meglátott, egy hatalmas válltáskából kirántott egy ruhadarabot és a lány felé dobta. Közben több kosztüm is a kiesett a pallóra.

Láttam, hogy útban vagyok. Tőlem nem tudnak dolgozni. Ezért nem kíváncsiskodtam tovább. Megfordultam és visszaindultam a hétvégi házhoz. Pár lépés után megszólalt Konrád:

– Ez itt a te telked?

– Nem – válaszoltam. – Én pár száz méterre vagyok innen, annál a faháznál.

– Odajöhetünk, ha majd befejeztük? – kérdezte.

– Persze, nyugodtan, vegyék úgy, hogy meg vannak hívva.

Nem vártam meg a választ, mert már a fényképezőgép kattogását és a hangos utasításokat hallottam. Abból arra következtettem, hogy tovább dolgoznak.

Nem sok idő múlhatott el, amikor a pár megjelent. Libasorban jöttek. Elöl a fiatal nő haladt. Világoskék egyrészes rövid ujjú ruhát viselt. Mellén

a mély kivágás a köldökéig ért. Csak egy vékony zsineg díszítette a derekát. Egyszerű hálóingnek tűnt az anyaga és a szabása miatt.

Mögötte felmálházva Konrád lihegett. Két válltáska lógott a nyakában. Az egyik tele ruhákkal, kosztümökkel, a másik pedig fotófelszereléssel.

Amikor megláttak és észrevették, hogy ülőhely is van a közelemben, látszott rajtuk, hogy megkönnyebbültek.

Elsőnek a lány foglalt helyet. A fotós ledobta válláról a táskákat és a modell mellé ült. Homloka verejtékezett és szaporán lélegzett. A lány nyújtott elsőnek kezet.

– Én Judit, Kovács Judit vagyok – mutatkozott be.

Azután Konrád is megszólalt:

– Emlékszel még rám? – szólt fejét felém fordítva – Konrád vagyok. Zomborban a fotó klubban találkoztunk még régen. Most reklámfotóval foglalkozom.

A Kovács Judit név semmit sem jelentett számomra. Igaz, már régen nem tartozok a filmesek és a tévések világába. Biztos, hogy azóta megjelentek új és újabb színésznők, akiket már nem ismerek. Ez a Judit is valószínűleg közéjük tartozik. Viszont Konrádra emlékeztem.

Miután megtudtam, kikkel van dolgom, rájuk kérdeztem, hogy éhesek-e vagy szomjasak.

– Mindkettő – vágta rá habozás nélkül Konrád.

Temerinben a Boldogasszonyfalvára vezető úton haladtam gyalog. Egy városközi autóbusz állomás után kutattam. Újvidékre, haza szerettem volna utazni.

Már elég sokat gyalogoltam, amikor végre a Csillag[67] vendéglőhöz érkeztem. Tudtam, hogy ott van egy buszmegálló. Sokáig várakoztam, de autóbusz nem jött. Ezért a központ, a Korzó[68] felé indultam. De félúton megálltam, mert motorzúgást hallottam magam mögött. Kiálltam az útra. Egy autóbusz jött Újvidék irányába. Bár nem volt hivatalos megálló, integetésemre mégis megállt és felvett. Nyolc egydinárost tettem a jegyautomatába, amikor jelezte, hogy elegendő. A buszsofőr mindaddig nem indította

[67] Országon kívül is ismert temerini vendéglő, melyet 1982-ben lebontottak.

[68] A másik nagyon ismert vendéglő a temerini főutcán. Talán még most is megvan.

a járművet, míg ki nem fizettem a viteldíjat. Miután ez megtörtént, körülnéztem. Rajtam kívül még mindössze hárman utaztak. Talán emiatt is állt meg a sofőr.

Egy idősebb asszony régies palóc népviseletben volt. Ruhájának felső része vékonyabb fehér anyagból készült. Rajta mellény, majd hímzett vállkendő. Széles, kikeményített fehér vászonszoknyát viselt. Magas szárú bőrcsizma takarta bütykös lábait. A fiatal nő, akivel olyan kedvesen beszélgetett, a lánya lehetett. Ezt az öltözéke alapján nem lehetett volna feltételezni. A vidám mintás rövid ujjú, csípőig érő ingszerű ruha alatt farmer rövidnadrágot viselt. Lábán tűsarkú rojtos bőrcsizma pompázott.

A harmadik utas egy idősebb férfi volt szokványos ruházatban. Akkor figyeltem fel rá, amikor csörgött a mobiltelefonja. Már a kicsöngés dallamát botrányosnak tartottam. Mély hangú szellentésre emlékeztetett. Mindhárman odanéztünk, amikor megszólalt. Az idősebb férfi gyorsan felvette. A válaszait a készülékbe kiabálva mondta.

– Halló… Ki az?.. Ki?... – Az egész telefonálás kiabálásba fulladt. Valami hotelszámlával kapcsolatos összeg miatt vitázott a vonal túlsó végén lévő alannyal.

Amikor befejezte a telefonálást, az utas a sofőrhöz lépett és elővett egy számlának látszó papírt. Magyarázni kezdte azt, ami miatt telefonált.

Kisült, az a gond, hogy megfizettették vele a kétágyas szobában mind a két fekvőhely árát, pedig ő csak az egyikben aludt. A végén én is beavatkoztam a dologba. Igyekeztem elmagyarázni, hogy azért fizettették meg a másik ágyat is, mert miután elhagyta a szobát, a takarítónőknek át kellett húzni mind a két fekvőhelyet, attól függetlenül, hogy ő csak az egyikben aludt.

A sofőr hirtelen fékezni kezdett. Megunta a vitatkozást. Félreparkolt és bejelentette, hogy a járat nem megy tovább.

– Hogyhogy nem megy? – kérdeztem. – Én Újvidékre szeretnék menni. Ki is fizettem a viteldíjat.

– Keresse meg itt Járekon a buszállomást, onnan mindig indul egy jármű Újvidék felé – válaszolt idegesen és mindannyiunkat kitessékelt a járműből.

Kiszálltunk. Csak én akartam tovább utazni. A palóc ruhás asszony és a tini lánya jobbra indultak. A szállodaszámlás embertől, akiről úgy véltem,

hogy helybeli, megkérdeztem, merre van a buszállomás. Elmagyarázta, hogy csak menjek tovább egyenesen, majd odaérek.

Gyors léptekkel elindultam abba az irányba. Már fáradt voltam a sok hercehurcától. Rég otthon szerettem volna lenni. Sietésem hozadéka az lett, hogy utolértem két sétálva beszélgető középkorú asszonyt. Csak hátulról láttam őket. Az egyik a férjére panaszkodott.

Ahogy értettem, férje valami szeretőügybe keveredett. Soha sincs otthon. Azt állítja, hogy a kocsmába jár biliárdozni. Nem hallottam a fejleményeket, mert kikerültem őket.

Nemsokára a buszállomásra érkeztem. Már többen várakoztak. Kis idő múlva egy traktor érkezett, amelyhez egy gumikerekes, pados lovaskocsi tartozott. A traktoros mindjárt hozzánk fordult. Mivel kevés az ülőhely, csak újságírókat vesz fel utasnak, de közöttük is csak azokat, akik szépeket írtak Járekről.

Így csak egy két mankóval járó idős ember és az útközben panaszkodó asszony került a kocsira. Amikor mi többiek hangosan elégedetlenkedtünk, a traktoros ránk szólt:

– Akinek nem tetszik, bemehet panaszt tenni a legközelebbi szerkesztőségbe. Helyzetünkbe beletörődve mi mindannyian, akik lemaradtunk, gyalog indultunk Újvidék felé.

Útközben rábukkantam az újság szerkesztőségére. Az épület földszintjén volt, de én nem oda indultam, hanem az alagsorba, az újság archívumába.

Keresgélni kezdtem a régi újságok között. Olyan fénykép után kutattam, amelyen olyan idősebb asszony lehetett, akit palóc népviseletben láttam.

Sajnos csak a népviselettel kapcsolatos címszavakra bukkantam. Amikor át akartam másolni őket, minden betű másolása után a cím eltűnt és helyette új jelent meg.

A végén mégis találtam egy palóc népviseletes képet. Majd lemásolom vékony átlátszó papírra. El akartam vinni a szerkesztőségbe azzal a céllal, hogy én is foglalkozom a Járekban található népviselettel.

Amikor felmentem a szuterénből a földszintre, Winus jött ki a szerkesztőségi teremből.

– Hát te mi járatban vagy? – kérdeztem.

– Tudod, itt olvasok és verset mondok – válaszolt.

– Várj meg. Mindjárt jövök, csak leadok egy képet… – szóltam.

Amikor bementem a terembe, senki sem köszönt. Mindenki lehajtotta a fejét és úgy tett, mintha keményen dolgozna. Irigyek vagy valamit titkolnak előttem, gondoltam magamban.

A kezemben lévő képet gyorsan letettem az egyik szerkesztő asztalára és kijöttem. Winus már nem volt ott.

23.

Sűrű köd vett körül minden oldalról. Ütések fémes csengését hallottam. Úgy tűnt, a hang a szemben lévő terület irányából jön. Tehát arra kell folytatnom az utamat. Tíz-egynéhány lépést tettem meg, amikor hirtelen felszállt a köd. Olyan gyorsan, mint amikor a színházban felhúzzák a függönyt. Váratlanul eltűnt a szürke fátyol. Hátranéztem, mögöttem még mindig ott hömpölygött a sűrű ködfüggöny. Befedte a tájat, ahonnan kiléptem. Érdekes, hogy a ködfelhő ilyen élesen ér véget.

Néhány lépést tettem hátrafelé. Megint a sűrű ködben találtam magam. Jó, hogy tudtam az irányt, mert a kalapáló, csengő vashang elhalkult.

Újra előreléptem. Ha a köd továbbra is utamat állja, biztosan beleesek a tőlem pár lépésnyire folyó patakba. Medre mély földvájatban kígyózott.

Könnyen átugrottam és egy régi, rozoga ház előtt találtam magam. Külalakjáról mindjárt tudtam, az a kovácsműhely, onnan jöhetett a csengő acélhang. A műhely ajtaja tárva nyitva állt. A tulajdonos talán így várta az erre tévedő ritka utasokat.

A ház egy szirt szélén épült. Mögötte mély szakadék tátongott. A szakadék olyan széles volt, hogy a másik oldala a messzi párás ködbe burkolózva csak a képzelet világa lehetett. A sejtelmes táj kékesszürke színbe álcázta magát.

A ház kicsit messzebbre esett az úttól. A mester romantikus lélek lehetett. A lombos fák, a kanyargó patak regénybe illő helyszínt varázsolt. Csodálatos dolog, hogy egy kemény munkát végző ember ilyen fellegjáró. Jó lesz őt megismernem.

Egyelőre nem a környezet, a táj, hanem a mester érdekelt. A kovácscsal akartam beszélni. Munkát hoztam neki.

Elővettem a puttonyomból a kilincset. Vastag, egyedi domborműves öntöttvas kapukilincs volt. Egykor a zombori házunk bejáratát díszítette. Idővel a kapu elkorhadt, kidőlt és rázuhant a kőlapra. Akkor törhetett el benne a téglatest alakú összekötő kar. Reméltem, hogy a kovácsmester újat tud készíteni.

A kovács tőke állvány ott állt a bejárati ajtó mellett. Azzal volt kitámasztva. Ez azt jelentette, hogy ide lovakat is hoznak patkolni. A patkolás precíz munka. Nem minden mester ért hozzá.

Amikor beléptem, a mester ott állt a kovácstűzhely mellett. Félig felém fordulva hevített egy lapos, hosszúkás vasat. Rövid, deres haja és teljesen fehér szakálla arról árulkodott, hogy idős emberről van szó. Maszatos ingujját a könyöke fölé gyűrte. Elöl sötét, térdig érő bőrkötény takarta a nadrágját. Vastag disznóbőr bakancsa a szikrázó parázstól védte a lábait.

Nem akartam megszólítani, mert úgysem hallotta volna. A fújtató zakatolt, ő pedig a vörösödő vaslapra koncentrált. Vártam, hogy befejezze a hevítést, közben körülnéztem a műhelyben.

A földes padlózatú helyiségben megvolt minden, amire egy ilyen műhelyben szükség lehet. A fújtató a kovácstűzhely felett, és persze a hatalmas üllő, amelyet tölgyfatörzsből készült üllőtőkére erősítettek. Még acélabroncsokat is szereltek köréje, hogy megvédjék a repedéstől.

A falon különböző fogók és kalapácsok lógtak. Egy kalapács még mindig ott feküdt az üllőn. Az adhatta az útmutató hangot számomra, hogy el ne tévedjek a ködben.

Amikor a kovács kihúzta a parázs alól a vasat és az üllő felé indult, akkor köszöntem rá hangosan. Észrevett, de csak bólintott. Nem hagyhatta abba a munkát, mert a felhevített vasat formázni kellett. Újra felhangzott a csengő hang, amelyet idejövet hallottam.

Kis idő múlva a vas sötétvörös lett. A mester a megmunkált darabot vízbe mártotta. A sistergés és a pára betöltötte a kis műhelyt.

Csak ezek után lépett hozzám, hogy megkérdezze, mi járatban vagyok. Megmutattam a kilincset és elmondtam kérésemet. Csóválni kezdte a fejét, de mégis biztatóan mondta:

– Lehet,… lehet, de hogy megcsináljam, több levegő kell a fújtatóba.

– Hát az talán nem gond?

– De igen.

Majd elmagyarázta, hogy a háza mögött a kőszikla oldalán egy régi vízimalom áll. Vízturbinát szerelt rá, amelynek kereke növeli a fújtatóba érkező levegő mennyiségét. A turbinát a patak vize működteti. Oda kell lemenni és kinyitni az elzáró gátat, hogy elinduljon a kerék. A gyorsabb vízfolyás erőteljesebben fogja forgatni a kereket, és több levegő érkezik a fújtatóba. Így jobb minőségű acélt tud készíteni a kilincs számára.

A sziklafal meredek oldalába deszkákból lépcsőket építettek be. Lefelé indulva a sok kanyartól nem látszott a malom épülete. Az utat még az is nehezítette, hogy nem volt külső korlát. A sziklafalhoz kellett simulnom, hogy megtartsam az egyensúlyomat.

Lassan lépkedtem. Az egyik pillanatban lenéztem, hogy megszemléljem, merre van az épület. Csak egy reccsenést hallottam és zuhanni kezdtem.

Egy szobában álltam. A félhomályban mindössze egy gyertya pislogott az oszlop oldalához erősített fali kovácsoltvas gyertyatartóban. A szoba közepén levő asztalon nő feküdt. A fehér terítő alól kilátszott a felsőteste. Pőre volt. Kétoldalt vastag, piszkos, többrétegű köntösbe öltözött alakok álltak.

Az egyik, aki háttal állt nekem, asszony lehetett. Rongyot mártogatott a mellette lévő széken álló zománcozott lavórba. Majd kicsavarta és mosni kezdte a fekvő nő testét.

A másik oldalon, velem szemben egy idős szakállas, tetőtől talpig beöltözött férfi állt, és figyelte a nő munkáját. Kezében hosszú, fából készült középkori sztetoszkópot tartott. Ujjai közt a levegőben forgatta. Játszott, unatkozott.

Amikor a szemem megszokta a sötétséget, akkor láttam, hogy nemcsak mi négyen vagyunk a teremben. Hátrébb, a széles oszlop mögött asszonyok és gyerekek nézték a jelenetet. Ezt látván rájöttem, hogy ravatalozóban vagyok. Sietve a kijárat felé indultam, mert tudtam, hogy nem itt van a helyem.

Tél volt. A Spanyolországból szerzett lovam ott állt a kápolna előtt. Nyeregbe ültem és elindultam hazafelé. Poroszkálva előbb a malom melletti hídon akartam átmenni. Ott helyezkedett el a közeli kocsma. A nyomasztó kápolna és a kinti hideg miatt megkívántam egy italt. Útközben több lovaskocsival és szánnal is találkoztam. Legtöbbje szenet vagy tűzifát szállított.

A kocsma épülete a híd másik oldalán feküdt. Azok a fuvarozók, akik nem fértek rá a keskeny hídra, a befagyott folyón vágtattak. Meghúztam a lovam gyeplőjét. Megálltunk egy pillanatra. Mintha éreztem volna, hogy valami történni fog.

Három jól megrakott lovas szán siklott át a befagyott folyón. Sorjában mentek, hogy ne szakadjon be a jég. A közvetlen közelükben mégis megrepedt, majd a vastag jégtáblák felfelé mozdultak.

A jégtörmelék közül, mint a gejzír, előbb csak a megfagyott lehelet szökkent fel az ég felé. Majd megjelent egy nő feje, később pedig testének többi része. Világos kékeszöld színben csillogott. A fejét korona díszítette. Csak hogy ne legyen mezítelen, testét ujjatlan pánt nélküli ruha fedte. Ő lehetett a jégkirálynő vagy - hercegnő. A sok jövés-menés a folyón megzavarta a nyugalmát, ezért dühbe gurult és felszakította a jeget. A szerencsétlen fuvarozók bennragadtak a jégtáblák között.

A jéghercegnő nem szándékozta az emberek és a lovak életét venni, csak le akarta állítani a jégen való közlekedést. Végül is segített a szerencsétlen földi halandóknak, hogy portékájukkal együtt kimeneküljenek a jég fogságából. Ezek után mindenki a hídon közlekedett.

Én is a soromra vártam, hogy átjussak. Már nagyon fáztam. Amikor végre rám került a sor, vágtatva átkeltem a hídon és a kocsma felé vettem az irányt.

A kocsma épülete egy vörös téglás végház volt. Az utcáról nyílt a bejárati ajtó. Előtte egy idős ember falapáttal hányta a havat. Utat vágott a vendégek számára. Amikor odaértem, már több nyerges ló tétlenkedett ott kipányvázva. Az enyémet is melléjük kötöttem.

Amikor benyitottam az első pillanatban semmit sem láttam, mert beködösödött a szemüvegem. Le kellett vennem és megtörölnöm. Az ismert falusi kocsmahelyiségre számítottam. Nem arra találtam. Sőt korántsem arra. Egy nagyon modern koktélbárban ácsorogtam. A hosszú bárpult és a magas, többpolcos üvegvitrin töltötte be az egész belső teret.

Nem volt sok vendég. De a jelenlevők, ruhájuk alapján ítélve, nem lóháton jöhettek, hanem motoron vagy sportkocsin. A fiatalok divatos öltözékben ültek az asztalok mellett és a bárpult előtt. Közelebb mentem. Egy világos, kékeszöld spagettipántos ruhát viselő lány mellé ültem. Amikor a pultra helyeztem a kezeimet, felém fordult. Elcsodálkoztam, nemrég ugyanis még kint láttam a befagyott folyó medrében. Ő volt a jéghercegnő.

Ott ült és kellemesen mosolygott. A hideg lehelet többé nem uralta testét. Egy poharat szorongatott, melyben vörösbor gőzölgött. Forralt bort ivott.

– Nem te voltál…– De nem sikerült befejeznem a mondatot, mert a válasz gyorsabban érkezett.

– Nem. Én a kápolnában voltam…

Nagyon nem tetszett a válasz. Újra kellemetlen érzés lett úrrá rajtam. Jobbnak láttam, ha elmegyek.

Kint megint fújt a szél és havazott. A lovam nyerített. Az öreg a falapát nyelére támaszkodva cigarettázott. Kézmozdulattal köszönt, amikor felszálltam a lovamra.

24.

Nem kellett sokat törnöm a fejem, amikor megláttam a városháza épületét és a rajta lévő tornyot. Zenta központjában találtam magam. Jól ismertem a várost, hiszen sokszor forgattunk már ott. Ősz lehetett, mert a környező fák, bokrok már csupaszok voltak. Elindultam a Tisza felé. A sétányt a kovácsoltvas korláttal, a híddal szintén ismertem. Séta közben észrevettem a Révész szobrát. Most láttam először. A bronzból öntött, meghajolt sovány öregember evezővel a kezében állt a talpazaton hátat fordítva a folyónak. Rám mosolygott. Arca, majd egész teste feltámadt. Átváltozott ismerősöm élő képmásává. Egy pillanatig döbbentem álltam, majd felragyogott a szemem. A szoborból élő Árpád a Zentai ismerősöm lett.

Mintha nem is csoda történt volna, úgy lépett mellém és tovasétáltunk a parton.

– Nagyon jól működik a szervezetünk. Jó lenne egy komolyabb filmriportot készíteni róla – törte meg a csendet Árpád.

– Nem bánom – válaszoltam, – de ezt a feladatot nem vagyok képes egyedül megcsinálni. Még két munkatárs kell hozzá. Tudsz szállást biztosítani néhány napra hármunknak?

– Természetesen. Csak csináljátok meg.

Bobót, és S. Karcsit választottam munkatársnak. Bobót, mert készített már műsorokat rokkant emberekkel, és több olyan regényt is írt, amely csodával, mesével határos.

Egyrészt jó volt a választás, másrészt rossz. Bobót a csókai borpincében találtam meg. A pince előterében csupasz téglafalakat dekoráltak boroshordó abroncsokkal és néhány kisebb elhasznált dézsával. E faldísz alatt durván faragott hosszabb asztal állt két paddal. Azon ült Bobó pohárral a kezében két nő társaságában. Az egyik szőkeség már arccal feküdt az asztalon. Aludt, de kezéből nem engedte ki a vörösborral teli poharat. A másik nő motoros felsőt viselt, a cipzárját a hasáig lehúzta. Ha megmozdult, kilátszott a melle. Ő is már illuminált állapotban volt. Bobó épp öntött magának a boroskancsóból, amikor odaértem. A sötétvörös, sűrű bor a pohara mellé folyt, amikor meglátott.

Hát ezért gondoltam úgy, hogy hibáztam. Bobó rendszeresen ivott és többnyire részegen dolgozott. De ha megemberelte magát, kiváló riportot tudott készíteni.

S. Karcsit a nagy legelőn találtam meg. Egy feldíszített kopjafa mellett bográcsban valami paprikásfélét főzött. Ahogy közeledtem a bográcshoz, az illatáról egyre inkább birkapörköltnek véltem. Karcsi is szerette a mulatozást. Ő inkább zenével és étellel tömte magát.

A helyiség, amelyet Árpádtól kaptunk használatra, inkább cellára hasonlított, mint hálóteremre. Egy emeletes ágy és egy kisebb pótágy állt benne. A kis dohányzóasztal a sarokba szorult. Nehezen lehetett bárhová leülni, hát még közlekedni a szobában. Úgy döntöttünk, hogy másnap kezdjük a forgatást. S. Karcsi szerette a kártyajátékot. Minden szabadidejét, ha társra talált, kártyázással töltötte. Minket is rábeszélt, hogy játsszunk valamit. Azokat a kártyajátékokat, amelyeket én tudtam, azokat Bobó nem ismerte. Viszont amelyeket ő tudott, azokat én nem ismertem. S. Karcsival nem volt gond. Ő minden kártyajátékot ismert. Hogy mégis valamit játsszunk, felajánlotta az új egyszerű találmányát. Minden játékos kap öt lapot. Összse kell adni az értéküket és az a győztes, akinek a legnagyobb érték van a kezében. Elég egyszerűnek tűnt. Gyorsan el lehetett sajátítani és szórakoztatónak tűnt.

Éjfél utánig kártyáztunk. Végül szóltam, hogy hagyjuk abba, mert majd nem tudunk reggel fölkelni és elkészíteni a riportot.

Újra a Tisza-parton találtam magam. De most már téli táj fogadott. A folyó is befagyott. Egész hosszában, amerre csak elláttam, a jég felszíne csipkés mintázatot kapott.

Gyalog lehetett átmenni az egyik partról a másikra. Kipróbáltam. Én is átmentem. Visszafelé jövet elrobogott mellettem, talán úgy is mondhatnám: elcsúszott a folyó hosszán egy autó. Láttam, hogy Belgrád felé vette az irányt. A jármű ide-oda, parttól partig cikázott. Később még több autós próbálkozott ilyen módon.

Árpáddal mi is megbeszéltük, hogy elindulunk autóval a jégen Belgrádba. De mikor jobban meggondoltuk, veszélyes lenne, mert a jég olvadni kezdett.

Kicsit lejjebb, a Tisza torkolatánál egy sziget emelkedett ki a vízből. A sziget végén egy lejtőnél felsorakozott Fiat-750-es autók álltak. Mind versenyautónak lettek átszerelve. A versenyautó pilótái fiatalok voltak. Ott kézilabdáztak és vigyáztak a járműveikre.

Később egy csoport asszony érkezett a helyszínre. A sziget fás részéből ereszkedtek le a lejtőn. Néhány úrnő és egy hercegnő volt közöttük. Nem a ruhája, hanem a testtartása és a tiszta, fegyelmezett arckifejezése alapján következtettem egyéniségére. A versenyző fiatalok is észrevették a nők érkezését. Abbahagyták a sportolást és odamentek hozzájuk. Körülülték a hercegnőt. Ő pedig mesélni kezdett.

Elmesélte, hogy a háborús időkben milyen megpróbáltatásokat kellett elszenvednie. Amikor a partizánok hatalomra kerültek, mindenkit kényszermunkára vittek. Csak a testi fogyatékosok maradtak ki ebből a rendeletből. Neki a mellével volt gond. Még a császári időkben elvesztette egyik emlőjét. De mivel ő hercegnő, nem vetkőzhetett le a barbár harcosok előtt, hogy bizonyítsa rokkantságát. Ezért megkérte Jankát,[69] hogy adja át személyazonosságát. A hercegnő úgy álcázta magát, hogy Jankára hasonlítson. Majd kigombolta blúzát és lehajolt. Amikor a melle lefelé ereszkedett, akkor lehetett észrevenni, hogy hiányzik a másik melle.

Utána a császárság idejéről mesélt. Elmondta, hogy menekült szánon a hideg télben a kozákok[70] elől. A kétlovas szánt csak egy kísérő vezette. Néhány szalmabálát tett a teste alá és jól betakargatta subába. Sajnos ez nem bizonyult elegendőnek. A nagy hidegben többször is legurult a szánról. Míg a fogatos vele volt, segített neki feltápászkodni. De nemsokára ő is

[69] V- Cziprián Horváth Janka – a nagynénim 1908-1982.

[70] A kozákok Oroszországban és Ukrajnában élő népcsoport.

megfagyott és leesett a szánról. A ló tudta, merre van a cári téli kastély, oda húzta a szánt.

A hercegnőnek megfagyott a felsőteste és az egyik melle károsodott. Ezért amputálni kellett.

A partizánok idején kellett az orvosi igazolás. Csak akkor nem küldték kényszermunkára. Végül kapott egyet. Szép, szürke, összehajtott kartonpapír volt a bizonylat. Ha élelmet akart kapni, a háziiparban kellett dolgoznia. Különböző díszeket készített, és ezért pozitív pontokat kapott. Csak így tudta átvészelni a nehéz időket.

Milével egy konferencián voltunk. Az előcsarnokban a többi részvevővel beszélgettünk. Mile fotózott a régi Werra fényképezőgépével. Többen is hozzánk léptek megkérdezni, mikor lesz a felvétel műsorban, és hogyan lehetne hozzájutni a fotóhoz, melyet Mile készített. Minden kérdésre nemleges választ adtunk, mert mi sem tudtuk, mikor sugározzák a riportot.

Autóbusszal indultunk hazafelé. Mile segített cipelni a felszerelésem. Amikor átmentünk az úton, azon tanakodtunk, hogy keressünk-e itt éttermet vagy utazzunk haza. A reggeliből otthon a tűzhelyen maradt még néhány virsli.

A végén úgy döntöttünk, hogy hazamegyünk. Épp megérkezett egy autóbusz, de félreállt, mert tisztították az utat. A járda mellett régi villanyvezetékeket húztak ki a földből és azokat söpörték össze. Amikor megérdeklődtük, mikor indul a jármű a Szontai útra[71], azzal „vigasztaltak", hogy várni kell még néhány órát, mert tisztítják az utat.

Nem vártunk, hanem nekivágunk gyalog. A Parkica[72] (Parkocska) után, a pékség után jobbra kellett volna fordulnunk, de nem lehetett, mert ott lépcsőkön vezetett felfelé az út. Nekünk pedig lefelé kellett volna mennünk. Ezért balra mentünk. Ott az út lefelé vezetett.

Útközben a házak melletti garázsban üzletek voltak. Az elsőben különféle poharakat árultak. Mile megállt. Kristály whiskey-s poharat vett a kezébe. Azért alkudozott. A fiatal elárusítónő nem engedett az árból. A végén nem vett semmit. Mentünk tovább. Lejjebb egy vitorlás csónakot kínáló üzlethez értünk. Ott a komám fegyvert akart venni. Amikor pisztolyt

[71] V- Zomborban az utca amelyben gyermekkoromat töltöttem.
[72] V- Zomborban a gyerekkori játszótér a Szontai úton.

kezdett emlegetni, azok meg voltak rökönyödve. Csak úgy, szabadon nem lehet fegyvert vásárolni. De elmondták, ha vár pár hetet, lehet, hogy meg tudják oldani a vásárlást. A komámnak ez nem felelt meg. Ő rögtön fegyverhez szeretett volna jutni. Nem akartam beleavatkozni, de nem értettem, minek neki a fegyver. Aztán jöttem rá, hogy a szerb férfiaknak kell a fegyver. Anélkül mezítelennek érzik magukat. Ez a tudat már gyermekkorukban kialakul bennük.

– A fiam részére akartam venni – mondta halálos komolysággal, miután meglátta arcomon a rémületet.

A limáni[73] parknál találkoztunk Winussal. Sinišával beszélgetett. Mindkét kezében teli szatyrokat tartott. Láttam, hogy a piacról jött. Már annyira megéheztem, hogy a zsebemben talált maréknyi szotyolát köpködtem, amikor Winushoz értem. Tudtam, hogy már legalább egy órája beszélgettek.

– Mit tudtok olyan sokáig tárgyalni? – kérdeztem.

Egymás szavába vágva Winus az egyetemet, Siniša pedig a munkát említette. Látván, hogy össze kell hangolni mondanivalójukat, Winus folytatta.

– Tulajdonképpen felelevenítettük a régi emlékeket az egyetemről. Mindketten szívesen emlékezünk azokra az időkre. Siniša panaszkodott, hogy neki a végén nem sikerült lediplomálni.

Bólintottam és mondtam, hogy haza kell sietnie, mert Milével meg akarjuk enni a maradék virslit. Erre Winus gyors léptekkel elindult és eltűnt a sarok mögött. Siniša is elsietett a másik irányba. Lassan szotyolázva én is elindultam hazafelé.

Megjelent Dina a kutyájával. Nadrágkosztümöt viselt. Ahogy simogatta a kutyáját, annyira hajolgatott, hogy lecsúszott a nadrágja. Ha nem lett volna rajta a vastag fehérnemű, kilátszott volna a feneke. Elszégyellte magát és körülnézett. Rajtam kívül más nem volt a közelben, de engem sem látott, mert épp a sarok mögé érkeztem.

A végén mégiscsak hazaértem. Rákérdeztem Winusra, hogyhogy olyan sokáig beszélgetett ismerősével. Nem vágta a kezét a nehéz szatyor? Elmondta, hogy már nagyon régen találkoztak. Elvált. Sok gondja van. Az új felesége nem vált be. Állandóan csak veszekednek.

---

[73] V- Újvidéki városrész.

Winus osztálytársa, Lulu a feleségével jött látogatóba. Kati, a felesége, sárga kalácsot hozott ajándékba, de amikor megmutatta, mindjárt kikötötte, hogy a felét hazaviszi, mert nekik semmi sem maradt otthon.

Erre csak azt tanácsolhattam, hogy máskor úgy csinálják, hogy elmondja, mennyit sütöttek számunkra. Ha egy kilót, akkor csak a felét hozzák el, mert a többit maguknak szánták.

Főként sütésről, főzésről beszélgettünk, amikor Lulu kijelentette, hogy ő fürödni szeretne. Winussal bementek a fürdőszobába. Winus valószínűleg elkészített mindent, ami a fürdéshez kell.

Lulu sokáig fürdött. Már azt hittük, hogy valami baj van. Amikor végre kijött. Bementem körülnézni.

Hát volt mit látnom. Az egész fürdőszobát átrendezte. A fürdőkád más helyen állt és ráadásul tele vízzel. A lefolyó nem működött. A gázbojler a másik falon lógott. Nem lehetett kikapcsolni a lángot. Állandóan melegített. A mosógépet is elmozdította.

– Mi történt itt, Lulu? – kérdeztem elképedve.

– Semmi, csak egy kicsit úszni akartam.

– És a víz miért nem folyik le?

– Nem tudom, de van a kocsimba egy kidugaszoló. Mindjárt elhozom és megjavítom.

Feltételeztem, hogy nem abban van a hiba, hanem a hajszálai és szakállszőrei gyűltek össze a lefolyónál. Azt kellene kitisztítani, de én nem teszem bele a kezem ebbe a vízbe.

Kati is bejött megnézni, mi a gond. Néhány tanácsot szeretett volna adni, de rájött, hogy nem tud segíteni. Nekem a végén az jutott eszembe, hogy ha mindent visszateszek a régi helyére, akkor a gázmelegítő is és a lefolyó is rendbe jön.

Amikor elmentek, mondtam Winusnak, hogy többet soha az életben nem engedem, hogy másvalaki nálunk fürödjön.

25.

A teraszról néztem a várost. Velem szemben egy sor árkádos, a gyarmati időket idéző épület látszott. Mindössze két-, háromemeletesek, kopott

sárga, kékre és rózsaszínűre meszelték őket. Mindegyik épület előtt tíz-tizenöt autó állt. Öreg, kopott Chevroletek, Cordák és a Ford legnépszerűbb autótípusa, amelyet 1920 és 1950 között gyártottak. Jobbra, az utca végén az út a hegyek felé kanyarodott. Szerpentinszerűen emelkedett a csúcsig. Azon törtem a fejemet, miért kanyarog, amikor egy alagúttal megoldhatták volna a rövidebb és biztonságosabb utazást. Akkor jöttem rá, hogy szegény országban vagyok. Itt pénz ilyesmire nincs.

Visszasétáltam a nappaliba. Egyszerű bútorral volt berendezve. A szembe lévő falon hosszú gardróbszekrény állt a közepén néhány polccal és azon a tévékészülék. Színes képernyőjű, de nem épp a legújabb típus, még az a vastag falú CRT.[74]

Épp egy dokumentumfilmet vetítettek az esőerdőkről. A szakszerű felvételeken bemutatták az erdő növényzetét az avarszinttől a lombkorona szintig. A virágrengetegben az orchideák sokasága került előtérbe.

Ott a nappaliban Gyula egy öblös karosszékben ült. Szivarozott. Kicsit furcsának tűnt, hogy szivar van a kezében. Úgy emlékeztem, hogy pipázni szokott.

– Hát te nem pipázol? – kérdeztem rácsodálkozva.

– Itt, Havannában, amikor itt vannak a legjobb szivarok? – Kapcsold már át másik programra. A Madrid–Barcelona focimeccset szeretném megnézni. Azért jöttem.

Mindjárt intézkedtem. Kezembe vettem a távirányítót és a negyvenkettes csatornára akartam irányítani a programot. Négyes, majd kettes. Semmi. A négyesen maradt. Ott csodaszép tengerparti strandok jelentek meg.

Újra próbálkoztam. Négyes, majd kettes. A képernyőn semmi sem változott. Pálmafák hajoltak a tenger felé a homokos part szélén. Néhány vitorlás készült vízre szállni. Az előtérben fiatal párok sütkéreztek a strandágyakon.

– Eltalálod már a programot? – Véget ér a meccs, mire odakapcsolsz.

– Valami baja lehet a távirányítónak. Akármennyire nyomkodom a négyest és a kettest, nem reagál.

Rázogatni próbáltam, s amikor az sem segített, mérgemben földhöz vágtam. Az ütéstől szétesett a hátlapja. Akkor vettem észre, hogy az egyik

[74] CRT katódsugárcsöves TV. A 20. század végéig a tévéképernyőkben kizárólag ezt használták.

vékony kábel, amely összeköti a billentyűzetet a transzformátorral, szakadásban van. Nincs kontaktus. Ezért nem működik.

– Meg kell forrasztani – állapítottam meg.

– Hát ezt én nem várom meg. Lemegyek a közeli bisztróba. Ott talán lesz közvetítés a tévében.

Elment, meg sem várva a válaszomat. Nem tudtam, mitévő legyek, hiszen valamennyit azért értettem a villamossághoz, de nem volt szerszámom. Forrasztópáka kellene és egy kevés cin, meg persze sósav. Ha ezek a dolgok meglennének, megjavíthatnám a távirányítót.

Valaki csengetett. Nem értettem a dolgot, mert sohasem zártam be az ajtót. A Gyula pedig, ha visszajött, ezt tudja. Minek csengetett? De nem ő állt az ajtóban. Zoli köszönt és mosolygott.

– Szia, Zoli. Téged biztos a Gyula küldött – kérdeztem.

– Találkoztam vele a kávéház előtt. Nagyon ki volt akadva. Elmondta, hogy valami gond van a tévé távirányítójával. Igaz ez? – kérdezte.

– Hát, ami igaz, az igaz.

Zoli elmondta, hogy épp a tévé elektronikai műhelyébe indult. Ha vele tartok, ott megjavíthatjuk a távirányítót. A műhely egy kétemeletes lakóépület tetején van. Ott a felvonó berendezések helyén, egy négyszögletes épületrészben vannak a műhelyek. Elmagyarázta, merre van az épület és megadta a címét. Elmondta azt is, hogy külön kell mennünk, mert neki még valami intéznivalója van, és majd a műhely előtt találkozunk.

Sajnos összekevertem a dolgokat és a mellette lévő épület tetejére mentem fel. Csak amikor Zoli már rám telefonált, hogy hol vagyok, akkor jöttem rá, hogy nem jó helyen járok.

Szerencsére a műhelyépületek a közelben voltak. Csak át kellett menni a másik épületre és máris ott voltam. Zoli már idegesen várt. Elmagyaráztam, miért késtem. A tetőn többen voltak. Fiatalok, középkorúak, férfiak, nők és egész öregek is. Mindannyian napozni jöttek. Elcsodálkoztam, hogy miért nem a tengerpartra mennek, a szép homokos strandokra. De erre nem kaptam választ.

A négyszögletes épületben több műhely is helyet kapott. Erről Zoli nem mondott semmit. Csodájára jártam, amikor megláttam az elsőt. Az egyik nagyon gazdagon felszerelt vas- és lemezmegmunkáló műhely volt, tele szerszámokkal. Főleg olyanokkal, amelyekkel könnyen lehet a vasat és a vaslemezt megmunkálni. Irigykedve kukkantottam be. Voltak olyan szerszámok is, amilyeneket még életemben nem láttam.

A középső műhelyt a fa megmunkálására rendezték be. Abban a műhelyben is sok a szerszámot láttam. Kevesebb, mint az előbbiben, de azért elegendő arra, hogy bármilyen famunkát elvégezhessen az ember.

A harmadik, a tévé műhelye nagyon szegényesnek látszott a többihez képest. Ahhoz, hogy az ember bemenjen a műhelybe, fel kellett kapaszkodni a falhoz erősített vaslétrán.

Zoli mászott föl elsőnek. Én mentem utána. Ahogy másztam fel a szűk létrán, kiesett a zsebemből a távirányító. Leesett a tetőre. Az egyik ott napozó fiatalember megpróbálta feldobni hozzám. Sajnos nem sikerült neki, a béna karja miatt.

Le kellett tehát mennem érte. Újra kapaszkodnom kellett a szűk és meredek létrán.

Amikor végre felértem, bekapcsoltam a forrasztópákát. A konnektor szikrázott. Meghibásodott. A kábel egyik vége rövidebb volt, mint a másik. Előbb azt kellett megjavítani ahhoz, hogy a távirányítót is meg tudjam javítani.

Míg szereltem, Zolitól érdeklődni kezdtem, hogyan lehetne a fa - és a fémmegmunkáló műhelyek kulcsait megszerezni. Nem tudta. Bár az épület a televízió tulajdona, nem tudta, hogy kié lehet a másik két műhely. Ezért azoknak a kulcsait semmiképp sem lehet megszerezni. Elmondta, hogy a villamossági műhelyhez tudna adni kulcsot, mert én is tévés vagyok. De engem jobban érdekelt a másik kettő.

Munka közben beszélgettünk. Miközben javítgattam a forrasztót, a létra alatt megállt egy csinos, bikinibe öltözött nő és hallgatózott. Amikor megtudta, miről beszélgetünk, hozzánk szólt:

– A műhely a férjemé, és egészen legálisan jutott hozzá. Ezzel keresi a kenyerét, és ha beengedne valakit, eltűnnének a szerszámok. Utána nem tudna mivel dolgozni.

26.

Felkészültem a sportolásra. Fekete ujjatlan póló és ugyanolyan színű rövidnadrág. Ez a szokásos öltözékem, amikor kocogni indulok. Minden reggel ugyanazon a távon szoktam futni.

A lakhelyem mögött zöld gyep húzódott. A füvet rendszeresen nyírták. Reggelenként kellemes pázsitillatot szívhattam magamba. A mező mögött erdőbe vezetett a keskeny, földes gyalogút. Ott is szerettem futni, mert a lombok árnyéka barátságos környezetet teremtett.

Mivel naponta jártam, sportoltam ezen az úton, szinte minden cserjét, fát ismertem. Emiatt tűnt furcsának, hogy nem mesze tőlem, előttem egy vastag fatörzs feküdt keresztbe az úton. Amikor legutóbb erre jártam, itt nem volt útakadály.

Kikerülni sem tudtam, mert az egyik oldalon a szétágazó gyökerei gátoltak, a másikon pedig a lombok belevágódtak az út menti bokrokba. A fatörzs mellmagasságig ért. Csak nekifutással tudtam rákapaszkodni és átmászni rajta.

A következő útszakasz is nagyon furcsának tűnt. Elkeskenyedett. A két széle közt mindössze valamivel több, mint egy méter lehetett. De nemcsak ez volt furcsa, hanem az is, hogy többé nem a puha földes utat éreztem a talpam alatt, hanem műanyagból vagy gumiból készült úttestet. Amikor ráléptem, mozogni kezdett. Elindult hátrafelé. Előbb sietnem, később szaladnom kellett, hogy a tájhoz képest legalább egy helyben maradjak.

Vágtattam, ahogy tudtam. Nemsokára a táj is elindult. Többé nem úgy látszott, hogy egy helyben vagyok, hanem a mellettem suhanó táj is változni kezdett.

A fák egyre ritkultak. Cserjés, bozótos terep váltotta fel az erdőt. Azután gyepes, füves rész következett. Azt pedig homokos talaj követte. Mindezt csodálkozva és futva vettem tudomásul. A homokos, sivatagos rész végén szabályszerű dús oázis következett. Odaérve már jócskán kifáradtam és megizzadtam. Akkor lépett hozzám egy fiatal, tetőtől talpig fehérbe öltözött nővér. A haját teljesen eltakarta a fehér apácafityula. Hogy nővér lehetett, azt onnan tudtam, hogy a bal karján, széles szalagon egy vörös kereszt látszott. Csak furcsállottam az öltözékét. A mai nővérek köpenye, csábítás céljából, alig takarja el a feneküket. Fejükön parányi fityulát hordanak, hogy a dús hajuk láthatóvá váljon.

Szó nélkül a karomra húzta a vérnyomásmérőt. Miután felfújta a karpántot, csak a fejét csóválta.

– Magas a vérnyomása.., nagyon magas – ismételgette.

– Persze hogy magas, hiszen eddig futottam – válaszoltam.

Azt tanácsolta, hogy szerezzek egy olyan vérnyomásmérőt, amely futás közben mér és egyben a lefutott távot is regisztrálja. Hosszan magyarázta a készülék előnyeit. Igyekeztem elmondani, hogy nekem olyan mindegy, hogy nyolc vagy kilenc kilométert futok. Akkor szoktam abbahagyni, amikor úgy érzem, hogy elég.

Meg sem hallgatta érvelésemet, hanem tovább magyarázott.

Akkor jöttem rá, hogy nővérnek álcázott kereskedőről van szó. Nem az én egészségem érdekli őt, hanem az áru értékesítése.

Látván, hogy nincs foganatja a kereskedői szellemének, egyszerűen eltűnt. Én is továbbmentem. Az út egy óriási Buddha-fejjel végződött. Mintha a hatalmas nyitott száj elnyelte volna az utat. Úgy éreztem, be kell sétálni a szájüregbe. Nem féltem ezt megtenni. Miután besétáltam, akkor tudtam meg, hogy tulajdonképpen fából és papírból készült díszlet az egész. A kulissza mögött egy egész város terpeszkedett. A hétköznapi, alacsony, egyemeletes, fából és papírból készített lakóházak Japán valamelyik falujára emlékeztettek. A keskeny utcák tele voltak járókelőkkel. Huszadik századi öltözéket viseltek. Ez elütött az épületek stílusától.

A járókelők közé keveredtem. Ibolya és Sz. Nándi, akiket a színművészeti főiskoláról ismertem, hozzám léptek. Ibolya inget és hosszú nadrágot nyújtott át.

– Jó lenne, ha ezt fölvennéd – szólt, mert látta, hogy túl sportosan vagyok öltözve.

Amikor megtettem, mindhárman továbbmentünk a település központja felé. Sok férfi és nő kimonót viselt. Egész keveredés volt a ruhákat illetően. Középkori és mai öltözékek váltakoztak. Akkor néztem meg jobban Ibolyát és Nándit.

Ibolya ujjatlan, egyrészes festett selyemruhában pompázott. Hol is lehetne igazán kiváló selymet találni, mint a Távol-Keleten. Az egyenes, rövid, több színnel színezett ruhát csak a derekán kötötte át fekete selyemövvel. Fiatalosnak hatott benne. Nándi európaiasan, pólóban és farmernadrágban volt.

– Hát ti hogy kerültetek ide? Talán vendégeskedik a szabadkai színház? – tettem fel a kérdést.

– Nem… Mi turisták vagyunk… – válaszolt Sz. Nándi.

Valahogy a tömeg szétoszlott és elénk tárult a központ egy hatalmas, vasból és üvegből készült épülettel.

– Ez a múzeum. Ide kell bemennünk – utasított Ibolya.

A hatalmas teremben két sor ház várt ránk. Tradicionális japán házak voltak. Ennek megfelelően a házak fából és papírból készültek. A kis, ötször öt méteres építményeket szögletes oszlopok és faszerkezetek tartották. A megemelt padló arra szolgál, hogy a fa ne rothadjon el. Ennek ellenére a házsor végén olyat is láttunk, amely teljesen összedőlt. Az építmény egy halom gerendából, deszkából és kartonlemezből állt. Voltak olyanok is, amelyeket átrendeztek, felújítottak és képeket meg különféle dísztárgyakat árultak bennük. A kereskedők főleg fiatalok voltak és az Ibolyáéhoz hasonló selyemruhát viseltek.

Lényegében nem volt valami látványos a múzeum, ezért otthagytuk. Kifelé menet német akcentusú halihózást hallottunk. Német turisták érkeztek. A férfiak tiroli nadrágban, söröskancsóval a kezükben, libasorban, ordibálva rohantak be a csarnokba. A kint sétáló japán asszonyok meg voltak rökönyödve a turisták viselkedése miatt.

A múzeum előtt is voltak dísztárgyárusok. Ibolya odament az egyik kimonóba öltözött asszonyhoz és megkérte, hogy tanítsa meg test és kézmozdulattal köszönteni a vendéget.

A fiatal nő eljátszotta a mozdulatokat, Ibolya utánozta. Néhány próbálkozás után meg is tanulta.

A többi elárusító padlógyékényt és reprodukciókat árult. A festmények jórészt japán tájképeket ábrázoltak. Én festményt szerettem volna vásárolni. Tudtam, hogy a középkori festmények nagyon drágák, ezért a reprodukciók érdekeltek. De abból is csak olyan, amelyik meg van számozva és tíznél nincs több belőle. Sajnos olyant nem találtam a piacon.

27.

Attila[75] ott ült a nagy íróasztal mögött. Dőlt vonalakat írt a füzetébe. Winus engem bízott meg, hogy míg kimegy a piacra, vigyázzak rá. Májkó[76] ott állt az ablak előtt és nézte a szállingózó hópihéket. Tél volt. Nem csodálkoztam a jelenlétén, hisz az ő szobájában tartózkodtunk a zombori házban.

[75] Németh Attila – 1972–, a fiam.

[76] Czipriján Janka – az anyai öreganyám, becenevén Májkó.

Attila köhögni kezdett. Tudtam, mit jelent ez. Újra elkapta az allergia. Szerencsére kitapasztaltuk már a gyógyszert. Csak olyan cukorkeverék segített rajta, amelyben aranypor is van. Elővettem a kis tasakot, az orvosságból már csak egy kevés maradt a zacskó fenekén.

Új adagot kellett beszerezni. Elővigyázatosságból mindig volt otthon aranyrudacska. Elővettem azzal a szándékkal, hogy új mennyiséget rendelek a patikában.

Látván ezt Májkó odaszólt.

– Nekem van néhány gyémántom. Ha azzal fizetsz, lehet, hogy jobban jársz, mintha a mi aranyunkat kevernék bele. Ezt meg kell tudni.

– Megnézem az árakat az interneten – vettem tudomásul és máris bekapcsoltam az asztalon lévő laptopot.

Sok időbe telt, mire a régi gépen beindult a program. Végre megjelentek a webhelyek az aranyról és a gyémántról, a vásárlási árak azonban nem voltak feltüntetve. Főleg a súlyuk megállapításával és az anyag tisztaságával foglalkoztak. Májkó már idegesített, mert a hátam mögött állt és siettetett. Közben Attila állandóan csak köhögött.

A végén úgy döntöttem, hogy elviszem az aranyrudat és azt váltom be, akár olcsóbb, akár drágább. A gyógyszertárban megkértem a patikust, hogy az egész mennyiségből készítsen gyógyszert Attila részére. Örömömre elég sok lett belőle. A gyógyszerész elmagyarázta, hogy a mennyiséget két részre osztja. Mind a két részt erős vízálló zacskóba csomagolta. Az egyiket, a kisebbet a kezembe adta, a másikat pedig majd a Duna-parton lévő pihenőpad ülése alá ragasztja.

Amikor hazaértem, Attila szívott a porból. A gyógyszer hatására rögtön elmúlott a köhögése. Májkót érdekelte, mi lett az aranyrúd többi részével, mert ha ez a mennyiség elfogy, újra venni kell. Elmondtam neki, hogy az egész rudat gyógyszerre váltottam.

Mérgelődni kezdett, mert tudta, hogy Winus haragudni fog. Szerinte így nagyon drága lett az orvosság.

Elmagyaráztam neki, hogy a többi a pad alatt van. Szóltam, hogy jöjjön ki az ajtóhoz, majd mutatok valamit.

Ott állt a Duna-parton az említett pad. Most nem azon a helyen, ahová a patikus tette, mert három fiatal szórakozott rajta. Két fiú és egy lány fürdőruhában napozott. A padot mindig más helyre vitték és úgy fordították, hogy jobban érje a nap.

Megnéztem messzelátóval a pad alatti részt. Ott volt a zacskó a többi porral. A fiatalok nem bántották, mert nem is tudták, hogy ott van.

Miután Winus hazaért, tényleg kitört a balhé. Haragudott, mert beváltottam az egész aranyrudat. Még azt is megemlítette, talán jobb lett volna Májkó gyémántjait vinni. Lehet, hogy azért nagyobb mennyiséget kaptunk volna.

Végighallgattam és csak bólogattam. Magamban pedig azon töprengtem, hogy ha Attilának egész életében szednie kell a gyógyszert, akkor valami mást kell kitalálni. Annyi aranyrudunk vagy gyémántunk biztos nem lesz.

Májkótól reméltem segítséget. Ő ugyanis tarot-[77] kártyából szokott olvasni. Hátha valami okosat tud mondani. Talán azt is, hogy merre lelhetem meg az aranyporos gyógyszer helyettesítőjét. Májkó nagyon hitt a kártyákban. Neki a jövő meglátásában, életének megértésében, problémáink megoldásban segített.

Egyszerű négyszögletes, motor nélküli fémuszályon álltam és néztem a folyó vizét. A komp minden oldalát csukott korlát övezte. Az egyenes platón csak egy fapad állt és a szerszámosláda tele fegyverrel. Úgy siklottunk, ahogy a folyás vitt bennünket. Nem voltam egyedül.

A tarot-kártya egyes szereplői is velem voltak. A két nő, a Császárnő – a nőiesség és a szépség, az Angyal – a mértékletesség megtestesítője. A férfiak közül a Varázsló – a tudást kereső ember és a Remete – az idő és a bölcsesség embere. És nem utolsósorban én, aki elindította ezt a felderítő utat. Furcsa társaság furcsa öltözékben utazott együtt velem, azzal a céllal, hogy megtaláljuk a növényt, amely helyettesíthetné az aranyport.

A mérsékletesség angyala lila, testhezálló, hosszú egyrészes ruhát viselt. A szoknya oldalsó kivágásain keresztül hosszú lábai combig kilátszottak. Szőke hosszú haját előrefésülte, hogy ne akadályozza szárnyai csapkodását. Mindannyian Angyalkának hívtuk.

Ő mondta el, hogy a Duna alsó folyásán van egy terület, amelyen különféle sugárzással kísérleteztek. Ott a nagy pusztaságon terem meg az a napraforgófajta, amelynek szára megfelelne az aranypor helyettesítésére.

---

[77] A tarot egy 78 lapból álló kártyacsomag, melyet kártyajátékra és jóslásra használnak. A kártyák egyik oldalán szimbolikus képek találhatók.

A Varázsló, Đorđe[78] – én inkább Györgynek szólítottam – nagyon hasonlított az egyik tévés munkatársamra. Ő a tudást kereső ember volt. Őt bíztam meg a kézifegyverek tárolásával és felügyeletével. Nagyon örült a feladatnak. Rögvest magára varázsolt egy terepmintás kezeslábast. Bár Angyalka azt állította, hogy nem kell semmitől sem félni, mert az lakatlan térség. Nem bíztam ebben az állításban. Ahol valamit termesztenek, ott emberek vannak.

A Császárnőt látva tudtam, hogy nem sok hasznunk lesz belőle. Túlságosan sokat foglalkozott magával és a szépítkezésével. Ott ült a fapadon és a vörös, hosszú haját fésülgette. Kétrészes piros ruhát hordott. Pántos blúzát olyan rövidre szabták, hogy kilátszott a köldöke. Hosszú szoknyarésze elöl fel volt hasítva. Vastag nyaklánc ékesítette a mellét. A füles kereszt, az ősi, Atlantiszból származó jelkép alsó szára mellei közé szorult.

A Remetével nem volt semmi gond, vastag barna csuhában a gamós bottal irányította a bárkát.

Így öten – három férfi és két nő – hajóztunk a kísérletek földje felé.

Amikor szélesedni kezdett a folyó, mindhárman evezővel és hosszú botokkal irányítottuk az uszályt, hogy minél közelebb kerüljön a parthoz. Csak így lehetett észrevenni azt a bizonyos partrészt és rögtön kikötni.

Az Angyal úgy segített, hogy időnként a magasba szállt és onnan figyelte a partszakaszt. A Császárnő továbbra is, csak magával foglalkozott. Ha semmi másra, talán arra jó lesz, gondoltam magamban, hogy szépségével megszédítse a napraforgó-termesztőket és kapunk a szükséges anyagból.

Kis idő múlva az Angyal jó hírrel szállt le közénk. Közeledünk a parthoz, ahol reményeim szerint megtaláljuk azt, amit keresünk. Már messziről láttam a sötétbarna síkságot. Semmi nem nőtt rajta. Ameddig a szemem ellátott, mindenütt csak föld és sár. Még fű sem nőtt a talajon. A nagy erejű radioaktív sugarak mindent elpusztítottak.

Abban a percben, amikor kikötöttünk, khaki színű, régi katonai egyenruhát viselő felfegyverzett katonák vették körül a hajót. Sokan voltak és főleg fiatalok. Nem várták meg, hogy elmondjam jövetelünk okát. Azonnal ránk lőttek. Mi is elővettük a fegyvereinket és védekezni kezdtünk. Amikor visszalőttem, a golyó az egyik fiatal katona mellébe fúródott. A katona nem

[78] Đeđanski Đorđe, 1955–2000, filmrendező.

halt meg mindjárt. Nagyon lehangoló látvány volt. A nagy harc közepette hárman maradtunk életben. A Császárnő, a Remete és én.

Közben elfogyott a golyókészletünk. Lehúzódtunk a zárt fémkorlát mögé. Egyelőre az megvédett bennünket a golyózáportól. A fiatal katonák új taktikát alkalmaztak.

Míg így feküdtünk, a katonák a hajó fedélzete és a korlát közti résen át kampós csáklyákat toltak felénk. A Remetét el is kapták. Mire észrevettem, már lehúzták a hajóról. Kis idő múlva a Császárnő is egy csáklyára akadt fenn. Odaugrottam és segítettem kiszabadítani. Az éles fegyver olyannyira megtépázta a szoknyáját, hogy kilátszott az alsóneműje. A combján is egy vérző sebet ejtett. De az szerencsére gyorsan begyógyult.

Rövid időn belül a támadás csillapodott. Lassan felemeltem a fejemet és kinéztem a korlát felett. Az orrom előtt néhány öregasszony arca bukkant fel. A banyákráncos arcukkal, görbe orrukkal elég rémisztően hatottak. Azt követelték, hogy adjam nekik az egész ételkészletünket. Ha ezt nem tesszük meg, újra ránk uszítják a katonákat.

Nem akartam odaadni, mert nekünk a visszaútra is kell élelmiszer. Veszekedés és vita alakult ki. Azzal érveltek, hogy megöltük a fiaikat, akik kigazdálkodták részükre az ennivalót. Éhen fognak halni, ha nem adom oda az élelmiszert. Az ennivalót különböző kagylóhéjban tartottam. A kagylók nagysága és színezete alapján különböztettem meg az ételeket. Szépek voltak, ezért sajnáltam őket odaadni. Végül is nagy vita után átadtam az élelmet.

Fegyvert is követeltek. Abból nem engedtem. Féltem, ha odaadom a puskákat és a gránátokat, felénk fogják fordítani. Amikor megkapták az eledelt, távoztak. A Császárnő és én csak azután szálltunk le az uszályról és elindultunk a pusztaságon keresztül. A történtek után a Császárnő nagyon félt. Szó nélkül követett. Többször is mindkét kezével a karomba kapaszkodott. Mivel Angyal, aki utat mutathatott, elesett, csak a saját megérzésemre hagyatkozhattam.

A négyszögletes, földből épített gáton belül, kicsit alacsonyabb szinten nőtt a napraforgó. Csak akkor lehetett észrevenni a termést, amikor a közelébe értem. Így álcázták a területet, hogy idegen fel ne fedezze.

Dús termést reméltem, közben csak néhány tucat fészekvirág „napozott". A növény szára sokkal rövidebbre nőtt. Virágzata a megszokottól eltérően kék színben ragyogott. Gazdagabb termést vártam. Hosszú utat tettem meg érte és még emberi veszteséggel is számoltam.

Két egyenruhás katona vigyázott a termésre. Az egyik felénk, a másik pedig háttal volt fordulva.

– Most jön a te feladatod – szóltam a Császárnőnek és magam elé tuszkoltam.

Kapott is az alkalmon. Mozdulataival és a rongyos szoknyája lengetésével igyekezett elbűvölni a katonát. A fiatalember tátott szájjal és kidülledt szemekkel figyelte a nő táncát. Ezt vehette észre a másik őr és felénk fordult. Misit ismertem fel a katonaruhában. Engem nem látott meg, mert ő is a Császárnőre figyelt. Látván, mennyire rabul ejti a jelenlévőket, a nő gyors forgásba kezdett. Lengedező szakadt szoknyája alatt ki-kivillant mezítelen alsóteste.

Csak a tánc végén vették észre, hogy én is ott vagyok. A fiatal katona rögtön a fegyveréhez nyúlt. Misi megnyugtatta:

– Ne izgulj, ezek a barátaink.

Nem kellett sokat magyarázkodnom, Misi tudta, miért jöttem. Gyorsan végezni akartam, ezért tövestül kitéptem egy növényt. Misi a fejét fogta.

– Nem szabad! Csak egy különleges késsel lehet hozzáérni, mert tönkremegy – kiabált idegesen.

Nem is kellett tovább magyaráznia, mert a kezemben lévő napraforgó lekonyult, majd megfeketedett és porrá vált.

Misi elmagyarázta, hogy csak egy különleges görbe késsel kell levágni a szárát rögtön a gyökér fölött, akkor marad meg és aranypor lesz belőle. Megmutatta, és ahogy levágta, a szár rögtön átváltozott ezüstös négyszögletes zacskóvá, amelyben már ott volt a por. Levágott még néhány szárat, majd nekem adta a különleges kést. Mielőtt munkába kezdtem, rám parancsolt, hogy csak ötöt vágjak le, mert lehet, hogy tönkre teszem a termést. Úgy is tettem.

Egy hatalmas alumínium- és vasszerkezet-feldolgozó műhelyben találtam magam. A Császárnő is velem volt. Arra vártunk, hogy feldolgozzák a napraforgó szárát. Rövid időn belül Misi jött ki egy másik teremből. Összesen tíz zacskó aranyport helyettesítő anyagot hozott magával. Ötöt nekem adott, ötöt megtartott magának.

– Ezt el fogom adni. Ebből élünk – mondta.

– Ha ez a mennyiség elfogy, jöhetek megint? – kérdeztem.

– Nem lesz rá szükség, a tarot-kártyák ugyanis azt sugallták, hogy Attilának ez elegendő lesz. Idővel kinövi a köhögést.

Ennek reményében búcsúztam el. Az uszályon újra ott voltunk mindannyian és hazafelé vettük az irányt.

28.

A budapesti Duna Televíziótól értesítést kaptam, hogy riportot kell készítenem a délszláv területről. Olyant, amellyel bizonyítani tudom, hogy továbbra is képes vagyok erre, a munkatársuk lehetek.

Vajdaságban voltam. Ezért talán a földműveléssel kapcsolatban kellene valamit kitalálnom. Bégót[79] kerestem fel, hogy vele konzultáljak. Elég hidegen fogadott. Talán még azok az idők miatt, amikor és ahogyan a tévébe kerültem. Ő protezsált be operatőrnek Ica[80] néni ajánlására.

Csak annyiban segített, hogy tanácsot adott. Elmondta, hogy keressem fel Magdát. Ő sokat dolgozott a Barázda című műsor készítésénél. Biztos, hogy tudna témát ajánlani és még segíthet is. Bégó azt is elmondta, merre találhatom meg Magdát.

Megtudtam, hogy egy padon ül kutyával az ölében. Fehér lepedőszerű ruha van rajta, amely a felhőkre van szétterítve. Nem lehetett tudni, hogy az égen a felhőkben van vagy, csak egy olyan magas hegyen, amely a felhőkig ér. Ott a felhők különböző formáiban gyönyörködik. Ez állítólag már több tíz éve így van. Azt is megtudtam, hogy nehéz hozzáférkőzni a magasság miatt.

Szükségem volt rá, tehát mindent meg kellett tennem, hogy hozzá jussak. Nekivágtam a kutatásnak. Széles és beláthatatlan területen érett búzatábla közepére jutottam. Könnyen irányt lehetett veszíteni. Több helyen pipacsok díszítették a táblát. De csodálkozásomra nem pirosak voltak a szirmai, hanem zöldek.

Szerencsémre megjelent a lehetséges pártfogóm. Mintha a búzakalászok közötti pipacsból nőtt volna ki. Kerékpárral. A fiatal, hamvasszőke hajú lány zöld pikkelyes öltözéket viselt. Zöld palástja súrolta a kalászok tetejét. Maga előtt kardot tartott jobb kezében. Harcos lány lehetett. Ő mutatta meg az irányt, hogy merre menjek.

---

[79] V- Begovics Imre – Barázda főszerkesztője, 1921-1976

[80] V- Sram Ilona – keresztanyám, 1909- 1988

Bólintottam és elindultam a mutatott irányba. A lány ottmaradt és figyelte lépteimet. Kissé eltávolodva visszapillantottam a harcos lány irányába. Már nem ő volt ott. Vagy talán mégis ő, csak nem lehetett felismerni. Átváltozott. A hamvasszőke haja rövid gesztenyeszínű lett. Zöld pikkelyes öltözéke és palástja eltűnt. Kékkel mintázott fehér vászonruhát váltott. Már ült a kerékpáron és hajtott. A kalászok széthajoltak előtte. Így könnyen lehetett kerékpározni.

A hatalmas búzatáblát zöldellő pázsit váltotta fel. Messze a mező végén kúp alakú hegyes sziklák emelkedtek a felhők felé. Elcsodálkoztam, hiszen ott Vajdaságban, ahol élek, nincs sziklahegy. Akkor ötlött fel bennem, hogy talán nem is otthon vagyok. De ha nem, akkor hol, tettem fel magamnak a kérdést, amire sajnos még nem tudtam választ adni.

A meredek hegy egyik oldalán teraszszerűen kiálló sziklarészt vettem észre. Azon egy emberi figura ült lábait lógatva. Lenge selyemruháját lebegtette a szél. Nő volt. Nyugodtan kémlelte a tájat, mintha élvezte volna a tulajdonát és a kilátást, mert úgy tűnt, hogy ez az egész terület az övé.

Arra gondoltam, megkérdezem, tudja-e véletlenül, hol van az út a felhők fölé. Hol találhatom meg Magdát. Amikor ezt megtettem, úgy nézett rám, mintha egy földön mászkáló kis hangya lennék. Elfordította a fejét.

Nem tehettem mást, továbbmentem. A hegy mögött erdő húzódott.

Hatalmas fatörzsek állták el az utamat. A koronájuk olyan magasra nőtt, hogy nem lehetett látni a levelek formáját, pedig abból tudtam volna megállapítani fajtájukat. De nemcsak a törzsek voltak érdekesek, hanem az út is, amely közöttük kanyargott. Többsarkos kőformák álltak ki a gyepből. Úgy voltak elhelyezve, hogy lépcsőszerűen emelkedjenek. A következő mindig magasabb volt az előzőnél. Ahogy lépkedtem rajtuk, elértem a fák koronáját. Akkor állapítottam meg, hogy hatalmas tölgyfákról van szó.

A lépcsőzetes kövek továbbra is emelkedtek. Már lassan a felhőket is elérték. És a felhők között, egy kovácsoltvas támlás kerti padon ott ült nekem háttal egy sovány alak kalappal. Mellette a padon ott feküdt egy szopránszaxofon.

Ez lehet Magda, gondoltam magamban. Amikor hozzáléptem, felnézett rám. Nem szólt semmit. Ölében egy kölyökkutyát dédelgetett. Felemelte és nekem nyújtotta.

– Ez a Buksi[81] – szólt.

[81] Egy sárhegyi kutya, amelyet Magdától vásároltunk és sokáig istápoltuk Temerinben.

– Rendben, de most más miatt jöttem hozzád. Azért, hogy készítsünk együtt faluriportot – válaszoltam.

– Nem lehet – mondta nyomatékosan.

Félretartva fejét lehúzta nyakáról a széles gallért. Füle alatt egy tíz centis piros rózsaszirom volt tetoválva. Ez még nem is lett volna baj, hisz Magda fiatal nő, de a rózsa alatt egy fekete halálfej is vigyorgott.

– A rózsa a virágok királynője, legtöbbször a szerelemmel kapcsolatos virág. A koponya, bármilyen bizarrnak tűnik is, annál nagyobb a pozitív hatása. Ördögi fenyegetéstől, betegségtől való védelemre használták. De sokan nem értik ezt – magyarázta el Magda.

Azt tanácsolta, hogy menjek vissza Bégóhoz. Ő biztos tud majd valaki mást ajánlani.

– De hát tudod, milyen nagy utat tettem meg, hogy eljuthassak hozzád – mérgelődtem.

– Az nem gond – mondta.

A szájához emelte a szaxofont és játszani kezdett. A fülbemászó dallam elővarázsolt a felhőkből egy barna bőrű fiatalembert. Szőke haja kiválóan illett fiatalos arcához. Meztelen felsőtestén a csípője körül szőrmés bőrgatyát viselt. Amikor közebb jött, akkor ismertem rá. Ő már többször elvitt arra a bolygóra, ahol az emberek, a családok meredek szurdok oldalán éltek. Megfigyeltem a hátát is. Ott szárnyaknak kellett lenniük. Voltak is, csak annyira összecsukva, hogy elölről nem látszottak.

Ő úgy tett, mintha nem ismerne. De talán nem is ismert, mert lehet, hogy csak az egyike azoknak, akik a meredek sziklavárosban élnek.

Ahogy megjelent, Magda elé állt és meghajolt.

– Várj csak, Magda. Honnan ismered te ezt az embert? – kérdeztem csodálkozva.

– Nem én ismerem őt, hanem ő ismer téged – magyarázta. – A szaxofonhangra mindig olyan valaki jön elő, aki kapcsolatban van az utassal.

Aztán a barna bőrűhöz fordult.

– Bégóhoz kell vinned – csak ennyit mondott neki és rám mutatott.

A fiatalember bólintott és megfogta a kezemet. Bégó előtt teremtem.

– Na, megtaláltad Magdát? – kérdezte, amikor meglátott.

– Meg, de nem tudott segíteni. Talán az lesz a legjobb, ha keresek egy mezőgazdasági nagyüzemet. Ott biztos találok témát.

A szépen rendezett liget mögött húzódott meg a vasútállomás és az autóbuszállomás. Észszerű megoldás volt. Lehetett válogatni a járművek közül. Azon töprengtem, hogy hová is utazzak. Megtörtént már, hogy unalmamban kibuszoztam Temerinbe, de be sem néztem az anyósomékhoz, csak sétáltam egyet, majd hazautaztam. Most is arra a lehetőségre gondoltam.

Míg vártam, hogy bármelyik jármű befusson az állomásra, egy asszony jelent meg a vasúti sínek mellett. Megállt nem messze tőlem az ott felállított emlékoszlop előtt. A fehér sírkő előtt hangosan zokogott. Feltételeztem, hogy valamelyik hozzátartozója emlékére állították az emlékművet. Épp amikor közelebb akartam menni, hogy megtudakoljam, kinek szánták az oszlopon levő kőlapot, vonatzakatolást hallottam.

Egy vezérlőkocsi futott be. Felé indultam, hogy felszálljak, de az állomás túlsó végén állt meg. Mire a közelébe értem, elindult.

Tovább várakoztam. Az asszony, aki az emlékoszlop mellett állt, elment. Úgy véltem, itt az alkalom, hogy megnézzem, kinek állítottak sírkövet.

Az állt rajta: Priscilla Presley. Alatta a dátum: 1945.

A Presley név valahogy nagyon ismerősnek tűnt. Tudtam, hogy valamikor élt egy nagyon híres rockénekes, akit Elvis Presley-nek hívtak, de nem feltételeztem, hogy a sírkőnek valami köze van hozzá.

Míg ott azon töprengtem, ki is lehet az a Priscilla, megérkezett egy másik szerelvény. A kompozíció csak gőzmozdonyokból állt. Annyi volt belőlük, hogy össze kellett préselni a mozdonyok elejét és hátulját, hogy elférjenek a vágányon. Ez a vonat rendesen beállt az állomás közepére. A masiniszta kiszállt a keskeny fülkéjéből, hogy elszívjon egy cigarettát.

Hozzáléptem, mert meg akartam kérni, hogy utazhassak vele a másik főállomásra. Csak azért, hogy valami témába kezdjünk, rákérdeztem, tudja-e, kinek állították fel a sírkövet.

Hát persze, hogy tudta. Elvis Presley, a híres énekes feleségének lett felállítva. De hát akkor is mi köze van ennek a kis állomásnak a nagy énekes feleségéhez.

– Itt ütötte el a vonat – szólt a tömör válasz.

Majd a munkájával kapcsolatos dolgok iránt érdeklődtem. Megkérdeztem, hogy ezeket az öreg mozdonyokat beolvasztásra vagy javításra szállítják. Elmondta, hogy az eleje és a vége le lesz szerelve, a gyűrődéseket megjavítják, és ha valahol szükség lesz rájuk, újraindítják őket.

Ahogy beszélgettünk, a szerelvény elindult. Megkértem, hogy vigyen el a következő vasútállomásig. Beleegyezett, de át kellett adnia a helyét, mert ketten nem fértünk volna be a szűk kabinba. A masiniszta elment a mögöttem lévő mozdonyba, én pedig sietve beszálltam az előttem lévőbe.

A kabin csak egy vasszékkel rendelkezett. A támláján ott lógott a masiniszta kabátja. Utazás közben láttam, hogy a vezérlőkocsit, amely előttem elment, a mozdonyos vonat utolérte. Ahogy közeledtünk a városhoz, a sínek mentén hatalmas reklámfotókat állítottak fel. Hirtelen arra gondoltam, hogy egy új sci-fi filmsorozatról van szó. Az egyiken egy ismeretlen óceán közepén lévő szigeten jövőbeli város képe látszott. A város hátterében az égen a földgolyó tűnt fel. A másikon szőke hajú harcos nő elszánt arckifejezéssel. A háttérben az arénával. Majd különböző űrrepülők következtek. Ahogy elsuhantak mellettem a pannók, a vasútállomásra érkeztünk. A vágány mentén különféle árusok kínálták a portékájukat.

Ennivalóból volt a legtöbb: kenyér, virsli, szendvics és többféle kalács. De játék, bélyeg, bébipelenka is akadt, minden, mint egy zsibvásáron. Sokan lődörögtek ott. Olyanok is, akik nem utaztak.

Amikor megállt a vonat, megköszöntem a masinisztának az utazást és elindultam az állomás mögötti kiserdő felé. Ott Jenővel és fiával, Viktorral[82] találkoztam. Viktor fagylaltot nyalogatott, Jenci pedig azon morgott, hogy miért kell neki pénzt adni a fagylaltér, amikor otthon a pincében két ilyen fagyikészítő gépe is van. Ahogy továbbmentünk, az erdő szélén hosszan alacsony betonkerítés húzódott. Nagy örömmel elmondtam, hogy ott a kerítés mögött a Ferenc József- csatorna folyik. Jenő kapott az alkalmon, mert még sohasem látta, és odament megnézni. Rátámaszkodott a hasáig érő betonlapra. Egészen áthajolt rajta, hogy meglássa a vizet. Az egyik pillanatban nagy roppanás hallatszott. A kerítés néhány méter hosszan beszakadt. A betonlapokkal együtt Jenő a csatornába zuhant.

Láttuk Viktorral, hogy fekszik a vízben, de nem tudtuk, hogy él-e még. Rögtön telefonálni indultam, Viktor igyekezett lemenni a meredek csatornaszélen.

Amikor megkaptam az elsősegélyt, elmondtam, mi történt. A vonal másik végéről leszidtak. Jenőt okolták, miért támaszkodott neki a betonkerítésnek. Ha ezt nem tetszi, nem esik a csatornába.

---

[82] V- Dudás Viktor – a vejem, Zita férje.

29.

Ugrálva, de lassan lépkedtem az egyik talpfáról a másikra. Lépteim nem lehettek egyformák, mert a talpfákat sem úgy helyezték el. Még egyszer visszapillantottam az alagútba, hogy megbizonyosodjak róla, az egyik kijárat még ott van mögöttem. A másikat kerestem, amely előttem lehetett.

A sínpár megkopott és rozsdás volt. Valamikor gyakran használhatták, de az valószínűleg régen volt. Egy enyhe kanyar következett. Eddig a hátam mögül érkező fény világította meg az utamat. Reméltem, hogy a csekély görbület után megjelenik a kijárat.

Úgy is történt. Ahogy az előttem lévő fény felé közeledtem, eltűntek a talpfák. Mintha a föld nyelte volna el őket. Pár méterrel odébb a vasúti sínek is arra a sorsra jutottak. Majd közvetlenül a kijárat előtt hatalmas rózsaszínű homokrakás állta utamat. Ahhoz, hogy kijuthassak az alagútból, át kellett másznom rajta.

Még ki sem értem, amikor bégető hangokat hallottam. Valahol a közelben birkák lehetnek – gondoltam magamban. Amikor kiléptem, a vakító fény ellenére fekete maszatok jelentek meg előttem. A birkanyáj bégetett. Pár perccel később már fel tudtam mérni, hol is vagyok.

Egy poros, széles nyári út haladt el a barlang kijárata előtt. A birkák mögött a nyáj után arab pásztor bandukolt. Viselete alapján állapítottam meg kilétét. Hosszú fehér ing, hosszú fehér kendő a fején, amely a háta közepéig ért és a fekete egal (karima) a fején. Ilyen viselete csak az araboknak lehet. Karjában egy nemrég született kisbárányt vitt. Amikor hozzám ért, felém fordult és mérsékelten meghajolt.

Csak miután a pásztor és a nyája eltűntek az alacsony domb mögött, akkor jutott időm jobban megfigyelni a tájat, ahová jutottam.

Szanaszét heverő kövek, alacsony domborzat és rózsaszínű homok uralták a tájat. Fa, fű vagy legalább valami zöldellő bokor sehol a láthatáron. Sivár pusztaság közepére kerültem. Előttem az út két irányban folytatódott. Választhattam. A pásztor és a birkanyáj után indultam abban a reményben, hogy valamelyik falu felé tartanak.

Menet közben sem változott a táj. Csak miután látótérbe kerültek a birkák, ők színezték át a rózsaszínű tájat.

Nemsokára meredek, téglatest alakú épületek jelentek meg a távolban. Az épületek előtt emberek és állatok sokasága lézengett. Az állatok között a tevék voltak többségben. A falu előtt néhány pálmafa magasodott. Olyannak tűnt a környezet, mintha oázisba jutottam volna.

Feltételeztem, hogy jó helyen járok. A faluban majd megtudom, hol vagyok.

Amikor az emberek közelébe értem, vagy nevettek, vagy elfordultak tőlem. Az öltözékem miatt.

Hajadonfővel, egy kigombolt piros és fehér csíkokkal színezett kockás ingben és fehér rövidnadrágban igyekeztem a falu bejárata felé. Csukott tornacipőt viseltem. A bőrszínem és az öltözékem elárulta, hogy nem vagyok falubeli. A gyerekek nagyon is megnéztek és kinevettek, a felnőttek pedig elfordultak.

A falut körülvevő falaktól nem lehetett látni, hány ház van a területen. Bementem a portán keresztül. Kávézót kerestem. A poros, szűk utcán csak gyalog lehetett közlekedni. Ott már több lakossal is találkoztam. Nők és férfiak álltak a házuk előtt és beszélgettek. Az egyik ház bejáratát a lakó üzletté alakította át. Zöldségfélét és déligyümölcsöt árult. Tőle kérdeztem meg, van-e a faluban kávézó. Szívesen útbaigazított, de nem a szemembe nézett, hanem az öltözékemet figyelte és úgy magyarázta el, merre kell mennem. Emellett jó kereskedőként egy hagymaköteget is leemelt a polcról és azt kínálgatta. Nem vettem semmit, csak megköszöntem az útbaigazítást.

A kis faluban nem tévedtem el. Megtaláltam a kávézót.

Vályogból építették. Az utca felől csak faoszlopok tartották a tetőt. A terem padlózatát szőnyegek borították. A hátsó fal mentén hosszabb fapad állt. Azon ültek azok a vendégek, akik előtt törökpipa állt. Azt szívták. A kis asztalkák körül törökülésben[83] ültek a kávézó férfiak.

Amikor beléptem, Salam alaikum szavakkal köszöntem.

– Va alaikum salam – válaszoltak a többiek.

Az egyik kisasztal mellett, ahol csak ketten ültek, a háttal ülő megfordult és intett, hogy jöjjek közéjük. A fején sötétvörös fezt hordott. Ruhája inkább törökösnek tűnt. A másik, velem szemben lévő ember viselete és turbánja alapján arab lehetett.

[83] Ülő helyzet térdben behajlított és bokában keresztbe tett lábakkal, egyenes testtartással.

Amint közéjük ültem, megjelent a vendéglős. Teát vagy kávét rendelhettem. A forró tea és a kávé illata keveredett. Egy pillanatra dilemmában voltam. Mivel előttük dzsezva és fül nélküli kávéscsésze állt, én is azt kértem.

Kedvesek, vendégszeretők voltak. Gyorsan összeismerkedtünk. Beszélgetés közben megtudtam, hogy a Nílus torkolata közelében levő arab faluban vagyok. Néhányszor elismételték a nevét, de még kimondani sem tudtam, hát még megjegyezni.

Beszélgetés közben a szomszédos asztalnál baleset történt. Az egyik vendég túl magasról öntötte a teát a kecses nyakú kancsóból. Nem figyelhetett oda, és valamennyi a pohár mellé és a szőnyegre is került. Erre rögtön megjelent a vendéglős és szitkozódni kezdett. Az én asztalomnál ülő turbános arab odament hozzá és nyugtatni kezdte.

– Tudod, testvér, hogy az üzletemben ilyenből van elég. Majd adok másik szőnyeget – nyugtatta a tulajdonost.

Így tudtam meg, hogy a vendéglős és a turbános rokonok. Ha ilyen adakozó, megkérdeztem, mivel foglalkozik. Érdekelt, miből lehet ebben a sivár világban élni.

– Gyere, majd megmutatom – válaszolta, és vissza sem ült az asztal mellé.

Az új ismerősömnek tágasabb volt a háza, mint a falusi kávézó. Büszkén vezetett körbe. Előbb a konyharészbe mentünk. Ott a polcok tele voltak agyag- és kerámiaedényekkel. Gyümölccsel teli tálak kínálták magukat. Datolyából és narancsból volt a legtöbb. Majd a lakosztályhoz értünk. Mindenütt függönyök, drapériák és festett oszlopok díszítették a szobát. Az egyik falon a hálóágy mellett hatalmas tükör lógott. Faragott mahagónifából készült a kerete.

A másik falon egy nagyméretű olajfestmény díszelgett.

Idillikus arab világot ábrázolt. A díszes kanapén mezítelen felsőtestű gyönyörű úrnő feküdt, felénk fordulva. Mellette a padlón szolgálója vagy barátnője egy levelet olvas fel neki. A háttérben a szolgalány tálcán gyümölcsöt hoz. A festmény jól komponált meleg színekkel és gazdag részletekkel készült. Kár, hogy nem szentelhettem több időt a festményre, a vendéglátóm ugyanis egyre siettetett, hogy megmutassa a ház többi részét.

Lementünk az alagsorba. Terebélyes, talán az egész ház alatti tér raktárnak készült. Több helyen is felhalmozott szőnyegeket láttam. Az árut

nagyság és minőség szerint csoportosították. Az egyik sarokban nagyon szép, japánmintás selyemszőnyegek álltak. Amikor a kezembe vettem, rögtön éreztem, hogy kiváló minőségű. Az is növelte az értékét, hogy úgy lett szőve, hogy mindkét oldalát használhatóvá tették.

– Hol készítik ezt a különleges árut? – kérdeztem az arab tulajdonost.

– Itt nálam – válaszolt röviden, majd folytatta –, ha akarod, megmutatom.

Persze hogy kíváncsi lettem a szövésére. A raktárból kimentünk a ház udvarába. Egy nyitott pajta felé tartottunk. Két oldala és a hátsó része lécekből épült és csukott volt. A lécek néhol sárral voltak betapasztva. A házat régi, megfeketedett hódfarkú cserepek[84] fedték. Több helyen is megrepedt vagy eltört a cserép, s a fészer valószínűleg beázott. Csodálkoztam, hogy így el van hanyagolva az épület, hiszen a lakórész alapján gazdag embernek látszott a háztulajdonos.

Amikor közelebb értem, akkor pillantottam meg a faládákat tele polcokkal. A polcok zöldelltek a rengeteg levéltől. Némely polcon a levelek helyett vékony gallyacskák feküdtek. A ládák és a polcok tele voltak selyemhernyóval és gubóival.

Gyerekkoromban láttam már ilyet. Selyemhernyófarmot. Azt viszont elképzelni sem tudtam, honnan lehet beszerezni a rengeteg eperfalevelet. Az ilyen sivatagi éghajlaton csak pálma- és datolyafák nőnek.

Épp amikor rá akartam térni erre a kérdésre, levegőmozgást éreztem.

Tündérek jelentek meg. Kis testüket vékony szárnyaik fürgén repítették. Nem voltak nagyobbak 40-50 centiméternél. Talán százan is lehettek. Áttetsző testüket szaténból készült különböző színű könnyű fátyol takarta. Ruházatuk alapján arab lányok lehettek. Ízléses fehérneműt, finom vászonblúzokat és nadrágot viseltek.

De ami számomra hihetetlen volt, ezek az aprócska, törékeny tündérek kezükben hatalmas zsákokat vittek tele eperfalevéllel. Így került az eledel a selyemhernyókhoz.

– Honnan hozzák a szegény tündérek a leveleket? – kérdeztem megdöbbenve.

---

[84] Hódfarkú vagy biber tetőcserép egy téglalap alakú sima tetőcserép, melynek rövidebb az egyik oldala, és íves.

– A Nílus folyó torkolatáról. Ott van egy eperfaerdő – kaptam a magától értetődő választ. – Amikor kész a selyemfonál, a tündérek meg is szövik a szőnyegeket.

Sajnáltam a kis csodagyerekeket. Ez meg is látszott az arcomon.

– Ne sajnáld őket. Ezek mind fúriák.

30.

Az előttem álló asztal tele volt viharlámpákkal. De amikor körülnéztem, több asztal is sorakozott egymás mellett. Mindegyiken valami kacat vagy régiség feküdt. Előbb azt hittem, hogy a Nejlonon[85] vagyok. Amikor szemügyre vettem a piac környékét, rájöttem, hogy valahol máshol lehetek.

Semmilyen különlegesség után nem kutattam. Szerettem a piacra járni, mert néha olyasmire is rábukkan az ember, amit el sem tud képzelni. Végignéztem az árut az asztalokon. Edények, éjjelilámpák, teáskannák, kések, gyaluk, még réz olajlámpa is akadt, mint az Aladinról szóló mesében.

Az asztalok végén az árusok piszkos, szakadt lepedőkre helyezték portékájukat. Az egyik helyen bélyegberakók és mellettük képeslapok hevertek. A bélyegek már nem érdekeltek, de a képeslapok igen. Nem annyira a muzeális értékük, mint amennyire a kivitelezési technikájuk. Felemeltem a köteget. Nagyrészt városok nevezetességeit vagy főutcáit örökítette meg a fényképész.

A legrosszabbnak az tűnt, amely az elsők között került a kezembe.

A kis, 8x12 centiméteres kartonlapon legalább négy vagy öt nevezetes épület szerepelt. Olyan aprók voltak az épületek, hogy rájuk sem lehetett ismerni.

Gyakran annyi mondanivalója akadt a feladónak, hogy a szöveg nem fért a képeslap hátuljára. Így még a kép felső vagy alsó része is tele volt firkálva. Az ilyeneket félre is tettem. Tovább lapozgatva egy zombori képeslapra bukkantam. Már azért is érdekelt, mert Zombor a szülővárosom. Az épület nagyon ismerősnek tűnt. Az indóház megnevezése megtévesztett. Amikor jobban odafigyeltem, rájöttem, hogy a vasútállomás épületéről van

[85] V-Nejlon piac – újvidéki zsibvásár

szó. Az állomás bejárata előtt emberek és fiákerek ácsorogtak. Mivel kötődtem a témához, félretettem a nem éppen művészi kivitelezésű képeslapot.

A zombori állomás előtti parkban találtam magam. Vali is megjelent. Rózsaszínű világos ünneplőt viselt. Az ujjatlan ruha eleje a nyakáig ért. Szoknyája feszesen rátapadt a combjaira. Két apró gombszerű dudor jelent meg a finom selymes anyag alatt. Ezek voltak a harisnyatartó csatjai. Valinak csak a testi szépsége vonzott.

Egy eldugott helyen lévő padon ültünk. Ő indítványozta, hogy oda menjünk. Azzal érvelt, hogy kellemes ott ülni, azon kívül nagyon kevesen jártak arra. Nápolyi kekszet ettünk. A hátunk mögött a bokor tövében hóvirágok virítottak. Szedtem egy kis csokorra valót belőle. Átadtam neki. Nagyon megörült.

Virágok, nyuszikák, Télapók, Tito-képek[86] és hasonló üdvözlőlapok következtek a városok bemutatásáról szóló képeslapok után. Azok sem érdekeltek.

A köteg legalján, amire egyáltalán nem számítottam, régi aktfotókat láttam. Képeslap nagyságúak, de feltételeztem, hogy nem postázás céljából készültek.

Már az elsőn látszott, hogy nem hozzáértő fényképezte. A meztelen nő féloldalt feküdt egy puha szőnyegen. A fotón nem látszottak sem a mellei, sem a szeméreme, de az arca sem, mivel eltakarta a tenyerével. A felvétel udvarban készült napfényben. A háta mögött két hatalmas kartonlap takarta az udvar többi részét. A lap elfoglalta a kép háromnegyedét.

A második és a harmadik felvétel, mivel stúdióban készült, jobb volt. A beállítás már nagyobb gonddal és odafigyeléssel történt. Mindkét fotón csak a nők mellei voltak fedetlenek. Az egyik nő alsóneműt viselt, a másik pedig világos selyemkendőt lógatott a lábai előtt. Az utolsó volt a legérdekesebb számomra filmtörténeti szempontból. Elém tárult Marilyn Monroe[87] Hétévi vágyakozás című filmje, amely 1957-ben készült, és amelyben a metró robogása felemeli a szoknyáját. Sok fotó is készült róla.

---

[86] Tító azaz Josip Broz Tito- volt Jugoszláv elnök

[87] V- Marilyn Monroe –1926–1962. Amerikai színésznő, fotómodell, énekesnő. Az 1950-es évek egyik legismertebb szexszimbóluma.

Ugyanolyan beállítású fotó volt ez az utolsó, amely a kezembe került. A fénykép kidolgozása alapján meg tudtam állapítani, hogy a második világháború előtt, stúdióban készült. A nő szoknyája pörgés hatására repült fel. Annyiban különbözött Monroe-tól, hogy felsőteste meztelen volt. Ez is azt bizonyítja, hogy nincs új a nap alatt.

Szegényes falusi iskola igazgatójának irodájában ültem egy kopott fotelben. Megbeszélést tartottunk. Az elöljáró fiatalos kinézése és öltözéke elütött az iskola állapotától. Rozsdaszínű kockamintás zakót, sötétzöld szűk nadrágot és barna sportcipőt viselt. Sötét szakálla és rendezetlen haja inkább manökenre hasonlított, mint iskolaigazgatóra.

Tito meg akarta látogatni az iskolát. A részleteket és a helyszíneket kellett megbeszélnem. Egy osztálytanítást, az énekkart és az igazgató beszámolóját kellett filmre venni. Így három helyszínt terveztem.

Az egyiket a földszinti folyosóra, amikor megérkezik. Ott az egész kórus várja, egy rövid magyar nyelvű énekszámmal kedveskedik. Utána felmegyünk az emeleti irodába. Ott az igazgató beszámol az iskoláról román nyelven. Amikor ezt elmondtam neki, nagyon ideges lett. Felajánlotta, hogy inkább az egyik tanár beszéljen helyette. Megnyugtattam, mondván nem lesz semmi baj, és elmondtam, hogy az ismertetőt csakis neki kell tartania.

A végére egy osztályt kellett kiválasztani. Ott az egyik tanár szerb nyelven magyaráz majd a diákoknak.

Amikor mindezt megbeszéltük, jöhetett a felvétel technikai része. Fontos, hogy a megvilágítást is elrendezzük. A világosító technikus és közöttem egy kis félreértés támadt. Én lentről akartam beállítatni a fényt, szerinte az nem jó, mert akkor Tito úgy fog kinézni, mint egy halott. Igazat és szabad kezet adtam neki.

Széthúztuk a kábeleket arrafelé, ahol járni fogunk, hogy tudjunk egymásnak utasítást adni, mert ha kell, pótfelvételt is lehetett mindjárt készíteni.

Mielőtt megkezdődött a felvétel, találkoztam Titóval. Elmondtam neki, mi a terv. Nem ellenezte, csakhogy nem szeretett volna felmenni az emeletre, hanem azt akarta, hogy az egész felvétel a földszinten készüljön.

Megváltozott a munkaterv. Újra kellett kábelezni és bevilágítani a helyszíneket. Az osztály sem tetszett Titónak. A kórus melletti terembe akart bemenni. Mindketten bementünk megnézni. Épp egy fiatal tanárnő kémiaó-

rát tartott. Félbeszakította a tanítást és megvárta, hogy körülnézzünk. A tanárnő szembetűnően hasonló stílusú öltözéket viselt, mint az igazgató. Szőke hosszú hajára nem sok gondot fordított. Kigombolt terepmintás kabátja alatt olyan rövid pólót hordott, hogy kilátszott a köldöke. Farmernadrágjának szárai legalább hat-hét helyen lyukasak és szálvonósak voltak. Mindjárt arra gondoltam, hogy a felesége lehet.

Robbanás hallatszott. A biztonsági őrök berohantak és Titóra vetették magukat. Én tehetetlenül és értetlenül álltam a fal mellett. Az egyik diák padja alatt kis füstfelhő csapott fel.

Kisült, hogy véletlenül petárdát robbantott. Titót kivitték az osztályteremből, autóba ültették és elkocsikáztak. A hivatalos látogatás le lett fújva.

Felismertem a téglavörösre festett vasútállomást arról, hogy rengeteg kerékpár állt a bejárata előtt. Dánia, Koppenhága. Itt már voltam. Tudtam, hogy a központban egy kis egyszobás lakásom van. Oda akartam eljutni. Megkérdeztem egy fiatal járókelőt, melyik irányban van a központ. Vagy egy kicsit részeg, vagy bedrogozott volt, vagy én rosszul hallottam, amit mondott, mert egy mellékutcába kerültem. Nemcsak mellékutcába, hanem zsákutcába. Az egyik épületen széles bejárati ajtó nyílt. Műhelynek, garázsnak vagy kis gyárnak nézett ki.

Bementem, hogy megkérdezzek valakit, merre tovább. A tágas, üres udvart félkörben vették körül az épületek. Mindegyiken nagy nyitott vasajtó tátongott. Bementem az egyik műhelybe. A sarokban elkerítve a karámban tíz-tizenöt birka bégetett.

A másik oldalon a masszív asztalra néhány nagyméretű vas satut szereltek. Az egyik satuba birkanyíró kés volt beszorítva. Valószínűleg azt kellett valakinek megélesíteni. Úgy gondoltam, majd én megcsinálom. A gyorsvágóval el is kezdtem az élesítést. Sajnos, nem szakszerűen, úgyhogy a nyírókés eltörött.

A nagy zajra előkerült a munkavezető. Arra gondoltam, hogy mindjárt leszidnak és elbocsátanak. Akkor pedig nagy baj lesz, mert nincs hová mennem, és itt nem ismerek senkit.

Megnézte, mit tettem és annyit mondott, hogy nem bocsát el, mert ő a hibás. Nem kellett volna felügyelet nélkül hagynia a műhelyt. Beirányítottak az irodába. Ott írógépek, varrógépek vannak. Találnak majd valami munkát számomra.

Az iroda főnöke, egyben a műhely résztulajdonosa egy jóképű fiatal lány volt. Amikor meglátott, rögtön arról kezdett beszélt, hogy valószínűleg engem küldött a műhelyfőnök, hogy vegyem el tőle a résztulajdonát. Hiába magyaráztam, hogy nem is tudom, miről van szó, ő keresni kezdte a fiókjában a szerződéseket. De nem találta és kétségbeesetten közölte, hogy hazamegy, és ott keresi tovább. Rám parancsolt, hogy maradjak itt, adott egy feladatot, végezzem el és ne menjek sehová.

Azt a feladatot kaptam, hogy számítógéppel gépeljek le egy szöveget, amely a szerelemről szól. Az írás olyan szavakat tartalmazott, mint a lelkesedés, hév, hevület, áhitat, imádat, szeretet, szerelem, elragadtatás, lángolás, csodálat, bámulat, hódolat, odaadás, magasztalás, dicsőítés, bálványozás, ekszтázis.

Kintről, valószínűleg a műhelyből, bejött egy fiatalember. Mellém ült és nézte, hogy milyen gyorsan tudok gépelni.

Elpanaszolta, hogy nemrégiben egy nagyon ügyetlen tanonc dolgozott nála. Meg kellett tanítania a billentyűzeten gépelni. Előbb a számokat írták. A tanonc egy ujjal gépelt. A számokat 1-től 9-ig le tudta ütni. De amikor 1-es és 12-es vagy 3-as és 135-ös számokat kellett betáplálni a számítógépébe, akkor olyan lassan haladt, hogy a végén kizavarta. Annak ellenére, hogy ilyen lassan gépel, azért filozofálni tudott.

Elmondtam, hogy a középiskolában tanultam írógépen dolgozni egy tantárgy keretében, és nem a számokkal, hanem a betűkkel kezdtük az írást. Előbb a „fj", majd a „dk" és így tovább egész éven keresztül.

Rám kérdezett, hogy minek kellett nekünk a gépírás. Elmondtam, hogy vagy könyvelő, vagy gazdasági szakember lehetett belőlem.

Miután elvégeztem a rám bízott gépelést, varrni kezdtem. Erős bőrvarrógép mellé ültem. Egy háromszögű hegyes sapkafélét kellett megvarrni. Már majdnem elkészült, amikor kihúztam az anyagot, és nem vettem észre, hogy a tű húzásban van, emiatt el is törött. Kétségbeestem.

Épp akkor jött vissza a fiatal lány boldogan, hogy megtalálta a szerződést. Elpanaszoltam, hogy véletlenül eltört a varrógéptű. Csóválta a fejét és közölte velem, hogy ez nagy baj, mivel a tű nagyon sokba kerül. Eddig még senki sem tört el egy ilyen erős tűt.

Kis idő múlva hozott egy másikat. De az nem varrógéptű volt, hanem fejtőke. Amikor át akarta adni, tudatta velem, hogy milyen drága, 24 000 dinárba került.

Elmagyaráztam, hogy az nem tű, hanem fejtőke, lehet, hogy az olyan drága, de a tű biztos olcsóbb.

Otthagytam az üzemet és az udvar végén egy pincelejáratot találtam. Épp az autószerelő műhelye mellett volt. A szerelő haragudott, mert mindenki, aki a központ felé tartott, az ő műhelye alatt ment át, szólt, hogy én leszek az utolsó gyalogos. Utánam befalazza az átjárót.

31.

Egy fahídon találtam magamat. Winus is velem volt. A híd nagyon hasonlított arra, amelyet a Logari[88] völgyben láttunk. Annyiban különbözött, hogy a pallója nem deszkából, hanem apró szórt kavicsokból állt. Lépcsők is voltak rajta, amelyek a domboldalra vezettek, de egy kanyar után eltűntek. Még egy különbséget vettem észre. A híd korlátja, a környező fák levelei, mind téglavörös színű árnyalatban ragyogtak.

Amikor jobban megfigyeltem a részleteket, rájöttem, hogy ez egy egészen más híd. Semmi köze a Logari völgyihez.

Úgy döntöttünk, hogy felmegyünk a lépcsőkön és megnézzük, mi van a kanyar után.

A levegő és a meredek lépcsőfokok hatására kimelegedtünk és vetkőzni kezdtünk. Én fürdőnadrágban voltam. Winus rövid pántos sárga pólóban és egy picurka rózsaszínű tanga alsóban maradt, melyre egy széttárt szárnyú lepke volt ráhímezve.

A lépcsők végén egyenes talaj következett. A széles út, amelynek két oldalán még mindig vörös levelek és fák sorakoztak, egy tisztás felé vezetett. Mielőtt odaértünk, Winus megállt, mert észrevette, hogy a fatörzs alatt gombák vannak az avarban. Piros kalapos gombák. Láttam, hogy érdeklődéssel közeledik feléjük. Leguggolt, de nem bántotta őket.

– Ne fogd meg. Nem tudom, milyenek. Ehetők vagy nem ehetők. Legjobb, ha nem bántjuk.

---

[88] Ausztria és Szlovénia határától nem mesze van a festői Logar-völgy, a Kamiki-Alpok egyik legszebb vidéke.

Továbbmentünk. Az út vége felé egy különleges gránitkőből készített kapu állt. Semmi más nem volt körülötte. Mintha valaki ottfelejtette volna. Átmentünk rajta.

Zomborban, az Apatini út végén lévő kis parkban találtuk magunkat. Most már hárman voltunk, mert Mile is velünk tartott. Winus panaszkodott, hogy megéhezett. Valószínűleg attól, hogy a gombákat látta. Leültettem a közeli padra én pedig átmentem az út másik oldalára. Az utca utolsó házában péküzletet láttam. A boltablak mögött kenyerek, kiflik, zsemlyék voltak, ezenkívül még sok más süteményt is reklámoztak. Bementem. Egy ajtóra akasztott kis csengő jelezte érkezésemet.

A hagyományos kenyeresboltban a pult alól egy nyolc év körüli fiú bújt elő. Hajának nagy részét tradicionális albán fejfedő takarta. Mindjárt tudtam, albán péküzemről van szó. Itt a kenyér kiváló lehet.

A fürdőgatyám kis zsebében csak egy ötezres volt, forintban. Feltételeztem, hogy az albánok minden típusú pénzt elfogadnak. Mindjárt azzal kezdtem, hogy egy ötezresem van, tud-e belőle visszaadni.

– No problem – válaszolt a fiú és elővett néhány kisebb kartondobozt, amelyekben különböző valuták hevertek.

A polcon lévő gőzölgő kenyérre mutattam és felemeltem a két ujjamat. Annyit akartam. Mindjárt megértette és levett két veknit, majd elébem rakta. Magához vette az ötezrest. Egy gyűrött vonalas füzetben grafitceruzával számolni kezdett. Összesen kétszáznegyven forintot kellett fizetnem. Kotorászni kezdett a kartondobozokban, és forintban, euróban és dinárban adta vissza a maradékot. Megijedtem, mert tele lett a markom papírpénzzel. Féltem, hogy nem fog beférni a kis zsebembe. Valahogy mégis belegyömöszöltem.

A kenyerek úgy illatoztak, hogy nem bírtam ki. Le kellett törnöm a végét és falatozni belőle. Mire átértem az úton, a kenyér egyik vége hiányzott.

– Milyen rongyos kenyeret vásároltál – szólt mosolyogva Winus.

– Finomat – válaszoltam.

Még ott a padon mindhárman elfogyasztottunk egy teljes veknit. A másikat ott akartam hagyni a padon, de Mile nem hagyta. Ő magával viszi, mert majd jó lesz estére. Addigra úgyis megéhezünk.

Szaladni kezdtünk. Talán azért, mert jól éreztük magunkat teli gyomorral és félmeztelenül. De nem sokáig, mert katonák állítottak meg ben-

nünket. Egy igazoltatási pont állomásozott a fák között. Nem a személyi dokumentumaink érdekelték őket, azt ugyanis hiába kérték volna, hanem azt sérelmezték, hogy nincs ruhánk. Főleg Winus lenge fehérneműjét helytelenítették. Elmondták, hogy az út többi részén katonák gyakorlatoznak. Emiatt így nem mehetünk tovább. Nekünk is egyenruhába kell bújnunk.

Néhány lépésre a bokrok között, a föld alatti ideiglenes ruha- és fegyverraktárba irányítottak bennünket, hogy öltözzünk föl. Már várt bennünket az intendáns, és használt, de kimosott terepmintás katonaruhát kaptunk. Winuson nagyon lötyögött a nadrág. Szóltam a raktárosnak, hogy nem lehetne-e valahogy leszűkíteni, mert így nagyon slamposnak nézett ki. Hozzátettem, hogy a katonának nem illik rendetlen ruhában járni, gondolván, hogy tesznek valamit a nadrág rendbetétele érdekében.

Úgy is lett. A raktár végén egy középkorú asszony ült a varrógép mellett és épp egy nadrágot javított. A raktáros odavezette Winust. Ott már több nadrág lógott a fogasokon. Az új katonának, Winusnak csak fel kellett próbálnia azt, amelyik legjobban megfelelt.

Kis idő múlva előlépett szűk, testhezálló, jó szabású nadrágban. Amerre csak ment, mindenki megnézte. Még utána is fordultak.

Továbbindultunk a csatorna felé. Most már nem szaladtunk, mert a katonaruhában melegünk volt. Azt gondoltam, hogy jobb lesz, ha leállítunk egy erre haladó járművet. Amikor autót hallottam közeledni, kimentem az útra, hogy leállítsam. Három különböző jármű is elhaladt, de egyik sem állt meg.

Akkor Winus vette kezébe a dolgot. Már az első gépjármű megállt, amikor meglátta szűk nadrágjában. A hídnál megkértük a vezetőt, hogy álljon meg, mert kiszállunk. A strandra indultunk. Útközben megint katonák állítottak le bennünket. Először is kérdőre vontak, hogy honnan nekünk az egyenruha. Elmagyaráztuk, hol kaptuk. Megértették. Már tovább akartunk menni, amikor az egyik ezredes leállított és megkérdezte, tud-e valaki közülünk szerbül.

– Le kell fordítani egy szöveget szerbről magyar nyelvre – mondta.

Felajánlottam tudásomat. Az ezredes átadott egy szerb újságot. Rögtön ráismertem, a Danas[89] (Mai nap) című napilapra.

– A 18. oldalra lapozzon! – parancsolta katonásan.

---

[89] Danas –Ismert szerb napilap.

Odalapoztam. A cikk Laza Kostić[90] neves szerb íróról szólt. Fordítani kezdtem.

– Várjon – szólt rám az ezredes. – Nem nekem kell a fordítás. Mindjárt hívom az elnök urat. Neki kell.

Pár perc múlva megjelent O.Viktor.

– Nekem kell. Na, mondja csak – szólt majdnem parancsolóan.

Elkezdtem a fordítást:

„Zombor tiszteleg Laza Kostić előtt – két szobra is föllelhető Zomborban.

Jómódú polgári családban született. Középiskolai tanulmányait Pancsován és Budán végezte, 1859-ben érettségizett. Ezután Pesten jogi tanulmányokat folytatott, 1866-ban szerezte meg diplomáját."

Hideget éreztem a fenekem alatt, amikor kinyitottam a szemem, de rögtön hunyorítani kezdtem, mert szemembe sütött a nap. A hideg a gránitkőtől eredt, amelyen ültem. Még négy hasonló kőoszlop is állt a közelemben. Egy burjánzó szőlőlugast tartottak.

A terméskőből kialakított padok és egy hatalmas súlyos asztal mögött egy elég rozoga, vályogból és gerendákból összetákolt épület állt. Jobbra az udvar végén tőkesorok húzódtak. A sorok vége nem látszott, mert a domb lefelé kanyarodott. Rájöttem, hogy egy dombtetőn lévő épület előtt, lugas alatt szunyókáltam. Körülöttem nem láttam senkit, de mégis emberi hangokat hallottam. Valaki nagyon magyarázott. A hang a tőkesor irányából jött. Odafigyeltem. Előbb férfi és női fejek jelentek meg a sorok végén. Majd ahogy közeledtek a hangok, úgy jelentek meg maguk a hangoskodók. Csak amikor majdnem az épület közelébe értek, figyelhettem meg őket tetőtől talpig.

A temerini Béla vezette csoport élén Péter jött. Mögöttük egy nagyobb társaság. Mindannyian az ismerőseink voltak. Akkor jutott eszembe, hogy Béla meghívta Pétert, hogy bemutassa szőlőültetvényét, és hogy megízlelttesse vele borát, amire nagyon büszke. Mivel kisebb társaságot tervezett, meghagyta Péternek, hogy hívja meg ismerőseit is. Mi is Winussal Péter ismerősei közé tartozunk. Elcsodálkozott, amikor megjelentünk, de nem szólt semmit. Csak eléggé hidegen fogadott bennünket.

---

[90] Laza Kostic – szerb író és költő, 1841-1910.

Végül a társaság elérkezett a lugas alá. A sokadalom tagjai Győző és élettársa, Misi és felesége, Gyula és felesége és mi.

Érdeklődési csoportokra oszlott a társaság. Béla, Péter és Győző a szőlészet és a borkészítés tudománya iránt érdeklődött. Gyulát, Misit nem érdekelte a kertészet. Őket, mivel együtt dolgoztak a tévében, inkább az a munka érdekelte. A többiek, főleg az asszonyok, valószínűleg „főztek". Recepteket cserélgettek.

Én félrehúzódtam és a rostélyra valót készítettem elő. Fél füllel hallottam, Béla továbbra is szónokolt. Péter türelmesen, jóhiszeműen hallgatta. Már Győző is megunta a szöveget és hozzám társult. Szívesen segített a tűzrakásban.

Láttam, hogy Péter már nem bírta tovább és odaszólt, hogy szeretné megkóstolni azt a bizonyos kiváló minőségű fehérbort, amelyet Béla készít. Csak ezt várta a gazda, rögvest bement az épületbe és két sörösüveget hozott ki. Mindannyian odafigyeltünk. Hát itt egész idő alatt borról beszéltünk, nem pedig sörről. Béla elmagyarázta, hogy azért tartja sörösüvegekben, mert az neki egy adagot jelent, és könnyen tudja felemelni. Nem is szokta pohárba tölteni, hanem így üvegből issza.

Mi többiek nem kaptunk semmit. Csak néztük, hogy ők ketten koccintanak a sörösüvegekkel. Péter beleivott a borba. Béla várta a dicséretet.

– Túl hideg. A bort nem szabad fagypont körül tartani. A legjobb, ha 12-13 fokon van – magyarázta Péter.

Győző is odaszólt:

– Hát mi nem kapunk semmit?

Béla még mindig szóhoz sem jutott a bírálattól. Bebe, a felesége kapott észbe és megkérte Winust, hogy hozzanak ki italokat a társaságnak. Péter is elővette a hordozható hűtőtáskából a borosüvegeket. Megkezdődött a felszolgálás. Hirtelen megtelt az asztal. Lett ott bor, sör, Coca-Cola, pálinka és ásványvíz. Azok számára, akik nem isznak ilyesmit, különböző gyümölcslevek is a terítékre kerültek. Winus gondolt rám és megkérdezte, mit kérek.

– Bort – válaszoltam. – De a Péteréből

Ezek után kicsit fölengedett a társaság. Már csak az ital és a finom illatok miatt is melyek terjengeni kezdtek a rostély fölött. A sütést átengedtem Győzőnek, mert fotózni szerettem volna a társaságot. Kapva kapott Béla is, ő is elővette drága Nikon fényképezőgépét. Péter akkor szólt nekem, hogy

miért nem veszem elő a hatszorhatos fényképezőgépemet. Elmondta Bélának, hogy ő már látott néhány művészi fotót, amelyet azzal a nagy géppel készítettem. Dicsérni kezdte azt az aktot, amelynek címe: Nő almával. Amikor az asszonyok ezt meghallották összenéztek és valamelyikük odaszólt:

– Mi van, milyen aktokról beszéltek?

32.

Fáztak a lábujjaim. Lenéztem rájuk. Nem is csoda, hiszen vízben álltam. A rönkökből készült tutaj néhol áteresztette a folyó vizét. Minél előbb meg kell szárítanom a lábaimat, mert csúnyán megfázok. Ezért a partot kezdtem figyelni. Olyan helyet kerestem, ahol biztonságosan kiköthetek.

Ez nem volt könnyű feladat, mert az Amazonas esőerdőinek egyik vízfolyásán eveztem egy farönkökből összeállított tákolmányon. A fák, bokrok ráhajoltak a folyó medrére. Néhol még a gyökerek is kiálltak a vízből. Egy tenyérnyi szárazföld sem látszott.

A tutaj hátsó végén a hátizsákom alja is vizes lett. Nagyon reméltem, hogy a vízhatlannak vásárolt puttony belseje nem ázott át. Ha igen, akkor sem száraz ruhám, sem száraz fekvőhelyem egy darabig nem lesz.

A partot és a vizet kémleltem. A sima víztükör állóvízre hasonlított, a part pedig kajcsos lerakott szoknyára.

Aktív kémlelésem végül sikerrel járt. A part egy szakaszán a bennszülöttek kivágták az erdőt. A helyén egy keskeny, homokos, füves rész keletkezett. Úgy tűnt, ott kiköthetek. A kezemben lévő toló bottal odairányítottam a tutajomat. Annyira húztam ki a homokos részre, hogy a víz el ne sodorja, és ha majd megszárad, tűzifának is felhasználhatom. Nem terveztem újra vízre szállni.

Szétbontottam a hátizsákot. Megnyugodtam. A benne lévő holmi nem nedvesedett át.

Miután megszárítottam a lábaimat, körülnéztem a parton. Utat kerestem az erdő belseje felé. Tudtam, hogy a közelben lehetnek az inkák építményeinek romjai. Így hát hátizsákomat a vállamra véve elindultam a rengeteg felé. Nehezen járható ösvényre számítottam, meglepetésemre azonban egy széles sáros földes út állt előttem. Látszott, hogy nemrég készült, mert a

kivágott óriásfák törzsei még ott hevertek az út szélén. Emberi hangokat és motorfűrész berregését hallottam.

Nem kellett sokáig gyalogolnom. A fák között egy kisebb tisztáson félkörbe épített lépcsőzetes kőházikókra bukkantam. Az építmények előtt romok hevertek. Az emberek azokon ültek és furcsa nyelven beszélgettek. Mindjárt tudtam, hogy bennszülöttek, mert mindannyian mezítelenek voltak. Bőrük rozsdavörös színű volt. A felnőtteknek ágyékuk táját csak egy rongyos barna vászon takarta. A férfiak kopjákat és íjakat tartottak a kezükben. A nők arca ki volt festve, fejükön levélből készített ékesség díszelgett, gyerekeiket dajkálták.

A legmagasabb épület ajtaja előtt megjelent egy hosszú hajú középkorú nő. Corset szabású sötétlila ruhája inkább a divatosabb fürdőruhákhoz hasonlított, mint királyi felöltőhöz.

Hogy ő lehet a regina, onnan tudtam, mert a bennszülöttek rögtön feléje néztek és mély hajlongással üdvözölték. Természetes fehér arca elütött a többiekétől. Tekintete komoly volt. Homlokán vékony aranylánc tartotta össze dús fekete haját. Kezében acél kopjával az épület közepe felé indult. Jól látszott, hogy karjai, melle és combjai szintén olyan világos színűek, mint az arca. Egy hatalmas fatörzset ülőhellyé alakítottak ki. Ez lehetett a trón. A nő odaült, széttárta karját, így a kopja inkább jogarnak tűnhetett. Bal lábát maga alá húzta. Akkor vettem észre a bokáján a kígyószerű díszt.

Nem vette le a szemét rólam. Biztos azt fürkészte, hogy ki lehetek és hogyan kerültem oda. A fürkészés nem tartott sokáig. Egyszer csak felállt és intett, hogy jöjjek föl hozzá. Tétováztam. De a bennszülöttek körülvettek és lökdösni kezdtek a regina felé. Nem nagyon ellenkeztem, mert a regina jól nézett ki. Vonakodva, de elindultam.

Az asszony mosolyogva várt az építmény tetején majd bekísért egy kisebb helyiségbe. A termet csak a bejáraton keresztül beáramló fény világította meg. Körülnéztem, de hiába meresztgettem a szemeimet, keveset láttam. A terem közepén egy lapos, kőből faragott aszalt állt. Gondoltam, fekhely is lehetne, mert épp akkora, hogy elfért rajta egy ember. A terem másik sarkában egy kisebb amforából kellemes illat áradt.

Regina felém mutatott, majd az asztalra. Megértettem. Azt akarta, hogy feküdjek az asztalra. Valahogy nem volt kedvem ellenkezni. Talán mert fáradtnak éreztem magam, vagy inkább a kellemes illat késztetett rá, hogy engedelmeskedjek.

Levette a ruhámat és az asztalra fektetett. Fölém hajolt. Szemem előtt ruhát váltott. Harcos lett belőle. Testén a páncélzat csak a melleit és szemérem táját takarta. Törzsét és combját spirálszerű arany dísz fedte. Válla és hasa tája mezítelen maradt. A kezében a kopja rövid tőrré alakult. Amikor mindkét kezével a kést a mellkasom fölé emelte, hangos szívdobogást hallottam.

Regina eltűnt. Helyette egy szájmaszkos, védőruhába öltözött nő hajolt fölém. Hogy nő lehetett, arról tudtam, mert műtős sapkája alatt hosszú hullámos fekete haja kikandikált. Kék szemei felett a szemhéját halványkékre festette. Hosszú szempillái és a szeme sarka is ki volt húzva fekete szempillafestővel. Az egész nőből csak ennyit láttam, de akkor is tudtam, hogy nő. Szemei kedvesen mosolyogtak rám. Biztos voltam benne, hogy nem regina van a maszk alatt.

Rögtön rájöttem, hogy a műtőben vagyok. Engem műtenek. Megint a szívemet. Szólni akartam, hogy azt már legalább háromszor megműtötték. Most biztos nem kell, mert jól érzem magam. De sajnos egy szó sem jött ki a számon. Valószínűleg nem is hallgattak volna rám, mert amikor kicsit felemeltem a fejemet és a hasam felé pillantottam, a mellkasom már nyitva volt. Több különböző vastagságú cső és műszer állt ki belőle. A kedves maszkos nő kezei erőteljesen kotorásztak közöttük.

A kék szemek felém fordultak. A szájmaszkon keresztül tompított női hang szólalt meg:

– Minden rendben lesz. Ne izguljon!

Nem izgultam, de inkább a regina társaságában szerettem volna lenni, nem pedig a műtőasztalon. Becsuktam a szemeimet. Úgy véltem, talán könnyebben átvészelem a műtétet. Sajnos már tapasztaltam ilyet.

Valaki lökdösni kezdte a jobb karomat. Feltételeztem, hogy a sebész, mert már az előbb is ráfeküdt az asztalra, hogy elérje szívem tájékát. Úgy döntöttem, hogy nem nyitom ki a szemeimet, amíg nem szólnak. Újra megfogta a karomat és most már veregetni kezdte. Hát ez már zavart. Mondani akartam, hogy ez már fáj. Kinyitottam a szememet, a regina állt előttem. De most nem a harcias öltözékében, hanem a sötétlila ruhájában.

– Most már mehetsz – mondta parancsolóan. – A hátizsákodba tettem az ajándékokat.

– Mit? – kérdeztem.

– Maszkok, gyógyszerek, kések és egy rajz, amelyet, ha sikerül megfejtened, gazdag lehetsz. De csak otthon szabad megnézned.

Nagyon érdekelt a dolog és mindjárt ki akartam nyitni a hátizsákomat, hogy megnézzem az ajándékokat és főleg a rajzot, amely gazdaggá tehet.

– Ha most itt megnézed, akkor mindent elvesztesz – mondta nyugodt arccal.

Akkor inkább nem kockáztatom, gondoltam magamban. Elindultam abba az irányba, ahonnan jöttem. Útközben még egyszer visszanéztem, hogy intsek reginának és az ott lakóknak. Amikor visszafordultam, már nem láttam senkit. Minden eltűnt. A mohás épületek, a regina és a bennszülöttek is. Csak magas fák és sűrű bozót állt mögöttem.

Egy hosszan tartó esőerdei expedíció végére érkeztem. Felfedeztem a találkozási pontot a folyó partján. A hátizsákom mellett még tizenkét különböző kopját hoztam magammal. Ezek azért voltak fontosak számomra, mert hosszúak és különleges kivitelezésűek. Hosszadalmas alkudozás árán tudtam csak megszerezi őket az erdőlakóktól. Regináé is a kopják közt volt.

Már induláskor megbeszéltük, hogy a másik kutatócsoport tagjaival, amelyet Gordon vezetett, ott találkozunk. A tíztagú csoportot főként nők alkották. Amikor odaértem, szívélyes fogadtatásban részesítettek, már csak rám vártak. Tudták, hogy tutajon érkeztem, amelyet valahol a parton hagytam. Csak ők vihettek haza. Egy mikrobusszal érkeztek és azzal is kellett visszamenniük.

Amikor a felszerelésemet és a kopjákat be akartam tenni a csomagtartóba, láttam, hogy ott már nincs hely. A nők által gyűjtött anyag közül valamiről le kell mondani, hogy én is beférjek. A nők nem engedték, hogy Gordon kidobja csomagjaikat.

Az expedíció vezetője úgy döntött, hogy velük mehetek, ha megszabadulok a hátizsákomtól. Azt pedig én semmiképp sem akartam. Így patthelyzet alakult ki. A végén úgy döntöttem, hogy egész úton az ölemben tartom a hátizsákomat. Ezt mindenki elfogadta. Amikor beültünk, az utastérben 4-5 ülőhely szabad maradt. Az egyikre oda akartam tenni a táskámat, de a lányok mindjárt rám szóltak, hogy az ülőhelyek alvásra vannak fenntartva.

Újvidék előtt meg kellett állni. Úgy hallottuk, hogy a városban háború van. Mindenkinek gyalog kellett hazaindulnia. A Duna-parton mentem végig. Amikor a vashíd elé értem, nagy mozgolódást észleltem a katonaság

körében. Nem lehetett továbbmenni. Tudtam, hogy ott van a közelben Póli nővérem lakása. Úgy döntöttem, ott meghúzódok. A lakásban csak összetört bútorokat találtam. Valaki valamit kereshetett és szétvert mindent. Pólinak pedig se híre, se hamva.

33.

Duško[91] hívott föl telefonon. Komoly munkát kapott. Művészi fotókat kellett készítenie Olíviáról[92] Montenegró tengerpartján. Mivel együtt jártunk az egyetemre, tudta, hogy jó ötletekkel és tanácsokkal láthatom el.

A sok felszerelés miatt mikrobusszal utaztunk. A kocsiban csak hárman, Duško, Olívia és én ültünk. Duško ült a kormány mögött. Olívia egyszerű farmernadrágot és rövid, melle alá érő kardigánt viselt. A nagyon kedves és barátságos ismert színésznő sokat szeretett beszélni, így a hosszú utazás nem volt unalmas.

A montenegrói kanyargós utakon nagy odafigyeléssel kellett vezetni. Itt már nem beszélgettünk, inkább csak az utat, a tájat figyeltük.

A kanyargó jármű ablakain megcsillant a déli nap fénye. Lassan haladtunk a hegyek között. Többször is a meredek hegyszoros lejtőjére simulva átgurultunk a hegyi patakok hídján. A tenger felé vezető út félelmetes volt. Sok szerencsétlenség történik ezen a vidéken. Jómagam is többször attól tartottam, hogy gránitkő lavina zúdul a fejemre.

A Morača folyó partján megálltunk pihenni. Szép tágas kilátót építettek a folyó vágta kanyon tetején. Álomszép panoráma tárult elénk magas karszthegyekkel és tüneményes kilátás a kanyargó folyóra. Egy ideig gyönyörködtünk a tájban, de a friss levegő és a hosszú utazás után megéheztünk.

Akkor néztem körül úgy, hogy nem a gyönyörű táj érdekelt, hanem egy vendéglő vagy akár egy kiskocsma. Különös, hogy ilyen megállóhelyen nincs falatozó.

---

[91] V- Duško Čekić – zombori és egyetemi kollégám. Tv-munkatárs, 1950–2015.

[92] V- Olivia Jane Wilde amerikai színésznő, legismertebb alakítása a Doktor House sorozatban volt.

Közelebb mentem a kanyon széléhez. Amikor a folyóra tekintettem, félúton a kilátó és a vízpart között egy kisebb, farönkökből épített kunyhót vettem észre. Kékes füst gomolygott a hosszú, henger alakú bádogkéményből. Az épület szélén a folyó irányában nagy, széles kilépőt alakítottak ki. A ház falán COCA-COLA reklám lógott.

Ha enni nem, de inni biztos lehet ott valamit. Szóltam Duškonak és Olínak, hogy találtam valamit. Menjünk, nézzük meg.

Meredek, keskeny, kőből épített foghíjas lépcső vezetett a kiskocsmához. A rozoga korlát miatt a biztonság kedvéért inkább egymás kezét fogtuk. Megkönnyebbültem, amikor szerencsésen leértünk. A teraszon mindössze három négyszemélyes asztal állt. Az egyiknél fiatal házaspár ült. Sült halat ettek és vörösbort ittak. Jó helyen járunk, gondoltam. Ha valahol jó, nem tenyésztett halat ehetünk, az épp ez a hely lehet.

Miután helyet foglaltunk az egyik szabad asztalnál, előjött a tulajdonos, egy magas, fekete hajú montenegrói típusú férfi. Bajsza és sűrű szakálla egybenőtt. Ajka alatt az ételmaradványok azt bizonyították, hogy most kelt föl az asztaltól. Nagy tenyere és szőrös, vastag alkarja pepecselt előttünk, míg egy piszkos törölközővel tisztogatta az asztalt.

– Sült halat szeretnénk ebédelni – mondta határozottan Duško.

– Akkor azt ki kell halászniuk. Én félek a víztől. Még mosakodni sem merek – válaszolta.

Elmagyarázta, hogy a folyóban, közel a parthoz, dróthálós medence van. Abban úsznak a különböző nagyságú halak. Amelyiket kifogjuk és felhozzuk neki, ő szívesen megsüti. Egy nagyobb törölközőt és egy lyukacsos műanyag edényt is adott a művelethez.

Lementem Olíval a folyóhoz. A köves akadályok és a gyors folyása miatt a víz habzott. A sodronymedence néhány méterrel a parttól, a folyó sodrásában volt lehorgonyozva. Rádöbbentem, ha halat akarok fogni, be kell mártóznom derékig a vízbe. Tétován álltam a parton, amikor Olívia felajánlotta, hogy ő bemegy.

Mivel fotózni jöttünk, a mikrobuszt tele pakolta ruhával. Feltételeztem, hogy a nagy bőröndökben fürdőruha is van. Arra gondoltam, hogy felmegy a kocsihoz és fürdőruhát vesz fel.

De nem. Olívia lehúzta a kék farmernadrágot és csak úgy, fehér csipkebikiniben beugrott a folyóba. Amilyen sebesen elérte a halakkal teli me-

dencét, talán még fürgébben vissza is fordult, és mint a szélvész, vacogva kirohant a folyóból.

– Irtó hideg a víz – panaszolta dideregve.

A kocsmáros ezt nagyon is jól tudta. Ezért is mondta, hogy fél a víztől, de annyi becsületet tanúsított, hogy törölközőt kínált. Azzal beburkoltam Olívia alsótestét és megdörzsöltem.

Nem maradt más hátra, mint hogy én is megmártózzak. Óvatosan, lépésről lépésre haladtam. Így a testem hozzászokott a hideg vízhez. Amikor a halas medencéhez értem, belemertem az edényt. A sok hal közül néhány „horogra" került. Amilyen sebesen csak tudtam, én is kiszaladtam a vízből.

Csak ott a parton szemléltem meg a fogást. Különleges halak ficánkoltak a műanyag edényben. Nem pisztrángok voltak, mert azokat ismerem. Nagy fejük és bajuszuk miatt inkább harcsára emlékeztettek. De azok sem lehettek, mert testük koromfekete, pikkelytelen volt.

Már arra gondoltam, hogy nem jó halakat fogtam ki és visszafordultam, amikor föntről a tulaj felém kiáltott. Fönt a korlátra támaszkodva Duško, a tulaj és Olívia figyelték, mit művelek.

– Jók azok a halak, csak hozza fel őket – utasított a kocsmáros.

Fölmentem a fogással. A házaspár már elment. Több vendég nem jött. A tulaj, aki pincér és szakács is volt egy személyben, ott ült az asztalnál és beszélgetett Duškóval és Olíviával. Átvette a halakat és bement a konyhára.

Míg vártuk az ebédet, söröztünk és élveztük a tájat. Duško csak kólát ihatott, mert vezetett. Ő mondta el, hogy ilyen fekete pisztráng csak a Morača folyóban él. Sokan csak azért jönnek, hogy megízleljék ezt a finomságot. Szerencsénkre rátaláltunk.

Nem kellett sokat várni, a finom ebéd gyorsan elkészült. A tulajdonos fiatal lánya terített, közben kedvesen bemutatkozott. Léna a neve, elmondta, hogy ő lesz az idegenvezetőnk. Montenegróban jól ismeri a tengerpartot és olcsó, jó szállást is tud ajánlani számunkra.

Duškónak nagyon megtetszett a lány, fiatalos, komoly arca, hosszú fekete haja és az arányos teste. Bár montenegrói származású, nem volt magas. Mielőtt elindultunk volna, átöltözött. Látszott, hogy tetszeni akar. Ő is farmernadrágot vett magára. Az övé combján, térdein kirongyosodott a sok bevágástól. Rózsaszínű pántos szűk pólót viselt, amelyet terepmintás hosszú ujjú dzseki takart. A karján lévő nagy táska alapján láttam, hogy pár napos utazásra készül. Duško rögtön beleszeretett a lányba.

Egy kis faluba vezetett minket Léna. Mindössze négy-öt vesszőből és nádból font házikó állt ott. A tengert a magas fáktól nem lehetett látni. Engem a helyszín érdekelt, mert ott készültek volna a felvételek. Ezért a keskeny erdő irányába indultam. A többiek ottmaradtak a viskók mellett, hogy szállást keressenek.

Az erdő, amely néhány fasorból állt, kivezetett a partra. A part egy keskeny homokos sávját nehéz volt megközelíteni. A fák és a víz között meredek és veszélyes domboldal húzódott tele éles kövekkel. Amikor végre nagynehezen odaértem, nagyon meglepődtem. A víz egy sárgászöld, csatornaszerű pocsolyára emlékeztetett. Körülnőtte a mocsaras bozót és a fák. Esőerdőre hasonlított, mintsem ragyogó tengerpartra.

Rögtön tudtam, hogy itt nem lehet fotózni. Szólni akartam, hogy keressünk más helyet. Mire visszaértem a házakhoz, Duško és Léna eltűnt. Olívia ott ült szomorkodva a nyitott mikrobuszban az anyósülésen.

– Duško és Léna eltűnt – mondta. – Itthagyta a fényképezőgépet és a kamerát. Azt üzente, hogy te készítsd el a riportot.

– Hová mentek? – kérdeztem mérgesen, hiszen nem ezt beszéltük meg. Én csak tanácsadóként jöttem vele.

– Nem tudom. Talán elbújtak szerelmeskedni?

Nem maradt más hátra, kezembe vettem a dolgokat. Előbb a szállást intéztem. Sem a kis faluban, sem a környékén nem volt panzió.

A végén egy öreg néni fogadott be azzal, hogy a górészerű hosszúkás mellékhelyiségben alhatunk. A keskeny górében egymás mellett nem is fértünk el. Csak fejjel vagy lábbal egymás mögött tudtunk lefeküdni. A kemény padló nyomta a hátamat, mert csak ágak voltak a góré alján. Reggelre fej-fej mellett ébredtem. Feltételeztem, hogy Olívia egész éjjel forgolódott a kemény fekhelyen.

Mivel Duško még akkor sem jelent meg, elkezdtem a forgatást a part szélén. Olívia saját maga készítette a hajviseletét és a maszkot. Ő választotta ki azt is, milyen toalettben készüljön a felvétel. Értett hozzá, hisz tapasztalt színésznő. Nekem csak a testállást és a pózt kellett beállítanom.

Először egy fehér sortban és halványrózsaszínű gomb nélküli blézerben jelent meg. A felső annyira nyitott volt, hogy előbukkantak melleinek körvonalai. A sziklás domboldal előtt készítettem róla néhány felvételt. Azután bikinialsóra váltott. Testének felső részét egy nagyon rövid egypántos trikó takarta. A vékony anyagon átlátszottak a mellei.

Aktot is akart készíttetni magáról, de lebeszéltem. Az aktfelvételt inkább stúdióban, különböző világítással lehet elkészíteni. Erre az ilyen elhagyatott helyszín sehogy sem felel meg.

Még néhány felvételt szerettem volna készíteni róla, de bármikor megnyomtam a kamera gombját, a piszkos vízből a kamera látószögébe bejött egy nagydarab férfi, aki felfújt izmait mutogatta. Nyilvánvalóan Olíviának akart tetszeni.

Meguntam a fotózást. Szerettem volna, ha Duško is dolgozna egy kicsit. Bármilyen piszkosnak is látszott a tenger vize, szívesen megmártóztam volna benne.

Amikor lebuktam, csodálatosan kitisztult a víz. Több méter mélységre is elláttam. Csak a felszíne volt hínáros zöldessárga. De tulajdonképpen az sem. A napfénytől csak olyannak tűnt. Csak a fényvisszaverődés miatt látszott olyan mocskosnak.

Kiúsztam a partra, elmondtam Olíviának, hogy milyen pazar felvételeket lehetne készíteni róla a víz alatt. De mivel nem hoztunk magunkkal olyan felszerelést, a hátralévő várakozási időt inkább fürdéssel és napozással töltöttük. Oliva meztelenül napozott. Nem akarta, hogy a fürdőruha nyomot hagyjon a bőrén.

Egy férfihangot hallottam a hátam mögött. Nem Duško hangja volt, de mégis valahogy reméltem, hogy ő lehet. Kikerülve engem Olíviához lépett. A nő nem restellte meztelenségét. Ebből gondoltam, hogy jól ismerik egymást. Amikor felém fordult, rögtön felismertem Dávidot[93] az angol komikust. Ő játszotta valamikor a főszerepet a Szemesnek áll a világ című sorozatban. Politikával és vagyongyarapítással foglalkozott. Rengeteg lakást birtokolt ebben a hegyes-dombos Montenegróban.

Olívia felállt és magára vette a mellette heverő rövid, egyrészes csipkés strandruhát. A szellős, áttetsző öltözék nagyon jól mutatott rajta. Miután kezet fogtak, engem is bemutatott Dávidnak. Ő csak bólintott és dicsekedni kezdett a hatalmas vagyonával. Főleg a lakásokat emlegette. Elmondta, hogy épp ma vett meg két nagyobb lakást. A benne lévő bútorokat el kell valahová helyezni, mert a lakást csak üresen tudja bérbe adni.

[93] Dávid Jason (1940-), angol színész. Ő játssza Del Boyt a BBC Only Fools and Horses (Szemesnek áll a világ) humoros sorozatában.

Felajánlottam, hogy helyet tudnék találni a garnitúrának egy kastélyban, ha érdekli. Előbb gondolkozott, majd beleegyezett.

A kastélyra útban a tengerpart felé figyeltem fel. Akkor még nem láttam értelmét, hogy valamire használjam. Ott állt, nem mesze a falucskától a domboldalon. Kívülről nagyon hasonlított a Disney-féle kastélyra.

Sajnos nehezen lehetett megközelíteni, a körülötte levő ingovány miatt. Pallókat kellett lefektetni, és a kastély előtt egy hosszú cölöpöt verni a talajba. A cölöp biztosította, hogy ne süllyedjek el a mocsárban, és egyben jelezte is a lakóknak, hogy közeledik valaki a kastélyhoz.

A pallókkal nem volt gond, csak a cölöppel, többször is erősen rá kellett csapni, hogy a földbe fúródjon. Nagyon igyekeztem, a végén sikerült.

Bementem a kastélyba. Az udvarról csak egy ajtó nyílt az épületbe. Óvatosan nyitottam ki, mert nem tudtam, bent mi vár rám. Ahogy nyílt a nehéz, vastag, kovácsoltvas ajtó, üvegcsörömpölést hallottam. Az ajtó mögött több befőttesüveg állt a padlón tele sárga folyadékkal. Az egyetlen szobában, egy nagy ágyban félig ülve, félig fekve egy öregembert találtam, a kastély tulajdonosát. Sajnos értelmi fogyatékos volt. Mindjárt látszott rajta, mert állandóan céltalanul előre-hátra mozgatta a testét. Nem vett róla tudomást, hogy a szobában vagyok. Feltételeztem, hogy vak, de nem voltam biztos benne.

Felhívtam Dávidot. Elmondtam neki, hogy az egész kastély az övé lehet, ha eljön és befekszik az öreg mellé az ágyra. A kapzsi ember szó nélkül beleegyezett. Amikor megérkezett, figyelmeztettem, hogy lassan nyissa az ajtót, mert mögötte folyadékkal telt üvegek állnak. Feltételeztem, hogy az öreg vizeletét gyűjtötték betegségének megállapítása érdekében.

Dávidnak sikerült úgy bejönnie, hogy ne boruljanak föl az üvegek. Majd úgy tett, ahogy mondtam, befeküdt az ágyba. És csoda történt, ahogy magára húzta a takarót, az öreg eltűnt, és ezek után ő lett a kastély tulajdonosa.

Sikerült átrendeznem a szobát újszerű, modern bútorokkal az új tulajdonos megelégedésére. Ott a szobában fejeztük be Olívia portréfilmjét. A forgatás után mindjárt meg is szerette volna nézni az anyagot.

A szoba sarkában lévő számítógépen néztük meg az anyagot. Olívia meg volt elégedve a jelenetekkel, de megjegyezte, hogy photoshop programmal egy kicsit megfiatalíthattam volna, mert a felvételen idősebbnek látszott, mint az életben.

34.

Erősen tűzött a nap, mégis úgy éreztem, hogy fázik a fenekem. Nem is csoda, amikor kövön ültem a nézőtéren. A romos görög aréna valószínűleg időszámításunk előtt épülhetett. A foghíjas, lépcsőzetesen emelkedő üléssorokból alakított nézőtéren, a kövön többen is ültünk. Mi Vilmossal és Leával a legmagasabb fokot választottuk. Onnan jó látszott a színpad és a város is. Az aréna és a város között magas falmaradványok meredeztek az ég felé. Egyes részein még a bejárati nyílások is megmaradtak.

A többi néző nagyrészt görög öltözéket viselt. A khitónnak nevezett ruhadarab derékmagasságig összevarrt téglalapra hasonlított. A felső széleit összegombolták a vállakon. A fiatalabb lányokon, asszonyokon jól mutatott, de az idősebb emberekráncos bőre groteszkül hatott. Ezek az öltözékek és a színpadon megjelenő nő miatt, aki elmagyarázta és meg is mutatta, hogyan kell felölteni, viselni a khitónt, azt hittem, hogy jelmezbál következik.

A gyerekeket nem érdekelte az ilyen ókori divatbemutató. Ők inkább magát az előadást szerették volna élvezni. Meseszínházra készültek.

Többször is megkérdezték, hogy mikor kezdődik az előadás. Ahogy láttam, nagyészt a többiek is unták a ruhabemutatót. Úgy tűnt, teljesen fölösleges. Akik görög stílusú ruhát viseltek, azok tudták, hogyan kel felölteni. A többieknek pedig hiába mutogatták, hisz nem volt náluk olyan anyag, amellyel kipróbálhatnák magukon.

A ruhaszakértő nő kiment, így a színpad megüresedet. Vártunk. Még nem jöttek be a színészek, ha egyáltalán színészekkel kezdődik majd az előadás. Kis idő múlva egy újabb nő lépett a porondra. Öltözéke csak szíjakból állt. Testének nagy része meztelen volt. Ókori görög kardot tartott a kezében. Azzal néhány harcias testállást mutatott be elég ügyesen. Testmozgása alapján amazonnak véltem. A mutatvány végén az aréna szélére állt, és kardjának hegyét a porondba szúrta, majd megforgatta.

A homokos színtér vízzé változott. Ez nagy hurrogást és tapsot váltott ki. Egy ideig nem történt semmi. Azt gondoltam, hogy ez az amazon mutatványához tartozik. De nem, mert a nő eltűnt. A víz felületén apró kör alakú hullámok keletkeztek. A hullámkörök közepén lassan kiemelkedett egy sárkányfej. A gyerekek megriadtak. Úgy kellett csitítanom őket, hogy ne féljenek. Arra vártam, hogy az egész teste előjöjjön a vízből. Csak ak-

kor tudom megállapítani, hogy veszedelmes vagy jóindulatú sárkányról van szó. A sárkányfej körülnézett, majd rimánkodni kezdett. Előjött testének nagy része. Nem volt szárnya, mint a sárkányoknak általában. Inkább tengeri csikóra hasonlított, csak sokkal nagyobb kiadásban.

Az ilyen sárkány nem veszélyes. Elmagyaráztam a gyerekeknek, hogy az Avatar című filmben lévő állatokra hasonlít. Gondoltam, ez megnyugtatja őket, mert végignézték a filmet.

Úgy is lett. Amikor látták, hogy nem lövell lángokat, kicsit megnyugodtak. A sárkánnyal majdnem egyidőben egy hosszú hajú lány is előjött a vízből. A sárkány őt sem bántotta. A lány kinyújtotta karját, mire az állat lekicsinyedett olyannyira, hogy a lány karjára ugrott. A jelenlévők nagy része megtapsolta, de ez úgy látszik, nem tetszett a sárkánynak, mert mély és nagyon erős hangot hallatott.

Ez már nagyon nem tetszett a gyerekeknek. Egy ideig még odafigyeltek a magyarázatomra, de azután, inkább arra szavaztak, hogy menjük valahová fürdeni és csónakázni.

Végül otthagytuk az amfiteátrumot és a homokos tópartra mentünk. A meleg vizű tóban a gyerekek nagyokat fürödtek. A parton ültem és figyeltem őket. Lea nem ment be a mélyebb vízbe, mert még nem tudott úszni. Óvatos volt.

Árnyékot éreztem az arcomon. Arra fordultam. Győző barátom állt előttem. Alig ismertem rá, talán húszéves sem lehetett. Néztem rá csodálkozva, újra olyan gondolatok futottak át az agyamon, hogy körülöttem nemcsak térbeli, hanem időbeli összevisszaság van. Ennek jele a görög ruhás nézők, a sárkány, most pedig a fiatal Győző.

Felálltam és kezet fogtunk. Nem akartam beavatni gondolataimba, hanem csak szívélyesen üdvözöltem. Megkértem, hogy vigyázzon a gyerekekre, míg elmegyek csónakot keresni.

Nem mesze tőlem egy csatorna torkollott a tóba. Arra indultam, mert feltételeztem, hogy ott csónakkikötő lehet. A füves töltésen megelőzött egy mikrobusz. Motoros csónakot húzott maga mögött. A busznak meg kellett volna fordulnia, hogy a csónakot vízre eressze. Akárhogy tekerte a sofőr a kormányt, sehogy sem sikerült. Túl keskeny volt a gát.

Végül beültem a sofőr helyére. Akkor vettem észre a két utast a járműben. Az egyik Margit volt, Győző élettársa, a másik pedig egy ismeretlen, idősebb szakállas férfi.

Én is próbálkoztam a mikrobusz parkolásával, de sikertelenül. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy a férfihangosan szitkozódik. Hátrafordultam. Margitot szidta ocsmány szavakkal. Közelebb mentem. Margit nagyon félt, összekuporodott az ülésen. A férfi épp a háta mögött ült és onnan kiabált.

Éreztem, hogy közbe kell lépnem. Rászóltam az emberre, hogy hagyja abba. Ha nem, akkor kénytelen leszek eltávolítani a járműből. Nem hagyta abba. Leheletén éreztem, hogy részeg. Kirúgtam, Margitot pedig megnyugtattam.

Időközben megjöttek a gyerekek. Győző vezette őket, de a kanális másik oldalágán. Valahogy át kellett őket hozni erre az oldalra, ahol a busz állt.

Átúsztam a csatornát. Visszafelé Vilmos mellettem úszott, Leát pedig Győzővel ketten fogtuk, mert kicsit félt a víztől. Amikor mindannyian biztonságban voltunk, nehezen kezdtem lélegezni. Nagyon kifárasztott az idegeskedés és az úszás. Elmondtam a többieknek, hogy elmegyek a Zöldkeresztbe megvizsgáltatni magamat.

Az Orgona utca végén állt a Zöldkereszt épülete. Onnan lehetett felismerni, hogy a falból kiálló vasrúdon egy négyzet alakú acéltáblára zöld keresztet festettek. Olyan volt, mit a vöröskereszt, csakhogy zöld. Az jelezte, hogy itt elsősegély-állomás van. Mindig azzal viccelődtem, hogy az, aki ráfestette, színvak lehetett. Ezért senki sem nevezte vöröskeresztnek, hanem zöldkeresztnek.

Az utcán egy fiatalember követett. Nem tudtam, mit akar, de ő sem mondta. Félni kezdtem, de nem történt semmi, mert a Zöldkereszt előtt utolért és kikerült.

A Zöldkeresztnek két bejárata volt. A fiatalember a másodiknál állt meg, én az elsőbe mentem be. Egy idősebb ápolónő állt a nagy, masszív asztal mögött. Előtte kibelezett sertés feküdt szétálló hátsó lábbakkal. Az ápolónő rám se nézett, mert el volt foglalva a sonka leválasztásával. Fehér, nyakig begombolt köpenyének elejét bevérezte. Amikor kezébe vette a bárdot, hangosan megszólaltam:

– Hahó,… segítséget kérnék…

Az ápolónő – felismertem a vörös keresztet mindkét karján és a fejkendőjén – félredobta a bárdot és egy henteskést vett elő. Azzal fejtette le a húst a disznó gerincéről. Csak amikor befejezte, akkor szólalt meg:

– Nem dolgozunk. Lejárt a munkaidőm. A másik terem az ügyeletes.

Körülnéztem, hol mehetnék át a másik terembe. A nővér fel sem emelte a fejét, csak rám szólt hangosan:

– Kint… a másik bejárat.

Kint a fiatalember, aki kísérgetett, a másik ajtóra mutatott.

– Mindjárt ezt akartam mondani, de láttam, hogy félsz, ezért nem szóltam – mondta mosolyogva. Mintha tudta volna, mi történik a Zöldkeresztben. Az első bejáraton hentesüzlet van.

Bementem a másik ajtón. Ott a gyógyszeres üvegszekrény előtt egy fehér ruhás fiatal, csinos ápolónő szorgoskodott. Nagyon sokban különbözött az első teremben lévőtől.

Uniformisa rövid, szűk szoknyából és széles kivágású felsőből állt. Hosszú, ápolt haját keskeny párta díszítette. Annak alapján lehetett megállapítani, hogy nővér, mert azon volt a vörös kereszt. Piros tűsarkú cipőt hordott.

Ahogy beléptem, hozzám fordult. Elmondtam, hogy nehezen lélegzek. Rögtön hívta az orvost.

A kedves orvosnak is elmondtam panaszomat. Tüzetesen megvizsgált, majd közölte, hogy sajnos meg kell műtenie. El kell távolítani a tüdőm egy részét. Az okozza a nehéz lélegzést. Közölte azt is, hogy a műtétet nem tudja egyedül elvégezni. Egy segédorvos is kell hozzá. De megnyugtatott, hogy itt van a másik szobában. Mindjárt átmegy és megkéri, hogy segítsen.

Amikor belépett a segédorvos, elszörnyedtem. Csupa vér volt a köpenye. Feltételeztem, hogy ő lehetett a hentes a kibelezett disznónál. Mielőtt szóhoz jutottam volna, leültettek egy székre és a lapockámat méregették. A sebész a lapockám mellett tervezte kivenni a tüdőm egy részét.

Azzal biztattak, hogy a műtét után sokkal jobban fogok lélegezni.

A segédorvos egy tíz centi átmérőjű rövid műanyag csövet vett elő és körülvarrta fehér anyaggal. Közben elmondta, hogy azt fogják a lapockám alá odavarrni. Azon keresztül fogja a sebész kihúzni a tüdőmet és levágni belőle egy darabot.

Elkészült a cső. Megjött a sebész. Rátették a lapockámra a csövet és vágni kezdtek. Felriadtam.

35.

A zombori Parkica[94] már rég óta Winusé és az én tulajdonom volt. Ott kertészkedtem. Ez abból állt, hogy vesszőket dugdostam a talajba abban a reményben, hogy majd felélednek, levelük nő és a végén fa lesz belőlük.

Oszkár jelent meg. Nagyon érdekelte a Parkica. Mindenáron meg akarta vásárolni a város központjában levő telket, amelyen nem volt épület, csak egy házalap. Winussal akartunk ott építeni, de elfogyott a pénzünk és az építkezés abbamaradt. A telek körül méteres bokrok nőttek. Az egyik oldalon pad állt. Ott ült Winus és nézte, hogy kertészkedek. Közben pedig horgolt valamit.

Amikor befejeztem az ültetést, hazaindultunk. Kerékpárral mentünk. Mindig úgy bringáztunk, hogy Winus ment elöl, én pedig utána. Ő diktálta a tempót. Oszkárnak a Szontai út közepén kastélya volt, ott kerékpároztunk el a kastély előtt. Winusnak azt javasoltam, hogy menjen tovább, én pedig bemegyek Oszkárhoz. Ha jó ajánlatot ad a Parkicáért és megígéri, hogy csak jótékonysági dologra használja fel, eladom neki.

Winus továbbhajtott, én pedig bementem a hatalmas épületbe. Oszkár ott ült egy hosszú ebédlőasztal mögött, és mintha tudta volna, hogy jönni fogok, várt rám. Sült csirkét evett. Elég primitív módon. Kézzel szaggatta le a húsdarabokat a jókora csirkéről

Elmondtam, hogy szóba jöhet a Parkica eladása, ha humanitárius dologra fordítja. Megígérte, hogy kórházat fog építeni rajta. Aláírtuk a szerződést. Hogy biztos legyen a dolgában, ő még egy fehér unikornis patájával és pecsétviasszal hitelesítette. Azt is kikötöttem, hogy mindaddig nem lehet építkezni, míg a pénz meg nem érkezik a számlámra. Azt is megígérte. Tulajdonképpen jó politikus módjára mindent megígért.

Miután végeztünk, elindultam Winus után. Tekertem a bringát, tekertem, tekertem, de sehogy se értem utol a feleségemet. Már arra is gondoltam, hogy a lakásunkhoz ért, megunt várni és bement.

Végül mégiscsak utolértem a negyedik sarkon. Ott ült egy padon. Biciklijét egy bokorra támasztotta.

---

[94] V- Zomborban a Szontai út végén, ahol három utca kereszteződött, egy kis park volt, a Parkica.

Žanával beszélgetett. Žana elmondta, hogy milyen változások vannak az utcában. Oszkár többé nem politikával, hanem kultúrával foglalkozik. Azt reméltem, hogy betartja a szerződésbe foglalt feltételeket.

Időközben megérkezett a pénz a bankba. Úgy döntöttem, hogy Winust meglepem egy utazással.

A belvárosi utca egyik végén egy kis rendezett telken állt a repülőgép. A hosszáról ítélve tíz, legfeljebb tizenöt utas fért bele. A két légcsavar a szárnyain elég megbízhatónak látszott. Hátul, a gép farkánál kellett beszállni. Ahogy Winussal mentünk fölfelé a lépcsőkön, az járt az eszemben, hogy hol és hogyan fogunk felszállni, hisz körülöttünk mindenütt forgalmas utcák voltak.

A felszállásra kijelölt főutcát néhány perccel az indulás előtt mentesítették a járművektől. De a gyalogosok, a sétálók és a kirakatbámulók ottmaradtak. Sőt, mivel nem volt jármű az utcában, amikor megláttak valamit a másik oldalon, sokszor egyszerűen átsétáltak, rosszabb esetben átszaladtak az utca másik oldalára. Az ilyesmitől féltem legjobban. Ha egy járókelőnek épp akkor jut eszébe megnézni, hogy mi van a túloldalon, amikor a gép gurulni kezd, az egész utazás könnyen szerencsétlenségbe torkollhat.

Mi az első két ülést kaptuk a pilótafülke mellett. Előttünk és a pilótafülke előtt nagy üvegablak volt, mint a helikopter üvegbúrája. A fülkében két pilótaülés kapott helyet. A gép vezérlőeszközei nagyon egyszerűnek látszottak. Valószínűleg könnyen lehetett kezelni a gépet.

Nagyon idegesen figyeltem a járókelőket és izgultam, nehogy valaki átszaladjon előttünk. De épp az történt, amitől a legjobban féltem. Egy fiatalember nagy bőrönddel a kezében elindult át az úton. Elénk került. Nagyon megijedtem és odakiáltottam a pilótának, hogy vigyázzon. A pilóta rám nézett és csak mosolygott. Már majdnem felugrottam az ülésemről, hogy a botkormánnyal felrántsam a gépet, amikor Winus visszatartott.

A repülő akkor már több méter magasságban szállt. Az ember nyugodtan elfért alatta. Akkor jöttem rá, hogy nem a pilótával, hanem velem van gond. Mivel csak az egyik szememen látok, nincs térérzékem, ezért hittem azt, hogy a gép a gyalogossal egy vonalban van.

Elég sokáig alacsonyan repültünk. Budapest hídjai, épületei jól látszottak. Az egyik felhőkarcoló tetején lévő medence mellett napozó nők és férfiak pihentek.

Amikor elhagytuk a várost, csak akkor kezdett emelkedni a gép. A felhők felett a nap állásából meg tudtam állapítani, melyik irányba repülünk. Előbb északra, majd keletre tartottunk. Tulajdonképpen Törökország felé vette az irányt.

A másodpilóta elhagyta a pilótafülkét. Valószínűleg a mosdóba ment. Csak egy pilóta irányította a gépet. Ez egy kicsit aggasztott, de amikor láttam, hogy rendben mennek a dolgok, megnyugodtam. Később a pilóta kihajolt a fülkéből az utastér felé és egy gyereket invitált be maga mellé. A kisfiú annyira meglepődött, hogy mindjárt jegyzetelni kezdett. A pilóta minden mozdulatát figyelte és beírta a kis füzetébe.

Azon morfondíroztam, hogy nagyon rossz helyen ülünk. Ha valaki merényletet szervez és megtámadja a gépet, akkor nekünk lesz elsőként bajunk. A támadók mindig a pilótafülkében vagy mellette szoktak lenni. Onnan irányítják a támadást, mi pedig pont ott ülünk. Gyorsan elhesegettem a rossz gondolatokat.

Kis idő múlva a gép ereszkedni kezdett. Előbb azt hittem, utasítást kapott, hogy az alsó légi folyosóba lépjen át, de nem az történt. A gép orra állandóan lefelé állt, olyannyira, hogy meg kellett kapaszkodnom az ülés karfájába, hogy előre ne csússzak. Mikor végre kiegyenesedett, üzletek sora tárult elénk.

A gép úgy repült, mint egy helikopter. Egy helyben is állhatott mindössze néhány méter magasságban. Az üzletek után egy bazár jött. Mindjárt tudtam, hogy Törökországba érkeztünk. Ezt a nagy bazár is bizonyította.

Amikor egy utcai cipőbolt előtt repültünk, a pilóta kinyúlt a pilótafülke ablakán és elvett az árustól egy kígyóbőrből készült mokaszint. Nem is fizetett a lánynak, mert az megkérte, hogy a következő alkalommal, amikor erre száll, hozzon bizonyos bőrfajtát. Rájöttem, hogy kereskednek. A pilóta hozza a bőrt, a lány pedig ezért készárut ad neki.

Továbbra is alacsonyan repültünk, míg a piac végére nem értünk. Kint a szabadban bőrkabátokat árultak. Hosszú rudakra voltak felaggatva. Talán pár ezer is lehetett. Főleg fekete színűek. A fekete bőrkabátok láttán elmondtam Winusnak, hogy ilyet sohasem vennék magamnak. Olyanok voltak, mint amilyeneket a KGB[95]-ügynökök hordtak. A piac vége felé barnákat is láttam, elég jól néztek ki. Azokból talán választhattam volna, de én nem tudtam úgy kihajolni a gépből, mint a pilóta.

[95] V- Szovjetunió állambiztonsági feladatokat ellátó szerve volt 1954 és 1991 között.

Kirepültünk a bazárból és a gép a magasba emelkedett. Az egyik utas a hátam mögött megkérdezte, mit szólok ahhoz, hogy iskolát szervezzünk a gyerekeknek, ha majd a helyszínre érünk. Közöltem, hogy nem vagyok érdekelt, mert a mi gyerekeink otthon maradtak a nagymamánál. Az ő lánya vele utazott a gépen. Aggódott, hogy kimarad az iskolából.

36.

Arcomat az ablak felé fordítottam. Félmeztelenül feküdtem a rendelőben. Lukács doktornő elektródákat helyezett a mellkasomra és a bokáimra. EKG-felvételre készített elő. Már napok óta szívritmuszavarban szenvedtem. Szerettem volna, hogy a kardiológus megállapítsa, mennyire veszélyesek ezek az extraszisztolék,[96] Dr. Lukács Mária már régóta a kezelőorvosom. Nagyon megbízok benne.

Pár perc alatt meglett a felvétel. A doktornő elmagyarázta és megnyugtatott, hogy vannak soron kívüli szívveréseim, de azok nem veszélyesek. Ezek azok a ritmuszavarok, amelyek nálam már gyermekkorom óta jelentkeznek.

Az ablak előtt állva húztam fel az ingemet. Kint a klinika melletti vízrekesztő gáton egy kiskarimás, elnyűtt kangol (pork pie) kalapban egy férfi üldögélt a lejtőn és pecázott. Annyira odafigyelt a vízre, hogy meg sem moccant az idő alatt, míg felöltöztem.

Elbúcsúztam a doktornőtől és kimentem a váróterembe. Nem kellett tovább várnom, hisz mindjárt megtudtam az eredményt. A ruhatárnál vettem fel a ballonkabátomat. Ott találkoztam Mile gyermekkori barátom húgával, Saroltával.

Piros rózsamintás fekete selyemszoknyát viselt az oldalán mély bevágással. Hosszú, barna szétborzolt haján piros kötött sapka díszelgett sárga rózsával. Sötétbarna, elöl fűzős mellénye kidomborította melleit. Egyszóval cigányruha volt rajta. A jobb kezében kisebb méretű, színes szalagokkal kidíszített kopjafát tartott.

---

[96] Extraszisztolé (röv: Es) (latin-görög) – A szív ritmuson kívüli korai összehúzódása, soron kívüli szívverés.

Amióta ismerem, semmivel nem kapcsolódott a cigányokhoz, ezért nem tudtam megérteni viselkedését. Nem akartam rákérdezni öltözékére, de arra igen, hogy mit keres a váróteremben.

Elmondta, hogy az egyik mellével van baj. Azt kellene megvizsgálni, mert mintha daganatot érezne benne. Kezdte kigombolni az ingét, hogy megmutassa, de én szabadkoztam.

Rajtunk kívül senki sem tartózkodott a váróteremben. A székekhez vezettem. Leültünk és Miléről kezdtem érdeklődni.

Sarolta elmondta, hogy most épp nála lakik. Segít a bátyjának, mert nagyon elhagyta magát. Különben egy filmes csoport jön hozzájuk forgatni. Reklámfilmet akar készítetni saját magáról. Kell a munkájához. Ha van időm, várjam meg, mert a vizsgálat után hazamegy. Vele mehetek és találkozhatok Milével.

Az egyik ajtó mögül megjelent az ápolónő. Őt szólították. Nem sokáig kellett várnom, hogy elvégezzék a vizsgálatot. Amikor kijött, kérdőn ránéztem. Csak annyit mondott, hogy lefényképezték a gyanús emlőjét, és egy hét múlva lesz meg az eredmény.

Saroltával elindultam a gáton a víz mellett a város felé. Észrevettem, hogy az elhordott kalapú horgászó férfi a nyomunkba szegődött. Nem tudtam, hogy miattam vagy Sarolta miatt követ bennünket. Számomra teljesen ismeretlen volt a középkorú férfi, de a lány számára nem.

– Megint az a szamár – mondta felháborodottan, amikor meglátta kísérőnket.

– Hónapok óta nem hagy békén. Feleségül akar venni. Nem akarja megérteni, hogy utálom. Ha ő lenne az egyetlen férfi a föld kerekén, akkor sem mennék hozzá.

– De hát mi köze van hozzád? Megkérte a kezed? – kérdeztem.

– Nem. Ő vette el a szüzességemet, és ezért jogot formál a testemre.

Az elmondottakhoz nem fűztem megjegyzést. Csak mentünk tovább a gáton. Nemsokára egy nagy cigánytelepre értünk. Azt hittem, hogy a telepet elhagyva a városba indulunk.

Nem mentünk tovább, hanem a putrik felé vettük az irányt. Bementünk az egyik viskóba. Csak egy szobából állt. A falak cigányos tárgyakkal voltak feldíszítve, hogy eltakarják a piszkos, omladozó vakolatot.

Egy rozoga, rongyos fotelban ült Mile és a tévét nézte. Nem örült a találkozásunknak, mert én annak idején nem voltam az esküvőjén. De

azért valahogy elbeszélgettünk a régi időkről, amikor sokat kerékpároztunk a zombori határban. Felidéztük csintalanságainkat a csatornaparti rejtekhelyünkön, amelyet egymás közt dzsungelnek neveztünk.

Arra is kitértem, hogy miért épp a cigányéletet választották maguknak, amikor mindig a bosnyák nemzeti érzelmeket ápolták. Megtudtam, hogy Mile nem kap nyugdíjat, Sarolta állás nélkül van. Lakodalmakba járnak, ahol a lány cigány táncokat mutat be, Mile pedig gitározik. Ehhez a munkához kell a bemutatófilm.

Amikor erről szó esett, Sarolta megmutatta gardróbját, amelyet alkalomadtán egy-egy fellépéskor felvesz. A kopjafát pedig még Mile apja készítette, mert otthon unalmában szeretett farigcsálni.

Beszélgetés közben Sarolta megkérdezte, mivel kínálhat meg, de mindjárt hozzátette, hogy csak kávéval vagy pálinkával tud szolgálni. A pálinkát választottam, mert abban bíztam, hogy fertőtlenít.

Pálinkázás közben felajánlottam tudásomat. Én is elkészíthetném a kisfilmet. Nekem nem is kell majd fizetniük.

Úgy gondoltam, hogy a tánc mellett valami foglalatosságot is be kellene mutatni a filmben. Saroltának tetszett az ötlet. Azt ajánlotta, hogy menjünk az egyik közeli iskolába. Ott van Anda, egy fiatal, tizennyolc-húszéves barátnője, aki igazi cigány. Sokat tanult tőle, ami a táncot illeti. Különórákat szervezett a cigány gyerekek részére. Ezenkívül egy kisebb rendelőt is berendezett, abban is segített neki, mert a cigány gyerekek agresszívak, verekednek és gyakran meg is sérülnek.

Iskolán kívüli foglalkozásokat Anda barátja, Sanyi tart, aki fotóriporter. Ő fotótanfolyamokat vezet. Sarolta elmondta, hogy sokat kávéznak együtt, és bennük mindig igazi barátokra számíthat. Sanyi reklámfotókat is készített Saroltának.

Elmentünk az iskolába, hogy találkozzam Andával, a cigánylánnyal. Anda tényleg nagyon helyes volt. Csak a szemei és bőrszíne árulkodott roma származásáról, mert modern, igazi városi öltözéket viselt.

A sokszínű lenge blúz V nyakkivágása és rövid denevérujja megfelelt fiatalos alkatának. Világosdrapp cicanadrágot és alacsony szárú, de magas sarkú rojtos csizmát hordott.

Elmondtam Andának, mi járatban vagyunk, és elvártam, hogy megmutassa a kis improvizált stúdiót.

Szerényen, de profi módon volt berendezve. Kis öltöző, nagy vászon, néhány profi reflektor esernyővel és egy 6x9-es Yasica fényképezőgéppel az állványon. Igazi stúdió.

Sarolta észrevette, hogy nagyon meg vagyok elégedve a látottakkal. Szólt Andának, jó volna, ha Sanyi is megjelenne a beszélgetésen.

Megjött Sanyi is. Amikor meghallotta, hogy filmezés lesz, rögtön elővette művészfotóit. Mindenképpen be akart kerülni a videomellékletbe. Nagy 30x40-es fekete-fehér fotókkal dicsekedett. Mindegyik Andát ábrázolta hol ruhában, hol ruha nélkül.

Az elsőn Anda háttal ült egy széken. Lábai oldalra, jobb felé voltak kinyújtva, ezáltal teste bal felé gravitált. Így diagonális kompozíció született. A fénybeállítás is jó volt.

A másik, amelyik szintén tetszett, Anda mellképe. Teste és feje oldalbeállításban, kinyújtott karja és ujjai kecsesnek mutatkoztak a fotón. Szép kerek mellei részben le voltak takarva hosszú hajával. Ennél a beállításnál az oldalfény dominált, amely misztikussá teszi a képet.

Sanyi azzal magyarázta a felvételeket, hogy Anda már régóta manöken akar lenni. Ezeket a fotókat saját kérésére egy bemutatóra készítette. Forgatás közben Saroltáról is szívesen készít hasonló fotókat.

Sarolta csak úgy egyezett bele a fotózásba, ha róla nem készülnek meztelen képek. Miután megbeszéltük a részleteket, Sanyi kávéra invitált minket a közeli presszóba. Anda sajnos nem jöhetett velünk, mert jelentették, hogy két gyerek megsebesült. Megint összeverekedtek. Az egyiknek az orra, a másiknak a térde vérzett.

A kis szegényes presszóban a pult előtt néhány kopott magasított szék sorakozott. Az egész helyiségben egyetlen asztal és néhány háború előtti szék állt. Az asztalnál egy hajléktalannak látszó öregember ült borospohárral. Azt jobb kezével görcsösen markolta. Az ital fele már hiányzott.

Amikor Sanyi meglátta, hangos szidalmazás közepette kizavarta az öreget. Az ijedten felállt és közben hatalmas kortyokkal kiitta a maradékot a poharából, majd szótlanul kisomfordált a helyiségből.

Sanyi a tulajdonostól asztalterítőt kért. Otthonosan szorgoskodott a presszóban. Megterített és kicserélte a széket, amelyen az öreg ült. Csak ezután invitált bennünket az asztalhoz. Amint helyet foglaltunk, rögtön jött a pincér és kérdő arccal vizsgált bennünket.

Sanyi és én pálinkát rendeltünk. Sarolta nem kért semmit. Látszott, hogy Sanyi itt gyakori vendég, a pincérrel tegeződtek. Miután felvette a rendelést, a pincér még egy kicsit igazított a terítőn, hogy látszék, ki is itt a szakember, majd elment.

Szerettem volna elmondani az elképzelésemet a kisfilmről, de mielőtt megszólaltam volna, Sanyi a gondjairól kezdett beszélni.

Elmondta, nagyon jó lenne, ha őt is alkalmaznánk a felvétel készítésénél, mert épp anyagi nehézségei vannak. Erre Saroltára néztem, mert tudtam, hogy a forgatásra pénz nincs. Mindenki, én is jóakaratomból és az ismeretség alapján szeretnék segíteni. Ő mintha nem hallotta volna a megjegyzésemet, és bankhitelt emlegetett. Tudtam, hogy a Yasica fényképezőgép nagyon drága, de hogy hitelből vette, az nem is jutott eszembe.

Röviden elmondta, hogy már pár hónapja nem törleszti a hitel részleteit. A bank azzal fenyegeti, hogy elárverezi a fényképezőgépet. Ha pedig az megtörténik, nem lesz mivel dolgoznia.

Annyit megígértem neki, hogy szólok az egyik tévés munkatárs ismerősömnek. Készítsenek róla portréfilmet. A televízió ilyenkor valamennyi tiszteletdíjat fizet.

Ennek a lehetőségnek megörült. Elmondta azt is, hogy nem lett volna baj a részletfizetésekkel, ha nem mulasztja el a kínálkozó nagy lehetőséget. Anda egyik diákjának az apja sárkánysportrepülő és egyben nagy horgász is. Felajánlotta Sanyinak, hogy készítsen légi felvételeket a kétszemélyes sárkányból a legjobb vízparti horgászhelyekről. Komoly összeget is kínált a munkáért. Sanyi sajnos nem vállalta el, mert félt a repüléstől. Az apuka hiába bizonygatta, hogy ott lesz mellette, és hogy az ilyenfajta repülés nagyon biztonságos, Sanyi nem volt hajlandó. Ha bejön az, amit ajánlottam, hogy tévériportot készítenek róla, annak nagyon megörülne. Sok mindenről beszélgettünk, megittuk a pálinkát és kisétáltunk a kisvendéglőből.

A forgatás kezdete előtt több helyszínre is ellátogattunk Saroltával. Mile is sokat szerepelt a húga mellett.

Később, Sanyi stúdiójában azonban nem találtunk senkit. Teljesen kiürítette valaki. Felkerestem Andát a rendelőben. Ült egy széken az üres szoba közepén és sírt.

Megtudtam tőle, hogy az egyik diákja, akit már sokszor gyógyított, bandát alakított, ők garázdálkodnak a környéken. Nem meri megmondani, kinek a bandája, mert megfenyegették.

Közöltem, hogy a stúdió is ki van fosztva. Majd Sanyi iránt érdeklődtem, de Anda már napok óta nem látta.

Abbahagytam a forgatást és a város melletti folyó felé tartottam. A híd alatt találtam meg Sanyit. Felakasztotta magát.

37.

Hosszú folyosószerű terem közepén álltam. Kétoldalt több ügyfélfogadó és portékaáruló ablak sorakozott. A mennyezetet üveglapok borították. Látni lehetett a felhőket az égen. De nemcsak azokat, hanem a levegőben elhaladó kisebb-nagyobb járműveket is. Repülő taxikból haladt el a legtöbb. Ez és az épület belseje arra utalt, hogy a messze jövőben vagyok.

A teremben nem sok ember várakozott. Öltözékük különbözött a huszonegyedik század elején hordott ruházattól. Sokkal finomabb anyagból készült és testhezálló szabás jellemezte. Az én egyszerű ingem és nadrágom sok mindenben különbözött az övéiktől. Emiatt sokan meg is bámultak.

Mivel leejtettem a telefonomat és az összetört, posta vagy telefonüzlet után érdeklődtem. A mellettem elhaladó emberek arcát figyelve valamelyik messzi keleti országban lehettem. Végigmentem a hosszú csarnokon, s a végén rátaláltam egy olyan ablakra, amelyben telefonkészülékeket reklámoztak.

A vastag üvegablak mögött kék kezeslábas űrruhában egy fiatal szőke nő állt. A ruha nyakrészén látszott a kör alakú fém zár, amelyre az átlátszó légmentes sisakot lehetett erősíteni. Amikor megálltam, épp azt helyezte az asztal sarkára. Ebből csak arra következtethettem, hogy nemrég érkezett valahonnan az űrből és épp most ért oda a munkahelyére. A lány mögött a másik asztalnál egy középkorú ember ült, valószínűleg a főnöke. Lenge tógába öltözve lezseren telefonált.

Kopogtam az ablaküvegen, hogy a nő észrevegyen. Felém fordulva nagyon kedvesen érdeklődött, mi a gond.

Elmondtam, hogy új telefont szeretnék vásárolni. Van hozzá szolgáltató kártyám. Bólintott és megkért, hogy adjam azt át. Az egész elárusítóhelyiség amolyan üvegkalitkára hasonlított. Ezért nem lehetett sehogy sem érintkezni az alkalmazottal. A lánynak ki kellett jönnie az ablaksor végére és ott átvenni a kártyát, hogy kipróbálja, melyik fajta telefonba illik.

Úgy is lett. A sor végén kinyílt az ajtó és a lány kinézett. Odaadtam a kártyát és elmondtam neki, hogy olyan típusú telefont szeretnék, amellyel műhold segítségével az egész világot elérhetem. Azt is közöltem, hogy amikor majd összehangolja a kártyát a készülékkel, kifizetem.

A nő visszament a fülkéjébe. Kívülről figyeltem, mi történik bent. A lány odaadta a kártyát a főnökének, aki mindjárt a saját készülékébe helyezte. Előbb arra gondoltam, hogy így próbálja ki a kártya használhatóságát. De nem, mert telefonálni kezdett, méghozzá jó hosszan.

Szóltam a lánynak, hogy remélem, nem az űrállomást hívja, mert az nekem sokba fog kerülni.

A lány megnyugtatott. Csak a szolgáltatónál ellenőrzi a kártyát. A magyarázat ellenére túl hosszúnak tűnt a telefonálás. Ráadásul kínaiul beszélt a főnök, ezért nem tudtam, kivel telefonál.

Nagyon mérges lettem. Azon az ajtón keresztül, amelyen a szőke lány kijött, bementem az üzletek mögé. Kiragadtam a főnök kezéből a telefont és belehallgattam. Kínai nyelven beszélő női hangot hallottam. De a női hanggal az űrállomásról jövő háttérzaj is keveredett. A férfi megbotránkozott azon, amit tettem. De amikor elmarasztalóan ránéztem, szabadkozni kezdett, hogy ő csak a kártyát azonosította.

Nem hittem neki és megfenyegettem, hogy panaszt teszek a csarnok főnökénél. Vissza akarta venni a telefont a kezemből, de nem adtam. Majd ha a főnök igazat tesz közöttünk, megkapja vagy kifizetem a készüléket.

Felmentem az emeletre a főnökségbe. Benyitottam és megpillantottam Robby[97] robotot. A filmből ismertem sokoldalú képességeit, tehát nem is csodálkoztam, hogy ő a főnök. Elpanaszoltam a történteket. Mindjárt lejött velem, hogy személyesen megtudja, mi a gond. Mire leértünk, már nem volt ott sem a nő, sem a főnöke. Eltűntek.

Szóvá tettem, mi lesz, ha nagy számlát csinált a főnök. Robby azon nem tudott segíteni, de elmondta, hogy valószínűleg csalókról van szó. Tartsam meg a telefonkészüléket. Az remélhetőleg megtéríti a kiadást.

Elhagytam a csarnokot abban reménykedve, hogy nem lesz nagy a számla.

---

[97] A Tiltott bolygó (Forbidden Planet.) című, 1956-ban készült filmből a mindenre képes robot.

Éjjel volt. Kint sétáltam a város szélén. Velem szembe egy kutyáját sétáltató idősebb ember jött. Amikor odaért hozzám, megállított. Látta, hogy zaklatott vagyok.

Elmondtam neki, hogy jártam a csarnokban. Sajnos nem tudott megvigasztalni, mert vele is megtörtént ugyanaz. Őt is átverték, ezért abba a csarnokba többé be nem teszi a lábát.

Arról is beszélt, hogy egy alkalommal azt a fiatalasszonyt a folyóparti repülő taxik parkolójában látta. Ott is van egy ügyfélfogadó iroda. Néha ott is meg szokott jelenni. De gyorsan eliszkolt, amikor felé indult.

Elindultam a taxiparkoló irányába. Ahogy lépkedtem, észrevettem, hogy a cipőm, majd a lábam vizes lett. A folyópartot elérte a dagály és elöntötte a homokos partot. Nagyot kellett kerülnöm, hogy kitérjek a vizes terület elől.

Vizes és fázós lábakkal ugyan, de elértem a parkolót. Ott sorakoztak egymás mögött a kerék nélküli járművek, melyeknek ajtói felfelé nyíltak. Az egyikbe félig behajolt egy nő. Szőke haja és profilja nagyon hasonlított arra, akit kerestem. Sárga szivacsos ronggyal törölgette a jármű belsejét. Most nem kék kezeslábas űrruhát viselt, hanem fehér cicanadrágot és fehér, rövid ujjú pólót, amelynek a hátrészét ezüst szárnyak csinosították. A nyomtatás olyan élethűnek látszott, hogy messziről azt hittem, igaziak.

Amikor kérdőre vontam, csak nevetett. Megfogtam a vállát és félrehúztam. A lány mérgesen rám nézett és félrelökött. Mielőtt újra elkaptam volna, kibontakoztak a szárnyai a hátán és felemelkedett a levegőbe. Röpködött körülöttem néhány méter magasságban és tovább nevetett. Sehogy sem tudtam elérni. Ez még jobban feldühített. A közeli épület felé indultam, hogy valami botot vagy kötelet találjak, amivel a földre kényszeríthetném.

Az épület belseje sokkal nagyobb volt, mint amilyennek kívülről látszott. Bent az egyik oldalon javítóműhely működött, a másikon pedig légiutas-kísérő-képzés folyt.

A húsz év körüli nők nem csinos légikisasszony ruhát, hanem sötétzöld és kék terepmintás egyenruhát hordtak. Hatan-heten lehettek, körülálltak egy férfit. Szűk nadrágjukon combjukhoz erősítve szíjak tartották a kézifegyvert. Széles derékövükön különböző támadó és védekező fegyver lógott. Többek között egy széles pengéjű kés is. Ruhájuk felső részét rövidre szabták, hogy a kabátka ne gátolja az övön lógó fegyverek használatát. Hosszú kabátujjukra zsebeket varrtak, ezekben kisebb fegyvereket

tartottak. Fegyveres kísérőknek képezték őket. A képzést egy nekem háttal álló idősebb ember tartotta. Számomra egyértelműnek látszott, hogy légi rendőrökről van szó. Rögtön átfutott az agyamon, ők segíthetnek elfogni a csaló repkedő nőt, ezért segítségért kiáltottam.

Elsőként az idősebb oktató fordult felém. Ugyanaz az ember volt, aki a nagy csarnokban a telefonkártyámat használta. Amikor meglátott egy különleges pisztollyal a kezében felém indult.

A vizes cipőm orrával egy világoskék körvonalat húztam magam köré. A vonal megállította az oktatót, de nem az egyik tanulólányt. Az valahogy bejutott mellém a körbe.

– Ne félj, én megvédelek. Tudom, ki az oktatónk. Ő és a barátnője csalók – magyarázta a rendőrnő.

Mire az oktató felé néztem, az már eltűnt.

– Nem mész utána? – kérdeztem, – a barátnője kint röpköd az épület előtt.

– Nem. Az másnak a feladata – válaszolt röviden.

A lányok szétszéledtek. Az autók után érdeklődtek. A körülöttem lévő kék kör is eltűnt. A rendőrlánnyal mi is az autók közé indultunk.

Megtudtam a velem tartó lány nevét. Annának hívják, a Barátság űrállomáson dolgozott. Megunta, mert a levegőt ritkán tisztították, és nagyon nehezen viselte el az állott szagokat. Bár kéthavonként hétvégére hazajöhetett otthonába, ezt nem találta elegendőnek. Ezért foglalkozást váltott. Fegyveres kísérőként többet tartózkodhatott a Földön.

Beszélgetés közben egy nagy plazmaképernyő mellett haladtunk el. Régi, gőzmozdonyos vonatszerelvény robogott az erdei tájak között. Érdeklődéssel figyeltem, mi történik a monitoron.

A következő pillanatban bent találtam magam az egyik vagonban. Tudtam, hogy a tengerpart felé utazom. Kis idő múlva a mozdony és az egyetlen vagon, amelyben utaztam Annával és a tévés forgatócsoporttal, megállt egy emelkedő előtt. Várta, hogy egy másik mozdony hátulról megtolja a szerelvényt. Kis várakozás után megérkezett a motoros mozdony. Az eleje tolatóhajóra hasonlított. A motoros mozdony segítségével megindultunk. Olyan szakaszhoz értünk, ahol a sínpár kissé elmozdult, mert nem lett jól odaszorítva a talpfákhoz.

– Utaztál már vonaton? – kérdeztem Annát, aki figyelemmel kísérte az egész eseményt.

– Nem, soha, az űrállomáson nincs ilyen.

Tovább haladva a szerelvény vízen keresztül zakatolt. Anna kidugta a kezét az ablakon és tenyerével szelte a vizet. Élvezte az utazást.

Nemsokára megérkeztünk egy szép homokos sátortábor és hétvégi házak területére. Bár a talaj homokos volt, az épületek mind betonból készültek.

A szerelvény érkezésekor az épületekből előjöttek a lakók. Mind fiatalok voltak. Közöttük láttam Kelli Williams[98] színésznőt is. Sokkal fiatalabbnak tűnt, mint a tévésorozatban. Aprócska fürdőalsót és rövid, átlátszó testszínű atlétát viselt, amely épphogy eltakarta a melleit.

Három napra érkeztünk oda. Riportokat kellett készíteni a karneváli előkészületekről.

– Helyezkedjetek el. A 3/21-es bungaló a tiétek – magyarázta Kelli. Imre volt az operatőr, Anna pedig a riporter.

Sokáig mászkáltunk a homokos parton a felszereléssel. Nem találtuk a lakosztályunkat. Zavarba hozott a kettős szám. A végén meglett a kis kaliba. A harmadik sorban a huszonegyes házikó lett a miénk. Bent nagyon kevés volt a hely. Az alsó részben két fekvőhelyet találtunk, fönt a tető alatt pedig egyet. Annát oda helyeztem. Az egész helyiséget olyan szűkösre építették, mint a japán kapszulahotelek szobáit.

Miután elhelyezkedtünk, felkerestük a fiatalokat. Ők már nagyban készülődtek. Egy hegesztőt igyekeztek beindítani. Azzal akartak fényeffektusokat létrehozni.

Beindították ugyan, de gyorsan leállt, mert túlmelegedett. Azt ajánlottam, hogy tegyék a gép alját a sekély tengervízbe. Az majd folyamatosan lehűti.

Meg is tették és működött. Az ötlet viszont nem bizonyult jónak, mert jött a dagály és elöntötte a hegesztőgépet. Az áramütés nagy kisüléseket okozott.

Mire észbe kaptam, már újra a repülőtaxi műhelyében találtam magam. Anna eltűnt, de helyette ott termett Kelli, aki kezeivel takarta testrészeit, mert elszégyellte magát és fázott is.

---

[98] Kelli Williams, 1970, amerikai színésznő. Sok TV-sorozatban szerepelt. Többek közt a Hazudj, ha tudsz-ban

38.

A karzat nagyon praktikusnak mutatkozott, mert sok mindent lehetett ráépíteni. Ott egy hálóágyat alakítottam ki. De az ilyen belső építményt csak azokban a lakásokban lehetett kivitelezni, amelyekben a födém legalább négy méter magasan van.

Ez a lakás olyan volt. A klasszikus ágytól eltérően a galérián csak egy széles, vastag matrac terült el. Az ágyat nagy ablakok vették körül. Lucival azon a matracon feküdtünk.

Arról meséltem neki, hogy mi történt velem és társaimmal aznap. Elmondtam, hogy a közeli erdőben fakitermelés kezdődött. A tulajdonos, aki a társaimmal együtt felfogadott, nagyon megdolgoztatott és kihasznált bennünket. A munkások közül ketten azt tervezték, hogy fakitermelő egyesületet alakítanak. Minket is rábeszéltek, hogy társuljunk a szövetkezetbe.

De még mielőtt tovább mondtam volna a részleteket, Luci felállt, hogy kinyissa az ablakot. Panaszkodott, hogy melege van. Ezen elcsodálkoztam, hiszen nyári, vékony anyagból készült rövid hálóinget viselt. Amikor megnyitotta az egyik ablakot, a légmozgás meg is lengette ingét. Egy ideig ott állt az ablak mellett, majd amikor lehűlt, újra lefeküdt. Akkor folytattam a történetet.

Az emberek nagy része nem fogadta el az ötletet, főképpen azért, mert tudták, hogy ők ketten, akik ajánlották az egyesület szervezését a tulajdonos emberei. Ha őket választják meg, minden marad a régiben. Emiatt újra és újra szavaztak. A végén engem választottak meg a szervezet elnökének.

A nagyteremben feltettek az asztalra, hogy mondjak egy pár szót. Megígértem, hogy bemegyek a tulajdonoshoz, és rendes munkaidőt követelek tőle. De amikor bementem az irodába, sehol sem találtam. Megszökött. A nagy íróasztalán tenyérnyi készülék feküdt. Előbb arra gondoltam, hogy mobiltelefon, de amikor jobban megnéztem, inkább a tévé távirányítójára hasonlított. Amikor a kezembe vettem, átmelegedett és a billentyűzete világítani kezdett. Nem tudtam, mire való, de mivel érdekesnek tűnt és a gazdája otthagyta, magammal vittem.

– Hol van az a valami, talán én tudom, mire szolgál? – kérdezte Luci.

Amikor megmutattam neki, arckifejezése alapján úgy tűnt, hogy tudja, mire való, de nem részletezte. Csak annyit mondott, hogy a kis beren-

dezés repülőirányító. Nem akartam faggatni, mert tudtam, hogy úgyis elmondja majd, inkább folytattam a történteket.

Kint a munkások már vártak. Az üzem fából és deszkából bútorokat készített. A raktárban legalább ötven lakásba való különféle bútor volt felhalmozva. Mivel nem kaptuk meg a béreinket, szétosztottuk magunk közt a lakberendezést.

– Nekünk és a szüleim részére tetettél-e félre bútorgarnitúrát? – kérdezte Luci.

Mielőtt válaszoltam volna, felálltam és az ablakhoz mentem. Be akartam csukni, mert fáztam. Kint már nagyon fújt a szél. Zivatarra állt az idő.

– Nem. Nekünk és szüleidnek sem tettem félre semmilyen bútort.

– Mindig úgy van, ahogy te akarod – mondta szemrehányóan Luci és felállt.

Luci nagyon megsértődött és lement a galériáról. Magára vette köntösét és kirohant a lakásból.

Kis idő múlva utánamentem, hogy megkeressem. El sem tudtam képzelni, hol lehet. Az időjárás is megváltozott. Ragyogóan sütött a nap. Mivel a lakásom a főutcán volt, ott csak gyalogosok közlekedhettek. Egymás mellett sorakoztak az üzletek. Előbb azt gondoltam, hogy valamelyik áruházban fog meghúzódni, ezért üzletről üzletre jártam.

Amikor kijöttem az egyik sportüzletből, az utca közepén két nő és egy férfi ereszkedett le a levegőből elém. Megcsodáltam őket. Mind a hárman testhezálló, bokától nyakig érő overallt viseltek. Az egyik szőke hajú lányon zebramintás volt, a másikon pedig kaleidoszkópszerű[99] fantasztikus mintázatú. Egyedül a férfi viselt egyszínű, kék overallt. Mindhármuk derekán, széles övön különböző szerkentyűk lógtak. A férfi egy távirányítószerű szerkezetet tartott. Nagyon hasonlított arra, amit az erdőtulajdonos asztalán találtam. A járókelők sóvárogva nézték őket, mert szépek voltak és még repülni is tudtak.

Mivel sem ejtőernyőt, sem gépezetet nem láttam a hátukon, feltételeztem, hogy az övükben rejlik az, aminek a segítségével repülni tudnak.

Csak egymással beszélgettek és élvezték, hogy az érdeklődés központjában állnak. Mindenki őket nézte és várta, mi fog történni. Engem is érdekelt, olyannyira, hogy meg is feledkeztem Lúciáról.

---

[99] A kaleidoszkóp egy optikai játék. Egy csőben néhány szimmetrikusan elhelyezett tükör megsokszorozza az apró, csillogó színes tárgyak képét.

A kis szerkezettel irányították a felszállást. A férfi különböző billentyűket nyomott meg rajta. Megkezdődött a felszállás. Nagy nehezen csak a tetők magasságáig tudtak felrepülni, de rögtön, mintha kiürült volna a távirányító, le is ereszkedtek.

A férfi hozzám lépett, hogy tanácsot kérjen. Az irányító nem működött, mert nem volt jól beállítva a program. Újra kellett programozni. Csak egy fiatal matematikuslány rendelkezett olyan berendezéssel, amellyel meg lehetett javítani. Mivel tudtam, hol tartózkodik, elvállaltam, hogy segítek a repülő fiataloknak. Szerettem volna, hogy működjön a távirányító és fel tudjanak szállni. Elkértem tőle azzal a szándékkal, hogy majd megjavíttatom és visszahozom.

Kezembe véve megállapítottam, hogy az erdőtulajdonosé is ilyen. Ezek szerint ő is a repülő emberek közé tartozott.

A piactér egyik sarkában állt a lány, aki távirányítóba való programokat árult. Kis asztalkáján, sokfajta számítógép-alkatrész feküdt. Azokat is kínálta. Láttam, hogy van olyan távirányítója, amely a fiatal repülősöknek megfelelne. Az ára is fel volt tüntetve. Tizenöt euróba került.

Megkértem, hogy programozza át a távirányítót. Munkához látott, közben elmondta, hogy ezért most kilencvenöt eurót kell fizetni.

Mivel annyi pénzt nem tartottam magamnál, megkértem, hogy állítsa le a műveletet. A lány leállította, de mivel az átprogramozás megkezdődött, a munka fele ötven euróba fog kerülni. Annyi pénzem sem volt. A lány ragaszkodott hozzá, hogy ki kell fizetnem. Nagyon kellemetlen helyzetbe kerültem. Idegességemben izzadni kezdtem. Közben arra gondoltam, ha megjavíttatom az irányítót, pólót cserélek és megkeresem Lúciát.

Szerencsémre megjelent a zebramintás szőke lány. Nem is vettem észre, hogy kísért. Mindhárman féltek, mert ha nem hozom vissza az irányítót, anélkül nem tudnak repülni.

A lány övében a berendezések mellett rengeteg pénzt láttam. Nyugodtan kifizette az ötven eurót. Nekem pedig tovább kellett keresnem olyan valakit, aki meg tudja javítani az irányítót.

Egy idős nyugdíjas jelentkezett. A közelben ült a padon és mindent hallott. Kezébe vette az irányítót és a harmadik kísérletre meg is javította.

A zebramintás szőke lány elvette az irányítót és eltűnt. Meg sem köszönte.

Visszamentem a központba. Lúciát kerestem tovább. Benéztem az egyik ruhaüzletbe. Új pólót akartam szerezni. Ott a folyosó egyik helyiségében egy fiatalasszony a ruhákat nagy kartondobozokba pakolta. Amikor jobban megnéztem, valahonnan ismerősnek tűnt. Mary-Lu volt. Úgy hívtuk az iskolában az osztálytársamat. Bementem megkérdezni, van-e pólója. Már nagyon le kellett cserélnem, ami rajtam van. Nagyon rám csodálkozott, amikor meglátott. Elmondta, az a hír járja, külföldön vagyok. Néhány kedves szó után rákérdeztem, van-e eladó pólója a számomra.

Sajnos nem volt, de felajánlotta, hogy varr egyet. Kiválasztottunk egy világosszürke batiszt anyagot. Abból kezdte varrni a pólót. Alig vártam, hogy kész legyen és lecserélhessem a beizzadt ruhaneműt.

Amikor kész lett, elbúcsúztunk. Elmondtam, hogy sietek, mert még egy nagyon fontos dolgot kell elintéznem.

Sok idő nem múlhatott el azóta, amióta kijöttem a lakásomból Lúciát megkeresni. De most már végképp meg kellett találnom. A főutcán nem láttam, tehát a piac felé vettem az irányt. Úgy tűnt, jól döntöttem.

Végül rátaláltam. A piactéren egy szalmával bélelt faládában kuporgott mozdulatlanul. Hangos hívásomra sem reagált.

Jobb csuklóján hosszúkás seb tátongott. Öngyilkos akart lenni, de még élt. Megnéztem. A seb száraz volt, de ahogy szétnyitottam, belement egy kis szalmaszál. Mutatóujjammal igyekeztem kipiszkálni.

Láttam, hogy nem tudom egyedül gyógyítani. Mentőt vagy orvost kellett hívnom. Luci még mondott pár szót, de nem értettem. Lehet, hogy bocsánatot kért, de nem voltam benne biztos. Valami olyat hallottam, hogy B pozitív. Feltételeztem, hogy az a vércsoportja.

A közelben volt egy egészségház. Talán azért választotta ezt az öngyilkosság helyéül, mert várta, hogy megmentsem.

Orvosért siettem. A váróteremben a sofőr és egy ápolónő ült egymással szemben, kávéztak. Amikor odaértem, az ápolónő szabadkozott, hogy az orvos nincs itt. Épp szünet van, és elment valamit megenni.

Elmondtam, hogy sürgős dologról van szó. Lúcia csuklóján egy nagy seb van és vérzik. Az ápolónő erre fölkelt és a szekrényhez ment, hogy tamponokat vegyen ki.

Rászóltam, hogy tű és cérna is kell, mert a seb legalább tíz centi hosszú. Azt nem lehet betamponozni, csak miután bevarrják.

Elindultunk a piactérre. A sofőr is velünk jött. Ő cipelte az orvosi kellékeket. Sürgettem őket, mert attól tartottam, hogy Lúcia elvérzik. Egy hosszú, keskeny sötét folyóson mentünk a helyszín felé. Hátranézve láttam, hogy a másik rendelőből egy orvosnő jött ki az ajtón. Nem tudta, miféle sürgés-forgás van a folyosón. Ismerősnek tűnt, de úgy gondoltam, hogy fogorvos, tehát nem sokat tud segíteni.

Útközben szóltam az ápolónőnek, hogy vér is fog kelleni, mert nagyon sokat veszített. Sajnálattal mondta, hogy csak egy zacskó B pozitív vér van a hűtőben. Ha majd bevarrja a sebet és meglátja, hogy kell-e, visszaküldi a sofőrt érte.

Én mentem elöl, hogy mutassam az utat. Gyorsan a térre értünk. Az ápolónő megnézte Lúciát, de későn érkeztünk, már nem élt.

39.

Vöröses felhők borították az eget. Előbb naplementének tűnt. Forogtam a halvány rózsaszínű utca közepén a nap után kutatva. Valahol nyugaton kellett volna lennie. Nyugaton azonban mást láttam. Egy hosszúkás léggömböt. Formája hasonlított a Hindenburgra,[100] csak sokkal kisebb volt. Talán csak azért látszott ilyennek, mert távol a nyugati égen a vörös felhők alatt lebegett.

A vörös por vagy homok végig beborította az utcát. A széles csapás két oldalán lécekből és deszkákból összetákolt alacsony rozoga házak sorakoztak. Majdnem mindegyik viskótetőt sátorlappal hosszabbítottak meg. Így a járókelőket megvédték a naptól és az esőtől.

Ennek ellenére sem az utcán, sem pedig a viskók előtt nem járt senki. Üresen pangott a város, talán inkább falu, de még inkább csak egy utcasor.

Végigmentem a vörös homokszőnyegen. Az utolsó háznál magas, masszív, kétszárnyas fakapu állta el az utamat. Öntöttvas kilincs volt rajta. Olyan, mint a mi zombori családi házunk nagykapuján. A háború előtt a sváb házak kapuin lehetett ilyen kilincseket látni. Amikor tüzetesen megnéztem, úgy tűnt, a kilincs művészi alkotás. Lassan közelítettem a kezemet.

[100] V- A Hindenburg egy német léghajó, a legnagyobb ember alkotta szerkezet volt, amely a levegőbe emelkedett. A Harmadik Birodalom és az USA közötti utakra tervezték.

Annyira megragadott a látványa, hogy féltem hozzányúlni. De mégis megtettem. A kilincs mintha idomult volna, úgy odasimult a kézfejemhez. A vas meglágyult és belehelyezkedet a tenyerem ráncaiba, vonalaiba.

Előbb azt hittem, hogy a kapunyitáshoz le kell nyomnom a kilincset, mint ahogy a többi ajtónál szokás, de ez a mozdulat feleslegesnek bizonyult. Amikor a kilincs elhelyezkedett a kezemben, a kapu mindkét szárnya megnyílt. Kitárult előttem a mögötte levő tér, a kilincs azonban a kezemben maradt. Bűntudatot éreztem, mert azt hittem, hogy én szakítottam le ezt a gyönyörű alkotást a helyéről. Vissza akartam helyezni a kapura, de nem lehetett.

Amint átléptem a küszöböt, a térség megváltozott. A vörös homok vagy por világoskék színű és kemény föld lett.

Nem mertem visszanézni, hogy a vörös táj még ott van-e a hátam mögött. Ha igen, akkor nem tudnák magyarázatot adni erre a térváltozásra. Inkább azt gondoltam, hogy mögöttem bezárult a kapu, és új tér tárult elém. Csak a kilincs emlékeztetett arra, hogy valamikor korábban más térben voltam.

Továbblépkedtem a világoskék kemény talajon. Előttem csak az ég és a föld létezett. Az ég is világoskék színben pompázott, de nem olyan, mint amilyen délben a felhőtlen ég szokott lenni. Mintha még reggelre járna az idő, és a nap nem süt elég erősen, hogy teljesen megvilágítsa a puszta tájat.

Miután megtettem néhány lépést, mellettem az út szélén hirtelen fák és épületek nőttek, inkább ugrottak ki a földből. Jobbról és balról fák és egyemeletes épületek jelentek meg kis erkélyekkel.

A táj is sokkal békésebb lett. Kezdtem kellemesen érezni magam. A kilincset lóbálva elindultam az egyik épület felé, ahol egy kis verandán muskátlik virítottak. A virágok is vagy kékek, vagy fehérek voltak. Azon is elcsodálkoztam, hisz a muskátli általában piros szokott lenni.

A Májkó, az én nagymamám is szerette a muskátlikat. Gyerekkoromban a zombori házban ő nevelte, gondozta őket. Télen pincébe helyezte szögre akasztva, gyökerekkel felfelé. Akkor is pirosak voltak a virágai, azért feltételeztem, hogy most is pirosaknak kell lenniük.

Nagyon odafigyeltem, hogy talán első pillantásra eltévesztettem a színeket. Amikor jobban odafókuszáltam, a virágok úgy viselkedtek mintha elszégyellnék magukat. Egy kicsit lekonyultak, majd amikor újra feléledtek, pirosak lettek.

Így már a lelkem is megnyugodott. Hisz igazi muskátlikkal álltam szemben. Odasiettem, hogy a virágok között lepihenjek a teraszon. Szerencsémre találtam egy padot. Leültem és a kilincset magam mellém raktam. A tornác sokkal nagyobb volt, mint amekkorának kívülről látszott. Ezt csak akkor vettem észre, amikor leültem és körülnéztem. A ház bejárata mellett néhány boroshordó hevert, úgy tűnt valaki ottfelejtette őket. Sőt, még egy kocsikerék is árválkodott, két-három kitörött küllővel. A fapaddal szemben, az utca másik oldalán, kicsit beljebb az úttól egy magasabb faház állt, melynek tetején kereszt díszelgett. Ebből arra következtettem, hogy templom lehet.

Amikor felálltam, hogy közelebbről megtekintsem, a hátam mögött ajtócsikorgást hallottam. A ház ajtaja kinyílt, Winus jelent meg. Fiatalosan mosolygott. Feje búbján sötét, hosszú haját fehér szalaggal kontyba kötötte. Piros mintás rövid selyemruháján mély mellkivágás volt. Az ilyen szabás kiemelte dús melleit. A ruha felett kék bőrcipzáros kabátkát hordott. Ismertem Winusnak ezt az öltözékét. Csak azt nem tudtam, hogy került ebbe a viharvert házikóba, és egyáltalán mit keresett itt. Amikor megkérdeztem, csak annyit válaszolt:

– Téged vártalak.

– Ha ez így van, és másként nem is lehet, akkor mehetünk tovább – állapítottam meg.

Egyik kezembe vettem a kilincset, a másikkal megfogtam Winus kezét és elindultunk az utca vége felé.

Az utolsó ház után jobbra kanyarodott az út és emelkedni kezdett. Az ott sorakozó házak egyre lejjebb és lejjebb kerültek. A végén az út gátszerűen a házak felett húzódott. Ismerősnek tűnt a táj és az épület. A temerini Szőregi úton haladtunk volna. Winus is úgy vélte, mert karjával előre mutatott.

– Ott van a szüleim háza.

A gyalogút közvetlenül a házak mellett legalább tíz méterrel alacsonyabban feküdt, mint ahol mi jártunk. Amikor a Horváth[101] - házhoz értünk, Lulu és Bimbe jöttek ki Winus szüleinek a házából. Intettek, így adták tudtunkra, hogy megvárnak bennünket, mert mondani akarnak valamit.

A május elsejei kirándulást akarták megbeszélni velünk, azért kerestek fel bennünket. Lulu, de főként Bimbe nagyon szeretné, ha társulnánk

[101] V- Horváthék – Winus szüleinek háza Temerinben.

a kiránduláshoz, de főleg azt, hogy Winus is ott legyen. Amikor a házhoz értünk, engem a Tata (Winus apja) mindjárt lefoglalt azzal, hogy segítsek beállítani a kukoricamorzsolót a műhelyben.

Winus ottmaradt a fiúknál, hogy megbeszéljék a kirándulás részleteit. Tata a hátsó épülethez vezetett. Ott már várt Erzsi. Lenge nyári ruháját apró rózsaszínű virágminta díszítette. A nagy morzsolót kellett arrébb tolni, hogy közelebb kerüljön a csöves kukoricákhoz. Amikor ezzel megvoltunk, bekapcsoltuk a morzsolót. Tata Erzsit bízta meg, hogy „etesse" a gépet. Engem pedig elvezetett a padlásfeljárathoz, hogy megmutassa, hol vannak a fehér műanyag literes üvegek, amelyekben méreg van. Amikor átmentünk az udvaron, láttam, hogy Winus levette a kabátkáját és a karján maga előtt tartotta. Jókat nevetgéltek. Lehet, hogy valami viccet meséltek.

Apósom közben a patkányokról magyarázott valamit, de nem értettem, mert csak Winust figyeltem.

– Ott van az erős patkányméreg. Elszaporodtak a patkányok – magyarázta. – Tenni kell valamit, mert felfalják az összes kukoricát. Semmi sem marad a disznóknak.

Odaértünk, és csodálkozva állapítottuk meg, hogy nincs ott a patkányméreg. Talán valahová máshová tette – igyekeztem megnyugtatni. Csak csóválta a fejét, és az az ötlete támadt, hogy talán a padláson van. Elindult fölfelé a deszkalépcsőkön, én pedig utána.

A padláson szanaszét hevertek a befőttesüvegek, a képregények és egy dossziéban Radnóti[102]- anyagok, amit még a műsor készítésénél használtam. Apósom egy régi konyhaszekrényt is átkutatott. Miközben a fiókokat nézegette, hangos női sikítozást hallottam. Lerohantam a padlásról és a hang irányába siettem. A morzsolónál Erzsi cibálta a szoknyáját, mert a gép elkapta. Szerencséje volt. Mire odaértem, a könnyű nyári anyag elszakadt. Csak a combján keletkezett pár karcolás.

Erre a sikításra Winus és Bimbe is a műhelyhez rohant. Mindketten segíteni akartak. Szerencsére nem történt olyasmi, ami miatt orvoshoz kellene menni. De attól függetlenül javasoltam Erzsinek, hogy kérjen tetanusz védőoltást az orvostól.

A patkányméreg egyelőre várhat. Úgy döntöttem, hogy elkísérem Erzsit a rendelőbe. Az otthon maradottak kutassák fel a mérget.

---

[102] A Radnóti Miklósról készült dokumentumfilm előkészítő anyagai.

Erzsi combján nem voltak olyan nagyok a karcolások, hogy ne tudjon járni. Az egészségház pedig közel volt. Gyalog indultunk. A rendelő épülete egy nagy park közepén állt. Amikor odaértünk, a fák között egy muszlim asszony, egyszerű európai ruhába öltözve, de hidzsábbal[103] a fején, szikével fenyegetőzött.

Foglyul ejtett egy fiatal lányt, és a nyakához tartotta a szikét. A lány szűk nadrágot és diszkrét mintás hosszú ujjú blúzt viselt. Látszott rajta, hogy nagyon meg van ijedve.

A két nő szorosan egymás mellett állt. A szikét tartó asszony állandóan csak azt kiabálta, hogy:

– Engedjék szabadon… Engedjék szabadon…

A fák között már felsorakoztak a katonák és a rendőrök, lesben állva és várva a pillanatot, hogy mikor szabadíthatják ki a túszul ejtett lányt.

Közöttük volt a rendőrparancsnoki rangban levő Csongor is.

Láttam, azon tanakodnak, hogyan kellene megoldani a túszdrámát.

A muszlim nő és a foglyul ejtett lány egyre közelebb jött hozzám és Erzsihez. Közben Erzsit áthelyeztem a másik oldalamra úgy, hogy én legyek közelebb a hidzsábot viselő asszonyhoz.

Amikor egymás mellé értünk, elgáncsoltam a muszlim asszonyt. Nem esett el mindjárt, hanem felém irányította fegyverét. A mesterlövészeknek sem kellett több. Lőttek és a muszlim asszony holtan esett a földre. A lány sírva fakadt és elmenekült.

A park fái és bokrai közül előjöttek a katonák és a rendőrök. Csongor vezette a csoportot. Amikor hozzám ért, gratulált. Akkor tudtam meg a túszdráma kiváltó okát. A muszlim nő azzal fenyegetőzött, hogy a helyi ambulancia vízvezetékébe patkánymérget önt, ha nem engedik szabadon a terrorizmussal vádolt férjét.

Csongor meg is mutatta az elkobzott mérget. Azok a literes üvegek voltak, amelyeket apósom olyannyira keresett.

Szerencsére minden jól végződött. Engem megdorgáltak, felelőtlenség volt részemről, hogy elgáncsoltam az asszonyt, mert ha a lányra esik, megvágja a szikével.

Erzsit bekísértem a rendelőbe, majd visszamentem Csongorhoz, hogy elbeszélgessek vele. Megdicsértem, hogy nagyon jól áll rajta az egyenruha,

---

[103] Hidzsáb – így nevezik a nők haját letakaró fátylat, amit a muszlim nők hordanak.

a kék nadrág és zubbony vállán a rangjelzéssel. Megköszönte a dicsérő szavakat és megemlítette, hogy jövőre még tetszetősebb egyenruhát kapnak. A rendőrnők pedig rövid szoknyát és magas sarkú cipőt viselnek majd.

Miközben beszélgettünk, lassan eleredt az eső. Csongor beszállt a rendőrség terepjáró kocsijába. Felemeltem hátulról a védővásznat, hogy ne essen rá az eső. Rám mosolygott, megköszönte és elindult.

Én is valami fedezéket kerestem. Szaladni kezdtem az egészségház felé. A váróterembe érve vettem csak észre, hogy az tulajdonképpen a zombori házunk szobája. Májkó szobájába kerültem. Csongor is ott volt már, de most katonai terepmintás egyenruhában. Ült a nagy íróasztal mellett és régi fotókat nézett. Közelebb léptem, hogy én is megnézzem őket. Laci-féle fotók voltak. László készítette őket, amikor Winus még az ifjúsági rádióban ügyködött.

Az egyiken Újvidék központjában ül a padon, a másikon egy beton virágtartó keretén, a harmadikon pedig a pétervári bástya falán.

– Ez a feleséged? – kérdezte.

Bólintottam.

Az eső egyre jobban esett. A régi épület sok helyen beázott. Előbb a gang mennyezetén, majd a Májkó szobájában, épp a nagy íróasztal felett kezdett csöpögni a víz. Mindketten felugrottunk, hogy valami edényt vagy műanyag lavórt keressünk. Csak egy vödröt találtam, amelyet a szobában helyeztem el. Ott csorgott a plafon legjobban.

Jó, hogy később alábbhagyott az eső. A végén elállt. Végignéztem a plafonokat és a gangot. A veranda egyik részén levált a plafon. Nem csoda, hisz az egész födém szalmapólyás sárból készült.

Kimentem az utcára is, hogy megnézzem, hogy áll a tető. Bizony a cserepek széthúzódtak a széltől. Ezt a házat, úgy gondoltam, nem érdemes javítani. Inkább el kellene adni. Már az eladás gondolatára megjelent a szomszéd kolonista. Dújónak két fiúgyermeke van. Mindkettő kőműves. Ők vagy lerombolják és újraépítik, vagy csak tatarozni fogják az épületet.

A gondolatra, hogy lerombolják a házat, eszembe jutottak gyermekkori élményeim a padláson. Sok minden történt velem ott abban az időben. Ennek ellenére jobbak láttam, ha eladom.

40.

A vasúti szerelvény alatt fekszek. Kerekeket cserélek. Persze ez nem olyan, mint amikor az autókerék cseréjére kerül sor, hanem sokkal nehezebb. Jól fel kellett gyűrnöm az ingujjamat, hogy elvégezzem a munkát.

Sajnos ezt minden alkalommal meg kellett csinálni, amikor vonattal Oroszországba akarok utazni. Arrafelé szélesebbek a vasúti vágányok. De magamban azon töprengtem, miért ne tudná valaki más a vasúti társaságból elvégezni ezt a cserét.

Ha utazni szeretnék, mindenképpen alá kell feküdnöm és felgyűrnöm az ingujjamat. Elvégeztem a szerelést és a vonat elindult. Reméltem, hogy jó vonatra szálltam, mert Szentpétervárra akartam utazni.

Találtam egy számomra megfelelő kupét és oda telepedtem. Nem voltam egyedül. Egy idős, szakállas bácsika ült velem szemben. Be nem állt a szája. A cári Oroszországról beszélt. Kisült, hogy azok közé a művészek közé tartozott, akik a cárné részére a hímzett tojásokat készítették.

Nem bírta ki, hogy meg ne kérdezzen, hová utazok. Elmondtam neki, hogy a szentpétervári Téli Palota alatt van egy rejtekhely, ahol az épület tervrajzait és még sok mást is tartanak. Onnan szeretném valahogy megszerezni az ír csipkemintákat, mert Winus most azzal foglalkozik.

Nagy meglepetésemre elmondta, hogy ő pontosan tudja, merre van az a rejtekhely. Már többször járt abban a pincehelyiségben. Részletesen elmondta, azt is, hogyan tudom a legkönnyebben megtalálni. Amikor rákérdeztem, hogy Szentpéterváron lakik-e, nemlegesen válaszolt. Az egyik rokonához megy látogatóba.

Az utazás sokáig tartott. Közben találkoztam a kiszolgálólánnyal, aki nagyon hasonlított Mására.[104] Talán azért is, mert ruhája, fejkendője, még a pacsnija is lila volt. Szőke siskája eltakarta a homlokát. De viselkedése is nagyon hasonlított rá. Bármit kérdeztem tőle, mindenre haragosan azt válaszolta: Ja nye znaju. (Nem tudom.)

A szentpétervári vasútállomáson elváltunk egymástól. Autót béreltem és azzal indultam a palota felé.

---

[104] V- Mása – orosz televíziós 3D-s számítógépes animációs sorozat.

A pincebejáraton autóval be lehetett hajtani, de csak egy sorompóig. A sorompó mellett parkolóhelyek voltak. Úgy nézett ki a helyiség, mint egy föld alatti garázs.

Leparkoltam, majd bementem egy keskeny, hosszú folyosóba. A folyosó végén lépcsők vezettek lefelé. A lépcső végén alacsony, kör alakú terembe érkeztem. A falai csak ajtókból álltak. Volt belőlük legalább tizenöt. Ha nem találkozom az öreg muzsikkal a vonatban, nem tudnám melyik ajtót kell kinyitnom. De most már tudtam, és kinyitottam.

Hosszú, folyosószerű pincébe jutottam. A boltíves mennyezet alatt kétoldalt megszámlálhatatlan mennyiségű pókhálós borosüveg sorakozott. A több száz éves üvegek úgy voltak fektetve, hogy a nyakuk kifelé legyen. Végig kellett mennem mellettük. Bár vonzóak voltak, egyet sem vehettem kézbe. Ezt még az öreg tanácsolta. Ha megtenném, az egész rakás összedőlne és betemetne. A pince másik végén újabb ajtóra bukkantam. Oda is benyitottam.

Egészen más világ terült elém. Hosszúkás klasszikus nappali szoba volt. Nem olyan nagyméretű, mint a pince. A helyiség egyik oldalán szekrények sorakoztak, a másik oldal előtt barna támlás bőrkanapé állt. Előtte dohányzóasztal, amelyen sakktábla feküdt felállított sakkfigurákkal, mintha valaki épp most hagyta abba a játékot. Pedig a teremben nem láttam senkit. Jobbra hatalmas festmény lógott. Valamelyik orosz grófot vagy hadvezért örökítette meg. A portré a XVII. századi festészet stílusában készült.

Épphogy körülnéztem, a fal, amelyen a portré lógott, megmozdult. Függőleges helyzetében száznyolcvan fokkal elfordult. Most az olajkép helyett egy karosszék jelent meg, amelyben Oleg, a múzeum őre ült.

Amikor hozzáléptem, felállt. Megijedt. Nem gondolta azt, hogy lesz valaki a szobában. Igyekeztem barátságosan mosolyogni. Szótlanul a kezét nyújtotta és a sakktábla felé mutatott.

Leültünk a tábla elé. Most én ijedtem meg. A sakktudásom aligha éri el egy középiskolás tanulóét. Ha játszani kell, mielőtt elmondanám, mi járatban vagyok, biztos veszítek. Az pedig nem jó fényt vet rám. Ezért szólni akartam, de Oleg tenyerével „Állj”- t mutatott. Na, ebből baj lesz – gondoltam magamban.

Így is lett. A negyedik lépés után susztermattot kaptam. Kéznyújtással elismertem a vereségemet. Nem csinált kérdést belőle, csak hátradőlt,

összekulcsolta ujjait és várt. Eljött az ideje, hogy elmondjam, mi járatban vagyok. Türelmesen meghallgatott és igenlően bólintott.

Az egyik szekrényhez ment, és elővett egy csomó barna csomagolópapírt. Csak amikor elém tette és felhajtotta a védőpapírt, akkor láttam meg a mintákat. Fehér pauszpapírra voltak rajzolva. A pausz alá még indigót is tettek, hogyha valaki le szeretné másolni a mintát, kéznél legyen. A minták elég nagyoknak tűntek. Meghaladták az eredeti nagyság többszörösét. Megközelítően 0,5x1 méteresek lehettek. Mellettük egy borítékban kisebb mintákat is láttam. Olyanokat is, mint egy bélyeg. Azokat is átnéztem. Közöttük is találtam érdekeseket. Lepkék, csillagok, levelek, sok különböző forma volt. Az ír csipke érdekessége az is, hogy emeletes. Az alapmintára még egy alakzatot horgolnak.

Szóltam Olegnak, hogy ezeket a nagyokat elvinném, vagy ha nem lehet, akkor másolatot készítenék róluk. Azt válaszolta, hogy ha a felettese megengedi, készíthetek másolatokat, de elvinni semmi esetre sem lehet. Még akkor sem, amikor elmondtam, hogy a tulajdonossal utaztam a vonatban és az engedélyt adott rá.

Nézegettem a mintákat. Különválasztottam azokat, amelyek tetszettek. Reméltem, Winusnak is tetszeni fog a válogatásom. Ez idő alatt Oleg elment megkeresni főnökét és engedélyt kérni a másolásra.

Míg várakoztam, az apró, bélyeg nagyságú mintákat betettem a pénztárcámba. Láttam, hogy az őr nem is tudja, mennyi és miféle mintákról van szó.

Amikor visszajött, örömmel tudatta velem, hogy a másolást engedélyezték. Nekiálltam. Sok időmbe került. Szerencsére az indigó megkönnyítette a munkámat. Olegra nem panaszkodhattam, mert segített. Ő is rajzolta a mintákat az indigón keresztül. Közben elmondta, hogy mennyire élvezi a dolgot, mert ükapja festő volt. Ő festette az olajképet a szoba falán, amely Pjotr Alekszandrovics-ot[105] ábrázolja.

Amikor elkészültem, mindent betettem az aktatáskámba és elindultam a borpincén keresztül kifelé. De nem jutottam ki. Valószínűleg rossz ajtót nyithattam meg. Újra Oleg szobájába kerültem. Csak egy kört írhattam le az alagutakban. Szerencsémre Oleg már elment. A mintákat is a helyükre rakta. Nem kellett magyarázkodnom, miért jöttem vissza.

---

[105] Pjotr Alekszandrovics Rumjancev 1725-1796. orosz államférfi, gróf, a 18. század egyik legkiválóbb orosz hadvezére, marsall.

Így hát újra nekiindultam. Hosszabb körséta után végül megint a sorompóhoz értem, ahol az autót hagytam. Mérgemben megrugdostam a kocsi kerekét. Ezzel magamnak több fájdalmat okoztam, mint az autónak.

Tudtam, ha vonattal utazom, Oroszország határán megint kerekeket kell cserélni. Nem akartam újra a vonat alá feküdni. Ezért kocsival indultam vissza.

A parkolóban egy orosz GAZ típusú terepjáró állt. Abba ültem bele, hogy majd elindulok. Nem találtam az indítókulcsot. Átkutattam az autó belsejét, de sehol sem találtam. Akkor jelent meg Karesz, kezében egy nagy kulccsal. Hasonlított a zombori házunk nagykapujának kulcsára.

Azt mondta, ezzel be lehet indítani az autót. Nem akartam elhinni. De amikor a kezembe adta és megtaláltam a kormány alatt a helyét, tényleg begyújtott. Karesz is velem jött. A kocsi elindult. Nagyon rázós úton mentünk. Egész apró jégbordák borították. Úgy rázott, hogy azt hittem, leszakad a szívem.

Karesz útközben elmondta, hogy fel kell keresnünk a L. Péteréket. Ő kikönyörgött tőlük egy forgatókönyvet. Karesz mindenáron forgatni szeretne, habár sokan azt gondolták, hogy öreg már ahhoz. Amikor egy faluhoz értünk, Karesz rám szólt, hogy álljunk meg. Egy deszkakerítésre mutatott. A kerítés mögött állt L.Péterék háza. Vigyáznunk kellett, mert az udvar jóval lejjebb helyezkedett. Létrával kellett lemenni a házhoz.

De mielőtt elindultuk a ház felé, Karesz elpanaszolta, hogy L. Péter csak akkor áll szóba vele, ha nyújtófát visz magával. Még az is számított, hogy a nyújtófa tele legyen szögekkel, amelyeken szálvonós kötél van. Azt kell tekergetnie Péter arca előtt. Csak ha azt megteszi, akkor áll szóba vele.

A faluban megszereztük a nyújtófát. Karesz egyedül indult le a létrán. A ház előtt beszélgettek. Én csak fentről, az útról figyeltem őket. L. Péter ott állt a feleségével. Karesz tekergette a nyújtófát. Látszott, hogy a tárgyalások akadoznak.

A tárgyalás eltartott. Ez idő alatt megérkezett Winus is. Kocsival elénk jött, mert már nem tudta elképzelni, merre vagyunk ilyen sokáig. Együtt néztük Karesz tárgyalását.

Végül is Karesz megjött kezében a forgatókönyvvel. Nem volt megelégedve. Elpanaszolta, hogy L. Péternek van még egy forgatókönyve, amely sokkal jobb, mint az, amit kicsikart tőle.

Amikor meglátta Winust, megkérte, hogy menjen le ő is az udvarba. Próbálja megszerezni a másik forgatókönyvet. Azt is elmondta, hogy hasonló nyújtófát kell vinnie szögekkel és kötéllel, de a kötél és a fa más színű legyen. Bár hideg tél volt, ahhoz, hogy L. Péter meglágyuljon, fürdőruhát kell viselnie.

Úgy is lett. Lent Winus szintén sokáig tárgyalt. Mutogatta magát, mint egy manöken. Billegett jobbra-balra, habár ez L. Péter feleségének nem tetszett, de a végén megkapta a másik forgatókönyvet.

Visszafelé Winus már a létrán hadonászott, a kezében tartotta a nagy papírtekercccsel, a forgatókönyvvel.

Karesz nagyon örült neki. Mind a hárman egy kocsival mentünk tovább. Karesz útközben olvasni kezdte a szöveget. Nagyon tetszett neki. De amikor Winus elmondta, hogy csak azzal a feltétellel kapta meg a szöveget, ha Árpád rendezi, nagyon elszomorodott.

41.

Ott álltam a Citroën autó mellett. Temerinben az udvaron találtam magam. Arra készülődtem, hogy Újvidékre utazzunk. Az autót nem nagyon kedveltem, mert számunkra kicsinek bizonyult. Olyan típusú, mint amilyeneket a golfpályákon használnak közlekedésre. Mindössze kétüléses. Mi pedig a gyerekekkel négyen voltunk. Amikor utaztunk, Winusnak a két gyereket az ölébe kellett vennie.

Emiatt többször leállított minket a rendőr, de amikor látta, hogy nem haladtunk gyorsan, csak egy intéssel továbbengedett. Az ilyen fajta intésekből, már több tucat gyűlt össze.

Beültem a Citroënbe, hogy ellenőrizzem, minden rendben van-e. Ki akartam hajtani az utcára, hogy amikor a gyerekek felébrednek, mindjárt indulhassunk. A mi autónk nem villanymeghajtású volt, hanem mint a többi autó, benzinre működött. Megfordítottam a slusszkulcsot, de nem reagált. Sajnos ez már sokszor megtörtént. Pénzhíján nem tudtunk újat, nagyobbat venni. Javításra is csak akkor jutott, ha félre tudtunk valamennyit tenni.

Így hát nem tehettünk mást, mint hogy autóbusszal utazzunk be Újvidékre. Felébresztettem a gyerekeket és Winust, hogy időben indulhassunk. A gyerekek haragudtak és nyafogtak, hogy nem autóval megyünk.

Elindultunk a Csillag vendéglőnél levő buszmegálló felé. Talán egy kilométerre lehetett a házunktól.

A vendéglő és a házunk között egy golfpálya terpeszkedett. A gyep, amelyen át kellett gyalogolni, kicsit magasabban feküdt rajta. Sokan használták ezt az utat, mintsem hogy megkerüljék a pályát. Emiatt a pályatulajdonos sokszor szitkozódott, hogy letapossuk a gyepet. Mi is arra mentünk. Az ösvény már mélyen ki volt taposva.

Még a pálya felére sem értünk, amikor megjelent a tulajdonos. De amikor meglátta, hogy gyerekekkel vagyunk, nem szólt semmit. Elfordította a fejét, mintha nem látna bennünket.

A buszállomáson nem várakozott utas. Ez annak a jele, hogy egyhamar nem jön busz. Szóltam Winusnak, bemegyek a vendéglőbe megkérdezni, tudja-e valaki, mikor érkezik az Újvidék felé közlekedő busz.

Benyitottam a masszív, nehéz ajtón. Kapu lehetett valamikor valamelyik falusi sváb házon. Abból szabták át kocsmabejáratnak. Még a készítés évét is rajta hagyták, 1876.

A Csillag kocsmában már többször jártam. Amikor lekéstem, vagy sokáig kellett várnom a buszra, betértem egy pohár sörre. Régi, háború előtti, elég kopott asztalokkal és székekkel volt berendezve. Mintha a két világháború közötti időbe csöppentem volna. Maga a kocsma tulajdonosa, aki egyben pincérként is dolgozott, szegényes, öreges parasztruhában szolgálta ki a vendégeket.

Bent néhány ember ült az asztal körül. Mindig csak két témáról vitatkoztak. Az egyik a politika, a másik a nők. A politika mindig a háttérbe szorult, amikor női témák kerültek előtérbe. Most különösen ez utóbbi volt aktuális, mert egy új fiatal pincérnő is szolgált. A téma az öltözékéből adódott.

A hosszú hajú szőke lány mintha a mai modern világból, az utcáról pottyant volna ebbe a régimódi kocsmába. Hosszú ujjú szürke pólót és fekete cicanadrágot viselt, amely a lába között behúzódott a popsijába. A rövid fehér kötényke szimbolikusan mutatta, hogy ő a pincérlány. Most épp arról vitáztak, hogy a szép pincérlány hord-e bugyit a cicanadrágja alatt.

Egyesek azt állították, hogy nem, mert a mai lányok egyáltalán nem hordanak bugyit, az idősebbek pedig az ellenkezőjét bizonygatták.

Épp ezt a kemény vitát szakítottam meg egy közönséges kérdéssel, hogy tudja-e valaki, mikor jön erre az autóbusz. Egy pillanatra mindenki

elnémult. Úgy néztek rám, mintha más világról érkezem és valami olyasmit kérdezek, ami semmiképpen sem illik a vitájukba.

Mégis kis idő múlva az egyik vendég, talán az, aki szintén érdekelt volt az utazásban, odaszólt, hogy a következő busz csak délben indul Újvidékre. Ránéztem az órámra. Az még három órát jelentett, hiszen még csak kilencet mutatott az óra.

Mielőtt kimentem, szemügyre vettem a pincérlányt. Úgy tűnt, mintha ismerném valahonnan. Ez csak azért sejlett fel, mert testalkata és frizurája nagyon hasonlított a Winuséhoz. De öltözéke is ismerős volt. Winus is néha épp ilyen szűk cicanadrágot viselt, csak fehér színűt.

Kint elmondtam Winusnak, hogy az autóbusz csak három óra múlva érkezik. Azt javasoltam, induljunk el gyalog a központ felé. Talán találunk egy taxit, amellyel hazajuthatunk Újvidékre.

A gyerekek nyafogtak, mert a központ messzebb feküdt, mint az út a házunktól a Csillag vendéglőig. Ennek ellenére elindultunk. Jobbnak találtam a sétát, mint egy helyben toporogni.

Félúton Temerin központja felé az egyik sváb ház ajtaján hirdetmény állt. „Kiállítás – N. Matyi festő, olajfestményei."

Ismertem Matyit, tudtam, hogy fest, de a képeit még sosem láttam. Mivel volt időnk az autóbusz érkezéséig, bementünk a kiállításra. Feltételeztem, hogy Matyi is ott lesz.

A festményeket két teremben helyezték el, a valamikori tisztaszobákban.

Mindössze néhányan voltunk bent. Matyit nem láttam. Nem baj – gondoltam magamban. Annak ellenére megnézem a kiállítást Winussal.

A festmények nagyobb része falusi motívumokat ábrázolt. Feltételeztem, hogy talán, temerini utcát is találunk közöttük, azt Winus tudná legjobban. A táj, a házak, az emberek mind idillikus, meleg színekkel lettek megörökítve. Az útszéli kertek virágokkal, az asszonyok és a férfiak színes, ünneplő ruhában.

Szerintem a festmények nagyon messze álltak a reális világtól. Matyi kiépített magának egy derűs, bensőséges, nem létező falusi világot és azt vitte át a képeire.

Winusnak is elmondtam észrevételeimet, de ő nem értett velem egyet. Neki tetszettek a festmények. Talán érzései kifinomultabban reagáltak a látottakra. Felismert olyan valamit a képekben, ami emlékeztette gyermekkorára.

A kiállító terem végén, az egyik sarok közelében Matyi stílusától kicsit eltérő festmény lógott. A képen nem a tájra, hanem egy csoport parasztasszonyra helyezte a hangsúlyt.

A falusi, vert falból épített ház homlokzata előtt három asszony ült egymással szemben lócán és zsámolyon. Egy házaspár a falhoz támaszkodva figyelte a három asszonyt, akik kézmunkáztak és beszélgettek.

Ennél az élethű festménynél időztem a legtöbbet. Érdekelt, miről is pletykázhatnak.

Ott álltam nem mesze tőlük és hallgatóztam. Marikáról beszéltek. Ő volt a falusi iskola egyetlen tanítónője. Mindenki tudta, hogy ott az iskolában, az osztály melletti kis szobában egyedül lakik.

A kék kendős asszonyka épp arról mesélt, látta, hogy a tanítónő miképpen hívja fel magára a figyelmet. Alsóneműjét az iskola melletti út mentén kifeszített szárítókötélre szokta akasztani, amikor az ő ura, a János épp azon az úton megy be a városba lovas szekéren.

Szép szóval is próbálta már rávenni a tanítónőt, hogy ne tegyen ilyesmit. De nem segített.

– Úgy látszik, meg akarja kaparintani a te Jánosodat! – jelentette ki a piros kendős asszony.

– De, talán… és akkor Winus szólalt meg. – Mehetnénk már. Lekéssük az autóbuszt.

Újra a kiállítóteremben találtam magam. Winusnak igaza volt. Ha nem indulunk, nem érjük el az autóbuszt és itt kell aludnunk Temerinben.

Útközben megszólalt a telefonom. Pikszli hívott, hogy tudom-e, hol van a Star központi irodája. Rákérdeztem, mondjon valami konkrétabbat, mert a Star az lehet üzlet, márka, cipőbolt, film és még sok más.

Ekkor ő lepődött meg, hiszen a lánya csak annyit mondott, hogy találja meg a Star irodát, mert ottfelejtette a mobiltelefonját. Megkérte, hogy menjen el érte és hozza el.

Elmondtam, hogy csak úgy tudok segíteni, ha megtudja, milyen irodáról vagy vállalatról van szó. Feltételeztem, de nem mondtam meg neki, hogy a tehetségkutató irodáról lehetett szó. Annak a neve Star. Régóta tudtam, hogy az egyetlen lánya színésznő szeretne lenni. Talán azért ment az ügynökségbe, hogy tartsák számon.

A mobiltelefon ügy valószínűleg megoldódott, mert hála istennek nem hívott többet.

A központhoz értünk. Egyetlen taxit sem láttam, úgyhogy várakoznunk kellett. Kis idő múlva megérkezett Becséről az autóbusz. A jegykezelő kijelentette, hogy csak annyi utast vesz fel, amennyi üres hely van a járműben. Előresiettem Zitával, hogy helyet foglaljak. Mire találtam, a jegykezelő leállította a felszállást. Tele lett a busz.

Winus és Atilla nem fértek fel. Odamentem a jegykezelőhöz, hogy szóljak, mi egy család vagyunk, és nem lehet bennünket szétválasztani. Ő csak annyit mondott, hogy nem tehet semmit, a szabály, az szabály.

Én pedig nem akartam otthagyni Attilát és Winust. Ezért Zitával leszálltunk. A busz elment, mi pedig tovább várakoztunk.

Egy középkorú asszony lépett Winushoz. Feltételeztem, hogy valamit kérdezni akar tőle. Az asszony egy zsebkendőszerű rongyot vett elő. Azt mutogatta. Akkor már jobban odafigyeltem. A vászondarabban egy konyhakést rejtegetett. Azt kínálta Winusnak. De ő nem fogadta el, és emiatt vitába keveredtek. Az asszony ragaszkodott hozzá, hogy fogja meg a kés nyelét és vegye át. Winus nem látta értelmét, és visszautasította az asszonyt.

Addig fajult a vita, hogy én is beleavatkoztam. Amikor megfenyegettem, hogy hívom a rendőrséget, ha nem hagyja abba az akaratoskodást, kicsit meghátrált, de nem tágított. Hívtam a rendőrséget.

Szerencsére közel voltak, a buszállomás várótermében. Lefogták az asszonyt.

Kiderült, hogy azzal a késsel ölte meg a férjét és letörölte az ujjlenyomatokat. Ezért vitatkozott Winussal. Azt akarta, hogy fogja meg a kés nyelét és ezáltal gyanúba keveredjen.

A végén minden tisztázódott. A helyszínen levő temeriniek üdvözölték Winust és megdicsérték, hogy okosan cselekedett.

A következő választásokon Winus nyert. A polgárok nem felejtették el cselekedetét és Temerin polgármesterévé választották.

Ez mindannyiunk számára jól jött. Több pénz került a családba és végre nagyobbra cserélhettük a kis autónkat.

42.

Egy fehér, alacsony, lapos tetejű épület előtt találtam magam. Kevés ablak készült rajta. Az épület előtt hatalmas, vékony műanyag tetővel fedett terasz húzódott. Több oszlop is tartotta. Az épület egyik szélén magasba nyúló, acélszerkezetből adótorony állt. Ennek alapján feltételeztem, hogy ez az új tévé. Ezt a hatalmas, de mindössze egyemeletes épületet a lebombázott helyére emelték.

Az épületben sok ismeretlen sürgő-forgó nővel és férfivel találkoztam. Mind fiatalok voltak. Láttam az arckifejezésükön, hogy ismeretlennek, idegennek véltek.

Ennek ellenére magabiztosan a stúdió felé tartottam. Dolgozni jöttem. Megkért a művészeti műsorok szerkesztője, hogy rendezzek egy tudományos ismeretterjesztő filmet.

Amikor a sminkelő és a gardróbhelyiségek előtt haladtam el, észrevettem, hogy bent Tóni, a zombori borbély, épp valakit borotvált. Elcsodálkoztam, mert utoljára kamaszkoromban láttam. Borbélyüzlete volt a Szontai út elején. Mi, akik a Szelencse városrészben laktunk, hozzá jártunk hajvágásra és borotválkozásra.

Bementem hozzá. Nem ismert meg, de talán nem is akart, mert jobb fülem része még gyermekkoromban az üzletében maradt. Annak ellenére üdvözöltem és rákérdeztem, hogyhogy a televízióban dolgozik.

Elmondta, hogy most állatidomítással foglalkozik. Csak ez esetben kérték meg, hogy az egyik színészt fellépése előtt borotválja meg. Különben ilyesmivel többet nem bíbelődik.

A háta mögött az asztalon, a sok vállfára akasztott ruha előtt kalitkában egy kis madár repkedett. Hasa alján fehér, fején a nyakáig tengerkék tollal ékeskedett. A csőre hosszúra nőtt. Gyanítottam, hogy ez kolibri lehetett. Megkerültem Tónit és közelebb mentem, a henger alakú kalitka talpazatára az volt írva: Jakobinus kolibri.

Észrevehetett, mert a pihenőpálcikára repült. Figyelni kezdett. Mintha valamit várt volna tőlem. Közelebb léptem és fülelni kezdtem. Érdekelt a hangja, a csicsergése.

Hirtelen egy galagonyafákkal teli utcába kerültem. Tudtam, hogy Zomborban vagyok. A menyasszonyt és a lakodalmas menetet vártam. Az izgalomtól vécére kellett mennem. A közeli péküzletben levő mosdóba siettem. Aki oda bement, húsz dinárt hagyott a szelencében használati díjként. Én is úgy tettem.

A boltoslány, akit jövetelemkor észre sem vettem, most ott ült a polcon. Fekete hosszú haja fürtökben lógott jobboldalt a mellén. Fehér csipkeruhája szétterült az elárusítópulton. Maga alá húzta a lábait, ezért a széles szoknyája eltakarta. Lepkék röpdöstek körülötte. Egy hosszú, vékony franciakenyérrel hadonászott, hogy elzavarja őket.

Kifelé menet a lány a kezembe adta a bagettet. Elcsodálkoztam, hiszen nem kértem kenyeret. Nem vette figyelembe csodálkozásomat, csak annyit mondott: amíg megérkezik a lakodalmas menet, úgyis megéhezek.

A kenyér felét el is fogyasztottam, mire ideért a menet. Elöl egy idős férfibe karolva jött a menyasszony. Különleges, testhez tapadó menyasszonyi ruhát viselt. A selymes ruha eleje fehér, a háta pedig világoszöld anyagból készült. A combig érő szürkésbarna szárnyai a vállán pihentek. Tengerkék fátyol takarta a haját. Rám mosolygott, majd felemelte a karját. Egy színes tollú madár szállt a mutatóujjára.

Megvártam, hogy elhaladjon mellettem. A menet közepén egy ismeretlen, görög ruhába öltözött fiatal lány mellé álltam be. Megsajnáltam, mert mindkét keze tele volt szatyrokkal. Botladozott, lábai állandóan beleakadtak hosszú, egyrészes ruhájába. Átvettem tőle a kolbászokkal és sajtokkal megrakott szatyrokat. Mosolyával köszönte meg, de nem szólt egy szót sem.

A galambpiachoz értünk. Ezen a nagy, lebetonozott rakterületen szokták péntekenként az árusok a galambokat, díszmadarakat és néha még a nyulakat is eladásra kínálni. Most székek és asztalok álltak ott.

A görög ruhás lány a tér szélén talált számunkra egy asztalt. Ott foglaltunk helyet. Majd bemutatkozás nélkül egyenesen rám kérdezett: Hány nőnek udvaroltam eddig. Váratlanul ért a kérdése. Hirtelen nem tudtam mit válaszolni. Rövid ideig várta a válaszomat, majd folytatta:

– Azért érdekel, mert nem tudom eldönteni, hogy a házasság attól lehet jobb, ha valakinek sok vagy kevés udvarlója volt előtte.

Épp a válaszon gondolkodtam, amikor hozzánk lépett a menyasszony. Széttárta a hátán lévő szárnyait. Tündérien szépnek nézett ki. Röviden megszólalt:

– Nem emlékszel rám? Én vagyok a kalitkába zárt kolibri.

Ahogy ezt kimondta, felrepült a magasba, én pedig a gardróbban találtam magamat. Tóni még mindig ott borotvált. Nem figyelt rám. Egy görög kosztümbe öltözött színésznő állt meg az ajtóban. Tóni rászegezte tekintetét. Ez elegendő idő volt arra, hogy kinyissam a kalitka ajtaját. Úgy álltam, hogy azt senki se lássa.

A kosztümös lány Tónihoz lépett. Meglepődtem. Nagyon hasonlított arra a lányra, akivel a lakodalmi menetben találkoztam. Nem a borbélyhoz szólt, hanem a klienshez:

– Meddig lazsálsz itt? Már régóta várnak a kiállításon.

Tóni gyorsan befejezte a borotválást. Akkor ismertem fel Lajost a székben. A kosztümös asszony a felesége lehetett. Ők ketten az újvidéki vásárra készültek, hogy új tormaültető gépet vegyenek. Amikor kiléptek az öltözőből, rákérdeztem Tónira, hogy kerültek ezek a falusi parasztok ide a televízióba.

Tóni még válaszolni sem tudott, mert Lajos visszalépett és sértődötten rám szólt:

– Mi nem vagyunk parasztok, kikérem magamnak.

Magyarázkodnom kellett. A paraszt szót pozitív értelemben gondoltam. Ma azok élelmiszer-termelők és iskolázott emberek… Nem várta végig magyarázkodásomat, csak fenyegetően felemelte ökölbe szorított kezét és kirohant.

Tóni hangjára figyeltem föl. Nyöszörgött, mert elszállt a kolibrija. De nem búslakodott sokáig, mert elég sok gond volt vele.

Otthagytam Tónit és a stúdió felé vettem az irányt. Feltételeztem, hogy ott már várnak. Miroslav Antić,[106] a költő ült a stúdióban. Előbb azt hittem, vele kell interjút készíteni, de megkért, hogy menjünk a szerkesztőségbe. Ott majd megbeszéljük a forgatást.

Miroslav a pálinkáspohara nélkül sehova sem ment. Az irodába is magával hozta. Még nem látszott rajta, hogy illuminált állapotban van. Lassan, nyugodtan elmagyarázta, hogy miről is van szó.

Nemrég kaptak egy megrendelést Sándortól a bankártól. Azt kell elkészíteni. Egy tudományos-fantasztikus reklámfilmet akar pénzelni. Két ki-

[106] Miroslav Antić – 1932–1986, vajdasági költő.

kötése van. Az egyik, hogy a főszerepet Madonna[107] kapja, a másik pedig, hogy Winus vágja be az anyagot.

Megjegyeztem, hogy Winus másik szerkesztőségben dolgozik.

– Az nem gond – magyarázta tovább Miroslav. – A művészeti műsor szerkesztője megkérte a producert, hogy Winust adják kölcsön egy hónapra, mert a filmhez kell. A megegyezés megtörtént.

A forró homok égette a meztelen talpamat. Egy sziklás fennsík homokos részén álltam Madonnával szemben. Neki semmiképp sem lehetett melege, mert a lábán durva bőrpántokból készült görög gladiátorszandált viselt. Hasonló stílusú kosztümöt választottunk neki. Felsőtestét egy hosszú, világoskék sálszerű anyag borította. A tarkójáról, elöl keresztezve takarta el melleit, majd a hátán csomóba kötötte az öltöztető. Rövid szoknyát viselt, amelynek mély oldalkivágása alig fedte el alsóneműjét. Harcias, de erotikus nőt alakított. A fennsíkon egy hatalmas struccmadárral kellett harcolnia.

Vártunk, mert Tóni, az idomító, az egykori borbély, még nem hozta el a madarat. Ez idő alatt másodszor is elmagyaráztam Madonnának a jelenetet. Megértette. Profi volt. Nem kérdezte, mit miért csinálunk.

A kamera úgy állt, hogy a fennsíkon a háttérben látni lehessen a vízesést és a messzi erdőt. A jelenet úgy kezdődött, hogy az egyik szikla mögül négykézláb lassan előkúszik kopjával a kezében. Harcias és vadászatra utaló arckifejezéssel közeledik a hatalmas struccmadárhoz, amely éppen háttal áll neki. Madonna feláll, a háttérben varjak sokasága repül fel az erdőből. Görög kopjavető harcos pozíciót vesz fel, megvárja, míg a strucc feléje fordul, majd hajít. A kopja eltalálja a hatalmas állat mellét, az felhördül, majd a földre rogy.

A jelenetet háromszor is megismételtük különböző kameraállásban. A varjak felrepülését már nem tudtuk újból felvenni. Tóninak nem volt annyi madara.

Madonna szereplése ezzel befejeződött. Nekem és Winusnak az a további feladatunk maradt, hogy a számítógépes vágóprogrammal a strucc combjából kiváló sonkaszeletet készítsünk. Ezt kellett, hogy sugallja a reklámfilm.

---

[107] Madonna – Madonna Louise Ciccone – 1958–, amerikai énekes, színész, rendező és üzletasszony.

Szerettem volna megnézni Winussal a felvett videoanyagot. Sehogy sem sikerült, mert a vágóterem mindig zárva volt. A portás sohasem találta a kulcsot. Mérges lettem. Az igazgatóhoz akartam menni, de akkor szóltak, hogy nyitva van, bemehetek. Amikor kinyitottam az ajtót, nem Winus ült a vágóteremben, hanem kolléganője, Tanya. Amikor rákérdeztem, miért ő van a vágóasztal mellett, és nem Winus, csak tiszteletlenül azt válaszolta, hogy ha meg akarom tudni, menjek az igazgatóhoz.

Nem akartam panaszkodni. Ha majd kellek, úgyis felhívnak. Kimentem az autóparkolóba. Mindent hó borított. Az igazgató titkárnője kínlódott a kocsijával. Nem akart begyújtani a nagy hidegben. Láttam, hogy ideges. Ilyenkor nem érdemes arról érdeklődni, miért cserélték le a vágót.

Gyalog indultam a híd felé. Útközben egy asszonnyal találkoztam, aki figyelmeztetett, hogy vigyázzak a lefelé vezető lépcsőkön. Ilyenkor nagyon csúszósak. A híd előtti alagútba érkeztem. Ott sorban feküdtek a hajléktalanok. A cókmókjuk és a pálinkásüvegek dobozokon álltak mellettük. Úgy kellett átugrálnom őket, hogy továbbmehessek.

Az alagút végén, a híd kezdeténél egy fiatalember a korlát szélén állt és a Duna vizét kémlelte. Amikor hozzáléptem, erősen megmarkolta a korlátot és rám kérdezett:

– Mielőtt valaki megnősül, hány lánynak kell udvarolnia? Több vagy kevesebb lánnyal kell szórakoznia?

Nem értettem, de elmondtam, hogy ez lényegtelen. Ismerek olyat, akinek több lány ment át a kezén, mint amennyi nap van egy évben, és rossz házasságban él, de olyat is, aki első szerelmét vette el és boldog.

A fiú elengedte a korlátot és elindult velem lefelé a hídon. Éreztem, hogy még valamit el akar mondani…

43.

A számítógép képernyője előtt ültem. Egy hosszabb életrajzot kellett írnom a szervezet részére. Aurél, az elnök kérte a biográfiámat. Újra választásokat terveztek. A szervezetben mindannyian azt reméltük, hogy nyerni fogunk. Ilyenkor sok evés-ivás szokott lenni. Már csak azért is igyekeznem kellett, hogy jó életrajzot írjak.

Ujjaim még hozzá sem értek a billentyűzethez, amikor a képernyőn megjelent a nevem, majd az írás magától folytatódott:

Németh Árpád, született Zomborban 1945… és így tovább. A számítógép megírta helyettem az egész bő életrajzomat. Csak ki kellett nyomtatnom. Megígértem az elnöknek, hogy amint kész lesz, elviszem az irodába és megbeszéljük, milyen stratégiát kell készítenem. A választások előtt jelentős funkciót töltöttem be a kormányzatban. Továbbra is meg akarom tartani azt a pozíciót.

Kimentem a lakásból és taxi után néztem. Várakozás közben éreztem, hogy vécére kell mennem. Nem akartam visszamenni a lakásba, mert babonás vagyok. Feltételeztem, hogy nem lesz szerencsém, pedig szükségem lenne rá. Tudtam, hogy a közelben a temető mellett egy nyilvános illemhely van.

Sietve értem oda. Hogy ne vesződjek a kabátommal, a bejárat előtti padra helyeztem. Az életrajzomat a kabátom alá tettem.

A földalatti illemhely felé menet azon töprengtem, talán csak nem viszi el senki a kabátomat és az életrajzomat.

Borzalmas állapotot találtam lent. A folyosón hajléktalanok hullái hevertek. Csak egy fehér lepel takarta testüket. Némelyiknek kilátszott az arca vagy más testrésze. Ott feküdtek szanaszét. Úgy kellett átugrálnom őket, hogy a vécékabinhoz érjek. Már majdnem bepisiltem, mire bejutottam. Nagyon feszített a hólyagom.

Mire kijöttem, már besötétedett. Szerencsére a kabát ott hevert a padon, de az irat nem. Valaki vagy valami elfújta. Nem maradt más hátra, vissza kellett mennem és újra kinyomtatnom az életrajzomat.

Hazaindultam. Otthon, a temerini házban találtam magam. Ez egy kicsit bosszantott, mert ott nem volt számítógép. Nem sokkal azután, hogy lefeküdtem, újra feszített a hólyagom. Amikor a fürdőszoba ajtajához értem, csodálkozva láttam, hogy be van deszkázva. A széles, hosszú lécek keresztbe téve az ajtófélfához voltak szögezve.

Ki kellett tehát mennem az udvarra. De ahogy ki akartam nyitni az ajtót, mindig egy macska termett ott, és be akart jönni a szobába. Előbb azt hittem, melegedni szeretne, de aztán rájöttem, hogy fél. A kutya nem hagyta nyugton. A cicával még valahogy elboldogultam volna, de a másik lábamat megtámadta egy kismalac. Erősen harapdálni kezdte. Majdnem elestem. Csak úgy tudtam szabadulni, hogy elkaptam a malac fejét és kicsavartam.

Akkorra már megjelent Winus is két osztálytársával. A fiú és a lány, Ádám és Éva, értettek a disznóvágáshoz. Így a végén az egészből disznótoros lett. Úgy beszéltük meg Winussal, hogy a falatozás után a fiatalok lebetonoznak az udvarban egy kétszer két négyzetméteres részt. Abba eldugnak egy arany dukátot.[108] Aki megtalálja, azé lesz, viszont az ember öklénél nagyobb lyukat nem szabad vágni rajta. És azt mindenki csak egyszer teheti meg. Hogy hová rejtették az aranyat, azt még Winusnak sem mondták meg, de annyit elárult a legény, hogy valahol az utcán van egy térkép róla.

Elindultam Winussal az utcán keresgélni. Olyan villanykarók után kutattam, amelyekre magyar betűk vannak írva. Sok szerb betűs villanykaró állt a közelben. Az utca végéről zeneszót és éneklést hallottam. Amikor közelebb értünk, rábukkantam egy magyar feliratos karóra. Arra másztam fel, hogy megtaláljam a következő útmutatást. A koncert helyszínén az énekesnő mögött hatalmas reklám pannót feszítettek ki. Annak az egyik sarkán különleges rajzra figyeltem fel. Az lehetett a térkép, amelyet keresek, gondoltam.

Odasiettem. Winus alig tudott lépést tartani velem. Amikor odaértem, a középkorú énekesnő rózsaszínű hosszú, lenge selyemruhában a Queen együttes Barcelona[109] dalát énekelte. Ezért nem tudtam felmenni a színpadra, hogy közelebbről megtekintsem a pannót.

Amikor véget ért a zeneszám, felmentem, de a térkép olyan bonyolultnak bizonyult, hogy semmit sem tudtam meg belőle. Úgy döntöttem, abbahagyom a keresést.

Winus eltűnt. Feltételeztem, hogy hazament. Én a városba indultam. Egy zombori utcában a Peliván cukrászda előtt találkoztam Hajnallal. Őt még a középiskolából ismertem. Azóta nem láttam. Kezet fogtunk, majd beszédbe elegyedtünk.

Divatos ruhát viselt. A citromsárga, egyrészes, fiatalos ruha testhezálló felső része válltól vállig ki volt vágva. A szoknya deréktól lefelé hirtelen szélesedett.

Beinvitáltam a cukrászdába, de ő inkább a sétát választotta. Úgy tűnt, hogy kellemetlen neki a találkozásunk. A városháza felé indultunk. A piac-

[108] A dukát arany pénzérme, amelyet egész Európában használtak az első világháború előtt.

[109] A Barcelona dal és album, amelyet Freddie Mercury és a Queen együttes, valamint Montserrat Caballé operaénekesnő rögzített.

nál megálltunk. Az egyik árusnál virágot akartam venni neki, de szabadkozni kezdett, mondván, ne költsem a pénzt ilyesmire. Azt hittem, bár ő ezt nem mondta, hogy haragszik rám. Erre utalt az is, hogy ellenezte a virágvásárlást.

Ott álltunk szótlanul, amikor megkérdezte:

– Haragszol még rám, mert eltűntem?

– Nem,… nem. Én egész idő alatt azt hittem, hogy te haragszol rám. A könyv miatt… Tudod, amit írtam rólad.

– Én pedig azt hittem, hogy haragszol, mert még el sem búcsúztam tőled.

– Menjünk együtt egy rövidebb kirándulásra – ajánlottam, majd folytattam. – Bárhová, egy-két napra.

Nem szólt semmit, csak lesütötte a szemeit. Feltételeztem, mi lehet a gond, és ezért kifejtettem, hogy az ilyen kirándulás nem mindig az ágyban fejeződik be.

Úgy gondoltam, ha egy közös kirándulásra megyünk, akkor csillapodik a harag közöttünk, mert úgy éreztem, mégis haragudott rám, csak tagadta.

Megígérte, de abban maradtunk, hogy mielőtt lefoglalom a helyeket, jelentkezem. Megadta a telefonszámát is. Majd sietve továbbment. Utána néztem várva, hogy visszafordul, de nem tette. Elrobogott az utcasarok mögé.

A kirándulással kapcsolatban valami vízparti helyre gondoltam. Sok kiadó hétvégi ház van a Duna-parton Apatin vagy Bezdán közelében. Nem akartam messzire utazni. Találtam egy turistairodát, amely különféle kétnapos utazásokat hirdetett. A Vaskapu szoros[110] környékére kínáltak egy kétnapos utat. Gondoltam, az megfelel.

Az iroda néhány helyiségből állt. Üvegfalakkal voltak elválasztva egymástól. Amikor beléptem, megláttam Jenőt. Rögtön felé indultam. Felállt az asztalától, szívélyesen kezet fogtunk. Ezt az utazási irodát ő vezette.

Elmondtam, mi járatban vagyok. Amikor megtudta, hogy az ő irodájával szeretnék utazni, nagyon megörült. Az egyik hosszú asztal mögött nyitott szekrények álltak. A polcokon kaptak helyet az utazásra vonatkozó

[110] A Vaskapu szoros – Folyami szurdokvölgy a Dunán a Szerb-érchegység között, Szerbia és Románia határán.

adatok. Azt hittem, hogy majd azok közül levesz egy irattartót és ellenőrzi az utazási feltételeket. De nem, Jenő elővette aprópénzét egy kis szelencéből. Főleg deviza aprópénzt tartott a kezében. Elmondta, hogy ha majd úton leszünk, valószínűleg társasjátékot fogunk játszani. Az a szokás. Ő is beszáll a játékba messziről. Mivel nem értettem, milyen játékról van szó, elhívta az egyik alkalmazottat, hogy magyarázza el. A fiatal hölgy csak legyintett és rám kacsintott. Ebből azt a következtetést vontam le, hogy hülyeség az egész. Jenő mindenkivel eljátssza ezt az ajánlatot.

A nagy oldaltáskám ott állt az asztalon teletömve ruhákkal és édességekkel. Hajnal még nem érkezett meg. Emiatt idegeskedni kezdtem. Jenő is már érdeklődött, hogy mi lesz, mert több jelentkező van az útra. Viszont minden hely foglalt az autóbuszban.

Jenő még mindig fenntartotta Hajnal helyét. Azt nem vonta kétségbe, hogy én biztos utazok. Elmagyarázta, hogy ha Hajnal nem érkezik meg az elkövetkező fél órában, kénytelen lesz átengedni a helyet másnak, mert olyan nagy az érdeklődés.

Úgy döntöttem, hogy felhívom. Valahogy az agyamban megfordult, hogy a telefonközpont kimenő száma 4183. Amikor azt tárcsáztam, vagy nem kaptam vonalat, vagy foglaltat jelzett. Múlt az idő. Egyre idegesebb lettem. Újra tárcsáztam, megint foglalt volt. Most már nagyon ideges lettem. Hajnal nem jött, Jenő rágta a fülemet, hogy eladja az utolsó helyet, a telefon pedig állandóan foglaltat jelzett.

Buta voltam, mert a magam feje után jártam. Nem kérdeztem meg Jenőt, hogy mi a kimenő szám. Ha megkérdezem, másként alakul a telefonálásom. Pár perc múlva bejött az egyik munkatárs és tárcsázott. Hallottam, hogy vonalat kapott és elintézett egy ügyet. Amikor letette a telefont, megkérdeztem, hogyhogy ő olyan egyszerűen kapott vonalat, én pedig már régóta próbálkozom.

Rám kérdezett, hogyan tárcsázok, és amikor megtudta, elmagyarázta, hogy elég csak felvenni a telefont. Utána mindjárt hívni lehet a kívánt számot.

Ezt meg is tettem. Felhívtam Hajnalt, a telefon kicsöngött. Vagy nem akarja felvenni, vagy valami más lehetett a dologban.

Jenő örömkiáltására a bejárati ajtó felé fordultam. Hajnal jelent meg az irodában. Láttam, hogy nincs nála táska, tehát nem utazik. Ezt Jenő is

észrevette. Nem várta meg, hogy lemondjam az utazást, magától intézkedett. Szólt, hogy adják el az utolsó helyet.

Hajnal hozzám lépett. Szomorúan rákérdeztem, de előre tudtam a választ. Elmondta, hogy az öccse belázasodott. Szülei a nagymamához utaztak pár nappal ezelőtt. Zűr van otthon. Nem hagyhatja egyedül a beteg testvérét.

– Ezek szerint ez csak kifogás volt, hogy ne tartsuk fenn a kapcsolatunkat – állapítottam meg hangosan.

– Nem úgy van. Csak épp most az egyszer nem jöhetek – válaszolta izgatottan. – Készültem a találkára. Verset is írtam rólad.

Ezzel átnyújtott egy zárt borítékot.

– Majd akkor nyisd ki, ha elmegyek – mondta szomorúan, majd közelebb lépett hozzám és megcsókolt.

Miután elment, kinyitottam a levelet. Két rózsaszínű levélpapírt találtam benne.

Az egyiken a vers volt, amely úgy kezdődött:

„Tavaszi rózsák szirmait,
Szemünk elé tárva
Utcákat járva
Fogtuk egymás kezét…”

A másikon egy térképen lerajzolta a dukát pontos helyét a betonlap alatt.

A zombori házban az egyik szobát át kellett festeni. Az eredeti citromsárga szín Winusnak nem tetszett. Mivel a mennyezet tele lett építve gáz és vízvezeték csövekkel, nehezen ment a munka.

Mindig le kellett mászni a létráról, hogy bemártsam az ecsetet a festékbe. Emiatt többet pihentem, mint dolgoztam. Winus az úgynevezett párizsi kék[111] színt választotta. De amikor megszáradt a festék, lila lett belőle. Winus is, de én is mérgesek voltunk. Az üzletben valaki kicserélhette a címkét a festékesdobozon.

Winus nem bírta nézni, hogy kínlódok. Mestert hívott. Amikor a mester hozzáfogott, a párizsi kék megjelent a falon. Az után otthagyott bennünket, hogy csináljuk egyedül. Elment megnézni a lottó nyerőszámait.

---

[111] A berlini kék volt az első modern festék, a 18. században Berlinben találták ki. Gyorsan elterjedt a művészvilágban. Ma berlini kék vagy párizsi kék a neve.

Később telefonon jelentkezett, hogy komoly összeget nyertünk a lottón. Azokkal a számokkal nyertünk, amelyeket legutóbb írtam be a szelvényre. A 4183 számok lettek a nyerők. Úgy döntöttünk, hogy új ruhákra költjük a pénzt. Zomborban nem találtunk megfelelő üzletet, ezért Budapestre utaztunk.

Az ülések furcsa sorrendben voltak. Hirtelen azt hittem, hogy moziteremben vagyunk. Winus világosított föl, hogy repülővel megyünk a fővárosba. Egy ősz hajú férfi állt ki a sorok elé. Tapsolással hívta fel magára a figyelmet. Azzal kezdte bevezetőjét, hogy nagyon figyeljünk arra, amit mond. Arckifejezésén is látszott, hogy valami fontosat szeretne közölni velünk. Az pedig a következő volt:

– Engem Lottinak hívnak. Egy erős fény fog hamarosan keletkezni. Mindenkinek le kell hajtania a fejét és erősen behunynia a szemét. Emellett mindkét tenyerünkkel védjük meg szemeinket. Nagyon erős kisugárzás következik. Ha valaki nem így cselekszik, fennáll a veszély, hogy megvakul vagy meghal.

Nem akarta, hogy pánik törjön ki. Magyarázkodni sem akart tovább. A végén csak annyit mondott, hogy aki rá hallgat, annak nincs mitől félnie. Winussal a harmadik sorban ültünk. Nagyon odafigyeltünk és vártuk a jelt, hogy letakarjuk szemeinket.

Amikor a férfi elkiáltotta magát, hogy most vigyázzunk, lehajtottam a fejemet és nagyon erősen lecsuktam a szemem. A kezeimen és az egész arcomon forróságot éreztem. A meleg mellett erős szélszerű süvítést is hallottam. Nem nyitottam ki a szemeimet, míg Lotti meg nem szólalt.

– Most már elmúlt a veszély. Kinyithatjátok a szemeteket.

Amikor kinyitottam a szemeimet és körülnéztem, volt mit látnom. A viharvert repülő belsejében női táskák, kofferok, tálcák, műanyag poharak és még sok minden más hevert a padlón és az üléstámlákon. Emellett kék, párizsi kék labda nagyságú szétfolyt pöttyök voltak szanaszét az oldalfalon és a mennyezeten.

Kimentem az üléssorból. Winus a helyén maradt. Segíteni akartam összeszedni a szétrepült tárgyakat. A második sorból egy ember igyekezett kimászni. Vak volt. Rászóltam, hogy miért nem csukta be a szemét, amikor szépen figyelmeztettek mindenkit. Azt válaszolta, hogy becsukta, de ő már eredetileg is vak. Nem a hullámtól vakult meg, hanem cukorbetegség következtében.

A felesége után érdeklődött. Észrevettem, hogy egy fiatalasszony még mindig ott ül a széksorok között lehajtott fejjel, mozdulatlanul. Közelebb mentem és megráztam a vállát, nem reagált. Oldalra dőlt. Meghalt.

Ő lehetett a vak ember párja. Az ember állandóan szólítgatta. Nem tudta, hogy meghalt. Azt hitte, hogy csak elájult.

Nem akartam megmondani a vak embernek, hogy a felesége meghalt. Bármikor a közelébe akart menni, mindig kitaláltam valamit, hogy elvonjam a figyelmét. Nem lehetett sokáig halogatni az igazságot. A végén mégis megtudta, hogy meghalt a párja. Nagyon odavolt.

Nemsokára leszállt a repülőgép. Amikor kiléptünk, homoksivatag tárult elénk. Az ég és a homok lila színben játszott. A távolban néhány pálmafa délibábként lebegett. Onnan egy asszony közeledett a fiával. A vak asszonyt a fia vezette. Kéregetni jöttek a repülőgép elé. Tudtam, hogy az asszony a kellő pillanatban nem csukta be a szemét…

44.

Az egész tájat belepte a hó. A tó partján állva az apró hullámokat figyeltem. A reflexió fejtetőre állította a magasra nyúló fenyőket és a messzi havas hegycsúcsot. Élveztem a tájat, mindig is szerettem a fehéret. Nekem úgy tűnt, hogy tömör, erős és változékony. Hisz minden szín benne van, csak ki kell csalni belőle.

Nem éreztem a hideget. A tájtól eltérően körülöttem mindig meleg volt. Mintha meleg aura övezné testemet. Eszembe jutott, hogy ilyesmi egyszer régen már megtörtént velem.

Titóval vadászni voltunk Karađorđevón (Andrásfalva), ott a katonák vigyáztak ránk. Tábortüzekkel melegítették fel az egész erdőt. Tito télikabátot viselt, én pedig nyári öltönyben sétáltam mellette. Most is csak inget és egy vékony nadrágot viseltem és nem fáztam. A hátizsákomban néhány szendvicset és egy üveg vizet vittem magammal.

A tó partján deszkamóló állt. Rásétáltam, hogy közelebbről élvezzem a tájat. Amint ráálltam, megbillent. Akkor láttam, hogy nem mólóról, hanem tutajról van szó. Szerettem volna elindulni vele, de egyedül meg sem tudtam mozdítani.

A sűrűn nőtt fenyők között megjelent egy középkorú bajszos ember. Sötétebb arcszíne volt rám mosolygott, de nem mertem rámondani, hogy cigány. Hosszú, földig érő, gyapjúfonállal hímzett sárga subába burkolózott. Megirigyeltem a szépen hímzett ujjatlan szűrjét.

Felajánlotta, hogy segít, ha elviszem a tó másik partjára. Mivel nem ismertem, nem tudhattam, hogy jó vagy rossz ember, de a subájáról ítélve jómódú lehetett.

A holmimat letettem a deszkákra, majd hosszú botokkal elindítottuk a tutajt. Utána is azokkal taszítottuk magunkat, hogy haladjunk.

A tutaj a tó közepe felé úszott. Én elöl irányítottam, a bajszos férfi pedig hátul állt. Azaz gondoltam, hogy áll, mert amikor megfordultam, láttam, hogy a hátizsákom mellett ül és a szendvicsemet dézsmálja. Rámordultam, hogy ez mi dolog. Meg sem kérdezte, csak egyszerűen elvette az enyémet? Szabadkozott, elnézést kért, majd elmondta, hogy nagyon éhes, mert ma még semmit sem evett.

A tó másik partja egyre messzebbnek tűnt. Hiába használtuk a botokat, csak nem közeledtünk hozzá. Azt is észrevettem, hogy elkapott bennünket egy áramlat. Gyorsabban haladtunk, de nem a part, hanem egy előbukkanó sziget felé.

A víz fölé hajló fűzfa koronái eltakarták a szárazföldet. Beljebb tölgyfákat pillantottam meg. Elsőre lakatlan szigetnek tűnt. A subás férfira pillantottam. A vállát vonogatva csak azt mondta:

– Nekem a sziget is jó… Különben én József…, Jóska vagyok.

– Én pedig Árpád – válaszoltam. Így mutatkoztunk be egymásnak.

A tutajt erősen a sziget felé sodorta az áramlat. Az ütközést nem lehetett elkerülni, még ha akartuk volna, akkor sem. A partszakasz szélén kidőlt nyírfa állta utunkat. A tutaj akaratlanul is ott ért partot. Szerencsére olyan helyen, hogy ki tudtunk lépni a szigetre. Két okból is itt kötöttünk ki. Az egyik, hogy egyelőre nem is mehettünk tovább, a másik pedig, hogy érdekelt, van-e valaki, él-e valaki a szigeten.

Jóska ugrott ki elsőnek a tutajról. Olyan magabiztosan lépegetett előttem, hogy úgy tűnt, ismeri a szigetet.

Sűrű erdőbe keveredtünk. A talaj egyre emelkedett. Dombtető felé haladtunk. Kis idő múlva egy sziklákkal teli tisztásra értünk. Ott sík volt a talaj. De az előttünk álló terület végén alacsony kőszirt emelkedett. Az oromzat felső szintjéről patak csordogált, amely kisebb kaszkádokra oszlott.

Nagyon idillikusnak tűnt a táj addig a pillanatig, míg nem vettem észre a bozóttal eltakart acél fogaskerekeket. Ez a látvány felkeltette érdeklődésemet. Úgy gondoltam, ha szemét van, akkor itt emberek is voltak vagy vannak.

Közelebb mentem. Kiszabadítottam az indákkal benőtt alkatrészeket. Kiderült, hogy tényleg fogaskerekek, méghozzá nagyméretű és kisméretű óraszerkezethez.

Ezek szerint itt a szigeten gyár vagy kisüzem van. Elképzelhetetlennek tűnt, hogy ebben a barátságos környezetben valami fémfeldolgozó üzem lehetne. Jóska felé fordultam, hogy megkérdezzem a véleményét. Ő ott állt a tisztáson, de nem rám, hanem valami neszre figyelt. A következő pillanatban méhkas formára váltott a subája. Jóska behúzta a fejét és a kezeit. Annyira hasonlított egy szalmából készült méhkaptárra, hogy engem is megtévesztett.

De csak a meglepetésből felocsúdva tudtam odafigyelni, hogy útitársamon miért is keletkezett ez az átváltozás. A fák közül az erdő mélyéből előlépett egy csinos vörös hajú lány. Öltözéke alapján nem dolgozó nő lehetett. A kékesszürke és vörös testhezálló, de némely testrészén hiányos ruhája arra utalt, hogy a sziget tulajdonosa vagy legalábbis hercegnő lehetett. Nem mosolygott, de nem úgy nézett ki, mint aki haragszik, mert megbolygattuk területét. Végül is azt sem értettem, miért kellett Jóskának elbújnia egy ilyen gyönyörű lány elől.

A lány úgy tett, mintha észre sem vett volna. Körülnézett a tisztáson majd magabiztosan a kaptár, azaz Jóska irányába indult. Feltételeztem, hogy a kedves és ártatlan lány láttán Jóska kibújik rejtekhelyéből. De nem ez történt. A vörös hajú lány mindkét tenyerét rátette a kaptár alakú subára. Kicsit várt, majd tenyeréből villámszerű elektromos kisülések érték a kaptárt. A rémisztő jelenetet dermedten néztem végig. Meg se mertem moccanni, különösen, amikor a villámok következtében a kaptár, azaz Jóska subájával együtt eltűnt a tisztásról.

Megijedtem, hogy most rajtam a sor. Nagyon féltem, mert a lány felém indult. Gyökeret eresztettek a lábaim, mozdulni sem bírtam. Amikor hozzám lépett, felém nyújtotta jobb kezét. Éreztem, hogy ebben a mozdulatban minden lehetett. Kezdve a megsemmisüléstől a baráti kézfogásig. Épp ezért karjaimat testemhez szorítva tétován álltam.

– Te ki vagy? – szólalt meg magas szoprán hangon a lány és elmosolyodott. – Én a sziget nemtője vagyok. A nevem Aranka.

Még mindig nem mertem kezet fogni Arankával. Előbb szerettem volna megtudni, hová tűnt Jóska.

– Mi történt a subával, a Jóskával? – érdeklődtem megszeppenve.

Aranka, látván, hogy félek kezet fogni vele, hátrébb állt.

– Jóska gonosz ember. Babonával foglalkozik, szellemeket űz. Állatokat kínoz, különösképpen madarakat. Semmi baja sem történt, csak visszatranszportáltam a partra, oda, ahonnan veled jött.

A sziget, ahol álltam, tündöklő és varázslatos, a németországi Fekete-erdő része volt. Csak miután félelmem csillapodott, hallottam meg a madarak csicsergését. Rengeteg különböző madár lehetett, mert több hangon fütyültek, csiviteltek. Azért az egyiket, a kakukkmadár hangját, a kakukk, vagyis inkább a ha-hu sajátos dallamát felismertem. Úgy tűnt, belőlük van a legtöbb.

Talán a madarak éneklése és Aranka mosolya elhárította minden félelmemet. Most én nyújtottam jobbomat. Aranka elfogadta.

Ezek szerint a madarak miatt jött ide Jóska – gondoltam magamban.

– Igen. A kakukk hangját ki nem állja – szólt Aranka. Mintha meghallotta volna gondolataimat. – Minden alkalommal másként álcázza magát. De én túljárok az eszén.

A sok kakukkhangból ítélve sok ilyen madár lehetett a szigeten. Jóska is azért jött, mert itt rengeteg van belőlük.

– Amit hallasz, az nem mind kakukkmadár – javította ki Aranka gondolataimat. – Gyere, mutatok valamit.

A kőszirt alatt, az oromzatnál, ahol a patak csordogált, rejtett bejárat tűnt elő. Arra igyekeztünk. A vastag tölgyfaajtón kapukopogtató díszelgett. De nem a hagyományos oroszlánfej szájából, hanem madárfej csőréből lógott ki a láncszem. Aranka megemelte a karikát és odaütötte a vastag ajtódeszkához.

„Kakukk” hang jelezte, hogy be lehet menni. Az ajtó mögött üveggel elválasztott két teremhez értünk. A fehér falak, a megvilágítás, a megépítés, mind-mind arra utalt, hogy nem mindennapi helyiségben vagyok. Aranka mögöttem állt és figyelte, mennyire elkápráztatott a látvány. Az első, kisebb helyiségben robotkarok mozogtak. Számomra felfoghatatlan dolgokat készítettek, úgyhogy mindjárt átmentem a másik terembe.

Az egy madárkifutó volt. Főleg körülbelül harminc centiméter hosszú, karcsú, kékesszürke színű madarakat láttam. Szárnyaikkal lassan csap-

kodtak, de mégis a levegőben maradtak. A másik fajta vörhenyes, fekete pettyes, inkább a vércséhez hasonlítható madár volt.

Amikor megláttak bennünket, de inkább Arankát, rögtön megszólaltak. A kakukk dallamát ismételgették.

– Hiszen ezek kakukkmadarak! – állapítottam meg nagy örömmel. – Miért nem engeded ki őket, hogy szabadon repüljenek?

– Majd ha a robotok beépítik az óraszerkezetet – válaszolta.

– Az élő madarakba? – kérdeztem felháborodottan.

Aranka vállat vont, majd megfordult és elindult a kisebb terem felé, ahol a robotkarok dolgoztak. Utánamentem, mert vártam a magyarázatát. Hisz ő volt az, aki Jóskát megbüntette, mert kínozza a madarakat. De hát ő is ugyanazt teszi.

A robotkaros teremben sokkal kevesebb madarat láttam. Amikor Aranka megjelent, az egyik kakukkmadár rászállt a kinyújtott tenyerére. Intett, hogy jöjjek közelebb. Amikor megálltam mögötte, a hátára fordította a madarat és széthúzta altestét. Rengeteg fogaskerék és különböző vezeték bukkant elő. Rádöbbentem, hogy a volierben is mind robotmadarak vannak. Hangjuk már van, de még be kell építeni az óraszerkezetet, az időérzékelést.

– Mondd, Aranka, ha elkészülnek, mi lesz ezekkel a robotmadarakkal? Kiengeded őket, hogy repdessenek a szigeten?

Nem válaszolt, de tudtam. Az a rengeteg madárhang, köztük kakukkhang, amelyet idejövet a szigeten hallottam, robotmadaraktól származik. Jóska tehát jócskán kiirthatta a madarakat, ha robotokkal kell őket pótolni.

Egy feltevés motoszkált az agyamban. Nem bírtam ki, hogy meg ne kérdezzem:

– Mondd, Aranka,… te is robot vagy?

Aranka erre a már régen várt kérdésre mosolyogva válaszolt.

– Mit gondolsz…?

45.

Fakeretes ágyon feküdtem. A vékony szivacs alatt a gurtnik nyomták a lapockámat. Valószínűleg a zsibogás ébreszthetett fel. Ledobtam magamról a puha bársonyos pokrócot. Nem volt rajtam pizsama. Ezek szerint mez-

telenül aludtam. Ezen elcsodálkoztam, mert még a legnagyobb melegben sem szoktam gatya nélkül aludni.

Körülnéztem. A ruhám után kutattam. A kör alakú helyiség falait vízszintes és függőleges gerendák tartották. A bútort, a berendezést is furcsának találtam. A szoba egyik felében az ágy terpeszkedett a másik részen a ruhaszekrény állt. A deszkalépcső mellett még néhány széket is észrevettem.

A szoba másik részén, padlószinten egy mázsamérleg, mellette teli liszteszsák hevert. Ott voltak mellette a súlyok is. Kicsit arrébb egy fából készült dobszerűség állt, amelyből a mennyezet irányába vastag gerenda nyúlt ki. Úgy gondoltam, ha fel akarom mérni a helyzetemet, a legjobb, ha kinézek az ablakon. Ezt meg is tettem.

Végeláthatatlan füves homokbuckák tárultak elém. Rögtön átfutott az agyamon, hogy sivatagban vagyok. Másutt nem lehet ilyen sok homok. Átmentem a másik, szemben lévő ablakhoz. Ott egész más látvány fogadott. Tenger. A homokos parton még fürdőzőket is láttam. Nők, férfiak és gyerekek egyaránt napoztak vagy épp vízbe mártóztak. Akkor döbbentem rá, hogy még mindig meztelen vagyok. Elő kellett kerítenem végre a cókmókomat.

A szekrény. Az lehet az egyetlen megmentőm. Kellett is, mert lépteket hallottam előbb a fejem fölött, majd cipőbe és nadrágba búvt lábak jelentek meg a deszkalépcsőn.

Gyorsan kinyitottam a szekrényajtót. Ruha vagy menedék után kutattam. Mire Guszti teste és feje megjelent, már gatyában voltam.

– Hol vagyunk? – kérdeztem, hogy eltereljem a figyelmét prűdségemről.

– Egy szélmalomban – válaszolta röviden.

Guszti elmondta, hogy egy gyermekkori barátjánál, Hollandiában vagyunk. Andor befutott vállalkozó. Több malom van a tulajdonában. A recesszió idején vándorolt ki Nyugatra. Meg akarja vendégelni régi barátját, Gusztit. Mivel azonban Guszti fél egyedül repülőn utazni, megkért, hogy kísérjem el.

Az öltözékemmel kapcsolatban elmondta, hogy a szélmalom közvetlen közelében egy csatorna van, amely összeköti a tengert és a sivatagot. Abba estem bele, és vizes lett a ruhám. Kint szárad a kötélen. Nyugodtan kimehetek érte, mert ilyenkor reggel senki sincs a közelben. Feltételezi, hogy meg is száradt, mivel állandóan fújt a szél.

Guszti lekísért, hogy megmutassa a száradó ruhámat. Ott a helyszínen felöltöztem. Közben az épület előtt megjelent egy fiatal lány. Piros kabátot és piros franciasapkát viselt. Gusztihoz jött látogatóba. Gusztival kezet fogott engem pedig megcsókolt.

Nagyon meglepődtem, feltételeztem, hogy ő is tévés, onnan ismerhet. Guszti biztos tudja a nevét. Majd később megkérdezem. A lány egész idő alatt úgy viselkedett, mintha régi ismerősök lennénk. Emiatt kellemetlenül éreztem magam, mert nem tudtam hová tenni.

Ott ültünk hármasban a szélmalom előtt egy padon. Guszti közölte, hogy reggelenként Graham-kenyeret szokott enni.

Ha nem talál az üzletben, akkor maga készíti el. Hosszan magyarázni kezdte, hogyan keveri össze a búza-, rozs- vagy kukoricalisztet. Azt is sajnálattal állapította meg, hogy bár malomban alszunk, rozs- és kukoricaliszt nincs. Egy zacskóban talált valami fehér őrleményt, de szerencsére rájött, hogy az nem liszt, hanem gipsz.

Untam Guszti magyarázatát. Inkább a piros sapkás lány felé fordultam. Szerencsére Guszti rájött, hogy unalmaskodik és abbahagyta az előadását.

Akkor jutott eszembe, hogy ki lehet a lány. Egy alkalommal, amikor még a tévében dolgoztam, a klubhelyiségben találkoztunk. Ő Gusztit várta, mert együtt mentek a színházba. Guszti sokat késett. Ez idő alatt Edina – igen, a végén eszembe jutott a neve – sokat panaszkodott Gusztira. Mindig késett. Nem vette őt komolyan. Úgy érezte, hogy Guszti nem is szereti. Mire végre megérkezett, az előadás már megkezdődött.

Lehet, hogy Edina azért csókolt meg, hogy féltékennyé tegye Gusztit. Igaz, nem nagyon érdekelt ez a dolog. Én inkább Magda iránt érdeklődtem. Sok jó művészeti műsort készítettünk együtt. Edina nem tudott semmit Magdáról. Viszont elmondta, ha ez így van, akkor nincs is itt Hollandiában.

Amikor rákérdeztem, ki lehet még itt az ismerősök közül, elmondta, hogy az egész osztály. Mivel nem kaptak otthon állandó munkát, tömegesen érkeztek ide. Komphajókon laknak egymás mellett. Elfoglalták az egész utcarészt a csatorna partján.

Edina meghívott bennünket házibulira. Megígérte, hogy ott lesznek a többiek is. Az ismerősök, osztálytársak, akikkel együtt jött külföldre dolgozni.

Az utcarészen Edina felé igyekeztünk. Nem volt autóforgalom. Főleg azért, mert az út helyén széles csatorna húzódott. Csak gyalog lehetett közlekedni az épületek és a vízpart mellett.

Guszti megjegyezte, hogy az egész környezet, a régi épületek, a zizegő nyírfák, a csatorna és a vízen himbálózó színes házikók különlegesen romantikus hangulatot árasztanak. A negyvennégyes házikó kicsit nagyobbnak tűnt a többinél. Oda sétáltunk Edinához.

Keskeny pallón kellett leereszkedni a kompra. A sima tetős, főként deszkából épített lakóház sárgára, míg az ajtaja és az ablakkeretek kékre voltak festve.

Mintha Edina figyelte volna érkezésünket, mert amikor kopogni készültem, megnyílt az ajtó. Úgy látszik, a piros színt kedvelte. Vékony, rövid, egyrészes piros ruhát viselt aranysárga cicanadrággal kombinálva. Vállig érő haja lezseren zárta körül az arcát. Feltűnt, hogy készült és várt bennünket.

Amikor beléptünk, mindjárt a nappaliban találtam magamat. Ott táncolt a többi vendég. A nem túl nagy társaság jó hangos rockzenét hallgatott.

Még két lány és egy fiú alkotta a társaságot. A bubifrizurás fekete lány rózsaszínű rövid ruhát viselt. A másik, a szőke hajú, fekete ruhában volt a hátán hosszú, lapockáig érő kivágással. Bordó színű szűk nadrágot húzott fel hozzá. A férfi az egyik fotelban ült és színes férfimagazint lapozgatott. Mellette az asztalon röviditalok, sör és egy tál aprósütemény.

A jelenlévők egyikét sem ismertem. Guszti a fekete hajú lányhoz lépett. Úgy tűnt, hogy ismerik egymást. A kanapéra ültem a fiúval szembe. Elcsodálkoztam, hogy itt a bemutatkozás nem szokás. Emiatt valahogy egyedül éreztem magam, bár emberek voltak körülöttem.

Úgy látszik, Edina ezt észrevette és mellém ült. Előbb itallal, majd süteménnyel kínált. Ott ült mellettem, míg az apró pogácsákat rágcsáltam. Kis idő múlva panaszkodni kezdett. Előjöttek a külföldön adódó nehézségek. A munkáltató szigorú munkarendje, a kis fizetés és az elenyésző jutalékok. Még olyan apróságok is, mint az, hogy a villamosjegy 4, a buszjegy pedig 10 euróba kerül. A munkáltató pedig az útiköltséget nem akarja kifizetni.

Az ilyen és hasonló dolgokon kívül újra és újra elpanaszolta, hogy milyen nehéz itt egyedül lenni. Mintha utalás lett volna a szavaiban.

Guszti valószínűleg egy időre eltűnhetett a szőke hajú lánnyal, erre akkor figyeltem föl, amikor újra megjelentek. Hogy jóvátegye azt, hogy

elkésett Edinával a színházba, most meghívta egy új előadásra. A lány csak úgy egyezett bele, ha én is eljövök.

Az előadáson a férfiak csak fekete szmokingban, a nők pedig estélyi ruhában jelenhettek meg. Szerencsére a közelben találtam egy ruhatárat, ahonnan öltönyt lehetett bérelni. A helyszínen fel is lehetett próbálni. A szmoking használt, de tiszta, az ing teljesen új volt. Még minősítési cédulát is találtam rajta. Ezt fontosnak találtam, nehogy valaki után bőrbetegséget kapjak.

Mellettem a másik öltözőkabinban Edina válogatta a neki megfelelő nagyestélyiket. Ez a válogatás nekem olyannak tűnt, mintha menyasszonyi ruha volna a tét. Legalább öt különböző ruhát próbált fel, míg megtalálta a számára megfelelőt. Minden alkalommal kijött a kabinból megmutatkozni. Bár én mindegyikre igent mondtam, számára az nem bizonyult elegendőnek.

De be kell vallanom, az utolsó ruha, amelyet magára húzott, tényleg pompásan állt rajta. Földig érő, testhezálló, egyszerű szabású fekete ruha volt. A fűzőszerű felsőrész melltől a vállig átlátszó selyemtüllből készült. Derekát széles, hatsoros gyöngyből álló öv ékesítette, ugyanolyan kistáskát is talált hozzá.

Amikor mind a hárman készen álltunk, a bérlő hozzám lépett és megemlítette, ha az előadás után valaki igényt tart a bérelt szmokingra, nyugodtan adjuk neki oda. Nem minősítettem ezt az ötletet. Nem tartottam jó megoldásnak, mert ha eltűnik a bérelt ruha, nekünk kell megfizetni a teljes árát.

A színházban Guszti a VIP-páholyba szerzett jegyet. Amikor odaértünk, mindenki felfigyelt ránk, de talán inkább Edinára.

Rövid taps után felgördült a függöny. A színpad nappali szobaként volt berendezve. Jobbról kanapé és egy karosszék, balról ebédlőasztal hat székkel. A hátérben bejárati ajtó és mellette üvegszekrény. Az előtérben dohányzóasztal két puff-fal.

A karosszékben idősebb asszony ült és kötött. Nyílt a bejárati ajtó és középkorú férfi jött be a színpadra. Már a mozgásáról úgy ítéltem, hogy a színész vak lehet. Tényleg vak, mert nem játszotta meg a vakságot. Amikor leült a kanapéra és elmondta a szövegét, rögtön ráismertem. A szöveget én írtam. Ezt az előadást már láttam, csak más színészekkel.

Edina és Guszti nem ismerték a darabot. Láttam rajtuk, hogy élvezik. Egész idő alatt izgultam. Mindig tudtam és vártam a következő lépést és

szöveget. Azon szurkoltam, hogy ne legyen baki, és hogy jól mozogjanak a színészek.

Az előadás nagy tapsot kapott. Hazafelé menet Edina a látottakról beszélt. Csak a vége felé jött rá, hogy a színészek nagy része vak, látássérült. De annak ellenére élvezte a teljesítményüket.

Edina is velünk akart aludni a szélmalomban. Én ezt elleneztem és közben Gusztira néztem. Ő tudta, hogy nem miatta, hanem miattam akar a lány ottmaradni. A vége az lett, hogy hazakísértem.

Reggel gumiharisnyában sétáltam a szobában. Az éjjel a szél befújta a homokot a partról. A takaró is homokos lett. Guszti lejött a padlásról. Megint csak Graham-kenyeret keresett. Kellemetlenül éreztem magam, mert ő még nem látott gumiharisnyában.

– A harisnya miatt nem akartad, hogy Edina itt aludjon? – kérdezte meglepetten.

– Nem csak ezért…

Amikor Guszti észrevette, hogy nincs kedvem beszélgetni, nem szólt semmit, csak kiment.

46.

Hátamat a falhoz támasztva néztem az előttem bűzölgő mocsarat. A hideg fal lassan arra késztetett, hogy arrébb álljak. Nem is csoda, hiszen nedves vert falból épült a tanyai ház hátsó része. Ha nem terjengene a levegőben az az állott szag, a táj egész romantikusnak látszana.

Elővettem a zsebemből a GPS-t és pozícionáltam a helyet. 51°16’ – észak, 30°13’ – kelet. Ez az 51,16-os szám valahogy nagyon ismerősnek tűnt. Mintha már láttam volna valahol. Majd rájövök, gondoltam magamban.

Azzal foglalkoztam, hogy látványtervezők számára, akik filmforgatáshoz keresnek különböző helyszíneket, ajánlatokat adjak. Persze emellett ha egy festő vagy fotós különleges tájat keres, azoknak is tudok ajánlani, persze mindezt pénzért. Készítettem néhány munkajellegű fotót a területről. Igyekeztem, mert a szag már nagyon facsarta az orromat.

Ahogy távolodtam a helyszíntől, még néhány hasonló vert falú, nádfedeles házat láttam. Furcsálltam, hogy a környéken egyetlen emberrel sem

találkoztam. Igaz, nem mentem be a házakba, nem is akartam, mert feltételeztem, hogy nagy szegénység uralkodik bennük.

Kocsiba ültem és a következő helyszín felkutatására indultam. Régi, használt Volkswagen mikrobusszal utaztam. Nekem nagyon is megfelelt, mert étkezni és aludni is tudtam benne. A tisztálkodást útközben valamelyik étterem vagy szálló toalettjében végeztem.

Keskeny úton vezettem a gépkocsit. Az út két oldalán cserfák sorakoztak. Különösképpen alacsonyra lettek metszve. Csak a levelei alapján voltam biztos benne, hogy vén csertölgyekről van szó. Ezeken a fatörzseken és ágakon valaki dolgozhatott, mert egyedinek tűnt a szakszerű kialakításuk.

Idillikusnak és látványosnak tűnt. Egy szerelmespár sétájához megfelel. Ezért bemértem és néhány fotót is készítettem róluk. Az út végén valami épületre, kastélyra számítottam, helyette hatalmas víztócsa állta el az utamat. A víz másik partján házikó és egy különleges kék levelű fa állt. Azt mindenképp meg akartam nézni.

Izgatottan vezettem a kis buszt a vízen keresztül. Valahogy tudtam, hogy csak áradásról van szó. A víz nem lehet mély, és alatta út vezet át a másik oldalra.

Félúton meg is láttam a pocsolyából kivezető utat, csak odáig el kellett érnem. Úgy fejből, elképzelés alapján irányítottam a járművet, de sikeresen, mert a végén kievickéltem a tócsából és a házikó mellett állítottam le.

A külső falait szürke fatáblákból állították össze. Nem is lakóháznak, hanem inkább hétvégi tanyának látszott. Mögötte ott állt magányosan egy mezei szilfa. Egyenes, rövid törzse sapkaszerű hatalmas koronában végződött. Csak a korona, a levelek voltak tengerkékek. Ez egyáltalán nem jellemző a szilfára. Amikor jobban körülnéztem, az egész táj: a fű, a fatörzs, a házikó mind fekete-fehér, színtelen volt.

Most már komolyan végiggondoltam, hogy tulajdonképpen hol vagyok. Újra elővettem a GPS-t. A koordináták alapján a térképet hívtam elő. Megdöbbentem, amikor megjött az eredmény. Csernobil közvetlen közelében jártam. Rögtön megvolt a magyarázat arra, hogy miért nincsenek emberek és a növényzet is furcsa. Talán még a bűz is a sokéves rothadástól és sugárzástól származik.

És épp akkor, amikor már készen álltam, hogy elsiessek erről a szennyezett környezetről, a szürke fatáblás házból kilépett egy fiatal nő tógasze-

rű ruhában. A mindkét oldalán teljesen nyitott ruha, meztelen testét takarta. Neki is mindene, arca, teste, ruhája, mind fekete-fehér volt. A széles nyakkarikán medál lógott. A Vénusz jelképe.

Csak ezután ismertem fel Jenny Agutter színésznőt, a Logan futása (Logan's Run) című film női főszereplőjét.

– Nem. Én nem vagyok az a színésznő, akire gondolsz, csak nagyon hasonlítok rá. 1976-ban, amikor ideértem, láttam egy reklámpannót. Akire most hasonlítok, azt a hölgyet ábrázolta…

– De hát ki vagy te? – kérdeztem idegesen.

– Valaki, aki jót akar. Különben feladatod van. Igyekezned kell, mert nagy mennyiségű sugárzás ért. Megárthat.

– És te? Neked nem árt…

Jenny, most már úgy hívtam, mert az igazi nevét és kilétét nem tudtam, tudatomba ékelődött. Tudtam, hogy itt van velem, de nekem nem kell félnem.

A feladatomra fókuszáltam. Azzal bízott meg, hogy kutassak fel egy drónt.[112] Kisméretű, mindössze egy méter a szárnytávolsága, de nagy hordereje van. Sokat tud szállítani a levegőben. Egy hátizsák mennyiségű, öt centiméter átmérőjű fekete golyókat szállít a föld minden részébe. A golyókban olyan információk vannak, amelyek elősegítik az emberiség gondjainak megoldását.

Valaki lelőtte és eldugta a gépet a golyókkal együtt. Jenny úgy gondolta, hogy valahol itt van a közelben. Az ő mozgástere be van határolva. Ha abból kilép, elveszíti emberi arculatát.

Elindultam a valamikori város irányába. Feltételeztem, hogy egy elhagyatott épületben van elrejtve. Sajnos tudtam, hogy még mindig vannak olyan emberek, akik csak a rosszat szeretik, és azért élnek, hogy megbántsanak valakit. A csernobili katasztrófa is ilyen emberek miatt történt. Akik ezt véghezvitték, biztos még itt bujkálnak a környéken.

Egy hatalmas többemeletes, magányosan álló építmény elé értem. A hexaéder (kocka) külseje betonból készült. Sem ajtót sem ablakot, nem láttam rajta. A kábakőre hasonlított, csak sokkal nagyobb és persze csupaszon, piszkosan, megtépázva állt magányosan a tér közepén.

[112] A pilóta nélküli repülőgép

Körüljártam, és ez egyik sarkán megtaláltam a bejáratot. Zártkörű, befelé forduló épületben találtam magam. Az udvar közepe füves, de inkább bozótos volt. Körfolyosók és lépcsők kötötték össze az emeleteket. A lift nem működött. Az épületben senki sem lakott.

Két őr vigyázott a területre és a lakásokban maradt tárgyakra. Ők voltak az első emberi lények, akiket láttam. Megfigyeltem mozgásukat. Az egyik őr a legfelső, a hatodik emeletről indult, a másik pedig a legalsóról. Körbe-körbe járták a területet, míg a közepén, a harmadik emeleten nem találkoztak. Ott ültek le pihenni és kávézgatni, beszélgetni addig, míg újra meg nem járták a kijelölt utat.

Megközelítettem őket, de úgy, hogy ne vegyenek észre. Meg akartam tudni, miről beszélgetnek. Ha úgy mérem föl, akkor engedélyt kérek, hogy körülnézzek. Az egyik oszlop mögül hallgatóztam.

Az idősebb őr arról beszélt, hogy az utolsó emeleten, az egyik teremben sátorponyva alatt elraktároztak valamit. Attól tartott, hogy sugárzó anyagról vagy tárgyról van szó. Ráparancsoltak ugyanis, hogy ne vegye le a ponyvát, mert a fénytől tönkremegy.

– De az is lehet, hogy ott valami sugározhat és veszélyben vagyunk – morfondírozott a fiatalabb.

– Az a tárgy az enyém – szólaltam meg, majd előjöttem az oszlop mögül. – Ha meg akarjátok tudni, mi van ott, gyertek velem.

Nem vártam meg, hogy válaszoljanak, hanem magabiztosan elindultam az emeletre vezető lépcsők irányába. Az őrök is feltápászkodtak és lassan, bizonyos távolságot tartva utánam jöttek.

Ahogy gondoltam is, ott állt az összetört drón és a temérdek fekete golyócska. A kísérőimhez fordulva csak annyit szóltam:

– Sugároz!

Ez elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy eltávolodjanak. Ezután nyugodtan összeszedtem a golyócskákat és a hátizsákomba tettem. A drón ottmaradt. Sajnos annyira megrongálódott, hogy nem láttam érdemesnek elvinni.

Amikor elindultam, valaki megszólalt a hátam mögött.

– A kék koronás fához vidd a gömböcskéket.

Megfordultam, de nem láttam senkit. Megint megszólalt a hang:

– Az egyik golyócskát tedd az ingedbe. A hasadon legyen.

A hang az összezúzott drónból jött. Ez a robot nemcsak repülni, hanem beszélni is tudott. Megfogadtam a tanácsát és elindultam a kék koronás fa felé.

Jó irányba mentem, csak nem ugyanazon az úton. A környezet nem tűnt olyan sivárnak. A fák még zöldelltek. Jobban éreztem magam, mint amikor a város felé mentem.

Az út szélén a sűrű erdőben egy elhagyott autóbuszra bukkantam. Régi típusú lehetett, mert a bejáratot még a hátsó részére tervezték. Használhatatlan állapotban volt. Erről tanúskodtak a leeresztett gumik, a bevert oldalablakok és a kitárt hátsó ajtó is.

Újra elővettem a fényképezőgépemet, de rájöttem, hogy fölösleges fényképezni, mert erre a sugárszennyezett környékre úgysem jön senki forgatni. A vert falú, nádtetős házak és a kék koronás fa ugyanebben a zónában vannak.

Bementem az autóbuszba a hátsó ajtón. Az ülések hiányoztak. Mindössze néhány maradt a helyén. A belső részt valaki alvásra és elárusítóhelyként használta. Az egyik rekeszben még ott állt a fonnyadt hagyma és a zöldbab. Kezembe vettem a zöldhagyma szárát.

Erről Budapest jutott eszembe.

Ott várakoztam az autóbuszállomáson. Az utasok mellett a járművek hátsó részében kis bolt működött. Főleg zöldségféléket lehetett vásárolni. Nekem épp az kellett, sárgarépa és zöldbab.

Előttem a sorban egy idősebb úrinő állt bokáig érő fekete ruhában, divatos kalappal a fején és széles fehér csipkés gallérral a vállán. Mintha a XIX. század elejéről csöppent volna oda. Ő egy kevés sárgarépát, de annál több zöldbabot vásárolt. Az egyik műanyag tasakot teletetette az elárusítóval. Addig még nem izgultam, de amikor a második zacskót is tömni kezdte, az áru pedig fogyott, megijedtem. Volt is rá okom, nekem nem maradt zöldbab.

Mi mást tehettem, siettem az éppen beérkező másik autóbuszhoz. Át kellett mennem az útkereszteződésen, hogy a közelébe kerüljek. Az a jármű azonban csak utasokat szállított. Elárusító fülke nem létezett benne. Míg ott sopánkodtam, megérkezett a következő busz. De ott is sorba kellett állni. Mire rám került a sor, elfogyott a zöldbab. Nagyon mérges lettem a középkorú boltos asszonyra. Pedig ő nem tehetett róla.

Térdig érő fehér, áthajtós, ruhaszerű kötényt viselt. Derekát csomóba kötött vászonöv szorította. A kötény alatt fekete, egyszerű ruhát viselhetett, amely csak elöl, a melle táján látszott. Sajnálatát fejezte ki, hogy elfogyott a zöldbab.

A többi vevő is a pártjára állt. Elmondták többször is, hogy Dórika, mert így hívták, nagyon jó asszonyka, és mindent megtesz a vásárlók érdekében. Ezért intett nekem, hogy menjek vele a kertbe. A buszállomás mellett, egy épület mögött egy kis elkerített kert bújt meg, hagymával, krumplival és borsóval beültetve. Zöldbabot nem láttam. De Dórika megnyugtatott, mondván, hogy van az is, csak ne izguljak.

Ő arrébb ment megkeresni a zöldbabot, én pedig a bejárat közelében álldogáltam. Előttem az ágyásban hagyma szár zöldellt. Nézegettem, nézegettem, majd lehajoltam és kihúztam a földből egy maréknyit.

A rossz, használhatatlan állapotban lévő buszban találtam magam. Sokat elidőzhettem benne, mert lassan beesteledett. Tovább kellett sietnem, hogy még sötétedés előtt elérjem a kék koronás fát és átadjam Jennynek a golyócskákat. Sötétben nem találom meg a kék fát.

Sikerült időben odaérnem. Jenny ott állt a kék koronás fa alatt és a leveleket vagy a fa gyümölcsét figyelte.

– Elhoztam a golyócskákat – mondtam nagy örömmel.

Elvette tőlem a hátizsákot és kiöntötte a tartalmát. A fekete golyócskák nem is estek le a földre, hanem még a levegőben kék színűre változtak és a fa lombjai közé repültek.

Kivettem az ingembe rejtett golyócskát. Tenyeremre tettem és Jenny felé nyújtottam. Nem fogadta el. Az egyik kezét a tenyerem alá helyezte, a másikkal pedig ujjaival becsukta a tenyeremet, hogy a golyócska a tenyeremben maradjon. Mire kinyitottam a tenyeremet, a golyócska eltűnt…

47.

Üzenetet küldtek, hogy szívesen vennék, ha újra dolgoznék. Bár már nyugdíjas voltam, elfogadtam a felajánlást. Gondoltam, megnézem, milyen munkáról van szó, és ha tetszik, maradok, ha nem, akkor megköszönöm az

ajánlatot. A tévé szerkesztősége felé mentem, amikor olyan érzésem támadt, hogy valaki követ. Nem akartam rögtön hátrafordulni. Inkább egy szembejövő járókelőt vártam, hogy az után nézzek vissza, az talán nem lesz annyira feltűnő.

Bosszankodtam, mert csak idős férfiak és egy öregebb asszony jött szembe. Még feltűnőbb lett volna, ha azok után fordulok meg. Szerencsémre kis idő múlva egy csinos, fiatal, miniruhás nő jelent meg. Erre az alkalomra vártam. Amint elment mellettem, utána fordultam. Semmi különöset sem vettem észre. Mögöttem csak azok távolodtak, akik nemrég elmentek mellettem.

Tovább gyalogoltam, de változatlanul úgy éreztem, hogy valaki követ, vagy érdeklődik utánam. Ez esetben nem tétováztam. Hirtelen hátraperdültem. Tíz lépésre mögöttem egy szőke hajú meztelen nő kísért. Amikor meglátta, hogy felé fordulok, hirtelen egész teste átalakult. Átlátszóvá, majd láthatatlanná vált. Nem tudtam mire vélni az ilyen furcsa dolgot, de azt sem, miért épp engem követ.

Miután eltűnt, továbbmentem. A követőm nem hagyta annyiban. Egyszerűen újra megjelent ez alkalommal előttem. Most jobban megfigyelhettem. Huzalok, fogaskerekek, kis villogó égők és különböző robotgéphez való alkatrészek jelentek meg a testében. Majd lassan eltűntek, mert emberi bőr fedte testét. Az átváltozás az arcán következett be lassabban. Amikor teste már látható volt, arcán még mindig az állkapocs, a fogak és a vörös szemgolyó látszott. Amikor a szőke, hosszú hullámos haja megjelent, az átváltozás befejeződött.

Megjelenésével együtt változni kezdett az utca is. Az android mögött magas, karcsú épületek tűntek fel, amelyek bonyolult hidakkal voltak összekötve. Egészen futurisztikussá vált a tér. Mintha időutazásban lett volna részem.

– Mit akarsz tőlem? – kérdeztem rá erélyesen.

Nem válaszolt csak kinyújtotta mindkét karját és átkarolt. Védekezni kezdtem, mert a szorítása egyre erősebb lett. Megemelt annyira, hogy a lábaim nem érték a földet. Erre még jobban hadakozni kezdtem, mert úgy tűnt, hogy el akar cipelni valahová. A végén a rúgkapálásom sikerrel járt, mert az android elengedett.

Mindkét kezemet kinyújtva ellöktem magamtól úgy, hogy hanyatt vágódott. Hogy mentsem magam, menekülni kezdtem. Ahogy a nő eltűnt a látókörömből, a járda újra a régi alakzatát vette fel.

Szerencsére már közel voltam, bemenekültem a tévé épületébe. A folyosón leültem egy padra, hogy kifújjam magam. Teljesen érthetetlen volt számomra ez a támadás. Nem tudtam elképzelni, mi lehetett az oka. Úgyszintén aggasztott a nő megjelenésével együtt történt környezetváltozás is.

Miután megpihentem, bementem a szerkesztőségbe. Nándi már várt, ő szerkesztőként dolgozott. Röviden elmondta, hogy emberhiány miatt kénytelenek külmunkatársakat is bevonni a munkába. Engem azért választottak, mert magyar nyelvű dráma is szerepel a tervben. Nándi tudta, hogy amíg dolgoztam, majdnem az összes tévédrámát én filmeztem. Nagy tapasztalatom van az ilyen bonyolult műsorok készítésében.

Megerősítettem Nándinak, hogy örömmel vállalom a feladatot, de ha nehezemre fog esni, akkor félreállok.

Előbb megnéztem a munkarendet. Átvettem a kamerát és a hozzá való felszerelést. Megtudtam, hogy nincs kameraasszisztens, hanem csak ketten megyünk a felvételre, az újságíró és én. Nekem kellett az egész felszerelést cipelnem. A felvételnél a hang minőségére is vigyázni kellett. Igaz, a kamera akkora volt, mint annak idején a filmkamerákhoz az akkumulátor.

Kicsit viszolyogtam az egésztől, de gondoltam, megpróbálom. Ha nem esik nehezemre, csinálom, ha pedig igen, akkor abbahagyom.

A felszerelés mellett egy kis cédulát is átadott a gyártásvezető. Négy témát írtak fel. Az első riportot a látássérültek szervezetében kellett készíteni. A második egy traktoros nő munkásságáról. A harmadik téma egy nemrég nyílt biztosítóiroda a limáni parkban. A negyedik és egyben az utolsó egy kisvállalatról szól, amely újításokkal foglalkozik.

Rögtön szóltam, hogy mindezt nem lehet egy nap alatt elkészíteni. A gyártásvezető csak annyit mondott, hogy beszéljem meg az újságíróval.

– De ki az újságíró? – kérdeztem.

– Gyöngyi – válaszolta röviden. – Mindjárt megérkezik.

A szerkesztőség transzformálódni kezdett. Eltűntek a klasszikus asztalok, számítógépek. Az oldalablakokon lila fény áradt be. Oszloppal teli helyiséggé változott, melynek egyik oldalán hatalmas szekrényes számítógép jelent meg. Az a néhány újságíró és a gyártásvezető is eltűnt.

Képregénybe illő amazonlány futott be. Arca és hajviselete nagyon hasonlított az android támadómra. Gyöngyin volt ugyan ruha, de hiányosnak és futurisztikusnak véltem. Világosszürke mellényszerű blúzt viselt. V kivágású inge csak melle alattiig ért. A denevér stílusú, bő karöltőbe varrott

ingujj nem illett a melléhez tapadó mellényhez. Az egész hasrésze fedetlen maradt. Hosszú barna szoknyáján elöl fölig ért a slicc. Járás közben kilátszott barna alsóneműje. Térden felüli, puha bőrből készült csizmát viselt.

Néhány perccel megjelenése után eltűnt a lila helyiség és újra a szerkesztőség jelent meg. Az egész átváltozás csak néhány percig tartott. Addig, míg Gyöngyi be nem ért és hozzám nem lépett, majd kinyújtotta kezét:

– Gyöngyi vagyok – szólt csicsergő hangon.

Komoly újságírónak semmiképp sem nézett ki. Nem véleményeztem öltözékét, csak bemutatkoztam. Pályakezdő koromban ilyen ruhában egyetlen munkatárs sem jelenhetett meg.

A kis fehér cetlin a mai munkafeladatot nézegettem. Gondoltam, megtárgyalom Gyöngyivel, hogy mindezt nem lehet egy nap alatt elvégezni, de amikor megláttam, az egész reménytelennek tűnt. Csak annyit kérdeztem tőle, hogy rendben van-e minden, azaz mehetünk-e a felvételre.

Mosolyogva igennel válaszolt, majd fogta a táskáját és előrement.

Útközben nem beszélgettünk. Ő vezette a szolgálati autót. Mondhatom, nagyon is ügyesen. Biztonságosan megérkeztünk az első helyszínre, a vakok és gyengén látók szervezetébe.

Az első gondok ott kezdődtek. A székház bejáratát bontották, mert a vakok számára kényelmesebb bejáratot terveztek. Az ácsok a személyzet részére deszkából építettek fel egy ideiglenes lépcsőt. Alkalmi megoldás lévén keskeny volt és eléggé bizonytalannak látszott. Azon kellett fölmenni az emeletre.

A titkárt és a többi tisztviselőt az irodában találtuk. Kiderült, hogy senki sem jelentette nekik, hogy a stáb forgatni jön. Csak azért fogadtak bennünket, mert engem ismertek. Amikor Gyöngyi elmondta, hogy a szervezet tagjaival, a látássérültekkel is szeretne beszélni, a titkár csak elmosolyodott.

– Hát nem látták, milyen a bejárat? Míg a munkálatok tartanak, ide egy tag sem fog bejönni. Miért nem hívtak telefonon, elmagyaráztam volna a dolgokat.

Bevallom, Gyöngyi találékony volt. Akkor a másik dologra, a könyvtárra összpontosított. Ott lehetett forgatni, de csak a könyvtárosok jelenlétével. Improvizáltunk és valahogy elkészült a riport. Hogy gyorsabban meglegyünk, kézből kezeltem a kamerát. Nem a legjobb megoldás, mert ilyenkor mozog a kamera. Nagyon amatőr szintűre sikerült a riport.

A traktoros nőt a város szélén találtuk meg. Gyöngyi elmondta, hogy az erőgépek kezelésében a nő világbajnok lett.

A lakóháza melletti műhelyben Julcsa épp valamit bütykölt a traktor motorján. Elcsodálkoztam azon, hogy ő mesterkedik, javítja a járművet, amelynek nem voltak kerekei. Tulajdonképpen ez a lényeg. Ezért is jöttünk. Végzettsége szerint Julcsa mérnök volt, ő tervezte az erőgépet. Az újdonság abból állt, hogy munka közben nem érintkezik a talajjal, ezáltal nem tarolja le a gabonaféléket. A járósebessége is sokkal nagyobb, mert a levegőben kúszik.

Julcsa bemutatta a gép működését. Hogy vágóképeket készíthessek, a gép után kellett szaladnom, ami eléggé nehezemre esett. Szerencsére gyorsan befejeztük a felvételt.

A következő riport a legkönnyebbnek látszott. Nem is bántam, hiszen az előbb jól megizzadtam. Egy biztosítóvállalatban a hivatalnok elmondta a gépjárművek új biztosítási feltételeit.

– Most hozzám megyünk – szólt határozottan Gyöngyi.

Feltételeztem, egy kávéra. Nekem mindenképpen jót tett volna egy kis pihenés.

Továbbra is ő vezette az autót. Nem figyeltem, merre megyünk, mert a kamerával voltam elfoglalva. Kazettát és elemet kellett cserélni benne. Csak akkor emeltem fel a fejemet, amikor Gyöngyi megszólalt:

– Megérkeztünk.

Teljesen ismeretlen városrészben találtam magamat. Az alumínium és műanyag borítású épületeken a nyílászárók gömb alakúak voltak és sok helyen kiálltak a falakból. Dülledt szemű épületeknek látszottak. Rengeteg óriásplakát világított az épületek tetején. Mindenhol a kék szín dominált, emiatt úgy tűnt, mintha este lenne.

Az épületet, amely előtt leparkoltunk, a többitől eltérően fehérre festették. Nem lakóháznak, hanem valami üzletnek vagy intézetnek tűnt. Oda indultunk. A bejáratnál megálltunk. Gyöngyi szivárványhártyája volt a beléptető kulcs.

Több folyosón és lépcsőn mentünk lefelé. Sehol nem láttam lakásbejáratot. Már rá akartam kérdezni, hogy tulajdonképpen hová is megyünk, amikor a folyosó végén megálltunk egy matt üvegajtó előtt.

Gyöngyi csak megérintette és már nyílott is. Az előcsarnokba jutottunk, amely két különálló helyiségbe folytatódott. Türelmetlenkedni kezdtem. Sehogy se értünk a lakásba, ahol a munkatársam kávét ígért.

– Hová megyünk, Gyöngyi? Kávét ígértél. De ez se nem vendéglő, se nem lakás – tettem szóvá a hosszan tartó ténfergést.

Nem válaszolt csak vágtatott előre.

Az egyik helyiségben modern laboratóriumi berendezések sorakoztak. A legszembetűnőbb közülük a fal mellett állt, egy ember nagyságú, félig átlátszó burok. Nagyon hasonlított ahhoz, amelyet a búvárok dekompresszióra (nyomáscsökkentésre) használnak. A burokra rákapcsolt rengeteg vezetéken kívül sok kis villogó égő jelezte, hogy a berendezés működik.

A helyiség közepén hosszúkás függőleges fényforrások arra utaltak, hogy ott is valami készül. A munkaasztal előtt ült valaki és figyelte a monitort.

Most már nem a kávé érdekelt annyira, mint az, hogy mi történik ebben a teremben. Közelebb mentem a kapszulához. A felső átlátszó részen keresztül belenéztem. Ott feküdt benne a szőke hullámos hajú nő, akivel az utcán találkoztam. Arca és teste lüktetett. Előbb a huzalok, kis villogó égők és különböző robotgéphez való alkatrészek jelentek meg a testében. Majd lassan eltűntek, mert emberi bőr fedte testét. De ez nem tartott sokáig, mert a bőr kihalványodott és újra csak a belső gépezet látszott.

– Ahogy ellökted, megsérült a gerince – szólt a hátam mögött Gyöngyi.

Előbb Gyöngyire, majd a szőke hajúra néztem. Nagyon hasonlítottak egymásra. Az arcuk is és a testalkatuk is.

– Igen, ellöktem, mert el akart vinni – válaszoltam hevesen.

– Csak el akart vinni a jövőbe. Oda, ahonnan én is jövök.

48.

Ahogy kiléptem a vonatból, szemembe sütött a nap. Jó és megnyugtató érzés volt. Számítottam a melegre, hiszen a tengerparton voltam. Pontosabban Portorožban. Egy kis forgatócsoporttal érkeztem. Edith, mint riporter, Saca pedig világosítóként jött. Itt tartották a képregényrajzolók európai találkozóját. A meghívón az állt, hogy egy stúdióban modellek segítségével képregényrajzolást rögtönöznek. Engem ez érdekelt legjobban, mert a képregény, mint a film is, a vizuális művészet része.

Emellett, tengerpartról lévén szó, az idén divatos fürdőruhákat is bemutatják. A divatbemutató nem Portorožban, hanem Fiumében lesz. Edith biztos abban is érdekelt. Ha nem is készít riportot, de bizonyosan megtekinti. Volt egy levelező ismerősöm, aki postabélyegekkel foglalkozott. Hoztam magammal néhány különlegességet. Gondoltam, ha lesz időm, felkeresem és megmutatom neki.

A szobákat még a szerkesztőségből foglaltuk le. Partközeli szállót választottam. A tulajdonost, a háziasszonyt már az előző évekből ismertem.

Edith külön, mi ketten Sacával pedig közös szobát béreltünk. Laza munkatervet készítettünk. Érkezésünk napján nem kellett forgatni. Az első felvételt csak másnap késő délutánra terveztük.

Mindenki tudta, hogy Saca minden nőt megkörnyékezett. Ahol sikerült, ott kihasználta a lehetőséget. Néha dicsekedni is szokott a sikereivel. Sokszor nem vettem komolyan.

De most Saca betegeskedett. Nem szeretett róla beszélni. Én nem is firtattam, de tudtam, hogy nem jó vége lesz. Sokat és állandóan ivott. Este rendszerint már részeg volt. Amikor lefeküdtem, ő még az ágy szélén ült pálinkásüveggel a kezében.

– Tudod, már nagyon sok éve dolgozunk együtt – kezdte Saca a monológját. Kicsit akadozva, de folytatta. – Nem tudom, mi lesz velem. Tudom, hogy nem jó vége lesz ennek az ivászatnak. De muszáj, mert csak így tudok felejteni. Mi barátok, munkatársak vagyunk, de én sok mindent nem jól csináltam az életemben. Másokkal is és veled szemben is. Úgy érzem, hogy egyszer csak el kell mondanom. Voltak olyan kapcsolataim is, amelyekre nem lehetek büszke. Csak azt akarom mondani Edittel kapcsolatban…

Tompa kopogás szakította félbe mondatát.

– Várj csak – szóltam, bár nagyon érdekelt, mire akar kitérni –, mintha kopogna valaki.

– Én nem hallok semmit…

Nem vártam meg, hogy befejezze mondatát. Kimásztam az ágyból és az ajtóhoz mentem. Kinyitottam. Edith állt előttem.

– Elnézést a zavarásért, csak azt akarom mondani, hogy holnap még nem forgatunk. El szeretnék menni a fürdőruha-bemutatóra. Itt majd csak holnapután forgatunk. Jó lenne, hogy valaki közületek velem jönne.

– Rendben. Majd a reggelinél találkozunk és eldöntjük.

– Rendben. Még egyszer elnézést. Jó éjt – szólt Edith és elviharzott a szobája felé.

– Ki kopogott? Mi történik? – kérdezte Saca, aki nem volt tisztában a helyzettel.

– Semmi különös – válaszoltam megnyugtatóan. Majd reggel…

– Jó, akkor én is lefekszem.

A szálloda éttermében ültem. Körülöttem képregényfigurákat megjelenítő plakátok sorakoztak. Embernagyságban álltak nem mesze tőlem a Tintin család tagjai, Flash Gordon, Popeye, az Amerika kapitány és a Fantasztikus négyes. Őket mind ismertem, mert filmek is készültek róluk. Nem csoda, hogy ezek a képregénycsillagok ott voltak az alkotóikkal együtt.

Nemsokára megjelent Edith is. Ruhája a jelen habitusát fejezte ki. Téglavörös, amazon harcos lánynak megfelelő ruhát viselt. Csak a melleit és teste alsó részét takarta az igen kihívó egyrészes ruha. A háta teljesen fedetlen maradt. Szandáljának pántjai térdig keresztezték egymást. Nagyon is tetszetősen nézett ki.

Pár perccel később Saca is megérkezett.

Reggelizés közben megbeszéltük a tervet. Amikor Edith megemlítette, hová szeretne menni, Sacának felcsillant a szeme. Mindig is tudtam, hogy szereti a nőket. Felajánlotta, hogy elkíséri Edithot a fürdőruha-bemutatóra.

Úgy döntöttem, hogy én nem megyek. Inkább napozok valamelyik strandon. Emellett megígértem, hogy körülnézek a neves rajzolók között és a stúdióban, ahol modellek segítségével megszervezik a képregény rajzolását.

A tengerparton is érezhető volt, hogy lázban van az egész helység. A különböző fürdőruhamodelleket eddig csak képregényekben lehetett látni.

Most a lányok ott voltak a helyszínen és mutogatták magukat. Hogy ilyen különleges dresszeket lásson az ember, nem kellett divatbemutatóra menni.

Napozás közben tankok dübörgésére figyeltem fel. A dübörgést, a parancsszavakat, a lövöldözést, kiabálást a végén a sziréna éles hangja túlharsogta.

Valaki a közelemben elkiáltotta magát, hogy elkezdődött a délszláv háború. A tengerpart és az utcák kiürültek. Csak fegyveres katonákat lehetett látni. Az üzletek is bezártak. Rendkívüli helyzetet hirdettek. Meg-

tudtam, hogy a horvátok megtámadták Szlovéniát. Így a háborúzás kellős közepén találtam magam.

Rögtön felmértem a helyzetet. Hárman voltunk a tengerparton. Edith és Saca Rijekába ment. Mindhármunknak menettérti jegye volt Portorožból Újvidékig.

Azon töprengtem, hogy várjam-e meg, míg a többiek visszaérnek, vagy egyedül induljak rögtön haza. A szállodába mentem. Ott már a vendégsereg felpakolva várta a szállítóeszközt.

Felmentem a szobába.

Saca ágya mellett a padlón megtaláltam a pálinkásüveget. Az ital egynegyede még megvolt. Pakolni kezdtem, de közben iszogattam is az üvegből. Mivel csak pár napra jöttem, nem sok holmit hoztam magammal. A kamera és a felszerelés foglalta el a bőrönd nagyobb részét.

Mire befejeztem a pakolást, az üveg is kiürült. Továbbra sem tudtam, hogy mitévő legyek. Innen direkt vonat csak másnap reggel van. Ha mindjárt indulni akarok, akkor le kell mondanom a szobát és Zágrábban át kell szállnom másik vonatra.

Épphogy eldöntöttem, hogy indulok, befutott Edith és Saca. Mindannyian fellélegeztünk. Én azért, mert nem kellett itthagyni őket, ők meg azért, hogy sikeresen, gond nélkül visszaértek Portorožba.

Mivel a vonatközlekedés leállt, magánautóbusszal utaztunk a horvát–szlovén határig. Többen voltunk a járműben. Főleg horvátok, akik haza szerettek volna jutni.

A határ előtt letett bennünket a sofőr és megmutatta az irányt, merre kell továbbmenni.

Szétszéledtünk. Csak mi hárman maradtunk egy csoportban. Nem akartam a többi utassal menni, mert nem tudtam, hogy kicsodák. Ha ellenségek, akkor foglyokká válhatunk. Ezért megvártam, míg a többiek elmennek. Csak akkor indultunk a határ felé, amikor a többiek már átértek.

Ez rossz döntésnek bizonyult, mert eltévedtünk. Vissza kellett gyalogolnunk Szlovéniába. A szlovén katonaság megígérte, hogy elkísér a határig és átad bennünket a horvát határvédelemnek.

A vasúti sínek mellett gyalogoltunk át a határon. A vonatok már nem közlekedtek a szlovéniai oldalon.

A határ túloldalán már várt minket egy horvát katona. Megijedtem, mert egy katona kevés volt hármunk védelmére. Rákérdeztem, hogy hol

vannak a többiek. A fák felé mutatott. Ott állt még két katona egykedvű arckifejezéssel. A vonat már várt bennünket. Az utolsó vagont elkülönítették számunkra. Lezárták, hogy más ne mehessen be és ráírták, hogy ez a Ljubljana–Újvidéki szerelvény. Reméltük, hogy most már nem ér bennünket semmilyen bántódás, de tévedtünk.

Útban Zágráb felé nagy izgalom várt ránk a vonatban. El kellett bújnunk, mert egy önálló fegyveres csoport megállította a szerelvényt, mielőtt beértünk az állomásra. A vagonban nemigen lehetett elbújni, mert könnyen megtalálnak bennünket.

A félkatonai alakulat egyes tagjai NDH-karszalagot viseltek. Én tudtam, mit jelent, de nem akartam még jobban megijeszteni társaimat. Állítólag szlovén katonákat kerestek. Sacát és engem félrelöktek. Editet zaklatni és rángatni kezdték.

Akkor észbe kaptam, hogy van nálam valami, ami megfékezheti az újságírónő bántalmazását. Elővettem a kis bőrkötésű albumomat és megmutattam a legközelebbi fegyveres katonának.

Előbb azt hitte, hogy pénzt kínálok neki, de amikor belenézett, meglátta, hogy tele van NDH bélyeggel. Többek között az egyiken egy ismert horvát festő olajképe látszott. A bélyeg szélén nagy betűkkel azt írta: NDH[113] (Nezavisna Država Hrvatska). Ott volt a festő neve is, de számukra az nem jelenthetett semmit. A bélyeg szélén levő felirat mentett meg bennünket.

Továbbmentek a szerelvényben. Nemsokára lövéseket is hallottam. Ezek után berohant hozzánk egy nyolc-tíz éves kislány. Sírt és könyörgött, hogy bujtassuk el, mert a szüleit fogolyként elvitték a fegyveres csoport tagjai. A kislány szép kék szemei egy színésznőre emlékeztettek.

Végre elindult a vonat és elég gyorsan a zágrábi pályaudvarra érkeztünk. Ott már várt bennünket Babi. Amikor leszálltunk a vonatról, észrevettem, hogy a park szélén egy civil, de NDH-s karszalaggal és távcsöves puskával leselkedik. Amikor odamentem megkérdezni, mit vesz célba, csak annyit mondott, hogy a madarakat figyeli, és a kártevőket lövi le.

Féltünk az utcákon járni. Ezért Babi lebontott és füstölgő házakon keresztül vezetett a lakásához. A kislányt, akit Olivának hívtak, nekem kellett emelgetnem a roncsok és törmelékek felett. Az egész környék olyan volt, mintha nemrég lebombázták volna.

[113] A Független Horvát Állam vagy Független Horvátország

Amikor Babi épületéhez értünk, valaki lövöldözni kezdett ránk. Szerencsére nem talált el senkit. Babi feltételezte, hogy a szomszédja lehet. Amikor közelebb értünk, Babi kiabálni kezdett, hogy ő ügyész és a bíróságon dolgozik. Hagyja abba a lövöldözést, mert feljelenti.

Babi panaszkodott, hogy ő sem érzi biztonságban magát itt Zágrábban. Sokszor őt is kérdőre vonják minden apróságért. Nemrég az infláció miatt bevonták a százkunás papírpénzt. Százhúszra váltották. Őt kihagyták a váltásból, mert magyar. Csak a horvátoknak váltották át a pénzét.

Az épület bejárata mellett egy nagyon kövér férfi a falra írta ki, hogy minden más nemzetiségű lányt meg kell erőszakolni. Amikor meglátott bennünket, Babi és a kislány felé indult.

A felesége kirohant a lakásból és elébe állt. Meg akarta állítani a férjét. A kövér félrelökte a feleségét és csak jött, jött felénk. Akkor a feleség elővett egy szikét és ráugrott a férjére, majd kivágta annak feje búbját. Megláttam az ember agyát. Ennek ellenére a férfi nem állt meg.

Csak megfenyegette a feleségét, hogy semmit sem fog kapni az ő megtakarított kétmillió kunájából, mert ilyet tett. A feleséget nem érdekelte a pénz, csak a kislányt akarta megvédeni. Újra rátámadt a férjére és a szikével kivágta az agyát. Babi megköszönte az asszonynak, hogy megmentette a kislányt.

Mindannyian Babinál aludtunk, majd másnap újra vonatra szálltunk és elindultunk Újvidék felé. A katonák ránk zárták a vagont, hogy ne legyen bajunk.

De Zágráb után megint megállt a vonat. Többen fel akartak szállni. Látták, hogy be van zárva a vagon. Azt gondolták, hogy menekültek vagyunk. Megint támadtak és felkapaszkodtak a vagonra. Az egyik katona lelökte az új utasokat. Akkor lőni kezdtek a vonatra. Lefeküdtünk a padlóra. A vonat elindult, de az orvlövészek továbbra is lőtték a szerelvényt.

Nagy nehezen átjutottunk Vajdaságba.

Amikor Újvidéken leszálltunk a vonatról, Editet már várta a haverja. Mi ketten Sacával gyalog indultunk hazafelé. Rákérdeztem, hogy mit is akart mondani ott a Portoroži szobában…

– Most nem. De egyszer majd elmondom –válaszolt röviden, és lehajtotta a fejét.

49.

Éreztem, hogy meleg van. A galagonyafák némi árnyékot nyújtottak. A zombori strand felé gyalogoltam. Sokan külön-külön társasággal mentek abba az irányba. Én harmadmagammal voltam. Velem tartott Milán, gyerekkori barátom és Sára, valamikori osztálytársam.

Már az elején kikötöttem, hogy én vezetem a társaságot, mert én ismerem legjobban a legrövidebb utat. Állandóan irányt változtattunk. Hallgattak rám. Mindig arra mentünk, amerre mutattam.

Az okoskodásomnak az lett a vége, hogy eltévedtünk. A strand a híd mellett volt. Oda kellett eljutnunk, de mi egy erdőbe értünk. A ritka lombozat alatt erdei gombák nőttek. Sára szedni kezdte őket. Úgy kellett rászólni, hogy vigyázzon, mert közülünk senki sem ismerte a gombafajtákat. Akár mérgező is lehetett közöttük.

– Mi most gombakirándulásra vagy fürdeni indultunk? – kérdezte Milán jogosan.

Sára eldobta a gombákat és sértődötten előre indult. Mi ketten utána iramodtunk. Az erdő végén ott állt a híd. Csodálkozva néztem, mert erről az oldalról még sohasem közelítettem meg a strandot.

Amikor közelebb értünk, megjelent előttem a vízparthoz vezető homokos lejtő. A lejtő szélei cölöppel voltak kirakva, mint egy útszakasz, így most már nem lehetett eltévedni. Az egész parti részt is homok borította. Rengeteg felnőtt és gyerek élvezte a strandolást. Annyian, hogy testrészeik szinte összeértek.

Az érzékeny bőrű Sára nem napozhatott. Csak olyan helyen és vízben fürödhetett, amely nem sós. Itt a strandon pedig olyan víz nem volt. Hiszen a tengerparton sétáltunk.

Igaz, a homokban néhol kis medencék keletkeztek az eső vagy a gyerekek buzgósága következtében. A strand egyik felső szakaszán nagyobb, de jelentéktelen külsejű bódé állt. Ott kaptak helyet a mentők. Sára oda igyekezett. Meg akarta tudni, melyik víztócsa lenne számára a megfelelő.

Amikor beléptünk, elragadó terem tárult elénk. A mennyezetről csillár lógott. Kerek ebédlőasztal négy faragott székkel állt a szoba közepén. Ott üldögéltek ketten, egy fiatalember és egy lány. Kristálypohárból iszogattak, feltételeztem, whiskey-t. Mentők voltak. Azért ismertem fel őket,

mert mindketten piros fürdőruhát viseltek. Olyant, mint a Baywatch filmsorozat színészei.

A sarokban kanapé hevert a tévékészülék irányában, a másik sarokban pedig felszolgálókocsi tele italokkal.

Nem zavartatták magukat, mert látták, hogy nincs szükség, sürgős beavatkozásra. Ezért a lány csak megkérdezte:

-– Miben segíthetünk?

Sára az édesvizű medence iránt érdeklődött. Megtudta, hogy a környéken sajnos nincs olyan. Külön felhívták a figyelmét, hogy a nap elpárologtatja a vizet a kis tavacskákból. Ezért nagyon sósak.

Ennek hallatán Sára kétségbeesett. Eljött a strandra csak azért, mert fürödni szeretett volna, de nem sikerült neki. Visszaindultunk a napozó embereken keresztül a homokdombocskákon át. Útközben találkoztunk egy bőrgyógyásszal. Sára tőle is segítséget kért. Sajnos a doktor nem tudott a helyszínen tanácsot adni. Átadta névjegykártyáját és megkérte, hogy keresse fel a rendelőjében.

Felértem a hídra. Ott ült Józsi egy piros nyitott versenyautóban. Megirigyeltem. Nekem is kellett volna egy olyan. Józsi meglátta az arckifejezésemen, hogy mennyire szeretnék egy ilyen autót, ezért kiszállt belőle és megszólalt:

– A tiéd. Nekem már nem kell, mert csak gond van vele.

Nem értettem, milyen gond lehet egy ilyen gyönyörű autóval. De nem is érdekelt. Beleültem és elszáguldottam a város felé. Lassan hajtottam végig a főutcán, hogy mindenki láthassa, milyen szép és drága autóm van. Sára sétált arra. Integetett, hogy álljak meg. Meg is tettem. Amikor ki akartam szállni, az autó kabinja becsukódott a fejem fölött. Az ajtót nem lehetett kinyitni. Úgy ültem benne, mint egy zárt dobozban. Elcsodálkoztam azon, hogy így és ilyen gyorsan kabrióból kupé lett. Sára is odarohant és kívülről cibálni és ütögetni kezdte az ajtót.

Az autó nem reagált, pár perccel később a műszerfalon lévő monitoron megjelent az alábbi szöveg:

„Csak a kémény mellett lehet parkolni.”

Milyen kémény? – kérdeztem magamban. Igaz, hogy Józsi panaszkodott, hogy megunta a kocsit, mert sok gond van vele. Ez lehet a gond? Új szöveg jelent meg:

„Elviszlek oda!”

Azzal beindult a motor és néhány perc múlva egy udvarban találtam magam. Az udvar hátsó részében állt a terebélyes garázs, abban pedig egy téglából épített kémény. Az egyszer egy négyzetméteres alapú kémény a garázs tetejéig ért. Az alján nagyobb nyílás tátongott. A nyílás mellett ott lógott az utasítás.

A nyílásban nagy halom Családi Kör és 7 Nap hetilap volt. Az utasítás szerint azokat kell elégetni és a megmaradt hamut egy kis acélszelencében tárolni. Abból a hamuból kell az autó motorjába önteni, mert attól lesz gyors, erős és magas.

Az utóbbit csak akkor értettem, amikor mindent végigcsináltam. Beültem a kocsiba és hirtelen olyan magas lett, hogy vigyáznom kellett, be ne üssem a fejemet az ajtófélfába.

Az udvaron már várt Sára és Milán. Csodálkozva néztek fel rám. Integettem nekik és már azon törtem a fejemet, hogy talán jó lenne valakinek elajándékozni ezt a versenyautót.

Milánnal ott ültem a bisztró gazdagon berendezett éttermi részében. A sarokban a bárpult mellett sorakoztak a magasított ülőhelyek. A falakon képeslapok és reklámplakátok sorakoztak. A reklámok főként a villanygazdasághoz fűződtek. Nem csoda, hisz az atomerőmű klubjában voltunk. Mivel munkaidő alatt várakoztunk, nem sok dolgozót láttam a helyiségben. Legtöbben kávéztak, néhányan pedig reggeliztek.

Megkívántam a kávét, és odamentem az automatához, hogy töltsek magamnak. Fehér Jumbó bögrébe folyt a sötétbarna kávé. A kávét ingyen adták, a reggeliért jelképes összeget kellett fizetni, hiszen a vállalat nagyon jól állt pénzügyileg.

Engem bíztak meg, hogy az erőmű részére vásároljam meg a keveset használt önkormányzati focipályát. Ott várakoztam Milánnal, hogy a titkár szólítson és bevezessen az igazgatóhoz, hogy megbeszéljük a részleteket.

Nemsokára megjelent az igazgató titkára, egy szakállas, de kopaszodó fiatalember. Nem hozzánk lépett, hanem egy nyugodtan reggeliző férfi elé állt. Hangosan ocsmány szavakkal leszidta és mindenféle csúfos jelzőkkel illette.

Amikor meglátott, hozzám lépett és engem is szidalmazni kezdett a kávézás miatt. Többek között azzal rágalmazott, hogy csak azért iszom itt a kávét, mert ingyen van. Meg, hogy erre egyáltalán nincs jogom.

Megelégeltem a dolgot. Nem hagytam magam. Felálltam és a nagy kávéscsészét a benne lévő kávéval a kopasz fejére borítottam. A csésze akkora volt, hogy befedte az egész fejét.

Azt hittem, ezek után az igazgató nem fogad. Már indultam kifelé Milánnal, amikor mosolyogva megszólalt mögöttem az igazgató:

– Hová, hová? Hát nem hozzám jöttek? – szólt, majd behívott az irodájába. A titkárt meg utasította, hogy mosakodjon meg és öltözzön át. Az irodájában beszéltük meg a részleteket. Az volt a legfontosabb, hogy nézzem meg és mérjem fel, hogy egyáltalán érdemes-e megvenni a pályát. Elmondta azt is, hogy teljesen megbízik a véleményemben.

Furcsálltam, mert sohasem szerettem a focit és a stadionok sem érdekeltek. Ezt nem kötöttem az orrára. Megígértem, hogy mindent megteszek az ügyben.

A stadionhoz kisvonattal kellett lemenni, mert az atomerőmű a Fruška gora tetején volt. A vonat sokat kanyargott az erdőn keresztül. Többször is meg kellett állni, mert a kidőlt fák és a lemorzsolódott sziklakövek eltorlaszolták a vágányt. Ilyenkor a mozdonyvezető ment ki megtisztítani és járhatóvá tenni az utat.

Míg állt a kisvonat, az egyik pillanatban beugrott mellém egy nő Robin Hood-öltözékben. Íjat tartott a kezében, a hátán pedig több nyíl volt egy tokban. Előbb arra gondoltam, hogy valami jelmezes produkcióról van szó. Épp meg akartam kérdezni, hogy honnan bukkant elő, amikor szó nélkül átmászott rajtam és kiugrott a szerelvény másik oldalán.

Ahogy jött, úgy el is tűnt, mire bármit is tehettem volna. A masiniszta megtisztította a síneket és máris mehettünk tovább. Többször is hátranéztem a jelmezes lány után, de eltűnt a fák között.

Kicsit lejjebb a vasútvonal mellett megjelent egy barnamedve. Amikor mellé értem, integetni kezdett. Mellette ott állt az ismert orosz rajzfilmfigura – Mása. Ő is integetett. Most már biztosra vettem, hogy valami filmforgatásról lehet szó. Visszaintegettem, aminek megörültek.

Megnyugodtam abban a tudatban, hogy filmet forgatnak a közelben, és türelmesen vártam, milyen figurák fognak még meglepni, míg leérek a stadionhoz. De várakozásom ellenére nem történt semmi. A kisvonat megérkezett a stadionhoz. Kiszálltam és egy keskeny gyaloghídon keresztül közelítettem meg a pályát.

Nagyon el volt hanyagolva. A pálya majdnem kétharmadán nem nőtt fű. Több helyen a hepehupás talajon víztócsák álltak. A kapufa környékét magas bozót nőtte be. De a pálya állapotáról talán az árulkodott leginkább, hogy a közepén egy tíz-tizenöt éves cseresznyefa állt sértetlenül.

A kis rozoga bódéból, amely inkább tábori illemhelynek látszott, előjött tetőtől talpig melegítőben egy középkorú férfi. Ennek alapján gondoltam, hogy ő lehet az edző. Vele tárgyaltam. Elmondta, hogy elhanygolt a pálya, mert nincs is csapat. Még a helybeli gyerekek sem játszanak a pályán. Ezért feltételezi, hogy olcsón lehetne megvásárolni.

Láttam, elég sok beruházást, javítást kell végezni, hogy működőképes legyen. De ez nem az én gondom. Majd az igazgató eldönti.

Visszafelé ugyanazzal a kisvonattal kellett felutazni a hegyre. Ahogy az lenni szokott, a kisvonat útközben elromlott épp azon a helyen, ahol Mása és a medve integetett. Most nem voltak ott. Úgy gondoltam, hogy a produkciót befejezték.

Vártam egy kicsit, hátha a gépész meg tudja javítani a vonatot. Megjelent Sára. Nagy örömmel újságolta, hogy végül is elment a bőrgyógyászhoz, akitől a névjegyet kapta. Tüzetesen megvizsgálta. Nagyon megdicsérte Sára bőrét és még fotókat is készített róla. Sára elő is vett néhányat belőlük.

Nagyrészt aktfotók voltak. Be kell vallanom, hogy nagyon szakszerű beállítások készültek. A fény és a testállás erotikus, de nem gusztustalan. Nemcsak a fotókkal dicsekedett, hanem elmondta, hogy állást kapott egy festőnél, hogy modell legyen.

Míg nézegettem a fotókat és beszélgettünk, a gépész sajnálattal közölte, hogy gyalog kell folytatnunk az utat, mert nem tudja megjavítani a kisvonatot.

Sára ennek hallatán otthagyott. Nem akart gyalogolni. Egyszerűen eltűnt.

Szerencsére nem volt nagy az emelkedő, és nem is voltunk messze az atomerőműtől. Amikor fölértem, rögtön felkerestem az igazgatót, hogy beszámoljak neki.

Az irodában már várt, de nem egyedül. Egy egész bizottságot alakított annak eldöntésére, hogy megveszik-e a pályát. A bizottság tagjai között ott ült Mása a medvével és a nő, aki Robin Hood-öltözéket viselt. Ezen nagyon meglepődtem. Amikor először találkoztam velük, azt hittem, hogy valami

produkcióban szerepelnek. Most meg látom, hogy az atomerőmű igazgatóbizottságának a tagjai.

Miután beszámoltam, Másа[114] medvéje ellenezte a vásárlást. Állandóan azt hangoztatta, hogy az kidobott pénz.

Az igazgatónak a végén úgy sikerült meggyőznie, hogy megígérte, lelátót építenek a pálya mellé. Ott a medve kap egy barlangot. Emellett a magyar aranycsapat tagjairól készített plakátot is megkapja. Kiteheti a plakátot a barlang falára.

Így mégis megvették a stadiont. A medve beköltözött a barlangjába. Végül neki lett igaza, mert egy mérkőzést sem játszottak ott.

Télen, amikor a szél befújta a havat a barlangba, a medve panaszkodni kezdett. Kérte, hogy adjanak neki másik barlangot és adják el a stadiont.

50.

Zita lakásától nem messze van egy kis presszó, úgy hívják, hogy Medikus. Egy kapucsínót szerettem volna meginni. Azért választottam ezt a helyet, mert néhányszor már voltam ott budapesti ismerősömmel, Tamással. Beléptem a kávéházba.

Ilyenkor nem szoktam mindjárt körülnézni. Előbb megrendelem a kávét a kiszolgálópultnál és csak akkor ülök le valamelyik üres asztalhoz. Ez történt most is. Amikor megfordultam, hogy helyet keressek, megpillantottam L. Pétert, egy sarokban ült és iszogatott. Rögtön elfordítottam a fejemet, nehogy meglásson. De hiába. Nemcsak hogy meglátott, hanem később megtudtam, kizárólag engem várt, mert tudta, hogy ide szoktam járni.

Megjátszottam a meglepődöttet. Nem reagált, csak intett, hogy üljek az asztalához. L. Péter és felesége nem tudnak már mit csinálni a pénzzel. Nincs gyerekük, csak távoli rokonaik. Azoknak pedig nem adnak semmit. Inkább maguk élvezik a gazdagságukat.

Abban a pillanatban úgy tűnt, hogy puszta véletlen a találkozásunk, de nem az volt. Ő tervezte meg ezt a „véletlen” összefutást. Legutóbb nálam, Újvidéken találkoztunk. Egy festményt hozott ajándékba. Akkor jól

[114] A Másа és a medve Orosz gyerek filmsorozat. Másа egy nyughatatlan kislány barátja egy medve, akivel Másа rengeteg elképesztő kalandba keveredik

megnézte a falon lévő nagy művészi fotókat, amelyeket a családtagokról készítettem. Nagyon megtetszettek neki. Nem tudta levenni a szemét róluk.

Amikor leültem mellé a kávémmal, meg akartam kérdezni, mi járatban van, és milyen véletlen, hogy itt a nagyvárosban összefutottunk.

– Nem véletlen – válaszolt röviden, és nem hagyta, hogy szóhoz jussak, mert mindjárt rátért a tervezett találkozásunk lényegére.

Elmondta, hogy itt Budapesten vett egy nagy éttermet és átrendeztette. Egy futurisztikus vendéglőt nyitott éjjeli bárral és víz alatti szeparékkal. Arról szeretne művészi fotókat készíttetni velem, reklámozás céljából. Látta, mit tudok, és meg van velem elégedve. Szerinte csak én tudnám az ilyen fantasztikus helyet úgy lefényképezni, hogy az még vonzóbb legyen a vendégek számára. Ha kell valami, főleg a fotómodellekre gondolt, itt van a jó barátja, a Harag. Őt én is ismerem. Valamikor együtt dolgoztunk a tévében.

Engem azonban most inkább az érdekelt, hogy itt van-e a felesége. Ő doktornő. Nekem pedig szükségem lenne Syncumar[115] receptre. Elfogyott a gyógyszerem, Winus pedig csak holnap érkezik Budapestre. Ő hoz otthonról gyógyszert, de nagy kockázat lesz kivárni, mert már tegnap sem vettem be.

Amikor rákérdeztem, nem tudott biztató választ adni. Felesége vagy ma, vagy holnap érkezik. Ettől függetlenül kocsiba ültetett és elvitt a helyszínre, az étterembe.

Rózsaszínben úszott a terem. Az építők nem használtak olyan szilárd anyagokat, mint a fa, vas, kő vagy üveg. Látszott, hogy nem a berendezés, hanem a látványtervezés az ütőkártya. Rengeteg műanyagot és vásznat építettek be. Az egész beltér meseszerű vagy inkább sci-fi filmbe illő. Nem sok, de gazdag vendégre számított, ugyanis kevés volt az asztal, de annál több a látnivaló. Az alagsorban egy hatalmas medence kapott helyet néhány gömb alakú búvárharanggal. A kétszemélyes harangon több ablak volt. Abba csak fürdőruhában vagy anélkül lehet majd bemenni. Az intimitásra vágyó párok ott kérhetnek elhelyezést.

Engem is elbűvölt a látvány. Már előre tudtam, hogy ilyen helyen gond nélkül kiváló reklámfotókat lehet készíteni. Nemsokára megjelent Harag is néhány modell társaságában. Majd jöttek a világosítók, az öltöztetők és a sminkelőlány. Így meglett a felvételhez szükséges munkacsoport.

---

[115] V- Antikoaguláns, amit naponta kell szednem.

Egymás után készültek a jobbnál jobb fotók. Ez nemcsak tőlem függött, hanem a profi manökenlányoktól is. Ismerték a pózokat és kevés utasítással az éttermet még látványosabbá tették.

A nappali felvételek mellett egy éjszakai is kellett. Mivel az étterem este táncos bárrá alakul át, néhány olyan fotót is készítettem. Amikor kész lett a reklámfüzet, betervezték az étterem megnyitását.

A prospektuson napsütésben pompázott az épület homlokzata, viszont a megnyitás napján esett a hó.

Még nem döntöttem el, hogy elmegyek-e a megnyitóra, bár tudtam, hogy Péter elvárja, hogy ott legyek. Engem azonban más foglalkoztatott. Winus érkezését vártam. Ha a hó miatt késik, Péternek az orvos felesége sem érkezik meg ma, akkor trombózisveszély fenyeget. Azon törtem a fejem, hogyan juthatnék gyógyszerhez. Itt Pesten nem tudom beszerezni a gyógyszert vény nélkül, pedig nekem csak három milligramm, három pirula kellene. Bementem az egyik gyógyszertárba érdeklődni, de nem adtak.

Nagyon ideges lettem. Féltem a lehetséges trombózistól, hiszen már kétszer átéltem. Úgy gondoltam, felhívom Jenőt, a nászomat, tőle régebben kaptam egy csomó Sycumar tablettát, amikor ő másfajta gyógyszerre tért át. Azt reméltem, hogy talán még maradt neki egy dobozzal.

Újra L.Péter étterme kezdett érdekelni. De mégsem tudtam eldönteni, hogy menjek-e a megnyitóra, hívjam-e föl Jenőt telefonon, vagy várjam meg Winust és a gyerekeket a gyógyszerrel. Mindenesetre nagyon megviselt a dolog. Olyannyira, hogy a temerini házunk kertjében találtam magam.

Még az ősszel laposra vágott hússzeleteket ültettem el a földbe. Egy vékony, hosszabb acélcöveket szúrtam a közepébe. Azt képzeltem, hogy a hús majd elszaporodik, és egy komoly girosztövis lesz belőle. De ahogy széttúrtam a földet, csak fehér húskukacok nyüzsögtek benne.

Egy nagyobb víztároló állt az udvar közepén. Vastag üvegfalai voltak, mint az akváriumnak. Az üvegoldalakat külön erre a célra rendeltem. Előbb a földbe akartam ásatni, de meggondoltam magam. Így legalább élvezhettem a látványt, amikor valaki fürdött benne. Falépcsők vezettek egy kis pallóhoz az oldalán. Onnan lehetett bemászni vagy beugrani a vízbe.

Winus szólított, hogy nem folyik a víz. Odamentem, hogy megnézzem, mi a baj. Épp akkor jött ki a vízből. Ott ült a medence szélén és figyelte a vezetéket, amelyből a friss víznek kellett volna érkeznie.

Úgy gondoltam, hogy a nagy fogyasztás miatt elzárták a városi vízvezetéket. Emiatt nálunk sem folyt a víz. Hogy később ne legyen valami baj – árvíztől féltem –, elmagyaráztam Winusnak, hogy hol van a központi elzáró csap. Ha véletlenül nem leszek itthon, és valami miatt el kell zárni, akkor ezt ő is megteheti.

Miután elzártam és újra kinyitottam a csapot, sötétbarna, szennyezett víz kezdett folyni a medencébe. Az egész benne lévő víz elszíneződött. Winus ezek után nem akart fürödni, csak ha meg lesz tisztítva az egész vízmennyiség. Az pedig időbe telik.

A ház teraszán néhány vesszőből font karosszék állt. Ott szerettünk üldögélni, pihenni, beszélgetni.

Winus bement átöltözni, mert a vizes fürdőruha hűtötte a derekát. Épp akkor érkezett meg Sanyi szomszéd. Kezében egy literes üveg ugyanolyan barna vízzel, mint amilyen nálunk a medencébe folyt.

Az iránt érdeklődött, volt-e gond nálunk is a vízzel. De abbahagyta a kérdezősködést, amikor meglátta az akváriumban levő vizet.

Hellyel kínáltam. Leült mellém a karosszékbe. Winus is kijött, most már otthoni nyári ruhában. Sanyi kedveskedni akart és arról kezdett beszélni, hogy mi ketten szomszédok mennyire jól megvagyunk egymással. Tiszteljük egymást, soha nem vitatkoztunk és vigyáztunk egymás portájára.

Ezt én is tanúsítottam, mert fontosnak tartottam. A két porta között nincs kerítés. Sanyi a bal oldali szomszédom. Egyszerűen át lehetett sétálni az egyik udvarból a másikba. Ezzel a lehetőséggel én többször éltem, mint a Sanyi. Amikor valamit készítettem, dolgoztam, gyakran kellettek szerszámok. Sanyinál mindent megtaláltam, hisz autóbádogos volt. Többször is átmentem hozzá lemezt hajlítani vagy éppen valamit meghegeszteni.

Beszélgetés közben megérkezett Sanyi felesége, Bazsa. Ő új témát indított. Az érdekelte, miért adtuk el a házat, amikor mégis sokat járunk oda, és jól is érezzük magunkat Temerinben.

Beszélgetés közben igyekeztem elemezni, mi vezetett rá arra, hogy mégis eladjuk a házat. Előbb azt hittük, hogy majd a gyerekek itt maradnak, találnak munkát és élvezik a házat. De nem így történt. Külföldre mentek. Mi is addig halogattuk az eladást, amíg az öregek éltek. A Májkó és a Tata a jobb oldali szomszédaink voltak. Előbb a Tata, majd a Májkó halt meg.

A gyerekek nem tartottak igényt a házra. A nagyszülők elhaltak, mi öregedni kezdtünk, és egyre jobban idegesített a nagy zaj, amit a gyorsvágó és a csiszológép keltett.

A ház most már a Sanyié volt. A végén megkérdezte, mitévő legyen, hiszen neki is vannak gyerekei, kell a hely, de látja, hogy mi is szeretünk itt lenni. Winus pálinkát hozott és bement kávét főzni. Bazsa utánament segíteni. Tudtam, hogy nem azért megy, hanem mert szeretett pletykálni. Biztosan elmeséli a faluban keringő híreket. Bennünket az ilyesmi nemigen érdekelt, hisz többet voltunk Újvidéken, mint Temerinben.

Sanyi arról is beszélt, hogy lakása van a mellettünk lévő tízemeletes házban, a második emeleten. Szervezkedni kezdett, hogy a tömbházat kívülről vonják be hőszigetelő anyaggal. Sajnos a lakók nagyobb része nem akarta, vagy nem volt rá pénze. Pedig elmagyarázta, hogy ezzel a fűtési számla kevesebb lesz. Nem akarták megérteni. Ezért mérgelődött és egyre többet kortyolgatott a pálinkából.

Beszélgetésünk végén Sanyi felállt. Fáradtságra panaszkodott és dülöngélve elment. Pedig még meg akartam kérdezni, miért nem íratta át a házat a nevére, hiszen kifizette. A ház még mindig Winus nevén volt.

51.

Kezdett zsibbadni a mutató- és a középső ujjam. A nagybőgő húrjai jobban ki voltak feszítve a szokásosnál, de annak ellenére ugyanazokat a hangokat pengettem ki belőle, mint amikor kicsit lazábban álltak.

A nagy terem felvezető lépcsőjén, a két hatalmas kerek sörfőző kazán között előttem ült a közönség. A hét fiatal közül három lány volt.

Mivel tudtam, mire készül az egész csapat, a lányok öltözéke nem illett az utazáshoz. Ahelyett, hogy modern, futurisztikus, testhezálló, szinte páncélszerű ruhát viseltek volna, csak selyemponcsó és farmersort volt rajtuk. Persze mind különböző színben. Combjukat hosszú, szürke, vastag harisnya fedte, de nem teljesen, mert a comb felső részére már nem jutott a hosszból.

A fiúk, rajtam kívül, mind búvároverallba voltak öltözve. Ketten közülük még bukósisakot is szorongattak a hónuk alatt.

Az akusztikus bőgő húrjaiból valami dzsesszes ritmust próbálkoztam kicsikarni, ami talán bluesra kellett volna, hogy hasonlítson. Persze mivel sohasem játszottam ezen a hangszeren, az egész szerenád tiszta improvizáció lett. De a csoport tagjai annál inkább megtapsoltak.

Boros[116] jelent meg a sörfőző kazán mellett. Nem a lépcsőknél, ahol a fiatalok ültek, hanem jobbról, az egyik kazán és az oldalfal között. Maga előtt egy háromhúros, sötét színű, már helyenként megviselt nagybőgőt szorongatott. Ő is az ujjaival játszott a juhbélből készült húrokon. Ritmikus, mély kontra C-re emlékeztető hangot pengetett ki belőle. Erre a hangra jelent meg egy rövid koncertzongora. Imre ült mögötte. Ismerős, kellemes népdal hangzott fel. Felismertem a Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára… dallamát.

A sörfőző terem kocsmahelyiségre váltott. Lendván voltam. Béla ült velem szemben. Rubin vinjakot ittunk. Vágyakozással teli érzelmekkel figyeltem és hallgattam a kéttagú rögtönzött zenekar improvizációját. Nagyon, de nagyon szerettem volna közéjük állni és hangszert fogni, de nem bírtam. Valami hátráltatott. Talán a hatodik pohár konyak.

Béla kajánul a szemembe nézett és hívta a pincért. Megrendelte a hetedik pohár italt. A pincér gyorsan kihozta, én pedig lehajtottam, és utána minden fekete lett előttem.

Megint a sörfőző teremben találtam magam. A zenészek eltűntek. Csak én maradtam a teremben a fiatal közönséggel. A nagybőgő ott állt a falhoz támasztva. Az egyik fiatal férfi fölállt és így szólt hozzám:

– Most már csináljunk valamit. Utazni szeretnénk.

A kerek sörfőző kazánokhoz léptem. A kettőt egybepréseltem. Így lett belőlük egy űrutazásra használható kapszula. A felső végére több piros színű léggömböt szereltem arra az esetre, ha elfogy az üzemanyag, azok fenntartsák a kapszulát a levegőben, majd kirepítettem őket a világűrbe.

Sikerült a kapszulát Föld körüli pályára állítani. Ujjongva jelentették nekem, mennyire szép a bolygónk ilyen magasságból.

Kedvem támadt, hogy utánuk menjek. A sörfőző teremben még öten maradtunk. Jómagam két lánnyal és két fiúval. Most figyeltem föl jobban az egyik idősebb lányra. Ismerősnek tűnt. Nemcsak az érdekes szabású ruhája, hanem a különleges arcvonásai miatt. Egyrészes szürke öltözete, elöl áthajtós, furcsának tűnő ünneplője alig fedte felsőtestét és combjait. Mintha már találkoztunk volna valahol. Hozzáléptem és rákérdeztem, hogy hívják.

– Kelli Williams[117] vagyok, a Hazudj, ha tudsz sorozatban szerepelek. Biztos már láttál abban – válaszolta pajkosan.

---

[116] V- Boros István – énekes, producer.

[117] V- Kelli Williams, 1970, színésznő, Los Angelesben született, a Hazudj, ha tudsz sorozat szereplője.

– Igen,… de… hogy gondolsz ilyen ruhában az űrbe utazni?

– Az Eszteren selyemponcsó és rövid sort van. Ezek szerint ő sem öltözött megfelelően.

Felesleges lett volna vitatkozni a lányokkal. Nekik a divat, nem pedig a biztonság számított. Viszont tudtam, hogy így nem jöhetnek velem, velünk. A terem oldalhelyiségében egy egész halom különböző színű és mintázatú testhezálló műanyag ruha hevert. Intettem, hogy várjanak meg, majd átmentem és kiválasztottam néhány különböző színű overallt. A színük alapján azt reméltem, hogy női öltözékről van szó.

Amikor megfordultam, Kelli és Eszter már ott álltak mögöttem. Kelli már beletörődött, hogy ruhát kell váltania, és nem várta meg, hogy még egyszer szóljak. Észre sem vettem, hogy bejöttek, mert el voltam foglalva a kutakodással. Ő egyszerűen leengedte magáról az áthajtós ruháját és csak egy pántos (string) bugyiban maradt. Egyikük sem volt megelégedve a kiválasztott öltözékkel. Nem a szabást kifogásolták, hanem a színeket és a mintázatot.

Kelli két szép kerek melle alatt egy vékony vágást vettem észre. Ez csak azt jelenthette, hogy implantátum lehet benne. Persze nem véleményeztem semmit, csak kimentem a helyiségből.

Kis idő múlva már rájuk kellett szólnom, mert a ruhaváltás divatbemutatóvá vált. Hallottam, amint dicsérik vagy ócsárolják az elővett öltözéket. Végül mégiscsak megjelentek. Eszter zebramintás, Kelli pedig aranysárga színű overallban.

Úgy gondoltam, hogy a világűrbe szárazföldön haladva is el lehet jutni. Csak meg kellett találnom az arrafelé vezető utat. A többiek, a két fiú és Kelli meg Eszter belenyugodtak, hogy én vezetem a kis csoportot. Láttam, hogy megbíznak bennem.

Először egy áruház bejáratánál próbálkoztam. A hatalmas épület tetőrésze kiállt a bejárat felett. A hullámzó tetőszerkezet megvédett bennünket a lanyha esőtől. Mindannyiunk felöltője vékony, nyárias volt, ezért kicsit fázni kezdtünk. Ahogy a vásárlók ki-be járkáltak, éreztük, hogy az áruházban még hidegebb van.

Kelli azt feltételezte, hogy a világűrbe vezető út az épület másik oldalán van. Ezért át kell mennünk a bevásárlóközponton. Míg tanakodtunk, az egyik vevő bundában jött ki az üzletből. Látta, hogy Kelli fázik, ezért odaadta neki a bundáját. Gondoltam, csak meg kell várni még néhány vásárlót,

aki nekünk ajándékozza a bundáját. Ha mindannyian meleg öltözékben leszünk, könnyen átjutunk a hideg termeken.

Nem kellett sokáig várni. Meglettek a bundák. Bementünk. Tényleg hideg volt. A hosszú folyosó két oldalán üzletek sorakoztak. Ékszert, gyümölcsöt, élelmiszert és halat árultak. A halakat jéggel teli ládákban tárolták, ezért lehetett olyan hideg. A folyosó végén elkanyarodott az út egy kisebb korcsolyapálya felé. A korlátokon jégcsapok lógtak. Olyan érzésünk támadt, mintha tél lenne.

A kijáratnál sajnos nem a világűr tárult elénk, hanem egy másik város bejáratához jutottunk. Ott a központi helyen egy eléggé romos templomépület állt. Azt hittem, senki sincs ott, ezért ki akartam kerülni. De amikor közelebb értem, templomi orgona hangját hallottam. Valaki remekül játszotta Bach toccatáját. Benyitottam a nehéz, nyikorgó, megvasalt tölgyfaajtón.

Mintha egy háború sújtotta, viharvert terület tárult volna elém. Az oszlopok és a falak omladoztak. Az orgonasípok egy része meggörbülve állt ki a falból. Csodáltam, hogy mégis hangot tudnak produkálni. A zene még drámaiabbá varázsolta a pusztítást. A poros, piszkos padsorok egy kupacban álltak. Mintha valaki máglyához készítette volna elő őket. Csak a karzat alatti tér látszott rendezettnek. Ott egy hosszabb asztal állt sárga terítővel letakarva. Tíz-tizenöt szék volt körülötte, amelyet még ki lehetett válogatni a törött padsorok közül.

Kifelé indultunk, amikor megszólalt egy oltárcsengő. Az orgona lassan elhalkult. A terem sarkából, egy ajtón keresztül, amelyet eddig nem is vettem észre, megjelent egy fiatal, hamuszürke bőrű nő. Derekáig érő hosszú haja ugyanolyan ősz volt. Bokáig érő fehér tüllruháját lábaival rugdosta, hogy bele ne gabalyodjon. Egy vaskos, arany lapokkal díszített könyvet tartott maga előtt. Jobb keze középső ujján hatalmas pecsétgyűrű virított. A fekete, lapos kő letakarta mutató- és gyűrűsujjának egy részét.

Mögötte még két nő jelent meg hasonló öltözékben. Ők nem könyvet hoztak, hanem nagyobb medált viseltek a nyakukba akasztva. Mintha valami szertartásra készültek volna. Bennünket nem akartak észrevenni, pedig ott álltunk nem mesze tőlük. Vártam, hogy az asztalhoz üljenek. De nem ez történt. Csak a székek mögé állva vártak valamit. Még egyszer megszólalt az oltárcsengő.

Ekkor libasorban megjelentek a gyerekek. Talán tízen lehettek. Mindannyian fekete bőrűek és fekete hajúak voltak. Földig érő fekete ruhát vi-

seltek. Amint bejöttek, mindjárt az asztalhoz ültek. Miután elhelyezkedtek, a fiatal hamuszürke bőrű nő kinyitotta a vastag könyvet és olvasni kezdett belőle.

Nem értettem, milyen nyelven szólt, de Kelli rögtön ráismert.

– Kopt nyelven olvas!

– Honnan tudod?

Halkan, hogy az olvasót ne zavarja, részletesen elmagyarázta, hogy pár évvel ezelőtt Kleopátráról forgattak filmet. Igaz, nem ő játszotta a főszerepet, az egyik udvarhölgyet alakította. A rendező azt kérte, hogy a szöveg egy részét kopt nyelven mondják el. Egy nyelvész segítségével megtanult néhány mondatot ezen az óegyiptomi nyelven.

Amikor a főpap befejezte az olvasást, a fehér ruhás nők is az asztalhoz ültek. Mi is közéjük keveredtünk. A főpap mellé ültem, mert érdekelt, segíthet-e megtalálni az utat a világűr felé.

Kérdésemre egyelőre nem válaszolt. Tájékoztatott, hogy ha enni akarunk, fekete pecsétgyűrűt kell szereznünk. Itt, ebben a kolostorban csak a pecsétgyűrűs rend él, tanul és táplálkozik. De azt nem mondta el, hogyan juthatunk a gyűrűhöz. Lényegében nem is érdekelt, mert nem az volt a célunk. A világűrbe akartunk jutni. De mivel már közöttük ültem, megkérdeztem, miért feketék a gyerekek, amikor ők, az idősebbek mind fehérek.

– Hallottál-e már Lipicáról?

Csak bólintottam és mindjárt mindent megértettem. Nem húztam tovább az időt, felálltam és kezet nyújtottam a kedvesen mosolygó fehér hajú, lelkésznőnek. Elfogadta kézfogásomat, és valamit a tenyerembe csúsztatott. Nem akartam mindjárt megnézni, mert azt illetlenségnek tartottam, és azt sem tudtam, hogy a tárgy megilleti-e a többieket is. Kifelé indulva azon tűnődtem, hogy lett volna még néhány kérdésem a főpaphoz, de szorított az idő.

Amikor kiléptünk a nehéz, nyikorgó, megvasalt tölgyfaajtón, egész más város tárult elénk. Csak akkor nyitottam ki óvatosan a tenyeremet. Egy fekete gyűrű volt benne, amelyet egy hatszögletű csiszolt kő ékesített.

A fákon látszott, hogy ősz van. Hideg szél fújt az arcomba. Újra jó lett volna a szőrmés télikabát, de az a templomban maradt. Átmentem az utca másik oldalára. Úgy tűnt, hogy ott kevésbé ér a szél. A hosszú, üres utca másik végét akartam megtekinteni. Talán ott valami jelre vagy útmutatóra bukkanok, amely a világűrre vonatkozik. Határozott léptekkel elindultam.

Kelli mellém szegődött. Átkaroltam és magamhoz szorítottam. Éreztem, hogy didereg, fázik. Meg kell találni minél előbb az utat vagy valami menedékhelyet, ahol egy kissé átmelegedhetnénk. Nekem is fázni kezdett a lábam, a talpam és a bokám. Valószínűleg lelassult a vérkeringésem.

Az utca közepe felé már mindannyian dideregtünk. Tudtam, hogy nem mehetünk tovább, menedéket kell találnunk. Egy tágas udvarhoz jutottunk, melyben néhány fehérre festett gőzmozdony árválkodott a vasúti síneken. Csak az egyiken látszott, hogy még használható lehet. Abban egy kisebb utastér is volt. A mozdony vezetőfülkéjéhez mentem, a többiek pedig az utastérbe. A szélvédett fülke melegebbnek tűnt. Egy tolóajtó teljesen elválasztotta a külvilágtól. Ki is használtam ezt a lehetőséget. Amikor behúztam, a beltér egy repülőgép pilótafülkéjére váltott. Ott állt előttem az irányítókar. Egy körömnagyságú bemélyedés villogott rajta. Amikor szemügyre vettem, a formája nagyon hasonlított a fekete pecsétgyűrű hatszögletű kövére.

Kipróbáltam, odaillik-e. Amikor belehelyeztem, megremegett az egész mozdony. A képernyők és a különböző irányító- és mérőeszközök világítani kezdtek. Csak az utasításomra vártak.

De akkor, amikor végre megadatott a lehetőség, döbbentem rá, hogy tulajdonképpen miért is akarok én a világűrbe, Föld körüli pályára lépni. Akkor kristályosodott ki az agyamba a gondolat: Fényképezni akarok. Le akarom fényképezni a bolygót egy széles látószögű lencsével úgy, hogy az egész földgömb a beleférjen a fényképezőgépbe.

Ezek után nem is tudtam más parancsot adni, mint hogy:

– Irány a világűr!

52.

A homlokomon gyöngyözni kezdett a veríték. Körülnéztem a teremben. A mennyezet alatti falat kémleltem. Ott valahol kellett lennie a klímaberendezésnek. Ott is volt, a jobb oldalon, de a szellőzőbordákon látszott, hogy nem működik.

Hiába voltam rövid ujjú ingben és egy vékony, fehér vászonnadrágban, akkor is verejtékeztem. Az egész helyiség átmelegedett. Nem tudtam

elképzelni, honnan jön a meleg, amikor a terem falain ablakot sem láttam. A többi terem felé csak a bejárati ajtón át lehetett közlekedni. Ez volt az utolsó kiállító terem.

Mivel hosszabb ideig a teremben szándékoztam maradni, mert számomra érdekes dolgok voltak a falon, kapcsoló után kezdtem kutatni. A bejárati nyílás belső részén találtam meg. Nem haboztam, bekapcsoltam. A halk zúgás jelezte, hogy a berendezés működni kezdett.

Visszamentem a terem közepére, ahol egy rövid, kárpitozott pad állt. Ugyanarra a helyre ültem le, ahonnan a kapcsoló keresésére indultam. Egyedül voltam a teremben. Meghívásra érkeztem.

Ez egy rendhagyó fotókiállítás. A sok különleges fotó mellett én is kiállítottam egyet. A nevezetes Kád képet. Jelenleg az összes többi konkurens fotó érdekelt. A zsűrizés is rendhagyó volt, de nekem kellett felülbírálnom. Ezért hívtak meg.

A szerzők most már nem állóképeket készítettek. Néhány másodperces mozgó felvételek örökítették meg a természetet, az állatokat, a virágokat vagy az embereket. A felvevőgép előtt meg is lehetett rendezni a látványt. De ha valaki utómunkálatokkal gazdagítja vagy szépíti, az sem számított szabálytalanságnak. Az így elkészített felvételeket egy számítógépbe táplálták. A program fogja felmérni a fotó látványát, a kompozíciót, a színeket, és azok alapján rangsorolja őket. Egyáltalán nem lehetett tudni, hogy a gép szerint melyik lesz a favorit. Azért hívtak oda, hogy véleményezzem a gép rangsorolását. Ki kellett még várni, hogy a bonyolult program befejezze a munkát. Közben megnézhettem a beküldött alkotásokat.

Az előttem lévő fal teljes egészében képernyő volt. Gombnyomással vetíthettem ki a számítógépbe táplált látványfotókat. Megjelenítettem az elsőt. A címe: Hullámok.

A kékeszöld sötét tengeri hullámok beborították az egész kép felületét. Az előtérben, háttal, bordó ruhás szőke hajú lány a hullámok felé igyekezett. Léptei a szürke homokban nyomokat hagytak. A szél lebegtette hosszú palástszerű ruháját. Az is úgy hullámzott, mint a tenger. A látvány néhány másodpercig tartott. Ez idő alatt a lány nem érte el a tengert. Látszott, hogy a szerző imádja a természetet. Az ember és a körülötte lévő világ csodálatos kapcsolatát mutatta be. A kreatív művész a photoshop program segítségével teremtette meg a különös látványt. A kissé meseszerű fotó egy olyan világot ábrázolt, ami csak az álmainkban létezik.

A következő, fekete-fehér alkotás egy leparkolt kis autóról, a Fityóról szólt. Egy hosszú ruhás hölgy tesz meg néhány lépést, mielőtt beül a kocsiba. A nőnek csak a sziluettjét hagyta meg a szerző, és a kivágott alak helyére színes képeket montírozott. Noha első pillanatban úgy tűnik, hogy a látvány személytelen, de a sziluett alaposabb szemrevételezése után kiderül, a beillesztett fotók új mélységet tárnak fel és a belső ént teszik láthatóvá.

Azután a Hawaii-szigeteken született Nicole Kidman[118] színésznőről készült egy sorozat mozdulatlan látványkép. A szerző egymásba úsztatott állóképekkel mozdította meg a színhelyet. Kidman egy különösen szegényes szobában fürdik és utána mossa ruhaneműjét. A hat élethelyzet szerkesztett látvány volt. A színésznő ügyesen birkózott meg a fotós beállításaival. Látszott a felvételeken, hogy profi módon uralja a helyezetett.

A következő látvány egy brazil karnevál királynője volt, aki Rio de Janeiróban szambát táncol. A néhány mozdulatból álló attrakciót igazi színes látványosság jellemezte. Itt az alkotó csak az elkapott néhány másodpercnyi szépséggel konkurált a többi felvétel mellett.

Majd egy jóképű szőkeség, mikrofonnal a kezében csak alsó fehérneműben, kezével letakart mellekkel tátogott a stúdió szürke háttere előtt. Trükk segítségével hol két figura lett belőle, hol pedig egybeolvadt. Azért tátogott, mert a látványhoz nem párosult semmilyen hang vagy zenei aláfestés. Emiatt már az is hibának számított, hogy olyasmivel pályázott a szerző, ami hangot is igényel.

Épp amikor tovább szerettem volna haladni, beszólt hozzám egy szigorú, középkorú szemüveges nő, hogy félbe kell szakítanom a nézést. Amikor a számítógép kijelöli a győztes látványfelvételt, az összes részvevő számára gálavacsorát szerveznek. Szerintem ez rendben is lett volna, de az érdekelt, hogy ebben a szervezésben nekem mi a feladatom. Arra is választ kaptam.

Megtudták, hogy kiváló paprikást tudok készíteni, tehát értek a főzéshez, ezért ellenőriznem kellett, hogy rendben folynak-e az előkészületek a konyhában.

Nem akartam elutasítani a kérést, bár inkább a vetítőteremben szerettem volna maradni. Annál inkább, mert a konyha a kastélykomplexum régebbi, másik részében kapott helyet. Ahhoz, hogy odajussak, át kellett

[118] V- Nicole Kidman, 1967–, ausztrál–amerikai színésznő, modell és énekesnő.

gyalogolnom egy széles, rendezett pázsiton. A hosszúkás kétemeletes kőépület nem volt valami látványgerjesztő, a tetőszerkezete alatti ablakokban muskátli virított. Ez azt jelentette, hogy a manzárdon is laknak. Az épület közepén levő kapualj homlokzatán jobboldalt egy nagyobb kőlapból női szobor figyelt rám. Az alkotást úgy készítették, hogy felsőtestének kisebb részét befalazták a márványlapba. A nő valahová a távolba tekintett. Melleit modern trikó takarta. Magasba emelt jobb keze veszélyes intésre állt. A behajlított jobb combjának csak egy kis része látszott. A hajlat takarta mezítelen ágyékát.

A női figura valami angyalra utalt, mert hátán széttárt szárnyakat véltem felfedezni.

Az tette különlegessé a falba épített szobrot, hogy amikor a közelébe értem és hosszabban kíváncsiskodtam, a szobor megmozdult. Szemeit rám szegezve az intést nekem szánta.

Nem tulajdonítottam ennek nagyobb jelentőséget. Még az sem lepett meg, hogy megmozdult. Hiszen nemrég annyi különleges felvételt láttam, amelyek a lehetetlennel párosultak.

Bementem a kapualjba. Azon belül bejárat nyílt a jobb és a bal épületszárnyba. Már útközben eldöntöttem, hogy engem a kalácsok érdekelnek. Ami az ételt illeti, feltételeztem, hogy azok elkészítésével nem lesz gond. A jobb oldali lépcsőházba mentem. Arra lehet a konyha. Jó lett volna, ha találkozok valakivel, aki útbaigazít. A szigorú, szemüveges titkárnő nem mondta meg, hogy merre kell mennem. Valószínűleg magától értetődőnek vélte, hogy tudom.

Az üres előcsarnok falai eléggé kopottnak tűntek. Látszott, hogy valamikor szép lehetett, de most már több helyen hullott a vakolat. Nem ilyen helyet vártam. Azt reméltem, ha továbbmegyek, jobb állapotban lévő teremre bukkanok.

Az előtér végén a dupla csapóajtó mindkét szárnya középen térdmagasságig eléggé elkopott. A pincérek jutottak eszembe. Amikor mindkét kezük tele van tányérokkal vagy tálcával, rendszerint a lábukkal rúgják ki az ajtót. A szabály szerint a bal oldali a bejövő, a jobb oldali a kimenő csapóajtó. Tudtam, azért van így, hogy menet közben ne ütközzenek egymásnak.

Csend honolt, és nem is vártam, hogy valaki kijöjjön azon az ajtón, de akkor is a kimenő felét választottam. E mögött az ajtó mögött is egy kisebb terembe értem. Valószínűleg ott tartották a konyhából hozott ételt, majd

onnan porciózták ki a vendégek számára. Ez a helyiség is kopott volt, azzal a különbséggel, hogy ablaka is volt.

A tovább nyíló ajtó hirtelen kitárult. Egy fiatal lány jött be kétágú, alacsony alumínium létrával. Úgy tett, mintha nem vett volna észre, de én tudtam, hogy ez nem igaz. A létrát az ablak elé állította és felkapaszkodott rá. Egy vizes szivaccsal mosni kezdte az ablaküvegeket. Jól szemügyre vettem, mert csak tőle kérhettem útbaigazítást. Nem akartam megzavarni munkájában, ezért megvártam, míg végez és lemászik a létráról.

Arcvonásai nagyon hasonlítottak a kint lévő szoboréra. Sőt még olyan fehér trikót is viselt és hozzá újszerű farmersortot. Persze szárnyai sem voltak, de mégis azt a benyomás keltette, hogy a szobrász róla mintázta a külső falon ékeskedő művét.

Amikor végre rám nézett, megkérdeztem, merre van a konyha. Készségesen, mintha várta volna a kérdést, elmagyarázta, hogy merre menjek:

– A következő ajtó mögött hosszú folyosó van. Annak a végén, ha az utolsó ajtót kinyitom, még egy folyosóra bukkanok. Ott a három ajtó közül a középső vezet a konyhához.

A magyarázat végén egy jó tanáccsal jutalmazott:

– Ha egy golflabdára hasonlító, fehér csokoládémázzal borított minyont ajánlanak kóstolásra, ne fogadd el, mert beletörik a fogad. Ezt csak képletesen mondom.

Megköszöntem a jó tanácsot és máris nyitottam az ajtót. Mögöttem ablaknyitást és szárnycsapkodást hallottam. Mire visszafordultam, a lány eltűnt. Csak a létra jelezte, hogy mégis ott járt.

Az ajtó után tényleg egy hosszú folyosó várt rám. Már unni kezdtem a rengeteg folyosót. Jobban éreztem magam a kivetített képek társaságában. De eszembe jutott a szigorú, középkorú szemüveges nő tekintete, így továbbmentem.

A folyosó végén benyitottam az utolsó ajtón. Világos és fehérre meszelt gang tárult elém. Jobb állapotban volt, mint amilyeneket eddig láttam. A tornác egyik oldalán végig ablakok sorakoztak, ezért nappali világosság áradt. A végén tényleg három ajtó nyílt. Az egyik jobbra, a másik balra, a harmadik pedig egyenesen tovább vezetett.

A középső ajtón léptem be. Rögtön zajos, ritmikus zene ütötte meg a fülemet. Ott is egy folyosón találtam magam, amely tele volt fehér szakácsruhába öltözött férfiakkal és nőkkel. Beszélgettek, sőt többen, főleg a fiata-

lok, zenére aerobiktáncot jártak. Várták, hogy elkezdődjön a nagy vacsora és jó erőben legyenek, amikor gyorsan tálalni kell.

Amikor megláttak, a zene elhalkult és a táncolás is abbamaradt. Figyelni kezdtek. Úgy éreztem, nagyon meglepődtek, mert soha vendég nem jön a konyha közelébe. Egy idősebb, kövér hölgy indult felém, hogy üdvözöljön. Mögötte két kíváncsi férfi jött. Az uniformisuk alapján mindannyian a konyhához tartoztak.

Kedvesen üdvözöltek, és rám kérdeztek, mi járatban vagyok. Elmondtam, hogy az étel minőségét jöttem ellenőrizni, és a konyhába szeretnék menni.

– A konyha nem itt van, hanem…, mindjárt elvezetlek – szólt készségesen az asszony.

Visszafordultunk. Csak pár lépést kellett megtenni, amikor egy oldalfolyosóhoz értünk. Ott bekanyarodtunk. A folyosón főszakácsok és konyhafőnökök hemzsegtek. Végre megtaláltam a konyhát.

Hatalmas, modern konyha volt tele sürgő-forgó szakácsokkal. Az elkészült ételeket és a süteményeket az ablakpárkányra halmozták. Amikor bementem, észrevettem, hogy nem szívesen látnak itt.

A kövér asszony, akivel jöttem, kedvesen szólt, hogy csak nyugodtan nézzek körül. Elmondta az ottani főszakácsnak, hogy mi járatban vagyok. Ő bólintott, majd intett az egyik fiatalabb lánynak. A szakácslány egy teli tál különféle süteményt tett elém. Közöttük, a tál elején, ott díszelgett a golflabdára hasonlító, fehér csokoládémázzal borított minyon is.

– Nassoljál – szólt kedvesen a főszakács.

Valamennyien érdeklődéssel várták, hogy melyik süteményt választom. Még a folyosón tornázó segédek is odatolakodtak.

Odaléptem a tálhoz. Hátra tett kezekkel szemügyre vettem a süteményeket. Még le is hajoltam feléjük, hogy jobban megnézzem a választékot. Úgy tettem, mintha nem tudnám eldönteni, melyiket vegyem el.

Végül is a jobb kezemmel lassan az egyik nagyon tetszetős süti felé nyúltam. Morajlást és sóhajt váltott ki ez a szándékom, ezért visszahúztam a kezemet és a fehér golflabda felé nyúltam. A takarítólány intelme ellenére is azt választottam.

Amikor kiemeltem a tálcáról, elsötétült minden előttem. Nem ájultam el, mert mozgást és lépteket hallottam. Amikor újra világos lett, a szakácsok

és az egész konyha eltűnt. Újra a képvetítő teremben voltam. A szigorú, középkorú szemüveges nő állt mellettem.

– Ez az egész teszt volt. Nem magát teszteltük, hanem a számítógép programját. Ő döntött arról, melyik minyont fogja kiválasztani, és igaza lett. A képek elbírálásában is ezért lesz igaza.

53.

Mindig a lábam elé kellett néznem, nehogy megbotoljak. Nehezen lépkedtem, pedig mindenki azt állította, hogy a Holdon a gravitáció hatszor kisebb. Izzadni kezdtem az űrruhában. Az ideiglenes holdbázis felé igyekeztem. Tudtam, hogy még sokat kell gyalogolnom, míg odaérek. Már annyira melegem volt, hogy nem bírtam tovább. Lecsatoltam a szkafander fejvédő burkát. Azt állították, hogy a Holdon nem lehet lélegezni, mert nincs levegő. Ez sem igaz. Szabadon lélegeztem, a levegő ugyan száraznak tűnt és homokszemcsékkel volt telítve. Nem csoda, hisz egy sivatagon keresztül kellett gyalogolnom. Körülöttem a forgószél felkavarta a homokot. A szemcsék szerteszét repültek, mint a Dűne című filmben.

Egy magasabb homoktorlasz állta utamat. Vagy át kellett mennem rajta, vagy meg kellett kerülnöm, ami hosszabb gyaloglást jelentene. Az előbbit választottam. Széles talpú csizmáim belesüppedtek a homokba és a meleg levegővel együtt hátráltatták a menetelésemet.

Ahogy a dűne csúcsa felé haladtam, lassan úgy nyílt meg előttem a látóhatár. Ott volt a holdbázis. Az épületek fehér kockákként sorakoztak egymás mellett. Nagyobbik részük a talaj felszíne alatt épült. A mérnökök azt állították, hogy így optimális hőmérsékletet lehet biztosítani a munkához és a pihenéshez.

A bázis szélén még ott álltak a gépek, amelyekkel a leendő kísérleti állomást bővítették. Az építkezési munkálatokat Trump vezette. Erélyes parancsait szó nélkül teljesítették a munkások. Mindent gépekkel és turbinákkal végeztek. Donaldnak a turbinák munkája tetszett a legjobban. Sugárhajtású repülőgépmotorokkal fúrták a felszínt. Olyan agresszíven kezelte őket, hogy végül az egyik turbina felmondta a szolgálatot. Amikor odaértem, szóvá is tettem, hogy megrongálta a berendezéseket, de intésemre fittyet hányt.

Azt állította, hogy az oroszok által kijelölt mikrobiológus, a jóképű fiatal Anja szabotálta a berendezést.

Nem akartam elhinni, hisz neki is érdekében állt, hogy minél előbb elkezdődjön a kutatómunka. Amikor Anját védelmembe vettem, Trump megharagudott rám és azt mondta, hogy a végén majd mégis igazat fogok adni állításának. Nem érdekelt a szövege, inkább az építkezéssel foglalkoztam.

Közben egyszer csak megjelent Artúr. Egy kis Wartburggal érkezett. Mindannyian elcsodálkoztunk azon, hogyan lehet egy Wartburggal a Holdra jönni. Mosolyogva elmagyarázta:

– Mint ahogy a Bering-tenger déli részén Kamcsatkától Alaszkáig van egy szigetcsoport, úgy a Föld és a Hold között is van egy aszteroidasokaság. Csak én tudom, hol helyezkednek el és mikor érnek össze úgy, hogy át lehet rajtuk utazni egészen a Hold felszínéig. Csak egy helyen van hézag az aszteroidák között – magyarázta tovább –, de búvárruhába öltözve ott is át lehet menni.

Ő is így érkezett ide. Felmérte a terepet, hogy lehet-e turistacsoportokat szállítani a Holdra az aszteroidák segítségével. Így az egyszerű emberek részére is elérhető lehetne ez az égitest. Ő lenne az első, aki ilyen turistautazásokat szervezne.

Ezt követően Trump után érdeklődött. Vele szerette volna megbeszélni új ötletét. Arra számított, hogy az amerikai állampolgárok lesznek a legkívánatosabb utazók. Nekik sok pénzük van.

Nekem is furcsának tűnt, hogy Trump egyszerre csak eltűnt, pedig eddig ott kotnyeleskedett az építőmunkások között. Úgy gondoltam, legjobb, ha Anját kérdezem meg. Tartva egymástól mindig tudták, melyikük hol van. Artúrral bementünk az épületbe. A felszín alatt kapott helyet a biológiai laboratórium.

Amikor benyitottam, azt hittem, rossz helyen járok. Visszacsuktam az ajtót, hogy még egyszer elolvassam, mi van ráírva. De mégis jó helyen jártam, mert a felirat arra utalt, hogy az ajtó mögötti terület laboratórium. Még Anja nevét is kifüggesztették.

Újra ajtót nyitottam és Artúrral beléptünk. Hosszú, magas asztalokat képzeltem oda tele mindenféle üveglombikkal és kis mérőfelszereléssel, mikroszkóppal. De ezek közül semmit sem láttam. A hatalmas üres tér padlózata három helyen ki volt rakva hexagon alakú sötét lapokkal. A falakon képernyők és különböző csatlakozások voltak. Az egész terem futurisztikus benyomást keltett. Mintha egy űrhajó vezérlőszobája volna.

Az egyik padlótér előtt ott állt Anja. Felénk sem fordult, amikor bementünk, látszott, hogy nagyon el van foglalva. Bőrből készült, testhez tapadó védőruhája motorosöltözékre hasonlított. Fején a sisak szemvédő része eltakarta az arcát. Egy bonyolult távirányítót tartott a kezében. Jobb karjára a könyöke fölött vörös szalag tapadt. A szalagon az ismert szovjet szimbólumok: csillag, sarló és kalapács.

Trumpnak igaza lehetett. Anja vérbeli kommunista. De hol van Trump? Mielőtt feltehettem volna a kérdést Anjának, az előtte lévő hexagonpárnákon megjelent egy életnagyságú mamut. A háromdimenziós kép annyira élethű volt, hogy megrettentem. Ijedtemben néhány lépést hátráltam és kezemmel Artúrt is arrébb löktem. Épphogy lehiggadtam, amikor a másik területen megjelent egy szintén hatalmas dinoszaurusz. Elegem lett a laborlátogatásból. Kifelé indultam, amikor Artúr elkapta a karomat és rám szólt:

– Várjál, mindjárt vége lesz az előadásnak. Engem is érdekel, hogy hol van Trump.

Erre a hangra fordult felénk Anja. Ő is meglepődött, hogy ott vagyunk. Nem akartam minősíteni ruháját, inkább csak rákérdeztem, hogy milyen mozizást művel itt.

Elmagyarázta, hogy az új számítógép, amelyet az orosz kollégák építettek be a laborba, képes akár egy köröm nagyságú csontból is megszerkeszteni a valamikori élőlényt. Épp most lehettünk szemtanúi, hogy ez lehetséges.

Amikor Artúr Trumpról faggatta, Anja elmondta, hogy nagyon összeveszteszek. Verekedésre került sor. Anja bizonyult erősebbnek és a vesztes Trump elhagyta a bázist. Visszament Amerikába.

Egy helikopter lebegett az épület előtt, amikor kinéztem az ablakon. Furcsálltam, hogy ilyen közel merészkedik az épülethez. De amikor Trump belépett a lakosztályba, inkább felé fordítottam a figyelmemet.

– Mit szólsz a New York-i apartmanomhoz? – kérdezte, miközben whiskey-t töltött a megüresedett poharamba.

– Nem lett volna biztonságosabb a Fehér Házban? – kérdeztem, s közben megint a helikopter után kutattam. Eltűnt. Csak a nagyváros látképe szűrődött be az ablakon.

Vendéglátóm egy másik poharat is megtöltött itallal, szerintem magának, amikor nagy reccsenés törte meg a csendet. Az előbb látott helikopter,

betörve a hatalmas ablaküveget, beszállt az apartmanba. Trump kiejtette a poharát, de az üveget még görcsösen szorongatta. Az összeroncsolt járműből Anja lépett ki. Ezüstszínű testhezálló öltözéket viselt. Ujjait kesztyű borította. Ha elöl, a nyaka alatt nem lenne a melléig érő gömbölyű dekoltázs, akkor a ruhából csak a feje látszott volna. Magamban úgy morfondíroztam: ez a nő csak a motoros kosztümöket szeretheti.

Kezeit csípőre tette. Ez a mozdulat megnyugtatott, mert így láthattam, hogy nincs nála fegyver. Feltételeztem, hogy csak vitatkozni jött Trumppal. Talán folytatni akarta a Holdon kezdett szóváltást. Felmérve a helyezettet Trump egy kicsit visszakozott. Óvatos volt, én pedig megnyugodtam. Úgy látszik, Anja csak ezt a pillanatot várta, mert jobb kezével a háta mögé nyúlt, és egy éles tárgyat vett elő nagy lendülettel úgy, hogy a kézmozdulata a tárgyat Trump felé irányította.

Csak amikor a tárgy Trump nyakában állapodott meg, akkor láttam, hogy egy dobócsillagról[119] van szó.

Trump összeesett, én pedig a segítségére siettem. Mire odaértem, már halott volt. Mérgesen Anja felé fordultam, hogy kérdőre vonjam, de már eltűnt. Az összetört helikopter mögött csak egy pillanatra láttam, hogy kiugrott. Azt hittem, öngyilkos lett, de amikor az ablakhoz értem, egy nyitott ejtőernyőt vettem észre. Feltételeztem, hogy a menekülő bérgyilkos lehetett.

Visszatértem Újvidékre. A tévé pincéjében dolgoztam a vágószobában. A Holdon felvett videoanyagot rendszereztem, amikor kopogás nélkül berontott Artúr.

Rögtön rátért a lényegre:

– Akarsz velem a Holdra utazni? Én újra megyek – mondta minden bevezető nélkül.

Amikor először beszélt arról, hogyan jött fel a Holdra autóval, azt csodával határos eseménynek tartottam. Azóta híre ment a dolognak, és többé nem kételkedtem. Szívesen elfogadtam az ajánlatát. Úgy gondoltam, az utazással nem lesz gond, hiszen egyszer már megtette az utat a Holdig. Azonkívül Trump halála után Melania, a felesége, felköltözött az holdbázisba. Anja után kutatott. De tudomásom szerint eddig nem járt sikerrel. Fel szerettem volna keresni. Artúr pedig azért megy újra, hogy beszervezzen

[119] A dobócsillag eredeti neve shuriken. Már több mint 678 éve a japánok legtipikusabb fegyvere.

egy turistafogadó szállást. Boldogan tudatta velem, hogy a várólistán már több száz amerikai neve szerepel, akik az ő szervezésében szeretnének a Holdra utazni. Amikor az amerikai turistákat emlegette, rákérdeztem, ki segített neki ennyi érdeklődőt összetoborozni.

– Melania, mert akkor Trump már nem élt – válaszolt egyszerűen. – Tudom, hogy ott voltál…–, de nem folytatta.

Jó ideje úton voltunk már, amikor rám kérdezett, akarom-e vezetni a Wartburgot. Rábólintottam, mivel ezt az autótípust még sohasem vezettem.

Földes úton haladtunk. A két kerékcsapást figyeltem. Megnyomtam a gázpedált, hogy minél hamarább túl legyek ezen a hepehupás úton. Egy váratlan kanyarba futottam. Olyan erősen rántottam félre a kormányt, hogy majdnem letértünk az útról. Artúr nem idegeskedett. Később csak figyelmeztetett, hogy nemsokára egy vastag fa állja az utunkat. Arra vigyázzak és okosan kerüljem ki. Ezzel az akadállyal is megbirkóztam.

– Kanizsa felé kell menni. Amikor megkerüljük a várost, akkor kell majd felfelé, a Hold felé igyekezni – magyarázta.

De Kanizsa előtt egy csoport fiatalember hosszú kék vásznat feszített ki az út és egy kis színpad között. Politikai demonstrációra készülődtek. A lányok feliratokat készítettek a hirdetőtáblákra. Majdnem mindegyiken a Fidesz szó szerepelt.

A teret úgy tervezték, hogy a tüntetés két vászon között legyen. Csak a párttagok mehettek oda. Más ne is láthassa, mi történik a megmozduláson.

A vászontakarót vékony, hosszú alumínium sínekhez kapcsolták. Artúr néhányat elhozott belőlük és a kocsi csomagterébe tette. Ezek a sínek majd jól jönnek, amikor az aszteroidák között utazunk. Rajtuk tudunk majd átcsúszni az egyik kisbolygóról a másikra.

Amikor az aszteroidákhoz értünk, tényleg jól jött az alumínium rúd, mert hajlítani lehetett és épp elfért a kisbolygók között. Ahol kicsit nagyobb volt a távolság, a bolygó vonzerejét használtuk ki. Egyszerűen a nagyobb bolygó átszippantott bennünket a kisebbről.

A Wartburg hátsó ülésén voltak a búvárfelszerelések a maszkokkal és a palackokkal. Azokat használtuk az egyik helyen, ahol nagyobb távolságot kellett megtenni az űrben a meteorok között.

Artúr tapasztalatára hagyatkozva átvészeltem minden nehézséget és újból a Holdon találtam magam.

54.

Furcsa volt, hogy a szemem előtt a levegőben egy vastag falú fehér, kerek mosdótál forog. Attól nem kellett félnem, hogy nekem ütközik, mert a szoba egyik falához támasztott tálalószekrény irányában forgott.

Maga a szoba, amelyben álltam, félhomályban úszott. Az a kevés fény, amely láthatóvá tette a teret, az egyetlen négyszögletes ablakon keresztül szivárgott be. A fényt még a barokk katedrálüveg is tompította.

Az, hogy nem volt fürdőszoba, hanem csak egy kerámialavór, az arra utalt, hogy valahol egy faluban lehetek. Mivel szerettem volna megtudni, hogy tényleg hol lehetek, kimentem körülnézni. Az ajtó mögött kint, kikövezett verandára léptem. Még a korlát és az oszlopok is terméskőből épültek. Első megítélésemre szegényes épület előtt álltam..

Közelebb mentem a korláthoz. A dombtetőről ráláttam az egész környékre. Határtalannak tűnő völgyszoros tárult elém. A hasadék egyik oldalát kopár fák és hóval borított földrész képezte. A másik oldalán pedig zöldellő mező kapaszkodott egészen a domb tetejéig. Messze, a rét egyik részén nagy földmunkálatok folytak. Feltételeztem, hogy utat építenek.

Közvetlenül a veranda alatti területen egy település látszott, amely mindössze tizenöt–húsz házból állt. Különösek voltak. A legtöbbjét talán inkább építménynek nevezhetném, nem pedig lakóépületnek. A kőlapokkal fedett, négyszögletes építmények egyik oldalán terjedelmes téglatest alakú csinálmány állt. Talán tíz méter magas is lehetett, a teteje alatt kis kémlelőablak tátongott. Első látásra szerény vártoronyra hasonlított. De minek minden épület mellett vártorony? Talán féltek a lakók egymástól. Emiatt figyelték egymás mozgását? Az ilyen magatartás azokra a közösségekre jellemző, amelyeknél még hagyományszerűen él a vérbosszú.

Keskeny, kanyargós lépcsőkön mentem le a település felé. Üzlet vagy kocsma után kutattam, mert megéheztem. Kitéglázott, víztócsákkal teli keskeny utcán baktattam. Az épületek magas falai külön álltak egymástól. Most vettem észre, hogy a tornyok a falakon belül épültek. A házak részeit képezték. Amikor elhaladtam mellettük, némelyből magas női énekhangot vagy hárfa hangokat hallottam. A házfalakon nem volt ablak, csak egy keskeny kapubejárat, ezért úgy gondoltam, hogy a hangok a to-

ronyból jönnek. Némely bejárat felett cégér lógott. Láttam rajtuk ollót, kocsikereket és üllőt is.

Egy csobbanást hallottam a hátam mögött. Hátrafordultam. A fehér masszív mosdótál lebegve kísért. Mivel nem bántott, nem állta utamat, nem vettem figyelembe. Továbbmentem. Már reményt vesztettem, amikor az egyik ajtó felett egy mérleg képére figyeltem fel. Nem voltam biztos benne, hogy jó helyen járok. A bejárati ajtó be volt csukva, akárcsak a többi. És kirakatott sem láttam rajta, amely utalna arra, milyen üzletről van szó. Nem maradt más hátra, lenyomtam a kilincset. Csodálkozásomra a kapu kinyílt.

Egy kis piszkos szobába nyitottam be. Mindjárt az ajtó közelében hosszú kiszolgálóasztal állt. Előtte a falnál egy alacsony háromlábú sámlin gubbasztott az elárusítólány. A pulton néhány fonott bevásárlókosár sorakozott. Mögötte üresen tátongtak a polcok és a rekeszek. Nem volt rajtuk áru. A lányra néztem, aki meg sem mozdult, csak kezével intett, hogy menjek a pult mögé.

Reggelire kenyér és valami felvágott járt az eszemben. Végigmenten a pultok között, de csak néhány szelet kenyeret és átlátszó műanyag zacskóban kimérve fél kiló tehéntúrót találtam. Kéveselltem a kínálatot és tovább kutattam. Végigmentem a kis raktárterületen, de nem találtam semmi mást.

Csalódott léptekkel a pénztár felé mentem. A lány, aki pénztáros és tulajdonos is volt egyben, már ott állt a kassza mellett. Fésületlen haja és rendetlen ruhája arra utalt, hogy nem sokat ad a külalakra.

– Maga biztos nem idevalósi – szólított meg. – Először van a boltban, mert különben tudná, hol áll a túró. Nem keresgélne.

Igenlően válaszoltam és megkérdeztem, hogy ezt az akcentusom vagy a keresgélés alapján állapította meg.

– A kutakodásából – válaszolt. – De ha akarja, szívesen megtanítom úszni is – jött a váratlan ajánlat.

– Miért kellene engem megtanítani, úszni?

– Azért, mert feltételezem, hogy nem tud. Különben minek ült volna végig a medence sekélyebb részén.

– Azt honnan tudja? – De nem vártam meg a választ, mert amikor jobban megfigyeltem az arcát, rájöttem, hogy hol is láttam ezt a lányt.

Mielőtt megbizonyosodtam volna róla, hol találkoztunk, a hangok eredetéről érdeklődtem.

A fiatal pénztáros lány, akiről már tudtam, hogy úszóoktató és vízimentő, elmesélte a falu történetét:

– Rossz szellemek vannak azokba a tornyokba bezárva. Már régen megtámadták a falut, de az itt élő embereknek a patkányok segítségével sikerült elfogniuk és bezárniuk őket. Azóta is csalogatják a járókelőket szabadulásuk érdekében.

– Patkányokkal?– kérdeztem csodálkozva.

– Igen. Azoktól rettegnek.

A víz furcsa módon törte a fényt. Lábaim térdig belelógtak az átlátszó meleg vízbe. Egy medence szélén ültem. Apró hullámok torzították el a lábujjaimat. A levegő is felforrósodott, mert sehol sem volt árnyék. A füves tisztáson egy két részből álló medencét alakítottak ki. Keskeny betonpalló választotta el a mély vizet a sekélytől. A rendezett környezet, a fonott karosszékek és a kiváló kiszolgálás kellemes pihenést ígért.

Többen voltunk a vízparton, de nem annyian, hogy zavarnánk egymást. A légmozgást felfogta a pázsit végén emelkedő, kemény sárga agyagból formálódott szirt.

A lábaimat figyeltem, amikor hozzám lépett egy fiatal lány. Érdekes, piros színű egyrészes fürdőruhát viselt. A napsugarakra emlékeztető szabása takarta intim testrészeit. A piros anyag arra útalt, hogy mentő vagy úszóoktató lehetett.

Leült mellém és ő is belelógatta a lábait a gyerekmedencébe. Az anyám neve után érdeklődött. Érdekes, hogy nem Czipriánt mondtam, hanem Horvát Valériát.

– A horvát azt jelenti, hogy horvát nemzetiségű?

– Nem. Az olyan vezetéknév, mint a Kovács vagy valami más.

Megkérdezte, hogy szeretnék-e úszni tanulni, mert feltételezte, hogy nem tudok. A feltételezése abból fakadt, hogy a gyermekmedence szélén ülök. Elmondtam, hogy nem kell tanítania, a szívem miatt nehezemre esik az úszás.

Szerette volna megtudni az én nevemet is. Megmondtam. Megköszönte és intett az agyagos szirt felé. Onnan előjött egy kerámialavór alakú repülő tárgy. Leszállt a lány mellé. Csodálkozásomra ő beleállt és elrepült a szirt felé.

A kis település utolsó épületét is elhagytam. Az útépítés felé vettem az irányt. Mire odaértem, a földmunkákhoz szükségese nagy sárga munkagépek eltűntek. Egy nő sétált lefelé a frissen felszántott fekete föld egyik barázdája peremén. Még messze járt, amikor felismertem Winust. A szűk

fehér vászonruháján nővéri jelzések voltak. A Vöröskereszt a karján és a pártáján virított.

Nem indultam feléje. Vártam, hogy leérjen a domboldal füves részére. A háta mögött egy motoros bukkant fel. A jármű és utasa, egy szőke hajú férfi, simán lebegve közelítette meg Winust. Dudált, amire Winus megállt, hogy bevárja. A férfi leszállt a lebegő gépéről és megvárta, hogy Winus kezet nyújtson neki. Munkavezető vagy főnök lehetett az építkezésen, mert munkaruhát viselt és oldalára védősisak volt akasztva. Beszélgetni kezdtek.

Egy darabig vártam, hogy Winus felém folytassa útját. Ők ketten csevegve elindultak lefelé. A jármű követte őket. Amikor hozzám értek, Winus bemutatta egykori osztálytársát.

– A gimnáziumban Ervin udvarolni szeretett volna nekem, de nem jött össze a dolog – magyarázta Winus, majd folytatta –, ő a főnök itt az építkezésen.

Azt is megtudtam, hogy érdemes a munkagépeken dolgozni, mert nagyok a fizetések, de a munkakörülmények rosszak. Épp arról beszélgettek, hogy Winus szeretne munkába állni az építkezésen. Ervin nem ajánlotta, mert a munka nehéz és nem való ilyen törékeny alkatnak. Azon kívül az újoncokat mindig az éjjeli váltásba és a legnehezebb munkára osztják be. Emiatt kevés nő dolgozik a gépeken. Ennek ellenére Winus meg akarta próbálni a munkát bármennyire elleneztem.

Ovális nyílás volt a falon. Ott álltam előtte, és a kék, labdaszerű égitestet néztem a messzeségben. Tudtam, hogy onnan jöttem ide az állomásra. Winus itt dolgozott. Őt akartam meglátogatni. Idejét láttam, hogy elinduljak megkeresni.

Végigmentem a szűk folyosón és a 333-as ajtónál megálltam. Azt mondták, ott van. Jónak tűntek ezek a hármas számok. Reméltem, hogy a munkájával is meg van elégedve. Amikor benyitottam, épp a villanytűzhely mellett állt serpenyővel a kezében.

Megörült, amikor meglátott, de elpanaszolta, hogy abban a helyiségben kell dolgoznia, ahol lakik. Néha nehéz még a tojásrántottát is megsütni, mert az állomás állandóan imbolyog. Emiatt egyenként kell beönteni a felvert tojást a serpenyőbe. Amikor megsül, csak akkor teheti be a másikat, mert megtörténhet, hogy egy hirtelen mozgás után kirepül az edényből. Most is épp azzal kínlódik, mivel reggeliszünet van. De a szobájában csak egy adag tojásrántottát tudott készíteni.

Azt is elmondta, hogy a szobában nem lehet enni, hanem ki kell menni a folyosó végén levő ebédlőbe. Ott az asztalok egymás mellé voltak szorítva, hogy egyszerre többen is elférjenek. Amikor odaértünk, Winus intett, hogy foglaljak valahol helyet, ő közben bemegy a közös konyhába és onnan hoz nekem is reggelit.

Nem akartam egyedül bemenni az étterembe. Úgy döntöttem, hogy kint megvárom. A konyhában Katit kérte meg, hogy készítse el számomra a rántottát. Amikor megvolt, együtt mentünk be a terembe. Ott már feltálaltak. Akik ültek, mind nővéruniformisban voltak és tojásrántottát reggeliztek. A rántottának palacsintaszerű kinézése volt.

Kicsit beljebb találtam helyet, mert az asztalsor elejét már lefoglalták. Nem ült ott senki, csak két női táska hevert a széken.

Épphogy falatozni kezdtünk, megérkezett Ervin, a szőke hajú osztálytárs.

Meglátott bennünket, de az asztal másik vége felé indult, Winus azonban a velünk szembeni helyre invitálta. Mielőtt leült, kezet fogtunk. Jó, kellemes, barátságos kézfogást éreztem. Mégsem ült le velünk szemben, hanem továbbment az asztal vége felé. Egy vonzó öltözékű fiatal hölgy mellé ült.

Az ujjatlan világoszöld selyemruha nagyon különbözött a többi nő ruhájától. Nemcsak a színe, hanem a szabása miatt is. Az oldalán végig nyitott szabású volt. Arcvonásai nagyon emlékeztettek Jenny Agutterre[120] színésznőre.

Winus evés közben elmagyarázta, hogy a nő Ervinnel barátkozik és épp filmet forgat.

55.

A nyári út végén sűrű nádas húzódott jobbra is, balra is. Sehol sem láttam egy olyan utat, amely a tóig vezetett. Találomra, jobbra indultam abban a reményben, hogy ott egy víz felé vezető csapásra bukkanok. Idejét láttam, hogy kiérjek a vízpartra. A kék-piros kockákkal mintázott in-

[120] V- Jenny Agutterre – 1952 – angol színésznő. A Logans run c. filmben szerepelt ilyen öltözékben.

gem hónaljrésze már benedvesedett az izzadságtól. Már bántam, hogy nem hoztam magammal még egyet. Hiszen van otthon belőlük néhány. A minta ugyanaz, csak a színek kombinációja más-más. Szerettem a kockás ingeket. Winus keszkenőingnek nevezte, mert a mintázata nagyon hasonlított a férfizsebkendőkéhez. A gyaloglás fárasztott és a nehéz fotótáska is nyomta a vállamat.

Nem kellett sokáig keresgélnem. A füves partrész és a vízben húzódó nád között egy földbe vert hosszabb oszlopra bukkantam. Valaki azért verhette be, hogy messziről jelezze számára az eldugott palló helyét. Valaki talán csónakot rejtegethetett ott. Úgy döntöttem, hogy meglesem.

Mindössze néhány centire a víz felszínétől keskeny, keresztbe fektetett deszkák vezettek a tó irányába. De amikor odaértem, láttam, hogy a sűrű nádveszők között elkanyarodik. Nem látszott a stég másik vége. Ez egy kicsit elkedvetlenített, mert a tó felszínét és a feltételezett vízililiomokat szerettem volna megfigyelni, lefotózni. A vízililiomok gyerekkori fürdőzésemhez kötődtek.

Ahogy közeledtem a kanyar felé, úgy bukkant elő a tó víztükre és rajta néhány tündérrózsa. Megálltam egy pillanatra gyönyörködni a látványban. Annyira szép volt, hogy figyelmen kívül hagytam azt, hogy a pallónak van folytatása. Csak miután első örömteli benyomásom elmúlt, léptem tovább a nyikorgó deszkákon.

A móló élő, zöldellő nádcsomónál ért véget. Sem csónakot, sem horgászfelszerelést nem láttam ott. A csónakot hiányoltam, mert meg lehetett volna vele közelíteni a vízililiomokat.

Letérdeltem, hogy kivegyem a fotótáskából a fényképezőgépeket. A táskára hajolva a gépek között kotorásztam, amikor halk sóhajt hallottam. Mintha valaki, vagy valami a levegőbe szusszantana.

Előbb a part felé, a sűrű nádasra figyeltem. Onnan vártam az ismétlődést, de nem következett be. Újra a fotótáskához nyúltam, amikor a hang megismétlődött. Most már meg tudtam határozni, melyik irányból jön a halk hang. Valaki a móló alatt tartózkodott a vízben.

Két kezemmel megragadtam a deszkapalló szélét és lehajtottam a fejemet a palló alá. Annyira érdekelt a hang eredete, hogy a fejem búbja beleért a vízbe. Egy mosolygó női arccal találtam szembe magamat. Lassan felém úszott. Fordított helyzetben állt az arcunk. Amikor már majdnem összeért, gyorsan felegyenesedtem. A lány kijött a vízből és elém, a pallóra

ült. Nyugodtan, erőlködés nélkül tette meg ezt a mozdulatot. Lábai a vízben maradtak.

Csak ezek után vettem jobban szemügyre. Hosszú, derékig érő rendezett haja száraz volt. Mintha nem a vízből jött volna ki. Homlokmagasságban hajpánt vette körül a fejét. A pánt egy szerény koronaszerű díszre emlékeztetett. Jobb oldalát rózsaszínű tavirózsa díszítette. Egyszerű, sötétszürke ruháját világos, függőlegesen kígyózó csíkok díszítették. Az öltözéke sem látszott nedvesnek. Egész idő alatt engem figyelt. Ismeretlen voltam számára.

Amikor megmozdult, ruhájának bal pántja lecsúszott. Miközben visszaigazította megszólalt:

– Te ki vagy?

– És te ki vagy? – érdeklődtem a viszontkérdésemmel.

– Tünde, itt lakom a víz alatt – következett egyszerű válasz.

Emlékszem, hogy egyszer a víz alatt keresgéltem az iszapban. Kagyló után kutattam. Tudtam, hogy a faoszlop mellett kell keresni őket. Amikor éles fájdalmat éreztem a jobb kezem középső ujjában, tudtam, hogy rábukkantam. A másik kezemmel óvatosan kikapartam az iszapból és a víz felszíne felé vettem az irányt. Igaz, hogy megvolt a zsákmány, de véres árat fizettem érte. Végül is csak azért vadásztam rá, mert valaki azt állította, hogy igazgyöngyöt talált benne. Sem nekem, sem barátaimnak ez sohasem sikerült. Megenni sem lehetett őket, mert tudtam, hogy Májkó nem is vállalná az elkészítését. Zombor mellett a csatorna tele volt ezekkel a fekete folyami gyöngykagylókkal. Inkább kedvtelésből vadásztunk rájuk.

A kagylót kitettem a pallóra az oszlop mellé és én is kimásztam a vízből. Vártam, hogy széttárja a héját a napon. Kis idő múlva néhány centiméterre szét is nyílt. Úgy tűnt, mintha levegőért kapkodna. Megsajnáltam és visszalöktem a vízbe. Akárcsak a halak, a kagylók sem szerették a szárazföldet.

– Engem nem zavar – szólt Tünde.

Elővettem a fényképezőgépet és készítettem róla néhány fotót. Azt a mozdulatot is megismételtettem vele, amikor visszaigazította vállára a ruhapántot. Ezek után már nem kellett biztatnom. Saját maga tetszelgett a kamera előtt. Sikerült több tíz jó beállítású fotót készítenem.

Hogy gördülékenyebben folytatódjon a fényképezés, arról kezdtem kérdezgetni, hogy hol lakik, van-e barátja, mivel foglalkozik. Azt hittem, épp olyan fesztelenül fog válaszolni kérdéseimre, mint ahogy a kamera előtt szerepelt. De tévedtem. Testét szívesen elém tárta, de más egyebet nem.

Csak amikor leengedtem a gépet a szemem elől, akkor szólalt meg:

– Akarod látni, hol élek? Akkor gyere velem.

El sem tudtam képzelni, hová vezethet, amikor csak nád és víz van körülöttünk.

– Tudom, azelőtt szerettél kagylókra vadászni. Én gyöngyből születtem. Annak a kagylónak a gyöngyéből, amelyet visszalöktél a vízbe. Kagylók között élek. Megnézheted – szólt, és választ sem várva egyszerűen a pallóról a vízbe fordult.

A mozdulatát tervezte, mert elkapta a karomat és magával rántott. Előbb a vízbe, majd a víz alá kerültem. Hagytam, hogy magával vigyen.

Fény- és színváltás következett. A tér, amelybe belesodródtam, zöldeskék színű lett. Első pillanatban nem is ért a tudatomig, hogy a víz alatt, a tó feneke felé süllyedek. Talán azért is, mert nem éreztem a levegő hiányát. Arra koncentráltam, ami elém tárult. Az épületek sokasága ismeretlennek látszott, mert a víz és az elszíneződés más dimenziókat adott nekik.

Magas, vékony téglatest alakú oszlopok álltak kevés díszítéssel. Egy romba dőlt templom belsejére emlékeztettek, mert a tetőszerkezet, a kupola is nagyrészt hiányos volt. Az oszlopok közt lebegő járda kígyózott. Tündével azon sétáltunk végig. A palló jobb és bal oldalán hosszú indák nyúltak fel a magasba. Valószínűleg a vízszintig.

Amikor Tünde észrevette, hogy azokat figyelem, röviden felvilágosított:

– A vízililiomok törzsei.

A kicsit imbolygó, lebegő járda végére értünk. Egy gálya roncsaira mutatott. Apró halak úszkáltak körülötte, a hajó burkolata tele volt különböző kagylókkal.

– Ott élek – szólt. – Gyere, nézd meg.

Bólintottam. Mivel a járda nem ért odáig, megfogta a kezemet és erőteljesen úszni kezdett. Én is csapkodtam a lábaimmal, de az csak hátráltatott bennünket, úgyhogy abbahagytam, teljesen Tündére bíztam magam.

Amikor egészen közel értünk hozzá, akkor vettem észre, hogy a roncs oldalán nagy repedés tátong. Valószínűleg ez okozhatta a hajó vesztét. A lány lassabban úszott és hátrafelé figyelt, nehogy beleakadjak valamibe.

Bent sötét volt. Várnom kellett, hogy a szemem megszokja a sötétséget. De nem maradtunk ott sokáig. Felfelé, a kapitánynak szánt kabin felé

úsztunk. A hajó külsejének megfelelően egy középkori romos lakosztályt vártam. Ehelyett egy modern, tágas, jól berendezet nappaliba kerültem.

Egy heverő, egy alacsony dohányzóasztal és egy karosszék állt a szoba közepén. Az egyik falnál kisebb ebédlőasztal állt néhány székkel. Mellette egy gardróbszekrény. A szoba végén csigalépcső vezetett fölfelé. Feltételeztem, hogy a kabin tetejére, a kormányzói teraszra.

Arra számítottam, hogy itt a szobában egy kicsit megpihenünk, és Tünde elmeséli, hogyan is került ide. De nagy meglepetésemre a gardróbszekrényből előjött két markos fiatalember. Felsőtestük emberi lényre hasonlított, de lábaik helyett haltestben és farokban folytatódott. Nagyon hasonlítottak a sellőkre csak férfikiadásban. Lassan felém közeledtek. Azt hittem, mondani vagy mutatni akarnak valamit, de elkapták mindkét karomat és a csigalépcsőn felfelé kezdtek vonszolni. Egy egész más terembe kerültem. A terem közepén asztal, amely mögött egy vörös hajú középkorú asszony állt. Műtéthez beöltözve és maszkkal az arcán, mintha engem várt volna.

Csak akkor kezdtem rimánkodni, ellenkezni, amikor az asztalhoz vittek és feltettek rá. Nem tudtam szabadulni, mert a két férfi sokkal erősebb volt nálam. Tekintetemmel Tündét kerestem, de sehol sem láttam. Végül az asztalhoz kötöttek. Amikor a vörös hajú asszony az arcom fölé hajolt, akkor ismertem fel. A nő nagyon hasonlított Ágnesra.

– Tündének szüksége van a te szívbillentyűdre. Ezért kioperálom belőled.

56.

A nyitott bélyegberakó fölé hajoltam. Sok bélyegen a piros szín dominált. Mindegyiken kiemelkedett egy erősen kopaszodó, egyszerű munkászubbonyba öltözött középkorú férfi. Jobb kezét magasra emelve üdvözölte az előtte lévő sokaságot. Mindegyik bélyeg alsó peremén kínai írással tüntették fel származását és értéket. Ennek alapján biztos voltam benne, hogy a bélyegek egy messzi keleti országból származnak, csak azt nem tudtam, pontosan melyikből. Az ember, akinek a képmását láttam rajta vagy

Mao Ce-tung,[121] vagy valaki hasonló, aki mutogatni szereti magát élőben és fotókon egyaránt. A bélyegek kidolgozása a képpel együtt olyan volt, mint egy napilapban kinyomtatott fotó.

Becsuktam az albumot és körülnéztem. Első pillantásra egy szegényes tévé stúdióvezérlő terme állt előttem. Mindössze néhány kiöregedett képernyő és egy keverőasztal jellemezte. Csak egy alak ült háttal nekem a pult mellett és tekintetét nagy komolysággal az előtte álló tévékre szegezte.

Sötétbarna kabátját katonai egyenruha stílusában szabták.. Ezt nem tartottam különösnek, hiszen sok fiatal szívesen visel hasonló öltözéket. Koromfekete, egyenes, vállig érő haja sem árulkodott kilétéről. A képernyőn épp egy rakéta ívelt felfelé. A felvételből vagy az élő adásból nem lehetett kivenni, hogy űrrakétáról vagy katonai eszközről van szó.

Amikor megpillantottam a falakon ugyanannak az embernek az arcképét, akit a bélyegeken láttam, akkor kezdett derengeni, hogy valamilyen katonai támaszpont irányítótermében vagyok.

Az ülő alak a következő pillanatban, mellőzve a képernyőt, hadonászni kezdett a kezével az arca előtt. Ahogy a fejét is jobbra-balra forgatta, megláttam ijedt arcát. Nő volt. Méghozzá a mongolid embertípushoz tartozott. Figyelni kezdtem, hogy miért hadonászik. Egy darázs röpködött a feje körül. Attól ijedt meg.

Felkaptam a bélyegberakót és segíteni indultam. Sikerült elhajtani a darazsat a nőtől, de még mindig veszélyt jelentett. A nő rám mosolygott, így igyekezett megköszönni segítségemet.

Figyeltem, merre röpköd a darázs és utána eredtem. Zümmögve az egyik nagy plakátra, a képen levő ember homlokára szállt. Odacsaptam a bélyegalbummal a plakátra. A csattanás után csalódott kiáltást hallottam a hátam mögül:

– Áááá,… nem sikerült!

Ettől a hangtól a darázs megijedt és elrepült. A bélyegberakó pedig a padlóra esett, a benne lévő bélyegek szétszóródtak. Dilemmában voltam, hogy szedjem-e össze a bélyegeket, vagy menjek a nőhöz és tudjam meg, mi a gond.

---

[121] Mao Ce-tung – kínai forradalmár, politikus, költő, kommunista vezér, a Kínai Népköztársaság teljhatalmú egykori vezetője.

A bélyegek. A bélyegeket fontosabbnak tartottam, hiszen tudtam, hogy van közöttük nagy értékű. Ha majd azokat összeszedem, lesz még időm beszélni a nővel.

Lehajoltam és óvatosan munkához láttam. Csipesz nélkül egyenként kellett felvenni őket a padlóról. Nem akartam megsérteni a perforációt.

A fal felé fordulva térden kúszva szedegettem a bélyegeket, amikor hangos sikoltozást hallottam. Kellett néhány másodperc, hogy feltápászkodjak. Mire talpra álltam, a nő helye üresen állt. Csak a nagy, dupla szárnyas kijárati ajtó volt tárva-nyitva.

Kint állok az épület előtt. Körülöttem három erős szín dominál. A haragoszöld színt a pázsit és a domboldalon álló egyetlen lombos fa adja buja leveleivel. Ugyanannyi, sőt még több is van a világoskékből, mert az ég és a messzi hegyvonulat ezt a színt erősíti. Legkevesebb az aranysárga. Ez a szín csak az előttem álló épület falait és a tetőzetét borította. Legjobban ez érdekelt nemcsak a színe, hanem a szerkezete miatt. Méretre nem volt nagy, talán néhány emeletnyi magas. A lekicsinyített mását helyezték a tetőzetére. Tehát két egyforma, de különböző nagyságú épület állt egymás tetején.

Először arra gondoltam, hogy megnézem belűről. Arról a helyről, ahol álltam, nem látszott a bejárat. Feltételeztem, hogy valahol az oldalán vagy a hátsó részén találok rá. Elindultam megkeresni a bejáratot.

Alig tettem meg néhány lépést, amikor az épület jobb oldala mögül megjelent egy cigánylány. Egyszerű, népi motívumokkal hímzett ing és hosszú világoszöld ráncos szoknyát viselt. A legjellegzetesebb öltözéke a vörös stóla, melyet derekára eresztett és két kezén áthajtva tartott. Fekete kócos hajának egyik tincse a mellén pihent, a többi pedig a hátára simult. Mosolygós arcáról kedvesség áradt. Széles karimájú, sásból fonott kosarában, amelyet karján tartott, lila szarkalábak[122] pihentek.

Rászegeztem tekintetemet és vártam, hogy hozzám érjen. Gondoltam, tőle megtudhatom az épület titkát és a bejárat helyét. De ő nem felém, hanem a lombos fa felé indult. Még mielőtt találkozhattunk volna, ő a tenyerét a fa törzséhez simította. Abban a pillanatban az összes falevél lehullott és a törzs ágaival együtt megfeketedett.

Nemcsak a fa, hanem a cigánylány is öltözékével együtt megváltozott. Arcán felvillant a gonoszság. Most egyrészes, rövid fekete ruhára váltott.

---

[122] Szarkaláb – a boglárkafélék családjába tartozó sötétlila mezei virág.

A szoknya alig fedte ágyékát. Hosszú lábait fekete, kígyómintás cicanadrág takarta.

Nem ijedtem meg tőle. Feltételeztem, hogy az egész csak színjáték. A lány egy szelíd, kedves jelenség, csupán így szeretné távol tartani magától az ismeretleneket. Ezért nyugodtan, mosolyogva kezdtem közeledni felé. Ekkor történt meg a nagy átváltozás. A nő teste összezsugorodott, megvékonyodott és a zöld fűbe rogyott. Elővigyázatosan közeledtem hozzá segítő szándékkal. Amikor megláttam a testét, azaz mivé vált, visszariadtam. Előttem a fűben egy fekete kígyó sziszegett és hosszú teste ugrásra gömbölyödött.

A közeli fa lett az egyedüli menedékem. Bár teljesen kiszáradt, reméltem, hogy megtartja a súlyomat. Sikerült is felkapaszkodnom még mielőtt a kígyó támadásba lendült volna. Patthelyzet alakult ki, mert a kígyó nem távozott. Vártam abban a reményben, hogy a hüllőből újra szelíd lány lesz, de ez sem történt meg. Tennem kellett valamit.

Letörtem egy ágat és kopjaként felé dobtam. Eltaláltam a farkrészét és így a talajhoz szegeződött. De testének nagyobb része a fejével együtt még hevesebben vergődött. Egy még hosszabb ágat törtem le. Azzal elértem a fejét és erélyesen a földhöz szögeztem. A fa mintha a háláját fejezte volna ki, újra kizöldült.

Még mindig érdekelt az épület bejárata. Feltételeztem, hogy a kígyónak álcázott boszorkány épp a bejáratot védte. Nem akarta, hogy bejussak az épületbe. Én pedig mindenképpen be akartam menni.

Beléptem az épületbe. Minden, a falak és a többi bent lévő tárgy, amely elém tárult, sötétzöld volt. Körülnéztem és úgy ítéltem meg, hogy az épület belseje néhányszor nagyobb, mint amilyennek kívülről látszott. Mindenfelől dohos, nyirkos szag áradt.

Hatalmas szakadékszerű tér állt a belső rész közepén. Bambusznádból készült állványrengeteg töltötte ki. A nádrudak között a tér közepén három, több méter magas kazán volt felállítva. Azokat vette körül a nádszerkezet, amelyeken különböző magasságban, bonyolult hidalással a kazánok több felületéhez lehetett jutni. Azon a helyen a kazánokon kémlelőablakok voltak. Aki mindezt felépítette, tudni akarta, mi történik a kazánokban.

Vártam, hogy az a valaki megjelenjen. De nem jött elő senki. A nádrendszer hátulsó részén, a falban embermagasságú üreg tátongott. Az egyik palló oda is vezetett. Úgy gondoltam, hogy ott majd találok valakit,

de előbb az érdekelt, hogy mi van a kazánokban. Valamit főzhettek benne, mert mindegyik tetején pára távozott.

Óvatosan a deszkákból kialakított útra léptem. A legközelebbi kazán kémlelője kerek, emberfej nagyságú üvegablak volt. Pipiskednem kellett, hogy elérjem. Amikor rátámaszkodtam és rátettem a tenyeremet, éreztem, hogy meleg. Valami fortyogó lére számítottam, de nem azt láttam benne. Kétárbocos dzsunka[123] volt benne. A hajó teste egy ovális vaslapon állt, pára lebegett körülötte és melegítette.

Értelmetlennek találtam méreteit, mert nagyobb volt annál, hogy díszként használják, de kisebb annál, hogy valaki beleüljön.

Hátraléptem, hogy megnézzem a következő nagy üstöt. Megfordultam és szembe találtam magam egy csuklyás, zöld bőrű mérges törpével. Hegyes orra és ferde szemei félelmet keltettek. Arcáról és öltözékéről nem tudtam megállapítani, hogy férfi vagy nő.

– Nem bántottam semmit – szóltam szabadkozva.

Ezek a szavak nem voltak elegendőek, hogy megnyugtassam. Továbbra is méregessen nézett rám. Amikor láttam, hogy az egészből nem lesz verekedés, ütlegelés, megnyugodtam és vidámabban kérdezősködni kezdtem. Főleg az érdekelt, hogy mi készül a kazánban.

Csak tunya mozdulattal legyintett, majd elmagyarázta, hogy keletre kell utaznia és hajót készít magának. Csodálkoztam, hogy ilyen kis hajón akar a tengerre szállni, amikor törpe létére bele sem fér.

– Nem ismered a lényeget – magyarázta.

Tapogatni kezdte a kazánt. Végül egy kis, alig látható szöget húzott ki az üst oldalából. Erre a mozdulatra az egész kazán ködbe borult. Amikor végre kitisztult a tér, a nagy üst eltűnt, csak a tartalma, a benne lévő dzsunka maradt ott.

– Ha már itt vagy, segíts! – parancsolt rám a kis mérges törpe.

Nem azért, mert féltem tőle, hanem mert érdekelt, hogyan fog végül is beleülni ebbe a kis hajóba, segítettem neki. Ketten megfogtuk és a barlang felé vittük. Ott egy eléggé rozoga sínpár volt lefektetve. Csak egy lapos platóval rendelkező kocsi állt rajta. Arra helyeztük a hajót. Ő a kocsi elejére ült és kezével fogta a hajót, hogy el ne dőljön.

---

[123] Dzsunka – egy hajótípus, jellegzetessége a bambusz rudakkal merevített vitorla. Kína partjai mentén alakult ki és ma is használatban van.

– Most lökd meg a járgányt, ha elindult, ugorj fel rá.

Így is tettem. Az alagút oldalfalain látszott, hogy kézi erővel vájták ki. Sok helyen már a tartógerendák is meggörbültek. Eléggé félelmetes volt a benne való utazás. A koromsötétséget a felaggatott fáklyák fénye váltotta. A szerelvény magától siklott a sínpáron.

Az út végén napsugár árasztotta el a barlangot. Ennek nagyon megörültem, mert inamba szállt a bátorság. Úgy tűnt, hogy a hajó útközben egy kicsit megnagyobbodott. Nem láttam a kocsi elejét, ahol a törpe ült.

Amikor végre megálltunk a barlang napos kijáratánál, felálltam. Homokos part és a végtelen tenger tárult elém. Nem sokáig gyönyörködtem benne, inkább segíteni indultam a törpének.

Nagy meglepetésemre a törpe helyett egy kedvesen mosolygó, fehér stólába öltözött lány ült a helyén. Nem reagált a meglepetésemre, csak két tenyerét a hajó felé irányította és várt. A hajó növekedni kezdett. A végén akkora lett, hogy beleférhetett legalább tíz-tizenöt utas és a legénység. Magától siklott le a homokos parton a tenger vizébe.

57.

Homokkal borított amforák hevertek a hullámos talajon. Vastag vaslánccal voltak lazán összekapcsolva. A vas súlyára utalt az is, hogy némely agyagtartály betört. Nem néztem meg közelebbről az amforákat, mert tudtam, hogy üresek és használhatatlanok. Nehéz léptekkel inkább tovább araszoltam. Tudtam, hogy jó irányban haladok. Az egyenes, ember alkotta sziklatömbök fölé kell érnem. Ott van a kapszula.

Elértem a kősziklákat. Megcsodáltam őket, hisz lépcsőszerű, embermagasságú építmények voltak. Valaki vagy valakik oszlopoknak szánták, csak elszámíthatták magukat, és nem tudták kiemelni. Ezért éveken keresztül ott hevertek a plató lábánál. Sem az amforák, sem az oszlopnak szánt kősziklák nem érdekeltek. Mindenképpen a fennsíkra akartam jutni.

Csak erősen el kellett rugaszkodnom a talajtól, máris fölértem a fennsíkra.

Több méter hosszú, szobamagasságú kapszula elé ugrottam. Ha a hátsó része nem lett volna megemelve és egyenesre horpasztva, hatalmas

pirulára hasonlított volna. A horpadás alatt Bunsen-égő[124] lángja melegítette a kapszulát. Bár az a része is érdekesnek tűnt, engem inkább az első fele, a lakosztály érdekelt. Abban Lisa Kelly[125] már több hete tartózkodott. Feltételeztem, hogy jól van, mert az acélburok tetején lévő levegőztetőből a buborékok egyenletesen távoztak felfelé. Víz alatt, a tenger fenekén voltam, de az nem izgatott különösen. Jól éreztem magam, mert reméltem, hogy a színésznővel minden rendben van.

A téglalap alakú beüvegezett nyíláson át benéztem. Lisa az összecsukható ágy szélén ült és valami könyvet olvasott. Kopogtam neki az ablakon és mutogattam, hogy be szeretnék menni.

Ő felállt és az ajtó felé indult. Én is odamentem. Amikor kinyitotta a hermetikusan bezárt ajtót, a víz nem tódult be a lakosztályba. Valamilyen felszerelés gátolta azt.

Nyugodtan kilépett hozzám. Azt ajánlottam, hogy induljunk a sziklák felé, onnan lépcsők vezetnek a felszínre. Elindultunk. Egy pillanat után Lisa megtorpant.

– A gáz. A kapszula hátsó részén ég a földgáz. Azt el kell oltani.

– Majd én – szóltam nyugodtan.

Odamentem a lángoló csőhöz és egyszerűen elfújtam. A láng rögtön kialudt. Amikor megfordultam, előttem egy egészen új búvárfelszerelésben emberalak állt. Valójában nem búvárruha, hanem inkább egy egészen kisméretű, egyszemélyes tengeralattjáróra hasonlított. A fejrészen lévő felületen gömbölyű üvegmaszk volt. Felismertem benne Putyint.[126] Csak csóválta a fejét és rögtön a Bunsen-égőhöz sietett és meggyújtotta.

– Ha nem ég, az emberek nem látják, hogy jó a gáz, és nem fognak tőlem vásárolni – magyarázta. Majd, mint aki jól végezte dolgát, elsomfordált és kiment a felszínre.

– El kell oltani – rimánkodott Lisa. – Könnyen felrobbanhat. Ott nagyon szivárog a földgáz.

---

[124] Bunsen-égő – a leggyakrabban használt laboratóriumi gázégő. Földgázzal, propán-bután gázzal működik.

[125] V- Lisa Kelly –1980, Kamionnal a halálutakon c. tévés dokumentumfilm– sorozat szereplője.

[126] v-Putyin (Vlagyimir Vlagyimirovics) -1952, az Orosz Föderáció elnöke.

Č.Pétert hívtam segítségül. Tudtam, hogy erős ember. Valamikor kaszkadőrként[127] is dolgozott. Amikor megjött, rögtön szóltam neki, hogy fújja el a lángot. Csak bólintott és a kapszula végéhez sietett. Lisával félrehúzódtunk, mert robbanástól tartottunk. Szerencsére nem történt semmi, viszont a lángot Č.Péter nem bírta elfújni. Ekkor úgy döntöttem, hogy otthagyom az egészet és felmegyünk a felszínre Putyin után, az oroszokhoz.

Láttam, hogy merre ment Putyin. Mindhárman az ő nyomába eredtünk. Lisa és én kézen fogva, őt még mindig bántotta, hogy nem oltottuk el a lángot. Č.Péter pedig mögöttünk kullogott.

A sziklák után egy hatalmas, sárgára festett acéllábhoz értünk. A felső vége a tenger felszínéig ért. Az acélláb oldalán liftajtó tátongott. Nem sokat tétováztunk, gyorsan beszálltunk. Csak egy gomb működött a műszertáblán. Megnyomtam. A liftajtó becsukódott és éreztem, hogy lassan felfelé indulunk.

Néhány másodpercig tartott az utazás, mert még beszélgetni sem volt időnk, amikor a lift megállt és kinyílott az ajtó.

Erős napfény árasztott el bennünket. Engem ez eléggé zavart. Jobb tenyeremet vízszintesen, mint az indiánok, amikor kémlelnek, a homlokomra helyeztem. Így árnyékoltam be a szememet. Č.Péter szólalt meg elsőnek.

– Nézzetek csak arra! – és az egyik fehér épületre mutatott. – Ott valami étterem lehet.

Jobban körülnéztem. A lift egy nagyobb kilépő közepén állt meg. Előttünk és jobbra többemeletes épületek álltak. Fehérre lettek meszelve és kerek ablakokat építettek a homlokzatukra. Ahogy lépegettünk, tompa, fémes hang hallatszott.

– Olajfúró torony. Innen helyeztek le a kapszulába – világosított fel Lisa.

Beszélgetésre több idő nem jutott, mert Č.Péter előresietett, és már nyitotta is az étterem ajtaját. A helyhez illően szerény berendezésű munkásétteremre bukkantunk. A hosszú asztaloknál talán húszan is elfértek. Három ilyen sor volt, műanyag székekkel. A terem hátsó végén, az egyik tartóoszlop mögé alakították ki a konyhát. Egy felszolgálófiú állt ott. Aki ebédelni akart, oda kellett mennie és tálcán megkapta a napi menüadagot. A majd száz férőhelyes étteremben mindössze néhányan voltak.

[127] Kaszkadőr – a filmekben a veszélyes mutatványokat előadó hivatásos szakember.

Ebéd közben hozzánk lépett egy középkorú férfi. Ő is ott volt az étteremben, amikor bejöttünk. Világosszürke nyári öltönyt és zöld, ferde csíkokkal mintázott nyakkendőt viselt. Vastag, fehéredő bajusza alatt mosolygott. Kérdezés nélkül helyet foglalt, majd felém nyújtotta a kezét.

– Elemér vagyok, a kőolaj-kitermelő vállalat reklámosztályának főnöke. Nagyon megtetszett ez a legény – mondta, és Č.Péter felé nézett, majd folytatta. – A fiatalember nagyon izmos. Jó reklámfigura lehetne. Szeretnénk, ha több fiatal jönne ide a tengeri olajfúró toronyra dolgozni.

Č.Péter csak evett. Amikor ránéztem, tudtam, nem is sejti, hogy róla van szó. Biztatásként Elemér folytatta:

– Jól fizetünk. A kedves hölgy is közreműködhetne. Az úr egymillió rubelt[128] is kaphatna.

Bólintottam és csak megemlítettem, hogy a részleteket majd valahol kettesben megbeszéljük. Elemér járatos volt az üzletelésben. Mindketten felálltunk és félrevonultunk.

Vele tényleg lehetett bizniszelni. Elmondtam, hogy én vagyok Č.Péter menedzsere. Nekem hatmillió rubel jár. Abból hárommilliót mindjárt visszaadok neki. Č.Péter tiszteletdíjának a felét pedig azonnal ki kell fizetni.

Amikor elkezdődött a reklámfotózás, megjelent Panta. Jól ismertem, mert egy vállalatban dolgoztunk. Nevetséges beállításokat rendezett meg a fényképezőgépe előtt. Olyanokat, amelyeknek semmi köze a kőolajfúráshoz. Többek között Č.Péter félmeztelenül viszi Lisát. A háttérben pedig fúrótorony áll. Č.Péter az izmos felsőtestét mutogatja, Lisa pedig rongyos, kőolajjal szennyezett ruhában eszméletlenül fekszik a karjaiban. Ilyen és hasonló fotók készültek. A jelenetek inkább katasztrófafilm részleteire emlékeztettek, nem pedig munkára való buzdításra.

Alig vártam, hogy befejezzék a fotózást, mert utána felvehettük a pénzt. Nem kellett messzire menni, a bank is ott volt a fehér épületben. Három pénztárablak állt rendelkezésünkre. Az első kettőnél nem várakozott ügyfél, a harmadiknál pedig többen álltak sorban. Mi is odaindultunk, gondolván, hogy az első kettő nem fogad. De amikor elhaladtunk előttük, az egyik középkorú hivatalnok leállított bennünket és magához invitált. Így Č. Péter izmainak köszönve soron kívül megkaptuk a pénzt.

---

[128] Rubel – Oroszország hivatalos fizetőeszköze.

De ezzel még nem lett vége az ottlétünknek. Az egyik ügyfél észrevette Lisát. Rögtön kiállt a sorból és hozzánk jött. Ő nem Č.Péter, hanem Lisát szerette volna szerződtetni.

Azzal kezdte, hogy itt a torony alatt van egy kapszula…

58.

Kanyargó, négy láb széles pallón lépkedtem. A ponton mindkét oldalán fekete, latyakos sárréteg húzódott. Horganyzott bádogvödröt himbáltam a jobb kezemben. Földgázért mentem a közeli gáz- és kőolaj-kitermelő furathoz. Az ingovány miatt csak a pallón tudtam közlekedni. A furat is, bár még messze volt, nagyon hasonlított a tengeri platformra.

Mindenki a faluból, úgy én is, vödörben vittem a gázt a konyha részére. Úgy tűnt, aznap reggel egyedül megyek. Nem siettem, mert csak a gázbeszerzés volt az aznapi feladatom. Mielőtt elindultam, a házszomszédom figyelmeztetett, hogy a kőolajon kívül kétfajta gázt termelnek a furaton. Az egyik jó és használható fűtésre, főzésre. A másik nagyon gyúlékony és semmire sem való.

Nem tudtam elképzelni, hogyan fogják megtölteni a vödrömet gázzal. Viszont nem kételkedtem, mert mindenki így szállította. Feltételeztem, hogy a gáztelepen tudnak erre valami biztos megoldást.

Nem is tűnődtem tovább ezen a problémán, inkább az utat figyeltem. Fütyörészve lóbáltam a vödröt és szökdécselve róttam az utat. A pallón helyenként apró kavics „leselkedett” a járókelőkre. Azokat rögvest a sárba rúgtam.

Még messze voltam a platformtól, amikor éles, de ritmikus nyikorgást hallottam a hátam mögül. Megfordultam. Gyors léptekkel egy középkorú nő igyekezett felém. A kezében lévő vödröt lóbálta. Az adott ilyen éles, ütemes hangot. Még távol volt ahhoz, hogy az arcáról felismerjem. Hosszú fekete haját előre fésülte. A szürke egyrészes, testhezálló ruháját nyúlós dzsörzéből[129] készítették. Csinos kisasszonynak tűnt. Csak a kopott bádogvödör rontotta az összképet. Csodálkoztam, hogy nem fázik ebben a

[129] A dzsörzé könnyű, kissé nyúlós, pamut alapú vékony anyag.

vékony ruhában. Rajtam a kardigán alatt vastag ing is volt, de mégsem volt melegem.

Amikor közelebb ért, akkor ismertem fel. Az NCIS – Tengerészeti helyszínelők tévésorozatban Ziva[130] szerepét alakította. Gyors léptekkel és kacér testmozgással került meg. Már néhány lépéssel előttem haladt, amikor ráköszöntem. Visszafordult, de nem állt meg, csak rám mosolygott, mintha megköszönné, hogy észrevettem.

Foglalkoztatott a gondolat, hogy utánasietek. De reménytelennek láttam az ötletet, mert olyan gyorsan lépkedett, hogy már utol sem lehetett érni.

Lehajtott fejjel ballagtam tovább. Majd biztosan találkozunk a töltőállomáson, hisz ő is gázért ment – reménykedtem.

Továbbra is az utamban álló kavicsokat rugdostam. Néhányat felvettem, megnéztem, majd meg is álltam, hogy messzire, a dágvány szélére hajítsam. Néha sikerült, néha nem.

Éles csörömpölésre és rémisztő kiabálásra figyeltem fel. Arról jöttek a hangok, amerre Ziva sietett. Őt pillantottam meg újra. Felemelt kezekkel, vödör nélkül rohant vissza, felém. Úgy tűnt, mintha menekülne valamitől, de nem láttam, mitől. Amikor közelebb ért, kiabálni kezdett:

– A sárba,… a sárba…

Nem értettem, mi lehet a sárban, ami miatt ilyen rémisztően kiabált és felém loholt. Tétlenül vártam, míg hozzám ér. Úgy gondoltam, akkor majd valami magyarázatot kapok arra, hogy mi van a sárban.

De amikor már karnyújtásnyira volt, felém ugrott. Tenyereivel akkorát lökött rajtam, hogy kiesett a kezemből a vödör és elvesztettem az egyensúlyomat. A nagy lendülettől mindketten a pallóról a sárba zuhantunk.

– Kend be magad sárral! Tested és végtagjaid minél nagyobb részét. Ne várakozz! Ne gondolkodjál, csak csináld, amit mondok, mert jön a tűz – kiabált rám és sárral kente be kezét, lábát, majd a testét. Többször is rám pillantott, hogy megbizonyosodjon, megfogadtam-e a tanácsát. Még segített is a hátamat bemaszatolni.

– Feküdj hasra! Ha szólok, nyomd be az arcodat a pocsolyába, mert csak így menekülhetsz meg – utasított tovább Ziva.

Nem nagy kedvvel, de követtem parancsát.

Talán egy perc sem múlott el, amikor rám szólt:

---

[130] Cote de Pablo, 1979, chilei származású amerikai színésznő. Legismertebb alakítása az NCIS című televíziós sorozatban Ziva David.

– Vegyél levegőt és nyomd az arcod a sárba.

Mintha előre tudta volna, hogy nem fogok rá hallgatni, széttárta ujjait és a tenyerével a fejemet lenyomta. Mire észbe kaptam, az arcom már a sárba tapadt.

Félelmemet felülírva kicsit félrefordítottam a fejem úgy, hogy bal szemem sarkával kikandikálhattam a sárrétegből.

Borzalmas látvány közeledett és terjedt. Mint amikor kiömlik a folyadék valami nagy tartályból, csak lassabban, a gyúlékony gáz elárasztotta a pallót, az ingoványt és a sarat. A mindössze néhány centiméter vastag, gáznemű ködös anyag hömpölygött felénk és égett. A lángok nem voltak magasak, mindössze tíz-tizenöt centiméteresek, de mindenhol volt belőlük. Csaknem olyan lett a látvány, mint a filmen, amikor a láva folyik.

Tudtam, hogy ruhám, testem, ahol nem kentem be sárral, égni fog. Ahol kifogyott a gáz, ott a lángok is kialudtak.

Miután elmúlott a veszély, egymást segítve mindketten feltápászkodtunk. Nekem a kardigánom, a nadrágom és még az ingem is sok helyen megégett. Füstölgő lyukak keletkeztek rajta. Ziva sajnos rosszabbul járt. Lehet, hogy azért, mert rám vigyázott. Szürke dzsörzéruháját szétmarták a lángok. Több helyen is kilátszott mezítelen teste és a vörös égési sebek. Nem panaszkodott, de láttam, hogy nagyon szenved.

– Köszönöm, Ziva. Nem hittem, hogy ilyen gáz létezik. Hömpölyög, mint a víz, de tulajdonképpen gáznemű. Sajnálom, hogy te rosszabul jártál – igyekeztem hálás lenni.

– Hát ez van! Legjobb, ha visszamegyünk a házamba. Át kell öltöznöm.

A palló deszkái megfeketedtek, de nem égtek el, mert a tűz rövid ideig tartott. Átkaroltam a derekát és felsegítettem. Egymást támogatva indultunk a falu felé. Többször is meg kellett állni, mert Zivának minden lépés nehezére esett.

Amikor kiértünk az ingoványos részből, elénk tárult a falu látképe. Csak a település innenső felében esett kár. A lakosság nagy része fölmenekült a hegyre. Odáig nem terjedt a kúszó gáz.

– Valamit tennünk kell a Csernobog[131] ellen – mormogta Ziva.

---

[131] Csernobog (Fekete Isten) – a szlávok gonosz istene. Tőle eredeztették mindazt, ami az emberekre nézve rossz és csapást jelent.

Nem tanúsítottam nagy jelentőséget szavainak, igyekeztem, hogy minél előbb Ziva házához érjünk. Aggódtam érte. Vártam, hogy lepihenjen és bekössem égési sebeit.

A széles folyosó mennyezetén és oldalain rengeteg különböző vastagságú fémcső vezetett. Némely csövet fej nagyságú kerek elzáró csap keresztezte. Valami feldolgozó- vagy tisztítóüzem része lehetett a folyosó. Ha megtalálom a kijárati ajtót, valószínűleg megtudom, hol lehetek. Előbb a folyosó vége felé indultam. Ott az oldalfalakon még több kígyózó csövet láttam. Több helyen a csőrengetegtől nem is látszott a fal.

Ahogy lenni szokott, a folyosó végén volt a kijárat, vagy talán a bejárat egy másik terembe. Ahhoz, hogy ezt megtudjam, ki kellett nyitnom az ajtót. Szerencsémre a kijáratra találtam. Megkönnyebbülten néztem körül, mert a zárt terület és a csőrengeteg nagyon zavaróan hatott rám.

Az ajtón kívül egy vasszerkezetű kilépőt helyeztek el. A kilépőt és a környező erdőt lejtős lejárat kötötte össze. Mielőtt lefelé indultam volna, felnéztem az épületre. Kőolaj- és gázkutató és feldolgozó platform alatt álltam. Nagyon hasonlított arra, amit a latyakos sárrétegen épített pallóról láttam.

Lesétáltam az erdőbe. Néhány lépés után csúnya, vastag, de alacsony fatörzs állta utamat. Öregemberre hasonlított. Törzse alsó részén hatalmas ovális nyílás tátongott. Az lehetett a szája. Fölötte felfelé ívelő letört ág az orrát jelezte. A törzsén lévő kéreg is úgy alakult, hogy az szemekre hasonlítson. A fatörzs felső végét sok kusza ág borította. Azokon varjak kémlelték a betolakodót. Sokan voltak. Nem számoltam, de tíznél is több lehetett belőlük. Időnként károgással törték meg a csendet.

Bár ijesztőnek látszott, nem féltem a fától. Tudtam, hogy nem mozdulhat a helyéről, tehát nem bánthat. Ezért megkerültem és a mögötte lévő sötét sziklatömb felé siettem. Ott bizonyos mozgást észleltem.

Hosszú hajú lány állt a sötét szikla felé fordulva és benne nézegette magát.

A puha, bokáig érő fűben mezítláb álldogált. Furcsa látványnak tűnt, hiszen a sziklán nem volt tükör, de a lány olyan mozdulatokat tett, mintha fésülné a haját. Világoskék átlátszó palástja alatt kétrészes ruhát viselt. Szoknyája a földig ért.

Amikor közelebb léptem, az öreg fa irányából hörgő hang törte meg a csendet. Nem figyeltem oda, mert a hangra a lány megfordult. Fiatalos arcá-

val rám mosolygott. Most láttam, hogy ruhája több részből áll. Virágokkal díszített hosszú hajával, káprázatos ruhájával tündéri szépségként állt előttem. Ennek ellenére valami borzasztó érzés fogott el. Az járt az eszemben, hogy ez az egész látvány csalóka lehet. Erről megbizonyosodtam, amikor megszólalt:

– Te ki vagy? – szólt hozzám olyan mély basszushangon, hogy körülnéztem, nem férfi áll-e valahol a közelben. De a hang csak a lány szájából jöhetett. Annyira meglepődtem, hogy kérdésére kérdéssel feleltem.

– És te ki vagy?

– Én vagyok a Csernobog. Itt az erdőben és néha ott – és a platform felé mutatott – a toronyban élek. De most már mondd meg, hogy te ki vagy.

Álltam a fal felé fordulva. Nem akartam, hogy Ziva kellemetlenül érezze magát. A dzsörzéruhája alatt még az alsóneműjét is ki kellett cserélnie, mert az is megégett. Miközben arra vártam, hogy a hálóingébe bújjon és az ágyba másszon, a falon lévő képeket néztem. Régi, kopott freskókról készült színes fotómásolatok voltak. A képen lévő alakoknak dicsfény lebegett a fejük fölött. Angyalok vagy szentek lehettek. Ziva vetkőzés közben biztos látta, hogy érdeklődéssel nézem a képeket, ezért megszólalt:

– Rubljov.[132] Hallottál róla?

– Persze. Tarkovszkij filmet is készített róla. Te ortodox hitű vagy?

– Igen – szólt most már mellettem állva, rövid hálóingében. – Ez – és a szálló angyalra mutatott – az ég boltozatát tartó angyal, a másiknak nem tudom a nevét.

Csak úgy, minden bevezetés nélkül szóltam:

– Találkoztam Moranával[133]

– Őt el kell űzni az erdőből. Ő okozza a gázömléseket és a tüzet.

– De ki teheti azt meg? Ki lenne képes rá? – kérdeztem.

– Te, mert majd a falu ortodox pappá szentel.

Abbamaradt a gázszivárgás és a tűz is megszűnt. A lakosság lejött a falu feletti dombról. Oda menekültek a lángok és a halál elől. Elmúlt a veszély. Sokan morogni kezdtek, hogy kellene már valamit tenni annak ér-

[132] Andrej Rubljov (Szent) (*1360 körül –† 1430) a legismertebb orosz ikonfestő.

[133] Morana neve a szláv mitológiában azt jelenti, hogy meg kell halni. A halál és a tél istennője.

dekében, hogy Morana többet ne hozzon rájuk ilyen csapást. Akárhányszor megjavítják a leégett házukat vagy udvarukat, a szlávok gonosz istene a fekete latyakos sárrétegen át felégeti a falu nagyobb részét. A károsultak tanácskozásra hívták össze a lakosságot.

Zivát is meghívták. Útközben be akarta nekem mutatni a faluját. Abban reménykedett, hogy ha megtetszik, letelepedek. Számára és a falu népére nézve ez nagyon fontos döntés lenne. Sokak szerint csak én lehetnék az, aki megmenti őket Moranától.

Eszembe jutott, hogy tegnap találkoztam Moranával az erdőben. A fekete hajú gyönyörű lány hosszú, átlátszó fehér selyemruhát viselt. A vállán fekvő palástot több méteren át húzta maga után. Nem látszott olyannak, mint aki az emberek, az állat- és növényvilág halálának istennője lenne. Erről Zivának még nem meséltem.

Ziva szándékosan a falu azon részén vezetett végig, amely idillikusan szép, festői látványt nyújtott. Az utcarészletek, sarokházak sok esetben nagyon hasonlítottak Matyi temerini festő képeire. Azok is a hangulatos falusi környezetet mutatták be.

Az utca végén középmagasságú domb állta el a falu további terjedését. Keskeny ösvény vezetett fel az tetejére.

– Most szerinted fel kell másznunk?

– Igen – válaszolt Ziva, – onnan meglátod, hol lakik Morana.

Lassú léptekkel kapaszkodtam felfelé. Közben a szívem dobogását hallgattam. Az erőlködéstől változott a szívverésem. Hol gyorsabban vert, hol kihagyott. A végén mégis felértünk.

Zivának igaza volt, szép és egyben lehangoló kilátás tárult elénk. Elszomorított a megperzselt házak látványa.

– Ott, a fekete sárréteg mögött van az erdő, amelyben a gonosz szellem él. Onnan kellene őt elkergetni. De menjünk a templomba. Ott van a gyülekező.

Mire leértünk a templomhoz, már többen összejöttek. Előbb azon tanakodtunk, hogy a templomban tartsuk-e az összejövetelt, vagy kint a templomudvarban. Többen azt tanácsolták, hogy inkább kint, mert bent kevés a hely és hideg is van.

Az egyik idős ember köré tömörültek az egybegyűltek. Ősz haja egybefolyt hosszú szakállával. Dús szemöldöke a szemébe lógott. Ráncos homloka és lekonyult szája azt bizonyította, hogy elege van a sok szenvedésből.

– Ő a falu varázslója, a mindentudója – suttogta fülembe Ziva.

Amikor megszólalt, megláttam a fogait. Kétoldalt a felső ínyében csak kettő volt. Arról kezdett beszélni, hogy mivel ez a gonosz egy ortodox mitológiai alak, ezért a pravoszláv istenhez kell fohászkodni, mert csak az tudja a falut megvédeni.

Ezt nehezen lehetett elfogadni, mert a falu népe katolikus. Különben sem ismerik az ortodox egyházi szertartást.

Valaki a tömegből odaszólt, hogy engem kell kinevezni szerb pópának, mert úgysem járok itt a katolikus templomba. Tanuljam meg a pravoszláv szertartást és mutassam meg nekik. Ők otthon majd fohászkodnak a pravoszláv istenhez, hogy szabadítsa meg őket a gonosztól.

Amikor az ötlet elhangzott, körülfogtak, és egyesek rimánkodva, mások pedig parancsolóan néztek rám. Ziva is azok közé tartozott, akinek tetszett a terv.

A kőolaj- és gázkitermelő platform meg az erdő után egy magas hegylánc húzódott. Oda indultam. A kanyargó, négy láb széles palló már megperzselődött. Vigyáznom kellett, hová lépek. A kőolaj-kitermelő furatot megkerültem és az erdőbe értem. A csúnya, vastag, de alacsony fatörzs továbbra is ott állta utamat. Nem féltem, mert már jártam ezen az úton. Csak vártam, mikor bukkan elő Morana a gyönyörű hajú lány. Helyette egy fekete ruhás rút öregasszony állt elém. Fekete vászonkendője részben eltakarta deres haját. Csípőre tett kezekkel állta el az utamat.

– Te nem félsz tőlem? Hisz mindenki fél. Én vagyok Morana – szólt rám erélyesen.

– Én már láttam Moranát. Te nem vagy az. Ő egy gyönyörű, fekete hajú lány.

– Gondolod? – ezt mondván megpördült a tengelye körül. Amikor újra megállt, a szép fiatal lány állt előttem.

– Én vagyok Morana és én vagyok a Babaroga.[134]

Nem akartam elleneszegülni. Csak próbáltam kikerülni. Tudtam, hogy még nem jött el a küzdelem pillanata. Arra még nagyon gyenge voltam. Előbb meg kell másznom a hegyláncot. Ez volt a tanulás első lépcsője.

---

[134] Babaroga – ijesztő kinézésű görnyedt, visszataszító arcú öregasszony, fején szarv van (innen kapta a nevét). Sötét helyen rejtőzködik, és csak éjszaka jön ki.

Amikor elmentem mellette, újra pördült. Megint rút Babarogává változott és hangosan kacagott.

Kifelé mentem az erdőből. A hangos kacagás egye távolodott. A hegy megmászására kellett összpontosítani minden erőmet, hisz majd négyezer méter magas.

Nehezen lélegezve álltam egy kőépület előtt. A hegytetőre értem. Ott állt a talán legkisebb pravoszláv kolostor. Maga az épület falusi házra hasonlított. Ezt a benyomást megcáfolta a tetőszerkezetből kimagasló kör alakú torony, melynek tetején fakereszt állt.

Az épület bejáratához siettem. Megvasalt faajtón keresztül lehetett bemenni az épületbe. Zárva találtam, ezért a rajta levő öntöttvas ajtókopogtatóval bekopogtattam.

Egy idős szerzetesnő nyitott ajtót. Szürke színű köpenyt viselt. Derekán gyapjúkötél, fején pedig fátyol. A fátyol a homlokát és a nyakát is takarta.

– Ki az? – kérdezte, és keresztülnézett rajtam. Rögtön tudtam, hogy gyengén látó vagy vak.

– Gyere közelebb – folytatta, majd kinyújtotta mindkét kezét.

Elé álltam és hagytam, hogy kitapogassa az arcomat, vállamat.

– Nem vagy rossz ember. Mondd, mit akarsz?

– Szeretnék varázserőre szert tenni a gonosz ellen és a pravoszláv liturgia sorrendjét megérteni – válaszoltam.

– Most már mindent értek, de nem biztos, hogy segíthetek. A gáz szivárgása és meggyulladása nem mindig Babarogától függ. Ő nekem se tetszik, de megtanítalak, hogyan tudsz neki ellenszegülni.

Ha gonoszkodik és küldi a gázt, csak a következőt kell mondanod:

„Arit kheperu em ertu mut em qemam-tu netearu em sekeru.”

Hiába tanultam meg a szláv imákat, a varázsigét, a falura mért sorscsapást nem tudtam leállítani. Arra gyanakodtam, hogy azért van így, mert a falu lakosságának kisebb része nem akart szláv nyelven imádkozni.

Zivánál aludtam. Reggelizés közben azon tanakodtunk, hogy találni kellene valami megoldást a pusztító gáz ellen. Az imádkozás és a varázsszó nem sokat segített. Zivának az az ötlete támadt, hogy helikoptert kellene vásárolni. Azzal a magasból észre lehetne venni a gáz közeledését és értesíteni a falut. Így talán kisebb lenne a kár.

Több fiatal lakos összeállt és megvették a gépet. Úgy gondolták, amikor a felderítés szünetel, turisták szállítására is alkalmas lenne. A falu, az erdő és a magas hegylánc szép kilátást nyújt.

Az ötlet nagyon jónak bizonyult, mert a helikopteres kirándulás iránt sokan érdeklődtek. Mivel a gépre csak három utas fért fel, a várakozók sora egyre hosszabb lett. Ezért ki kellett találni valamit, hogy több utast szállíthasson.

A fiatalok kitervezték, hogy a nagy légcsavar fölé két magasságban padokat szerelnek fel. Oda még tízen is elférnek.

Egy alkalommal ilyen turistautazásra én is elmentem. Érdekelt, mennyit lehet látni föntről.

Amikor felszálltunk, megkértem a pilótát, hogy a kőolajplatform és a falu közti síkságot nézzük meg a magasból. Már hosszabb ideje nem észleltem gázveszély és a fű már zöldellt. Rengeteg állat legelt. A legtöbbje a faluhoz tartozott, de láttam közöttük afrikai állatokat is. A látvány olyannak tűnt, mint egy afrikai szavanna. A vadak a szomszédos faluból jöhettek. Ezen elcsodálkoztam, mert itt veszélyesebb volt a legeltetés. Igaz, a szomszéd falu nem tartott gázveszélytől, de legelőjük sem volt.

A pilóta épp a hegyek felé irányította a gépet, amikor a fúrótorony aljánál egy számomra ismeretlen csordás matatott. Valószínűleg a másik faluból való volt, és az egyik gázcsőnél a szelep körül szöszmötölt. Ennek az lett a következménye, hogy hömpölyögni kezdett a gáz a legelőn keresztül a falu felé. A pilóta rádión jelezte ezt a falubelieknek, hogy készenlétben legyenek.

A gázözön mögött a szomszédos falu néhány lakosa a vadállatokat terelte. A gáz szagától egyes állatok elhulltak, egyesek pedig megbokrosodtak. Egymásra támadtak. A vadak szétszaggatták az elhullott állatokat és dézsmálták a tetemeket. Az oroszlánok, vaddisznók és hiénák válogatás nélkül marcangolták a fűben fekvő hullákat. A zsiráfok válogatósabbak voltak. Ők csak a tiszta hústették, a szalonnarészt a disznók felé dobták.

A pilóta a falunk felé irányította a helikoptert. Alighogy leszálltunk, rögtön megkongatták a templomharangot. A lakosság túlnyomó része a dombra menekült. Vigyáztunk arra is, hogy senki se cigarettázzon és tüzet se gyújtson. A gáz nagyon gyúlékony volt.

A domb tetején elmondtam a népnek, mit láttam. A pilóta is megerősítette a történteket. Egy ősz hajú öreg bevallotta, hogy erre nem is gondolt. Ő csak a varázslót hibáztatta.

A végén rájöttünk, hogy a szomszéd falu lakói így etetik állataikat. Közülük valaki megnyitotta a gázvezetéken a csapot, hogy kiömöljön a gáz. Őket kell meggyőzni vagy büntetni, hogy ilyet többé ne tegyenek.

Zivának odasúgtam:

– Jól mondta a szerzetesnő. Nem biztos, hogy Morana, a mitológiai lény okozza a gázszivárgást. Nem ellene, hanem a szomszéd falubeliek ellen kell harcolni.

59.

Vékony vízsugarak masszírozták az arcomat. Olyan erősen érintettek, hogy ki sem tudtam nyitni a szemeimet. Csak amikor félrefordítottam a fejem és nem ért a sugár, kezdtem pislogni. Zuhanyozóban álltam. Egész testemről csorgott a víz. A kis kabin matt üvegajtaja nyitva volt. Közvetlenül a zuhanyozó mellett, egy fémlábú széken fiatal nő ült. Nem figyelt rám, inkább a mobiltelefonjának billentyűit nyomogatta. Valami játékot játszott. Fehér, rövid, térd fölöttig érő ruhája feszesen tapadt a testére. Széles piros műanyag öv szorította a derekát. Keresztbe tett lábain szintén piros tűsarkú cipőt viselt. Kis pártáját vörös kereszt díszítette. Ennek alapján feltételeztem, hogy ápolónő lehet.

Kicsit kellemetlenül éreztem magam, hogy épp előtte meztelenkedek. Azt, hogy elzártam a vizet, rögtön észrevette. Abbahagyta a játékot és egy jókora törölközőt nyújtott felém. Magam köré tekertem és mindjárt jobban éreztem magam.

– Egyedül is tudok zuhanyozni – mondtam mosolyogva.

– Tudom, hogy tud, de ez a szabály. A szívbeteg páciens nem tusolhat felügyelet nélkül – válaszolt egykedvűen és kiment a mosdóból.

Utánamentem. Egy kopott folyosóra léptem ki. A falakon látszott, hogy régen lettek meszelve. Sok helyen már lemállott a világossárga festék. A fekete és szürke, sakktáblára emlékeztető padlólapok némely helyen felperdültek. Egy kopott kerekesszék és egy belgyógyászati vizsgálóágy állt félretolva a fal mellett.

A folyosó egyik oldalán három ajtót, a másikon a kerekesszék és a tolóágy között az orvosi szoba bejáratát láttam. Törölközőbe burkolózva

elindultam a folyosó másik vége felé. Úgy gondoltam, ott megtalálom a szobát, ahol a ruhámat hagytam.

A szobák ajtaja tárva-nyitva állt. Az elsőben két fiatal nő ült az ágy szélén és beszélgetett. Amikor az ajtóhoz értem, a szemben ülő lány felém szólt.

– Gyere, nézd meg, tetszeni fog-e a vőlegényemnek? – intett felém és az ágyáról felemelt egy rózsaszínű rövid ujjú, eléggé kivágott ruhát.

Megálltam az ajtónál és jól megnéztem. Nekem nem tetszett. Más szabású ruhákat szeretek látni a nőkön, de persze ezt nem árultam el, hanem igenlően bólintottam.

– Szép. Épp az arcodhoz és a testformádhoz illő –, mondtam, majd köszönésként még egyszer bólintottam és elindultam.

Azt, hogy mennyire gondozatlan a klinika, a tolóágy felfekvő részén tátongó szakadás is bizonyította. Nem érdekelt a dolog, továbbmentem. A következő betegszobában két idősebb férfi feküdt. Egymás szavába vágva magyaráztak. Mindketten a saját igazukat akarták ráerőszakolni a másikra. Gyorsan elsuhantam, nehogy bíráskodnom kelljen.

A harmadik szoba volt az, amelyben betegeskedtem. Jozo, egy fiatal szlovák férfi volt a szobatársam.

Épphogy felvettem a pizsamát, megjelent az orvos. Mivel új beteg voltam, engem jött kikérdezni a panaszaimról.

Elmondtam, hogy valószínűleg komoly szívritmuszavaraim vannak. Elmeséltem, mi történt: a piac előtti buszállomáson egy idős néni megkért, segítsek beemelni a járműbe a nehéz bevásárlókocsiját. Nem gondolván, hogy ebből nekem is bajom eshet, felemeltem a nehéz kocsit. Amint megemeltem, olyan rosszul lettem, hogy csak a kórházban tértem magamhoz.

Az orvos végighallgatta mondókámat majd megvizsgált. Fejcsóválva igazat adott. Komoly aritmiát állapított meg. Azzal ment ki a betegszobából, hogy konzultál a sebész kollégával. Lehet, hogy pacemakert[135] kell beépíteni a testembe. Számítottam erre, de nem örültem neki.

A másik kórteremben az öregek már olyan hangosan vitatkoztak, hogy ez már nem volt illő a körülményekhez. Egy ideig vártam, hogy majd csak közbelép a személyzet, de mivel nem történt semmi, átmentem nyugalomra inteni őket.

---

[135] A pacemaker, vagyis szívritmus-szabályozó egy implantátum, amely elektródákkal kapcsolódik a szívhez, és vezérli a szívizmok összehúzódását.

A két öreg már nem is feküdt, hanem a kis ebédlőasztalnál ült és kártyázott. Azzal vádolták egymást, hogy a másik csal. Igyekeztem megmagyarázni, hogy ilyen helyen nem illik hangoskodni. Miután meglett a keresett kártyalap, a Jolly Joker[136] az ősz hajú öregnél, megnyugodtak a kedélyek.

Mint aki jól végezte dolgát, vidáman visszamentem a szobámba. Amikor beléptem, háttal nekem valaki ott ült Jozo ágya mellett. A középkorú nőről azt hittem, hogy látogató. Bő szoknyás fehér vászonruhát viselt. Ruhája nagy részét melles-hátas kötény fedte. Fehér kendője a tarkóján volt megkötve. Karján egy széles pánton vöröskeresztes embléma állt. Kicsit furcsának tűnt ebben a környezetben egy első világháború előtti egyenruhában. De azt is furcsálltam, hogy Jozo félig meztelenül feküdt az ágyon. Csak a hálóruha fölső része takarta a mellét a köldökéig. Az asszony kezében a kötőtűk szorgalmasan mozogtak. A fonál Jozo nemi szerve irányából érkezett. Azt hittem, ott tartja a fonálgombolyagot, hogy le ne guruljon.

Ez már nagyon furcsának tűnt, ezért még közelebb léptem. Jozo lábai kicsit szétálltak és az egyik herezacskója fel volt vágva. Abból, mint a hernyógubóból, jött a fonál.

Az ápolónő nem jött zavarba. Csak annyit mondott, hogy Jozo kérte meg egy alsó készítésére.

– Tönkrement és bepiszkoltam a pizsamanadrágom. Megkértem Ilus nővért, hogy készítsen egy alsót. Azt mondta, szívesen megköti – magyarázta.

Nem akartam kommentálni az ötletét. Inkább úgy döntöttem, hogy átmegyek a lányokhoz, míg elkészül az alsó. A folyosón találkoztam a nővérrel, akit az ebéd tálalásával bíztak meg. Ő is hasonló ruhát viselt, mint az, aki a fürdőszobában vigyázott rám. Csakhogy neki még rövidebbre szabták a szoknyáját. Lábait fehér cicanadrág takarta. Nagy tálcát hozott magával tele habos kalácsokkal, rétessel és mákos bejglivel.

Amikor a habos kalács után nyúltam a nővér félrehúzta a tálcát.

– Előbb meg kell feleznem az egész mennyiséget. Fele a betegeké, fele pedig az osztály orvosáé. Ő kérte, hogy így legyen, mert egy részét haza szeretné vinni – magyarázta a nővér.

Az egyik felét, amelyet nekünk szánt, a tolóágyra tette, a másikat kivitte a folyosó másik végén lévő ajtó mögé és bezárta. Visszajövet beszólt a betegszobákba, hogy sütemény van a folyóson. Mindenki kijött Jozón kí-

[136] A Jolly Joker vagy dzsóker egyes kártyajátékokban a legértékesebb lap, rendszerint valamilyen vidám figurát ábrázol.

vül. Neki a nővér még kötötte a gatyáját. Nekiestünk a kalácsoknak, mert már éhesek voltunk.

Már késő délután, kalácsozás közben, végre megérkezett az orvos. Amint belépett, elébe siettem, hogy megkérdezzem, mit döntött velem kapcsolatban. Mielőtt válaszolt volna még egyszer meghallgatta sztetoszkóppal a szívem ritmusát.

– Nincs is aritmiád – konstatálta.

Feltételeztem, hogy a hosszú várakozás alatt megnyugodtam és rendbe jöttem. A tusolás és a finom kalácsok után jól éreztem magam. Elmondtam az orvosnak a feltételezéseimet is. Amióta átestem egy szívinfarktuson, nem bírok nehezet emelgetni. Nem kellett volna az öregasszony bevásárlókocsiját emelgetnem.

Amikor az orvos ezt meghallotta, megharagudott. Komolyan megdorgált, mert eddig ezt nem mondtam el neki. De azon is elcsodálkozott, hogy az első vizsgálatkor nem vett észre semmilyen infarktusra utaló jelet.

Igyekeztem szépíteni a hibámon és elmondtam, hogy az infarktus régen volt. Csak az az orvos veheti észre, aki pontosan tudja, hogy a szív melyik részén keletkezett a károsodás.

A végén úgy vélte, minden rendben van a szívemmel. Még néhány napig itt kell maradnom megfigyelés miatt. Majd otthagyott mindenkit és átment a folyosó másik végére, ahol a félretett kalácsok voltak. Utánamentem, hogy kérjek tőle a habosból, mert az a folyosón gyorsan elfogyott. De amikor megláttam, hogy egy átlátszó, vékony műanyag zacskóba öntötte az összes kalácsot egyenesen a tálcáról, tudtam, hogy még haragszik. Jobbnak láttam, ha hallgatok.

Visszaindultam a többiekhez. A folyosón már senki sem tartózkodott. A lányos szobából pedig fülbemászó zene hallatszott.

Amikor a szobába értem, Jozo már állt az ágya mellett és a tükör előtt nézegette magát. A nővér is ott állt, aki az alsót kötötte. Ő is gyönyörködött a művében. A testszínű vékony bokszergatya szinte rátapadt viselőjére, alig lehetett észrevenni, hogy rajta van.

A folyosón át a lányoktól számomra ismert és nagyon kedvelt zeneszám hallatszott. Jessica Simpson[137] énekelte a Take My Breath Away[138] című dalt.

---

[137] Jessica Ann Simpson 1980–, amerikai énekesnő, színésznő, televíziós személyiség és divattervező.

[138] „Take My Breath Away" dal, amelyet Jessica Simpson a Top Gun című filmhez énekel a Berlin együttes közreműködésével

– Átmegyek a lányokhoz – szóltam Jozónak.

A lányoknál divatbemutatót rendeztek. A rózsaszínű rövid ujjú, szélesen kivágott ruha, amelyet az előbb láttam, már az egyik lányon volt. A zene ritmusában táncolva forgott. A másik nő épp vetkőzött. Amikor beléptem, gyorsan hátat fordított teljesen fölöslegesen, mert alsóneműben maradt. Talán a reflexes szégyenérzet késztette rá. Egy gyönyörű, lenge, puha anyagból készült vörös félvállas ruhát húzott magára. Épp amikor a fekete övet kapcsolta fel, Jozo is a szobába érkezett. A kiváló zenére rögtön táncra perdült. Tánc közben levette a felsőjét és csak a szűk gatyájában maradt. A lányok ujjongva, nevetve figyelték Jozo pózolását.

A vörös ruhás lány hozzálépet és táncolni kezdett. Hozzásimult és a kezét Jozo lába közé tette. Pár pillanat után félreállt, majd rákérdezett:

– Hol vannak a heréid? – tette fel a kérdést megdöbbenve.

– A gatyámban – következett a kétértelmű válasz.

60.

Kiléptem a sötét helyiségből a keményfából készült bejárati ajtón. Egy szűk utcán találtam magam. Mellettem kőfalak húzódtak végig az utcán. Erősen sütött a nap. Megfordultam és visszanéztem az ajtó felé, ahonnan az imént kiléptem, az is magas kőfalba épült. Tőlem jobbra egy háromlámpás öntöttvas kandeláber állt magányosan, balra pedig virágba borult rózsafa díszelgett. Sehol egy lélek az utcán. A rózsafa irányába indultam. Sokat kellett gyalogolnom, mire kiértem az utcából.

Nagy, forgalmas útkereszteződéshez érkeztem. Utasokkal teli kisbuszok rohangáltak fel és alá. Rengeteg reklám és szállítási információ tarkállott a járművek oldalán. Az utasok szinte egytől egyig fekete bőrűek voltak. Az utcán hömpölygő tömeg is főleg négerekből állt. Ennek alapján feltételeztem, hogy valahol – de jó helyen – Afrikában járok. Azért jöttem, hogy majmokat fogjak és velük kereskedjek.

Ehhez engedélyt kellett szereznem. Azt pedig csak a városházán adják ki. Tehát a helyi kormányzat épületét kell megtalálnom. A következő útkereszteződés egészen másként festett, mint az előbbi. Ott nagyrészt fehér emberek járkáltak és kisbuszok helyett villamosok és trolik közlekedtek.

Emiatt alig lehetett látni az eget és a felhőket, mert sűrű vezetékháló szőtte be a tér felső részét. A gócpont másik részén hatalmas megmunkált kőtömbökből épült létesítmény állt. Külalakjából nem tudtam megállapítani, hogy városháza-e vagy valami templomféleség. Az épület ősi inka stílusra emlékeztetett.

Nem tehettem mást, mint hogy szerencsét próbáljak. Rögtön a bejárat után nagy, hosszúkás, ívboltos váróterem tárult elém. Az oldalfalakon és a mennyezeten vörös tégla látszott, amelyet leginkább pincehelyiség építésére szoktak használni. Csak amikor megpillantottam az ablaknyílásokat a falakon, akkor győződtem meg róla, hogy mégsem pince, hanem szuterén lehetett.

Kevés volt benne a bútor, a fal mentén kétoldalt faszékek sorakoztak. A terem hátsó részének közepén egy jókora irodai asztal állt magányosan. Gondolom, ott lehetett megírni a kérvényt. A teremből két ajtó nyílt az ügyintézőhöz. Az egyik előtt sokan álltak, a másiknál senki. Találomra odaálltam, ahol senki nem várakozott. Pár perc múlva megérkezett az ügyintéző. Reggeliszüneten járt, ezért nem állt ott senki. Én épp időben jöttem.

Rögtön fogadott. Az irodája szórakozóhelyre hasonlított. Néhány faasztal, fapad, hajlított elemekből készült korabeli székek. A szobában angol típusú kandallóban égett a tűz, de fölöslegesen, mert kint nyári meleg uralkodott. A szoba hátsó részében egy kisebb bárpult kapott helyet, mögötte a polcok tele voltak mindenféle röviditallal. Az ügyintéző a bárpult mögé állt és rögtön italt töltött mindkettőnknek.

Egyet kortyoltam az italból, majd elmagyaráztam jövetelem célját. Az engedélyt megadta azzal a feltétellel, hogy minden tíz majom után egyet neki kell adnom.

A majmok elfogására egy különleges, fából készült hurkos botot használtam. A hurok olyan hosszú és hajlékony, hogy könnyen pár száz méteres területet körül tudok vele fogni. Utána a hurok következetesen kisebbedik és a majmokat egy csoportba tereli. A majmok a bot szagától félnek, ezért nem mernek a közelébe menni. Végül inkább egy olyan kis területre szorulnak, hogy könnyen be lehet őket terelni egy nagyobb ketrecbe.

Nekivágtam a szavannának. Olyan helyet kerestem, ahol a füves rész mellett fák is vannak. Ott élnek a majmok.

Winus és Lea [139] ott vártak az üzlet előtt. Meleg lángost hoztam nekik. Az egész környéken nem volt sem ház, de még kunyhó sem. Egy hatalmas szavanna közepén álltunk. Csak egy óriási, három méter átmérőjű majomkenyérfa[140] dús, de kopasz ágai nyújtottak valamennyi árnyékot. Néhány méterre a fa mögött régi, kopott traktor állt. Motorja egyenetlenül pöfögött. Senkit sem láttunk a közelben, aki kezelte volna. Úgy tűnt, hogy valaki egyszerűen megunta és otthagyta.

Szállító járműre volt szükségünk, mert be akartunk menni a városba. A lángoskészítő bizonygatta, hogy az üzlete előtt autóbusz közlekedik. Vártunk, de a busz sehogy sem érkezett.

Azt ajánlottam Winusnak, hogy induljunk el a traktorral. Majd másnap visszaküldjük, ha egyáltalán valaki érdeklődik iránta. Nekem már lejárt az engedélyem, és nem hosszabbították meg a látásom miatt. Ezért Winusnak kellett vezetnie. Felmászott a vezetőülésbe, Leát a bádog sárhányóra maga mellé ültette. Én a hátsó emelővillán lévő deszkára ültem, komótosan elfértem rajta.

Szerencsére a traktort könnyen lehetett vezetni. Be kellett állítani a kart a sebességbe és nyomni a gázpedált. Winus ügyesen vezetett. Elég gyorsan haladtunk. Lea hosszú haja lebegett a szélben.

Útközben egy nagyobb sűrű bozót mögül kiugrott egy khakiszínű egyenruhás férfi. Azt hittem, hogy rendőr, ezért szóltam Winusnak hogy álljon meg. Ő nem hallgatott rám, tovább vezetett. Amikor már elhagytuk, láttam, hogy nem rendőr, hanem egyszerű szavannai vadász vagy őr lehet, aki stoppolt minket. Szerintem ő is a városba akart menni, de mi már a traktorra nem tudtuk felvenni.

Egy udvaron keresztül vezetett az út a hotelig, ahol megszálltunk. Odáig már gyalog mentünk. A traktort a város szélén hagytuk. A tágas udvaron több elárusítóbódé és sátor sorakozott. Mindenfélét kínáltak megvételre. Vevő nemigen akadt, a sétálók inkább csak nézelődtek.

Lea megállt egy kis szökőkutas játékrendszer előtt. Egy fiatal lány árulta mint a saját termékét. A hosszúkás tálka egyik végéről jött ki a vízsugár a másik vége felé. Ott U alakú fém tartóra szabadon forgó pénzérme volt szerelve. Az egész ivótál úgy működött, hogy a vízsugárral el kellett találni az érmét. Amikor az érme forogni kezdett, beindult a folyamatos vízsugár.

---

[139] Dudás Lea -2011– negyedik unokám.

[140] A majomkenyérfát a helybeliek baobabnak is nevezik. Duzzadt törzsében, ágaiban tárolja az esős évszakban hullott csapadékot.

Aki szomjas, odatarthatja száját és ihat is belőle. Én semmi értelmét nem láttam a bonyolult játékszernek.

A fiatal lány sokáig próbálta beállítani a vízsugár irányát. Kedveskedni akart Leának, mert az olyan kitartóan várta, hogy meginduljon a játék. Az igyekezet többnyire sikertelenül végződött. Viszont Leát annyira lekötötte a mutatvány, hogy nem lehetett onnan félrehúzni.

Nem messze egy ládaszerű padra telepedtem, hogy megvárjam, míg Lea is megunja a sok sikertelen próbálkozást. Onnan figyeltem, mit csinálnak. Míg ott ültem, a fiatal lány kiskutyája a lábamhoz simult. Nem szeretem az ilyesmit, de mivel észrevettem, hogy a lány figyeli, hogyan bánok a kedvencével, megsimogattam. Mosolyogva megelégedéssel nyugtázta tettemet.

Kis idő múlva végre sikerült a lánynak beállítani a szökőkutat. Megfogtam Lea kezét és elindultunk az udvaron át. Az egyik pillanatban Lea alatt beszakadt a föld. Olyan hirtelen történt, hogy nem tudtam visszatartani. Egyszerűen eltűnt a föld mélyében. Bepánikoztam és lehasaltam a gödör mellé. Lea ott állt mindössze pár méter mélyen bokáig érő vízben. Nem történt vele semmi, csak hol fölfelé felém nézett, hogy egyenesen előre. Integetni kezdett, hogy jöjjek le én is, mert ott nagyon szép a látvány.

Nemcsak azért, mert hívott, hanem mert egyedül úgy sem tudott volna kimászni, leugrottam. Festői látvány tárult elém. Először is azon csodálkoztam, hogy a mélyedés sokkal nagyobb volt, mint amilyennek kintről, azaz fentről látszott.

A zöldes színű tiszta, átlátszó vizű patakocska, amelyben Lea és most már én is álltam, tovafolyt. Két oldalán magas meredély húzódott. A hegyoldal sziklákból és földrétegekből tevődött össze. A sziklák helyenként rózsaszínűek, a földrétegek pedig változóan hol barna, hol vörös, hol pedig sárgán festettek. A patak követte a szakadék kanyargását. Leára néztem és úgy döntöttem, hogy előbb őt emelem ki a felszínre, majd én is kimászok. De ő hallani sem akart róla, míg meg nem nézzük, mi van a kanyar mögött.

Így hát elindultunk a patak vezette úton. Másként nem is mehettünk, mert a két meredély között nem is volt part. A sziklák annyira közel álltak egymáshoz, hogy csak a patak medrében közlekedhettünk. A homokos mederben könnyen lehetett lépkedni. A víz is többnyire csak a bokánkig ért.

A kanyar mögött megváltozott a táj. A sziklák és a föld színezete egyre sötétebb lett. Az ég vékony csíkként látszott a magasban. Egyre inkább

felfelé néztem, mint a lábaim elé. Féltem, ha összeérnek a vájat falai, nem lesz tovább út. A jobb oldali sziklán egy kiálló kőfelület jelent meg. Olyannyira kiállt a függőleges falból, hogy majdnem elérte a szoros szemben levő oldalát.

Rajta sötét tollas test mocorgott. Amikor Leával közelebb értünk, a tollas test felegyenesedett. Szárnyas sötét hajú nő állt előttünk fekete rövid tógában. Nemcsak a hátán, hanem a bokáján is szárnyak voltak. A hírnök szó jutott eszembe. Ijesztőnek tűnt annak ellenére, hogy kezében kézi hárfát tartott. Amikor észrevett bennünket, Lea elé álltam, hogy megvédjem egy esetleges támadástól.

Végül is a nőnek, a hírnöknek nem volt rossz szándéka. Kinyújtotta felénk jobb karját, amelynek tenyeréről arany nyaklánc lógott. A nyaklánc végén hatalmas, tojásnagyságú gravírozott arany amulett függött.

Lea előbújt a hátam mögül. A szárnyas nő leugrott a szikláról és kezét felénk nyújtva közeledett. Újra visszatoltam Leát a hátam mögé és feszülten figyeltem a nő közeledését. A hárfa hangja elkábított. Lea ezt kihasználta és elém ugrott, majd a nő felé indult. Nem tudtam megakadályozni találkozásukat. Amikor szembe kerültek egymással, a nő Lea nyakába akasztotta az amulettet és visszaszállt a szikára. Onnan szólt Leához:

– Vártalak. Tudtam, hogy eljössz. Ezt neked küldték az ókori Egyiptomból.

Ennyit mondott és eltűnt a felhők között.

Lea kezébe vette az amulettet és megnézte. Az első oldala szárnyas bogárra hasonlított, a hátulján a Lea név volt bevésve.

– Ez csak az enyém, mert a nevem is rajta van? – kérdezte Lea.

– Igen – mondtam és én is megnéztem. A színarany amuletten szárnyas galacsinhajtó bogár (szkarabeusz) jelképe látszott. Az örök újjászületés szimbóluma. Az élet örök körforgását, állandó megújulását jelentette.

61.

Kidugtam a fejemet a víz alól. Egy ember hosszúságnyira volt a parti móló. Olyan alacsonyra készítették, hogy az egyik végén a deszkák megérintették a víz felszínét. Három karcsapással elértem odáig. Megkapasz-

kodtam, majd két kézzel kiugrottam a deszkákra. Ültem ott egy ideig. Lábaimat lógattam a meleg vízbe és azon morfondíroztam, hogy megérzik-e a halak, amikor esik az eső.

Nyár lévén fürdőnadrágban és egy szál rövid ujjú ingben indultam haza. A strandtól az Apatini[141] úton az első lakóházakig galagonyafasor vezetett. Mindegyik fa több mint ötven éves. Többször kerékpárral teszem meg ezt az utat, de akkor nem élvezhetem annyira a fák adta árnyékot.

Most gyalog, mezítláb jártam a fák közti poros utat. Szemerkélni kezdett az eső, majd nyári zápor lett belőle. Meg kellett húzódnom az egyik fa lombja alatt.

A város felé tekingettem. Nem voltak messze az első épületek. Ha szaladnék odáig, talán nem áznék meg annyira. De nem baj, ha vizes is leszek, úgyis nemsokára hazaérek. Épp amikor felbátorodtam, hogy nekiinduljak, valaki a vállamra tette a kezét. Tóth Feri,[142] a sportújságíró volt.

Üdvözöltük egymást. Feri pecabotokat tartott a kezében. Feltételeztem, hogy horgászni indult, csak megbújt az eső elől. Beszélgetés közben Feri a munkámat kezdte elemezni. Kritizálta a Magyar Szóban megjelent írásaimat.

Az egyik cikkről azt állította, hogy felületes, a másikról pedig, hogy túl durva. A sok helyesírási hibát is szóvá tette. Persze ő ezt mind újságírói szemmel nézte, a kritikák pedig a televíziós műsorokról szóltak. Aki ért hozzá, az tudja, hogy ott a kép előnyben van a szöveggel szemben. De nem akartam sokat vitázni vele. Egy alkalmas pillanatban rákérdeztem:

– Feri, te nagy horgász vagy. Mindent tudsz a halakról. Mit gondolsz, a halak tudják, mikor esik az eső?

Rám nézett csodálkozva. Előbb nem értette a kérdést, majd miután az agyáig ért, felháborodottan rám szólt.

– Ugye te most hülyéskedsz? Veled nem is lehet komolyan beszélgetni.

Ezek után megfordult és a strand felé indult. Én pedig a város felé.

Közben elállt az eső, de felkerekedett a szél. A finom porszemcsékből mindenütt sár lett. Bepiszkolódtak a lábaim és vizes lett az ingem. Fázni kezdtem.

---

[141] Apatini út – Zomborban a központtól a stranding húzódik.

[142] Tóth Ferenc –1941–1991, újságíró, TV-munkatárs

A fasor egy kis parkosított részbe torkollott. Azon kellett átmenni, hogy a házakhoz érjek. A kis ligetben fákkal, bokrokkal körülvéve egy kisebb ház állt. Sohasem mentem a közelébe. Gyerekkoromban is már banyatanyának hívtuk, mert mindig csak lányok, asszonyok éltek benne.

Most is, amikor megközelítettem, csak a tekintetemet szegeztem rá. Nem merészkedtem a közelébe. Pedig a ház nem is tűnt elrettentőnek. Alacsony, négyvizes tetőszerkezete beilleszkedett a zöld környezetbe. A bejárat előtt verandát is építettek. Két lépcsőfok vezetett fel rá. A kőkerítésen kimustrált bádogfazekakban zöldellő és színes virágok díszítették a házat. A terasz egyik sarkában régi megvasalt kocsikerék állt a falhoz támasztva.

Az egész épület más benyomást keltett, mint amilyenre gyerekkoromban emlékeztem. Ezért megálltam egy pillanatra, hogy jobban szemügyre vegyem. Épp akkor lépett ki az ajtón egy középkorú, jó testalkatú asszony. Két kezében egy hatalmas bádogvödröt cipelt, amelybe muskátlik voltak beültetve. Kellemetlenül éreztem magam, hogy bámészkodom, ezért továbbindultam.

Nagy csörrenés és szitkozódás jutott a fülembe. Nem bírtam ki, hogy hátra ne forduljak. Az asszony a terasz lépcsőjén megcsúszhatott és hasra esett. Testének alsó része a teraszon, a felső része pedig a terasz előtti füvön feküdt. A vödör a kiborult virággal előtte hevert a fűben.

Gyorsan odasiettem, hogy felsegítsem. Nem is vártam meg az engedélyét, csak elé álltam és két kezemmel a hónaaljánál fogva felemeltem.

Amikor feltápászkodott, észrevette, hogy sáros, piszkos lett a vékony nyári ruhája. Tenyerével tisztogatni próbálta, de igyekezete nem járt sikerrel.

– Ezt a ruhát ki kell mosnom – szólt hozzám. – Köszönöm, köszönöm szépen, de magára is ráférne egy kis tisztogatás.

– Hát igen,… az eső, a sár,… de majd ha hazaérek.

– Nem engedem így hazamenni. Egy kávé vagy tea mellett rendbe hozom az ingét.

Kinyújtotta a kezét azzal a szándékkal, hogy lekezeljünk, bemutatkozzunk egymásnak. De rögtön vissza is húzta, mert észrevette, hogy egy kicsit sáros. Ruhájába törölte, majd újból kezet nyújtott. Ellának hívták.

Bent egy szerényen bútorozott nappalit láthattam. A szoba közepén kecskelábú cseresznyefa étkezőasztal állt három székkel. A tálalószekrényt egy komód helyettesítette, amelyen két négyágú gyertyatartó kapott helyet. Gyertyák is voltak benne, de ahány, annyi féle. Látszott, hogy nem gyújtják

meg őket mind egyszerre. Az ablak alatt egy heverő állt, rajta kispárna és egy színes mintás takaró. Úgy tűnt, hogy valaki nemrég pihent rajta.

Ella az asztalhoz ültetett és elment ruhát váltani. Nem ellenkeztem, helyet foglaltam. Akkor jött be a másik helyiségből két lány. Az egyik húsz év körüli lehetett, a másik inkább a harmincadik éve közelében járt.

A fiatalabb egyszerű ujjatlan pántos ruhát viselt. A ruha felső része testhezálló, a szoknyarész pedig harangszabású volt. Megdöbbentem, amikor megláttam, de nem a ruhaszabáson, hanem az anyag mintázatán. Fekete alapon fehér emberi koponyák, azaz halálfejek sokasága mintázta az anyagot. A felső részen a mellnél kezdődtek mint apró pontok, míg a szoknya alján emberi fej nagyságúra nőttek.

A lány arca, sminkje és a koromfekete haja még ijesztőbb benyomást keltett. Egyszóval az emo[143] divatot követte.

Az idősebb lány egyszerű világoskék áthajtós ruhában jelent meg. Derekát széles fekete vászonöv szorította. Hosszú szőke haja különös módon, csomókba volt befonva. Lényegében mindkét lány a maga módján követte a divatot.

Mivel ott sürögtek-forogtak a szobában, de hozzám nem szóltak, feltételeztem, hogy ők is ott élnek a házban. Ella visszajött egy vízszintesen csíkozott szürke-fekete színű pólószerű rövid ruhában. Az anyaga poliészter és pamut keveréke lehetett, mert a testéhez simult. A ruhát egy sötétbarna vékony kardigán fedte, amelyet elöl széttárva hagyott. Így észrevehettem formás alakját. Megállapítottam, hogy Ella semmiképp sem lehet a lányok anyja. Hogy kicsoda, azt is gyorsan megtudtam, mert a fiatal lány keresztmamának szólította. Ekkor Ella bemutatta a lányokat. A fiatalabbat Emesének hívták, de mindjárt szólt, hogy mindenki Eminek szólítja. Az idősebbnek Margit a neve.

Fázni kezdtek a lábaim. Ezt Ella is észrevehette, mert rögtön szólt Eminek, hogy készítsen egy lavór meleg vizet. Legyintettem, hogy nem fontos, hiszen úgyis mindjárt hazamegyek, és ott rendbe teszem magam.

Az asszony nem engedett el. Rendbe akart tenni és ezenkívül érdekelte, miről beszélgettem Ferivel.

– Honnan tudod – mondtam most már tegeződve –, hogy Ferivel beszélgettem. Ismered Ferit?

---

[143] Az emo eredetileg zenei stílus volt a 80-as években, de később divatstílus is lett.

Erre a kérdésemre nem válaszolt, csak annyit mondott, hogy a teraszról épp látni azt a galagonyafát, amely alatt beszélgettünk.

Emi visszajött egy forró vízzel telt műanyag edénnyel. Ella közben kiment, hogy törölközőt kerítsen. Emi épp le akarta tenni az edényt a lábam elé, amikor visszaérkezett Ella a törölközővel és azt ajánlotta, hogy inkább menjünk a konyhába. Ha ott kicsöppen lábmosás közben a víz, nem tesz kárt a parkettában. Bólintottam és mindannyian átmentünk a másik szobába.

A konyha szűkös, de rendezett helyiségnek tűnt. Kevés, de egyszerű bútorral rendezték be a lányok. Leültettek egy hokedlire a szoba közepén. Szinte felfrissültem, amikor beletettem a lábamat a vízbe. Valamit tehettek a vízbe, mert kékeszöld színben játszott. Mindenesetre nagyon jólesett. Csak az lett a gond, hogy a kis lavórban a lábaim nem fértek el egymás mellett. Mindig az egyiket a másikra kellett tennem és cserélgetnem. A végén sikerült megmosnom őket. Azon kezdtem töprengeni, hová, mire lépjek ki a vízből. Ella ezt is megoldotta. A kezében tartott törölközőt leterítette a lavór elé. Emi pedig elszaladt egy másikért.

Amikor visszajött, felemeltem mindkét lábamat és ő félrehúzta a lavórt. Megtöröltem a lábaimat és ráálltam a lenti törölközőre.

Ella hozott néhány pár zoknit. Igaz, mind lányos jellegűek voltak, de hát nem is lehettek másmilyenek, hiszen három nő élt a házban. Kiválasztottam egy semlegesnek tűnő párat. Egy bőrpapucs is előkerült. Azt mondták, kapták valakitől, de nekik nagy, nem is hordták. Próbáljam fel. Nekem megfelelt.

Felálltam és megnéztem magam a tükörben. Maszatos volt az arcom és az ingem. Illett megmosakodnom.

Ella sürgött-forgott körülöttem. Vizet készített egy nagyobb edényben. Ott állt mellettem és várta, hogy levetkőzzek. Az ingem kellett neki. Azt szerette volna kimosni. Amikor átadtam, csak fürdőgatyában és zokniban maradtam. És persze papucsban.

Hogy ne érezzem magam kellemetlenül, kiment, amikor mosakodni kezdtem. Tisztálkodásom után keresni kezdtem az ingemet. Hangosan kérdeztem, hogy hová lett. Erre bejött Emi és elmagyarázta, hogy a keresztmama épp most mossa. Utána várnom kell, hogy megszáradjon. De ne izguljak, a nappaliban a kanapéra készített számomra valamit, amit ideiglenesen felvehetek.

Kimentünk a másik szobába. A heverőn egy kivasalt világoskék elég szűk póló feküdt, amely alatt valami fehérlett. Csak amikor a kezembe vet-

tem, hogy felvegyem, akkor láttam, hogy a világoskék pólóban egy fehér is van.

Emi azt ajánlotta, hogy vegyem fel mind a kettőt egyszerre. Nekem az valahogy szokatlannak tűnt, inkább szétválasztottam őket. Kisült, hogy az alsó, fehér pólón mellvarrás van. Kicsit kidudorodott az anyag. Ezért tették be a lányok a világoskékbe, hogy ne vegyem észre. Ha felhúzom mindkettőt, a hátam közepére fog kerülni.

Miközben azon töprengtem, felvegyem-e vagy sem a pólókat, fázni kezdtem, mert beesteledett és lehűlt a levegő. Emellett nyirkosnak éreztem a fürdőgatyámat is. Az is hűtött.

A muszáj nagy úr. Beletörődtem és felvettem a pólókat. Akkor jött be Ella és örömmel dicsekedett, hogy már a kötélen szárad az ingem. De ez nem nyugtatott meg. Azt kérdeztem, mennyi ideig kell várni, hogy megszáradjon. Erre nem válaszolt, inkább a gatyámra tekingetett.

– Azt nem adom – mondtam határozottan.

– De van itt a szekrényben egy uomo címkés unisex alsó. Margit, a keresztlányom szokott olyat viselni, amikor hidegebb van.

Ella Margitra nézett. A lány ebből értett és eltűnt a másik szobába.

– A Feri érdekel. Azt várom, hogy elmeséljed, miről tárgyaltatok – szólt Ella és leült az asztalhoz.

– Miért érdekel téged annyira a Feri? – kérdeztem Ellát.

– Mert udvarolt a Margit keresztlányomnak. Kisült, hogy nagy bunkó – magyarázta.

Mivel meg kellett várnom, hogy megszáradjon az ingem, én is leültem. Már az első mondatom után Margit visszajött. Mindkét kezét beledugta a fehér gatyába és maga előtt nyújtogatta. Így próbálta szemléltetni, hogy nem rossz az alsó. Felvehetem én is.

Mindketten várták a beleegyezésemet, de én nem tágítottam. Pedig nem volt igazam. Eszembe jutott, hogy a háború után, amikor abban a nagy nincstelenségben éltünk, nővéreimtől örököltem a ruhaneműt, amit anyám varrt. Mi gyerekek mind egyforma bugyikat hordtunk. Eszembe sem jutott megkérdezni, hogy az alsó női-e vagy férfi.

Ella látta, hogy nem tud rábeszélni, hogy vegyem fel a tiszta, száraz, meleg alsót. Kicsit várt, majd tovább faggatott Ferivel kapcsolatban. Ekkor röviden elmondtam a találkozásunk lényegét. A poént sem hagytam ki a halakkal és az esővel kapcsolatban. Ella elnevette magát.

Szóltam, hogy telefonálnom kellene haza, mert már biztos aggódnak értem. Ella csak legyintett. Ő már azt is elintézte. Rákérdeztem, hogy miért segít nekem annyira, hisz most látott először.

Bevallotta, hogy Emese nagy érdeklődéssel figyelt az ablakból, amikor vitatkoztam Ferivel. Megtetszettem neki. De mint aggódó keresztmama, amikor meglátott úgy piszkosan, meztelen lábbal, gyűrött ingben és fürdőgatyában, nem tudta eldönteni, hogy engedélyezze-e a lánynak, hogy barátkozzon velem. Ezért úgy döntött, előbb rendbe tesz, és utána felméri, hogy számításba jöhetek-e.

– És hogyan döntöttél? – kérdeztem a végén.

– Elfogadlak így, ahogy vagy. És neked tetszik Emese?

– Meg sem tudtam tüzetesen nézni…

– Most megnézheted. Ott áll a hátad mögött – magyarázta Ella.

Amikor megfordultam, ott állt Emi egy világosbarna csadorban. Nagyon meglepődtem. Csak annyit mondtam, hogy már udvarolok valakinek.

62.

Éles, hosszan tartó harangszó hasított a levegőbe. Nem emlékeztem arra, hogy az udvaromban lett volna hajóharang, mert biztos voltam benne, hogy ez a hang attól származik. Kimentem az udvarra, hogy körülnézzek.

Az udvar, ahová kiléptem, nagyon hasonlított a temerini házunk udvarához, de mégsem az volt. Sok mindenben különbözött. A szélét nagyrészt sűrű fák övezték, ami erdőre utalt. Az épület mögött, amely inkább hétvégi házra hasonlított, domboldal húzódott. Arra magas jegenyefák sorakoztak. Elöl a bejáratnál lécekből készült kerítés jelezte a mezsgyét. Mivel abból az irányból hallottam a csengő hangot, oda indultam.

A kerítés mögött egyenruhás biciklista állt. Úgy lovagolta meg a kerékpárt, hogy lábai a földre támaszkodtak. Énrám várt. Ahogy közeledtem, észrevettem a bejárati kapu felett a hajóharangot. Azt kongatta meg a postás. Amikor egész közel értem, sapkájáról és nagy válltáskájáról ismertem fel. Az ember nagyon hasonlított Batóra.[144] Kis papírszeletet nyújtotta át a kerítés lécei között.

[144] Bata Živojinović, 1933–2016, szerb színész. A partizánfilmek főhőse volt. Majdnem minden jugoszláv filmben szerepelt. A nézők nagy része szerette játékát.

– Csomag érkezett a részedre – mondta, és meg sem várva a válaszomat elviharzott a kerékpárján.

Ott álltam kezemben a papírral és azon töprengtem, vajon kitől kaphatok én csomagot. Először is semmit sem rendeltem, és a rokonok sem szoktak csomagot küldeni. A papíron nem tüntették fel a feladó neve, csak egy értesítés, hogy a vasútállomáson lehet átvenni a küldeményt.

Amikor oda beléptem, kellemetlen izzadság- és faggyúszag ütötte meg az orromat. A várótermet elárasztották a menekültek. A férfiak közül sokan turbánt vagy fezt viseltek. Öt-hat sorban elhelyezett utcai pihenőpadok képezték a terem berendezését. A falakon fejmagasság felett szocialista motívumokat ábrázoló naiv falfestmények díszelegtek. Már megviselte őket az idő, sok helyen lekopott a máz.

Nem tudtam, mikor érkezik a vonat a csomagommal, ezért úgy döntöttem, hogy keresek egy ülőhelyet. A terem másik végén felállt egy fiatal nő, és határozottan integetni kezdett felém. Mesze volt, nem tudtam, kicsoda. Ismerősnek véltem. Ha ő ismer engem, talán én is őt. Közelebb mentem.

Nóri állt előttem. Őt még a forgatásokról ismertem. Nagy keretű napszemüveg takarta a fél arcát. De azért ráismertem a jellegzetes hajviselete alapján. Hosszú, természetes szőke hullámos haja lezseren a vállaira omlott. A fekete, hosszú ujjú kardigánját világos kecskebőrből készült ujjatlan blézer fedte. Szürke farmernadrágot viselt és rövid téli csizmát.

Körülötte is muszlim menekültek voltak, de a táskáját maga mellett tartotta a padon. Ott még maradt egy szűkös hely.

Kölcsönösen megörültünk egymásnak. A sok ismeretlen várakozó között csak vele tudtam szót váltani. Leültem mellé és feltettem a szokásos kérdést.

– Hát te hová utazol?

Nem utazott. A férjét, Lajost várta. Elmondta, hogy levelet kapott tőle, és ma biztosan megérkezik a gőzmozdonnyal. Már nagyon várta. Nem akartam nagyon feszegetni a témát, mert tudtam, hogy Lajos már régen elhunyt. Több ismerősömtől is hallottam, hogy mindennap kijár ide és várja a gőzöst.

Nóri folyton csak Lajosról beszélt. Nem bántam, hisz én is ismertem Lajost. Igyekeztem megerősíteni hitében, hogy biztosan meg fog jönni.

Sokáig vártunk. Bejelentették, hogy a vonat késik. Nóri türelmetlen lett. Szólt, hogy kimegy, elszív egy cigarettát. Maradjak a váróteremben és őrizzem a táskáját és az ülőhelyünket.

Magamra maradtam egy kis időre. A menekültek nem aggasztottak. Tudtam, hogy csak ideiglenesen vannak itt. Nyugatra igyekeznek családjukkal.

Kis idő múlva tányérral a kezében visszajött Nóri. Fél tucat palacsintát hozott.

– Hát ezt hol szerezted? – kérdeztem.

– Kint az egyik sokgyerekes afgán család egy kis gáztűzhelyen sütötte. Vettem tőlük. Nekik kell a pénz, én pedig már éhes lettem. Remélem, kérsz te is – mondta, majd felém nyújtotta a tányért.

Mindketten ettünk a palacsintából. Néhány megmaradt, azt a legközelebbi menekült gyerekeknek kínálta fel. Szívesen elfogadták. Elnéztem, hogyan majszolja az egyik gyerek a kapott édességet, amikor hírül adták: tornádó – pusztító erejű forgószél közeledik.

Felszólítottak bennünket, hogy keressünk menedéket. A váróteremben nem maradhattunk, mert a vékony, korhadt bejárati ajtók nem bírják ki a szél erejét.

Nórival mindössze pár lépést tettünk meg, amikor Nóri megállt és megfogta a karomat, majd idegesen szólt:

– A Lajos… Ha elmegyünk, Lajos nem fogja tudni, hová mentem.

– Ne izgulj, vihar idején még a vonatok sem közlekednek – igyekeztem megnyugtatni. Úgy látszik, hatott rá a magyarázatom, mert továbbindultunk.

Hatalmas, többemeletes betonépület előtt találtam magam. A külalakja repülőgéphangárnak tűnt. Erős, tömör anyagból épült, ezért úgy gondoltam, ez kibírja az erős szelet. Jó búvóhely lehet a szél ellen. Hátrafordultam, hogy szóljak Nórinak. Megdöbbentem, amikor Nóri mellett megpillantottam Lajost. Örömmel szólt.

– Látod, végre megjött a férjem…

Nem foglalkozhattam sokáig azzal, hogyan került oda Lajos, inkább beinvitáltam őket az épületbe.

Az épület belterét cirkuszi akrobaták részére alakították ki. Ők gyakoroltak benne. Fellépésre készülődtek. A mennyezetről gyakorlathoz szükséges szerek lógtak. A trapézon nem láttam senkit, de a hosszú selyemszövettel egy lány tornázott. A légtornász a testére tekerte a selyemszalagot és akrobatikus elemeket gyakorolt. A látványos elemekkel nőies mozdulatokat produkált. Bemelegítő öltözékében tréningezett. Nem sokban különbözött

a fellépő kosztümjétől. Nagyon vékony, testhezálló egyrészes, szürke fürdőruhaszerűség volt rajta.

Integettem, hogy jöjjön le, mert nemsokára ideér a vihar. Ha megingatja az épületet, elveszítheti az egyensúlyát. Megértette a veszélyt és fejjel lefelé kúszott az erős vásznon. Amikor pár centire volt a feje a betonpadlótól, beakadt a lába az anyagba és nem tudott kikecmeregni. Ott lógott a terem közepén, amikor odaért a forgószél. Megingatta az egész épületet. A kötélen lógó lányt is lóbálni kezdte olyannyira, hogy majdnem faltól falig hintázott. Igyekeztem elkapni és segíteni rajta, de mindig kicsúszott a kezemből. Nóri és Lajos egymásba kapaszkodva nézték, mi történik, de nem mertek az himbálózó lány közelébe menni.

A mennyezethez erősített anyag kicsit megnyúlt, épp annyit, hogy a lány feje a betonhoz érjen. Nagy nehezen sikerült elkapnom a lány derekát és leállítani az ingázást. Amikor kiegyenesedett, a szép szőke hosszú hajából hiányzott egy tincs. A betonpadló lekoptatta.

– Évának is itt kell lennie – szólt a lány és a trapézok felé irányította tekintetét.

Én is felnéztem, de nem láttam senkit.

– Talán már előbb lejött csak nem vetted észre – próbáltam nyugtatni a lányt.

Miközben a művésznővel foglalkoztam, Nóri és Lajos eltűnt. Engem újra a csomag kezdett érdekelni. Feltételeztem, hogy elállt a forgószél, az épület ugyanis nem remegett tovább.

Amikor kinyitottam az ajtót, megcsapott a szél. Még nem múlt el a vihar. Sőt, az állomás környékén nemcsak egy, hanem három tornádó is egymás mellett kavargott. Az egyik pillanatban úgy tűnt, hogy érzékelnek bennünket, mert felém indult mind a három forgó tölcsér. Gyorsan becsuktam az ajtót, hogy el ne érjen.

Tovább várakoztam a tornászlánnyal. Beszélgetés közben megtudtam, hogy Lilla a neve és hogy az ő mutatványát aerial szil-tornának hívják. A gyönyörű, látványos elemek kivitelezéséhez erőre és hajlékonyságra, trükkökre, mászótechnikákra és pózokra van szükség.

Végre elvonult a tornádó. Ki mertem nyitni az ajtót. A váróterem felé siettem, mert vártam a csomagot. A hangár tetejéről segélykiáltás hallatszott. Lilla mindjárt tudta, hogy Éváról van szó. Bevetette az összes akrobatikai tudását, hogy kimentse Évát.

Elindulhattam a váróterem felé. Onnan is segélykiáltásokat hallottam. Eszembe jutottak a menekültek és a gyerekeik, ők járhattak pórul. Bent katasztrofális helyzet fogadott. A terem közepén a mozdony orra égnek állt. A tartályából ömlött a pára és a forró víz. A közelében levők égési sebeket szenvedtek. A sérült menekültek segítségért kiáltoztak. A vonatból kiesett csomagok nagy része ott hevert a mozdony mellett, ömlött rá a forró víz.

Az én csomagom, egy fehér kockaszerűség, teljesen elolvadt, mint a vaj. Megsemmisült, nem tudtam meg, mit küldtek benne.

63.

Kevés fény jutott be a nappaliba az egyetlen ablakon. Az egész helyiségben félhomály uralkodott. Ettől függetlenül jól felismertem a bútorzatot: az ötvenes években készült szekrényt, egy kerek asztalt és egy kecskelábú fotelt. A sarokban a fiókos komód tetején hagyományos képcsöves tévé állt. Az ablak alatti heverőn Lea[145] játszott plüssmackóval.

A sok horgolt terítő és az apró dísztárgyak Janka[146] szobájára emlékeztettek. De nem az övé volt. A falon lógó néhány értékesebb gobelin különböztette meg a szobát. Az udvarról női hangok szivárogtak be. Az egyiket felismertem, de feltételezni sem mertem, hogy azé lehet, akire gondoltam. Csak amikor belépett a szobába, akkor bizonyosodtam meg róla, hogy Vivien, az iskolatársam. Valamikor udvaroltam neki.

Úgy jött be a szobába, mintha semmi sem történt volna közöttünk, pedig csúnyán váltunk el. Vivien átölelt és megcsókolt, majd kiment átöltözni. Otthon érezte magát, hiszen az ő nappalijában voltam Leával. Anyámnak elpanaszoltam, hogy eléggé kellemetlen a helyzet, mert most neki kell segítenie, hogy a nővéremhez, Babihoz kísérjem Leát.

Egyrészes, modern világossárga ruhában jött vissza. A ruha szoknyarésze alig takarta el formás combjait. Többet nem figyelt rám, hanem Leához lépett, és vele kezdett foglalkozni. Játszottak a heverőn. Így akarta jobban megismerni. Arról, hogy mi történt a múltban közöttünk, szó sem esett.

---

[145] Dudás Lea, 2001, az egyik unokám.

[146] Cziprián Horváth Janka, 1908–1990, a nagynénim.

Közben Lea egy sima lapú füzetbe sok figurát rajzolt. Egész jól megbarátkoztak. Amikor több rajz is elkészült, szóltam, hogy itt az ideje, indulnunk kell. A megálló nem volt messze a háztól. Nem kellett sokat várni a busz érkezésére.

Az autóbusz belseje nagyon hasonlított az utasszállító repülőgépek belsejéhez. Kevesen utaztunk, bőven volt üres ülés.

Lea Viviennel járkált és játszott az ülések között. Amikor a kislány megéhezett, meg is etette. Később Vivien hozzám fordult és kikötötte, hogy csak a zombori Szontai úti házig utazik velünk. A továbbiakban nekem kell gondoskodnom a gyerek utazásáról.

Valus mama ott várt bennünket a régi házban. Péntek volt. Anyám zombori túrót akart venni a piacon. Csak ezen a napon árultak ilyet. Vivien eltűnt, csak mi hárman maradtunk. Elindultunk a piacra.

A piacot Újvidék központjában helyezték el. Mire odaértünk, a kofák mind szétszéledtek. Valus mama és Lea megéheztek. A központi pártbizottság épülete előtt bódéban egy középkorú teltebb házaspár virslit árult. A virslik tasakokban, por alakban voltak. Többfajta is állt a pulton. Én csípős mustárosat, Valus mama és Lea részére sima natúr porba tömörített virslit kértem, mindjárt két zacskóval. Emellett még egy nagy egykilós félbarna kenyeret, amelyet fel is szeleteltek.

Amikor a pénztárcámhoz nyúltam, megkérdeztem a hölgyet, honnan az ilyen por alakú virsli. Elmondta, hogy már nem is készítenek klasszikus formájút. A gyár látja el a föld körüli pályán keringő űrállomást. Ő is abból az üzemből szerzi be, ahol ezeket gyártják. De ha érdekel bennünket, különböző készételeket is kínálnak por alakban, zacskóba csomagolva.

A többi étel nem érdekelt. Még éhesebbek lettünk a sok különböző ételt láttán. Kivettem a pénztárcámból egy ötvenest és átadtam az asszonynak. De az nem lett elég ezért a portékáért. Újra a pénztárcámba nyúltam. Tudtam, hogy egy másik rekeszben van egy ezres. Annak elégnek kellene lennie, de az ezres eltűnt. Valaki kilopta. Gyorsan az egyik sarokhoz siettem, majd a másikhoz, de senkit sem láttam, akit meggyanúsíthattam volna.

Visszamentem a virslis asszonyhoz és elnézést kértem, de nem tudtam kifizetni a vásárolt árut. Ezért úgy gondoltam, otthagyom és hazaugrok pénzért. A virslis asszonnyal egész idő alatt magyarul beszéltem. Előbb egy kicsit mérgelődött, mert felvágattam a kenyeret, de belátta, hogy nincs ná-

lam több pénz annál az ötvenesnél. Amikor hazafelé indultam, hallottam, amint az asszony szerbül szól a férjéhez.

– Jól eldugtad az ezrest?

Kisült, hogy a férj lopta ki a pénztárcámból az ezrest, amikor fizetni akartam. Nekimentem és megfogtam a grabancát. Jól megszorongattam és szerbül szóltam:

– Ha nem adod vissza, hívom a rendőrséget.

Ettől az asszony is megijedt. Könyörgőre fogta a dolgot, visszaadja a pénzt és vihetem a portékát. Nem is kell kifizetni, csak ne szóljak a rendőröknek.

Ezek után inkább hazasiettünk. Otthon megfőztem és jókat ettünk belőle.

Evés után indultunk Babi nővéremhez Zágráb irányába. Vivien már eltűnt. Babi már elénk jött, mert sokára érkeztünk. Útközben találkoztunk és átvette Leát. Akkor említette meg nosztalgiázó hangon, hogy mikor voltam utoljára a zombori strandon.

Elég nehezen ismertem fel a helyszínt. Több részét átépítették. De azért tudtam, hogy a zombori strandon vagyok.

Először is be kellett jutnom a strand területére. A pénztár lett az első akadály. Akárcsak a legtöbb helyen, itt is belépőjegyet kellett váltani. A jegyek között két típusból lehetett választani. A drágább, kabinnal járt és száz dinárba került. Az olcsóbb mindössze tíz dinárba került, de az a közös vetkőzőteremre szólt.

Az olcsóbbat választottam. A pénztárcámban csak egy ezres lapult, amelyet a virslivásárlásnál nem használtam fel. Amikor átnyújtottam a pénztárosnak, az csak ájuldozott. Egy ilyen nagy értékű monétát nem tudott felváltani.

Míg ott álltunk tanácstalanul egymással szemben a pénztárossal, megjelent egy régi munkatársam, Cili. Sokszor dolgozott velem mint rendezőtitkárnő. Amióta ismertem, teltebb, jókedvű, viccelődő lánynak számított. Szeretett magához ölelni a nagy melleivel. Amint megtudta, mi a gond, megvette számomra is a belépőjegyet.

Bementünk az öltözőbe, Cili szerzett egy kis szekrénykét, amelybe beletette a holmiját, én inkább magamnál tartottam azt a néhány tárgyat. Amikor kisétáltam az öltözőből, váratlan látvány tárult elém. Sokan napoz-

tak a pázsiton, de még többen fürödtek a Ferenc József-csatorna vizében. Ezért úgy döntöttem, hogy inkább a kanális másik oldalán lévő homokos strandra úszok. Azt különben krokodilstrandnak neveztük, mert a homokon úgy be lehetett kúszni a vízbe, mint ahogyan azt ezek a nagy hüllők teszik.

Csak azon töprengtem, miként viszem át a vízen a fejemen a ruhámat.

Időközben mellém állt egy magas, jóképű fiatal lány. Ő is át akart jutni a másik oldalra, csakhogy őt nem érdekelte a homokos strand. Inkább a szemben lévő füves részen szeretett volna heverészni.

Hóna alatt egy kisebb felfújható úszómatracot tartott. Maga előtt tolva a vízen átviheti a ruhámat, gondoltam magamban. Megkértem, hogy tegye meg ezt a szívességet.

Szó nélkül megtette. Amikor átértünk, megköszöntem és egyben bemutatkoztam. Amikor kezet fogtunk, megtudtam, hogy Mártának hívják. El akartam búcsúzni tőle, hiszen a homokos strand néhány száz méterrel odébb volt.

Szólt, hogy maradjak még egy keveset. Ki szeretné kérni a tanácsomat. Elmondta, hogy István, a nagy szerelme, elhagyta. Most van egy új udvarlója, aki egyidős vele. Feri őt nagyon szereti, de számára a fiú zöldfülű. Ezért igyekszik kerülni.

Szeretné, ha egy ideig senki sem udvarolna neki. Ezzel lehetőséget adna Istvánnak, hogy visszatérjen hozzá. Magamban nemigen adtam neki igazat, de hangosan jóváhagytam az ötletét.

Arról is beszélt, hogy mivel én is jóképű fiatalember vagyok, járhatnánk egy ideig. Ezzel Istvánt féltékennyé tenné. Talán akkor előbb visszajönne hozzá.

Mielőtt válaszolnék, meg akartam tudni, mik a követelményei. Az, hogy csak egymás mellett kézen fogva sétáljunk, vagy valami komolyabbra vágyna.

Márta szeretné, ha összeköltöznénk, és ennek híre menne. Így talán István visszajönne hozzá.

Erre az ajánlatra nem akartam mindjárt negatív választ adni. Inkább megkérdeztem, meddig marad a füves részen, mert én elmegyek egy kicsit úszkálni a homokos strandra. Közben meggondolom a dolgokat. Ha még itt lesz, válaszolni fogok.

Néhányszor bekúsztam a vízbe, mint a krokodilusok. Amikor Márta felé néztem, mert érdekelt, hogy ott van-e még, rendőröket láttam a közelében. Igazoltatták majd elhurcolták.

Csak másnap tudtam meg az újságokból, hogy megrögzött hazudozóról van szó, aki kihasználta az embereket.

64.

Amerre csak néztem, zöld kukoricaszár állta utamat. De nem akármilyen, mert a szárán négy-öt csövet is láttam. A növény jóval magasabb volt nálam, ezért nem láttam az ültetvény végét. Már pánikba estem, nem tudtam, melyik irányba induljak.

A nap is már a látóhatár szélén járt. Nem várhattam tovább, mert nemsokára beesteledik. Úgy döntöttem, hogy a nap irányába, tehát nyugatra indulok. Szerencsére jó útvonalat választottam, mert hamarosan a parcella egyik végére értem.

Amikor kiléptem, mellmagasságban rögtön szögesdrótnak ütköztem. Sűrűn egymás mellett akácfaoszlopok álltak a kukoricás szélén. A karóknak helyenként már lerohadt a kérgük. A három kifeszített huzalt megette a rozsda. Szakszerűen térd-, derék- és mellmagasságban lettek kifeszítve. A rozsda láttán aggódva végigtapogattam a mellkasomat, de szerencsére nem sérült meg. A kabát felfogta a szúrást, így nem esett bajom.

Kicsit arrébb egy keskeny kibetonozott út kanyargott. A távolban valami jármű állt rajta. A rikító piros színe keltette fel a figyelmemet. Nagyon reméltem, hogy ott találkozok valakivel, aki elfuvaroz a legközelebbi városba.

Ahogy közeledtem, felismertem, hogy autóról van szó. Hátulról közelítettem meg, így először a kocsi fara tűnt szembe. Azokra a hatalmas, hosszú amerikai kocsikra hasonlított, amelyeket az ötvenes években gyártottak.

A kocsi hátsó részét, a csomagtartót szárnyakká alakították ki. Messzebbről női szemöldökre emlékeztetett. Féklámpáinak elliptikus alakja hunyorító szemekre utalt. Széles nikkelezett ütköző takarta a kocsi hátsó részét. Az utastér nyitott volt. A kabrioletek típusához tartozott. Hátulról is rögtön ráismertem: az amerikai Chevrolet Impala[147] autók családjához tartozott.

---

[147] Chevrolet Impala az USA-ban gyártott autó a hatvanas években. Nevét az impala nevű antilopfajról kapta.

Az autó oldalát két különböző vastagságú nikkelezett lejszni díszítette. Az elején mindkét oldalon két-két fényszórót építettek be. Többek között ez is különlegessé tette a járművet. Az ülések fekete csíkos barna bőrből készültek.

Az indítókulcs is ott díszelgett a kormány alatt a műszertáblán. Körülnéztem, van-e valaki a közelben. Néhányszor hangosan felkiáltottam:

– Hahó…, hahó.

Nem jelentkezett senki. Úgy gondoltam, beleülök és elautózok az első településig. Ott megtudakolom, kié lehet a kocsi. Ha jelentkezik a gazdája, visszaadom és megköszönöm.

Mielőtt beleültem volna, valami szokatlannak tűnt. Nem tudtam, hogy mi, de valami nem tetszett. Kinyitottam az ajtót és a kormánykerék mögé ültem. Akkor jöttem rá, hogy a kocsi jobb oldalas. A kormánykerék nem a megszokott helyen van. Ez a felismerés arra utalt, hogy vagy valahol Angliában, vagy Ausztráliában lehetek. Tudtommal csak ott vezetnek az út bal oldalán. Emiatt a kormányt a járműben a jobb oldalra szerelik.

Megfordítottam a slusszkulcsot. A motor egyből beindult. Kicsit aggódtam, szokatlan volt ily módon vezetni, de mivel nem jött senki szemben, ez nem okozott gondot.

A keskeny út a kukoricatábla után az erdőn keresztül vezetett. Különösen szép táj tárult elém. Hatalmas tölgyfák sora övezte az út két oldalát.

Menet közben azon töprengtem, hogy valaki valamikor ezeket a fákat elültette, de már a telepítés idején tudhatta, hogy az árnyékukat sohasem élvezheti, mert becslésem szerint a fák legalább háromszáz évesek lehettek.

A tölgyfasor hirtelen megszakadt. Utána lankás, zöldellő rét következett. A domboldalon egymást váltották a kapaszkodók és a lejtők. A keskeny út szinte patakként kanyargott a tájon. Még a távolban sem bukkant elő erdőség. Körülöttem a pázsit olyan benyomást keltett, mintha gyeptéglákból készült volna. Ameddig csak elláttam, rövidre nyírt sűrű fű borította a talajt.

A domb részben eltakarta a látókört. Még mindig abban reménykedtem, ha új terület bukkan elő, meglátok valakit vagy valamit. Az egyik kanyar után ez meg is történt. Két lovas száguldott a gyepen jóval távolabb az úttól.

Elsőként egy fiatal, hosszú hajú lány vágtatott fakó lovon. Haja csak úgy lobogott a lendülettől. Többtíz méterrel mögötte hollófekete paripán egy vörös hajú zöld ruhás nő lovagolt. Kezében a gyeplők helyett kifeszített

íjat tartott. Semmi kétség nem fért hozzá, hogy az egyik üldözte a másikat. Messze voltak. A pázsiton nem hajthattam közéjük. Megállítottam a kocsit gondolván, hogy észrevesznek. Az útvonaluk azonban távolodott és ezzel a reményem is, hogy közbeléphetek.

Miután eltűntek a láthatárról, azon töprengtem, hogy egy farm vagy település lehet a közelben, talán egy egész falu is. A nők onnan indulhattak.

Útkereszteződéshez értem. Kis tábla jelezte, hogy balra és jobbra is van település. A balra az útjelző nyolc kilométert mutatott, jobbra pedig huszonhatot. A rövidebbet választottam.

Egy kopár, magas hegy került az utamba. Azt láttam meg először, mielőtt a falu közelébe értem. A település mindössze néhány házból állt. Az utolsó épület a hegy szirtje alatt helyezkedett el. Ott egy építkezési állvány emelkedett. Az állvány a sziklák peremén lévő kis, deszkákból összetákolt házikót kötötte össze a színtérrel. Lépcsők vezettek az állványon felfelé. Amikor odaértem, sokan várakoztak, hogy feljussanak a házikóhoz. Lefelé már nem a lépcsőkön, hanem a szirt oldalába vájt keskeny úton lehetett lejönni.

Az autót a település központjában hagytam, hogy a tulajdonosa észrevegye. Én pedig az első ház tornácára siettem, mert ott kocsma feliratot láttam. Az tűnt a legjobb helynek az információgyűjtésre. Ezenkívül meg is szomjaztam.

Az ablak melletti egyik asztalnál zömök, tetovált fiatalember állt puskával a kezében. Az utcát kémlelte. A többiek ücsörögtek és iszogattak. A pulthoz indultam üdítőért és felvilágosításért.

– Milyen helyiség ez? – kérdeztem a kocsmárost. Nem válaszolt, csak törölgette a pultot előttem. A hátam mögül szólalt meg egy mély hang.

– Itt mindenről engem kell megkérdezni! – szólt valaki hangosan.

Megfordultam, a tenyeres-talpas tetovált férfi állt mögöttem.

– Csak sört akartam és megtudni, hol vagyok – szóltam nyugodtan.

A bőrfejű nem válaszolt, csak intett a csaposnak, hogy szolgáljon ki. A korsón, amely a kezembe került, különleges névjegyreklám állt. Egy nyíllal és kifeszített íjjal a kezében vágtató kentaur nő képmása volt rajta. Rögtön eszembe jutott, mit láttam autózás közben.

Úgy döntöttem, inkább nem kérdezősködök a nőkről, megiszom a sört és megyek.

A tetovált férfi mintha gondolatolvasó lett volna. Erélyesen rám szólt:

– Aki ide, a településre érkezik, csak úgy mehet tovább, ha én megengedem. Előbb innia és fizetnie kell a forrásvízért. Az ott van az állvány felső részén a faházikóban.

– De én nem vagyok szomjas. Ez a korsó sör lecsillapította a szomjamat – válaszoltam.

– Az nem érdekel. Inni és fizetni kell a kentaurok javára.

A szikla peremén, a tengerszinttől néhány méter magasságban állva figyeltem a látóhatárt. Néhány méternyi tiszta, homokos talaj választott el a víztől. Nem tudtam eldönteni, fürödjek-e vagy sem.

Kati szólalt meg a hátam mögött.

– Mire vársz?

Megfordultam. Ott állt mögöttem fekete, egyrészes fürdődresszben, karba tett kezekkel. Kati mögött Imre és Winus ültek a szirten. Imre is integetett, hogy menjek már. Feltételezem, hogy dörzsölte a feneküket az éles szikla.

Amikor néhány lépést tettem a víz felé, ők is felálltak. Hamarosan mind a négyen a vízben voltunk. Imre búvárkodott. Tengericsillag után kutatott.

Nem sokáig tartott a fürdés, mert a nap a felhők mögé bújt. Kint a parton egy vékony sávban találtunk napfényt. Mind a négyen oda húzódtunk. Kati a szívem iránt érdeklődött. Ő még nem hallotta a mesterséges szívbillentyű működését. Mondtam, hogy tegye a fejét, a fülét a mellemre. Meg is tette és hallgatózott. Pár perc múlva megszólalt.

– Nem hallom. Mintha nem dobogna tovább.

Ezt a megjegyzést csak valahogy távolról hallottam. Mintha arról a csónakról érkezett volna a hang, amely a hullámok közt a parthoz közeledett. Alacsony pereme és nyitott csőrű kakasfej jellemezte. Ketten félmeztelenül állva eveztek erőteljesen. Mögöttük vitorlás vikinghajó szelte a vizet. Az üldözött hajócska legénysége egy izmos nőből és egy férfiből állt.

Szerencséjükre az üldöző hajó vitorlája leszakadt és emiatt lelassult. A nő és a férfi a homokos parthoz érve kiugrott a csónakból. Néhány lépést tettek még, majd letérdeltek úgy, hogy a hátuk összeért. A veszély elmúltával mindketten jobb kezüket a magasba emelték és mutatóujjukat az ég felé irányították.

Néhány percen belül alsótestük átalakult. Kentaurokká változtak. A nő deressé, a férfi pedig sima pej ló testet öltött. Mindketten kezükben íjat és nyilat tartottak.

Megváltozott körülöttük a táj. A sziklák helyén erdő keletkezett. A fák ágain félig nő testű párducok ugráltak és simultak egymáshoz. Figyelték a két jövevényt. Prédának tekinteték a kentaurokat. A kentaurok nem féltek a párducoktól, hanem kézen fogva az erdő sűrűje felé indultak.

Akkor jelent meg a tengerben lévő egyik szikla mögül egy vörös hajú sellő. Csengő hangon énekelni kezdett. A kentaurok megálltak. A férfi visszafordult, de a nő fogta a kezét és maga felé húzta. A férfi kiszakította magát a nő kezéből, és visszaindult a tenger felé, a sellő irányába. Útközben egy rózsabokorról piros rózsabimbót szakított. A sellő felé nyújtotta. Amikor a kezük összeért, a sellőből sárkány lett és felfalta a kentaurt.

A másik kentaur, a nő, ijedtében a sűrűbe futott. A párduc nők a nyomába eredtek. Mivel egyedül maradt, könnyebb zsákmánynak tekintették. Az egyik párducnak sikerült a kentaur hátára ugrani és felsérteni a nő lapockáját.

A sebzett kentaur rémülten az erdő másik vége felé száguldott. Ott a magas szirt állta útját. Nehezen, de felkapaszkodott a meredélyen. Amikor már majdnem elérte a szikla csúcsát, egy szikladarab kicsúszott a patája alól. Elvesztette egyensúlyát és a szakadékba zuhant. Azon a helyen, ahol kimozdult a szikla, forrás fakadt.

Először a kentaur arca, majd a tetovált férfi kopasz feje és végül Kati arca jelent meg a szemem előtt. Ő újra rátapasztotta a fülét a mellemre majd megszólalt:

– Most újra hallom. Dobog.

65.

A mezítelen lábaim bokáig süppedtek a nedves homokba. Egy folyó partján jártam egyedül. Ameddig a szemem ellátott, végigpásztáztam a partot. Senki sem tűnt fel a látóhatáron.

Viszketni kezdett az orrom. Úgy éreztem, hogy tüsszenteni kell. Gyorsan elővettem a zsebkendőmet, hogy az orrom elé tegyem. Csak a harmadik tüsszentés után éreztem úgy, hogy az inger nem facsarja tovább az orromat.

Rövid orrfújás után vissza is tettem a zsebembe. Épp az ilyen esetek miatt mindig van nálam zsebkendő. De nem is akármilyen, kizárólag pamutvászonból készült. Amikor hazaérek, akár egyszeri használat után is kicserélem. Szeretem, ha mindig tiszta zsepi van a zsebemben. Papírzsebkendőt sohasem használok.

A tüsszentés miatt arra gondoltam, hogy talán megfázhattam. De ez nem lehetett valószínű, hisz égetően sütött a nap. Sugarainak melegét éreztem az arcomon és a karjaimon. Csak rövidnadrágot és ujjatlan pólót viseltem.

Valamivel beljebb a szárazföldön néhány különleges liget húzódott. Még távolabb az oázis sűrű erdőre hasonlított. Amögött lakótelep lehetett. Ezért arra indultam. A közepe felé volt legsűrűbb a bozót és a fák. Azután újra ritkult a növényzet. A végén ismét homokkal borított táj következett.

Megálltam körülnézni. Mindenfelé csak a vörösen izzó homokdombok éles, kanyargó csúcsait láthattam. Valaki számára elrettentő lehet ez a táj, de számomra vizuális élményt jelentett az a sokréteges természet adta kompozíció és forma, amelyet a szél produkált a dűnékkel.

A változatos homokbuckák formáját figyelve érdeklődésem a legközelebbi magaslat mögötti látványosságra terelődött. Ezért továbbmentem. Mászni kezdtem a dűne tetejére. Ott várt csak egy különös meglepetés.

A homokdomb lanka oldalán egy szőke hajú fiatal nő ült. Vörös-fekete mintás egyrészes ruhát viselt, kezében hosszú piros selyemsálat tartott. A sál mindkét vége a homokon pihent.

Körülnéztem, érdekelt, hogy látok-e még valakit. Csodálatos dolognak tűnt, hogy egy ilyen szép lány egyedül ül a homokon és engem figyel. Szemei és arckifejezése arról árulkodott, hogy nincs meglepődve. Én voltam az, aki igazán meglepődött, és ezt nem is tudtam leplezni.

A lány felállt és hozzám lépett.

– Vártalak. El kell mennünk a nagymamához.

– Ki vagy te? – érdeklődtem kiléte felől.

– Piroska. A ruhám színe miatt nyugodtan szólíthatsz Piroskának.

– Jó. Én pedig…

– Nem kell bemutatkoznod. Tudom, ki vagy és hogy hívnak.

Az hittem, hogy az erdő, az oázis felé megyünk, mert ott a folyó partszakaszát még nem fedtem fel teljesen. Úgy képzeltem, ott egy kisebb hétvégi házban lakik a nagymama.

A lány megfogta a kezemet és vezetni kezdett, de nem az erdő felé, hanem a sivatag mélyébe a homokrengetegen át. Nem kellett messzire menni. A legközelebbi dűne aljánál egy felfelé nyíló ajtó tárult fel előttünk.

Bementünk a homokdomb alá. Szép tágas szoba tárult elém. A padlózatot csiszolt kőlapok borították. A falak és a mennyezet homokszínű és hullámos volt, mint amilyen a fölötte lévő kültér. Miután a csapóajtó becsukódott, felvillant a mennyezeti világítás. A lakásban kellemes hőmérséklet uralkodott.

Az egyik fal mentén kényelmes heverők és fotelek álltak az ott lakók rendelkezésére. A szoba közepén ovális ebédlőasztal kapott helyet négy székkel. Az asztalon néhány színes havilap és egy karcsú virágváza díszelgett üresen. Az ülőgarnitúra felett a falban rekeszek voltak kialakítva. Kis kartondobozok álltak bennük. Minden dobozka alatt név szerepelt. A rekeszek mellett méter nagyságú tükör is lógott a falon.

Tüzetesen körülnéztem majd kérdőn néztem Piroskára.

– Hol a mama?

– A mama a másik szobában van. Kézimunkázik. De előbb megmutatom, miért kellesz nekem.

Ezután a falban lévő rekeszek egyikéből kivette a kis kartondobozt. Kinyitotta és megmutatta a tartalmát.

– Hisz ezek zsebkendők! – meglepődve állapítottam meg.

– Igen, de nem akármilyenek – magyarázta Piroska, és kivette az egyiket.

Én nem láttam benne semmi különlegeset. Egyszerű, fehér, különböző színű csíkokkal keretezett, beszegett vászondarabkának látszott. Amikor szétnyitotta, még akkor sem tűnt különlegesnek.

– Kérlek, töröld meg vele az arcodat… Megizzadtál – szólt majdhogynem parancsolóan.

Nem láttam ebben semmi kivetnivalót. A „rongyocska” tisztának és vasaltnak tűnt. Emellett tényleg éreztem, hogy megizzadtam, de nem a melegtől, hanem a meglepetéstől. Tehát letöröltem vele az arcomat, majd visszaadtam neki.

– Most nézz a tükörbe! – utasított a lány.

A tükör felé fordultam. Megrémültem, mert a tükörből egy öreg, szakállas, deres hajú ember nézett vissza rám. Ő is ugyanolyan ujjatlan pólót viselt, mint én. Nem hittem a szemeimnek.

Kérdően Piroskára néztem. Feltételeztem, hogy magyarázatot tud adni az öregemberrel kapcsolatban.

– Emeld fel a kezed, majd forogjál – utasított.

Azt hittem, ez a trükkhöz tartozik, és ha ezt megteszem, magyarázatot kapok az öregről.

Kaptam is. A tükörben lévő férfi minden mozdulatomat utánozta. A végén, amikor a tükör látóhatárain túlra léptem, ő is azt tette.

– Mit jelentsen ez? – kérdeztem rémülten, és egyre jobban izzadni kezdtem a meglepetéstől.

Önkéntelenül a zsebembe nyúltam és elővettem a saját zsebkendőmet. Azzal töröltem meg a homlokomat és az arcomat.

Amikor újra a tükörbe néztem azt keresve, mit is csinál az öregember, most magamat láttam benne.

– Mi történik? Ez itt varázstükör? – kérdeztem hitetlenül. Piroskára néztem, aki még mindig a kezében tartotta a zsebkendőt.

– Sem a tükör, sem a kendő nem varázsol. Te vagy a varázslat lényege – szólt nyugodtan, majd kezével a kanapéra mutatott.

Leültünk. Piroska elmesélte, hogy nagyapja, Imre, mielőtt meghalt, egy kis értékdobozt hagyott a nagymamánál. Olyant, mint egy kincsesláda. Fából és bőrből készült. A ládikát két szíj övezi, és kulcsos zárral van biztosítva. Csak az tudja kinyitni, akinek megvan a megfelelő kulcsa. A nagymamának megvan. Tőle kell valamilyen módon kicsikarni a ládikát és a kulcsot.

Elmagyarázta azt is, hogy a mama Alzheimer-kórban szenved. Bármikor rákérdez valamit a dobozzal kapcsolatban, mindig azt a választ kapja: ha a férje, Imre hazajön és engedélyt ad rá, akkor megkapja a dobozt. Szerinte a nagymama még mindig azt hiszi, hogy a férje él, pedig már régen meghalt.

Átmentem a másik szobába. Az sokkal tágasabb és világosabb volt. A nagy ablakok egy városrész felé néztek. A hatalmas felhőkarcolók túlszárnyalták a szoba magasságát.

A nagymama ott állt a nappali közepén és kis locsolókannával a virágokat öntözte. Amikor közelebb léptem, felemelte a fejét és csodálkozva felkiáltott:

– Istenem,… Anti!

Ezek után én is elcsodálkoztam, mert Piroska az Imre zsebkendőjét nyomta a kezembe. Azzal töröltem meg az arcomat.

– De hát… – szóhoz sem jutottam, mert a nagymama folytatta:

– Nagyon fájt, amikor otthagytál. Hiszen csak téged szerettelek, nem az Imrét…

Akkor döbbentem rá, hogy téves zsebkendőt kaptam Piroskától. Nem az Imre nagypapáét, hanem a nagymama szeretőjének a zsepijét

66.

Térdemig ért a víz. Körülöttem mindenfelé csak a rozsda színű élettelen nádat láttam. Találomra elindultam, hogy megkeressem a kijáratott ebből a vesszőrengetegből. Néhány lépés után mélyebb lett a víz. Rögtön rájöttem, hogy nem jó irányba haladok. Az ellenkező irányban lehetett a part, tehát visszafordultam. Lassú léptekkel, mint amikor gyerekkoromban mezítláb jártam a búzatarlón, indultam a feltételezett kijárat felé.

Menet közben még madárfészekre is bukkantam. Két-három összefonott nádszál között tenyérnyi nagyságú fészek himbálózott a szélben. Üresen hagyta a gazdája. A fiókák kirepültek.

Néhány pillanatra megálltam, hogy szemügyre vegyem, de a valóság, a hideg víz és a láthatatlan kijárat arra késztetett, hogy továbbmenjek. Tíz-tizenöt lépés után egy mólóvéghez értem. Ezt jó jelnek tartottam, mert tudomásom szerint a mólót mindig a parttól építik.

Amikor felmásztam rá, himbálózni kezdett a korhadt, megszürkült deszkákból készült tákolmány. Mindkét szélén korlát is vezetett, de nem mertem hozzáérni, mert attól tartottam, hogy eltörik.

Vigyázva, óvatosan lépkedtem a stégen a zöldellő parti pázsit felé. Csak akkor könnyebbültem meg, amikor lábam biztos talajra ért. Nem messze pár méter magas füves gát állt velem szemben. Azt kellett megmásznom, hogy láthassam, hol is vagyok. Most már sokkal gyorsabban meg is tettem azt a néhány lépést.

A töltés mögött hatalmas homokos árterület húzódott. A homokos parton többemeletes szürke betonépületek takarták el a tájat. A tömeglakások látványa nem tűnt vonzónak. Inkább megfordultam, hogy visszanézzek arra a tájra, ahonnan az előbb kiléptem.

Káprázatos, lenyűgöző tájat vártam. De nem az tárult elém. A nád eltűnt. A stégből néhány fagerenda hevert a parton. Némelyik vége a vízbe

ért. A tájat a lenyűgöző jelző helyett inkább az elvarázsolt szó illette. Az ég és a víz sötétzöld színben csillogott. A látóhatár rózsaszínű, néhol lilás árnyalatba öltözött. A leveleket és az ágakat is ez a két szín jellemezte. Felkavart a látvány, hisz nem ezt vártam. Kiábrándultan a lakóházak irányába indultam.

Az épületek közt kevés emberrel találkoztam. Jól szemügyre vettem mindenkit, aki elment mellettem. Ismerős után kutattam. Egy idős férfi sétabottal totyogott el a közvetlen közelemben. Szövetkabátot hordott, melynek műszőrmével szegett kapucnija is volt. Arca öreges, és bőrszíne miatt még öregebbnek látszott. Csak egy pillantást vetettem rá és konstatáltam, hogy cigány. Csak miután jó néhány lépéssel elhagytam, hirtelen felvillant bennem a kétség. Az öreg ismerősöm lehetett. Trifura gondoltam.

Megálltam és visszanéztem, de az öreg csak ment tovább. Nem fordult felém, csak felemelte a jobb kezét és integetett. Nem mentem vissza, hogy megbizonyosodjak kilétéről. Én is továbbmentem.

Az egyik folyóson, amely két épületet kötött össze, lábával a homokot rugdosva közeledett felém egy idős, alacsony, telt asszony. Furcsa, barna színű dzsúdóruhát viselt. Sárga öv tartotta össze a derekán.

Amikor szembe kerültünk egymással, ő szólalt meg elsőnek:

– Szerbusz, Nemči[148] – egy pillanatig várt, majd folytatta –, megismersz?

Az igazat megvallva jól megnéztem, de nem ismertem meg.

– Hát… – igyekeztem időt nyerni abban a reményben, hogy a végén rájövök, ki áll előttem.

– Daniella… Most már emlékszel? Én a negyedik osztályba jártam.

Miután ezt megemlítette, rájöttem kicsoda, csak valahogy nagyon is másként nézett ki, mint ötven évvel ezelőtt. Akkoriban udvaroltam neki.

– Még mindig haragszol? – kérdeztem, de nem is tudom, miért. Talán csak hogy mondjak valamit.

Épp válaszolni akart, amikor megszólalt egy hang szerbül. Egy kislány állt a háta mögött és szorosan markolta Danica szoknyáját.

– Gyere, mama…, megígérted, hogy a Mekibe[149] megyünk.

---

148 Nemčinek hívtak, amikor szerb nyelvű középiskolába jártam.

149 McDonald's étterem.

A mama a szemembe nézett és vállat vont. Én pedig jóváhagyásként legyintettem.

– Menjetek csak. A gyerek a fontos – mondtam és örültem, hogy a gyermekhang megmentett a kellemetlen találkozástól.

Továbbmentem az épületek között, mígnem az utolsóhoz értem. Ott gyermekkori barátom, Mile várt rám. A fekete színű kerékpárján ült úgy, hogy az egyik lábával a talajra támaszkodott. A zöld kerékpárt, az enyémet a falhoz állította.

Nem kellett útirányról tanakodnunk. Rendszerint azonosat választottunk. A Sikara[150] néven ismert kiserdő felé vettük az irányt. Ezt az utat szoktuk járni nap mint nap.

Gyorsan elhagytuk a szürke tömbépületeket. A folyóparton az erdő felé bringáztunk. A fák és a bokrok szintén vöröses, rozsdaszínűek voltak.

Egy terméskő terasz közepén álltam. Körülöttem a repedések között kibújt a fű és a moha. Emiatt nem tudtam eldönteni, hogy füves pázsiton vagy köves teraszon járok. Minden lépést puha talajon tettem meg.

A napfény nehezen tört át a magas fák egymásba kapaszkodó ágai között. Fénysugaras erezetfoltok jelentek meg a padlózaton. Az ágakon nem levelek, hanem indaszerű algák és moszatok lógtak. Úgy tűnt, mintha az egész terület sokáig víz alatt lett volna.

Mélyebben a fák között magas kőfal állta utamat. A fal alsó részén széles, de alacsony átjáró tátongott. Formája és díszítése nagy kandallóra emlékeztetett. Jobbra néhány faragott lépcsőfok hevert. Az utolsó lépcsőt egy eldőlt fa ágai takarták. Majd egy keskeny járda következett, amelyen négyszögletes oszlopmaradvány csonkja állt.

Az egész terület azt a benyomást keltette, mintha egy hatalmas, zöld és nyálkás fellegvár része lenne.

Átbújtam az alacsony átjárón. Ott egészen más látvány tárult elém. Rozsdavörös és sárga szín dominált. A két bükkfasor között sáros, nyári út vezetett tovább a láthatatlanba. Ezt az utat is mindenáron végig akartam járni, mert úgy éreztem, hogy ott az erdő szélén találkoznom kell valakivel.

A sáros út némileg megnehezítette a lépteimet. Ezért úgy döntöttem, hogy lebegve megyek tovább. Abban a pillanatban, ahogy ezt elhatároztam, lábaim máris kiemelkedtek a sárrétegből és lengve közlekedtem tovább.

---

[150] Sikara – Zombor melletti kiserdő.

Nagyon hamar a bükkfasor végére értem. A dombtetőn egy romos paraszthház hátsó részét közelítettem meg. Mindjárt rosszra gondoltam. Az járt az eszemben, hogy ilyen épületben biztos nem lakik senki. Bár felvillant bennem némi remény, amikor megláttam a hosszú földiepersorokat. Az erdőtől a ház faláig húzódtak. Közöttük indultam fel a romok felé. Lábaim előtt piroslott az érett termés. Mintha senki sem szedte volna.

A dombtető feléig értem, amikor erős szoprán hang ütötte meg a fülemet. Rögtön felismertem a dallamot, mert szeretem az operát. Puccini Pillangókisasszony második felvonásából a nagyáriát énekelte valaki. Hanghordozása némileg hasonlított Maria Callaséhoz, de nem ő volt. Lemezjátszóról vagy a rádióból jöhetett a hang.

Lassan, óvatosan közelítettem meg a házat. El kellett mennem a romok mellett, hogy az elejéhez érjek. Nem akartam senkire sem ráijeszteni, ezért az épület sarkához érve elővigyázatosan kidugtam a fejem.

Ott állt egy magas, hosszú vörös hajú fiatal nő és a magasba, a nap felé emelve mindkét kezét, hangosan énekelte az áriát. Annyira beleélte magát a szerepbe, hogy engem észre sem vett, csak a nap felé fordulva énekelt.

Egész ruhája vörös selyemből állt össze. Sálszerű anyag fedte a melleit. Háta meztelenül pompázott. A szél lengette a köldöke alatt kiszélesedő áthajtós szoknyáját.

Éneklés közben, míg háttal állt, kezével megemelte szoknyáját és mutatóujjával benyúlt a bugyija alá, hogy kihúzza azt a fenékvágásból.

A művelet elég gusztustalannak tűnt az érzelmekkel teli ária közben. Ezért elfordítottam a fejemet.

67.

Feltettem a vizet a gáztűzhelyre. Ilyenkor tíz óra körül kávézni szoktunk, amikor otthon vagyunk. Míg vártam, hogy felforrjon a víz, kinéztem az ablakon. Lea és Vilmos lent játszottak az épületek közti kis játszótéren. Lea a csúszdán, Vilmos a bordásfalon mászkált.

A nappaliban szólt a tévé. Nem figyeltem oda, csak fél füllel hallottam a bemondó hangját, aki a tízórai híreket olvasta be. Csak az utolsó szóra lettem figyelmes, már azért is, mert a mondat félbeszakadt és csak az ismert susogás következett, mint amikor nincs program vagy kikapcsolják az adót.

– Felrobbant – ezt a szót hallottam utoljára. Feltételeztem, hogy valami szerencsétlenségről lehet szó. Vagy autó-, vagy vonatbalesetet jelenthetett be a bemondó.

De miért szakadt meg az adás? – tettem fel magamnak a kérdést.

A víz forrni kezdett. Dilemmában voltam. Készítsem el a kávét vagy nézzem meg, mi van a tévével. Az előbbit választottam. A tévé megvárhat. Gyors, rutinos mozdulatokkal befőztem a kávét és szóltam Winusnak. Ő a fürdőszobában a szennyest válogatta. Színes vagy nem színes. Onnan szólt, hogy mindjárt jön, csak elindítja a mosógépet. A kattogás és a vízsugár hangja után meg is jelent a konyhában. A nappalin keresztül jött, de nem vette észre a havas képernyőt.

Ütögetni kezdtem a készüléket arra gondolván, hogy valami kontaktushiba lehet a berendezésben. Vagy talán az adóban lett áramszünet, bár ez kevésbé valószínű, mert ilyenkor rögtön beindítják az áramfejlesztőt. Néhány csatornát is váltottam, tudni akartam, azokon van-e adás, de ott is csak a havazás jött elő. Ez így már kicsit aggasztott.

Kinéztem az ablakon a kávéscsészével a kezemben. Tőlünk, a hatodik emeletről messze el lehetett látni a város épületei felett.

Furcsa gomolygó felhő közeledett a város felé. Nyugatról érkezett. Az tűnt különösnek benne, hogy nem a magasban közeledett, ahol a felhők járnak, hanem a talaj felszínén. Amit a ködszerű anyag eltakart, az többé nem látszott. A jelenség nyugtalanított. Kiszóltam az ablakon a gyerekeknek, hogy elkészült a kakaó.

Ez a varázsszó mindig sikeresnek bizonyult. Rögtön elindultak a lépcsőház felé. Nem lifttel közlekedtek, mert kettőjük súlya nem elegendő ahhoz, hogy meginduljon a lift.

Ez volt a szerencse, mert pár perccel később bekövetkezett az áramszünet. A teraszra siettem, hogy megbizonyosodjak róla, a gyerekek már nincsenek az udvaron, majd a bejárati ajtót figyeltem, várva hogy megérkezzenek.

Kint a felhő eltakarta az egész látóhatárt. Gyorsan visszaléptem és becsuktam a teraszajtót, hogy a köd ne jusson a lakásba. Kikevertem a két csésze kakaót.

A gyerekek megérkeztek. Lea rögtön az ablak elé sietett, hogy megnézze, mi az a köd. Olyan sűrű formát öltött, hogy még a mellettünk lévő épületet sem lehetett látni.

Winus kijött a másik szobából, abba kellett hagynia a vasalást, amikor elvették az áramot. Leült a konyhaasztalhoz. Maradt még néhány korty a kávéjából, azt iszogatta.

A tv sem sistergett tovább. Azon töprengtem, milyen jó, hogy a gyerekek nem lifttel jöttek fel, mert biztos beragadtak volna.

Majd arra lettem figyelmes, hogy a köd betódult a szobába. A teraszajtó nyitva állt. Lea a teraszon nézelődött. Rögtön odaszaladtam és becipeltem. Ellenkezett, mert a játszótéren maradt plüss lovacskáját akarta figyelni. Félt, hogy valaki elviszi.

A másik ablakhoz siettünk. Onnan az egész utcát és a leparkolt autókat is látni lehetett. Ott is terjedt a köd, de azért látni lehetett a kocsik körvonalait. Pláne a sötét színűekét. A járdán senkit nem láttam. Egy lélek sem járt kint.

A hátam mögül hozzám lépet Winus egy kis tranzisztoros rádióval a kezében. Ezt az elemes készüléket nagyon ritkán használtuk. Meg is feledkeztem róla. Jó, hogy Winusnak eszébe jutott, mert ha valahol van adás, meghallgathatjuk.

Mielőtt bekapcsoltam, ki kellett cserélni az elemeket benne.

Az állomások után kutattam. Legtöbbje sziszegett. A végén egy angol nyelvű hírműsort sikerült elfognom.

Annyit megértettem, hogy a japán fukusimai[151] atomerőműben közép-európai idő szerint 6 óra 46 perckor bekövetkezett földrengés és az azt követő cunami[152] romboló hatása súlyos nukleáris robbanást idézett elő.

Feltételeztem, hogy egy ilyen atomrobbanásnak sok áldozata van. A szürke porfelhő, amely a városunkat ellepte, onnan ered. Rögtön arra gondoltam, hogy valószínűleg radioaktív a porfelhő. Napokig nem lehet majd kijárni a szabadba.

Az ukrán csernobili atomkatasztrófát már ismertem. Ez a japán sokkal nagyobb lehetett, ha egész idáig elérkezett a robbanás hulláma.

A vastag üvegnyíláson keresztül figyeltem a két fiatalt. Egymással szemben állva beszélgettek a külső teraszon. Az oldalbejárat előtti tér mindössze egy méter széles lehetett. Az egyik oldalon, ahonnan néztem őket, a hatalmas vastag falú óvóhely épülete állt. Az épülettel szemben pedig nagy

[151] Fukusima prefektúra székhelye Japánban. Tókiótól 250 kilométerre fekszik.

[152] A szökőár vagy cunami japán eredetű kifejezés, magyarul óriáshullámnak is nevezik.

betonkerítés emelkedett. Annak a folytatásában több méter magasságú, függőlegesen döngölt föld húzódott. Emiatt talán nem is tornácra, hanem külső, három oldalról csukott folyosóra hasonlított. Egyedül az előtér tetejét nem fedték le. Ha valaki felnézett, láthatta a felhőket.

A fiatal férfi sokat beszélt, a lány úgy tett, mintha érdekelné a téma, de inkább élvezte a cigarettát. Nem tudtam megítélni, hány évesek lehetnek, mert az északkelet-ázsiai rasszhoz tartoztak. Nekünk, európaiaknak pedig nehéz megállapítani ezeknek az embereknek az életkorát. Mindenesetre fiatalok voltak.

Engem azért rendeltek oda, mert az a hír terjedt el, hogy magas rangú politikai vezetők és tudósok érkeznek az épületbe. Az ő elszállásolásukról kell majd gondoskodni.

A katonaság megpróbálja helyrehozni a földrengéstől megrongálódott fukusimai atomerőművet. Nem biztos, hogy sikerül. Ha az bekövetkezne, legalább azok, akik erre jogosultak és a családtagjaik biztonságban lehessenek. Ezért és a lehetséges atomháború kitörésének veszélye miatt épült az óvóhely.

A hatalmas, részben föld alatti épületben sok munkatárs is végzett feladatokat. Ők működtették a berendezéseket és szolgálták ki az elhelyezetteket. Sok fiatal lány és férfi volt közöttük.

A kint beszélgető két fiatal is közéjük tartozott. Testhezálló katonai egyenruhát viseltek. A nő, miután elszívta a cigarettáját, arról beszélt, hogy férje és egy kisfia van a városban. Milyen igazságtalanság az, hogy ha valami történik, akkor ő megmenekül, mert bent végzi a munkáját, a családja pedig elpusztul.

A férfi bólogatva igazat adott a nőnek. Arról is beszélt, hogy az atomerőmű olyan erős, ha felrobban, valószínűleg az emberiség nagy részének vesztét okozza. Emiatt azon kell majd gondolkodni, miként lehet fenntartani az emberiséget.

Az érvelésében már benne lehetett az a gondolat, hogy a nő a párja lehetne.

Egymás után érkeztek az autók és a helikopterek. Sokan azzal foglalatoskodtak, hogy elhelyezzék őket. A nagy, vastag bejárati ajtónál álltam és figyeltem az érkezőket. Ismerős után kutattam. Csak olyanok voltak közöttük, akik a szigeten laktak. Többek között Akihito japán császár és családja is megérkezett. Nemsokára lezárták az épületet.

Közölték, hogy nem sikerült helyrehozni az atomerőművet. A szakszerűtlen próbálkozás közepette felrobbant.

Én a földszinti fürdőszoba fenntartását és karbantartását kaptam feladatul.

A katasztrófa után több olyan személy is megpróbált bejutni az óvóhelyre, aki erre jogot kapott. A bennlévő vezetőség ezt nem engedélyezte. Miután a nagy bejárati ajtókat lecsukták, a sugárzás miatt többé senki sem jöhetett be.

Ezek után kezdődtek meg a támadások az óvóhely ellen. A kint rekedtek közül többen megkíséreltek bejutni. Sőt azok is, akik kívülről védték a bunkert. Néhányat közülük észrevettem azon a folyosón, amelyen a fiatal lány cigarettázott. A megégett szakadt ruhájuk alatt véres bőrük és izmaik virítottak. Körülöttük szürke felhő lebegett. Ez a sugárzás következménye lehetett.

A kívül rekedtek közül sokan tudták, merre kell keresni az óvóhely gyenge pontjait. Hiszen ott őrködtek az építkezés idején is. Az egyik ilyen pont a fürdőszoba mennyezetén volt. Ezért oda indultam.

Az egyik mellékbejáraton azt vettem észre, hogy nagy meleget sugároz. El sem tudtam képzelni, mi okozza az ilyen hősugárzást.

A következő pillanatban kint termettem az ajtó előtt. Ketten kívülről lángvágóval próbálkoztak bejutni. Az ajtó vastag és erős sarokvasaira irányították a forró vágópisztolyt.

Visszaugrottam az óvóhely belsejébe. Az ajtó elé toltam a tárolószekrényeket. Azt reméltem, hogy majd visszatartják a betolakodókat. Tudtam, ha olyan valaki jut be, aki már sugárfertőzött, akkor az óvóhelynek tovább semmi értelme sincs.

A fürdőtérség felé haladtam. Oda egy nagyon keskeny szellőzőnyílást szereltek be. Csak sok különböző szűrőn keresztül juthatott be a levegő a külvilágból.

Amikor odaértem, valaki már bent zuhanyozott. El sem tudtam képzelni, ki lehet az, aki megszegi a belső házirendet. A beérkezők tudták, hogy a víz megőrzése miatt hetente csak egyszer lehet tusolni. Legtöbbjük a mai napon érkezett. Nem lenne szabad használni a fürdőszobát.

Haragosan benyitottam a fürdőhelyiségbe. Ott több kabin állt a bennlévők rendelkezésre. Külön a nők és külön a férfiak részére. A vízsugár hangja a női részről jött. Nem tágítottam, mert a vízhasználat ilyen esetben nagy vétséget jelentett.

A szűk fülkében egy fiatal nő állt háttal. Rövid, sötétbarna hajviselete inkább a fiúk frizurájára hasonlított. Testének nagyobb részét már beszappanozta. A vízsugár által a hab lassan csúszott lefelé sötét bőrfelületén. Formás, gömbölyű fenekén a világosabb rész mutatta, hogy nyáron mekkora bikinit hord.

Amikor meghallotta, hogy bejöttem, szégyenérzet nélkül felém fordult. Pillantásáról leolvastam, hogy kérdőre von.

– Te nem olvastad a házirendet, hisz azt mindenki megkapta – szóltam parancsolóan.

– Nem, mert én kintről jövök – válaszolta ugyanolyan indulatos hangon.

Ez a mondat valahogy érthetőnek bizonyult, mert lényegében mindenki kintről érkezett. Csak akkor fogtam fel a mondat igazi értelmét, amikor a fiatal nő teste körül villámszerű apró szikrák keletkeztek. Úgy tűnt, mintha valami varázslatra készülne. Ennek tudatában meghátráltam.

Amikor kiértem a tusolófülkéből, akkor láttam meg, hogy a mennyezeten a szellőzőnyílás fel van feszítve.

68.

Jenő[153] lomha léptekkel hozta felém a „Z" alakú kurblit a vállán. A kis Ford TT teherautóját csak azzal lehetett begyújtani. Az egyéni igényekhez igazított platós felépítményű jármű nekem pont megfelelt, mert az utasterében a vezető mellett egy utasnak is jutott hely. Azt terveztem, hogy a kolbászos rakomány mellett Winust is elviszem magammal Bezdánba. Laci kocsmárosnál szoktam ugyanis füstöltetni.

Nagyon lassan haladtunk. Az öreg teherautó mindössze harminc kilométeres sebességgel haladt. Közben állandóan kerülgetni kellett a gödröket az úton.

Valahogy mégis odaértünk Lacihoz. Rossz hírrel várt bennünket. Elmondta, hogy pár nappal korábban valaki megdézsmálta a füstölőt. Kilopott belőle két teljes hátsó sonkát és néhány kulent.[154]

---

[153] Ferenczi Jenő –1930–2013 – színész. Az Újvidéki Rádió és az Újvidéki színház művésze.

[154] Kulen: A dél-dunántúli svábok és szlovákok a marhavégbélbe töltött kolbászukat hívják így.

Elfogadja a füstölést, de nem garantál érte. A biztonság kedvéért lakatra zárja a füstölőt abban reménykedve, hogy talán így a tolvaj nem jut hozzá.

Visszafelé menet a Duna-parton megállt az autó. Elfogyott a benzin. A gyárban nem szereltek be üzemanyagmérőt.

Sáros tanyai udvar közepén találtam magam. Éreztem, hogy a félcipőm oldalán befolyt a latyak. Nagy odafigyeléssel lépkedtem, mert nem lehetett tudni, mi van a dágvány alatt.

Szanaszét nagy munkaasztalok álltak. Felettük négy-négy rozoga oszlopon rozsdás bádogtetők emelkedtek. Azért készültek, hogy csak az asztalon lévő árut védjék az esőtől. Több ilyen telephelyet is láttam az udvaron. Mindegyik pult körül néhány férfi szorgoskodott.

Az udvar kijáratát egy hatalmas, de korhadt székelykapu jelezte. Ránézve feltételeztem, hogy valahol Erdélyben lehetek. A kapu előtt, bent az udvaron egy piros Fiat 1100 típusú autó állt leparkolva a sárban.

Elsősorban az érdekelt, mert vissza akartam menni a Duna-partra, ahol üzemanyag nélkül maradt Jenő Ford TT teherautója. Ismertem ezt az autótípust, mert nekem is volt már olyanom két alkalommal. Most csak meg kellett tudnom, kié a jármű és egy kis időre kölcsön kérni.

A székelykapu mellett egy deszkákból eszkábált kis őrház állt. Gondoltam, ott találok valakit, aki megmondja, kié az autó. Magabiztosan kitártam a bejárati ajtót, de bent csak egy kutyus feküdt a szalmafészkén és szomorúan nézett rám. Nem is vakkantott, amikor meglátott. Színe és pofaformája alapján erdélyi kopó lehetett. A szemben lévő falon egy elhomályosodott fénykép lógott. A rajta lévő alakok öltözékéről és a helyiség berendezéséről ítélve a kilencszázas évek elejéről származott. A hatszögletes faragott asztal mellett a feltételezett apuka és anyuka ült. Körülöttük, a hátuk mögött négy lány állt. Arcuk, hajviseletük és ruházatuk azt sugallta, hogy egy kivételével nagykorúak.

Kik lehettek a fotón és hogyan került a deszkabódéba, csak remélhettem, hogy megtudom.

Nem maradt más hátra, mint az udvaron levő munkásoktól megtudni, kié az autó. Ebben a sár nagyon hátráltatott, viszont a tudat, hogy vissza kell vinnem a Fordot a gazdájának, ösztönzőleg hatott rám.

A legközelebbi asztal körül három férfi valamit matatott. Az előttem levő kövér ember eltakarta azt, ami az asztalon lehetett. Csak arra lettem

figyelmes, hogy vér csöpög a sáros talajra. A két másik ember szemben állt egymással. Felgyűrt ingujjak, birkabőr mellény, maszatos kötény és gumicsizmák. A tipikus parasztos böllérőltözék megszemélyesítette őket.

Az asztalon hatalmas vastag disznószalonnát vagdostak szeletekre. Tudtam előre, ebből töpörtyű lesz. Visszataszító látvány volt, ahogy dolgoztak. Kézzel szaggatták le a fehér szalonnát a bőrről. Ráncos, vastag ujjaikon még ott volt a ki tudja hány napos piszok.

Csak mondják meg, kié az autó és már megyek tovább – gondoltam magamban. De kérdésemre nem válaszoltak. Csak az egyik intett a fejével, hogy menjek át a másik asztalhoz.

Hogy odajussak, el kellett mennem a gémeskút mellett. Majd elhagytam az istállót, amely előtt egy szürke nagy szarvú tehén kérődzött. Jellemzően az egész udvarra, fartövén szalmával telített ürülék lógott.

A másik asztal szélesebbnek tűnt az előbbinél. Többen is körülvették. Egy asszony, három felnőtt férfi és két tizenéves fiú munkálkodott. Az asztalon kopasztott disznó feküd. Torka alól még csöpögött a vér. Hasa alján kiömlött és szétterült a még gőzölgő bél. A körülötte állók hasonló öltözéket koptattak, mint a szalonnás asztalnál levők.

A sárban, az egyik gyerek csizmája mellett felfelé tekingetve erősen nyávogott egy tarka cirmos. A fiú egyszerűen félrerúgta. A cica nyivákolva félreugrott.

Felfordult a gyomrom attól, ahogy kontár módon, késekkel marcangolták a hízót és ahogy félrerúgták a macskát. Úgy éreztem, hányni fogok.

A piszkos, rozoga disznóól mellett áltam. A bűz a ganajtól és az udvaron levő üstből áradt. Vera[155] kézzel dobálta be a penészes vekniket az üstbe. Főzött. A disznóknak moslékot készített az udvaron. A két fekete koca, amelyek mellettem, az elkerített hizlalóban röfögtek, volt az egyetlen vagyona. Elfordítottam a fejem, mert erős hányinger kerülgetett.

Az egész tanya mindössze három épületből állt. A vályogból készült lakóház kis konyhával és egy szobával, mellette a lécekből készült góré, melyből hiányzott a kukorica és a disznóól, melyben álltam és figyeltem, mit művel Vera.

A forgatócsoport a szárnyasok részére elkerített udvaron cigarettázott, messze a bűztől. A libáknak ásott tavacska mellett álltak és a csikkeket a

[155] Tévédráma, melyben Vera saját magát alakítja (Ž. Žilnik a rendezője).

piszkos vízbe dobálták. Nekik csak akkor kellett közelebb jönniük, ha megtalálom a megfelelő felvételezési szöget.

Žilnik a vállamra tette a tenyerét, majd megszólalt:

– Na, mit szólsz? Elég autentikus?

Nem tudtam megszólalni, mert öklendezni kezdtem. Inkább csak igenlően bólintottam.

Vera abbahagyta a főzést és hozzánk lépett.

– Gyertek be a szobámba. Mutatok valmi szépet – szólt, miután látta, hogy nem vagyok megelégedve az elém tárult látvánnyal.

Megálltam a bejárati ajtóban és körülnéztem. A konyha kis területet foglalt el. Talán kétszer két méteres lehetett. Az egyik falnál nyitott, polcos komód állt. Rajta hevertek az edények, egy zománcozott lavór, két bögre és néhány üveg lekvár.

Vele szemben a másik oldalon hasonló, fából készült polctartón volt a kétringlis gáztűzhely, mellette a földön a gázpalack. A rezsó másik oldalán egy harmincliteres, vesszővel befont üvegballon állt. Feltételeztem, hogy Vera ivó- és főzővizet tartott benne.

Mi lehetett ezek közül a tárgyak közül a szép, ami miatt behívott minket? A másik szobába mentünk, ahol az ágy és a kis ebédlőasztalka állt.

Amikor megláttam Iphigeneiát[156] a falon, a többi tárgy nem érdekelt.

Széles, faragott, bearanyozott képkeretben ott állt előttem az apró öltésekkel készült Wiehler gobelin, az Iphigeneia.

Az udvar és az egész ház berendezése teljesen ellentétben állt a remekműhöz viszonyítva. Honnan van? Hogy került ide ez a gobelin? – tettem fel magamban a kérdést. Én nagyon is jól ismertem ezt a gobelint. Anyám sok éven át készített egy ilyet. Amikor megműtöttek, anyám hálából odaajándékozta a sebésznek.

Žilnik hangosan meg is szólalt:

– Vera, honnan a kép?

Vera nem szólt semmit, csak a gobelin elé állt és két kézzel levette a szögről.

Abban a pillanatban megváltozott az egész helyiség. A terem, ahová kerültem, egészen másként nézett ki. A benne levő bútorok empire és bie-

[156] Iphigeneia – Agamemnón és Klütaimnésztra lánya a görög mitológiában, akit apja a sértett Artemisz istennő kiengesztelésére fel akart áldozni. A vadászat istennője elragadja a halál elől.

dermeier stílusban mahagóni és ébenfa felhasználásával készültek. A falon egy nagy olajfestmény hárembeli mezítelen szépségeket ábrázolt. Szemben vele a pipere asztal felett nagy faragott velencei tükör lógott. A plüsskanapé mellett az ablaknál egy karosszék is állt, előtte a kézimunkázó állvány.

Vera megkerült és a fotel felé indult. Hosszú, középkori stílusú zöld ruhát viselt. Testét övvel igyekezett karcsúsítani, de molettsége miatt nem éppen sikeresen. Kezében még mindig a falról levett gobelint tartotta. Rám se hederített, csak a karosszék felé igyekezett. Körülnéztem, mert ezért a hirtelen változásért Žilniktől vártam magyarázatot. De ő eltűnt.

Amikor Vera leült, hozzá léptem és csodálkozva rákérdeztem:

– Mi történt? Mit jelent ez a változás?

Vera csak vállat vont és annyit válaszolt:

– Déjà vu[157].

Hirtelen autóberregést hallottam kintről. Az ablakhoz siettem. A kis Ford TT teherautó ment el az ablak előtt. Jenci ült a volán mellett és integetett.

69.

Díszes öntöttvas oszlophoz támaszkodva figyeltem a galambokat. A sínpár közt a betonon kisebb víztócsa keletkezett az eső után. Abból enyhítették szomjukat. Jobbról, a többi oszlop mögül, a féltető alól megjelent a bakter. Előre ment, hogy bevárja a vonatot. Mivel elég közel haladt a vágányok mellett, a galambok ijedten szétröppentek.

Rajtam kívül az állomáson senki sem várta a vonatot. Kis pályaudvarnak számított, ezért maga az épület is lakóház nagyságúnak felelt meg. Az épület előtti ácsorgó-kilépő tetejét mindössze négy oszlop tartotta.

A mozdony már messziről jelezte a szerelvény érkezését. Pár perc után be is futott a vonat. A mozdony mindössze két vagont húzott. Az egész szerelvény a kilencszázas évek elejéről származott. A rövid, egyszerű, mindössze néhány keréken futó erőgép elhaladt mellettem. Az nem is érdekelt nagyon. Inkább az utastérre figyeltem. A vagonok oldalán rengeteg ajtót láttam. A négyüléses kupékba kívülről is be lehetett menni. A lakkozott mahagónival

[157] Az a jelenség, amikor valaki úgy érzi, hogy az éppen történő helyzetet már korábban átélte, az adott esemény korábban már megtörtént vele.

burkolt ajtókra különböző betűket festettek. A legtöbb BP jelzésű, de NY jelzés is volt közöttük. Feltételeztem, hogy Budapestet és New Yorkot jelentenek ezek a betűk. Úgy gondoltam, majd a jegykezelőtől megtudom.

A vagon végén felszálltam. A folyosóról szintén ajtók nyíltak az ülőhelyekre. Bementem a legközelebbibe.

Rögtön két furcsa tárgyat pillantottam meg. A kipárnázott padszerű üléssel szemben, szorosan a falszerkezet mellett egy kis kerek öntöttvas kályha helyezkedett el. Lángok csaptak fel benne. Felette, vállfára akasztva fekete pelerin és fehér ing lógott. A vállfához csipesszel egy cilindert is csatolt valaki. A kályha mellett pedig zöldre festett belakkozott, virágmintás ruhás láda feküdt a padlón. A közepére ráfestett virágkosárban rózsák és gyümölcsök díszelegtek. Amikor jobban odafigyeltem, halk nyögést hallottam belőle. Fúrta az oldalamat, mitől vagy kitől jöhetett a furcsa hang, ezért kinyitottam a láda tetejét.

Egy teljesen mezítelen középkorú férfi kuporgott benne. Arcát csak akkor láttam meg, amikor dideregve, de mérgesen felém fordult. Rögtön az ápolt nyalka bajuszát vettem észre. Az ilyen bajusznak a vége felfelé kunkorodik, a tizenkilencedik század elején főleg a fiatal férfiak viseltek ilyet.

– Mágus vagyok. A szabadtéri előadás közben eleredt az eső. Ruhám teljesen elázott. Hagyjon békén és menjen máshová – szólalt meg kérlelve.

Lecsuktam a láda tetejét, hogy békén maradjon. Mielőtt elhagytam a fülkét, körülnéztem. Tényleg bűvész lehetett, mert volt ott még más, a szemfényvesztéshez való kellék is.

Átmentem a következő utastérbe. Az is szűkös volt. Egymással szemben mindössze két kétüléses kárpitozott padot szereltek. Mivel még nem foglalta el őket senki, úgy döntöttem, birtokba veszem. Alighogy leültem, kinyílt a külső ajtó és Katalin lépett be egy kis kézitáskával. Amikor meglátott, megörült. Ismerőssel fog utazni. De mielőtt leült velem szembe, levette a kis boleróját és felakasztotta a mögötte lévő kabáttartóra. Ehhez ki kellett nyújtania kezét, hogy elérje. Felugrottam, hogy segítsek.

Miután mindketten leültünk, beszélgetést kezdeményeztem. Elmondtam, hogy a MEK[158] honlapján elolvastam a verseskötetét. Erre felvillant a szeme és mosolyogni kezdett, de még mindig nem szólt semmit. Majd arról beszéltem, hogy a MVGYOSZ[159] digitalizálja, mert valószínűleg többen is érdeklődhetnek a munkája iránt.

---

158 Magyar Elektronikus Könyvtár.

159 Magyar Vakok és Gyengén Látók Országos Szövetsége.

Megörült és megkérdezte, én hogyan jutottam kapcsolatba a vakok szövetségével és az elektronikus könyvtárral. Még mielőtt mesélni kezdtem volna, újra kinyílt az ajtó, de most a folyosó felől. Egy fiatal lány jött be magabiztosan a fülkébe. Kis piros műanyag bőröndöt tartott a kezében. Láttam, hogy Katalin is odafigyelt majd elmosolyodott. Szólni is akart valamit, de a lány határozottabb volt.

– Kint a folyosón néhány részeg férfi cigarettázott. Alig tudtam elmenni közöttük. Már aggódtam, hogy nem talállak meg – magyarázta Katinak.

Katalin végighallgatta majd felém fordult.

– A lányom – szólalt meg röviden.

A lány csak bólintott felém. Mielőtt helyet foglalt, felemelte a kis poggyászát, hogy elhelyezze az ülések feletti bőröndtartó rácsra. Mindkét kezét felemelve pipiskedett, hogy elérje. Rövid szoknyája erre a mozdulatra olyannyira felcsúszott, hogy kilátszott az alsóneműje. Ezt Katalin is észrevette, és tenyerével igyekezett eltakarni a lány popsiját.

Miután elhelyezte a bőröndjét, egy pillanatra felém fordult. Úgy tűnt, azon gondolkodik, anyja mellé vagy mellém üljön.

Ez alatt a pár pillanat alatt sikerült megfigyelnem. A húsz év körüli lány kellemes, szelíd, szív alakú arcát laza, hullámos, vállig érő haj övezte. A mélyen kivágott fehér ing felett szorosan karcsúsított hímzett jelek[160] tartotta fel kerek melleit. A hímzés Szerbia déli részére utalt. Ezt azért tudtam, mert készítettem néhány műsort néptáncos együttesekkel.

Épp amikor meg akartam dicsérni szép autentikus mellényét, szó nélkül mellém telepedett. Anyja ezt nem tette szóvá, mert így szemben ült vele. De amikor pár perc múltával végigfeküdt az üléseken és fejét az ölembe helyezte, Katalin rászólt.

– Lányom, nem illik ismeretlen férfi ölébe feküdni.

– Nem ismeretlen, mert látom, hogy te nagyon is jól ismered Árpádot. Különben fáradt vagyok, aludni szeretnék – magyarázkodott a lány.

Katalin látta, hogy nem érdemes vitatkoznia a lányával. Nekem sem esett rosszul, hogy a fiatal lány feje az ölemben nyugszik. Igyekeztem másra terelni a témát, és újra a MEK-ről kezdtünk beszélni.

---

[160] A jelek (a török: yelek = vest} mellény, népviselet része, amelyet sok nő viselt az oszmán birodalom idején a Balkánon.

Közben a lány elaludt. Éreztem, hogy mellei ritmikusan emelkednek az inge alatt. Többször is lehajoltam, hogy megcsodáljam kellemes arcvonásait. Az járt az eszemben, hogy valakinek észre kellene vennie szépségét, mert fotómodellnek, színésznőnek vagy manökennek is helytállna.

– Színésznőként és modellként sok helyen szerepel – szólt Katalin, mintha hallotta volna a gondolataimat.

Később Katalin megemlítette a Késdobálót.[161] Bevallotta, hogy menynyire nehezére esett a szerep. Főként azért, mert nem értették meg egymást Lacival. Mivel akkor én is ott voltam, nem akartam kifejteni véleményemet.

Közben a vonat megállt. Ülve nem láttam állomást az ablakon keresztül. Felállni pedig nem akartam, mert a lány feje még az ölemben feküdt. Katalin kiment körülnézni. Az ajtónyitogatásra a lány is felébredt és felült. Valahogy el akartam kezdeni a beszélgetést, ezért megdicsértem a ruháját. Elmosolyodott a bókra majd kinézett az ablakon. Ő sem láthatott sokat, ezért felállt és újra körülnézett. Majd hozzám fordult és megszólalt:

– Neked is jó öltözéked van – szólt, majd felém nyújtotta kezét és folytatta –, kimegyünk a levegőre. A vonat úgysem indul hamarosan.

Álltam a szerelvény végén a vágányok mellett. Előttem hatalmas, megmunkált fekete szántó terült el. A tábla szélén körhintát és néhány sátrat állítottak fel. Az egész egy hetivásárra vagy éppen falusi búcsúra hasonlított.

Jó néhány lépéssel előttem Katalin lánya sietett a körhinta felé. Többször is megállt és felém nézett. Várta, hogy kövessem. Nem volt hozzá nagy kedvem, mert a talaj még nedvesnek tűnt. Nemrég kiadós eső lehetett errefelé. Több helyen a sátrak előtt még víztócsák álltak.

Harmadszorra, amikor már erélyesen intett, kénytelen voltam utánamenni. Megvárt, míg hozzá érek és megfogta a kezemet. Így biztosította be magát, hogy követni fogom. A körhintát vette célba.

Amikor odaértünk, a körhinta javában működött. Egyik-másik vékony láncra akasztott ülőke, utasával együtt, a forgás hatására kirepült a magasba. A lányok mögött ülő fiúk egy jellegzetes mozdulattal meghajították az előttük ülő hintáját, amely így a magasba repült.

Amikor a körhinta megállt, a lány felült az egyik megüresedett hintaszékbe. A gépésznek két körre valót fizettem. Amikor elindult a gépezet, az egyik ponyvasátor felé sétáltam. Megpillantottam a nyalka bajuszos bű-

[161] A Késdobáló – tv-dráma. Készült 1985. Gion Nándor szövege alapján Vicsek Károly rendezte.

vészt. Már száraz öltözékben egy fehér nyuszit varázsolt elő a kalapjából. A körülállók nagy tapssal fogadták mutatványát.

A mágus hozzám lépett, kezembe nyomta a nyulat és a fülembe súgta:

– Nyúzd meg. Jó lesz nekünk vacsorára.

– De hol süssük meg? – kérdeztem.

– Az ne legyen a gondod. Varázsolok egy rostélyt.

Ami a nyúl előkészítését illeti, ahhoz értek. Ezt valószínűleg a bűvész is tudta. Ezért bízta rám, hogy végezzek vele. Temerinben jó ideig nyulakat tartottam. Ott is az én feladatom volt a nyúzás.

Megfogtam a nyúl hátsó lábait és néhányszor megforgadtam a levegőben. A centrifugális erő a vért az agyába hajtotta és ettől elájult.

Ez idő alatt Katalin is előkerült. Ott termett mellettem. Egy zsilettet adott. Az nagyon kellett a nyúzáshoz. Mire meg akartam kérni, hogy segítsen, újra eltűnt.

Visszamentem a szerelvényhez. A mozdony elején lévő ütközőt használtam fel rémfának. Arra feszítettem ki a nyúl hátsó lábait.

Nyúzni kezdtem. A feléig sem értem, amikor sípolt a vonat jelezvén, hogy indul. Otthagytam a mozdony orrán a félig lenyúzott nyulat és a vagonok felé igyekeztem. Siettemben a vágányok mellett egy mély latyakba léptem. Mérgelődtem, de már nem tehettem semmit, sietnem kellett.

Felszálltam a vonatra, a fülkében már ott volt Katalin és a lánya. Katalin ránézett a cipőmre és szigorúan rám szólt, hogy ilyen sáros lábbelivel nem ülhetek be közéjük.

Kint a folyóson találtam egy megsárgult korabeli élclapot. Kezembe vettem, hogy letöröljem vele a cipőmet. Mielőtt összegyűrtem, felfigyeltem egy rövid, néhány ablakból álló képregényre.

Egy fiatal asszonyka megkéri öregedő férjét, hogy tartsa a létrát, mert a téglakerítés tetejéről el szeretné távolítani a gazt. A férj ezt megteszi. A kerítés másik oldalán a szomszédban élő szerető várja az asszonykát. A csókolózás után az asszonyka át is megy a szomszédba. Az idős férj utána ered, de eltörik alatta a létra és így hoppon marad.

Jót derültem az élclapon, de könyörtelenül összegyűrtem és megtisztítottam a sáros cipőmet. Így a fülkében ülők már nem szólhattak semmit.

A vonat nemsokára beérkezett a következő állomásra, és én kiszálltam, Katalin és a lánya továbbutazott.

70.

Egyedül álltam a nagy előcsarnokban. Nem vártam senkit, csak azt nem tudtam eldönteni, hogy előbb a könyvtárba menjek, amely az emeleten van, vagy a büfébe, az alagsorba. Míg így álldogáltam, az oldalfalon megláttam két hatalmas olajfestményt.

Az egyik, amely állóképnek készült, egy táncoló és zenélő cigánylányt ábrázolt. A festő a mozgást akarta megörökíteni, ezért úgy tűnt, mintha mozgásban lenne. Hosszú koromfekete haja lobogott, melybe a füle fölött hervadozó pipacsot tűzött. Nyitott, spagettipántos fehér inget és különböző virágmintákkal díszített kék harangszerű szoknyát viselt. Öv helyett zöld kendőt kötött a derekára. Bal kezében csörgődobot tartott.

A másik festmény fekvő tájképet ábrázolt. A tóparti naplemente kicsit vörösre festette a kép tónusát. A tó partján zöld nádas és egy deszkamóló állt. Felénk fordulva fekete hajú, japán kinézésű lány ült rajta. Selyem melltartója majdhogy átlátszónak tűnt. Ágyékát összeráncolt selyemkelmével takarta el. Jobb kezére, amelyre támaszkodott, piros rózsák voltak tetoválva.

Aki beszerezte a festményeket, szerette az idillikus témákat. Az nem is lett volna gond. Én csak azon töprengtem, minek a vakok és gyengén látók szervezetének előcsarnokában festmény a falon.

Végül úgy döntöttem, hogy előbb a könyvtárba megyek. Fel kellett mennem a lépcsőkön. Ott egy kis társalgót rendeztek be néhány párnás székkel. Onnan nyílt az ajtó a kis helyiségbe, ahol a katalóguscédulákat tartották.

Bent egy fiatalember ült és nézegette a kis katalóguscédulákat. A szobát olyan szűkösre tervezték, hogy az asztalka mögött csak egy ember fért el. Amikor a fiatalember meglátott, rögtön felállt és szólt, hogy szívesen átadja a helyét.

Ennek megörültem. Mivel nem látom az apró betűket, a jegyzéket felolvasva szoktam használni. Ez nem gond, mert a könyvek címei beolvasva is megvannak. Kis magnóról, fülhallgatón keresztül meg lehet hallgatni a könyvgyűjtemény jegyzékét.

A fülhallgatónak ott kellett lennie az asztalon, de nem találtam. Akkor szólt a fiatalember, hogy gond van.

– A fülhallgatót pár nappal ezelőtt elkérte a gondnok. Még mindig nála van. Őt nemrég a büfében láttam.

A büfében tényleg ott ült az asztalnál a gondnok egy barátjával és sörözött. Ismertem őt, ezért egyenesen hozzá léptem.

– A fülhallgató kellene – szóltam hangosan.

– Itt van, adom mindjárt, de baj van, mert elromlott.

– És akkor most mi legyen? – kérdeztem.

– Varga Zolit kell megkérni, ő talán meg tudja javítani – válaszolta a gondnok.

Zoli nagyon szerette a dogonok[162] receptje alapján készült hagymalevest. Ilyet csak egy Tisza menti városban, Kanizsán lehetett enni. Az ottani halászcsárdában dolgozik az a szakács, aki a nyugat-afrikai Mali köztársaságból jött. Úgy beszéltük meg telefonon, hogy ott találkozunk.

A kis csárda mindössze két helyiségből állt. Az egyiket, a nagyobbat már elfoglalta egy több tagú család. Nekem a kisebbik terem maradt, ahol mindössze két asztalt tartottak megterítve.

Míg vártam, úgy döntöttem, hogy megkóstolom a híres hagymalevest, bár életemben nem ettem még hasonlót.

Rövid időn belül a pincér ki is hozta a levest. Nem tűnt látványosnak. A mély levesestányérban egy sötétbarna folyadékban kisebb meghámozott hagymafej úszkált.

Sokáig gondolkodtam, hogy megkóstoljam-e. Végül is ellöktem a tányért magam elől. Épp akkor futott be Zoli.

– Mi az, talán nem ízlik? – így reagált, amikor meglátta a még teli tányér levest.

– Nem tudom, Zoli, mert meg sem kóstoltam.

Leült velem szembe, kérdezés nélkül maga elé húzta a tányért és jóízűen falatozni kezdett. Majd intett az arra járó pincérnek, hogy hozzon még egy tányérral ebből a finomságból.

Míg kanalazott, elé tettem a párnás, kábel nélküli fejhallgatót.

Csak miután kiürítette a tányért, szólalt meg újra.

– Tudod, barátom, már többször sok felszerelést javítottam ingyen a vakok szervezetének. Ezt most már meguntam. Tudom, hogy nincs pénzetek, épp azért, ha szerzel egy zacskó aszalt szilvát vagy egy üveg szilvalekvárt, megcsinálom.

---

[162] A dogonok híres afrikai törzs. Ők azt tartják, hogy tanítóik a Szíriusz bolygóról jöttek. Különleges hagymalevest készítenek.

De kikötötte, hogy a szilvakészítmény csakis Ivántól[163] származhat.

A másik teremből mellénk szegődött egy 6-7 év körüli kislány. Akkora lehetett, mint Lea unokám. Úgy látszik, meghallotta a Zolival való beszélgetésemet. Kezében Robi robot[164] másolatát tartotta, amely nagy népszerűségre tett szert a Tiltott bolygó című film alapján.

– Elromlott. Nem akar működni. Kérlek, csináld meg – szólt a kislány panaszos hangon.

Egy terebélyes falusi ház udvarán álltam és a köcsögfát nézegettem. Az eredetileg már nem élő ágas-bogas fán tizenhét cserépköcsögöt számoltam meg. Pont olyanok voltak, mint amilyenekbe gyerekkoromban a Májkó a szilvalekvárt tárolta.

– Ne bámészkodj, hanem segíts lepakolni a kosarakat – szólt Iván a hátam mögött.

Amikor megfordultam, megláttam a parasztkocsit az udvar közepén. A lovak már ki voltak fogva és a száraz herebálát lakmározták. A kocsi csomagterében három fonott kosár állt teli szilvával. Azok lepakolásánál kellett segédkeznem.

Nem utasíthattam el a felkérést, mert lekvárért és aszalt szilváért jöttem. Munka közben mondtam el, mi járatban vagyok. Aszalt szilva vagy lekvár kellene, de lehet mind a kettő, Zoli számára. Ő is a hagymaleves kedvelőjeként ismerte Zolit. De hogy a szilvalekvárt is szereti, arról még nem tudott.

Gyorsan befejeztük a munkát és Iván szólt, hogy megmutatja, hol szárítja a gyümölcsöt.

Egy elég rozoga, szellős fészerben több asztallap állt egymás mellett. A lapok széleire keskeny cseréplécet szerelt. Az biztosította, hogy keverés és a szilva mozgatása közben ne guruljanak le a gyümölcsszemek.

A lekvárnak való szilvát pedig egy nagyon lapos, keskeny oldalú fateknőben tárolta. Azt is elmagyarázta, hogy sem a lekvár, sem a szárítás még nem fejeződött be. Még várni kell.

Őszintén szólva én is szeretem az aszalt szilvát. Ezért arról kérdezősködtem, hol szerezte be az ilyen nagy szemű gyümölcsöt.

---

[163] Ćirković Ivan – volt tv-producer.

[164] A Tiltott bolygó című, 1956-os sci-fi klasszikus, több mint két méter magas robotfigurája. Rendező: Fred M. Wilcox.

Elmesélte, hogy a lányának udvarolt egy szerbiai falusi legény. Annak van ilyen gyümölcsöse. Tavaly a fickó leánykérőbe jött hozzá és 5-6 láda szilvát is hozott ajándékba. Azzal dicsekedett, hogy ez az ő termése.

Rögtön érdeklődni kezdtem a kérő iránt, de Iván lecsillapított, hogy nincs értelme. Először is már elfelejtette, melyik faluból jött a fiú, másodszor a lánya kikosarazta a kérőt. Ezért megharagudott és távozott.

Míg beszélgettünk, Iván szétterített még egy kosár szilvát az asztalra. Leöntötte vízzel majd erős szőrű súrolókefével súrolni kezdte.

Amikor rákérdeztem, miért teszi ezt, elmondta, hogy ez a szilvalekvár és az aszalt szilva készítésének a folyamata. A súrolást kétszer kell megismételni. Így a szilvából előbb lekvár lesz, de amikor lesúrolja a nyálkás puha részét, akkor megaszalódik.

Nem tudtam vitatkozni vele, mert nem értettem az egész eljárást. Amikor másodszor is megismételtük a folyamatot, akkor már tényleg aszalódott a szilva.

Megkóstoltam, nagyon finom volt. De a lekvár is.

Zoli lakásának ajtaján kopogtam egy köcsög szilvalekvárral a kezemben. Kis idő múlva megnyílt az ajtó. Robi robot állt előttem teljes nagyságában. Amikor meglátott, félrehúzódott és beengedett. Zoli a konyhában várt.

– Hoztál? – kérdezte.

Bólintottam, és elé tettem a köcsögöt. Zoli belenézett és elmosolyodott. Elővette a kenyeret és vágott belőle egy jókora szeletet majd kenni kezdte a friss lekvárral.

– Hogy került ez a robot ide? – kérdeztem.

– Én csináltam. Megjavítottam a kislány játékát és az az ötletem támadt, hogy szolgálót készítek magamnak. Hát ez a robot a szolgálóm.

– És a fejhallgató?

– Kész, ott van a könyvtárban.

71.

Ahogy lépkedtem felfelé az egyenes önhordó padlás lépcsőjén, a hetedik fokhoz érve az nyikorgó hangot produkált. Az egész lépcsőzet már olyan öreg lehetett, mint maga a ház. Felérve vastag tetőgerendák sokasága

közt találtam magam. Ilyen volt a Temerini ház padlásrésze. Fölérve ököl nagyágú pók állta utamat. Nem maga a pók, hanem a kivetett hálója. Magától a póktól nem undorodtam. Ha kellett és alkalom adta lehetőség, végeztem vele, bár az idős emberek ezt nem javallták.

Amikor karommal szétszakítottam a hálót, hogy tovább mehessek a pók is eliszkolt. Azt a papírhalmot vettem célnak, amely éveken keresztül felhalmozódott a padlástér közepén. Tudtam, hogy nem leszek egyhamar kész a válogatással, ezért az ott heverő kis káposztáshordót használtam fel ülőalkalmatosságnak.

Tamás[165] számára meg akartam találni a forgatókönyvet Miklósról.[166] E mellett szét kellett válogatni a tűzrevaló papírokat, brosúrákat és régi ponyvaregényeket azoktól az írásoktól, amelyek maradandóak. Feltételeztem, hogy az utóbbiból sokkal kevesebb lesz.

A magas papírhalom között elsőként a romantikus regény füzetek álltak a legtetején. Azokat mindjárt a kidobandó halomra tettem. Azután a munkám során készült forgatókönyvek, szinopszisok következtek. Mindegyikből műsor keletkezett. A képregények közül a Buksik és a Valiant herceg is a szemetes halomra került.

Lépteket hallottam a falépcsőn. A nyikorgás jelentette azt, hogy a jövevény túl van a hetedik lépcsőfokon, azaz nemsokára megjelenik a padláson. Abba hagytam a válogatást és a feljárat felé figyeltem.

Tamás jött a padlásra. Amikor meglátott hozzám sietet. Két jegyet tartott a kezében.

- Este koncert lesz a zsinagógában. Tudom, hogy szereted a zenét ezért biztosítottam neked két jegyet. – majd folytatta – Találtál valamit Radnótiról?

Nem tudtam neki igenlően válaszolni, de előttem még nagy papírhalom állt. A találatra még volt némi remény.

Végül a zsinagóga udvarán találtam magam. A hatalmas területen végellátható széksorok előtt. A két üllőhely az utolsó sorok közepére szólt. Winus jött velem. Néhány idősebb asszonyt fel kellett keltenünk, hogy odajussunk.

Amikor a koncert elkezdődött mindenki felállt és tapsolni kezdet. Furcsálltam, mert rendszerint a zeneszám végén szoktak tapsolni.

---

[165] Csapodi Tamás – Budapesti történetkutató. A Bóri munkaszolgálatosok sorsa érdekli.
[166] Radnóti Miklós – költő. Bóri munkaszolgálatos.

Az előttem lévő emberekre főleg a fiatalokra rá kellett szólnom, hogy üljenek le, mert nem látom tőlük az emelvényt.

Amikor megnyugodtak a kedélyek a nézőtéren és mindenki leült az zene is elhalkult. Akkor Tamás lépet ki a pódiumra és bejelentette, hogy versmondási verseny következik. A részvevők egymás után jönnek ki a színpadra, bemutatkoznak és elmondják saját verseiket. A végén a nézőközönségnek kell majd szavaznia.

Jöttek a fellépők egymás után. Voltak köztük lányok és fiuk is egyaránt. Valakit megtapsoltak, de olyan is volt, akit kifütyültek. A közönség nagy része unni kezdte az előadást. Körülöttem a nézőtéren többen is egymás közt beszélgetni kezdtek. Én is szóltam Winusnak, hogy hagyjuk ott az egészet, mert unalmassá vált az előadás.

Akkor a hangzavarok közt felém szállt egy mondat a szintér irányából:

„…a háborúba ájult Szerbiából…"

Rögtön az S. Miloševići[167] hatalmi rendszer jutott eszembe. Kezdtem odafigyelni, de nem sikerült, mert Tamás szólalt meg a hátam mögött:

- Ez Radnóti. A levél a hitveshez. De ki lehet a lány?

A nagy hangzavartól a vers többi részei nem hallottam. Csak a szavaló lányra figyeltem, aki a verset mondta.

A homokóra alakú testét nagyon világosszürke ujjatlan térdig érő ruha takarta. Ezzel az 50 évek előtti divatját utánozta. Nyaka körüli hosszú nyaklánc apró vörös korall kövekből készült. Rövid, hullámos, platinaszőke frizurája olyan volt mint amilyent leginkább Marilyn Monroe viselt.

– Ez a nő nagyon is hasonlít Fannira.[168] – megszólalt újra Tamás.

– Nem tudom Tamás, de amikor én utoljára láttam akkor egy molett öregasszony állt előttem. Nem ilyen csinos karcsú fiatal lány– feleltem

Tamás épp válaszolni akart, amikor a sor közepéről, amelyben ültünk egy idősebb nő kikecmeregni kezdet. Amikor kijutott a sorból továbbra is ott álldogált a sor végén, nem tudta merre lehet a mosdó.

Én is kiléptem a székek közül, azzal a szándékkal, hogy segítsek neki. Amikor jobban megfigyeltem az alkata épp az előbb említett Radnótinére hasonlított.

Hozzá léptem, hogy segítsek. Akkor vetem észre, hogy a nézőtér alatt egy alagsor is van. Ott nagy volt a jövés-menés, főleg a fiatalok között. Ki-

[167] Szlobodan Milosevics 1941-2006. A többpártrendszer bevezetése után, 1990.megalapította a Szerbiai Szocialista Pártot. 1997. megválasztották Jugoszlávia elnökévé.

[168] Gyarmati Fanni – Radnóti Miklós felesége

be járnak az szuterén egyik részébe. Rájöttem, hogy ott lehet a mosdó, ezért odairányítottam az idős asszonyt.

Csak amikor bebizonyosodtam, hogy megtalálta azt, amit keres indultam vissza a széksorok közé.

Jellegzetes kerékpár csöngő hangját hallottam a hátam mögött. Amikor megfordultam egy fekete öltönyös úriembert láttam meg kerékpáron. A kerékpár nem is olyan hagyományosnak tűnt, hanem igazi velocipéd[169] volt. Rögtön arra gondoltam, hogy cirkusz jár a faluban.

Megbotlottam egy kisebb kerékcsapásban. Majdnem elestem ezért előre szegeztem a tekintetemet. Különleges látvány tárult elém. Az egyszerű mindennapi szürke öltönybe öltözött középkorú férfi hasán díszes dobozt hordott. Egy verklit.[170]

Körülötte a poros úton néhány rongyos ruhába öltözött gyerek ugrándozott és szaladgáltak.

Az ember jobb kezét a doboz oldalán lévő kis fémkaron tartotta. Amikor közelébe értem, akkor szólalt meg a zenedoboz, mert tekerni kezdte a karocskát.

Kétoldalt, füves árok választotta el az utat az épületektől. A házak is különlegesek, régieseknek tűntek. A bejáratok előtt vastag deszkapadló hidalta át az árkokat. Beton helyet, az alapokat terméskőből építették. Hirtelen nem tudtam hová kerültem. Az egész környezet és az emberek a régen elmúlt kor jelegét viselték.

Kísérni kezdtem a kis sereg. Érdekelt hová igyekeznek. A következő ház melletti virágoskertben egy fiatalasszony szorgoskodott. Egyszerű szürke rövid ujjú ruhát viselt. A sűrűn pliszírozott felső rész takarta telt kebleit.

Az asszony talajt figyelve ott sopánkodott. Magról virágot akart ültetni, de nem találta meg a megfelelő helyet. Bementem hozzá. Rögtön a következőkkel kezdte:

– Mutasd meg mit hová ültettél!

Akkor jutott eszembe, hogy az egész területet babbal ültetem be. De úgy látszik nem kelt ki, mert csak a porhanyós feketeföld terült a lábam alatt.

---

[169] A velocipéd egy 1860 évekből származó kerékpár. Egy nagy kereke van, elöl és egy kicsi hátul. A vezető közvetlenül az első kereket hajtja meg.

[170] A verkli mechanikus hangszer, az oldalán lévő kar tekerésével a játékos egyszerre táplálja a fújtatókat, és működtet egy kis fém szögecskékkel ellátott, forgó hengert.

– Nem érdemes vele foglalkozni, mert úgysem kell ki. Nem lett locsolva – igyekeztem megnyugtatni az asszonyt.

Ezek után kicsit megnyugodott. Most már békésen szólt:

– Akkor csinálni kell egy locsoló berendezést.

A kis műhelyemben álltam a munkaasztal előtt. Egy víztartályos pumpa szerkesztésén törtem a fejem. A nagy tartály elkészítéséhez nem találtam elég anyagot. Ezért a bádog és a műanyag lemezt kell kombinálnom. Attila fiamat kértem meg, hogy segítsen az elkészítésében.

Előbb szabni kezdtünk. Egy hosszúkás gömbölyű tartályt kellett készíteni a víz tárolására. Már eleve tudtam, hogy gond lesz az anyaggal. A bádogot bádoglemezhez lehet forrasztani, de a műanyagot a bádoghoz nem. Így megállt a tudomány. Valaki szakavatottól kell tanácsot kérnem.

A szomszédban Sanyi[171] autóbádogos műhelyt tartott. Feltételeztem, hogy van tapasztalata az anyagok kombinálásában. Amikor elmeséltem mit szeretnék készíteni elmosolyodott.

Ragasztója nincs, de kisebb gőzmozdonya van. A gyerekeknek szerkesztette, hogy játszanak vele. Miután felnőttek többet nem érdekelte őket. Azon van tartály meg gőzgép is amivel nyomást lehet elérni, magyarázta.

Az ötlet jónak tűnt csak épp néhány méter sin párat kell építeni, hogy a mi udvarunkba toljuk a gépet.

Miután Attilával elkészítettük a vágányt úgy döntöttünk, hogy nem gyújtjuk be a gőzgép kazánját, hanem egyszerűen áttoljuk a mi oldalunkra. Ezért felmentem a mozdony kabinjába, hogy meglazítsam a féket. Bent kétszer akkora térre bukkantam, mint amilyennek kívülről látszott.

Amikor a fékkarhoz nyúltam egy erélyes kéz leállította mozdulatomat. Előbb azt hittem, hogy a fiam jött fel utánam. Megfordultam.

Nem Attila állt mögöttem, hanem egy nő ókori római stílusú tunikában. A koromfekete gyapjú anyag egy részből állt és része kendőként haját is takarta. Sötétre sminkelt arccal mérgesen nézet rám. Másik kezében fekete macska dorbézolt.

Miután elengedte kezemet, elől valamelyest szétnyílt a felráncolt anyag. Látszott, hogy testét csak ez a lepel takarja.

– Ez az én otthonom. Ne bánts itt semmit.

Muszáj volt hátraállnom, mert nem akartam, hogy boszorkánnyal legyen dolgom.

---

[171] Varga Sándor – bádogos szomszéd

RECENZIÓK

Az emberek többsége nem emlékszik az álmaira. Akik emlékszenek rájuk, azok többségének is csak az ijesztő képek jutnak reggel eszébe. Még kevesebben vannak, akik lejegyzik álmaikat. Még a költők közül is kevesen vannak, akik késztetést éreztek arra, hogy az éjszakai emlékeket valamiképpen felhasználják. Azért említem a költőket, mert rájuk szokták mondani, hogy az álmaikat használják fel nyersanyagként. Weöres Sándor írta le doktori disszertációjában, hogy nem tartotta érdemesnek lejegyezni álmait. Babits Mihály mesélte el, hogy az éjjel lefirkantott szavak nem alkottak verset. Nos, Németh Árpád gyakran álmodik, történeteket jegyez fel, egész hosszú, sokszor kanyargós mesét sző álmaiban.

A lélekgyógyászok úgy tartják, hogy azzal álmodunk, amivel nap közben foglalkoztunk. Az álom nem tartja magát az átélt élményekhez, de a megélt érzéseket, cselekedeteket ismételgeti, azokból dolgozik, keveri és tarkítja őket, ami által, állítólag, megnyugtatja az embert. Ezek a leírt álmok olyanok, mint az irodalomban a novellák vagy a mesék. Abban különböznek az írók által eddig megalkotott epikától, hogy nem törekszenek valamiféle csattanós befejezéssel lekerekíteni a történetet, hanem az gyakran marad befejezetlenül, néha meg elkanyarodnak váratlan eseményekbe. Az álmokra jellemző, hogy sikeresen bonyolítják a múltban megélteket, mindenféle kombinációkban mondják el az eseményeket, rokonokat, ismerősöket mutatnak újra, évekkel ezelőtt megtörtént traumákat, helyzeteket, emlékeket és már átélt érzelmeket ismételnek meg, újabb és újabb variációkban adják elő a megélt, de a lehetőségként megadott szituációkat is.

A tudósok még nem jöttek rá, hogy az emberi agy miért utazik éjjelente mindenféle tájakra, miért jelennek meg benne meghatározott emberek vagy miért választ ki olyan meséket, amelyek akár meg is történhettek volna, de nem valósultak meg ilyen formában. Németh Árpád álmai gazdagon kínálják a felsorolt lehetőségeket. A lejegyzett álmok néha kerek történetté formálódnak, néha meg váratlan irányba kanyarognak el. Gyakran érzelmekben gazdagok, néha meg objektíven lejegyzett, riportszerű események

leírásai. Vannak benne szereplők, akikről tudni véljük, hogy rokonok, ismerősök, az író munkatársai, de akadnak ismeretlenek is, akik bonyolítják az éppen soron levő eseménysort. Szemmel látható, hogy az álmok az emlékek gazdag kínálatát használják fel, a tudatalatti képeket alkot, a történet szinte filmszerűen alakul. Csak nagyon szorgalmas munkával lehet naponta szavakba önteni az ember álmait.

2018. január 30. Fehér Gyula

Álom, álom, édes álom...élteti bennünk az dal a szebb, a jobb érzelmek iránti örök vágyakozásunkat...de ez csak az operettekben valósul meg. Az álmok világa ennél sokrétűbb, sokkal bonyolultabb, semmint hogy csak a kellemes élményeinket, szép emlékeinket idézné elénk. Álmaink olykor durvák, kegyetlenek és igencsak idegfeszítőek is lehetnek, melyek után igazán jót tesz a hangulatunknak az ébredés. Ilyenkor mondjuk, hogy szörnyű álmunk volt, de milyen jóleső érzés, amikor visszatérünk életünk valós állapotába. „Össze álmodtam mindent, de már nem is emlékszem mi is történt velem igazán" – hallhatjuk sokszor a kollégáktól, ismerőseinktől vagy a családtagoktól.Ez talán így is van jól, azaz hogy amikor visszazökkenünk a napi teendőink sodrásába, az éjszaka átélt történések zömükben elpárolognak az agyunkból. Német Árpádot ezt – csak így egyszerűen – nem vette tudomásul, hanem kezdte papírra vetni álmait, amint ébrenléte olyan fokú lett, hogy rögzíthette. Ehhez nemcsak erős elhatározás kellett, hanem nagy önfegyelem és kitartás is. Tegyük fel magunknak a kérdést: „Közülünk hányan keltünk volna fel – napról napra – minden hajnalban, amikor kora reggel az ötödik alvásfázisban , azaz a REN-ben intenzív álmok ébresztik fel az embert?" Árpád nyomban kibújt az ágyból és aprólékosan feljegyezte mindazt amire emlékezett. Nem végzett álomfejtést, legfeljebb csak azon csodálkozott hogyan fonódnak egybe a vele egykor megtörtént események emlékei, egy-egy emlékezetes filmjelenetei vagy a tegnapok izgalmai avagy a reá váró feladatok? Az álomkép egy csodálatos ötvözete az ember sohasem kikapcsoló központi idegrendszerében lejátszódó folyamatoknak, bevéső déseknek, ingereknek. Az orinológia, vagyis az álomkutatás tudo-

mánya pontos meghatározást ezidáig még nem adott. Sokan próbálkoztak álomfejtéssel, álomlátások-ra alapozott jövendőmondással, jóslással...de legtöbbjükre rácáfolt az idő, állításaik nem voltak általánosíthatók, tudományosan igazolhatók. Jung professzor úgy vélte, hogy komolyan kell venni, Krúdy Gyula álmoskönyvet írt...de az álmok szövevényére nincs tudományos meghatározás. Mindennek ellenére mindannyiunkat foglalkoztatja: „ Vajon mi a jelentősége az álmainknak és milyen üzenetet hordoznak magunkban”? A Szerzőnk nem akarja megfejteni azt, hogyan lehet egyszerre Zomborban, majd a temerini házuk udvarán, hogyan találkozik váratlanul a feleséggel, vagy Živkával vagy a filmvilág hírességei közül néhánnyal a Szerb Nemzeti Színházban? Ő megelégszik azzal, hogy rögzítse mindazt ami egy magafajta, magunkfajta ember fejében emlékként, tudásként, elméletként, tapasztalati anyagként, vágyként vagy lekifurdalásként nagy kuszaságban megjelenhet. Németh Árpád mintha azt sugallná, hogy az álmok egyediek, függetlenek és megismételhetetlenek...mintha emberek lennének.

Bosznai Győző

PÁR SZÓ AZ ÍRÓRÓL

Németh Árpád 1945-ben született Zomborban. Ott fejezte be a középiskolát.

1968. Átköltözött Újvidékre és tagja lett a belgrádi televízió magyar nyelvű szerkesztőségének.

1970. Az Újvidéki televízió tagjaként, mint operatőr dolgozik. Az időben beiratkozik a Zágrábi televízió és filmművészeti főiskolára, amelyen 1975-ben diplomát szerzett. Rendezéssel is kezd foglalkozni. Mint operatőr, és mint rendező több dokumentumfilmet és tévé drámát is készít.

Az öreg halász (1972), Statisztikusok (1974), Lifka Sándor (1975), Fekete glóbusz (1975), Hét magyar ballada (1977), Buda Brakus (1979), Szerelmi költészet (1980), Grimasz (1981), Vera és Erzsike (1981), A késdobáló (1984)

Több íróval és művésszel készített portréfilmet Fehér Gyula közreműködésével. Ezek közül meg kell említeni: Bori Imre dr, Brasnyó István, Burány Nándor, Gál László, Herceg János, Koncz István, Kopeczki László, Majtényi Mihály, Németh István, Pap József, Szabó György Tolnai Ottó, és még sokan mások.

1987. Megrendezi az Erőltetett menet c. két részes dokumentumfilmet, amelyet a magyarországi M-1 stúdióval együtt készült. Ezért a dokumentum filmért állami díjat a Nívó díjat kapta meg.

Tagja volt a Tartományi Kulturális és Oktatási titkárságnak, majd a szerbiai filmművészeti igazgatóság tagja lett.

1985. Az Újvidéki Rádió és Televízió kitünteti a különleges munkásságáért. Ugyan abban az évben a Vajdasági filmmunkások szövetségének elnöke lesz.

2000. Megromlik a látása és tagja lesz az újvidéki vakok és gyengén látók szervezetének. Ott a Visszhang nevű hangos folyóiratot szerkeszti.

2005. és 2008. ben színházi előadást rendez vakok közreműködésével.

2009. A Szerbiai vakok és gyengén látok szövetsége diplomával jutalmazza meg a kultúra terén elért eredményei miatt.

Írásai:

2003-2005 között a Magyar Szó munkatársa. Kritikákat jelentett meg a televízió műsorairól.

2006 Megjelenik első könyve a A kamera mögül. ISBN 86-86613-00-4 http//mek.oszk.hu/04700/04762 és mp3 http://mek.oszk.hu/04700/04763

2008. P.P. Némethek privát kiadvány. http//mek.oszk.hu/06900/06904.

2010. Priče i snovi-szerb nyelven. ISBN 978-88025-01-0 http://mek.oszk.hu/11000/11028 és mp3 : http://mek.oszk.hu/11000/11029

2010. Scenarijum –szerb nyelven ISBN 978-86-88025-03-4

2014. Breskvica – regény szerb nyelven ISBN 978-86-88025-05-8: http://mek.oszk.hu/15100/15103 és mp3 http://mek.oszk.hu/15100/15104

TARTALOM

Előszó 3
1. Álom 5
2. Álom 9
3. Álom 16
4. Álom 20
5. Álom 23
6. Álom 29
7. Álom 32
8. Álom 38
9. Álom 43
10. Álom 48
11. Álom 52
12. Álom 57
13. Álom 60
14. Álom 64
15. Álom 69
16. Álom 73
17. Álom 78
18. Álom 83
19. Álom 88
20. Álom 92
21. Álom 96
22. Álom 100
23. Álom 105
24. Álom 109
25. Álom 114
26. Álom 117
27. Álom 120
28. Álom 126
29. Álom 131
30. Álom 135
31. Álom 140
27. Álom 145
33. Álom 149
34. Álom 155
35. Álom 159
36. Álom 162
37. Álom 167
38. Álom 172
39. Álom 176
40. Álom 182
41. Álom 186
42. Álom 191
43. Álom 195
44. Álom 202
45. Álom 206
46. Álom 211
47. Álom 216
48. Álom 221
49. Álom 227
50. Álom 232
51. Álom 236
52. Álom 241
53. Álom 247
54. Álom 252
55. Álom 256
56. Álom 260
57. Álom 265
58. Álom 269
59. Álom 278
60. Álom 282
61. Álom 286
62. Álom 292
63. Álom 296
64. Álom 300
65. Álom 304
66. Álom 308
67. Álom 311
68. Álom 316
69. Álom 320
70. Álom 325
71. Álom 328
Recenziók 333
Pár szó az íróról ...337

Kiadó
A városi vakok szervezete, Újvidék

Nyomda
KriMel, Budiszava

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.511.141(497.11)-31

NÉMETH, Árpád, 1945-
Álmaim / Németh Árpád. - Újvidék : A Városi Vakok Szervezete, 2018 (Budiszava : KriMel). - 340, 68 str. ; 23 cm

Nasl. str. prištampanog teksta: Snoviđenja / Arpad Nemet. - Oba teksta štampana u međusobno obrnutim smerovima. - Tiraž 200.

ISBN 978-86-88025-07-2

COBISS.SR-ID 323886855

Arpad Nemet
Snovidenja

Arpad Nemet

SNOVIĐENJA

Novi Sad
2018

Knjiga je posvećena unucima:
Zoé, Vilmos, Anna i Lea

Zahvaljujem se svima onima koji su doprineli da se ovo delo štampa.
To su:
Gradska uprava za kulturu grada Novog Sada
Savez slepih Vojvodine
Savez slepih Srbije

Preveo sa mađarskog:
autor

Lektor:
Gagrica Jovan

ISBN 978-86-88025-07-2

UVOD

Dok spavam – a tako je otkada znam za sebe, sanjam veoma osobene, bojama bogate snove. U najranijem detinjstvu, još u naručju majke, lebdeo sam u nepoznatom prostoru... I dan-danas se jasno sećam svih detalja tog sna!

Ako poželim, nakon što se probudim, da mi usnuli san ostane u dugom sećanju, dovoljno je da se bar nakratko usredsredim na odsanjani prostor i događaje. Tih snova se potom sećam dugo, dugo i upečatljivo.

Doživljaje iz snova bezbroj puta sam ispričao u krugu porodice ili prijatelja. Primetio sam da se moja prepričana snoviđenja prate sa vidnim interesovanjem i uživanjem.

Dok sam bio zaposlen nisam imao vremena da mirno sednem i pažljivo zapišem ova moja snoviđenja. Tek posle odlaska u penziju, zapamćeni doživljaji iz snova više puta su se našli u mojim pripovetkama i u romanu.

Davnašnje snove, među kojima je ne mali broj onih, meni izuzetno važnih i zanimljivih, nisam našao za shodno da naknadno zabeležim. Ali, i oni čine jednako dragocene momente u mom dosadašnjem iskustvu snevanja. Iskustvu koje nedvosmisleno pokazuje da postoje mesta i prostori kojima se povremeno iznova vraćam.

Jedno od takvih mesta je i klanac u podnožju čijih okomitih stena neprestano zatičem zelenu livadu. Tamo žive razgolićeni tamnoputi muškarci i žene. Nastambe su im pećine uklesane visoko u stenama. Do ulaza u pećine ne vodi ni stepeništa niti užad za penjanje. Nema ni potrebe, jer ovi ljudi umeju da lete. Povremeno se nađem u tom tajnovitom prostoru. Odnose me tamo krilati muškarci. Dohvate me dvojica njih ispod pazuha i prenesu do pećine, uvek kod jedne te iste porodice. Domaćini me ljubazno ugoste i ispričaju poneku dogodovštinu iz njihove istorije. Posle me obično vrate na zelenu livadu i ... ja se za tili čas probudim.

U ovoj knjizi zapisivao sam snove odsanjane od februara do septembra 2017. godine. To je i razlog što se u njima pojavljuju neki likovi i događaji koji su, manje ili više, obeležili moj stvarni život u tom periodu.

Sanjam, svaki put kada zaspim. Čak i kada prilegnem popodne! Tokom noći budim se više puta. Svaki put kada ponovo utonem u san, sanjam i sasvim nove dogodovštine. Svaki novi san donosi nove prostore, ljude i događaje. Pokatkad mi polazi za rukom da buđenjem tek okonačane snove – ako su mi dovoljno važni ili poželjni, nastavim da sanjam čim ponovo zaspim.

Ovde sam pokušao da prostore, događaje i ljude što preciznije opišem, možda ponekad i preterano detaljno, sve u nadi da će tako čitalac bolje razumeti priču. Na kraju krajeva, to mi i nije bilo naročito teško, budući da u snovima prostor i vreme nisu povezani.

Teške i uznemirujuće snove namerno sam izostavio, baš kao i one preterano erotske.

U snovima susrećem mnoge ljude koje poznajem ili sam poznavao. To su moji prijatelji ili kolege s posla. Ali, družim se i sa nepoznatim ljudima, u sasvim nepoznatom prostoru.

I kada budem predao rukopis knjige u štampu, verujem da će mi i dalje navirati veoma interesantni i upečatljivi snovi. Znam da će mi zacelo biti žao što nisam još malo sačekao i makar neke od njih uvrstio u ovu knjigu. Međutim, valjalo je negde staviti tačku kako rukopis ne bi prerastao u nepodnošljivo mnoštvo priča o snovima, koje bi jedva stalo u nekoliko tomova.

Svima koji se zapute stranicama ove knjige dajem časnu autorsku reč da su događaji koje opisujem autentični prizori iz mojih snova. Imena većine likova koji se ovde pojavljuju doznao sam od njih samih, a po vlastitom nahođenju davao sam imena samo onima koji se iz bilo kojih razloga nisu sami predstavili. Svako poistovećivanje sa nekim od tih imena smatraću igrom puke slučajnosti.

1.

Stigao sam na poslednju deonicu putovanja oko sveta. Ovo dugačko krstarenje obavio sam sa malim automobilom Fiat-75. Našao sam se odjednom u šumama Fruške Gore. Uskoro sam ugledao širok ulaz u tunel. Pomislih: bilo bi dobro proći kroz njega i tako što pre stići kući. To razmišljanje podstaklo me je da uđem.

Shvatio sam ubrzo da je to bila greška. Nije se radilo o tunelu, nego o dubokoj pećini visokih svodova. Ipak, što sam više odmicao, put je postajao sve uži i tajanstveniji. Odlučio sam da se što brže vratim. Ali, za to je tebalo naći dovoljno širok prostor da mogu, manevrišući na putu, da okrenem kola.

Posle kraće vožnje naišao sam na pogodno mesto. Pored puta je rastao podeblji hrast, na čijem je deblu, tik ispod krošnje, visio kandelaber. Svetiljka je obasjavala mesto za odmor. Od gasnog plamenka širilo se prigušeno svetlo, ostavljajući ovaj neobičan prostor u polutami.

Zaustavio sam se i tog trenutka sam na obližnjem travnjaku ugledao devojku. Sedela je okrenuta leđima. Belu, naboranu suknju raširila je oko sebe. Pored nje na travnjaku, uspravljeno, stajala je violina. Desnom rukom je stezala vrat instrumenta, kao da se naslanjala na njega.

Posmatrajući je, na trenutak sam razmišljao – da li da izađem iz auta i da je upitam, trebali joj pomoć, ili da jednostavno okrenem vozilo u suprotnom pravcu i nestanem.

Ipak, izišao sam iz auta... Možda joj je zaista potrebna pomoć, samo što ona iz nekog razloga nije u stanju da zatraži!?

Prilazeći, obratio sam joj se tonom uljudne, neskrivene nedoumice. Na moje reči nije odgovorila, samo je još više pognula glavu. Zurila je ispred sebe u nešto neodređeno. Stao sam na koji korak od nje i glasno zapitao šta joj je i da li joj treba pomoć. Jedva primetnim pokretom podigla je glavu i pogled usmerila na mene. Dva prelepa oka, plavetna poput mora, posmatrala su me sa zanimanjem.

Njeno mladalačko lica uokvirivala je duga, tamna kosa. Laganim pokretom položila je violinu na travnjak, da bi se zatim podigla. Za trenutak su zatreperili nabori haljine koja je postala svetlozelene boje. U visini grudi podigla je ruke i spojila dlanove, da bi ih zatim naglo otvorila. Na dlanovima se pojavila kugla. Iz želatinske obline počele su da izbijaju tanke crvene munje. Uplašio sam se od te pojave.

Devojka me je pogledala u oči i progovorila:

- Da. Moraš me izvesti iz ove pećine. Očekuje me moj dragi, budući muž.

- U redu. Dođi! – rekao sam ne čekajući da se pokrene.

Okrenuo sam se. Automobil kojim sam došao, mali Fića 750, nestao je. Umesto njega, tamo su sada stajala mnogo veća kola. Pažljivije sam osmotrio kola i lako prepoznao moćni Volvo.

- To nije moj automobil – rekao sam okrećući se prema devojci. – Moj je mnogo manji... Gde je nestao Fića?

- Ovaj automobil je sad tvoj. Ne misliš valjda da ću sesti u onu malu konzervu?!

Osećao sam se neprijatno. Stajao sam pored automobila dok je devojka sasvim mirno i ležerno sela na vozačevo sedište. Otvorila je prednja desna vrata automobila i doviknula:

- Dolaziš ili ne dolaziš?

Nisam imao drugog izbora. Seo sam pored nje i upitao je:

- Koliko dugo si u pećini?

- Dugo,… veoma dugo.

Napustili smo tunel i uputili se prema vrhu planine. Sedeli smo neko vreme bez reči. Uživao sam u tome što moja saputnica, i pored čestih krivina, ne drži ruke na volanu nego u naručju. Automobil je samostalno savladavao krivine.

Kada smo stigle na vrh gore, upitao sam je da li bi sa mnom popila kafu. Potvrdno je klimnula glavom. Automobil se parkirao ispred terase restorana. Napustili smo vozilo. Devojka je opet zamenila odeću. Sada je bila u uskoj, jednodelnoj, kratkoj haljini crno-bele boje. Elegantna haljina je na prednjoj strani, na belom materijalu, bila ukrašena crnom čipkom.

Popeli smo se na terasu. Stolovi i stolice od pletenog šiblja činili su prostor još prijatnijim. Široka platnena nastršnica na terasi štitila je goste od vrelog sunca.

Zauzeli smo mesto pored jednog slobodnog stola na terasi.

- Jesi li i ti za kafu? – upitao sam je. – U stvari, kako ti je ime, kako da te zovem?

- Zovem se Deva, ali moje ime nema nikakve veze sa utvrđenjem u Rumuniji, u oblasti Transilvanije. Neću kafu. Samo vodu pijem.

- Pa, Deva, kako si se našla u pećini i, u stvari, ko si ti? – zapitkivao sam je dalje.

- Ukoliko zaista želiš da saznaš ko sam i odakle sam, odmah ću ti to pokazati – rekla je. Jednim zamahom njenih ruku stvorili smo se ispred crkve građene u istočnjačkom stilu, sa mnoštvom krovova u različitim nivoima. Sive kamene građevine spajale su se jedna s drugom kao *lego* kocke. Otvori na tim, naizgled, ruševinama ličili su na crne četvorouglaste rupe. Ispred temeljne zgrade prostiralo se stepenište.

Deva je opet demonstrirala svoju magijsku veštinu i promenila na sebi haljinu. Sada je bila obučena u plavu srednjovekovnu monašku mantiju, od brokata, sa kapuljačom. Prednji deo od dvoslojnog materijala sezao joj je do gležnjeva. Gornji sloj brokatne svile, u visini grudi, spajao je zlatni vez. Prednji otvori na širokim rukavima ličili su na japanske haljine. Lagana kapuljača skrivala je njenu tamnu dugačku kosu. Mladalačko lice i duboke plave oči postali su još izražajniji.

Bez dvoumljenja me je uhvatila za ruku i uvela u zgradu. Unutrašnji prostor se veoma razlikovao od onog što bi se spolja dalo naslutiti. Prostran hol blistao je u kraljevskoj plavoj boji. Elegantni vitki stubovi podupirali su svod. Jak svetlosni snop, prolazeći kroz vitraž, čudesno je osvetljavao mermerni pod. Veći deo prostora bio je u polutami.

Uzbuđeno sam posmatrao prozore: gotovo mi je zastao dah pred zadivljujućim prizorima vitraža. Oduševili su me likovi i fantastična kombinacija boje. Deva se nije zaustavljala. Vukla me je, čvrsto stežući moju ruku, sve dalje u dubinu prostora. Odmičući u polutamu, primetio sam ispred nas manju, napuštenu, oronulu zgradu u obliku heksaedra. U tom pravcu smo se i kretali, sve dok Deva nije dodirnula dlanom deo zida na zgradi, na kojoj nije bilo prozora ni vrata. U tom trenutku su kamene cigle počele da se razdvajaju. Pojavio se ulaz. Ušli smo osvrćući se. U nevelikom prostoru dominirale su samostojeće i zidne police. Prevrnuti masivni stol stajao je u uglu sobička.

- Ja sam trebala paziti na knjige u biblioteci – objašnjavala je Deva žalosno.

Postavila je stol na noge i povukla ga u centar prostorije. Popela se na njega i započela svoju priču.

- Stare i izuzetno interesantne i knjige nalazile su se ovde na policama...

Govorila je o tome kako je ona bila ta koja se setila da bi trebalo zaštititi knjige. Predložila je da se stave u nekoliko okovanih sanduka sa specijalnim katancima. Razlog za to su bile česte pljačke. Ona je izmislila da se katanci otvaraju samo uz zvuke violine. Svaki katanac se otključavao na određenu melodiju. Samo uz izvođenje odgovarajuće kompozicije sanduk je mogao biti otvoren.

Smatrala je da su na taj način knjige zaštićene. Ali, prevarila se. Stigao je Tomas, samozvani inkvizitor, koji je smatrao da se u sanducima nalaze i zabranjene knjige.

- Tomas je samo delimično bio u pravu – nastavila je priču Deva.

Kada je inkvizitor saznao da Deva ne želi da mu preda sanduke, zatvorio ju je u tamnicu. Na svu sreću, još te noći, Grga, njen dragi, ušunjao se u katakombe i oslobodio je. Njih dvoje zatim, umesto da bežе, dali su se u spasavanje sanduka s knjigama. Zategli su debelo uže između samostana i obližnjeg ostrva na kojem je bilo arheološko nalazište - grobnica iz doba Rimljana. Uz pomoć konopca prevukli su većinu sanduka i sakrili u dubinu iskopa.

Planirali su da sav posao obave pre izlaska sunca. Međutim, nisu uspeli. Ostalo im je još nekoliko sanduka u biblioteci.

Grga je predložio Devi da se vrati u svoju tamnicu. Tako Tomas ne bi mogao posumnjati da je ona ta koja je sakrila knjižno blago.

Kada se razdanilo, Tomas je gnevno i razočarano konstatovao da je većina sanduka nestalo. Onih nekoliko koje je zatekao, razbili su sekirama i spalili na lomači.

Devu je okovao u lance i ostavio je u pećini. Samo neko nepoznat mogao joj je doneti slobodu. Tako je glasila kletva koju je Tomas na nju bacio. Slučaj ili proviđenje doveli su mene, u Fići, da je oslobodim.

Nakon što mi je sve to ispričala, Deva je sišla sa stola i kratko predložila:

- Idemo na ostrvo!

Razapeto uže još uvek se klatilo između biblioteke i ostrva. Tu se još uvek nalazio i čekrk kojim su sanduci prevoženi. Suzdržano, gotovo nepo-

verljivo, posmatrao sam taj primitivan i opasan način putovanja. Odmahujući glavom, predložio sam da negde nađemo čamac.

- Nema čamca – odgovorila je odsečno.

- Dobro, ali kako ti možeš da se držiš na čekrku u toj debeloj, teškoj mantiji?

- U pravu si. Nikako.

Tek što je to priznala, jednim je potezom ponovo zamenila odeću. Stajala je pored mene u crvenom kombinezonu. Nosila je široki crni kaiš iznad kratkih pantalona. Ni sa velikim, dubljim dekolteom nije izgledala vulgarno. Izgledala je fenomenalno. Kada je primetila da je preterano merkam, samo je kratko konstatovala:

- Tamo preko čeka me Grga.

Deva mi je objasnila kako da se namestim i držim pri spuštanju čekrkom na ostrvce. Njoj je to bilo lako, jer se već spuštala nekoliko puta prilikom prenošenja sanduka.

Iako sam se pomalo plašio, ipak sam uhvatio čekrk i krenuo. Lebdeći u vazduhu, osećao sam se veoma čudno. Poput planinara koji prelazili iznad kakve opasne provalije.

Posmatrajući sa visine, ostrvo se doimalo malim, prečnika svega stotinjak metara. Međutim, kada sam se prizemljio, izgledalo je sasvim drugačije. Nije se čak ni nazirao drugi kraj ostrva.

Grga je tamo čekao Devu. Kada je stigla prihvatio ju je u naručje. Primetio sam da su se jako obradovali jedno drugom.

Mene je više zanimao sadržaj sanduka. Stare i vredne knjige. Brzo sam našao rimsku grobnicu. Sišao sam u katakombe. Odmah na ulazu pod je bio popločan obojenim mozaikom. Uobičajeni motiv u rimskim zdanjima: grčki ratnici u borbi s Persijancima.

Na samom kraju hodnika naišao sam na okovane sanduke koje su Deva i Grga tamo smestili.

Vratio sam se na površinu i potražio Devu. Hteo sam da je zamolim da donese violinu, kako bi njenim zvucima otvorili sanduke. Kada sam joj to saopštio, Deva je, opet sasvim kratko, odgovorila:

- Žao mi je. Violina je ostala u pećini, pored kandelabera.

2.

Dunuo sam svom snagom na sočivo objektiva, ali prašina se i dalje zadržala na staklu. Foto-aparat je ličio na skalameriju s kraja osamnaestog veka. Bila je to zacelo klasična naprava za snimke velikog formata, ili kako ga fotografi zovu – pločasti foto-aparat.

Imao je jednostavnu konstrukciju: dve kutije povezane rastegljivim mehom. Prednja kutije je bila nosač optike, a zadnja – nosač filmske ploče. Meh je zapravo činio mračnu komoru. Stranice kutija su bile od tvrdog drveta. Učinilo mi se, orahovog.

Svetlo je prodiralo kroz objektiv, koji se nalazio na prednjoj strani kutije, prolazilo kroz tamni prostor meha i padalo na foto-osetljivu staklenu ploču, umetnutu u zadnju kutiju. Aparat je stajao na stativu od bukovine, koji je više podsećao na omanji sto.

Pošto duvanjem nisam otklonio prašinu, izvadio sam maramicu i obrisao objektiv. Ni sada ne znam zašto sam to učinio. Verovatno po navici, budući da se tim aparatom već odavno nije moglo snimati. Da bi se bar pokušalo, bilo je neophodno imati foto-osetljivu ploču, koje na ovom tavanu verovatno nema.

Naime, bio sam uveren da se nalazim na nekom tavanu. Iznad moje glave krovne grede su se spajale u špic, a svuda oko mene ležale su razasute raznorazne drangulije.

Stekao sam utisak da je ovaj prostor nekada korišćen kao fotografski studio. Svuda oko mene nalazile su se različite lampe, očigledno namenjene naročitim vidovima osvetljavanja. Ispred sivog platna stajala je duboka fotelja, verovatno za foto-modele. Bila je tu i poširoka škrinja sa fiokama. Ispred škrinje ležale su razbacane požutele novine, s datumima iz prošlog veka.

Odmah me je zagolicalo šta se to nalazi u škrinji. Počeo sam otvarati fioke. Očekivao sa da ću naći fotografije koje su nekada snimljene u ovom studiju. Treća, poslednja fioka bila je puna takvih fotografija. Većinom porodičnih, iz osamnaestog i devetnaestog veka. Sa jedne od njih gledao me je bračni par sa petoro dece. Sa fotografije me je posmatralo sedam pozerski ukočenih pogleda. Pažnju mi je naročito privukla nepoznata žena, majka: nosila je veoma uzani steznik, dosta pouzdano svedočanstvo da je slika na-

stala u prošlom veku. To kako su svi bili odeveni, upućivalo je na zaključak da je porodica pripadala srednjem građanskom staležu.

Uzeo sam ceo svežanj fotografija i prišao velikom foto-aparatu. Želeo sam da uporedim veličinu fotografije sa otvorom na zadnjoj strani. Naravno, zanimalo me je i to da li aparat još uvek može da snima.

Pogledao sam u zadnju stranu kamere i nesvesno pritisnuo okidač.

Odjednom, oko mene se stvorio potpuni mrak.

Čim se razdanilo, zapazio sam da se nalazim u tamnoj a uzanoj dnevnoj sobi. Bio sam pod snažnim utiskom da je to neki drugi prostor i neko drugo vreme...

Sedeo sam u udobnoj crvenoj fotelji. Ispred mene, na policama, redale su se knjige. U kaminu je gorela vatra, a ipak sam osećao hladnoću. U ruci sam držao nedavno izrađenu porodičnu fotografiju i pažljivo je posmatrao. Razmišljao sam o tome kako bi je trebalo staviti u foto-album, pored ostalih slika.

Baš kada sam se podigao i krenuo prema policama da pronađem kožom uvezani album, prepun slika, začuo se poziv iz spavaće sobe.

Otvorio sam vrata.

U sredini sobe, u čarapama i sa steznikom oko struka, stajala je Vivien. Na ogromnom bračnom krevetu ležala je gomila njenih haljina. Vrata ogromnog garderobera bila su širom otvorena. Odmah sam shvatio da je Vivien bila u velikoj nedoumici – koju haljinu da obuče za ovu priliku.

Zamolila me je da joj pomognem da pritegne steznik. Dok sam to radio nisam mogao da je ne upitam, zašto se muči sa tako neudobnim odevnim predmetom. Odgovor je bio jezgrovit:

- Sada je to moderno.

Vratio sam se u dnevnu sobu. Ponovo sam u ruci držao fotografiju, nameravajući da je odložim. Ali, sada je meni bila potrebna pomoć, jer nikako nisam mogao da pronađem album. Pomislio sam: sačekaću dok se Vivijen obuče i izađe iz spavaće sobe.

Na to nisam dugo čekao. Zaustavila se ispred mene, u tamnoj haljini zakopčanoj do grla i dugoj do gležnjeva, i sa nekoliko pletenica podignutih u veliku punđu. Brzim pokretom, ispruženih ruku, obrnula se oko svoje ose. Izgledala je potpuno ista kao na fotografiji koju sam držao u ruci.

Očekivali smo goste za ručak.

Pozvali smo Katarinu i Evu, sa supružnicima. Glavna tema razgovora s pristiglim gostima odnosila se na Evinu, nedavno otvorenu, izložbu slika. Mi nismo bili na izložbi i Eva je stoga donela nekolicinu izloženih slika. Kao da sam unapred znao da će biti tako: već ranije sam postavio štafelaj za slike u ugao sobe za ručavanje.

Eva je stavljala na tronožac jedno po jedno uljano platno, propративši svako od njih kratkim komentarom. Poznavao sam njen umetnički rad – bila je često naš gost. Bez obzira na to, nikada se nisam ozbiljnije pozabavio njenim talentom, izuzetnim umetničkim darom. Oduvek su me više zanimali fotografija i film. Ali, pošto se ovom prilikom baš meni obraćala živo se zanimjući šta ja o tome mislim, njen talenat je dospeo u žižu mojih estetsko-misaonih napora.

Prvo platno koje nam je pokazala predstavljalo je mrtvu prirodu: centralno postavljenu činiju prepunu raznog voća. Bila je to dosta uobičajena tema, veoma jednostavne kompozicije. Ženama se slika svidela. Mene je ostavila ravnodušnim, iako to nisam želeo da pokažem. Zato sam, u znak odobravanja, samo jedva primetno klimnuo glavom.

Druga slika je bila nešto bolja. Priroda oslikana u realističkom stilu. Kompozicija i odabir boja bili su pažljivo i znalački izvedeni. Na Evino zadovoljstvo, pohvalio sam sliku.

Treća je predstavljala idilično seosko dvorište. Osim nekoliko obora i pomoćnih zgrada, dvorišnim prostorom se vrzmalo mnoštvo raznovrsne peradi. Žene u seljačkim nošnjama upotpunjavale su idilični štimung ove kompozicije.

Eva je pokušala da nam predoči i treću dimenziju ove slike. Ekonomske zgrade zavlačile su se u dubinu platna. Igra boja, svetlosti i senki sugestivno je isticala dubinu prostora.

Sledeća slika je naginjala ka modernom izrazu. Boje su se slivale jedna u drugu. Teško je bilo razaznati šta je naslikano. Kada nam je autorica pokazale gde se nalazi glava ptice, a gde krila, telo i rep, tek tada sam shvatio da je to kolibri koji lebdi iznad žuto-bele orhideje.

Niko od nas nije komentarisao ovu sliku. Prihvatili smo Evino objašnjenje. (Mada, nisam pristalica onih koji drže da je onom viđenom potrebno dodatno pojašnjenje.)

Međutim, dah mi je zastao kada je Eva postavila poslednju sliku na tronožac. Zbunio me je vlastiti doživljaj. Znao sam da se nalazim u vre-

menu kada još nije pronađena fotografija u boji. Uspavana devojka, licem okrenuta prema nama, bila je toliko realistično naslikana da nam se činilo kako posmatramo pravu fotografiju, a ne umetničko platno. Njeno obnaženo telo pokrivala je samo svilena plahta u predelu međunožja. Platno je predočavalo nepatvorenu lepotu ženskog tela, bez imalo erotike.

Svi smo, bez reči, uživali u izuzetnoj lepoti slike. A onda se dogodila nešto neverovatno... Devojka na platnu se okrenula i pokazala nam razgolićena leđa.

Ovaj pokret posmatrali smo s nevericom, gotovo zaprepašćeno. Eva je mirno, bez patetike, pripomenula:

- Ovo je budućnost.

Ponovo sam se našao na tavanu. Stajao sam pored velikog foto-aparata... Rado bih ostao i dalje u pređašnjem društvu. Pomislio sam: ako iznova pritisnem okidač, bit ću opet tamo.

Ali, ne!...

Zatekao sam se na ivici neke šume. Ispred mene je stajao dečak u poderanoj, prljavoj odeći i sa crvenim fesom na glavi. Mahnuo mi je da ga sledim. Krenuo sam za njim. Posle nekoliko koraka isprečio nam se potok. Obale potoka povezivalo je široko deblo. Bilo je tako porušeno da je izgledalo kao pravo brvno. Dečak je vešto preša na drugu obalu, očekujući da i ja to uradim. Iako nerado, pošao sam za njim. Pažljivo sam prelazio raširenih ruku i tako održavao ravnotežu. Želeo sam da dečaka odmah upitam, kuda me to vodi. Ali, kada se uverio da sam bezbedno prešao, potrčao je dalje domahajući mi da ga sledim.

Ubrzo sam se našao u ogromnom voćnjaku. Osim stabala kajsije, ovde nije bilo drugog voća. Na kraju voćnjaka videle su se zgrade i veliko dvorište obzidano visokom kamenom ogradom.

U dvorištu su se igrala deca. U sredini, ispod oraha, žena su razgovarale, plele i pazile na decu. Njihova odeća mi je govorila da su Turkinje. Doduše, to sam već mogao naslutiti po izgledu dečaka koji me je ovde doveo.

Tek što sam zakoračio u dvorište, iz kamene kuće je izišao stariji muškarac sa još dvojicom ljudi. Sva trojica su bili u tradicionalnoj turskoj odeći. Nosili su lake prozračne pantalone, šalvare, i dugačke košulje, *kamiz*. Na glavi su imali turbane. Čim su se muškarci pojavili, žene su se povukle u zgradu.

Rukovao sam se s prvim koji je stigao do mene. Zvao se Abdiaga. Bio je najstariji muškarac u porodici.

- Želite li da kupite kajsije? – zapitao me je učtivo.

Bio sam zatečen. Na ovu ponudu nisam znao šta da odgovorim. Moju kraku šutnju Abdiaga je iskoristio da mi ispriča kako se u ovom delu Jermenije gaji i proizvodi najviše kajsije na svetu. Priča me je zainteresovala, tim pre što sam odjednom dobio neodoljivu želju da popijem čašicu kajsijevače. Međutim, bilo mi je dobro znano da islamska vera ne dozvoljava upotrebu alkohola.

- Dođi da popijemo nešto! – predložio je.

Potvrdno sam klimnuo glavom. Nadao sam se da ću dobiti makar malo čaja, da utažim sve jaču žeđ. Zaustavili smo se ispred niske zgrade sa ravnim krovom. Očekivao sam prostranu dnevnu sobu. Uzalud. Kada je Abdiaga otvorio vrata, pred nama se ukazao mračni prostor, neka tamna rupa u obliku pravougaonika.

- Pazi na stepenice! – upozorio me je.

I zaista, strme stepenice spuštale su se nadole. Domaćin je krenuo napred, da mi pokaže put i osvetli prolaz. Stepeništa je vodilo u jednu veliku prostoriju. Nije to bila dnevna soba, kakvu sam očekivao, nego nešto nalik na uređenu pećinu. Ambijent je odisao mističnim osvetljenjem, blago lelujavim dimom i tihom orijentalnom muzikom. Na moje veliko zaprepašćenje, sve to je prožimao oštar zadah alkohola.

Na podu su bili prostrani tepisi u nekoliko slojeva. S leve i desne strane prostorije zidove su pokrivale teške dekorativne zavese. Na zidovima su visile janjičarske puške. Ispod zavesa, na podu, na više razmeštenih jastuka, sedeli su tamnoputi muzičari. Sve je izgledalo tako orijentalno-bajkovito. Na momenat sam pomislio da je sve to spremljeno zbog mene. Na sreću, ta iluzija je trajala kratko.

Abdiaga je skinuo obuću i stao na tepih. Ja sam ga sledio. Prišli smo jastucima i seli. Muzika je postajala jača i dobijala je određeni ritam. Zavesa se odjednom pomerila i pojavila se Mata Hari, poznata plesačica. Providni beli veo pokrivao joj je lice. Obline njenih grudi dodatno je isticao poprilično otvoren grudnjak posut šljokicama. Ljubičaste svilene šalvare bile su otvorene sa strane.

Visoko podignutih nadlaktica i uz profinjene pokrete prstiju započela je zanosan ples.

Za vreme predstave posluživala nas je jedna mlađa plesačica. Pomislio sam da ću dobiti čaj, ali je miris brižljivo nasutog pića neporecivo odavao kajsijevaču. Abdiagi sam uputio pogled neverice i iznenađenja. Kao da je čitao moje misli, iznenadio me je odgovorom:

– Mi smo gregorijanske vere... Mata Hari je moja ćerka. Iz Holandije smo se preselili ovde, jer se tu može proizvoditi odlična rakija.

–Ali, gde je tu destilator? – upitao sam.

– Posle ćemo obići znamenitosti mog zdanja.

Kraj izuzetne predstave nagradili smo dugim aplauzom. Lice plesačice neskriveno je isijavalo zadovoljstvo zasluženom nagradom. Nekoliko puta se graciozno naklonila pre nego što je nestala iza zavese.

Mlada devojka nam je još jednom natočila kajsijevaču. Pio sam, lagano i sa uživanjem, plemenito piće. Moj domaćin je naredio da pozovu Mata Hari. Smatrao je da bi bilo dobro da i ona pođe s nama u laboratoriju, kako je Abdiaga nazivao pecaru.

Pojavila se posle kratkog vremena... Jedva sam je prepoznao. Nosila je šešir sa širokim obodom. Bela plisirana haljini od nekoliko slojeva i sa dugim rukavima pokrivalo joj je celo telo. Nepokriveni su ostali samo njeno lice i dlanovi. Ravnodušno sam je posmatrao. Pomislio sam kako je mnogo privlačnije izgledala samo koji minut ranije – dok je polunaga plesala. Tako odevenu, uz to, pratile su dve devojke u crnim jednodelnim kombinezonima, sa automatskom puškom u rukama.

Moje dobro raspoloženje prelazilo je u zabrinutost.

Abdiaga i ja smo krenuli napred. Iza nas je išla njegova ćerka sa pratnjom. U dubini pećine domaćin je otvorio metalna vrata. Strah me je naterao da prvi zakoračim... To me je stajalo naglog a kratkog propadanja...

Ponovo sam se zatekao na onom istom tavanu, pored onog istog foto-aparata. Na njemu su ležale fotografije iz onog istog svežnja koji sam već ranije našao u fioci. Počeo sam da ih ponovo prebiram. Među njima se i dalje nalazila porodična fotografija iz 19. veka, ona koja je brojnošću neodoljivo podsećala na porodicu gazda Abdiage. Podsticalo me je to na pomisao da postoji povezanost između fotografija i moga putovanja. Stoga sam počeo pažljivo da tražim neku koja bi me, s dosta izvesnosti, mogla da odvede na sledeće putovanje.

Naredna fotografija ticala se mišićavog cirkusanera koji pod pazuhom drži dvoje dece. Tako je, valjda, želeo da pokaže svoju snagu. Ovaj snimak me nije zanimao. Sledilo je nekoliko akt-fotografija iz tog vremena. Nage devojke su postavljene u klasične baletanske poze: jedna u *écarté*, a druga u *croisé*. Fotograf je isprobavao jedinstvene situacije u postavci modela. Najbolja je bila ona koja prikazuje model kako sedi u fotelji sa ogledalom u ruci. Sve u svemu, seriju sam smatrao prihvatljivom.

Tragajući sve dalje i dalje, želeo sam da pronađem neku razglednicu sa morskom obalom ili luksuznim prebivalištem, ali pre svega takvu koja nagoveštava budućnost. Međutim, kad bolje razmislim, previše sam očekivao od vašarskog fotografa iz devetnaestog veka.

Na kraju, u ruci mi se našla razglednica koja prikazuje stambene višespratnice. Zgrade su se redale jedna iza druge. Između njih su se prostirali cvećnjaci i travnjaci sa prikladno razmeštenim klupama. Ceo ambijent je podsećao na stambene četvrti velikih gradova iz dvadesetog veka.

Na poleđini razglednice pokušao sam da pronađem ime grada. Nije ga bilo. Učinilo mi se, ipak, da ova razglednica možda i ne potiče iz prošlosti, već pre prikazuje sadašnjost. Zanesen tim, još nepotvrđenim saznanjem, pritisnuo sam okidač na studijskom foto-aparatu.

Na moje veliko iznenađenje, obreo sam se na klupi između zgrada. Ovde je vladala duboka tišina. Naokolo, osim mene, nije bilo nikoga. Zgrade nisu odzvanjale dečijom grajom ili glasnom prepirkom odraslih. Zloslutno odsustvo zvuka izazivalo je u meni rastuću paniku. Možda je prostor zagađen radioaktivnošću, a stanovnici su iseljeni iz predostrožnosti?!...

Iza ćoška najudaljenije zgrade uskoro se pojavila mala crvena mrlja. Brzo se približavala i uvećavala. Pretpostavio sam da bi to moglo biti nekakvo vozilo. Dolazilo je pravolinijski i bilo je sasvim očigledno da neko ko upravlja vozilom ne obazire se nimalo na izgrađene staze i puteve. Vozilo se kretalo ne dodirujući tlo i bez buke, što me je navelo na pomisao da se radi o letelici na električni pogon. Delovalo je kao da je banulo iz nekog naučno-fantastičnog filma. Ko je bio vozač, muškarac ili žena, nisam mogao da odgonetnem sve dok se nije sasvim približilo. Prvo sam zapazio da je vozač obučen u crveni, uz telo pripijeni kombinezon, koji se samo za nijansu razlikovao od boje vozila. Veoma tanak i rastegljiv materijal prekrivao je čak

i prste vozača. Maštoviti kreator neobičnog odela naznačio je tankim žutim linijama istaknute delove tela.

Vozilo je zastalo tik pored mene. Vozač je skinuo kacigu. Pojavila se glava dugokose mlade žene. Smešila se. Bio sam iznenađen i još više neskriveno očaran pojavom plavokose devojke. Morao sam sebi da priznam: i njenim letećim motorom. Nije čekala da se predomišljam. Odlučno je mahnula rukom u znak poziva da se popnem na vozilo. Seo sam iza nje i obuhvatio je oko struka. Vratila je kacigu na glavu i vozilo je naglo krenulo.

Vozila je u onom istom pravcu iz kojeg je i došla. U nedogled su se redale zgrade i ostajale iza nas. U jednom trenutku, ne smanjujući brzinu, vozač je usmerio motor pravo na veliku zgradu.

Udarićemo u zid! – sinulo mi je kroz glavu. Odlučio sam da skočim sa vozila. Ali, moje ruke, sklopljene na njenom trbuhu, nisu me slušale. Punom brzinom udarili smo u zgradu.

Ništa se nije desilo. Motor je jednostavno prošao kroz zid. Našao sam se u potpuno novom okruženju... Zgrade koje sam do tada primećivao bile su samo prividne. Iluzija tih zgrada spolja je čuvala unutrašnji prostor od nepozvanih.

Zaustavili smo se na širokom podvožnjaku. Njime su se kretali i pešaci i vozila. Vozila su uglavnom bila nalik onom kojim sam se upravo dovezao. Neka su se razlikovala samo po veličini i boji.

Na kraju tog prostora uzdizala se visoka zgrada valjkastog oblika. U podnožju zgrade redale su se raznorazne prodavnice. Skoro iznad svakog ulaza bleštale su svetleće reklama, nudeći raznovrsnu robu. Inače, u celom okruženju vladala je potpuna tišina. Ulice i objekti bili su izgrađeni od metala i plastike. Zbog toga su se, valjda, toliko i razlikovali od uobičajenih, meni poznatih građevina.

Među prolaznicima bilo je izrazito mnogo žena. Većina njih je nosila kombinezon sličan onom na devojci koja me je dovezla. Poneka razlika očitovala se samo u boji i šarama. Žene se nisu zaustavljale da bi se pozdravile ili porazgovarale. Svaka je išla svojim putem, zaustavljajući se ponekad samo ispred interesantnog izloga.

U jedom izlogu pažnju mi je privukla vasionska kapsula. Žena-astronaut, oskudno obučena, spavala je u vasionskom brodu. Instrumenti i uređaji broda kretali su se polako u krug, a ona je ostajala uvek u istom položaju. Verovatno sam je ovde zatekao u reklamnoj ulozi.

U drugom izlogu ugledao sam ženu čiji je kombinezon, svakog minuta, potpuno menjao boju i kroj. Posmatrajući je, uverio sam se da je i ovde moguće nositi klasičnu haljinu. Povremeno se, naime, presvlačila u farmerke, kratke pantalone i lepršavi *ponču*.

Usredsredio sam se na prolaznike. S razlogom. Neprestano su se pojavljivale samo žene. Retke osobe koje nisu ženskog pola – dalo se to zapaziti po načinu kretanja - bile su androidi.

Samo po sebi mi se nametnulo pitanje: a gde su muškarci? Nameravao sam da to priupitam i devojku koja me je diskrento pratila. Odgovor je stigao u moju svest i pre nego što sam izustio i jednu jedinu reč.

„Nisu nam potrebni. Prate ih samo nasilje i ratovi.“

Uplašilo me je i duboko potreslo to saznanje. Može li postojati svet u kome muškarci nisu potrebni? Ovo saznanje nastalo je, nema sumnje, u mojim mislima...

Ponovo sam se našao na tavanu, pored foto-aparata. Zgrabio sam svežanj fotografija i pokušao da pronađem onu koja me je odvela u prethodni prostor. Ali pronašao sam samo cedulju na kojoj je, kaligrafskim slovima, bilo ispisano:

„Da li ti je poznata priča o zlatnoj ribici i tri želje?!“

3.

Stajao sam ispred belo ofarbane kapije i odsutno čkiljio. Belina kapije odbijala je jaku sunčevu svetlost. Nesnošljiva zapara me je terala na znojenje i pored toga što sam bio obučen samo u letnju košulju i kratke pantalone. Pogledao sam Margitu... Ona je imala na sebi samo tanku, kratku, lepršavu haljinu.

- Da pozvonim? - upitao sam je.

Margita je ćutala. Od velike vrućine teško joj je bilo i da progovori. Samo je potvrdno klimnula glavom.

Eva je uskoro otvorila kapiju. Pojavila se u belom, tankom, duboko dekoltiranom ogrtaču. Ispod je imala svetložutu bluzu. Uvek se savremeno oblačila. Samo, iznenadila me je njena kosa. Kada sam je video poslednji

put, na snimanju, imala je dugu, plavu, kovrdžavu kosu. Sada je bila skroz skraćena na svega dva-tri centrimetra.

U dvorištu je bilo podnošljivije. Dugi uzani prostor počivao je u dubokoj senci zidova zgrade i tako čuvao primetnu svežinu. Odmah iza kapije protezao se brižljivo uređen cvećnjak. U drugom delu dvorišta zelenilo se nekoliko mladih stabljika loze. Eva je odmah zapazila da su zasadi veoma privukli našu pažnju.

- Cvećnjak je nedavno zasađen – rekla je s pritajenim ponosom – dok je loza zaostavština prethodnog vlasnika.

Zgrada je takođe nedavno zidana. Eva nas je i pozvala da pogledamo njen novi dom. Spoljni zidovi nisu još bili omalterisani, ali vrata i prozori već su bili ugrađeni.

Eva je krenula ispred nas, a mi smo žustro koračali za njom. Znoj je uveliko curio niz moje čelo.

Pod zgrade je bio betoniran, a unutrašnji zidovi omalterisani. Dnevna soba je odisala ugodnom toplinom svetložute boje. U sredinu sobe stajao je onizak duguljasti stakleni sto. Postavljena činija na stolu nudila je jabuke, grožđe i šljive. Pored porcelanskog tanjirića ležao je nož – da se nađe pri ruci onome ko želi da prepolovi jabuku.

U uglu sobe, sasvim izdvojeno, stajala je komotna stolica. Na podu, ovlaš razbacani, ležalo je nekoliko ukrasnih jastučića.

- Zasad je ovo jedini nameštaj – začuo se gotovo samosažaljiv Evin glas.

- Ali, valjda će u dogledno vreme ovaj prostor biti pristojno popunjen.

Eva nam je pokazala i ostale prazne prostorije. Njihov razmeštaj je bio funkcionalan. Na kraju, smestili smo se u dnevnu sobu. U njoj nije bilo rashladnog uređaja, čak ni ventilatora. Vreo vazduh naprosto je kuljao kroz otvoreni prozor.

Eva je primetila koliko se znojim. Predložila mi je da se istuširam, što sam sa zadovoljstvom prihvatio. Margita je takođe jedva dočekala da uradi isto i tako se bar malo rashladi.

Kupatilo je bilo dovršeno i u potpunosti spremno za upotrebu. Obrisao sam se nakon tuširanja i obukao samo kratke pantalone. Pretpostavljao sam da Eva neće imati ništa protiv što sam u ovim okolnostima ostao polunag.

Margita se ušunjala u kupatilo čim sam ja izišao. Povodeći se za mojim primerom, a računajući da je Eva žena koja joj neće zameriti zbog toga,

Margita se pojavila iz kupatila samo u donjem vešu. Eva se na to i sama raskomotila. Skinula je ogrtač i ostala samo u košulji i gaćicama.

Domaćica se nije trudila da spremi neko naročito posluženje. Nisam to ni očekivao od nje, znajući koliko se istrošila oko gradnje kuće. Margita i ja smo televizijski radnici, a ona je glumica koja često nastupa na televiziji. Stoga sam i pretpostavljo da će glavne teme našeg razgovora biti vezane za posao. Toliko mnogo dogodovština nastane tokom telivizijskih snimanja, od onih veoma prijatnih do krajnje neugodnih, da ovaj izazovan i dinamičan posao biva nepresušnim izovorom priča, za svaku priliku.

– Drago mi je što ste došli da pogledate moj novi dom... Ali, tišti me mnogo ozbiljniji problem, o kojem želim da razgovaram s vama.

Ukratko je ispričala kako je Mikloš, njen bivši muž od koga se davno razvela, agresivno uznemirava. I dan danas je veoma ljubomoran. Još dok su živeli zajedno, priređivao joj je neoprostive scene. Ali, nije to bio jedini razlog što su se rastali. Pored guste kudrave kose pustio je brkove i dugu, neurednu bradu. Izgledao je kao Karl Marks sa davnašnjih fotografija. Po celom telu, čak i na leđima, bio je rutav. Kada se znojio, oko njega se širio nepodnošljiv miris. Od tada se Eva ježi na dlake. Smetaju joj i sopstvene – zato jednom mesečno odlazi na depilaciju. Tek mi je sada bilo jasno zašto Eva nosi tako kratku kosu! – sinulo mi je usred njene uznemirujće ispovesti. Nedavno ga je srela u gradu i jedva ga se otarasila.

- I na tebe je ljubomoran i gnevan – nastavila je Eva. – Kada sam onomad izvanredno odigrala jednu ulogu, ti si mi prišao, zagrlio me i poljubio.

Takve geste ushićene zahvalnosti često se događaju prilikom snimanja. Sada se i ne sećam gde i kada se desio pomenuti slučaj. Samo znam da je Mikloš, zaista bez ikakvog osnova, stalno tvrdio da sam ja kriv za sve.

Naš razgovor se otegao do duboko u noć. Eva je želela da ostanemo još jedan dan i da spavamo kod nje. Istina, spavanje bez nameštaja nimalo nije udobno, ali smatrao sam da je i to bolje nego da se kasno noću vraćamo u naš stan. Eva nam je prepustila jednu sobu. Legli smo na patos, među jastuke. Zbog vrućine, zaspao sam pored Margite, bez pokrivača...

Parnjača je polagano ulazila u stanicu. Kompoziciju je činilo svega pet vagona. U prvi mah, nisam mogao da razaznam putnike koji su silazili s voza. Tek kada se razišao gusti oblak pare, mogao sam da ih jasnije nazrem. Bilo ih je više. Jedni su nosili kofere od kartona, a drugi platnene vreće za-

bačene na leđa. Njihova odeća bila je umrljana, poderana i sirotinjska. Što su prilazili bliže to jasnije sam uočavao da na kaputima imaju ušivenu žutu zvezdu. Bilo mi je sasvim jasno da su to Jevreji.

Negde u sredini kolone ugledao se muškarca – ozbiljnog, mršavog lica i malo isturenog nosa. Zvao se Miklo[1]. Očekivao sam ga. Nekad kudravu kosu i dugačku bradu bio je sasvim skratio. Pored njega je išla mlada devojka s dugačkom plavom kosom. Držali su se za ruku. Na njenom kaputu nisam primetio žutu zvezdu.

Pozdravili smo se i rukovali. Čvrsto sam stegao njegovu pesnicu s namerom da ga izvedem iz kolone. Pomerili smo se u stranu kako bi ostali nesmetano prošli. Miklo sam poznavao samo po njegovoj poeziji. Sada smo se privi put sreli. Pre nego što smo pošli dalje predstavio mi je suprugu Evu. Bila je obučena u dronjavu, pohabanu jaknu. Poznavali smo se odranije. Rukovali smo se, a da Eva ničim nije dala do znanja da smo poznanici. To me je malo začudilo. Kao glumica, igrala je u mnogim mojim literarnim emisijama. I ja sam se držao kao da se prvi put srećemo.

- Ti nisi bio u Crvenki one tragične noći! – rekao sam ne okolišavajući.

- Otkud to da tako misliš? – pokušao je da pod sumnju stavi moju tvrdnju.

- Ja sam mu rekla! – umeša se Eva.

Na to me Miklo odgurnu u stranu, dohvatio Evu za revere i lupi joj nekoliko šamara. Nije cvilela, nije ni vrisnula, samo je zanemela. Priskočio sam da zadržim Miklo, ali to više nije bilo potrebno. Stajao je i zapanjeno gledao u Evu.

Ona je počela da drhti. Postajala je sve prozračnija i najednom sasvim nestala. Nedugo zatim, usledio je obrnuti proces. Njeno telo je lagano prelazilo od nejasnih obrisa u jasan oblik i pun volumen. Ali, više nije bila u pohabanoj jakni, već u beloj, tankoj, svilenoj haljini. Zlatni lovorov venac krasio je kratko podšišanu kosu.

Pružila je ruku prema Miklošu. On je pokušavao da je prihvati. Ali, svaki pokušaj je bio uzaludan, kao da hvata pramenove magle ili oblačiće dima.

---

[1] Miklo Radnoti (1909-1944), mađarski pesnik, istaknuti predstavnik moderne mađarske lirske. Učesnik je usiljenog marša od Bora do austrijske granice, gde je streljan.

- Šta si uradio, budalo!? Izgubio si muzu, jedinu inspiraciju! - derao sam se na njega.

Neko je kucao na vratima. Eva je došla da pita kako smo spavali. Dok je ulazila, Mikloš se ušunjao iza nje. Stajao sam na sredini sobe, golišav, sa gaćama u ruci. Spremao sam se da ih obučem. Zamolio sam je da se okrene ka vratima sobe. Okrenula se i ugledala Miklоša...

Evu je naglo obuzeo strah. Znala je da će ovaj opet da napravi težak incident.

Mikloš je brzo prišao vratima i zaključao ih. Pomisao da sam ja Evin momak rađala je u njemu neodoljivu želju za osvetom. Bio je jači od mene i nije mu trebalo mnogo da me prisli da se spustim u obližnju stolicu. Čvrsto me je privezao za naslon stolice. Evu je izgurao iz sobe – nije želeo da je povredi. Zatim se okrenuo prema Margiti, ali ona je, sva izbezumljena, pobegla u drugu sobu. Miklošu očigledno nije bilo stalo da povredi žene. Želeo je da se što pre sa mnom obračuna. U ruci mu se odjednom našla staklena boca sa sumpornom kiselinom.

Gledajući sve to kroz prozor, Eva je sa zaprepašćenjem shvatila šta je Mikloš naumio i počela je očajnički da lupa po staklu. Zapomagala je na sav glas i neprestano ponavljala da će pozvati policiju. Mikloš je istrčao u dvorište da je u tome spreči. Vijao je Evu po dvorištu, uporno, ali je ona iznova uspevala da mu umakne.

Za to vreme Margita je dotrčala iz susedne sobe i svim silama pokušavala da me oslobodi. Ali, povezi preko mojih ruku su bili tako čvrsti da ni iz nekoliko pokušaja nije uspela da ih raspetlja. Noža nije bilo pri ruci, a samo bi se njime mogle preseći učvoreni povezi.

Margita je najednom primetila na stolu staklenku s kiselinom... Tresla se od straha. U poslednjem trenutku primetila je nož pored tanjirića. Koji trenutak kasnije osetio sam da su mi ruke slobodne...

Mikloš je ušao u sobu vukući Evu za ruku. Stajali smo jedan naspram drugog, svako u svom napregnutom iščekivanju... Tegla sa kiselinom volšebno se zanjihala u Miklоševoj ruci. Po mene – beznadežna, zloslutna situacija. Stao sam ispred Margite da je zaštitim. Mikloš je svom snagom zamahnuo rukom da na mene baci teglu s kiselinom, kada se začuo naredbodavni glas:

- Stani!

Spasonosna zapovest dolazila je iz pravca sobnih vrata. Starija ženska osoba prilazila je Miklošu hvatajući ga odlučno za ruku.

- Ne diraj ove ljude!

Pažljivo sam je osmotrio. Poznavao sam je. Bila je to Mikloševa supruga Fanni.[2] Doimala se starijom, malo punačkijom, s kratkom sedom kosom i s mnoštvom dubokih bora po licu.

Krajnje ozbiljna, gledala je Mikloša pravo u oči. On se trgnuo i poslušno, bez reči izašao iz sobe. Svi smo odahnuli.

Eva je, više za sebe, sažaljivo prozborila:

- Takva ću biti kad ostarim?!

4.

Sedeo sam na klupi pored zida od grubo tesanih letava. Nisam znao gde se nalazim, jer niti sam šta osećao niti šta video. Posle kraćeg vremena začuo se snažan prasak. Razlila se svetlost, kao da je dan. Tada sam mogao jasno da vidim unutrašnjost sobe.

Ispred mene je sedela sredovečna žena u ogromnoj udobnoj fotelji. Rub široke haljine od teškog brokata podigla je u naručje. Na njoj je ručno prišivala ukrasno dugme. Ispod podignute suknje belasale su se prekrštene noge i otkriveni delovi jedrih butina.

Svetlo je odjednom postalo jače i mogao sam da bolje osmotrim unutrašnjost male prostorije. Predmeti koje sam ugledao delovali su kao da potiču iz neke antikvarnice.

Desno od fotelje stajao je starinski gramofon sa levkom. Pored njega, zidni sat sa tegovima. U produžetku je bila krpena lutka. A dalje - nekoliko prepariranih miševa koji su usredsređeno zurili u mene.

S leve strane pažnju je plenio niski okrugli stočić na kojem je stajala poveća staklena kugla i nekoliko listova istrgnutih iz kakve stare knjige. Bilo je tu još nekoliko izbledelih lutaka muškog i ženskog izgleda. Iza lutaka, na zidu, bile su poređane cevi koje su, nekad davno, činile registar vrednih orgulje. Našlo se tu i nekoliko neobičnih slika i jedna očuvana maketa jedrenjaka...

[2] Đarmati Fanni (1912-2014), supruga Miloša Radnotija, ujedno i njegova muza.

Sve je to skupa ličilo na neko Brojgelovo platno iz XVI veka. Soba je, već na prvi pogled, delovala tegobno. Nisam znao ni gde se nalazim ni kako sam uošte dospeo ovamo. Nešto mi je iz podsvesti govorilo da što pre moram pobeći odavde.

Na suprotnoj strani, u polumraku, primetio sam vrata. Odmah sam pomislio: to bi mogao biti put za beg. Pritrčao sam vratima i otvorio ih. Žena nije obraćala pažnju na mene. Kao da nismo ni bili u istoj prostoriji.

Iza vrata sam naišao na kuhinju. Tamo su sa tavanice visili lonci, šerpe, kotlić, tiganj, kutlača, kuvarske viljuške i raznorazni inventar. Sve je bilo od bakra i koristilo se pri pripremanju hrane. Na stolu, pored zida, ređale su se emajlirane i glinene posude, tanjiri, šolje... Njihova brojnost je upućivala na to da ih verovatno koristi veći broj ljudi.

Na prvi pogled mi se učinilo da tu nema nikoga. U želji da napustim zgradu, krenuo sam dalje. I baš kad sam stigao do izlaznih vrata, iza leđa sam začuo prijatan ženski glas.

- Želite li malo čaja?

Ostao sam zatečen neočekivanim pitanjem. Stao sam i okrenuo se.

Jedna mlada žena, s podignutom levom rukom u visini očiju, izazovno mi se osmehivala. U ruci je držala šolju iz koje su se, jedva primetno, izvijali pramičci pare.

Po celom licu je bila našminkana tamnim rumenilom i maskarom. Ljubičasti pramenovi bujne kose štršali su sa obe strane lica. Izgledala je mladalački i istovremeno zastrašujuće. To kako je bila obučena u najmanju ruku je izazivalo podozrenje. Imala je na sebi samo kratku majicu sa tankim bretelama. Nekad zacelo svetle boje, sada je bila tako zamazana da se njen izvorni kolorit više nije mogao razaznati. Donja ivica majice, uz pomoć crnih kopči, pridržavala je svilene tamne čarape.

Nije mi u tom trenutku bilo do čaja ili biločega drugog, već samo do slobode. Izjurio sam kroz vrata kao sumanut...

U trku, krajičkom oka, na trenutak sam pogledom obuhvatio šumsku kućicu koja je spolja izgledala sasvim pristojno. Krov na dve vode opirao se o izrasla bukova debla. Na nekim delovima ovih stabala ostavljene su čak i grane, kao prirodni ukrasi. Ispred ulaza je bila napravljena i mala drvena terasa...

Jurio sam što dalje od tog čudovišnog mesta, kroz gustu bukovu šumu. Sve vreme me je držalo osećanje straha, kao da se spašavam od nečega. To je, unekoliko, bilo tačno.

U Somboru sam, naime, bio zatvoren sa ostalim učesnicima Sarajevskog atentata. (Istina, ja nisam imao nikakve veze sa Gavrilom, osuđenim za ubistvo. Mene je, jednom prilikom, reditelj Peđa zamolio za saradnju. Želeo je da budem snimatelj dokumentarnog filma o događajima iz 1914. godine. Prihvatio sam saradnju, ali od filma, na kraju, nije bilo ništa.)

Puzeći kroz dva duboka jarka, uz nadljudski napor, obreo sam se u centru Sombora. Pomislio sam da bi bilo uputno da otputujem u Sarajevo i tamo, na licu mesta, objasnim svoj položaj i dokažem da sam nevin. U tom poduhvatu, mogao bi mi od presudne važnosti biti kustos sarajevskog muzeju, budući da raspolaže najpotpunijom dokumentacijom o tom događaju...

Sa Ivanom sam se sreo kod starog bunara, u centru Baščaršije. Za sebe je tvrdila da je Gavrilova praunuka. To mi je bilo začudno, jer ne postoji ni jedan istorijski dokument koji svedoči da je Gavrilo imao sina ili ćerku. Moje čuđenje je još više poraslo kada sam je ugledao u tradicionalnoj srpskoj narodnoj nošnji... Ta, sav mladi svet danas nosi farmerice!

Ivana je bila obučena u dugačku lanenu haljinu. Na nogama je imala debele vunene sokne i opanke. Kosu je pokrila maramom, ispod koje je virio crveni cvetić. Primetila je da je posmatram s nevericom i odmah potom objasnila da je član folklorne grupe koja je upravo završila probe. Zamolila me je da je sačekam dok ona ode da se presvuče. Dotpratila me je u jednu baštu, naručila kafu i nestala.

Nisam valjano ni srknuo kafu kada mi je prišla smeđokosa devojka, besprekorno našminkana. Ispod bele čipkane bluze jasno se ocrtavao steznik sa dubokim dekolteom. Plave, uz telo pripijene pantalone ličile su na uzane farmerke. Na nogama je imala čizmice sa visokim petama.

Da nije progovorila ne bih prepoznao da je to Ivana. Ona ista devojka u tradicionalnoj odeći sa kojom sam razgovarao samo koji minut ranije. Sela je pored mene i sopštila da zna zbog čega sam došao u Sarajevo i zašto baš nju tražim.

Ispričala je da je, onomad, Gavrilo sreo njenu baku u Beogradu. Takođe joj bilo ime Ivana. Zavoleli su se, ali se nikada nisu venčali...

Jedna austrijska televizijska ekipa saznala je za njeno poreklo. Želeli su da snime razgovor s njom i da ga prikažu prilikom obeležavanja godišnjice atentata.

Krenuli smo tramvajem s namerom da pronađemo što prikladnije mesto za snimanje. Nisam bio sasvim siguran da smo ušli u valjan tramvaj.

Stoga sam i zamolio jednog putnika da nam objasni kako da stignemo do Miljacke. Nema greške, odgovorio je gotovo uz podsmeh. U Sarajevu postoji samo jedna tramvajska linija koja se teče kružno. Neko ko promaši stanicu opet će se naći na istom mestu posle jednog kruga vožnje.

Ivana mi je usput ispričala da je jutros, dolazeći kolima na probu, prešla preko pune linije. To često urade mnogi vozači. Ali, ovoga puta baš nju je zaustavio saobraćajni policajac i odmerio joj dosta visoku kaznu. Očekivala je da će dobijenim honorarom od televizijskog intervjua uspeti da pokrije troškove kazne.

Tramvaj se kretao periferijom grada. Ukazala se najednom siromašna četvrt. Većina zgrada bilo je pretvoreno u ruine, kao da je ovuda protutnjao snažan zemljotres. Sive razvaljene zgrade, bez krovova, sablasno su se dizale ka nebu. Tu i tamo, poneka odrasla osoba prebirala je po preostalom smeću. Pažljivo, kao da traži sreću...

Usledila je ciganska četvrt. Većina niskih kućica, udžerica, bilo je od blata i trske. Ispred njih su se igrala deca. Stariji su neumrono pušili cigarete i posmatrali prolazak tramvaja. Neki od njih su stajali sasvim blizu koloseka i prosili.

Ogroman vrući oblak pare zapljusnuo je prozore. Tramvaj se naglo zaustavio. Pokušao sam da dokučim šta se to napolju dešava. Svuda unaokolo vukla se maglovita para. Neko je viknuo:

- Elektrana! Opet havarija na ventilu za regulisanje pare!...

Više putnika je izišlo da proveri šta se dešava. Stajali smo ispred oronule zgrade s urušenim prednjim zidom i krovom. Negde iz ruševine kuljala je para. U trenutku mi se javila slutnja da će se nešto strašno desiti ako to kuljanje ne bude zaustavljeno...

Stajao sam ispred ogromih postrojenja u atomskoj centrali. Jedva su se i nazirala od gustih slojeva pare. Odnekud sam znao da se zajedno sa parom oslobađaju i radioaktivna čestice. Odmah je trebalo zatvoriti glavne ventile i tako sprečiti katastrofu. Moji pokušaji da to sam uradim bili su neuspešni. Tek kad mi je u pomoć pritekao austrijski snimatelj, ventili su bili zatvoreni... Tramvaj je ponovo krenuo.

Stigli smo do centra grada. Brzo smo pronašli spomenik podignut u čast Gavrilu i njegovom herojstvu. Snimatelj je odmah postavio kameru na rame i počeo da snima. Bilo je primetno da ga nije zanimao sam događaj, atentat, već prvenstveno oni motivi na spomeniku koji svedoče o strahotama Prvog svetskog rata.

Ivanu su snimali ispod spomenika. Njenu priču nisam čuo. Misli su mi odlutale za pitanjem: kako je moguće da od jednog metka pogine nekoliko miliona ljudi?!

5.

Sirove drvene grede držale su strop da se ne uruši. Prostor u kome sam se našao mogao je biti nekakav tunel ili prokop. Začudo, bio je prilično osvetljen. Nisam zapazio nikog unutra. Bio sam potpuno sam. Smetao mi je, sve više, ruksak na leđima. Kao da je bilo nešto teško u njemu. Spustio sam ga na zemlju da pogledam. Zaista nisam mogao da se setim ni šta, ni kad, ni kako mi je to nešto kabasto dospelo u torbu.

Izvukao sam lomljivu, na mnogim mestima izgrebanu, antičku keramičku vazu. Po izgledu, mogla je biti grčka ili egipatska. Iako vredna, bila je odveć teška da bih je i dalje nosio. Odložio sam je u stranu i krenuo napred da potražim izlaz.

Stotinjak metara polaganog hoda i – nestalo je drvenih greda. Umesto njih, svod su nosili beli valjkasti mermerni stubovi. Pri vrhu su završavali u fino izvedenoj dekoraciji. Sa stropa, kroz kružne ispuste, prodirala je svetlost.

Između stubova, sa leve i desne strane,ređale su se uzane kapije. Uzalud sam pokušavao da otvorim bilo koju od njih. Nije mi preostalo ništa drugo nego da, idući pravo, nastavim potragu za izlazom. Samo što sam napravio nekoliko koraka i nisam mogao a da ne primetim kako su između nosećih stubova postavljene velike mermerne poče. Na pločama su bile uklesane nekakve linije i kratki propratni tekstovi ispisani meni nepoznatim slovima.

Zaustavio sam se za trenutak da ih bolje osmotrim i možda dokučim šta bi te linije mogle predstavljati. Prvo što mi je palo na pamet bilo je to da me podsećaju na nekakve mape podzemne železnice. Ali, to je bio samo prvi utisak i prilično neuverljiva pretpostavka... U blizini, naime, nije bilo nikakvog prevoznog sredstva.

Između narednih stubova takođe su se nalazile slične table. Razlikovale su se od prethodnih samo po iscrtanim linijama. Do kraja sam izbrojao deset različitih mermernih ploča. Nije me napuštala nada da ću konačno

pronaći izlaz ili naići na nekoga ko bi mi mogao da rastumači šta pretstavljalju te mermerne ploče.

Stigao sam do poslednjeg mermernog stuba. Dalje se nije moglo: prolaz je bio zakrčen ogromnim, neobrađenim granitnim stenama. Negde po sredini stenovite prepreke bilo je postavljeno ovalno ogledalo čovekove visine. Dugo sam, potiskujući strah, razmišljao kako da se iskobeljam iz ove bezizlazne situacije. Sinula mi je pomisao da bi jedino rešenje bilo da se vratim do onih kapija. Tamo bih možda našao načina da otključam, polomim ili probijem jednu od njih i tako dogonetnem šta to one skrivaju.

Pre nego što, s ne malom izvesnošću, postanem večiti zatočenik u ovom tunelu, poželeo sam da se još jednom pogledam u ogledalu. Pretpostavljao sam da ću ugledati uplašeno, očajno, na smrt unezvereno lice. Približio sam se ogledalu. Iz dubini stakla izranjala je dosta maglovita figura. Neka mistična sumaglica prekrivala je odraz celog mog tela. Pomislio sam da je možda u pitanju neobjašnjiv spoljašnji uticaj, vlažan vazduh ili starost ogledala. Hteo sam da dodirnem tu maglovitu figura, lišenu bilo kakvog životnog sjaja. Kada sam na magličaste obrise pokušao da prislonim najpre prste, a potom čitavu ispruženu šaku, nisam osetio nikakav otpor i dodir... Ruka je naprosto prošla kroz prazninu. Užasnut, povukao sam ruku. Sačekao sam koji trenutak. Nije se dogodilo ništa. Ponovo, sada još odlučnije, pokušao sam da dodirnem nedohvatljivo ogledalo. Sada sam već celu ruku, gotovo do ramena, progurao kroz zamagljenu površinu. Sačekao sam opet i opet povukao ruku.

Možda je baš to izlaz!? – pomislio sam ljubopitljivo. Možda je neko zamaglio prolaz da ne bi bio primećen. Skupio sam svu svoju hrabrost i zakoračio u magloviti prostor...

Bio sam nemalo iznenađen kada sam se, s onu stranu neobičnog ogledala, obreo u prostranoj pećini. Kamena šupljina je zadržala prirodni izgled, samo se središnjim delom njenog dna protezalo malo jezero. Sa obe strane jezera bile su postavljene široke brvnice. Na terasasto položenim podovima uzdizale su se i bleštavim izlozima svetlile male prodavnice s naročitom robom. Oko njih se kretao prilično velik broj prolaznika. Sa svoda pećine visili su, poput voštanih sveća, žuti stalaktiti. Na sredini jezera, kao da je tamo i izrastao, izranjao je vitičasti mermerni stub sa mnoštvom reklama.

Na mene je ohrabrujuće delovalo to što sam najzad ugledao kako sa suprotne strane pećine prodire dnevno svetlo. Mora da je tamo izlaz! Krenuo sam za svetlom...

Prolazeći pored najbliže trgovine zapazio sam da se u njoj prodaje hrana za kućne ljubimce. Vlasnica je bila mlada tamnokosa devojka. Sedela je ispred radnje, na ogradi od jedrih, fino obrđenih stabala. Namestila se tako da je levu nogu, savijenu u kolenu, podigla na ogradu. Donji deo svetlonarandžaste pohabane haljine pomerio se taman toliko da joj otkrije obline skladno građenih butina. Nije me primetila – bila je usredsređena na mačku koja je izvodila vratolomije na ivici ograde.

Sledeća mala radnja bila je jeftina draguljarnica prepuna bižuterije, tako da su pojedini predmeti visili okačeni ispred ulaza na prigodnim držačima. Najčešći eksponati su ipak bili ženski kaiševi i ogrlice, a odmah zatim prstenje i naušnice.

Sredovečna prodavačica sedela je ispred dućana na niskom tronošcu. Njena crna, tanka, čipkasta haljina padala je na pod. Na lice je bila nanela debeo sloj šminke. Ispred nje, nadomak ograde, gavran je kljucao orah na nekakvoj dasci. Kada sam prišao bliže, gavran je uzleteo i premestio se gazdarici na rame. Tamo se očigledno najsigurnije osećao.

Naišao sam zatim na butik krzna. U prostranoj trgovini ređala su se krzna lisice, činčile, hermelina, rakuna... Ali bila su tamo i krzna krupnijih životinja: ovčija, kozija, teleća... Krupnija i grublja roba ležala je razbacana po podu i na tezgi. U jednom uglu, razapeto na zidu, ugledao sam krzno američkog crnog medveda. Krzno mi se učinilo poznatim. Na temenu preparirane glave protezala se bela dlakava linija, ne duža od desetak centimetara. Bio sam gotovo ubeđen da imam nekakve veze s tim neobičnim belegom...

Potražio sam prodavca da ga to priupitam, ali njega nigde nije bilo. Ponovo sam prišao krznu medveda i uhvatio prepariranu šapu...

Kroz prozor barake sipali su zraci sunca. Nalazio sam se u maloj, staroj, nakrivljenoj šumskoj kućici. Stolica za ljuljanje bila je jedini, za upotrebu pouzdan inventar, i seo sam na nju. Okruživali su me raznorazni trofeji – rogovi, očnjaci, lobanje, preparirani delovi tela retkih životinja... – i raznobojne krpare. Ovim nesvakidašnjim predmetima, primetno kitnjasto, bili su načičkani zidovi kućice. Ispod prozora, pored samog zida, nalazio se jedan rasklimatani sto. Na sredini stola, na povećem plitkom tanjiru, pušio se pečeni losos. Glava i rep pažljivo spremljene ribe prelazili su obod tanjira.

Izašao sam iz prostorije da bih ustanovio gde se to nalazim. Moglo je to biti neko zapušteno šumsko imanje: nedaleko sam ugledao još dve oronule kućice i jednu porušenu staju. Između kućica, prevrnut, stajao je zaprežni dvotočkaš čije su rude strčale u nebo. Malo dalje, zaraslo u zeleni travnjak, ležalo je trulo deblo prepuno rupa i potamnelih buđavih gljiva. Pored jedne od kućica nalazio se pokriveni bunar čija se kružna ograda sasvim raspadala.

Neko je ovde, onomad, gazdovao i stanovao – pomislih – a sada je sve to delovalo napušteno i rastočeno. Planirao sam da pažljivije razgledam imanje. Ali, valjalo bi prvo da doručkujem, da se oslastim pečenim lososom dok je još vruć. Krenuo sam prema nakrivljenoj šumskoj kućici iz koje sam malopre izišao...

Otvorio sam ulazna vrata i zakoračio... u meni sasvim nepoznat prostor. Čista, sređena i pristojno opremljena kuhinja. Netragom su nestale prljave šarene krpare i prašnjavi lovački trofeji. Sto sa četiri stolice stajao je na istom mestu gde je ranije bila stolice za ljuljanje. Na zidovima su bila znalački raspoređena krzna retkih divljih životinja i jedna, izgledom skupocena, lovačka puška. Prizor me je potpuno iznenadio. Pomislio sam da sam ušao u pogrešnu kućicu. Načinio sam korak-dva unazad. Već prepoznatljiv dvorišni prostor uveravao me je da je to ipak ista šumska kućica u kojoj sam se ranije našao.

Smogao sam snage i ponovo ušao... Sada me je najviše zanimalo, da li ću i dalje zateći tanjir sa pečenom ribom. Postao sam isuviše gladan. Na moju veliku žalost, riba je takođe nestala, kao da je nikad i nije bilo.

Ipak, čista i uredna kuhinja me je prilično umirila. Valjda će se naći nešto hrane u kuhinjskim ormarima!? Žurno sam pošao da to proverim...

Iza stola, u uglu, opazio sam onizak ležaj... Malo bolje sam ga zagledao. Nije bio prazan... Etelka je ležala na njemu. Čim me je primetila, ustala je i sela na ivicu kreveta. Njena duga, neuredna kosa padala je na ramena. Belu platnenu spavaćicu držale su samo tanke bretele. Etelkino lice, oči i usne bili su našminkani pažljivo i znalački.

- Gde je moja riba? – upitao sam, osećajući kako mi stomačna kiselina navire u utrobu.

Nije razumela pitanje. Činilo se kao da joj duša još spava. Začuđeno me je gledala, a u sebi se pitala kako sam uopšte dospeo u kuhinju. U jednom trenutku je kleknula i lice zaronila u opružene, spojene šake. Pogled

mi je zastao na tetovažama na njenim ramenima i potiljku. Tri tetovaže – tri raznobojna leptira. Jedan u crvenoj, drugi u plavoj, a treći u crnoj nijansi.

- Ako je potrebna klapa[3] … – zaustila je.

Još nije ni završila rečenicu kada sam začuo snažno udaranje po ulaznim vratima. Pošao sam da otvorim i pogledam ko to tako divljački lupa.

- Nemoj! …Pazi! Ne otvaraj! To je verovatno medved?! – vrištala je iz sve snage Etelka.

Njeno usplahireno upozorenje učinilo me je obazrivim. Provirio sam kroz prozor pored ulaznih vrata... Etelka je bila u pravu. Ogroman crni medved, uspravljen na zadnje noge, stajao je ispred vrata. Sa zida sam dograbio lovačku pušku. Na žalost, nije bila napunjena. Devojka je prstom pokazivala u pravcu fioke kuhinjskog elementa. Tamo sam pronašao patrone punjene krupnom sačmom. Dok sam napunio pušku, medved je nestao.

Izišao sam oprezno napolje da, za svaki slučaj, proverim da li je medved zaista pobegao. Nigde ga nije bilo. Tome sam se obradovao, nimalo ne priželjkujući susret sa tako opasnom zveri.

Glad je brzo potisnula strah i pošao sam u druge dve kućice s namerom da nađem nešto za jelo.

Ušao sam najpre u onu bližu. Tek što sam prekoračio prag, ugledao sam medveda kako ide pravo na mene. Pao sam na leđa... Gotov sam! – prostrujao je mojim telom strah poput strujnog udara. Pogledom bez daha ispratio sam zver koja je samo prohujala pored mene. Nije se zaustavljala. Žurno je koračala ka kolibi u kojoj je bila Etelka. Iz kolibe se začuo zapomažući vrisak... Zgrabio sam ponovo lovačku pušku i krenuo u tom pravcu.

U kolibi sam zatekao medveda kako zamahuje besno prednjim šapama, stojeći uspravljeno naspram od straha premrle Etelke. Žena je užasno vrištala... Nanišanio sam medvedu u potiljak i povukao oroz... Ali, nije se začuo pucanj. Drhtavo sam otvorio pušku i proverio punjenje. Sve je bilo na svom mestu. Baš u tom trenutku medved je snažnim udarcem oborio ženu. Na beloj spavaćici, u visini grudi, pojavila se krvava mrlja. Etelka se stropoštala najpre na kolena, a zatim na leđa.

Odmah zatim, medved se okrenuo k meni. Poslednjim atomom prisebnosti naciljao sam pravo u zver i potegao obarač. Prolomio se pucanj...

---

[3] Crno-bela klap-ploča, ili filmska klapa, predstavlja tradicionalni način za upravljanje sinhronizacijom. Na ploči se, izbrisivim flomasterom, ispisuje naziv scene i broj pokušaja. Ovi podaci se koriste prvenstveno tokom montaže, za identifikaciju filmskih snimaka.

Zver je prvo zastala, malko se zanela i tromo klonula. I dalje je zamahivala ubojitim šapama, zacelo sve usporenije i ne tako snažno. Odjednom sam osetio jak udarac i kako se oštre kandže zasecaju u kožu i mišiće mojih grudi. Pao sam kao pokošen...

Sve troje smo ležali na podu... Ne znam koliko dugo?! Izmigoljio sam se nekako ispod omlitavelog medveđeg trupla i dopuzao do Etelke. Velika crvena mrlja na njenim grudima brzo se širila. Naglo je gubila krv. Prislonio sam ispruženi kažiprst i srednji prst na vratnu aortu. Nije bilo pulsa. Pokušao sam da je oživim masažom. Nije pomoglo. Izdahnula je...

Medved se nije micao. Ležao je, opružen potrbuške, raširenih udova. Gusto tamno krzno na potiljku imalo je beleg: desetak centimetara dugu liniju od belih oštrih dlaka.

Prodavnica krzna. Još sam u njoj i još uvek rukom pridržavam medveđu šapu. Primećujem da krzno razapeto na zidu moglo bi da pripadati onoj istoj zveri koja je usmrtila Etelku i povredila mene. Na potiljku prepariranе glave belasa se obeležje u vidu pruge duge desetak centimetara.

Zbog uočene sličnosti, krzno me počinje sve više da zanima. Najpre, želim da znam odakle potiče. Glasnim povicima – Halo! – prizivam prodavca. Napokon, neko se odaziva – iza mojih leđa. Mirno se okrećem, a dah mi zastaje... Preda mnom stoji Etelka. Na njoj duga crna haljina, od svile, bez rukava, s dubokim prorezima na obe strane, čak do visine butina. Tanki beli kaiš steže joj struk.

- U prodavnici je toplo. Ako nešto želiš, iziđimo! ... Pa da se dogovorimo! – rekla je kroz osmeh.

Izišli smo. Napolju sam se bolje osećao. Duvao je umeren, ali prijatan vetar. Etelka je pustila da joj nalet vetra zadigne haljinu. Na njenom licu se videlo da joj to prija.

Prišao sam joj bliže. Pre nego što je bilo šta određenije upitam, želeo sam da se uverim da li je to zaista ona. Neprimetno sam bacio pogleda na njena ramena i potiljak. Tri istetovirana raznobojna leptira, iste veličine i na istim mestima – kao kod Etelke... One iste Etelke čije sam beživotno telo ostavio u šumskoj brvnari.

- Šta se desilo s medvedom? – upitao sam je, više nimalo ne sumnjajući u njen identitet.

- Tamo je. Vidiš i sam, visi na zidu.

Zastala je, tek na trenutak, a onda dovitljivo dodala:
- Možda želiš da ga kupiš!? Znaš, ovde je sve na prodaju...

6.

Tumarao sam obalom Dunava, dugo i besciljno. Sretao sam brojne, uglavnom nepoznate prolaznike. Pažnju mi je, neočekivano, privukla usamljena žena koja je dolazila u susret. Učinilo mi se kao da je poznajem. Na rastojanju od svega nekoliko koraka prepoznao sam da je to Eva. Godinama se nismo videli, pa me je iznenadilo što je ponovo srećem u Novom Sadu. Izgledala je mladalački razdragano. Nosila je kratki svetli šorc, a iznad struka, preko golih grudi, samo smeđi kožni prsluk na zakopčavanje. O, pa ona je sada riđokosa! – otelo se nečujno u meni. Pogrešan utisak trajao je samo za trenutak – stvorilo ga je jutarnje sunce na horizontu, tik iznad njene glave. Na dugom kaišu, prebačenom preko ramena, visila je mala elegantna torba.

– Znala sam da ćeš ovuda proći… Znala sam! – zacvrkutala je Eva i bacila mi se u naručje kao da sam njen spasilac.

– Otkud si znala? Zar ti to toliko znači...? – bila su neka od pitanja što su mi se nizala u magnovenju..

– Spustimo se ovde, na klupu, i sve ću ti redom ispričati.

Tek što smo seli, okrenuo sam se licem prema Evi i s pažnjom očekivao da mi saopšti sve što želi. Pognula je najpre glavu i pogled upiljila na prekrštene ruke spuštene u krilo. Tišina je potrajala koji trenutak, a onda je zažuborila neobična priča.

Trudila se da u najkraćem objasni kako je dospela na kraljevski dvor i sada je kod kraljice dvorska dama. Neko je kraljici sipao u čorbu opasnu gljivičnu supstancu. Otrovanoj kraljici nema leka i u dogledno vreme preti joj neizbežna smrt. Ali, Eva je saznala da spasa za kraljicu ipak ima i da se krije u jednom mlečnom proizvodu.

– Veoma sam zabrinuta... – molećivo je šaputala. – Zato, uz neizmernu zahvalnost, očekujem tvoju pomoć. Taj mlečni proizvod zapravo je somborski sir. Ti si iz Sombora i zacelo znaš ko tamo još uvek ume da usiri ovaj blagotvorni mlečni proizvod.

Pronaći taj sir i za mene je predstavljalo problem. Samo nekoliko žena zna da ga spremi. Prava je retkost da neka od tih vremešnih Somborki iznese petkom neveliku kačicu na gradsku pijacu.

Danas je ponedeljak. Ako nam se posreći, sir možemo nabaviti tek za četiri dana, u sledeći petak. Kada sam to predočio Evi, nije htela ni da čuje za moj predlog. Najkasnije sutra kraljica treba da okusi Somborski sir – inače neće preživeti.

– U tom slučaju, nemamo izbora. Valjalo bi da još danas pođemo u Sombor! – dao sam do znanja Evi da joj zaista iskreno želim pomoći.

Gradska četvrt Selenča smeštena je u južnom delu Sombora. Đuđa, inače Bunjevka, bila je jedna od onih malobrojnih domaćica sa periferije grada, poslednjih koje su umele da pripreme izvanredan somborski sir.

Kada smo Eva i ja kročili u kuhinjski prostor, Đuđa je sedela na krpari prostrtoj po pragu furune. Grejala se. Ruke je opružila niz telo i šake odmarale na kolenima. Ispod crne marame virilo je sitno staračko lice. Podeblja tamnosiva naborana haljina prekrivala joj je čak i gležnjeve. Napred je, preko haljine, imala kecelju, zategnutu oko struka i na leđima zavezanu u čvor sa pedantnom mašnom.

Baš kao i domaćica, kuhinja i cela kuća delovali su starinski. Debela poprečna greda držala je niski kuhinjski strop. Pored furune je bila ozidana i u belo okrečena paorska peć. Na njoj je stajalo više emajliranih posuda i varjače različitih veličina. Na zemljanom podu ležale su dve trošne korpe od pletenog pruća.

Nije se iznenadila kada smo banuli pred nju. Znala je zašto dolazimo. Stoga je i bila tako spremna da već na početku razgovora postavi uslove. Moći će da pripremi sir, ali samo na pozorišnoj bini, u sklopu neke predstave. Tako će ispuniti veliku želju svoje unuke – miljenice. Marija, tako joj je ime, već godinama sanja da se bavi glumom. Njen je životni cilj da odigra neku ulogu pred publikom, u pravom pravcatom pozorištu. Marija je napunila osamnaestu, a eto – još nije stala na „daske koje život znače“. Đuđa nije krila radost što joj se pružila prilika da napokon ispuni davno dato obećanje i tako opravda epitet u svemu primerne bake. Bila je uverena da će i osoba za koju priprema sir, spasonosni lek, blagovremeno stići u pozorište i pojaviti se na podijumu pri kraju predstave.

O uslovima koje je postavila Đuđa nije želela da raspravlja. Nisam ni ja, znajući da je u pitanju život kraljice. Napregao sam sve mentalne sna-

ge i dao se u potragu za spasonosnim rešenjem. Trebalo je, u istom danu, osmisliti i napisati dramsku priču, pripremiti je za izvođenje i odigrati na pozornici.

– Gde je devojka? Hteo bih da razgovaram s njom. Hoću da znam da li ona ima neku određenu želju... – zapitao sam Đuđu, a u mislima sam prebirao po mojim ranijim tekstovima od kojih bi mogao naprečac sklopiti neku povezanu pozorišnu igru.

Đuđa nije ništa rekla, samo je rukom pokazala na vrata koja vode u dvorište. Eva je istog trenutka, kao da čita moje misli, napustila kuhinju i izišla vani.

Uskoro se vratila zajedno s Marijom... Uvek sam držao da žene imaju urođen dar za ukus, lepotu i sklad. Znaju da u svakoj prilici odaberu odgovarajuću odeću i obuću, usklade boje... Ali, kada sam ugledao Đuđinu unuku, moja dosta postojana uverenja o ženskom umeću pala su u vodu.

U kuhinju je, korak-dva iza Eve, ušla plavokosa devojka srednje visine. Na svoje kruškaste obline navukla je jarkocrvene pantalone. Bile su to zapravo helanke, tako stešnjene uz telo da su joj se na butinama i po stomaku isticali reljefasti nabori sala. Gornji deo odeće činili su skromna žuta majica, bez rukava, sa slikom Mikija Mausa razvučenom preko ogromnih grudi, i odveć mali prsluk koji se jedva primećivao. Ovakva aljkavost u odevanju više bi priličila nekom osnovcu nego punoletnoj devojci.

Sada sam već imao prilično jasnu ideju u vezi pozorišne predstave. Ranije sam bio napisao jedan kraći humoristički tekst namenjen za slepe i slabovide glumce amatere. U taj igrokaz trebalo je nekako uklopiti Đuđu i Mariju. Đuđa će najverovatnije biti u istoj onoj haljini u kojoj smo je zatekli u kuhinj, pa bi trebalo da i Marija obuče nešto prikladno. Recimo, narodnu nošnju koju su onomad nosile mlade, neudate Bunjevke.

Somborsko pozorišta nije veliko. U desetak redova može da sedne oko stotinjak gledalaca. Nije me mnogo brinulo koliko će ih stvarno biti. Ipak, zadužio sam Evu da na predstavu pozove sasvim slučajne prolaznike sa ulice, kako bi imali kakvu-takvu publiku.

Pored Đuđe i njene unuke, na bini je trebalo da se pojavi još nekoliko glumaca. Eva je i to dobro uradila. Pronašla je i dogovorila učešće nekoliko somborskih glumaca amatera. Đuđa i Marija su takođe amateri, pomislio sam, pa neće biti velike razlike u glumi.

Odnekud se pojavila i Gita, profesionalni šminker u Novosadskom pozorištu. Zaista nam je mnogo pomogla je u kostimiranju i šminkanju glumaca.

Mariju su obukli u dvodelnu žutu vezenu haljinu. Njena duga kosa bila je uvijena u punđu s krunicom.

Konačno, predstava je počela... Mene je prvenstveno zanimalo kako će se odigrati ključna scena... Đuđa je objašnjavala Mariji ceo postupak pripreme mleka za pravljenje sira. Pored usmenih objašnjenja jednako važna su bila i objašnjenja pokretima. Ali, zbog položaja njenog tela, ilustracije pokretima niko iz gledališta nije mogao da vidi. Možda su u tome bili povlašteni samo preostali glumci na bini koji su to izbliza i nesmetano pratili.

Marija se, opet, kretala po bini veoma trapavo... U jednom trenutku zapela je nogom za kantu sa ovčijim mlekom. Mleko se najvećim delom razlilo po bini... Na kraju, Đuđa je ipak uspela da zgotovi šačicu somborskog sira. Onih nekoliko posetilaca koji su ostali do kraja predstave nagradili su glumce dugim aplauzom. To je najviše obradovalo Mariju: neumorno je slala poljupce tek stečenim obožavaocima...

A ja… Požudom sam piljio u ono malo somborskog sira. Nadao sam se da će ga biti više i da ću i ja moći da se omrsim. Kao dete, svakog petka imao sam prilike da ga kušam. Eva me je zgrabila za ruku i prodrmala.

– Kraljica! Uvedite kraljicu!... Ne, ne,…prvo kraljicinu fotelju,… prvo tron. Imamo još svega deset minuta! Ako ne okusi sir, umreće! Ta, cela predstava je i nastala zbog nje... – čuo se njen panični a naredbodavni ton.

Glumci su se sjurili u poluosvetljenu pozadinu scene.

Nabrzo zatim, uneli su kraljičinu oblu naslonjaču. Crveni baršunasti mebl što je pokrivao sve delove raskošnog sedišta s naslonom upućivao je na to da se zaista radi o kraljevskom prestolu. Pošto su smestili tron na sredinu pozornice, Eva je trčeći izišla da uvede kraljicu. Svi smo s nestrpljenjem očekivali šta će se dogoditi.

Kraljica je laganim, gracioznim koracima ušla na scenu. Naslanjala se na Evinu levu ruku. Nosila je na glavi zlatnu krunu ukrašenu tamnoplavim opalima. Nekoliko duguljastih dragulja visilo je s krune pokrivajući mladalačko čelo. Slični plavi dragulji krasili su vrat i grudi. Duga crna kosa, naglašenog odsjaja, padala je skoro do struka. Na sebi je imala svetloplavu svilenu haljinu – bez rukava, s dubokim izrezom na grudima i čvrsto pri-

pijenu uz telo. Levu ruku savijenu u laktu držala je ispred sebe. Na ruci je mirno stajao minijaturni zmaj veličine goluba. Živ!

Odmerenim koracima, potpuno opuštena, kraljica je prilazila prestolu. Svi smo napregnuto i bez reči pratili njene pokrete.

Tišinu, gotovo svečanu, prekinuo je Evin nervozni glas.

– Još samo deset sekundi! Brzo, dajte ovamo sir!…Brzo,brzo!

Marija je stajala najbliže zdelici sa sirom. Naglim pokretima podigla je činiju i u ispruženoj ruci ponela je kraljici.

Svi smo uglas i gromko odbrojavali sekunde, kao kada odbrojavamo poslednje trenutke pred novo leto.

– Deset, devet, osam, sedam, šest, pet…

... I tada se Marija spotakla o svoju dugačku žutu haljinu...

–...četiri, tri, dva, jedaaan!

... Činija se zakotrljala, a somborski sir se prosuo po patosu. Sir nije stigao na vreme i kraljica nije mogla da ga okusi. Svi smo bili skamenjeni, u iščekivanju da će kraljica klonuti i umreti.

Na naše veliko iznenađenje, to se nije dogodilo. Jednako graciozno i pribrano, ustala je sa prestola, došla nadomak Marije i sagla se da s poda pokupi prosuti sir.

7.

Voz se zaustavio u stanici. Pogledao sam kroz prozor. Omanja stanična zgrada već me je izgledom podsećala da pripada nekom manjem mestu. Svega nekoliko putnika je ušlo u voz. Vagon sa stotinjak sedišta u kojem sam sedeo bio je gotovo prazan. Kada je voz već krenuo, otvorila su se unutrašnja vrata vagona i na njima se pojavila lepuškasta devojka u stilizovanoj mađarskoj narodnoj nošnji. Dolazila je prema meni prolazom između sedišta, noseći u naručju živahnog kovrdžavog bišona, snežnu pahulju kako još slikovito zovu ovu rasu pasa.

Od mnoštva praznih sedišta izabrala je i sela baš na ono naspram mene. Nije me ni pitala da li je mesto slobodno – samo je nonšalantno sela. Istina, možda bi bilo pomalo glupo da pita tako nešto, jer na tom sedištu inače nikoga nije bilo. Dok se nameštala i raspremala prtljag, pogledao sam

je diskretno, ali sa zanimanjem... Odnekud mi je bila poznata. Kada su nam se pogledi sreli, dobro sam osmotrio njeno pravilno mladalačko lice i plavu dugačku kosu. Odjednom mi je sinulo... Pa, to bi mogla biti Ruža, pevačica novokomponovanog narodnog melosa.

Na prazno sedište pored prostrla je novine koje je verovatno kupila na stanici. Smetalo mi je pomalo to što je pored toliko praznih mesta našla da sedne baš naspram mene. Daleko više mi je išlo na živce to što je svog ljubimca – malog, čupavog, belog psa, koji je podsećao na plišanu igračku, neprestano mazila i umilno mu nešto šaputala.

Okrenuo sam glavu prema prozoru da ih ne gledam, jer su me zaista nervirali. Okvirom prozora promicali su bregoviti predeli pod snežnim pokrivačem. Nezainteresovano sam ih posmatrao... Pripadali su podnožju Alpa. Belina je odjednom naglo nestala... Voz je ušao u tunel.

Šta mi je drugo preostalo nego da posmatram Ružu ili ilustrovane nedeljnike razasute oko nje. Na naslovnoj stranici jednog časopisa, mislim da je bio *Hét Nap*, ugledao sam Loretu kako se sunča, bez kostima. Ispod fotografije je stojalo: „Loret se golišava sunča s prijateljem."

Na svu sreću, „prijatelj" zacelo nije bio interesantan tvorcu fotografije, jer ga je jednostavno izostavio. Međutim, ja sam tačno znao ko je on. Taj „prijatelj" sam bio ja...

Pre izvesnog vremena zamolio me je Ištvan Boroš da snimim muzički spot sa njegovom snahom Loretom, mladom pevačicom na samom početku karijere. Nakon snimanja u studiju, krenuli smo na put ka moru. Očekivao sam da ćemo usput pronaći mesto pogodno za planirano snimanje. Nameravao sam da izvesne kadrove snimim ispod površine zemlje. Bilo bi to nešto sasvim novo, što do tada nije bilo viđeno u muzičkim spotovima. A da bi to snimili, valjalo je pronaći neku pećinu ili napušteni rudnik.

Jadranu smo bili sve bliže – od pećine ili rudnika ni traga. Na jednom mestu smo zastali, privučeni zanimljivim, istovremeno šumovitim i stenovitim predelom. Mogao je da posluži kao zamena za nepronađeno mesto snimanja.

U sredini šume štrčao je mermerni šiljasti stub. Oko njega su se uzdizala ogromna hrastova stabla. Ispod stoletnjih hrastovih krošnji, između zelenih i cvetnih površina, vijugao je uzan potočić. Na nekim mestima stvarao je malene kaskade. Prišao sam sasvim blizu kamenom stubu i odmah zapazio da nije od mermera, nego verovatno od kamene soli. Ali, nisam mogao

da poverujem da je tako nešto moguće zateći u sred šume. Da bih otklonio svaku nedoumicu, prstima sam dodirnuo stub, a zatim ih liznuo. Osetio sam okus soli. Nedaleko od stuba bila je postavljena pozamašna tabla, na kojoj je, velikim slovima, pisalo:

RUDNIK SOLI.

Za slučajne prolaznike – samo obaveštenje, za namerne posetioce – moguće upozorenje...?!

Vratio sam se do automobila i obavestio Loret i ostale članove ekipe da sam pronašao prikladan prostor za snimanje. Samo, razmišljao sam u sebi, najpre ću da izvidim rudnik soli. Ako iz nekih razloga otpadne rudnik, u rezervi još uvek ostaje predeo u šumi oko slanog stuba i živopisnog potoka.

Ali, najpre je od nadležnih u rudniku trebalo dobiti odobrenje za rad. Dosetio sam se da bi, na taj delikatan zadatak, uputno bilo povesti i Loret. Bila je zgodna žena. Uvek se oblačila izazovno... Kada sam je zamolio da pođe sa mnom, odmahnula je glavom u znak odbijanja. Više joj se sviđalo da ostane u kombiju, u društvu momaka iz ekipe koji su joj se neumorno udvarali, nego da se potuca po šumi, vlažnoj travi i kamenitoj vrleti. Njena reakcija me nimalo nije iznenadila – to je inače osobina svake lepojke skromnih glasovnih mogućnosti. Tek na moj izričiti zahtev pristala je da pođe. Preostala družina ostala je da čeka u kolima...

Službene prostorije rudnika smo brzo pronašli i ušli u prvu, poveću kancelariju. Desetak besposlenih muškaraca sedelo na dugačkoj klupi pored zida. Svi su bili u radničkim kombinezonima. Dnevna svetlost je dopirala kroz jedan jedini prozor u dnu prostorije. Za stolom ispred prozora sedeo je gospodin srednjih godina, prevrtao neke papire i telefonirao. Pretpostavio sam da je on vlasnik rudnika, direktor, ili bar neki šef. Čim smo zakoračili u prostoriju prolomio se glasan žamor, uz poneko napadno dobacivanje na račun lepe Lorete. Na to je gazda podigao glavu i ... ostao bez teksta. Odmah je prekinuo telefoniranje i ljubopitljivi pogled prikovao za nas, bolje reći – za Loret.

– Dolazimo iz Televizije... Ovo je ovde Loret, poznata pevačica, a ja sam reditelj – pokušao sam da ostavim što bolji utisak.

– Pa, …u čemu vam mogu pomoći? – upitao je i rukom radnicima dao znak da napuste sobu.

Hitro je ustao da ponudi devojci stolicu. Pogledao je prema meni tek kada sam prestao da izlažem razlog našeg dolaska. Ostavljao je uverljiv utisak kada mi je odgovorio da mu je veoma žao što nam bezuslovno ne može pomoći, jer je spuštanje u jamu trenutno vrlo komplikovano. Naime, lift se pokvario, pa se i radnici spuštaju pomoću užeta. Istina, jama nije previše duboka... Ekipa bi i mogla da se spusti u rudnik, bez većih problema, ali Loret – nikako... Bojao se da se pevačica ne povredi.

Predložio je da sačekamo tehničare – majstore. Oni će brzo stići i kada poprave dizalicu spustićemo se u rudnik bez problema. Objasnio sam da nemamo tako mnogo vremena. Ukoliko nije moguće obezbediti snimanje u kraćem roku, moraćemo krenuti dalje i pronaći drugu lokaciju.

Naš razgovor je čuo jedan od radnika. Sav važan, ponudio je pomoć, ako to gazda dozvoljava, jer rešenje je tu i odmah... Naravno, gazda nije imao ništa protiv. Očigledno je želeo da Loret ostane što duže i da peva baš u njegovom rudniku. Svakako bi to bila dobra reklama za njegov osnovni proizvod.

Nadničar Joca je jedva dočekao da izloži svoje rešenje. Postoji oveća korpa pomoću koje se i pevačica može spustiti u rudnik. Saglasio sam se s tim, ali pod jednim uslovom. Najpre ću ja sići u rudnik da osmotrim prostor. Ako bude odgovarao zahtevima snimanja, do kopa će se spustiti i ostali članovi ekipe.

Videvši korpu, zabrinuo sam se. Da li će Loret uopšte hteti da se spusti u takvoj skalameriji!? Delovalo je da je korpa dosta neugledna i neudobna, ali zato prilično sigurna. Da bi što manje gubili na vremenu, pozvao sam i ostale članove ekipe da dođu i ponesu kompletnu opremu.

Polako i krajnje pažljivo spustili su me u rudnik. Odmah zatim stigao je i kolega zadužen za rasvetu, jer sam hteo da procenim situaciju u uslovima punog osvetljenja.

U podzemnom prostoru vladao je polumrak. Jedva su se nazirali okolni zidovi kopa. Izgledalo je kao da smo u nekom velikom, grubo probijenom tunelu. Ali, samo do trenutka kada je kolega uključio jak ručni reflektor...

Naglo i neočekivano okružio nas je zadivljujući prizor. I sa visokih zidova, i sa razuđenog širokog svoda svetlucale su u svim bojama stepenaste gromade soli. Opsedao me je snažan utisak da sam se na volšeban način našao u prostranom holu kakvog čarobnog dvorca. Prostor se, poput višekrake zvezde, granao u brojne tunele koji su vodili naniže, u dubinu rudnika. Na

središnjem delu tog prostora uzdizale su se kupaste gomile sastrugane soli, pripremljene za iznošenje. Oku nisu mogla promaći ni tri stara drvena rudarska vagona, ko zna već od kada van upotrebe. Ceo prostor je stvarao i čulni, i mentalni efekat – da se nalazim na nekoj drugoj planeti.

Bio sam očaran ambijentom za snimanje. Rekao sam sebi: ako Loret kojim slučajem odbije da se spusti u rudnik, naći ću načina da je prisilim na to.

Dok sam i dalje uživao u lepoti prostora, većina rudara spustila se u rudnik. Njima nije trebala korpa – bili su mladi, snažni i vešti da siđu pomoću užeta.

Uskoro je pristigla i snimateljska ekipa sa potrebnom opremom. Zamolio sam Jocu-rudara, tvorca ideje o spuštanju u rudnik, da ode i nagovori Loret da i ona siđe pomoću korpe. Nije je trebalo dugo ubeđivati, ali prvo je spustila u jamu svu garderobu koju je ponela sa sobom.

Rudari su nam, sve vreme i u svemu, svesrdno pomagali. Kao da su zaboravili da su tu zbog vađenja soli. Blizina naše lepotice zacelo im je veoma prijala. Stoga i ne čudi da su se svi našli na usluzi prilikom Loretinog spuštanja kroz okno. Naprosto su se takmičili ko će više pomoći pevačici da se udobno smesti u korpu, koju je nekolicina njih nepotrebno pridržavala.

Ganula me je i u isto vreme čudila ta preterana predusretljivost prema mladoj umetnici…Sve dok i sam nisam prišao bliže i shvatio pravi razlog tome... Loretina izuzetno kratka suknjica delovala je na prisutne očaravajuće. A još više ih je privlačilo to što je svaki njen pokret davao priliku da se bar za trenutak zirne u minijaturni veš ispod suknjice.

Snimanje je konačno moglo da počne. Pronašao sam prvu poziciju. Od ranije mi je bilo poznato da Loret najviše voli da obuče belu haljinu. I sada je takvu obukla. Kada je stala ispred bleštave beline zidova, utopila se u nju. Zamolio sam je da obuče tamniju haljinu. Nakon podužeg ubeđivanja, pristala je. Ali, gde da se presvuče?! Bilo je teško stvoriti uslove diskretnog presvlačenja pored desetak pari užarenih očiju. Bez mnogo ustezanja, Loret je sama prelomila: preobukla se na licu mesta!

Dok se presvlačila, prisetio sam se filma *Loganov beg*. U filmu se, u beloj ledenoj špilji, glumica Dženi Agater presvlačila ispred kamere.

Da je istina – istina je: Loret je imala dobar ukus. Tačno je znala i dobro osećala koje delove tela treba istaći. Obukla je veoma usku kratku haljinu. Donji deo haljine bio je ukrašen smeđim i zlatnim šarama iz doba

secesije. Gornji deo je bio bez ukrasa i crne boje. Na prednjoj strani, preko dubokog izreza, ukrštale su se tanke trake.

Započeli smo snimanje. Loretin zadatak je bio da odgovarajućim otvaranjem usta i pokretima tela što uverljivije "otpeva" već ranije snimljenu muzičku numeru. Bila je u tome dobro uvežbana. Videlo se da je valjano proučila literaturu sa uputstvima za pevače. Očima je nastojala da ostvari kontakt sa zamišljenom publikom negde iza kamere. Jednom rečju, dobro se kretala.

Još dva puta je menjala odeću, a ja poziciju kamere. Poslednja haljina, svetlo narandžasta i od svile, na sve nas je ostavila snažan utisak. Dugačka a široka, sa obostranim izrezom do kukova, bila je kao stvorena za brze okrete. Loret je osetila tu mogućnost i veoma dobro je iskoristila pred kamerom. U nekim trenucima haljina se toliko zadizala da su se, ispod, sasvim dobro videle gaćice.

Posao snimanja smo mogli smatrati završenim tek kada pregledamo snimljeni materijal i utvrdimo da je sve u redu. Video-snimak smo odmah pregledati. Plašio sam se za poslednje kadrove. Ne bi bilo opravdano da se na snimku vidi donji veš. Moja bojazan se pokazala izlišnom: u tim "golicavim" trenucima snimatelju je, srećom, bilo zanimljivije Loretino lice.

I pevačica je bila veoma zadovoljna. Priznala je da je pre snimanja imala određenu rezervu prema ovom podzemnom objektu, a na kraju je bila zahvalna što smo baš tu snimali. Zahvalnost je pokazala tako što me je čvrsto zagrlila i poljubila.

Završili smo snimanje. Majstori su popravili lift i mi smo brzo napustili rudnik. Gazda i radnici su nas nagovarali da ostanemo s njima još neko vreme. Pripremili su obilan ručak. Zahvalio sam se na pruženoj pomoći i obećao da ću im poslati snimak čim bude izmontiran. Oprostili smo se i nastavili put prema jadranskoj obali.

Posle duže vožnje stigli smo u Savudriju. Pored kampa, na meni dobro poznatom prostoru, parkirali smo kola. Posedovao sam tamo manji bungalov koji smo u ovoj prilici svi koristiti. U njemu smo se mogli presvući, istuširati i malo odmoriti.

Čim smo ušli u kućicu, Loret je glasno stavila do znanja da će se ona prva istuširati i presvući. Strpljivo smo je čekali da nakon tuširanja izabere jedan od brojnih kupaćih kostima koje je ponela. Kad je čekanje na Loretu prevršilo meru, presvukli smo se na terasi i krenuli ka obližnjoj obali. Tamo,

na pesku, devojke su se sunčale samo u donjem delu kostima, prateći tako modni trend.

Uskoro je stigla i Loret. Ni ona nije imala grudnjak. Obukla je samo sasvim uzane gaćice, takozvane S tange, za čije postojanje sam saznao iz modnih časopisa.

Legla je pored mene da se sunča. Primetio sam, po njenom ukupnom držanju, da je sobom bila veoma zadovoljna.

Kada su meštani saznali da se na plaži sunča poznata pevačica, obavestili su o tome uredništvo mesnog lista. Nije trebalo dugo čekati pa da se pojave profesionalni foto-reporteri, ali i amateri sladokusci. Loreti je postalo neprijatno to neprestano škljocanje foto-aparata. Okrenula se i legla na stomak. Tanke gaćice uvukle su joj se između naglašenih oblina zadnjice. Činilo se da je golišava. Zvuk foto-aparata tek tada je postao nepodnošljiv. Loreta je potražila kakvu-takvu sigurnost i zaštitu tako što se pripila uz mene...

Odjednom, vagonom se prosula svetlost... Izišli smo iz tunela. Da, da, pomislih – koliko dugo sam se družio sa Loretom u ovoj vožnji zavisilo je od dužine tunela...

Još uvek sam gledao u naslovnu fotografiju časopisa. Ruža je to primetila i konačno se i meni obratila:

- Ako vas možda nešto zanima, slobodno možete prelistati novine.

- Ne zanima me. Bio sam na licu mesta – uzvratio sam odsečno.

Ruža se ipak bliže zainteresovala...Već je bila pročitala članak o Loreti. Videla je i muzički spot. Osim toga, veoma joj se dopao prostor u kome je spot sniman. Poželela je da i sama snimi nešto slično...

- Za tako nešto, osim pevanja, treba dobro uvežbati kretanje pred kamerom... A pre svega, treba se osloboditi tog ružnog psa!

Moja jetka opaska o psu toliko ju je povredilo da je ustala i premestila se na suprotni kraj vagona.

8.

Domaćin je poređao prazne pivske flaše na parking ispred kuće u prometnoj ulici kako bi za goste sačuvao slobodno mesto. Margita, moja supruga, sklonila je ove flaše i ja sam veoma lako parkirao naša kola.

Kada smo ušli u dvorište za podužim stolom smo zatekli većinu pozvanih gostiju. Njih desetak je već uveliko čavrljalo i pilo prvo piće.

Bilo je leto. Široko šatorsko platno razapeto na sredini dvorišta štitilo je goste od vreline sunca. Sedelo se oko stola od grubo obrađenog drveta, na masivnim drvenim klupama bez naslona. Dvorište, neposredna okolina, pa i to kako je sto bio postavljen – sve skupa je stvaralo privid kao da smo u prirodi. Nedaleko od stola bila je improvizovana kuhinja: poveći kotlić okačen o metalni tronožac, meso i povrće isečeni na velikoj kuhinjskoj dasci, so, biber, mlevena paprika i još neki začini. Pripremljena drva za loženje i potrebni pribor za kuvanje stajali su na dohvat ruke. Kotlić se već grejao iznad prvih plamičaka vatre koja se razgorevala.

Svi smo bili obučeni u tanku prozračne odeću. Većina žena nosila je kratke pantalone, šorceve, i majice bez rukava. Muškarci, uključujući i mene, mahom su došli u bermudama i košuljama kratkih rukava. Margita je bila u laganoj letnjoj, ali dugačkoj haljini. Videvši šta ostale žene imaju na sebi, otišla je da se presvuče. Pojavila se u jednodelnom kupaćem kostimu, na koji je pripasala preklopnu suknju.

Poznavao sam većinu prisutnih. Za domaćina i njegove goste doneo sam čuveni somborski sir upakovan u originalnoj kačici. Baš onako kako se, samo petkom i samo na somborskoj pijaci, može kupiti. Naravno, kada vam se posreći ta retka prilika. Svi su se veoma obradovali mom poklonu.

Edita, takođe gošća, nije izdržala da domaćin redom posluži sir. Kašikom i nožem navalila je pravo na kačicu sa sirom i krenula halapljivo da jede.

– Sporije, Edita…! Pokvarićeš stomak! – upozorio sam mirno, ali pomalo sarkastično.

Nije obraćala pažnju ni na moje reči, ni na njihov ton – smo je nastavila da jede. Tek posle niza zalogaja u kojima se naprosto gušila, stigla je da kaže:

– Nikada do sada nisam okusila somborski sir! Tvrde da je dobar afrodizijak...

Na njenu opasku nisam ništa rekao – takvu tvrdnju sam čuo po prvi put. Većina nas muškaraca okupilo se oko kotlića. Odlična domaća rakija doprinela je dobrom raspoloženju. Jedino je nedostajala muzika. Odnekud se najednom stvorio radio–aparat... Začuo se novokomponovani narodnjak: pevao je Lagzi Lajčika.

Margita i ja smo se malo izdvojili. Zasmetala nam je preglasna muzika. U zadnjem dvorišta vlasnik je uredio malu baštu. Rastinju je neophodna voda i zalivanje – stoga je uz baštu bio iskopan bunar. Zapazili smo da pored uzane baštenske gredice, na jednoj dasci, bile su poređane saksije sa raznoraznim cvećem. Bilo je tu muškatli, cveća dan i noć, ruzmarina i još nekog, meni nepoznatog zimzelenog bilja. Odlučili smo da, u znak zahvalnosti domaćinu, zasadimo nekoliko saksija.

Kada smo prionuli na posao, primetio sam da u jednoj saksiji već ima nekoliko nezasađenih strukova. Pomažući Margiti, pojedinačno sam ih uzimao i dodavao. U jednom trenutku Margita se prisetila:

– Ovo su semenjače. Nakon što ih zasadimo, treba im doliti vode.

Prišao sam bunaru da proverim ima li vode. Pogledom nisam dopirao ni do vode, niti do dna bunara... U bunar sam bacio kamenčić. Ništa se nije čulo!... Prišao sam domaćinu koji je u društvu upravo ispijao pivo i zapitao ga za bunar i vodu.

– Treba pogledati – kratko je odgovorio i odmah dodao: – Kada mi ustreba voda, ja siđem u bunar s kantom.

Nagnuvši se nad otvor, zaista sam tamo ugledao gvozdene merdevine. Nisam se plašio da zakoračim na njih. Već nekoliko puta sam silazio u bunare, na različite dubine, kada sam snimao filmske zapise o tegobnom životu radnika kubikaša. Dograbio sam plastični bokal i krenuo u potragu za vodom. Kantu ću poneti naredni put, nakon što se uverim da dole zaista ima vode.

Margita je imala taman toliko vremena da mi dovikne da budem pažljiv – merdevine su jako strme i verovatno vlažne i klizave.

Jednom rukom sam držao bokal, a drugom sam se pridržavao za prečage merdevina. Polako i pažljivo spuštao sam se ka dnu bunara. Nisam brojao prečage. Pogledao sam nadole nadajući se da ću nazreti odsjaj vode. Gledao sam i nagore procenjujući na koju dubinu sam se spustio. Još nekoliko iskoraka niz merdevine jednom pa drugom nogom – i učinilo mi se da sam blizu vode. To me navelo na još veći oprez...

Pokazalo se, ipak, da nisam bio dovoljno obazriv. Pri pokušaju da nogom dohvatim narednu prečagu, okliznuo sam se i počeo da padam. Sinulo mi je kroz glavu da se vode ne moram bojati, jer znam da plivam. Svaki tren sam očekivao da ću pljesnuti o površinu vode. Ali, to se nije dogodilo. Propadanje je postalo usporenije. U jednom trenutku osećao sam kao da lebdim, a odmah zatim da ponovo naglo propadam... Nisam pao u vodu, nego na žitki peščani mulj. Noge su mi prodirale kroz glib. Desno stopalo mi je u sledećem trenutku naglo udarilo u nešto tvrdo... Udarac je bio dovoljno jak da ozledim gležanj.

Ispravio sam se i s olakšanjem utvrdio da moja ozleda, na svu sreću, nije bila tako ozbiljna. Iako s poteškoćama, mogao sam da koračam. Pogledao sam unaokolo. Bunar je pri dnu bio proširen, a na jednom delu tog kružnog proširenja primetio sam neko udubljenje. Poželeo sam da se u njemu nakratko smestim i koliko-toliko priberem.

Udubljenje je, međutim, bilo samo početak jednog omanjeg prolaza, dugog oko desetak metara. Bar se tako činilo mom pogledu prožetom strahom i još nesviknutom na podzemnu tamu. Nazirao sam ipak da taj prolaz pri kraju zavija ulevo, ali nisam mogao da naslutim šta nadalje skriva.

Krenuo sam duž hodnika hramajući. S desne strane prolaza bili su unizani valjkasti stubovi na jednakom rastojanju. Između stubova su stajali isklesani skeleti meni nepoznatih životinja. Čudno su izgledali i nisam mogao da odredim od kakvog su materijala. Prišao sam jednoj od skeletnih figura i opipao je. Kako sam prstima dodirnuo skelet, tako se on pretvorio u prašinu. Nastavljajući šantavi hod, nastojao sam da nijedan više ni slučajno ne dotaknem.

Od mesta gde savija ulevo hodnik je naglo prelazio u prostor nesrazmerno većih dimenzija. I po širini, i po visini. Ispred mene se ukazala monumentalna građevina veoma nalik na Stounhendž. Na sredini, na kružnom postolju, uzdizao se veliki kameni kip, široko opkoljen izduženim kamenim blokovima. Visoko sa stropa osvetljavala ga je jak izvor svetlosti. Gledana iz daleka, skulptura je pomalo podsećala na skelete u hodniku. Osmotrena izbliza, ipak se veoma razlikovala, ne samo po izgledu, već i po tome što je bila isklesana iz čvrstog materijala.

Sasvim sam se približio statui. Pogledao sam je s obe strane. Iz kičmenog stuba, svom visinom leđa, nizale su se nazubljene, testeraste izrasline. Prisetio sam se da je to karakteristika nekih gmizavaca. I s leve i s desne strane leđa, rekao bih – simetrično,ređala su se neobična, kvrgava ispupčenja.

Međutim, prednja strana kipa imala je sva obeležja žene. Na to su najpre ukazivale njene isturene, lepo oblikovane grudi koje nije mogao da prikrije ni čvrst a elegantan oklop. Na glavi je nosila ratničku kacigu koja kao da je dodatno isticala istovremeno robustne i ženstvene crte lica. Jedva vidljiva tanka kružnu liniju u visini stomaka govorila je da je skulptura sklopljena iz dva dela. Suknja do iznad kolena, s prednjim izrezom usečenim gotovo do karlice, nenapadno je otkrivala delove snažnih mišićavih butina... Skulptura je, nema sumnje, prikazivala ženu ratnika, amazonku. Nisam mogao odmah da odredim kojoj rasi pripada. Pomalo torzičan, s vidnim oštećenjima na udovima, kip amazonke je navodio na zaključak da je ovde već dugo, dugo vremena.

Umirila me je svetlost što je dopirala sa svoda. Dobar znak da ću najverovatnije pronaći izlaz iz tog pećinastog prostora.

Započeo sam potragu... Zapazio sam neka vrata iza spomenika i otvorio ih. Prostor je bio prilično skučen i pretrpan raznim uređajima i manjim predmetima. Ti predmeti su me podsećali na medicinske instrumente koje upotrebljavaju lekari prilikom pružanja prve pomoći i obavljanja hitnih intervencija... I zaista, samo nekoliko koraka dalje ugledao sam operacioni sto s pacijentom, nad kojim su nešto užurbano radili jedan lekar i medicinska sestra. Pacijent je, nabrzo sam ustanovi, bila neka mlada žena u besvesnom stanju. Mladić koji je stajao pored stola, držao ju je za ruku. Mora da joj je momak ili suprug, pomislio sam u sebi.

Na mene niko nije obraćao pažnju. Ni ja njih nisam ničim uznemiravao. Pretpostavljao sam da je ta mlada žena, na operacionom stolu i bez svesti, u težem položaju nego što je moj. Prolazeći pored stola, pažljivije sam se zagledao... Na sebi je imala kratku lepezastu suknju od tila. Kroj kostima i tanke bretele isticali su njen graciozan stas. Na nogama je još uvek imala baletanke. Mora da joj je pozlilo na bini i da su je dovezli pravo sa baletske predstave.

Lekar i sestra su se trudili oko nje, ali bez uspeha. Balerina nije davala znake života. Uznemirenost i strah vidno su opsedali lekara i medicinsku sestru – mladića pogotovo. Sav uzdrhtao, mladić je, s puno obzira i uvažavanja, zapitao doktora, da li ima nekih izlgeda na život ako Živku prevezu u bolnicu.

Sestra je potvrdno klimula glavom. Lekar je na to objasnio da u blizini postoji dobro opremljena bolnica, ali prima samo umetnike. Živka je poznata, darovita plesačica, prava umetnica, i zaslužuje da bude primljena u sanatorijum. Tamo bi sigurno mogli da ustanove od čega boluje.

Kada sam čuo da u blizini postoji bolnica samo za umetnike, i ja sam, ohrabren saznanjem, prekinuo ćutanje. Rekao sam da i sam pripadam umetničkom svetu, da mi je desna noga iščašena i oderana... Kao reditelj, valjda i ja polažem pravo da mi se, u toj bolnici, pruži pomoć...

Lekar je predusretljivo obećao da će, čim smeste Živku u bolnicu, ispitati svaku mogućnost da i ja tamo budem primljen. Prethodno će mi, naravno, pregledati nogu.

Brže-bolje su pripremili bolesnicu za prevoz i sve troje nestali.

Ostao sam sam – da čekam...

Lekar je uskoro došao. Bio je u civilnom odelu. Tu, u maloj ambulanti, počeo je da se presvlači. Skinuo je košulju i... tada sam duž njegove kičme zapazio testeraste izrasline slične onima na skulpturi. Nisam se usuđivao da ga o tome bilo šta pitam. Više me je zanimalo da li je nadležne u bolnici pitao u vezi mog lečenja.

Naravno da ih je pitao, potvrdio je sav ozbiljan, i saopštio im je moje ime, da znaju o kome se radi. Ali, tamo niko nije čuo za čoveka s mojim imenom, niti se to ime nalazi u registru umetnika i stvaralaca. Konačno, nadležnima u bolnici nije bilo jasno, na osnovu čega to sebe smatram autorom. To me je i iznenadilo i razdražilo. Pored toliko emisija, dokumentarnih filmova, televizijskih drama... – oni nisu čuli za mene. Sav besan, rekao sam lekaru da ukoliko moja noga bude sanirana ovde, u ambulanti, meni bolnica nije ni potrebna.

Mirno je uzvratio da će dati sve od sebe i pokušati sve što može... Ali, naglasio je, sigurnije i brže bi me izlečio pomoću flastera od kože australijskog bodljikavog agame[4]. Taj preparat mogu dobiti samo stvaraoci, umetnici, autori. Tada sam se setio da u džepu imam malu USB fleš memoriju[5], na kojoj su pedantno zapisani svi podaci o mom stvaralaštvu. Ako žele, sada mogu sve saznati o meni i mom stvaralaštvu.

Doktor je zapanjujućom brzinom nestao i vratio se s kožicom malog gmizavca.

– Kada je upravni odbor pogledao Vašu datoteku, odmah je odobrio specijalni preparat – obaveštavao me je slavodobitno pokazujući flaster.

– Šta je bilo sa balerinom Živkom? Je li ozdravila? – upitao sam ga tek onako.

---

[4] Moloh, ili bodljikava agama iz Australije, mali je gušter iz porodice agamida.

[5] USB memorija je medijum za čuvanje i prenos digitalnih podataka.

– Na žalost, nije. Stavio sam na njeno čelo kožicu bodljikave agame, ali... nije bilo pomoći... Umrla je.

– Ali, kako to može da se dogodi...? – upitao sam zadihan od uzbuđenja.

– Tako što kožica bodljikavog agame sama prepoznaje ko je umetnik ili autor, a ko nije. Saglasno tome, ona leči ili truje.

Kada je lekar približio flaster mojoj nozi, naglo sam mu odgurnuo ruku. Nisam želeo ni da me dotakne ova tajanstveno nepredvidljiva kožica.

9.

Pašnjak je bio prekriven mrazom. Ništa čudno – vladala je, već danima, oštra i suva zima. Približavao sam se ivici travnate površine iza koje se protezao tršćak. Baš kao i moji prijatelji, i ja sam taj predeo na obali reke nazivao „džunglom“, jer je odista podsećao na neprohodnu mrtvaju. Bili su mi dobro poznati ovi prostori – često sam tu dolazio s Miletom. Istina, ovoga puta sam bio sa Oskarom.

Iza močvarišta, uz samu obalu, prostirao se ušuškan peščani sprud, idealan za divlju plažu. Preko leta sam često dolazio da se kupam u reci i da se sunčam na sitnom vrelom pesku. Retko ko je znao za to skrovito mesto.

Kada sam stigao do močvare, valjalo mi je probiti se veoma uzanim prolazom do drugog kraja tršćaka. Bele kupaće gaćice, okačene na suvu kvrgavu granu, napućivale su me gde treba da zagazim u trščani gustiš.

Letnja zapara nagnala me je da skinem košulju dok sam se s naporom probijao kroz trsku ka peščanom sprudu. Ponadao sam se da tamo nikoga neću zateći. Moja nadanja su iščilela čim sam pod stopalima osetio vrelinu peska. Već izdaleka sam spazio pored vode siluetu mlade devojke. Presvlačila se. Iznad pojasa je ostala samo u elegantnom belom grudnjaku. Upravo je skidala donji deo haljine. Kada je pojas suknje skliznuo niz butine i preko kolena, zabelele su se kupaće gaćice s bočno vezanim mašnama. Sela je zatim u vreo pesak i nastavila svlačenje.

Da nije sama primetio sam tek kada sam stigao sasvim blizu. Pored njenih nogu ležao je momak, umiren suncem, peskom i tišinom. Iako nas je

bilo troje, ipak sam poželeo da ostanem. Mogli smo sve troje da se ugodno smestimo na tih desetak kvadratnih metara neobičnog prostora. Primetivši da dolazim, devojka je potrčala u reku i zaplivala, mada nije imala zbog čega da se postidi.

Smestio sam se nekoliko koraka dalje. Polako sam se svlačio i posmatrao je kako širokim zahvatima grabi ka matici reke. Zagnjurila je glavu pod vodu nekoliko puta, a zatim svaki put otresala i levom rukom gladila dugačku kosu.

Otplivala je prilično daleko od obale i u jednom trenutku bila je iznenada zahvaćena vrtložnim strujama reke. Nije pokazivala znake panike, što me je uveravalo da je dobar plivač. Vešto je zaronila u vodu i u tom promišljenom potezu pročitao sam njenu nameru da se istrgne iz zagrljaja vira. Svakog trenutka sam očekivao da njena glava izroni bliže obali. A kada se to nije dogodilo, počela je da me obuzima sve veća napetost koja je prerastala u zabrinutost. Pridigavši se u sedeći položaj, i njen momak je ustao da grozničavo posmatra površinu reke. Prošlo je prilično vremena dok njena glava nije konačno izronila nadomak obale. I dalje sam imao utisak da se drži pre sramežljivo nego uplašeno...

Laganim hodom, korak po korak kroz obalski plićak, približavala se peščanoj obali. Najpre su se pojavile čvrsto uzdignute grudi u belom grudnjaku. Posle toga – ruke i celo telo. Sa oba dlana drhtavo je pokrivala prepone i bedra... Bele kupaće gaćice nestale su negde u vrtlozima reke.

Kasnije, kada su momak i devojka već otišli, voda je, nizvodno na obalu, izbacila sićušnu belu krpicu. Pronašao sam je, bez mašne, zakačenu o potamnelu, slomljenu granu. S njom sam označio uzani prolaz kroz trsku i rit.

Oskar je prvi krenuo kroz „džunglu“. Pustio sam ga da ide napred, mada, bila je to moja ideja da napokon istražimo celu obalu obraslu trščanim pojasom. Delovalo je da je vazduh hladniji tokom hoda uzanom vijugavom stazom. Moj prijatelj je nestao iz vidokruga. Žurio je i ja sam nehotice zaostao za njim. Zamrzla trska se lomila uz glasno pucketanje. Morao sam da krčim prolaz ispred sebe. Dlanovi su me bolno brideli od ogrebotina.

Oskara sam ugledao na samoj ivici obale. Stajao je i posmatrao putujuće ledene sante. Na nekim mestima sante su se spajale u široke sivobele ploče, od obale do obale, tako da se preko njih moglo preći na suprotnu

stranu reke. Dok sam prilazio Oskaru opazio sam tri odvažne osobe koje su upravo pokušavale da pređu reku preko pontona od zaleđenih santi. Kretali su se po ledu obučeni u debele *parka*-jakne[6] *kaki*[7] boje, sa krznenom kapuljačom. Dugim štapovima kuckali su po staklastoj površi ispred sebe kako bi izbegli opasne pukotine u ledu.

Moj prijatelj me je upitno pogledao.

- Da pređemo...?

S nekoliko kratkih pokreta glavom dao sam mu do znanja da imam drukčiji plan... Već pri polasku ovamo bio sam čvrsto odlučio da ću ovoga puta zaista istražiti celu levu obalu nadomak našeg mesta. Iznad svega sam želeo da stignem do pećine...

Krenuli smo obalom, nizvodno, i ugledali tako nagomilane sante da su činile ledenu ustavu ispod koje je ubrzano proticala voda. Da smo hteli, preko brane smo, lako i bez opasnosti, mogli preći na drugu obalu. Ali, imao sam i drugi plan i drugačiji cilj.

Odmakli smo daleko od brane i kad smo već izbili negde ispod gore, pojavio se polutamni otvor širokog ulaza u pećinu. Bez zastajkivanja smo prošli kroz njega i posle samo nekoliko koraka našli se pored razlivenog ali plitkog potok. Voda je u potoku bila providno čista i gotovo sam bio sasvim siguran da se mogla piti. Planirao sam da uđemo dublje u pećinu, krećući se tik uz potok.

Kada sam potonji put bio ovde pretražio sam samo prostor oko ulaza u pećinu. Posve sam, tada se nisam usudio da zađem dublje. Sada smo bili nas dvojica i planirao sam da idemo kroz pećinu sve dok na drugom kraju ne pronađemo izlaz.

Prethodnom prilikom, dok sam se dečački nestašno vrzmao ovuda, ostavio sam vidan trag na stenama pećine. Zagrabio sam tada vodu iz potoka, pomešao je sa crvenom prašinom i zamesio žitko blato. Blatnjavim dlanom i ispruženim a raširenim prstima utisnuo sam prepoznatljiv trag na zidu pećine.

Baš kad smo stigli do tog mesta, Oskaru sam ponosno pokazao moje umetničko delo. Nije ništa komentarisao, samo se šeretski smeškao.

---

[6] Zimska jakna namenjena zaštiti od ekstremno niskih temperatura, poput onih na Severnom i Južnom polu.

[7] Khaki je indijska reč i označava prašinu.

Što smo više odmicali u dubinu pećine njen svod je postajao sve niži. Uskoro smo morali da hodamo pognute glave. Pribojavao sam se da ćemo do kraja možda morati i četvoronoške da puzimo. Na svu sreću, to se nije dogodilo. Nakon kraćeg sužavanja, zidovi pećine su naglo postajali sve viši, a svod sve širi...

Pred nama se otvarao zadivljujući prostor. Glatke stenovite površine zidova i stropa bile su harmonično iscrtane šarama i zavojitim linijama u raznolikim bojama i nijansama. Nemirna refleksija svetlosti s površine žubornog potoka još naglašenije je stvarala privid čudesnog i nestvarnog. Nijanse smaragdne boje ipak su davale osnovni ton koloritu pećine. Prizor je bio upotpunjen i time što je od nemirnog potočića nastajalo omanje mirno jezerce, široko taman toliko da se pored njega moglo nesmetano prolaziti.

Iza magičnog dela pećine usledila je prilično mračna prostorija sa grubim i oštrim stenama. Izgledalo je kao da je neko, jednim potezom čarobnog štapića, neizrecivu lepotu pretvorio u okorelu ružnoću.

Tlo je postajalo sivo i bezbojno, a cela špilja oko nas bila je u jezivoj polutami. U daljini sam ipak, primetio obrise klasične karaule. Pored starinske drvene čuvarske kućice ležala je izlomljena rampa. Izgledalo je kao da je neko namerno udario u nju, jer mu je smetala.

Došli sam do karaule da je pogledamo izbliza. Iz čuvarske kućice izašao je muškarac u neuglednoj i veoma pohabanoj uniformi. Opomenuo nas je na ruskom jeziku da se ne približavamo, jer karaula i rampa čine granični prelaz. Tamo gde se on nalazi već je druga država, Rumunija. Prekoračenje rampe značilo bi ilegalan prelazak granice.

Vratili smo se nekoliko koraka unazad. Nismo želeli da se ogrešimo o zakon. Mom prijatelju sve to se nije svidela. Kao i ja, i on je želeo da pronađe drugi ulaz u pećinu. Čvrsto je zastupao stav da nas u tom poduhvatu ne sme da omete neka mala, bezvezna karaula, ili odrpani vojnik.

Neočekivan i čudan zvuk, kao da neko turpija lim, zaokupio je moju pažnju. Razdvajao se plafon... Našli smo se na bini fudbalskog igrališta. Bili smo među nekolicinom gledalaca koji su pratili utakmicu. Utakmica je, po svoj prilici, bila izuzetno važna. U poluvremenu, oko stadiona je počeo da kruži prastari tip aviona. Letelica je sasvim podsećala na *Kiti Hok*[8]: bio je

[8] Braća Rajt su konstruisali prvu upotrebljivu letelicu 1903. godine. Nazvali su je *Kiti Hok* (Kitty Hawk).

napravljen od aluminijumskih šipki i šatorskog platna. Sa strepnjom sam posmatrao let aviona koji je oko fudbalskog stadiona pravio sve opasnije nalete. Najednom, avion se naglo nagnuo napred, ustremio prema zemlji i survao na sred igrališta. Pilot je srećom ostao nepovređen.

Ova nezgoda me je navela da se stepeništem ispnem na vrh tribina. Ali, brzo sam uočio da više nisam na fudbalskom terenu, nego na aerodromu. I to ne na bilo kakvom, već na nekom ruskom vojnom aerodromu.

Ponovo sam ugledao Oskara, ovaj put u društvu punačke mlade žene. Razgovarali su, uz primetno koketiranje, ispred jednog modernog supersoničnog aviona. Kombinezon koji je ta mlada žena imala na sebi navodio je na pomisao da je najverovatnije pilot ruskog lovačkog aviona.

Čim me je ugledao, Oskar mi se odmah pohvalio da će leteti lovcem tipa MiG. Avion je dvosed i njih dvoje, Ruskinja i on, upravljaće avionom. I zaista, najpre se u kabinu ispela žena-pilot. Tek što se smestila, oko vrata i dela glave obmotala je dugački crveni vuneni šal. Taj šal, navodno, trebalo je da zaštiti Ruskinju od velike hladnoće i izuzetne brzine. Moj prijatelj je imao na sebi samo kratku letnju košulju. Tako obučen, pokušavao je, nevešto, da se smesti u kabinu.

Vratio sam se na binu i strpljivo čekao šta će se dogoditi. Čekao sam dugo, a avion nikako da poleti. Ništa se nije događalo. Sišao sam na poletno-sletnu stazu da potražim Oskara i saznao u čemu je problem.

Našao sam ga na ivici piste. Sedeo je u travi i pokušavao da od kojekakve iznošene odeće napravi šal. Isti onakav kakav je imala ruska avijatičarka. Na moj upitan pogled odgovorio je kratkim objašnjenjem: visoka vojna delegacija stigla je na aerodrom i zabranila je letenje svakome ko nije odgovarajuće odeven.

Nisam bio voljan da sačekam da Oskar prigotovi šal. Radije sam krenuo natrag, prema "džungli". Bio sam gnevan što ni ovaj put nisam našao neki drugi izlaz iz pećine. Ubrzo sam koračao onim istim uzanim prolazom kroz trsku kojim sam ranije i došao. Sa stabljika se već otapao led. Lakše sam se probijao stazom kroz močvarni tršćak.

Nisam odmakao daleko kada se nebom prolomila zaglušujuća tutnjava. Odmah mi je palo na um da je u pitanju supersonični avion. Podigao sam glavu visoko, visoko i ugledao ruskog lovca kako u velikom luku izvodi brišući let. Kabina letelice bila je otvorena i u njemu je sedeo moj prijatelj Oskar. Mlada avijatičarka je sedela iza njega i pažljivo pratila instrumente.

Zapravo, ona je upravljala avionom. Jedan krak dugačkog crvenog šala viorio je pored trupa letelice. Napravili su nekoliko krugova i nestali.

Već sam stigao do sredine džungle kada je ispred mene iskočila jedna crna mačka. Na trenutak me je iznenađeno pogledala, ali kada sam pošao prema njoj, u dva skoka je nestala u gustišu rita. Pomislio sam da je tu u lovu: možda vreba ptičije mladunce ili nekog sitnijeg, neopreznog letača.

Nije me preterano zanimala i krenuo sam dalje. Ali, uskoro su se pojavile tri raznobojne mačke. Bile su znatno krupnije, veličine skoro osrednjeg psa. Jedna je bila pretežno siva i prugasta. Veoma je bila nalik domaćoj mački, prirodno predodređenoj za lov miševa. Druga je imala riđu, gotovo crvenkastu dlaku. Treća je bila potpuno crna, osim što je imala belu tanku liniju između fosforescentnih očiju. To nije bila ona mačka koju sam sreo koji trenutak ranije.

Kretale su se ispred mene i mijaukale. Požurio sam da ih rasteram. Na moj pokušaj, sve tri su se u isto vreme uspravile na zadnje noge. Telo im se izduživalo i širilo dok se napokon nisu pretvorile u odrasle devojke. Retki oštri brkovi i gustom dlakom prekriveni rep ostala su jedina obeležja njihovog pripadništva mačijem soju. Ni boju nisu mnogo promenile. Postale su maskirane glumice. Zanimalo me je kako su stigle u ovo močvarište...

Nisu više obraćale pažnju na mene – trčkarale su ispred na sve strane krčeći komotan prolaz kroz trsku i šiprag. Išao sam za njima jer mi je tako bilo lakše, a vukla me je i neka neobjašnjiva znatiželja. U čudnom metežu misli i osećanja stigao sam i do ivice močvarišta. Horizont mi je odjednom zaklonila velika otvorena pozornica. Mačke su otrčale baš u tom pravcu...

Pozornica je izgledala jednostavno. Više je ličila na sklepanu lutkarsku scenu, nego na pravi podijum. Glumci na nju nisu ni mogli da stanu. Na prednjoj strani, iznad prostora za igru, stajao je natpis: Mačke.

Ceo taj prizor podsetio me je na čuveni mjuzikl *Mačke*.[9] Pomislio sam da će uskoro započeti lutkarska predstava. Ali, to se nije dogodilo... Devojke su sada počele da se smanjuju, sve dok se nisu pretvorile u prave mačke. Zatim su se hitro popele na pozornicu i tamo započele da igraju, skakuću i uživaju u dolasku proleća...

Seo sam u travu da se malo odmorim i da uživam u veseloj igri kućnih ljubimaca. Odnekud se, pojavio Oskar sa punačkom Ruskinjom. Prilazili su

[9] Mjuzikl je nastao prema delu T.S.Eliota *Old Possum's Book of Practical Cats* iz 1939. godine.

zagrljeni. Samo su se za trenutak zaustavili da pogledaju šta se dešava na bini. Taman toliko da mi Oskar prijateljski šane:

- Oženio sam se!

Jedva da je to i izgovorio, a već se i sam, istovremeno kad i njegova mlada, pretvorio u mačku. Jedan akrobatski skok mačijeg para i našli su se na bini... Da zaigraju sa ostalim mačkama.

10.

Našao sam se u radionici čika-Bođoa. Posmatrao sam kako veliki majstor radi. Deljao je ovalan ram za goblen. Majstor Bođo je uživao moje najveće poštovanjem od trenutka kada sam ga upoznao. U obradi drveta bio je nenadmašan – bar sam ja tako mislio. Samo, njegova odeća me je svaki put iznova iznenađivala. Nije mario za sopstveni izgled, iako je učenicima redovno držao časove.

I ovom prilikom je imao na sebi kratki preklopni kaput od jute. Nije bilo sumnje – sam ga je skrojio od već upotrebljavanih džakova. Da se ne bi otvarao, kaput je u struku vezao kanapom od debele pletene *manile*. Za postavu je upotrebio neko izbledelo, posivelo platno koje je nemarno ostavljeno da viri s prednje strane kaputa.

Usedsređeno sam pratio veštinu njegovih majstorskih pokreta. To mu je, izgleda, zasmetalo i u jednom trenutku primetno je postao nervozan. Verovatno mu je sinula misao da ja zapravo želim da mu otmem zanatsko umeće, što u suštini i nije bilo daleko od istine. Pa, on je sposoban i da čita tuđe misli, uveravao me je neki unutrašnji glas.

I baš kad sam se spremao da ga upitam kako se najjednostavnije može oblikovati ovalni okvir, odgovorio je na nepostavljeno pitanje:

– Konstruisao sam takav strug koji to radi bez problema.

Dalje nije detaljisao. Za mene je i to bilo dovoljno da poverujem, gotovo bez zadrške, da i ram koji je upravo dovršavao najpre je izradio na pomenutom strugu. Nisam imao neko veliko inženjersko i konstrukciono znanje da bih sebi jasno mogao da predočim kako funkcioniše takav strug. Ono što sam ipak pouzdano znao jeste to da svi strugovi, logično, služe za obradu predmeta kružnog poprečnog preseka.

– Mogu li da čujem od Vas kako taj strug funkcioniše? – uporno sam pokušavao da ipak doznam majstorovu tajnu. Mada, unapred sam, sa dosta izvesnosti, slutio njegov odgovor.

– Ne bi ti to razumeo... – rekao je pomalo ironično. – Ali ako se uvučeš u moj kaput, možda bi i stekao neko znanje.

Jedva da je to izgovorio, a već je skinuo prljavi kratki kaput od jute i izazovno mi ga ponudio. Konstrukcija mašine zaista me je toliko zanimala da bih pristao i na mnogo teži uslov, samo da saznam princip njenog rada. Hitro sam prihvatio pruženi ogrtač i odmah ga obukao...

Svet oko mene najednom se promenio. Stojeći ispod zeleno-plave grane, nagnute nadole pod teretom kišnih kapi, posmatrao sam sasvim nepoznati predeo. Na nebu su se opet gomilali tmurni kišni oblaci. Razbarušena krošnja vrbe s tek napupelim granama nije me mogla zaštititi od nadolazeće kiše. Ali, na prostranoj zelenoj utrini ovo je bilo jedino stablo.

Odavde ka zapadu, pri kraju strme litice, nazirali su se isprepleteni krovovi. Ispod visoko podignutog zvonika stajala su, povezano, dva kratka dvostrešna crvena krova, jedan poluvaljkasti i jedan kupasti. Zgrada je mogla biti manastir, samostan ili neka mesna crkva. U svakom slučaju, ako me puste da uđem u nju biću dobro zaštićen od kiše. Zidovi građevine su bili od klesanih kamenih blokova. Stajala je usamljeno, baš kao i ona vrba na nepreglednom pašnjaku.

Ogromna posivela kapija, od hrastovine i sa debelim okovima, bila je zatvorena. Rukom sam gurnuo desno krilo kapije i ono se lako otvorilo. U polutami sam spazio dva viseća, okrugla bronzana svećnjaka. Bili su prikačene za strop dugim metalnim lancima. Slabašno svetlo nije dolazilo od polusagorelih sveća sa raštrkanih čiraka, nego kroz visoke uzane prozore na bočnim zidovima.

Prljava voda preko čitavog poda opominjala me je na oprez. Iako je bila duboka svega nekoliko centimetara – jedva je dopirala do gležnja, nisam se usuđivao da idem dalje kroz tu mutnu, neprozirnu kaljugu. Sa svakim korakom napred mogla je postati daleko dublja i pogibeljnija.

Uzmakao sam natraške za korak i osetio se sigurnije. Mirnije sam mogao da osmotrim ceo unutrašnji prostor. Desno od mene, u monolitnom zidu od prirodnog kamena, bila je ukopana poveća zasvođena niša. U njoj je, u tom istom prirodnom kamenu, bilo izvajano svetilište. Tamo je nekad davno

verovatno stajala skulptura, od koje su se sačuvale i sada jasno videle samo ruke. Vajar ih je isklesao tako da su dlanovi bili okrenuti nagore. Srednji prst i palac desne ruke su se dodirivali. Prilično pouzdan znak da je skulptura predstavljala ženu. Mene je takvo držanje prstiju podsećalo na balerinu.

Naspram niše, u podnožju levog zida, nalazilo se još jedno udubljenje. Ličilo je to zapravo na slepi prozor s unutrašnje strane. Ono što me je naročito začudilo bila je namena tog udubljenja: u njemu sam prepoznao veliki sarkofag.

Tek tada sam shvatio da ovo nije božija kuća, već nekropola iz ko zna kog vremena. Ta spoznaja me je naterala da se još koji korak povučem unatrag. Moj hod natraške, pun predosećaja i strepnje, zaustavio je mekan, nežan dodir s leđa od kojeg sam se skamenio. Jedva vladajući sobom od straha, polako sam se osvrnuo...

Jedna sredovečna, skladno građena žena smešila se iza mene. Stajala je tako blizu da su me doticali vrhovi njenih još uvek čvrstih grudi. Ustuknuo sam taman za toliko da primetim kako je obučena u jednodelni kupaći kostim od plavog i svetložutog streča. Ispružila je desnu ruku na kojoj je pridržavala ronilačko odelo.

- Ovo treba da obučeš, jer idemo pod vodu – obratila mi se gotovo prisno, kao da se poznajemo godinama.

- Ali, ja nemam kupaći… - pokušao sam da se naivno oduprem.

- Nemoj da se vadiš! Znam dobro da si se nekad kupao na nudističkoj plaži.

Bila je u pravu – prokockao sam i taj slabašni adut za opiranje. Skinuo sam se i obukao ronilačko odelo. Učinio sam to okrenuvši se licem u suprotnu stranu. Bilo me je stid. Kada sam se, obučen, ponovo okrenuo, žena je već imala na sebi isto takvo odelo za ronjenje.

- Vidim, ne sećaš me se. Ja sam Magdalena. Od mene si dobio prvi poljubac. Zajedno ćemo da zaronimo.

Uhvatila me je za ruku, kao da je malčice strepela da ću odustati. Oprezno smo koračali kroz plitak mutljag. Posle nekoliko koraka voda je bila dovoljno duboka da se moglo i plivati i roniti. Što me je istinski obradovalo – postala je čista i providna. Na drugom kraju bazena, sasvim pod vodom, stajao je Lacika, moj drug iz tinejdžerskih dana. Čekao me je, a u ruci je držao neobičnu crnu loptu. Kada sam i ja zaronio, bacio je loptu prema meni. Lako sam je uhvatio. Dao je rukom znak da ja sad njemu dobacim

loptu. To dobacivanje lopte ponovilo se nekoliko puta. Shvatio sam da smo počeli da se igramo. Magdalena se kretala podvodnim skuterom tako što je bila čas kod mene, čas kod Lacike. Kontrolisala je da li dobro bacamo loptu.

Posle izvesnog vremena osetio sam potrebu da odem u toalet. Na mom ronilačkom odelu rajsferšlus se nalazio na prednjoj strani i protezao se od podbratka do ispod pupka. Nimalo se nisam brinuo kako ću ga otkopčati...

Mahnuo sam rukom Magdaleni dajući joj znak da ću izići iz vode. Kao da je znala zbog čega to radim: doplivala je do mene i ćušnula me po zadnjici. Zagledao sam se u njen ronilački kombinezon. Patentno kopčanje kod nje je bilo s leđne strane. Ona ga sigurno ne može sama otvoriti...

Ležao sam na otomanu u Májkinoj[10] sobi u Somboru. Iz te sobe s prozorom od zida do zida pucao je širok pogled na konk, (gong) prostrani hodnik što od glavnog ulaza vodi u dvorište. Voleo sam da leškarim i zurim kroz prozor. Niko nije mogao da umakne mom pogledu – bilo da ulazi u kuću ili izlazi iz nje.

Májka je držala u ruci preklopni kratki kaput od jute i sumnjičavo ga zagledala.

- Ovo ću da izbacim napolje – rekla je odrešito, piljeći pravo u mene.

- Nemoj! To je poseban kaput...

Nije više izustila ni slova, samo je ostavila kaput pored mene na otoman.

Baš u tom trenutku hodnikom je, tik do prozora, prošla mlada plavokosa devojka. Njen hod je bio hod manekenke, ali to kako je bila obučena upućivalo je na suprotan zaključak. Nosila je crno-belu bluzu na tufne, kratkih rukava i plavi šorts sa muškim tregerima. Brzo je iščezla kroz izlaznu kapiju, a ja sam, koliko su me noge nosile, požurio za njom.

Baš kada sam izašao na ulicu krenula je da rominja kiša. Pratio sam devojku na odstojanju. Zapravo, pustio sam je da malo odmakne. Prolazeći pored krojačke radnje, u izlogu sam opazio razne štofove i nekoliko kišobrana. Kod kuće sam imao bezbroj kišobrana, ali ni jedan mi nije bio pri ruci da me zaštiti od kiše. Kišobrani inače nisu bili skupi, pa sam pomislio da časkom uđem u radnju i da kupim još jedan. Ulazna staklena vrata prekrivao je veliki poster devojke koja je po hodu ličila na manekenku. Ova na

[10] Májka - tako smo zvali baku po majci.

slici bila je u crvenom kostimu za kupanje. Učinilo mi se da sam je negde već video, kao i njen crveni kostim. Oh, daaa, bila je to Erika[11] iz televizijske serije *Čuvari plaže*.

Na stepeništu, ispred ulaznih vrata, bilo je poređano nekoliko pari ženskih cipela i čizama. Tu su bili prislonjeni i mokri kišobrani. Po tome sam zaključio da mora da u radnji ima više mušterija. Mrzelo me je da uđem i čekam na red da budem poslužen. Nastavio sam da pratim devojku na približno istom rastojanju.

Sada sam već znao i njeno ime: Erika.

Stigla je do ograde od cigala iza koje se uzdizao samostan. Za trenutak je zastala, zatim se, poput duha, stopila sa zidom i iščezla. Stigao sam do zidane ograde. Hteo sam i ja za njom, kroz zid. Dlanovima sam opipavao cigle, ali se ništa nije desilo osim što sam osetio čvrstinu opeke. Pa ja sam pratio utvaru! – priznadoh u sebi.

Kiša je počela jače da pada. Odlučio sam da se vratim. Usput bih mogao i da svratim u malu krojačku radnju.

Ulaz je i dalje bio po svemu isti kao i pre koji minut, sano što na stepenicama nije više bilo obuće i mokrih kišobrana.

Otvorio sam vrata i ušao... Ali , to više nije bila krojačnica, nego pekara. Police su bile prepunjene raznovrsnim pecivom i hlebom. Pred tako velikim izborom nisam mogao odmah da se odlučim šta da kupim i koju količinu. A nešto je valjalo kupiti... Nakon mog iznenadnog odlaska od kuće, sigurno da Májka nije više računala na mene što se tiče jela... A zašto da ne kupim nešto više peciva, pa da i ostali ukućani jedu zajedno sa mnom?!

Pokazao sam na celu tepsiju tek ispečenog bureka. Primetio sam na polici i krckavo ispečen francuski baget, pa sam i njega kupio. Pekar je uviđavno pripomenuo da francuski hleb nije od danas. Može se, naravno, jesti, ali nije ni izbliza dobar kao kad je svež. Nije mi to smetalo. Setio sam se kako sam jednom prilikom u Parizu jeo sasvim bajat baget, a opet je bio veoma ukusan.

Izišao sam iz pekare na neka druga vrata. Kiša je prestala da pada. Furuna pekarske radnje nalazila se u podnožju male katedrale. Pecivo i hleb pekle su kaluđerice. U obližnjem parkiću pronašao sam slobodnu klupu, seo i odlomio krajičak francuskog hleba. U početku je bio veoma ukusnan, sve

[11] Erika Eleniak (1969), popularna američka glumica

dok u hlebu nisam naišao na rep sardele. Počeo sam naglo da kašljem. Imao sam osećaj da sam progutao riblju kost. A u takvim slučajevima jedino pomaže meka sredina hleba. U mom bagetu, na žalost, umesto mekanog dela bile su sve same sardele.

Dok sam tako napadno kašljao, video sam kako mi prilazila je jedna monahinja. Na ruci je nosila spasonosnu korpu – punu hleba i peciva. Zamolio sam je da zastane, ali ona nije marila ni za moj kašalj, ni za moju molbu. Produžila je pored mene! U grlu sam imao sve jači nadražaj... Posegnuo sam rukom da je zaustavim i uhvatio je za stražnji deo haljine. Gusto tkani, čvrst materijal ostao je u ruci... Zapanjeno sam gledao za monahinjom. Ispod pocepane mantije jasno su se videli crno-bela bluza na tufne, kratkih rukava, i plavi šorts sa muškim tregerima. Okrenula se i nasmešila... Prepoznao sam Eriku. Hteo sam nešto da joj dobacim, ali više nisam imao kome... Erika je u trenutku nestala.

11.

Laganim koracima išao sam blago položenom padinom. Gusta polegla trava, sprženа letnjom vrelinom sunca i naletima toplih jesenjih vetrova, otežavala je moj hod. U daljini sam primetio omanju šumarsku kućicu. Baš iz tog pravca dopirao je zvuk motora. Brujanje bi potrajalo samo nekoliko sekundi, a zatim naglo prestajalo. Ponovilo se to nekoliko puta. Pomislio sam da neko pokušava, uporno a bezuspešno, da upali motornu testeru.

Približavajući se kućici zapazio sam kako se priroda u njenom okruženju primetno promenila. Krošnje visokog drveće i guste šikare prelivale su se u bogatoj paleti boja. Koliba me je izgledom podsećala na neku pojatu. Zidovi su najvećim delom bili podignuti od grubo tesanih dasaka, tako da je više nalikovala na senik nego na stambeno zdanje. Na to je ukazivao i veliki ulaz, bez vrata, na sredini prednjeg zida. Bio je dovoljno i visok i širok da kroz njega mogu proći kola visoko natovarena senom.

Stigao sam do same kuće, a da nikoga nisam primetio. Ni brektanje motora više se nije ponovilo. Obišao sam zgradu očekujući da ću unaokolo pronaći nekog... Ponajpre onoga ko je malopre pokušavao da upali motor.

Kako nikog nisam ni sreo, ni video, odvažio sam se da uđem u kolibu kroz veliku kapiju.

Unutrašnji prostor – neko ga je očigledno preuredio u dnevnu sobu – imao je sasvim ravan drveni pod. Po izrazito visokoj tavanici moglo se zaključiti da je tu nekada skladišteno seno. Na sredini sobe stajao je ružan i neuredan motocikl. Mrlja od motornog ulja širila se po podu. U uglu, pored niske komode, sedela je mlada devojka i dlanovima brisala lice. Pored nje, dodirujući joj butinu, ležala je ispijena flaša šampanjca. Devojci na dohvat ruke, aktiviran, svetlio je mobilni telefon.

Tanka narandžasta haljina napred je bila raskopčana. Ispod nje je virila zamazana svetloplava majica. Kratke pantalone od teksas-platna naborale su se ispod zadnjice. Kada me je ugledala, nije rekla ništa - nastavila je da i dalje dlanovima briše lice. Pretpostavio sam da je plakala... Iz očajanja ili od besa – ko bi to mogao znati?!

– Šta je ovde problem? – upitao sam, više gledajući u motocikl nego u nju.

– Neće da upali, a akumulator se već ispraznio. Baš sam malopre pozvala Joška-popu. On ima novi, samo ga treba dovesti.

– A gde živi Joška?

– Pa gde bi nego u crkvi! Da li bi otišao po akumulator?

Šta sam drugo mogao – potvrdno sam klimnuo glavom. Pozadi kolibe ugledao sam motorni tricikl. Zaključio sam po ramu da je ženskog tipa. Ispod sedišta je imao držač za baterije. Baterija i zadnji točak bili su povezani prenosnim lancem. Obradovao sam se što neću morati da, ionako umoran, šipčim do crkve.

Trotočkaš je zaista krenuo, prešao desetak metara i – stao... Mala crvena lampica na kormanu označavala je da su baterije ispražnjene. Baš mi je radost potrajala, gorko sam promrmljao sebi u bradu. Znao sam da ću nadalje morati da nogama pokrećem tricikl. A daleko je teže okretati pedale kod ovog nego kod običnog bicikla.

Krenuo sam prema centru seoceta. Tamo sam ugledao grupu starijih ljudi, besposličara. Vodili su neke neobavezne, ležerne razgovore pune doskočica i smeha. Još izdaleka su me primetili. Bilo je očigledno da sam ih prekinuo u opuštenom dokoličarenju.

Jedan sredovečan muškarac sa kozijom bradicom i dugačkim brkovima u obliku potkovice, zajahao je bicikl i krenuo mi u susret. Šta li je

njegova namera, da me uplaši ili zaustavi...? - nagađao sam oprezno dok smo jedan drugom bili sve bliže i bliže. Ta, mnogi od onih dangubdžija želeli bi da znaju kojim poslom dolazim i kakve su mi namere... Pogotovo ih golica pusta znatiželja, šta ja to tražim kod devojke koja živi u samotnoj ambar–kućici. Srećom, mirno smo se mimoišli, najviše zahvaljujući mom nastojanju.

Ceo prizor s tom grupa besposličara, a onda i biciklista, podsetili su me na upečatljive scenu iz nekog italijanskog neorealističkog filma.

Po selima, crkve se uglavnom grade u centru, ako u blizini nema neke uzvišice ili brega. Crkva kojoj sam se zaputio i nije bila u centru, već više na periferiji sela. Još mi je neobičnije bilo to što je krov crkvenog tornja, koji sam ugledao u daljini, bio u visini ulice. Dakle, crkva mora da je bila izgrađena u nekoj udolini.

Vozio sam u pravcu tornja, primećujući kako sa svakim okretajem pedala obrisi crkvene građevine postaju sve jasniji i veći. Kada sam već osetno skratio rastojanje, s ne malim iznenađenjem sam utvrdio da je crkva sagrađena na ostrvcetu u sredini nevelikog jezera. Ostrvo je bilo toliko malo da je na njega jedva stala crkvena ograda, zidana od obrađenog prirodnog kamena i približno čovekove visine. Iako skromnih dimenzija, crkva je zauzimala središnji, najveći deo tog ograđenog prostora. Na samo ostrvce, do crkve, moglo se doći preko privremenog, uzanog drvenog mosta. Kameni most pored njega, mada u završnoj fazi izgradnje, još nije bio pušten u saobraćaj.

Parkirao sam tricikl i krenuo ka ostrvu preko drvenog, vidno sklepanog mosta. Široka kapija od kovanog gvožđa isprečila mi se na putu do crkve. Dok sam je otvarao, začula se sablasna škripa... Unutar dvorišta i ispred kapele nisam primetio nikoga. Pretpostavio sam da je Joška, ovdašnji paroh, već u crkvi, na svojim uobičajenim zadacima.

Pošao sam prema ulaznim vratima – ona su se sama otvorila. Iza masivnih, okovanih vratnih krila ugledao sam katoličkog duhovnik Jošku u mantiji.

– Došao sam po akumulator – rekao sam bez ceremonijalnog okolišenja.

Klimnuo je glavom i odstupio nazad u crkveno zdanje. Ušao sam za njim. Pogledom sam polukružno preleteo po unutrašnjosti crkve. Prostor, pod, klupe, brojni kipovi svetaca, venci na zidovima... – sve je to izgledalo

tako uredno i prilježno održavano. Sve – osim popine mantije, koja je bila veoma neuredna i zamazana na mnogim mestima. Ipak sam s nekoliko kurtoaznih rečenica pohvalio uložen trud i revnost u održavanju unutrašnjosti crkve.

– Pa, na žalost, baš i nije sve tako – skrušeno reče pop i priđe govornici.

Na drvenim stepenicama što vode ka visokoj govornici neko je testerom zarezao dubok usek u pokušaju da ih ukrade. Lopov je precenio svoje snage – nije ih mogao ni pomeriti i ostavio ih je tako oštećene.

Srećom, usek nije bio tako širok da predstavljao opasnost pri upotrebi stepenika. Uz to, neko ga je već bio popunio *alabasterom* i ofarbao. Na trenutak mi je sinula ideja da ponudim popu da sam uradim temeljitiju popravku. Ali, odmah sam i odbacio tu pomisao, jer nisam imao pri ruci ni odgovarajućeg alata, ni potrebnog materijala.

Uskoro se i pop pojavio, jedva noseći u rukama zaista težak akumulator. Stavio ga je ispred mene i nenametljivo posavetovao:

– Akumulator je nov. Do izvesnog nivoa je i napunjen. Bilo bi dobro da se potpuno isprazni, a zatim sasvim napuni. Tek tada će postati upotrebljiv u punoj meri.

Nije ni sačekao da se saglasim sa njegovim rečima, a već se latio posla. Povezao je kablovima kontakte na akumulatoru. Kada ih je prislonio na gvozdenu kapiju, ova je krenula da isijava kišu varnica.

– Sad je ispražnjen. Kod kuće ga možete ponovo napuniti – objasnio je s blagim nastojanjem da ostavi utisak rutinirane stručnosti.

Preneo sam akumulator preko drvenog mostića i stavio na tricikl, između zadnjih točkova. Pre nego što sam krenuo, hteo sam da se s popom uljudno pozdravim i iskreno mu zahvalim. Ali, nikako nisam mogao da se setim ma kojih prigodnih reči i najednom mi se samo od sebe otelo:

– Bog vas blagoslovio…!

Za trenutak je bio pomalo začuđen, ali je odmah zatim, ustaljenim manirom, odgovorio:

- Vazda budi!

Tek me njegov odgovor podsetio na reči koje sam trebao izgovoriti: *Hvaljen Isus..!* No, za to je bilo kasno – pop Joška je već zamicao preko drvenog mosta.

Obavljena posla, vraćao sam se devojci u kolibi na ivici šume. I opet je trebalo proći kroz centar sela, gde su i dalje sedeli besposličari kradući bogu dane.

Sredovečan bradati čovek, koji je skoro naleteo biciklom na mene prilikom dolaska, sada me je zaustavio prilično mirno i s dobrodošlicom. Oko nas su se okupili ostali večiti dokonjaci i seoska zevala. Bradati je krenuo da mi objašnjava kako se to oni zabavljaju u ovom selu.

Dva pripovedača nastupaju jedan protiv drugog. Obično je jedan od njih mlađi, a drugi stariji žitelj sela. Jedan drugom kazuju razne životne dogodovštine. Ove kratke priče treba da su što neobičnije i da se u njima javljaju što neverovatniji likovi i predmeti. U svakoj priči likovi imaju zadatak da upotrebe predmete ili stvari na neočekivan, osoben način. Takmičari naizmenično pričaju, tako da tamo gde je jedan stao, drugi treba da nastavi. Onaj takmičar koji ne ume da nastavi dalji tok priče tamo gde je njegov protivnik stao, gubi igru pričanja i biva poražen.

Nadmetanje mi se učinilo interesantnim. Odlučio sam da u njemu učestvujem. Svi prisutni su usredsredili poglede na mene. Čekali su da započnem lagariju...

Klara i ja smo se vraćali sa Crvene planete, dakle, s Marsa. Klara mi je bila saputnica na tom dugom putovanju. Sasvim smo se približili Zemlji. Lebdeći, pošao sam u svoju kabinu da spakujem stvari. Trebalo je da jedino ja napustim svemirski brod. Pogledao sam kroz okno – plava, loptasta planeta ocrtavala se na horizontu. Na prozorskom pragu stajala je klepetuša u obliku zvona, ne veća od desetak centimetara. Verovatno sam je prokrijumčario prilikom polaska sa Zemlje. Dugo putovanje pomoglo je da sasvim zaboravim na veoma lepo zvonce. Bilo je verna, istina minijaturna, kopija crkvenog zvona iz 1423. godine, koje je Andrej Rubljov[12] izlio u Rusiji.

Ni sada se pouzdano ne sećam zašto sam ga poneo. Ali, jedan od razloga verovatno je bio i taj što je za vreme putovanja na Mars padao Božić. A za taj dan, bar sam tako očekivao, Klara će me iznenaditi nekim malim poklonom. I ja sam za nju spremio dar – naušnice sa crvenim kamenčićem. Za ličnu upotrebu i skromne lične užitke bilo je dozvoljeno poneti samo predmete veoma malog obima i težine. Svaki gram mogućeg tereta bio je

[12] Andrej Rubljov (1360-1430) /- monah i čuveni ruski slikar ikona; kanonizovan je u sveca 1988. godine.

predviđen za nešto daleko važnije i neophodnije. Zvonce ni po čemu nije tu spadalo – zato sam ga kriomice uneo u svemirski brod. Nameravao sam da zvucima zvonca označim početak Božićnih praznika.

Sada je, to isto zvonce, ponovo predstavljalo problem. Trebalo ga je tako dobro sakriti da ga niko ne primeti prilikom iskrcavanja. Glavni teret što sam ga nosio na Zemlju u ogromnom ruksaku bila je pozamašna količina prašine s površine Marsa. Ta fina prašina postala je izuzetno tražena roba. Samo mala količina te prašine razasute po oranicama ili baštama višestruko je uvećavala prinose tokom više godina.

Celu ekspediciju finansirala je kompanija koja je stavljala u promet prašinu s Marsa i tako zgrtala ogomna bogatstva. Nabavljanje ove skupocene robe najviše je podsećalo na davnašnji, čuveni „put svile“ što su ga vekovima prelazili karavani između Sredozemlja i Dalekog Istoka.

Zvonce sam konačno sakrio u nogavicu svemirskog odela. Ranac prepun prašine prikačio sam za namenski kaiš izuzetne čvrstine ušiven na mom *skafanderu.*

Pripremao sam se da, kao što stroga pravila nalažu, iskočim u određenom trenutku zajedno s tovarom. Svemirski brod će nastaviti da kružio oko Zemlje sve dok Klara ne sačeka sledećeg astronauta s kojim će, sa istim zadatkom, krenuti put Marsa i natrag. Klara se smelo prihvatila tog izuzetno teškog i rizičnog posla samo zato što ga kompanija veoma dobro plaća. A ona je htela da se što pre dobro obogati.

Na palubi broda oprostio sam se od Klare dugim zagrljajem i skočio u bezvazdušni prostor. Padobran je bio namešten tako da reaguje na određenu visinu i da se sam aktivira. Ukoliko se to ne desi, imao sam na grudima polugu koju je valjalo potegnuti.

Obrušavao sam se dosta dugo očekujući da se padobran otvori. Već sam nazirao drveće u šumi i pokretne tačke onih koji su me čekali na tlu, a padobran nikako da se otvori. Uplašio sam se tako jako da sam nesvesno povukao polugu na grudima.

Pomoćni padobran se, opet, mogao otvoriti samo do određene visine, ali ja sam već bio ispod tog predviđenog limita. Površina zemlje približavala se zastrašujućom brzinom...

Začuo sam jaku detonaciju na leđima. Spasilačke rakete su se aktivirale i velikom potisnom snagom i ubrzanjem dizale su me naviše, iznad oblaka... Od naglog ubrzanja skoro da sam izgubio svest.

Spasilački uređaj je dobro funkcionisao. Padobran se otvorio i sretno sam se spustio nadomak šumovitog predela. Tamo su me već čekali službenici kompanije. Preuzeli su torbu sa dragocenim tovarom. Pomogli su mi da se oslobodim svemirskog odela. Neočekivano, iz nogavice, s nekoliko tihih tonova oglasilo se sakriveno zvonce...

SADRŽAJ

Uvod 3
1. San.....5
2. San.....10
3. San.....18
4. San.....23
5. San.....27
6. San.....33
7. San.....37
8. San.....43
9. San.....49
10. San.....55
11. San.....60

Izdavač
Gradska organizacija slepih
Novi Sad

Štampa
KriMel, Budisava